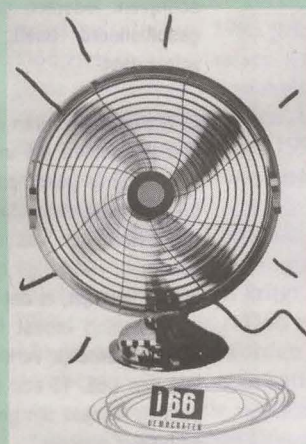
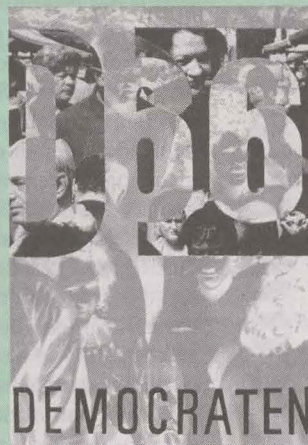
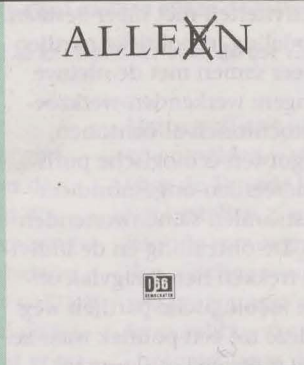
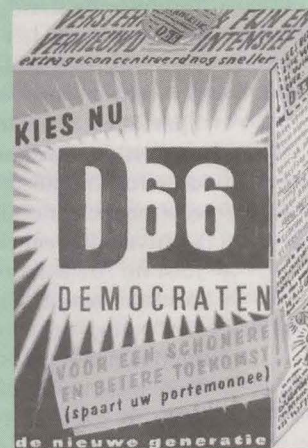

Jaargang 27, nummer 1, 15 januari 1994, Uitgave van de politieke partij Democraten 66

Dit is het moment D66 in de opmars naar drie verkiezingen

*Hans van Mierlo:
"D66 wil nodig zijn
voor de regering"* **4**

*D66 drukt stempel op
lokale politiek* **6**

*Wat hebben de D66-
programma's gemeen?* **8**

*Vruchten van
vier jaar oppositie* **10**

*Campagne van Texel
tot Maastricht* **12**

**Hang
het affiche
in
dit blad
voor
uw raam!**

Door en door D66

Wat is het essentiële verschil tussen D66 en de andere grote partijen? De drie traditionele politieke stromingen torsen de historische last met zich mee van het 'blindelings' opkomen voor bepaalde groepen en belangen of religieus ingevroren opvattingen. De ideologisch gewortelde, eenzijdige oriëntaties verschaften lange tijd politieke duidelijkheid en bezorgden de partijen een 'gegarandeerde' aanhang. Deze vaste bindingen beperken echter ontegenzeggelijk de wendbaarheid en het politieke aanpassingsvermogen: D66 is opgericht vanuit de overtuiging dat onze moderne maatschappij alleen goed bestuurd kan worden als we ons van deze knellende banden kunnen ontdoen.

Dit betekent dat deze partij van nature flexibel is, kritisch kan zijn ten opzichte van oude vanzelfsprekendheden en, althans in principe, makkelijk in kan spelen op maatschappelijke veranderingen. Deze andere politieke houding impliceert wel dat bredere afwegingen van inzichten en belangen eerst intern plaatshebben en dat de uitkomst hiervan niet even gemakkelijk voorspelbaar is als bij de ouderwets opererende partijen. Met soms moeilijke afwegingen en genuanceerd geformuleerde standpunten roept D66 onvermijdelijk het verwijt van vaagheid over zich af. De herkenbaarheid ontleent de partij aan de oorspronkelijkheid en consistentie van de standpunten door de jaren heen, de juiste dosering van idealisme en realisme, economische noodzaak versus sociale rechtvaardigheid en duurzaamheid etc. Juist nu zowel Europa als ons eigen land aan zoveel veranderingen onderhevig zijn, is er een toekomst voor partijen met een grondslag als die van D66: principieel, maar open en beweeglijk. De ingrijpend veranderde veiligheidssituatie op ons continent, vergt een even radicale wijziging in ons denken over buitenlands beleid. Waar problemen nu vanuit eng-nationale invalshoeken worden beoordeeld is veeleer een visionair internationaal perspectief geboden. In Nederland zelf vereisen het omvormen van de verzorgingsstaat, de bestuurlijke reorganisatie en een veel stringenter milieubeleid, politieke keuzes die niet ge(ver)hinderd worden door nauwe politiek-maatschappelijke belangenverstrengelingen. Concreet voorbeeld: in een land waar effectief mestbeleid stagneert omdat het CDA zich laat betalen door Brabantse landbouworganisaties, kan D66 als tegenwicht niet worden gemist.

De oude partijen steunden op categorieën kiezers (arbeiders, middenstanders, katholieken etc.) die nu als politieke collectiviteiten niet meer bestaan. De oude opdeling in politieke partijen valt niet meer samen met de nieuwe tegenstellingen: werkenden-werkzoekenden, autochtonen-allochtonen, materiële egoïsten-ecologische puristen, gesubsidieerden-ongesubsidieerden, alleenstaanden-samenwonenden enzovoorts. De ontzuiling en de individualisering trekken het draagvlak onder de oude ideologische partijen weg en nopen deze tot een politiek waar ze per definitie niet goed in (kunnen) zijn: verD66-en, dat wil zeggen onbevangingen redeneren op basis van maatschappelijke noodzaak.

Behalve op grondslagen en concrete standpunten baseert het electoraat zijn keuze op de persoonlijkheden van de kopstukken. Cruciaal hierbij is dat de gezichtsbepalende figuur het karakter en de denkrichting van de partij eenduidig personifieert. Ook in dit opzicht verschilt D66 duidelijk van de andere grote drie. Brinkman tracht zich via pulpbladen en populaire tv-programma's een imago te verwerven dat noch aansluit bij hemzelf, noch bij zijn eigen oud-Hollands fatsoenlijke partij. Bolkestein werpt zich op als intellectuele discussie-aanjager, maar probeert tegelijkertijd op een platvloers populistische wijze tevergeefs voor Wiegels door te gaan. Ook tussen Kok en zijn eigen partij gaapt een stevige kloof, doordat hij zich meer als solide financier dan als fervent verdiger van verworven sociale rechten manifesteerde.

Achter het verwijt dat Democraten niet meer zijn dan 'de lijst van Van Mierlo', zoals het eens alleen om Terlouw draaide, gaat dus een compliment van de jaloerse concurrentie schuil: onze lijsttrekkers zijn door en door D66.

Bob van den Bos

Stuur een D66-kaart

De ansichtkaarten van de top tien van de affiche-wedstrijd 40xD66 zijn per setje van 10 kaarten te bestellen bij het Landelijk Secretariaat (Ivar Manuel, 070-3621515). Een originelere ansichtkaart is in deze campagnetijd niet denkbaar. Bestellen dus!

Stemadvies

"We hebben plezierig gewerkt," zegt Wim Dik, voorzitter van de stemadviescommissie Tweede Kamerverkiezingen, met voldoening. "Mensen met verschillende achtergronden die elkaar goed kennen, oudgedienden dus, en nieuwe geëdienden. Dat helpt bij zo'n allerminst eenvoudig karwei."

Is er van de 'opdracht' afgeweken? Dik: "Volgens het profiel moesten we een afgewogen fractie samenstellen. Die opdracht hebben we zonder afwijkingen uitgevoerd. Maar volgens het congres -en je weet, bij D66 willen we alles tot in de details regelen- moesten we de kandidaten van tevoren kenbaar maken wat we precies zouden gaan vragen. Wij vonden het onzinnig om daar brieven over te schrijven. Iedereen die wel eens gesolliciteerd heeft, weet hoe zoiets gaat."

Er is in groepjes van drie gewerkt. Plenaire is men tot unanieme besluitvorming gekomen. Het resultaat is een eerste cluster van 25. Dik: "Nee, dat was niet voorgeschreven. Het enige criterium dat ernaar verwijst, is dat de commissie rekening moest houden met een aannemelijk verkiezingsresultaat van D66. 15 zou een negatief politiek signaal zijn geweest, 25 is ambitieus genoeg."

Wat was het moeilijkste? "Het scheiden van wat je objectief waarneemt en hetgeen je er zelf van vindt. Daarom hebben we afgesproken dat als iemand een bepaalde kandidaat zo goed kende dat dit de oordeelsvorming te positief of te negatief zou beïnvloeden, hij of zij geen gesprek met de kandidaat zou hebben. Ja, dat is voorgekomen. We hebben daar open over kunnen praten."

Heeft deze voorzitter aanbevelingen voor de toekomst, bijvoorbeeld over de twee verkiezingsronden waar niet iedereen gelukkig mee is? "Die hebben ons niet dwars gezeten. Daar is niets tegen als de commissie goed werkt. Maar een congres moet -op voorstel van de reglementencommissie- niet, bijna uitgeschreven, willen regelen welk pak de commissie moet aantrekken bij de beoordeling van de kandidaten."

Marie-Louise Tiesinga

Dit is het moment

Nooit eerder is D66 zo intensief met de voorbereiding van verkiezingen bezig geweest als in de aanloop naar de drie verkiezingen dit voorjaar. Nooit eerder zijn in eenzelfde periode zoveel verkiezingsprogramma's geschreven, zoveel kandidaten geselecteerd en zoveel afdelingen ingeschreven voor verkiezingen. Het lijkt weleens alsof partijen alleen de laatste weken voor verkiezingen op volle toeren draaien. Maar wie in de burelen van een politieke partij kijkt, ziet dat al het werk ver voor de bel van de laatste ronde is verricht.

Politiek in Uitvoering

D66 is de campagne eigenlijk begonnen in september 1992. In meer dan 150 plaatsen organiseert D66 in die maand de actie Politiek in Uitvoering. D66-fracties maken een tussenbalans op van de resultaten van 2 jaar politiek in de gemeenteraad en gaan bij de bevolking te rade om te horen wat er tot de verkiezingen en daarna voor wenssen zijn. Er worden werkbezoeken, spreekuren, stadspanels en enquêtes gehouden en de resultaten dienen als basis voor de nieuwe verkiezingsprogramma's. In juni 1993 presenteert D66 zich in alle plaatsen waar voor het eerst meegedaan zal worden aan de gemeenteraadsverkiezingen. Het landelijk campagneplan voor 1994 is dan al door het Hoofdbestuur vastgesteld. Programmacommissies zijn bezig met de concepten voor het Europese en landelijke verkiezingsprogramma. In ruim 350 gemeenten krijgt het plaatselijke programma van D66 vorm. Ideeën en plannen worden voorgelegd aan bewoners en organisaties en krijgen een plaats in de verkiezingsprogramma's. De meeste D66-afdelingen stellen hun plannen in december vast. Honderden actieve D66-leden kandideren zich voor een plaats op een D66-lijst. Alle leden kunnen zich uitspreken over de samenstelling van de D66-lijsten voor de gemeenteraad, de Tweede Kamer en het Europees Parlement.

De aanloop naar de verkiezingen

In september al heeft het secretariaat van D66 een ruimere behuizing gekregen aan de Noordwal. Een maand later wordt een landelijk campagne team geïnstalleerd en krijgen alle D66-afdelingen krijgen informatie over de organisatie van een campagne die drie verkiezingen bestrijkt. 371 vormgevers doen mee aan de wedstrijd om het ver-

kiezingsaffiche van D66 te ontwerpen en er melden zich 180 kandidaten voor de Tweede kamerlijst. In december bestellen alle afdelingen materialen voor de campagne. Er worden duizenden affiches verspreid, folders, brochures, programma's en leaflets. De tentoonstelling van de beste 40 D66-affiches reist langs de steden, het landelijk verkiezingsprogramma wordt TER DISCUSSIE gesteld tijdens een aantal publieksdebatten en de programmacommissie krijgt maar liefst 700 amendementen te verwerken op de concepttekst.

De start van de campagne

Nu in januari is het meeste voorwerk verricht. Het wachten is nog op de uitslag van de stemming over de D66-lijst voor de Tweede Kamer en het Europees parlement. Het voorjaarscongres zal de lijsttrekkers aanwijzen en het landelijk verkiezingsprogramma vaststellen. Het wordt de start van de campagne. En vervolgens zoekt D66 op een eigen manier opnieuw de kiezers op. Een grote reclamecampagne wordt het niet, hoe hard commentatoren ook mogen roepen dat de campagnes Amerikaanser worden. Campagnevoeren is voor D66 vooral publieksgericht politiek bedrijven. Kiezers vertellen wat we de afgelopen jaren hebben gedaan en wat we de komende jaren van plan zijn. Plannen presenteren en tegen het licht houden. Opnieuw uitleggen waar we voor staan en op welke manier we de politiek dichter bij de mensen willen brengen.

Van aanvang af zal D66 campagne voeren voor drie verkiezingen. Want de Europese, de nationale en de gemeentepolitiek kunnen onmogelijk van elkaar worden losgekoppeld als we belangrijke vraagstukken van de komende jaren willen oplossen: het mi-

lieu, de werkgelegenheid, de vernieuwing van de politiek, onze sociale zekerheid, de veiligheid en de migratie. Landelijke en Europese D66-politici zullen dus ook voor de gemeenteraadsverkiezingen acte de présence geven en lokale D66-vertegenwoordigers doen mee in de twee campagnes die daarop volgen.

Dit is het moment

Er komen drie verkiezingen aan voor drie verschillende bestuurslagen. In gemeenten, de Tweede kamer en het Europees parlement spelen verschillende problemen en verschilt de positie van D66. In sommige plaatsen doet D66 voor het eerst mee, in andere plaatsen draagt D66 bestuurlijke verantwoordelijkheid. In de Tweede Kamer voert D66 alweer ruim vier jaar oppositie. Maar de verkiezingen hangen ook samen. Ze gaan over grote vraagstukken die op ieder niveau spelen, over vernieuwing van de politiek en de grotere politieke verantwoordelijkheid die D66 de komende jaren wil dragen. Dit is voor D66 het moment om de kiezers duidelijk te maken dat we met zorgvuldig bestuur en een directere band tussen politiek, bestuur en de mensen lastige vraagstukken en slepende problemen kunnen oplossen. Bij de komende verkiezingen is een politieke doorbraak van D66 mogelijk. Als zelfstandige partij die het aanzien van de politiek daadwerkelijk kan veranderen. Voor D66 gaat het ook daarom bij de komende verkiezingen. Als de kiezers ons de kans geven zetten we door. Dat vertrouwen vragen we de komende maanden. Het komt er opnieuw op aan, het blijft een drukke tijd, maar het is de moeite waard.

*Lennart van der Meulen
campagneleider D66*

Op de foto's onderaan de pagina's in deze Democraat ziet u de D66-kandidaten voor enkele willekeurig gekozen gemeenteraden. Achtereenvolgens gaat het om de kandidaten voor de gemeenteraden van Emmen, Wijchen, Bemmeloord, Maassluis, Beek, Houten, Rijswijk, Loon op Zand, Heerenveen, Amsterdam, Uithoorn en Dronten.

Emmen

Wijchen

Fractievoorzitter Hans van Mierlo

'Meer autoriteit verwerven voor

Hans van Mierlo bij de perspresentatie van het concept verkiezingsprogramma 1994-1998.

Het geloof in de politiek is weg bij veel mensen. Dat is niet verwonderlijk, oordeelt Hans van Mierlo. De politiek moet minder ruimte voor zichzelf opeisen en meer ruimte geven aan de burgers. D66 ziet het als een hoofdpodracht om de burgers weer te winnen voor de publieke zaak. Door problemen beter te analyseren en - bij deelname aan een kabinet - véél zorgvuldiger te besturen.

Afnemend vertrouwen

Hans van Mierlo: "In heel West-Europa heerst malaise in de politiek. Er is een afnemende betrokkenheid en vertrouwen van de burger bij de publieke zaak. Er zijn drie zaken die het geloof in de gemeenschap belangrijk aantasten.

- In de eerste plaats is dat de tijdgeest. Er is een overmatig geloof ontstaan in de markt. In de afgelopen decennia heeft het accent bovenmatig gelegen op het individu, op het ik. Het gevoel is ontstaan - voor een deel heel terecht - dat mensen van alles zelf kunnen regelen. Maar er blijven essentiële zaken waar je absoluut de gemeenschap voor nodig hebt: de veiligheid,

de zorg dat er recht is, het onderwijs, het milieu, de gezondheidszorg. En voor de opdracht dat in een beschaving mensen die buiten hun schuld niet meer voor zichzelf kunnen zorgen toch kunnen rekenen op een menswaardig bestaan. Om dit te kunnen waarborgen moet het bestuur van de gemeenschap functioneren.

- In de tweede plaats is het geloof in Europa werkelijk met een lineaire versnelling de laatste jaren omlaag gegaan. Het meest deprimerende voorbeeld is de onmacht over Joegoslavië. We krijgen dagelijks een ongecontroleerde stroom publiciteit over menselijk leed, waardoor je jezelf ontredderd gaat voelen. Dat geeft behoefte aan actie, maar dat loopt dood op onmacht van de politiek. Je krijgt minder geloof in politiek in het algemeen. Het maakt mensen bitter en cynisch. Het is heel ernstig dat de politiek collectief daarin faalt; ik geloof overigens dat de Nederlandse regering heeft gedaan wat ze kon. Maar de consequenties van het voortduren van die rotoorlog grijpen diep in en gaan veel verder dan de onmacht over Bosnië alleen;

- In de derde plaats is het geloof in de publieke zaak niet sterker geworden door het optreden van de regering. D66 heeft vooral kritiek op de wijze van besturen door de coalitie-

partijen. Zelf vinden ze dat ze huzarenstukjes laten zien, door onverschrokken te werk te gaan. Enkele voorbeelden? De WAO, de Betuwelijn en de problemen rondom het openbaar vervoer zijn niet overtuigend aangepakt. Vooral de manier waarop de burgers worden benaderd in de behandeling van allerlei vraagstukken is eigenlijk schokkend. De coalitie-partners hebben meer aandacht voor de verkiezingen en het oppoetsen van hun eigen gezicht, dan voor het bestuur. De PvdA poest als een gek aan het sociale gezicht. Het CDA wil vastberaden daadkracht uitstralen. Maar deze 'merktekens' verwerp ik als unieke kenmerken voor een partij. Ik vind trouwens helemaal niet dat de PvdA met de WAO-kwestie - wat iedereen zegt - haar sociale gezicht heeft verloren. Ze hebben wél in sociaal opzicht, even hard als het CDA, resultaten teweeg gebracht die onrechtvaardig zijn. Maar wat ik beide regeringspartijen verwijt is dat ze op een armzalige manier problemen hebben geanalyseerd en verkeerde conclusies hebben getrokken over de wijze waarop problemen moeten worden aangepakt. Ze zijn meteen gaan hakken in uitkeringen, terwijl ze het hele accent hadden moeten gooien op het volume-beleid. Het WAO-beleid is nu een grote teleurstelling geworden. Er is

beslissingen'

Agent in de huiskamer

"Het is vanzelfsprekend dat ministers praten over normen en waarden. Dat is ook belangrijk. Minister van Justitie Hirsch-Ballin heeft in december een bijna emotioneel appèl gedaan op de omroep om voor acht uur 's avonds minder geweld op de televisie te vertonen. Want geweld roept geweld op, is zijn redenering. Die analyse is op zichzelf wel juist, maar hoeveel overtuigender zou zijn analyse zijn... als hij een paar agenten meer op straat zette, vóórdat hij er een in de huiskamer zet? Een bestuurder die praat over normen en waarden moet deze éérs zichtbaar maken in het bestuur zelf."

bestuurlijk geblunderd. En veel resultaten van het regeringsbeleid -criminaliteitsbestrijding, milieu, werkeloosheid en beheersing sociale zekerheid- zijn teleurstellend."

Andere houding nodig

"Mijn conclusie is dat het hoog tijd wordt dat de overheid een andere houding aanneemt. De burger moet minder in morele zin worden benaderd. De politiek moet nadrukkelijk het eigenbelang tonen dat een burger heeft bij het goed functioneren van de publieke zaak. De overheid moet de burger meer zien staan. Mijn stelling is: als de overheid zó werkt, krijgt de burger ook vanzelf meer oog en waardering voor de publieke zaak. De intentie tot zorgvuldig besturen is belangrijker dan het op korte termijn zoveel mogelijk resultaten te willen halen. Daar begint ook de verwarring van daadkracht met botte bijl."

Zorgvuldig bestuur

"D66 wil een bijdrage leveren aan een zorgvuldiger bestuur, als de kiezer dat mogelijk maakt. We moeten het vertrouwen van de burger in de politiek terugwinnen. Dat kan ook. In de eerste plaats door een directer verband te leggen tussen burger en bestuur, een democratischer bestuur. De vrije ruimte van politici moet kleiner worden. Die ruimte stamt nog uit de tijd van de zuilenmaatschappij. En toen functioneerde de communicatie tussen politiek en burgers veel beter. Het is de vraag of het lukt om de burger meer aanknopingspunten te geven bij het

proces van het bestuur, niet alleen landelijk maar ook in de gemeentes. Nu hebben politici een onmetelijk vrije ruimte om bijvoorbeeld welk kabinet dan ook te maken. Als de kiezers een formateur of een minister-president mogen aanwijzen... is er nóg veel ruimte, maar toch iets minder. En de kiezers wéten dan: daar zit iemand omdat wij dat hebben gewild. En niet omdat politici samen de zaak net zo lang hebben opgekookt totdat er iemand uitkwam."

Overtuigingskracht

"In de tweede plaats wil D66 analyserend in de politiek staan. Ik vind dat je altijd verantwoording moet afleggen voor je redeneringen. Daardoor krijg je conclusies met een veel grotere overtuigingskracht. Politiek moet veel meer geestelijke autoriteit willen verwerven voor iedere beslissing. Dat kan alleen door mensen mee te nemen in de redenering zelf. Daar moet je tijd aan besteden. Dan zullen eventuele zware ingrepen door burgers ook als onvermijdbaar worden ervaren, het kan niet anders. Dat is onze opvatting van zorgvuldig besturen. Stel: de regering had twee jaar lang een maximaal volumebeleid kunnen laten zien aan de burgers; dus mensen uit de WAO gehouden die er ten onrechte gebruik van maakten... En de conclusie was dan nog steeds: het beslag op collectieve middelen is te groot, we kunnen dat niet aan. Kijk, dan kun je tegen burgers zeggen: "Het spijt me, maar we moeten aan uw uitkering komen." Dan pas! In plaats van de bloed-zweet-tranen-romantiek waarmee nu forse ingrepen worden gebracht."

Eigen accenten

"Op een paar essentiële punten kunnen kiezers van D66 accenten ver-

wachten. Voorbeelden zijn het milieu (energie-heffingen), het openbaar vervoer en het referendum. Vergroten van werkgelegenheid door verbeteren van de economische structuur en vernieuwing van het overleg-model, zullen wij met meer voortvarendheid aanpakken. De rechtshandhaving willen wij vergroten, zonder de rechtsbescherming te verkleinen; de rechten die iedere individuele burger beschermen, mogen niet afbrokkelen of worden uitgehold door geldgebrek. Dat is het allerergste wat je kunt doen. D66 zal altijd voor dat evenwicht tussen rechtshandhaving en rechtsbescherming opkomen, zoals we dat ook hebben gedaan met bijvoorbeeld de vreemdelingenwet. Dat kan bovendien zonder ook maar enigszins de criminaliteitsbestrijding te ontcrachten."

Paarse coalitie

Maakt het veel verschil of D66 (nu twaalf zetels) bij de verkiezingen tuintig, vijftientig of dertig kamerzetels haalt? Van Mierlo reageert fel: "D66 wil nodig zijn voor de regering. Wij hebben dus ook de steun van de kiezers nodig. Hoe groter D66 uit de verkiezingsstrijd komt, hoe kleiner de kans dat twee partijen samen een kabinet kunnen vormen. Bij een goede stembus-uitslag weegt onze verantwoordelijkheid bij een regeringsformatie zwaarder om bijvoorbeeld het referendum in het regeringsprogramma tot uiting te laten komen. Als D66 zo groot uit de verkiezingen komt, dat CDA en D66 sámen een coalitie kunnen vormen... dan zullen PvdA en VVD noodgedwongen nadrukkelijker geïnteresseerd zijn in de samenstelling van een paarse coalitie."

Peter van den Besselaar

Dit is het moment.

Fractievoorzitter in de Tweede Kamer Hans van Mierlo heeft de pest aan verkiezingskreten, holle one-liners. De werkelijkheid is immers altijd gecompliceerder dan de verkiezingsretoriek. En toch... D66 gaat het verkiezingsjaar onder meer in met het motto 'Dit is het moment voor politieke vernieuwing'. Die vernieuwing kan in gemeentes gestalte krijgen. Regeringsdeelname biedt landelijk een reële mogelijkheid om vernieuwing gestalte te geven. Dat is een duidelijke doelstelling, waarvoor goede stembusuitslagen nodig zijn. In dit vraaggesprek geeft Van Mierlo aan waar het om gaat bij de verkiezingen, hoe D66 een bijdrage wil leveren aan een zorgvuldiger bestuur én waarom D66 nodig wil zijn voor het samenstellen van een regering.

Dit is het moment... juist ook lokaal

Steeds meer D66-stokpaardjes worden gemeengoed

Met de verkiezingen in aantocht worden de contouren van de campagnes steeds duidelijker. Voor D66 is dit het moment om op alle bestuurlijke niveaus een stempel te drukken. Landelijk en Europees, maar juist ook lokaal. Want daar, waar mensen het meest direct met de overheid geconfronteerd worden, wordt aan beleid handen en voeten gegeven. Daarom besteedt D66 veel aandacht aan die bonte verzameling van dorpen en binnensteden, buitenwijken en stedelijke knooppunten, slaap- en tuinsteden, agglomeraties en groeikernen waar mensen wonen, werken, slapen, recreëren, kortom: leven.

Centraal staat daarbij de kwaliteit van het leven; het vergroten van inspraak van burgers; niet alleen informatie achteraf, maar betrokkenen ook vooraf bij besluitvorming betrekken; zorg voor een schone en veilige woonomgeving, gevarieerd en met voldoende voorzieningen.

D66 heeft de laatste jaren een flinke groei doorgemaakt. Deed de partij in 1990 in 250 gemeenten mee aan de gemeenteraadsverkiezingen, nu zal D66 in meer dan 400 gemeenten op het stembiljet te vinden zijn. In plaatsen als Amsterdam en Groningen is D66 de tweede partij; in Den Helder zelfs de grootste. Een volwassen partij die bestuursverantwoordelijkheid kan dragen, wat blijkt uit het feit dat ze in verschillende plaatsen in het college zit. Momenteel zijn er 92 wethouders actief en ook het aantal burgemeesters groeit.

Langzamerhand beginnen steeds meer 'stokpaardjes' van D66 gemeengoed te worden. Een partij wiens ideeën steeds meer weerklank vinden in de maatschappij, maar ook bij andere politieke partijen. Bijvoorbeeld op het gebied van bestuurlijke vernieuwing of het milieu. Toch valt op veel gebieden nog een hoop werk te doen voor D66. Zo zijn belangrijke vraagstukken als het stimuleren van economische groei binnen ecologisch verantwoorde grenzen, het dichten van de kloof tussen burger en bestuur en het vergroten van het welzijnsgevoel bij burgers nog lang niet opgelost. Op landelijk niveau,

maar ook nadrukkelijk op lokaal niveau, heeft D66 vele initiatieven aangedragen om oplossingen naderbij te brengen. Lokaal zijn er vele uitdagingen, omdat juist daar zaken concrete vormen aannemen die in de landelijke of Europese politiek nog abstract zijn. Tenslotte is de overheidsinvloed het meest tastbaar in de directe leefomgeving van de burger, daar zullen problemen het eerst aan de oppervlakte komen. Hoe gaan we verder met stadsvernieuwing, allochtonenproblematiek, veiligheid op straat? Hoe houden we de straten schoon? Hoe kunnen we een voldoende voorzieningenniveau garanderen en hoe stimuleren we de werkgelegenheid ter plaatse. Allemaal vragen die lokale D66-politici bezighouden en die zij in overleg met alle betrokkenen proberen op te lossen. Daarbij doet D66 moeite om de stijl van besturen te veranderen; niet alleen voor, maar ook samen met de burgers. Want het gaat uiteindelijk om hun toekomst. De resultaten zijn wisselend. In een aantal gemeenten veroorzaken de gevestigde partijen toch wel wat tegenwind. Maar in veel gevallen zijn aansprekende resultaten geboekt.

Delft is één van die plaatsen waar D66 sinds 1990 in het college zit. D66 heeft zich daar de afgelopen jaren onder meer sterk gemaakt voor behoud van het monumentale karakter van de binnenstad. D66-wethouder Arjan van der Hout: "De laatste jaren hebben we veel bereikt om dit 'gezicht' van Delft in goede staat te laten voortbestaan." Zo is na jaren aandringen eindelijk een

monumentenbeleid van de grond gekomen, waarbij meer geld beschikbaar is voor onderhoud van gemeentelijke en particuliere monumenten. Ook is het zogenaamde welstandsbeleid geformuleerd. "Dat betekent dat nu duidelijk is vastgelegd wat wel en niet gebouwd mag worden in de binnenstad. Zo kan je voorkomen dat er van alles wordt bijgebouwd wat absoluut niet in het beeld past." Tenslotte is gekozen voor een autoluwe binnenstad. Dit kan bereikt worden door de parkeerplaatsen langs de grachten te vervangen door parkeergarages aan de rand van de stad. Arjan van der Hout: "Minder verkeer in de stad is niet alleen beter voor het milieu, maar zo'n gracht ziet er zonder auto's ook een stuk aardiger uit."

Ernst Bakker, wethouder in Amsterdam, zegt: "In elke grote stad is de verscheidenheid aan mensen en zaken enorm. Van zwervers tot goudkusten, monumentale pandjes en spiegelende kantoren, traditie en vernieuwing, rijkdom en armoede. D66 wil ruimte voor deze verscheidenheid."

Eric de Bruin, D66-wethouder in Breda, waarschuwt in dit verband tegen de dreigende tweedeling in de maatschappij: "We moeten zorgen dat we bij het bouwen rekening houden met die verscheidenheid. Gevarieerd bouwen met voldoende goedkope nieuwbouw om ook de minder draagkrachtigen een aangename woonomgeving te kunnen bieden. Wij staan hoogst sceptisch ten aanzien van een overdreven nadruk op het bouwen van vrije sector woningen."

Bemmel

Maassluis

Beek

D66 is inmiddels geen roepende in de woestijn meer als het gaat om het verbeteren van de kwaliteit van de democratie. In steeds meer gemeenten blijkt de wens om het bestuur dichter bij de burgers te brengen weerklink te vinden.

Zo ook in Delft. Arjan van der Hout vindt dat de positie van de raad versterkt moet worden. "De invloed van het college is zo groot, dat de gemeenteraad vaak overvleugeld wordt." Daarom heeft D66 in Delft een aantal voorstellen gedaan om het politieke debat nieuw leven in te blazen. "Nu is de wethouder altijd voorzitter van een commissievergadering. Daardoor is hij de enige die kan agenderen. Met een roulerend voorzitterschap bijvoorbeeld breng je meer invloed over naar de raad. Ook moeten stukken naar de commissie voordat het college er een standpunt over heeft geformuleerd. Dat kan de discussie aanzienlijk verlevendigen."

Naast verbeteringen binnen het politieke bedrijf, kan ook de communicatie naar de burger beter. Hier is lokaal concrete invulling aan gegeven. "Tegenwoordig gaan we in Breda meer met ideeën in plaats van kant en klare plannen naar de bewoners toe, waardoor er veel meer ruimte is voor inspraak," zegt Eric de Bruin. Hij merkt wel dat het voor burgers soms wennen is: "Mensen verwachten soms een kant en klaar plan, zodat ze precies weten waar ze aan toe zijn. Toch blijkt dat een directere dialoog met bewoners de betrokkenheid bij het oplossen van problemen vergroot." Dat deze aanpak resultaten oplevert blijkt onder andere uit het buurtbeheer. Bewoners worden verantwoordelijk voor budgetten, waarmee ze klein onderhoud in de wijk zelf uit kunnen voeren. Daar is men zeer enthousiast over, omdat het de uitvoering aanzienlijk versneld en men zelf prioriteiten kan stellen. Dorine van der Veen uit Heerenveen vindt ook dat de communicatie van bestuur naar burger vaak te wensen overlaat: "Bewoners krijgen maar al te vaak hapklare brokken voorgeschoteld. Dan gaat het erom begrip te kweken voor beslissingen die al genomen zijn, en niet om burgers inspraak te ge-

ven in die beslissingen. Inspraak vooraf is veel beter dan voorlichting achteraf."

D66 is een groene partij en een goed milieubeleid staat hoog op ons verlanglijstje. Maar plannen maken is vaak makkelijker dan ze uit te voeren. Breda is een gemeente waar men goede ervaringen heeft met het gescheiden afvalinzameling. Dit is eerst bij wijze van experiment in twee wijken ingevoerd, waarbij tussentijds geëvalueerd werd. Ook hier heeft een van meet af aan goede communicatie met de bewoners vruchten afgeworpen. Het voordeel van gescheiden inzamelen wordt namelijk pas op langere termijn zichtbaar, terwijl op korte termijn een bepaalde inspanning van burgers verwacht wordt. Een praktisch probleem -soms onvoldoende ruimte voor meerdere afvalbakken- werd voor de hoogbouw opgelost door bij elke flat duo-containers te plaatsen. Inmiddels wordt in heel Breda afval gescheiden ingezameld. In Heerenveen voert D66 een eenzame kruistocht tegen de aanleg van een grootchalig industrieterrein; het Megapark. Het is de bedoeling dat hiermee grote internationale bedrijven aangetrokken worden. De voorbereidingskosten zijn echter hoog en de milieu-effecten schadelijk. "De gemeente heeft weliswaar een voorwaardescheppende taak als het gaat om werkgelegenheid, maar dit plan is werkelijk onzinnig," zegt Dorine Van der Veen. "Het is veel beter de bestaande bedrijfsterreinen beter te benutten, vooral omdat het hoogst onzeker is of al die grote bedrijven hier wel een vestiging zullen openen als dat terrein er eenmaal is. Daar komt nog bij dat Heerenveen tot de zeven gemeenten behoort met de zwaarste lasten voor de burger. Het is dus beter iets aan lastenverlichting te doen dan veel geld uitgeven aan dure projecten, waarvan de opbrengst discutabel is."

Bart Combée

Op naar de verkiezingen!

Dakkapel

Eind 1992-begin 1993 heb ik de plaatsing van een dakkapel op mijn woning voorbereid. Parallel daaraan heeft de Landelijke Verkiezingscommissie (LVC) voorbereidingen getroffen voor de interne verkiezing van kandidaten voor Tweede Kamer en Europees Parlement. Het plaatsen en afwerken van de dakkapel loopt gelijk op met de procedure voor Tweede Kamer en Europees Parlement. De dakkapel is eind september -sluiting kandidaatstelling Tweede Kamer- geplaatst. De laatste hand aan de dakkapel moet ik nog steeds leggen. Ik heb inmiddels de hoop opgegeven dat me dit lukt voor het congres van 4 en 5 februari 1994.

Op papier ziet de interne verkiezingsprocedure er helder uit. Hij is ook helder en simpel maar wijkt op een aantal belangrijke punten af van wat we gewend waren. Wat is in hemelsnaam een 'ontslagbrief uit de huidige functie per datum van benoeming'? Waarom moet ik verklaren 'niet verkozen te willen worden in de Tweede Kamer'? En toen bedacht de LVC ook nog een afwijkende manier van presenteren. Vele telefoontjes ter verheldering van regeltjes, uitleg van zaken en verlaging van het frustratieniveau bij de kandidaten heb ik gevoerd met de wijkwast of hamer in de hand. Daar waar het echt scheef ging -in mijn dakkapel- heb ik een leuk afdeklatje geplaatst. Gelukkig krijg je er veel voor terug. De zolder is een stuk ruimer geworden. Je mag bijvoorbeeld op de meest ongelegen tijdstippen een commissie uit het Hoofdbestuur adviseren over zaken rond de gemeenteraadsverkiezingen. Nog even en ik kan mijn bureau op zolder installeren. Te laat voor het vele D66-papierwerk.

Tot nu toe heeft u tweehonderdvijftig woorden gelezen, ik moet dus afronden. Dit doet mij denken aan het volgende: "Mijnheer, wat denkt u wel: ik weet veel meer dan de andere kandidaten en heb dus ook veel meer dan driehonderd woorden nodig voor mijn persoonlijke toelichting!" Een plezierige campagne en een mooie verkiezingsuitslag toegewenst.

Gert Warmerdam, voorzitter LVC

Houten

Rijswijk

Loon op Zand

Wat hebben de D66-programma's gemeen?

D66 werkt democratisch aan de totstandkoming van de verschillende verkiezingsprogramma's. De concepten worden landelijk door de programmacommissie en plaatselijk door het lokale bestuur geschreven. Die processen staan los van elkaar. De vraag of de programma's iets gemeen hebben wordt dus min of meer aan het 'toeval' overgelaten. Hoewel een gezamenlijke gedachtenontwikkeling natuurlijk een handje geholpen wordt door congressen, werkgroepen, de diverse D66-organen etcetera. Toch blijft het verrassend dat D66-programma's steeds weer dezelfde kant opgaan, of het nou gaat om het landelijke of het Almelose. Voortdurend wordt vanuit dezelfde houding gereageerd op nieuwe problemen en de veranderende wereld. Men verwijt ons soms onvoorspelbaarheid; hieruit blijkt het tegendeel. Er is wel degelijk een gezamenlijke body of thought die ons bindt, maar niet één die door alle tijden heen onveranderd blijft.

Toch is het interessant te bezien aan welke gemeentelijke thema's het landelijke programma aandacht schenkt. Dat zijn er vele. Mag ik er enkele uitlechten, vanuit de overtuiging dat daar de komende jaren de grootste opgaven liggen?

Dynamische bedrijvigheid

Belangrijk is het vergroten van de dynamiek in economie en samenleving. Voor de economie is dat allereerst een landelijke taak. De regering moet voorwaarden scheppen waaronder een flexibele en op veranderingen georiënteerde ontwikkeling kan plaatsvinden. Dat vereist lastenverlichting, een betere infrastructuur, een goed innovatiebeleid, dwingt tot duurzame ontwikkeling. Maar wat het kabinet ook doet, de feitelijke veranderingen vinden plaats in de bedrijven en hun directe omgeving. Onderdeel van die omgeving is de gemeente. In het programma wordt bepleit om alle gemeentelijke inspanningen en regelgeving zoveel mogelijk te stroomlijnen. Zodat een beginnende ondernemer niet bij twintig, maar bij één of twee loketten terecht kan. Zodat een gezonde ontwikkeling van een onderneming niet wordt belemmerd door onnodig vertragende voorschriften, onredelijk hoge leges, of een bureaucratische cultuur die geen boodschap heeft aan eisen van tempo en effectiviteit die het zakenleven vraagt.

Dat is snel opgeschreven, maar het vraagt om gemeentelijke overheden en bestuurders die bereid zijn de bedrijvigheid in hun gemeente serieus te nemen

en waar mogelijk te ondersteunen. Een open houding en een snelle afhandeling van correspondentie werkt daarbij vaak beter dan tien subsidieregelingen. Om misverstanden te voorkomen: het is niet de bedoeling voorschriften, die om goede redenen zijn ingesteld, wat minder toe te passen. Maar het is wel nuttig 'goede redenen' van één, vijf of tien jaar geleden eens tegen het licht te houden; evenzeer om zo helder mogelijk te zijn omtrent voorschriften richting de ondernemer. Een vanzelfsprekende eis. Maar er wordt vaak tegen gezondigd...

Het blijft echter niet bij eisen aan het gemeentelijk apparaat, maar ook aan de besluitvaardigheid en helderheid van politiek bestuur. De sprong naar de ontwikkeling van nieuwe, regionale besturen is dan snel gemaakt. Daarvoor zijn tal van goede redenen; één van de belangrijkste is dat economische schaalvergroting, zeker in en om grote gemeenten, noopt tot goede samenwerking tussen (regionaal) bestuur en bedrijfsleven. Daar is iedereen bij gebaat.

Sociale dynamiek

Te vaak wordt een tegenstelling gezien tussen een gezond economisch beleid en een goed sociaal beleid. Het programma gaat er vanuit dat die twee elkaar versterken. Ook in gemeenten is dat zo. Het centrale vraagstuk van de jaren negentig zou wel eens de 'onderkant van de samenleving' kunnen worden. De frequentie van armoede en inactiviteit lijkt toe te nemen en concentreert zich binnen bepaalde groepen en wijken, waarin zowel allochtone als autochtone Nederlanders cumulatief te maken krijgen met achterstanden. Een ontoereikend inkomen, slechte huisvesting, onvoldoende scholing, slechte gezondheid en sociale onveiligheid vallen vaker samen. Nagenoeg allemaal problemen waarop de gemeentelijke overheid als eerste wordt aangesproken, ook na regionalisering van een aantal taken. Het programma laat daar-

over geen twijfel bestaan (hoofdstuk III.2).

Om perspectief te kunnen bieden staat ook hier de (sociale) dynamiek centraal. Voor tal van eertijds minder bevoelde bevolkingsgroepen (katholieken, arbeiders, vrouwen) is in de afgelopen honderd jaar de sociale verstarring doorbroken en gezorgd voor beweeglijkheid op de sociale ladder. Daarop konden en kunnen grote sprongen worden gemaakt binnen één generatie. In diezelfde lijn ligt de opgave die lader ook open te stellen voor de 'nieuwe onderkant', die voor een groot deel uit migranten bestaat. Voor mij is de aanpak daarvan veel meer dan een (inkomens-)verdelingsprobleem. Het gaat niet om een gulden meer, hoe moeilijk het ook is rond te komen van een bijstandsuitkering, hoe terecht het ook is dat gemeenten in nijpende situaties een tegemoetkoming mogen bieden (hoofdstuk 1.II.7.d). Het gaat er allereerst om in de samenleving ruimte te scheppen zodat deze mensen deel kunnen nemen aan arbeidsmarkt en maatschappij.

Dit realiseren is ook een taak voor gemeenten. Het zal daarom onontkoombaar zijn ook het gemeentelijk beleid, op alle fronten, te heroverwegen in het licht van deze doelstelling. Niet zelden blijft 'oud' beleid, gericht op 'oude' problemen, bestaan, hetgeen ruimte en oplossingen voor nieuwe problemen in de weg staat.

Het landelijk programma tracht die ruimte te scheppen. Door een goede bestuurlijke decentralisatie, door behoud en concentratie van stadsvernieuwing en door meer gemeentelijke beleidsvrijheid in de bijstand, om enkele voorbeelden te noemen. Maar dat zijn slechts instrumenten: echte effecten worden 'beneden' bereikt. Dat is de inzet van 2 maart en van alle inspanningen in raden en colleges nadien.

Bert Bakker

Heerenveen

De geslaagde stad

Was ooit een stad dé stad en een dorp een dorp, de afgelopen decennia is in Nederland een zeer gevarieerde verstedelijking ontstaan. In een relatief klein gebied zijn wonen, werken en recreëren, cultuur en natuur, en economie en milieu hecht met elkaar verbonden. Dubbelsteden, groeikernen, stedelijke knooppunten, nieuwbouwwijken, slaap- en tuinsteden en dorpskernen vormen samen de agglomeratie Nederland.

Samenwerking tussen al die kernen is onontbeerlijk. Om gezamenlijk de volkshuisvesting te regelen en de infrastructuur die een concurrerende economie vraagt. Om het evenwicht te bewaren tussen alle eisen die we aan ons gecultiveerde landschap stellen en de zorg voor de open ruimte, de natuurgebieden, de kwaliteit van het milieu. Maar ook omdat vaak slechts gezamenlijk de concurrentie met andere stedelijke gebieden in Europa aangaan kan worden. Zeker als vestigingsplaats is Nederland in Europa één stedelijke agglomeratie.

Die noodzaak tot samenwerking prijkt de laatste jaren hoog op de politieke agenda en leidt tot nieuwe bestuurlijke structuren. Dat gaat vaak met veel onderling gekrakeel gepaard. Want tegelijkertijd heeft iedere gemeentekern een eigen gezicht, met een eigen wensenlijst, eigen voorzieningen, problemen en functies.

D66 besteedt in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen veel aandacht aan de ontwikkeling van het ver-

stedelijke gebied. Niet alleen aan hardnekkige problemen waar haast iedere gemeente mee te maken heeft, maar ook aan de uitdagingen waar veel gemeenten voor staan. We willen vooral nagaan hoe de kwaliteit van het leven in de gemeenten verbeterd kan worden. Hoe ruimtelijke ordening en het huisvestingsbeleid een bijdrage kunnen leveren aan een gevarieerd sociaal leven, maar ook aan het verbeteren van het milieu, energiebesparing, het terugdringen van de mobiliteit. Daarvoor zoeken D66-ers veelbelovende experimenten op van vernieuwende woningbouw, moderne wijken en geslaagde renovaties.

Op zaterdag 19 februari organiseert D66 een groot symposium over 'De geslaagde stad'. Die dag gaat D66 op zoek naar de contouren van een stad die individuele wensen en behoeften van bewoners honoreert, die sociaal en cultureel bruist en die solidair is als het gaat om de aanpak van milieuproblemen, de huisvesting van de groeiende bevolking en het versterken van het economisch fundament van Nederland.

Uitgenodigd als sprekers zijn Hans van Mierlo, die een inleiding zal verzorgen; Laurens Jan Brinkhorst, die de plaats van de stadsstaat Nederland in Europa schetst, oud-minister van Volkshuisvesting en burgemeester van Lelystad Hans Gruyters, prof. Priemus, hoogleraar volkshuisvesting en de huidige staatssecretaris voor volkshuisvesting Heerma. Zij gaan in discussie met mensen die vorm moeten geven aan de toekomst van de steden: stadsplanners, planologen en plaatselijke politici en met de mensen in de zaal om wie het gaat. Iedereen is van harte uitgenodigd om dit debat bij te wonen. Het symposium duurt van 12.30 tot 16.00 uur en vindt plaats in het Evertshuis in Bodegraven. De toegang is vrij.

DE GESLAAGDE STAD.

Een symposium over de toekomst van het verstedelijkt gebied met Hans van Mierlo. In het Evertshuis in Bodegraven. Zaterdag 19 februari. Van 12.30 tot 16.00 uur. Toegang vrij. Voor informatie: bel 070 3621515. De organisator van het symposium is Hans Müller.

Amsterdam

Uithoorn

Dronten

De vruchten van vier jaar oppositie

Sinds september 1989 voert de Tweede Kamerfractie van D66 met 12 mensen oppositie voor en tegen het beleid van het kabinet van PvdA en CDA dat kan rekenen op de steun van 108 parlementariërs. Politiek bedrijven tegen zo'n overmacht is geen sinecure.

Ideeën en plannen worden achteloos van tafel geveegd, initiatieven weggewuivd. Na de formatie beweerden boze tongen dat het lot van D66 getekend was. D66 wilde geen centrumrechts kabinet maken en leek overbodig voor een centrumlinkse coalitie. Maar de kiezers oordeelden anders over de rol van D66. De Democraat vroeg de secretaris van de D66-fractie Berend van der Ploeg hoe de fractieleden zelf oordelen over hun rol als Oppositiekamerlid.

Als je Dick Tommel vraagt naar zijn belangrijkste inbreng, dan kan hij wijzen op zijn onophoudelijk pleidooi voor warmtekrachtcentrales en dat mede daardoor de bouw van de kolenge-stookte centrale op de Maasvlakte niet door is gegaan. En dat is positief voor het milieu.

Doeke Eisma zal het over de dijken hebben. Ondermeer dankzij zijn protest tegen de manier waarop het unieke Nederlandse rivierenlandschap wordt bedreigd door een nietsontziend dijkverzwarringsprogramma, worden de plannen nog eens bekeken. Zeker met Kerst 1993 vers in het geheugen, een moedige houding.

Pieter ter Veer heeft geprobeerd een oor te vinden tegen het oormerk. Velen herinneren Pieter stampvoetend op het kathedraal in de Kamer met zo'n geel oormerk in z'n handen. Of dat niet wat diervriendelijker kon. Ook heeft hij de scherpe eisen die D66 aan het milieu stelt bespreekbaar gemaakt bij de agrariërs. Van Biddinghuizen tot Cuyk sprak hij de boeren aan op hun verantwoordelijkheden voor het milieu.

Gerrit Ybema heeft onvermoeibaar gestreden voor de verlaging van het belastingtarief in de eerste schijf. In 1992 wilde hij geen BTW- maar een belastingverlaging omdat die veel gunstiger werkgelegenheidseffecten zou hebben. In 1993 presenteerde hij een ombuigingsvariant die het tarief in de eerste schijf met 1% (punt, zou Gerrit zeggen) kon verlagen. De suggestie is niet overgenomen maar het idee is nog niet weg.

De commissie-Doelman-Pel heeft een rapport uitgebracht over de bijstand

waarin, mede dankzij de invloed van Olga Scheltema, de normuitkering voor alleenwonende alleenstaanden op 70% is gehouden. Dankzij dat rapport is de herziening van de bijstand minder eenzijdig ten nadele van de alleenstaanden uitgevallen.

Jacob Kohnstamm heeft een interessant initiatiefwetsvoorstel over de keuring gepresenteerd, waarin de rechten van mensen die gekeurd moeten worden voor een nieuwe baan of voor een verzekering beter worden geregeld. In de discussie over de terugdringing van het aantal arbeidsongeschikten speelt dat initiatief een heel belangrijke rol. Louise Groenman is het mensgeworden verzet tegen de premature prijsingrepen in de WAO geworden. Eerst volumemaatregelen, en pas als die onvoldoende resultaat hebben, dan pas heb je als overheid het recht om tegen de mensen te zeggen: sorry, we zien ons genoodzaakt nu ook de hoogte van de uitkeringen aan te passen. Louise Groenman heeft duidelijk gemaakt dat volumebeleid de moeilijkste maar bestuurlijk de meest juiste weg is. Die logica achtervolgt het kabinet nog steeds.

Met een reeks van amendementen heeft Machteld Versnel aangetoond dat er een alternatief is voor de Betuwelijn. Ondermeer dankzij haar pleidooi om op z'n minst de studie naar ondergrondse aanleg serieus te nemen en dankzij haar minitieuze alternatieven voor ieder denkbaar knelpunt, is zichtbaar geworden dat je ook op een heel andere, meer duurzame manier naar de aanleg van die lijn kan kijken.

Arthie Schimmel heeft een jaar van

haar parlementair leven gewijd aan de enquêtecommissie die de uitvoeringsorganen van de sociale zekerheid bestudeerde. Mede dankzij haar inbreng is er een meerderheid in de Kamer gekomen voor een betere scheiding tussen de uitvoering van, het bestuur van en de controle op de uitvoering van WAO, ZW en WW.

Aad Nuis heeft het Nederlands als voertaal voor het hoger onderwijs weten te behouden. Maar vooral faam verworven door een initiatief-wetsvoorstel dat bijzondere en openbare scholen meer kansen geeft om samen te werken. Een initiatief dat veel verder gaat dan het schimmige accord dat de huidige coalitie tot stand heeft gebracht en waar we in de volgende kabinetsperiode zeker meer van zullen horen.

Gerrit Jan Wolffensperger heeft een bombardement aan amendementen ingediend die stuk voor stuk het evenwicht tussen de rechtsorde en de rechtsbescherming herstelden, welke Hirsch Ballin met zijn wetsvoorstellen dreigde aan te tasten. Monnikenwerk was het, maar de moeite waard want meestal kreeg hij de meerderheid van de Kamer aan zijn kant. De Vreemdelingenwet is een spaarzame uitzondering; maar die zal de regering nog lang heugen.

Hans van Mierlo heeft een veldslag over de politieke vernieuwing geleverd, wat begon met de installatie van de commissie-Deetman en wat eindigde met het debat tussen de fractievoorzitters in december. Het proces trok een spoor van teleurstellingen, met het rapport-De Koning als diepste punt. Desondanks heeft Van Mierlo het districtenstelsel boven de markt weten te houden, is de benoemingsprocedure rond de burgemeester gewijzigd en is het referendum nog niet weg en wordt het een belangrijk item in de verkiezingen. Maar het allerbelangrijkste is dat het denken over de noodzaak om tot politieke verandering te komen ook na het Deetman-proces doorgaat.

Teamwork

Het is maar een greep uit alle bijdragen en inbrengen van de afzonderlijke frac-

tielieden. Als je het aan de fractieleden zelf zou vragen krijg je waarschijnlijk een heel ander lijstje. Bovendien schampt de opsomming van individuele wapenfeiten langs een cruciale verklaring van het succes van de huidige fractie. En dat is het teamwerk dat bij zoveel andere fracties ontbreekt. Het team van twaalf fractieleden dat vier jaar lang, op de hoge toppen van de peilingen, oog voor elkaar heeft gehouden. Bereid was om vuil en onaangenaam werk voor elkaar op te knappen. Niet naast de schoenen is gaan lopen, altijd op zoek is gebleven naar de waarheid en zich nooit tevreden heeft gesteld met een simpel antwoord. Een team dat zich keer op keer door elkaar liet inspireren en corrigeren; bereid was om iedere keer weer de analyse compleet en de redenering sluitend te krijgen. En dat meestal in een uitstekende sfeer, met grappen en veel citaten en soms ook hoogoplopende woordenwisselingen. Wat de fractie bereikt heeft ligt voor een groot deel opgesloten in het team. Een team met redelijk gewone mensen die onder moeilijke omstandigheden een eigen gezicht aan oppositie voeren hebben gegeven. De uitstraling van dat team is voor het aanzien van D66 van onschatbare betekenis.

Omdat D66 het wilde

De Tweede Kamerfractie is er vooral in geslaagd om oppositie een andere betekenis te geven. Iedereen weet nog hoe D66 buiten het kabinet is gehouden. Dat wil zeggen, iedereen dacht dat ie 't wist en dat het vooral aan het CDA lag. Uit de dagboeknotities van Bram Stemerink is onlangs echter gebleken dat ook de PvdA van begin af aan op een koers heeft gezeten die er op gericht was om, als het even kon, D66 buiten de boot te houden. Dat is ze in ieder geval wel gelukt.

Maar laten we niet vergeten dat het CDA/PvdA-kabinet er gekomen is omdat ook D66 dat zo wilde. Dat wil zeggen, het wilde geen kabinet van CDA/VVD/D66 mogelijk maken en het wilde als derde partij in een centrum-links kabinet volwaardig behandeld worden. De andere partijen zagen dat een fractie anders.

D66 zag niet om in wrok. Hans van Mierlo kondigde bij de regeringsverklaring aan dat zijn fractie oppositie zou voeren voor een centrum-links beleid. Daarmee nam de fractie een risico. Met evenveel gemak had zij fijn-gemalen kunnen worden tussen PvdA en CDA en had ze geen eigen identiteit kunnen opbouwen. Na alles wat er is gebeurd is het moeilijk voor te stellen maar destijds was "oppositie voeren voor" een sprong in het duister. Die sprong heeft goed uitgepakt. De kiezers hebben D66 leren kennen als een genuanceerde, constructieve partij die nooit gemakshalve ergens nee tegen zei maar altijd bereid was om mee te denken. Vaak was dat ondankbaar werk. Bijsturing in centrum-linkse richting betekende veel inlevingsvermogen, hoofdbreken, subtiele amenderingen, overtuigings- en overredingskracht. En dat tegenover een meerderheid van CDA en PvdA die, als ze elkaar eenmaal gevonden hadden, voldaan achterover leunden en geen komma meer verstenen in wijzigen in hun onderling moeizaam bevochten compromis.

Van voor naar tegen

Soms tegen beter weten in is de fractie lange tijd oppositie blijven voeren voor centrum-links beleid. Omdat ze dacht dat een centrum-linkse coalitie op een verantwoorde wijze vorm zou weten te geven aan de noodzakelijke hervorming van de verzorgingsstaat. En omdat zo'n coalitie over de wortels

en kanalen beschikte om die hervorming zo rimpelloos mogelijk te laten verlopen. Dacht ze. Niks was minder waar. Het kabinet blunderde zich door die hervorming heen, stapelde bestuursfout op bestuursfout en verveemde binnen de kortste keren niet alleen alle maatschappelijke organisaties van zich maar zelfs de eigen achterbannen. Het gestuntel met de WAO hield ook voor de D66-fractie een breuk in met het regeringsbeleid: hier viel geen oppositie meer voor te voeren. Aan niemand viel meer uit te leggen dat dit soort centrum-links "beleid" zo heilzaam voor het land was. Van toen af aan is de fractie meer haar eigen, onafhankelijke koers gaan voeren. Daarmee nam de D66-fractie voor de tweede keer een risico. Want wat was makkelijker geweest dan voluit op ramkoers te gaan, tegen de bestuurlijke bende in. Maar nee, de fractie hield de nuance overeind en bleef zo constructief mogelijk. Dat viel niet altijd mee, zo bleek eens te meer bij de discussie over het rapport-Buurmijer. Niettemin heeft de fractie zich tot het uiterste ingespannen om aan de hand van de voorstellen van Buurmijer met wijzigingen te komen die de recent aanvaarde sociale wetgeving positief konden wijzigen. Maar ondertussen groeide de twijfel: valt aan de kiezers de nuance en de constructieve houding nog wel uit te leggen.

We weten het niet precies. Uit enquêtes blijkt dat de kiezers verbazend goed op de hoogte zijn van de standpunten die de partij inneemt en de concurrentie hoor je ook niet meer zo vaak het verwijt uiten dat D66 onduidelijk of vaag is. Dat slaat ook nergens op. Er is niks te bedenken waar D66 geen standpunt over heeft. Uit de peilingen blijkt dat de koers die D66 vaart op een brede potentiële steun kan rekenen. Maar dat is allemaal papier.

Uiteindelijk zullen de kiezers het oordeel vellen op 3 mei. De fractie legt dan verantwoording af voor de afgeloopen oppositieperiode: zij heeft naar vermogen geamendeerd, geprotesteerd, sporadisch gejuicht maar bovenal is zij trouw gebleven aan zichzelf. Zij heeft steeds meer moeite gekregen met het beladen begrip "centrum-links", dat in deze kabinetsperiode zo beduimd is geraakt. Maar zij komt de kiezers tegemoet met een ongebonden houding in de politiek en met de overtuiging dat de belangen van de partij of de coalitie ondergeschikt zijn aan die van de burgers zelf. Als ze iets bereikt wil hebben, dan is het dat.

Berend van der Ploeg

Dit is het moment Dinsdag 18 januari

Zaterdag 15 januari

Utrecht

Hardleers of hardhorend is de titel van de derde themabijeenkomst in de cyclus 'Ter discussie' rond het concept verkiezingsprogramma. Onder leiding van Max de Bok discussiëren minister Jo Ritzen en Aad Nuis over de concept onderwijsparagraaf uit 'Ruimte voor de toekomst'. Ook een panel van deskundigen, bestaande uit Dick Mentink (Erasmus Universiteit Rotterdam), Joke Jorritsma (kandidaat Tweede-Kamerlid), Albert van de Zalm (directeur basisschool Schilderswijk - Den Haag), geeft zijn mening. Tenslotte vat Ernst Bakker (D66 wethouder in Amsterdam) de discussie samen en geeft hij een afsluitend commentaar. Het publiek krijgt ruimschoots de gelegenheid om te reageren en een eigen bijdrage te leveren aan de discussie. Iedereen is vanaf 12.30 uur van harte welkom in theater 't Hoogt.

Informatie: Heine Buis, 070 - 3621515

Zondag 16 januari

Breda

Politiek-culturele avond rond de opening van de affiche-tentoonstelling 40 X D66 in Breda. Kunstacademie St. Joost

Informatie: Oscar Kales, 070 - 3621515

Den Haag

's Middags houdt het Centrum voor publieke communicatie en cultuur, De Batterij, een nieuwjaarsdebat over diverse actuele onderwerpen tussen Haagse kandidaat Tweede-Kamerleden van de grote politieke partijen. Bert Bakker, een van de auteurs van het concept verkiezingsprogramma, zal voor D66 aan het debat deelnemen. Het geheel wordt geleid door Ferry Mingelen (Den Haag Vandaag).

Informatie: Janine Odink, 070 - 3621515

Leiden

D66 Leiden organiseert een politiek debat met als thema: 'Grondslagen van politiek bedrijven'. CDA-wethouder Joop Walenkamp en het Leidse D66-raadslid Thom de Graaf gaan met elkaar in discussie over de uitgangspunten en motieven vanuit waar zij politiek bedrijven. Het debat staat onder leiding van Rudie Andeweg. Aanvang 15.30 uur in galerie 'De Burcht', Brugsteeg 14 te Leiden.

Informatie: Carolien Schippers, 070 - 3621515

Enschede

Gerrit Ybema ontvouwt op een politieke avond van de afdeling Enschedé zijn visie op het huidige financiële beleid van het kabinet en de vooruitzichten voor de toekomst. Aanvang om 20.00 uur.

Informatie: D. Plaggenmars, 053 - 281581

Wassenaar

Iedereen is van harte welkom op de thema-avond in Wassenaar rond het concept verkiezingsprogramma 'Ruimte voor de toekomst'. Speciale gast op deze avond, die in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen staat, is Bert Bakker, één van de auteurs van het concept-programma.

Informatie: Peter Meinhardt, 070 - 3652227, 01751 - 16901

Ede

Doeke Eisma houdt op de AAV van de afdeling Ede/Wageningen/Barneveld een inleiding over internationale aspecten van het milieubeleid en gaat daarna met het publiek in discussie. De vergadering, die begint om 20.00 uur, wordt gehouden in zaal Reehorst in Ede.

Informatie: Anke Kooi, 08380 - 17707

Gilze en Rijen

Vanaf 20.00 uur is iedereen van harte welkom in sporthal 'Achter de Tuintjes' in Gilze voor een bijeenkomst rond het thema asielzoekers. Tweede-Kamerlid Chan Choenni praat met de aanwezigen over het heden en de toekomst van de asielzoekers-opvang. Aansluitend vindt de presentatie plaats van het plaatselijke verkiezingsprogramma en de gemeenteraadskandidaten.

Informatie: Erna van Riel, 01612 - 23018 of Cor den Ouden 01612 - 22057

Donderdag 20 januari

Tilburg

De politieke jongerenorganisaties JD en JOVD houden 's avonds een politiek café over media en politiek. Speciale gasten zijn Wil van der Meulen (Katholieke Universiteit Brabant) en Kees Dietz (fractievoorzitter D66)

Informatie: Antoine Teurlings, 04241 - 3168

Eindhoven

In de Trafalgar Pub houdt Roger van Boxtel, Tweede-Kamerlid, tijdens de ARV van de sub-regio Zuid-Oost Brabant een inleiding over het

thema gezondheidszorg en de 'Simons-problematiek'.

Informatie: Janine Odink, 070 - 3621515

Hardenberg

Jacob Kohnstamm is in Hardenberg voor een werkbezoek. 's Middags bezoekt hij het nieuwe streekziekenhuis en 's avonds is hij te gast bij de afdeling Hardenberg op een algemene campagne-avond.

Informatie: Wouter de Boer, 05232 - 62675

Amsterdam

Textiel en kleding staan centraal op het 'ECONGRES'. Kandidaat Europarlementariër Ernst Klatter houdt daar een lezing over Europese milieuregelgeving ten aanzien van textiel en kleding. Ook aanwezig zijn minister Alders en Lucas Reijnders (Natuur en Milieu).

Informatie: Joke Geldhof 020-5121416

Boxtel

Pieter ter Veer praat 's avonds op de MAS met studenten over de controverse tussen landbouw- en milieubelang. De organisatie is in handen van de afdeling Boxtel. Komt allen!

Informatie: Lia van Dongen, 04116 - 85079

Vrijdag 21 januari

Ommen

Gedurende de middag en een gedeelte van de avond brengt Pieter ter Veer een werkbezoek aan Ommen in het kader van biologische landbouw.

Informatie: Mea Eversteijn-Koopman, 05291 - 53616

Zoetermeer

Aad Nuis opent de affiche-tentoonstelling 40 X D66 en praat met de aanwezigen over politiek en cultuur. Vanaf 20.00 uur in De Graanshuur. De geest van Gerrit Jan Wolffensperger zal de campagne in Zoetermeer op speciale wijze openen.

Informatie: Willem Bos, 079 - 521998

Poeldijk

D66-afdeling Westland organiseert in zalencentrum 'Leuninkjes' een informele nieuwjaarsbijeenkomst voor leden en niet-leden. Bert Bakker houdt een korte toespraak waarin hij vooruitblijkt op 1994. Schudt elkaar de hand, in Poeldijk vanaf 20.00 uur.

Informatie: E.H. van Vliet, 01749 - 40909/070 - 3801420

Amsterdam

De Jonge Socialisten, afdeling Amsterdam, houden een talkshow over de

groei van extreem rechts in Nederland. In Café Crea, Turfdraagsterspad 9, verwoordt Chan Choenni de D66-standpunten over bestrijding van racisme. Informatie: Annemie Ploeger, 020 - 6611365

Deurne

Henk Giebels, lid van de Brabantse statenfractie, is te gast bij het St Willibrord College voor een symposium over het onderwijsbeleid. Informatie: Janine Odink, 070 - 3621515

Zaterdag 22 januari

Almere

'Meer werk geeft zekerheid' is de titel van de vierde themabijeenkomst in de cyclus 'Ter discussie'. Onder leiding van Erik Boshuizen discussiëren o.a. Arthie Schimmel en prof. R. Kloosterman over de werkgelegenheidsparagraaf van het D66 concept verkiezingsprogramma. Ook het publiek krijgt de gelegenheid zich in deze discussie te mengen. Tweede-Kamerkandidaat Bert Bakker geeft een afsluitend commentaar. Aanvang 14.00 uur in theater De Roestbak, Markt 1, Almere-Haven. Informatie: Carolien Schippers of Margriet de Jong, 070 - 3621515

Leiden

'Hoe arrogant is Nederland' is het thema dat centraal staat in de vijfde en laatste bijeenkomst in de reeks 'Ter discussie'. Onder leiding van Leonard Ornstein (Vrij Nederland) wordt gediscussieerd over de Nederlandse houding in de internationale politiek. Bob van den Bos, Maarten van Traa, W.L. Brugsma, Frits Herman de Groot, Jan Hoekema, prof. Van Staaden en Niek Biegmans nemen deel aan de discussie. Laurens Jan Brinkhorst vat het geheel nog eens samen. Aanvang 13.00 uur in galerie 'De Burcht', Burgsteeg 14 in Leiden: Iedereen is welkom. Informatie: Carolien Schippers, 070 - 3621515

Utrecht

Het Regionaal Politiek Overleg in de regio Utrecht praat in Vredenburg (vlakbij station Lunetten) over de WAO-problematiek en de Buurmeijerenquête. Te gast is Gerrit Ybema. Van 10.00 tot 13.00 uur. Informatie: Heleen Bücking, 033-952735

Maandag 24 januari

Zaanstad

Hans van Mierlo is te gast bij de start

van de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen in Noord-Holland. De lijsttrekkers van verschillende afdelingen in Noord-Holland worden door Guikje Roethof geïnterviewd. Na de pauze praat zij met Hans van Mierlo over actuele politieke kwesties, het concept verkiezingsprogramma en de definitieve kandidatenlijst voor Tweede-Kamerverkiezingen. Aanvang 20.00 uur.

Informatie: Heine Buis, 070 - 3621515

Nijmegen

De Nijmeegse Jonge Democraten organiseren in samenwerking met de D66 afdeling aldaar een thema-avond rond enkele actuele politieke kwesties. Gerrit Jan Wolffensperger discussieert vanaf 20.00 uur met andere sprekers en de zaal over thema's als racisme en milieu. Jonge en oude(re) democraten zijn van harte welkom. Informatie: Inge, 08850 - 14938 of Johan, 080 - 600469

Tweede Exloermond

Vertegenwoordigers van de grote politieke partijen over landbouw stromen samen in Tweede Exloermond, waar het NLTO een symposium houdt. Voor D66 neemt landbouwspecialist Pieter ter Veer de honneurs waar. Aanvang 13.30 uur in Zaal Tuin. Informatie: Janine Odink, 070 - 3621515

Dinsdag 25 januari

Blaricum

Marijn de Koning, Tweede-Kamerkandidaat, is te gast bij een Goois politiek café over welzijns- en ouderenbeleid, georganiseerd door de afdeling Laren/Blaricum. Aanvang 20.00 uur. Informatie: M.E. Sauwer, 02153 - 86306

Den Haag

'Den Haag-promotie; wat leren we van Gelderland?'. Het wellicht pasklare antwoord wordt gegeven door Jan Terlouw, commissaris van de Koningin in Gelderland, tijdens een politiek café van de afdeling Den Haag. Iedereen is welkom vanaf 19.30 uur in Het Paard aan de Prinsegracht 12. Informatie: D66 Campagneteam Den Haag, Dagelijkse Groenmarkt 7, 2513 AL Den Haag

Woensdag 26 januari

Made

In het Sociaal-Cultureel Centrum organiseert de afdeling Made een verkiezingsbijeenkomst. Olga Scheltema is te

gast en zij spreekt over de afstand tussen burger en bestuur. Daarna gaat zij met de aanwezigen in discussie. De avond begint om 20.00 uur en. Niet-leden zijn ook van harte welkom. Informatie: Marije Vos-Kroeze, 01626 - 83031

Donderdag 27 januari

Veldhoven

Met Schiphol en haar vijfde baan zo prominent in het nieuws zou je bijna vergeten dat er nog andere vliegvelden bestaan in Nederland. In Veldhoven organiseert de afdeling 's avonds een thema-avond rond vliegveld Eindhoven. Vertegenwoordigers van Eindhoven Airport, belangenorganisaties, provinciale politieke vertegenwoordigers en omwonenden wisselen met elkaar van gedachten over het nut of onnut van een vliegveld nabij de Philipsstad. Dick Tommel, milieuspecialist van de fractie, zal zijn licht op de problematiek laten schijnen. Informatie: Ans Oddens, 040 - 542436

Vrijdag 28 januari

Maastricht en Heerlen

Terwijl Hans van Mierlo en Jan-Willem Bertens een werkbezoek aan Heerlen brengen, laten Doeke Eisma en Machteld Versnel zich informeren over ouderenzorgprojecten in de regio. 's Avonds is er een campagne-avond in Maastricht, waar de lokale lijsttrekkers zich zullen presenteren. Hans van Mierlo verhaalt o.a. over algemene politieke zaken. Informatie: Janine Odink, 070 - 3621515

Rotterdam

Edo Spier opent in zaal De With (Thelonious) de affiche-expositie 40 X D66, die op tournee door het land inmiddels is aanbeland in Rotterdam. Informatie: Oscar Kales, 070 - 3621515

Sint Michielsgestel

Aad Nuis is vandaag op werkbezoek in het Brabantse Sint Michielsgestel. Hij spreekt met betrokkenen over de problemen rondom de vorming van een brede scholengemeenschap. Ook bezoekt hij het Instituut voor Doven in de gemeente. Informatie: Henk van der Linden, 04105 - 14918

Maandag 31 januari

Losser

Hans Jeekel, lid van het Dagelijks Bestuur, is te gast bij een politiek café

van de afdeling Losser. Thema van deze regionale manifestatie zal zijn de Betuwelijn en landschapsbeleid. In Hotel Marktzicht is vanaf 20.00 uur iedereen van harte welkom.
Informatie: Géraar de Jong, 05423 - 81806

Wijchen

Jan Willem Bertens, lid van het Europeparlement, spreekt in Wijchen over de gevolgen van het Europees beleid voor de regio Gelderland. Aanvang 20.00 uur in zaal Sterrebos.
Informatie: Sjef Daverveld, 08894 - 18987

Amsterdam

Het Parool organiseert in de Beurs van Berlage 'Het Parool Gala'. Voor D66 neemt Jacob Kohnstamm zitting in het forum. Andere sprekers zijn o.a. Ed van Thijn, Felix Rottenberg en A. Rinnooy-Kan. Informatie: M. Teeuwen, 076 - 600945

FEBRUARI '94

Woensdag 2 februari

Amsterdam

Gerrit Jan Wolffensperger praat op een campagne-avond in De Meervaart over veiligheid, leefbaarheid en groenbehoud. Ook aanwezig zijn wijkwethouders en lijsttrekkers van de stadsdelen Osdorp, Slotervaart en Geuzeveld, die net een stage achter de rug hebben bij de plantsoendienst, de politie en de vuilnisophaaldienst. Iedereen is welkom vanaf 20.00 uur. Informatie: Joke Geldhof, 020 - 5121450

Rijswijk

De afdeling Rijswijk praat over de toekomst van de sociale zekerheid. Te gast in het politiek café is Louise Groenman. Vanaf 20.00 uur.
Informatie: M. de Putter-Stuiveling, 070 - 3992115

Bergum

Jan Vis, fractievoorzitter in de Eerste Kamer, praat over open en openbaar bestuur voor de afdeling Tytsjerksteradiel. De avond begint om 20.00 uur. Iedereen is uitgenodigd voor deze avond van de afdeling Bergum, die voor het eerst aan de gemeenteraadsverkiezingen meedoet.
Informatie: H. Slot, 05116 - 5741

Donderdag 3 februari

Amsterdam

Aan de vooravond van het landelijke

partijcongres, waar o.a. de lijsttrekker voor het Europees Parlement wordt gekozen, gaan kandidaat-lijsttrekkers Jan Willem Bertens en Laurens Jan Brinkhorst met elkaar in debat tijdens een speciaal politiek café. Vanaf 20.00 uur bent u van harte welkom bij dit lijsttrekkersdebat, in café Dulac aan de Haarlemmerstraat 118. Informatie: Jeroen Nugteren, 070 - 3621515

Nijmegen

Partijvoorzitter Wim Vrijhoef houdt voor de afdeling Nijmegen een spreekbeurt over het knooppunt Arnhem-Nijmegen en over economische zaken en werkgelegenheid in deze regio.
Informatie: Nicole Voss, 080 - 239993

Vrijdag 4 februari

Amsterdam

In Krasnapolsky wordt 's avonds het eerste deel van de ALV (landelijke partijcongres) gehouden. Tevens wordt de opening verricht van de reizende affiche-tentoonstelling 40 X D66.
Informatie: Leo Keus / Oscar Kales, 070 - 3621515

Zaterdag 5 februari

Het tweede deel van de ALV (landelijke partijcongres) wordt deze zaterdag gehouden, ook in Krasnapolsky. Op de agenda staan o.a. de vaststelling van het landelijk verkiezingsprogramma en de verkiezingen van de lijsttrekkers voor de Tweede Kamer en het Europeparlement.
Informatie: Leo Keus, 070 - 3621515.

Maandag 7 februari

Bathmen

Jopie Boogerd, kandidaat Europeparlementslid, ontvouwt haar visie op landbouwpolitiek tijdens een door de afdeling Bathmen georganiseerde avond. U kunt met haar en andere aanwezigen in discussie, wanneer u vanaf 20.00 uur aanwezig bent.
Informatie: G.J. Wisselink, 05704 - 2807.

Breda

In café Uncle Jean houdt de afdeling Breda een thema-avond rond criminaliteitsbestrijding. Gerrit Jan Wolffensperger geeft een inleiding en discussieert na de pauze met het publiek. Iedereen is van harte welkom in Uncle Jean, Ginnekenweg 338. Informatie: Martijn Kroon, 070 - 3621515

Veenendaal

Machteld Versnel zal op een cam-

pagne-avond van de afdeling Zuid-Oost Utrecht in Theater De Lampegiet spreken over volkshuisvesting in een bijna volgebouwde gemeente.
Informatie: Frank Vogelenzang, 08385 - 16203

Dinsdag 8 februari

Krimpen aan de IJssel

De gemeente Krimpen aan de IJssel organiseert een avond over bestuurlijke vernieuwing en namens D66 is Thom de Graaf aanwezig. Aanvang 20.00 uur in het Gemeentehuis aldaar.
Informatie: Janine Odink, 070 - 3621515

Heemstede

'Heemstede op weg naar 2015' is de titel van een speciale avond in Heemstede. Thema's die behandeld worden zijn bestuurlijke vernieuwing, huisvesting, verkeer en onderwijs. Machteld Versnel houdt een spreekbeurt en praat mee in het forum. Aanvang 20.00 uur in de Burgerzaal van het Raadhuis te Heemstede.
Informatie: Christiaan van Willenswaard, 023 - 291219

Woensdag 9 februari

Dordrecht/Zuidhollandse Eilanden

Vanaf 14.00 uur bezoekt Hans van Mierlo de nieuwe afdeling Binnenmaas en Cromstrijen. 's Avonds is er een regionaal podium in Dordrecht met medewerking van Hubert Fermina, Olga Scheltema en de lokale lijsttrekker over sociale vernieuwing. Later op de avond heeft Joop Daalmeijer een interview met Hans van Mierlo.
Informatie: Heine Buis, 070 - 3621515

Stadskanaal

Jan Vis, Eerste-Kamerlid, is 's avonds te gast bij de afdeling Stadskanaal en praat over (het gebrek aan) openbaarheid van bestuur. De avond begint om 20.00 uur.
Informatie: H.T. Bieze, 05990 - 22354

Maassluis

'Vrouw en werk' is de titel van een symposium van de afdeling Maassluis. Ursie Lambrechts zit in het forum en discussieert met andere vrouwen uit de politiek over de (on)mogelijkheden van vrouwen op de arbeidsmarkt.
Informatie: Ineke ter Broek, 01899 - 11967

Donderdag 10 februari

Haarlem

De afdeling Haarlem houdt een alge-

mene campagnebijeenkomst. Gerrit Jan Wolffensperger is te gast.
Informatie: Oscar Kales, 070-3621515

Reeuwijk

Op de jaarvergadering van de afdeling Reeuwijk is dit keer Olga Scheltema te gast. Zij spreekt vanaf 20.00 uur over vernieuwing van bestuur in gebouw 'De Brug'. Het publiek krijgt de gelegenheid om te reageren.

Informatie: Jan Volwerk, 03487 - 1565

Zeeland

Jacob Kohnstamm gaat met de statenfractie op werkbezoek in de provincie Zeeland. Hij doet o.a. Borssele, Leeuwedorp en Goes aan. 's Avonds vertelt hij over zijn belevenissen van die dag op de afdelingsvergadering in Goes.

Informatie: Huib van Iwaarden, 01102 - 41335

Maandag 10 februari

Assen

'Kleurrijk Drenthe, een multiraciale samenleving.' Dat is de titel van een speciale bijeenkomst met Gerrit Jan Wolffensperger, vanaf 20.00 uur in hotel De Jonge.

Informatie: Heine Buis, 070-3621515

Vrijdag 11 februari

Texel

Hans van Mierlo stapt vrijdag aan het eind van de middag op de boot naar Texel. Die avond is er een informele campagne-avond waarin zowel lokale als landelijke politieke vraagstukken aan de orde komen. Onder voorbehoud is er een debat tussen Jan Wolkers en Aad Nuis over cultuurpolitiek.

Informatie: Heine Buis, 070 - 3621515

Zaterdag 12 februari

Amsterdam

Wim Vrijhoef is bij de opening van het Chinese Nieuwjaar. Deze viering vindt plaats in de grote tent op de Nieuwmarkt. Ook aanwezig zijn Erica Terpstra en Wim Kok. Aanvang 13.00 uur en het duurt tot 02.00 uur 's nachts.

Informatie: Janine Odink, 070 - 3621515

Den Haag

'Van Minderhedenbeleid naar Achterstandsbeleid'. Dat is de titel van een thema-bijeenkomst van de afdeling Den Haag in theater Korzo, Prinsestraat 44, aanvang 14.00 uur. Het publiek krijgt de gelegenheid te reageren. Iedereen is dus van harte welkom.

Informatie: D66 Campagneteam Den

Haag, Dagelijkse Groenmarkt 7, 2513 AL Den Haag

Maandag 14 februari

Leeuwarden

Om 15.00 uur houdt Hans van Mierlo een lezing op de Hogere Hotelschool. Machteld Versnel brengt ondertussen een bezoek aan jeugdwelzijnsprojecten in de regio. 's Avonds leidt Hayo Apotheker een debat over bestuurlijke vernieuwing met medewerking van Marijke Augusteijn, Olga Scheltema en de lokale lijsttrekker. Na de pauze is er een interview met Hans van Mierlo en Gerrit Ybema over actuele politiek en het verkiezingsprogramma.

Informatie: Heine Buis, 070 - 3621515

Dinsdag 15 februari

Groningen

Hans van Mierlo gaat wadlopen om met eigen ogen te zien waar de oliemaatschappijen concessies hebben verkregen om proefboringen te doen in de Waddenzee. Dick Tommel, Koosje van Doesen, Henk Pijlman en Jan Hoekema wandelen met hem mee.

15.30 uur: Aankomst in Groningen.

Van Mierlo geeft een gastcollege op de economische faculteitsvereniging.

20.00 uur: Stephan Pieters leidt een discussie tussen Dick Tommel, Koosje van Doesen, Henk Pijlman en Jan Hoekema over het milieubeleid. Na de pauze praat Hans van Mierlo over zijn bevindingen op het wad en andere actuele politieke zaken.

Informatie: Heine Buis, 070 - 3621515

Den Haag

Het Landelijk Emancipatie Netwerk komt van 18.00 tot 20.00 uur bijeen in de Noenzaal van de Eerste Kamer. Spreeksters zijn Marianne de Leur, wethouder in Voorburg, en Len van Wingerden, fractievoorzitter in Lelystad. De andere bijeenkomsten van het Landelijk Emancipatie Netwerk, met een toegangsprijs van 12,50 gulden incl. drankje en broodjes, hebben op dezelfde tijd plaats op 7 april in Utrecht, 7 juni in Den Haag, 1 september in Utrecht en 8 november in Den Haag. Iedere geïnteresseerde is van harte welkom.

Informatie: Marie-Louise Tiesinga, 036 - 5328473

Lisse

Arthie Schimmel is aanwezig op een avond in Lisse. De afdeling maakt op deze avond de resultaten bekend van de januari gehouden enquête over heta hangijzers in de gemeente Lisse. Aanvang 20.00 uur in 't Poelhuys.

Informatie: Adri de Roon, 02521 - 12971

Woensdag 16 februari

Velsen

Het milieu in de IJmond en werkgelegenheid in de regio (o.a. Hoogovens) staan centraal op een campagne-bijeenkomst met Hans Jeekel, lid van het Dagelijks Bestuur. Dit politiek café van de afdeling Velsen begint om 19.30 uur. De lokatie is nog niet bekend.

Informatie: Jan Zwitser, 023 - 370960

Zevenhuizen

Wim Vrijhoef en André van der Louw gaan in debat over progressieve samenwerking. Aanvang 20.00 uur

Informatie: Madelon Leeuwis, 01802 - 3371

Donderdag 17 februari

Oegstgeest

De afdeling Oegstgeest organiseert een algemene campagne-avond over sociale zekerheid. Gerrit Ybema is te gast en praat over de commissie Buurmeyer en toekomst van ons sociale zekerheidsstelsel. Informatie: Mevr. Verstappen, 071 - 176878

Ridderkerk

Olga Scheltema praat op een algemene campagnebijeenkomst over bestuurlijke vernieuwing en regiovorming in Ridderkerk.

Informatie: H.O.F. Emmert, 010 - 125634

Vlaardingen

Op een campagne-avond van de afdeling Vlaardingen zal Gerrit Jan Wolffensperger aanwezig zijn om te praten over algemene politieke zaken. De avond begint om 20.00 uur in de Stadsgehoorzaal te Vlaardingen. Informatie: Carolien Schippers, 070 - 3621515

Emmen

Vanaf 20.00 uur spreekt Aad Nuis over actuele politiek op de campagnebijeenkomst van de afdeling Emmen. Informatie: Johan Schrik, 05910 - 17799

Hoofddorp

Dick Tommel is te gast bij een debat over de Schipholproblematiek waarbij de spanning tussen economische groei en een beter milieu centraal staat. Ook vertegenwoordigers van de provincie en gemeente zijn aanwezig. Aanvang 20.00 uur, in De Deining, Hoofddorp. Informatie: Rob Boerrigter, 02503 - 35886

Vrijdag 18 februari**Den Haag**

De affiche-tentoonstelling 40 X D66 in Den Haag wordt geopend.

Informatie: Oscar Kales: 070-3621515

Apeldoorn

De lijsttrekkers van de afdelingen Apeldoorn, Deventer en Zutphen worden door Gerrit van de Kooy ondervraagd. Na de pauze heeft Gerrit van de Kooy een interview met Hans van Mierlo over actuele politieke zaken en het verkiezingsprogramma. Komt allen vanaf 19.45 uur.

Informatie: Heine Buis, 070 - 3621515

Zaterdag 20 februari**Bodegraven**

In het Evertszhuis in Bodegraven wordt een groots opgezet symposium over 'De toekomst van de stad' gehouden. Sprekers zijn o.a. Hans van Mierlo, Laurens Jan Brinkhorst en staatssecretaris Heerma.

Informatie: Heine Buis, 070-3621515

Maandag 21 februari**Enschede en Deventer**

Om 12.00 uur houdt Hans van Mierlo een lunchlezing in Deventer. Om 16.00 uur verzorgt hij een gastcollege aan de Technische Universiteit Twente, gevolgd door een discussie. 's Avonds is er een campagnebijeenkomst waarbij de actuele politiek centraal staat.

Informatie: Janine Odink, 070 - 3621515

Eindhoven

Gerrit Jan Wolffensperger bezoekt een campagne-avond in Eindhoven. Lokale en landelijke politieke thema's worden met de aanwezigen besproken.

Informatie: Martijn Kroon, 070-3621515

Dinsdag 22 februari**Gouda**

Hans van Mierlo is te gast bij een algemene campagne-bijeenkomst in Gouda. Daar komen zowel landelijke als lokale politiek aan de orde.

Informatie: Daphne Bergman, 070-3621515

Utrecht

Dick Tommel en Jan Terlouw nemen deel aan een debat over besturen op niveau.

Informatie: Rik Rolleman, 030-312724

Schagen

Voor de Organisatie van Samenwerkende Verzorgingstehuizen spreekt Nicky van 't Riet in Schagen over ouderenzorg nu en in de toekomst. Aanvang 20.00 uur.

Informatie: Janine Odink, 070-3621515

Woensdag 23 februari**Delfzijl**

Dick Tommel geeft een persconferentie op de vuilstortplaats 'Delfzijl'. Daarna gaat hij in gesprek met de omwonenden. Dit alles om de aandacht te vestigen op het ontoelaatbare milieu rond de vuilstort.

Informatie: H.C.A. Krüse, 05960-22260

Donderdag 24 februari**Stede Broec**

Olga Scheltema en statenlid Maarten Verweij praten op een campagnebijeenkomst in Stede Broec over het streekplan Noord-Holland-Noord en regionalisering. Deze avond wordt

mede georganiseerd door de afdelingen Wognum, Noorder Koggenland, Drechteland en Hoorn.

Informatie: Janine Odink, 070 - 3621515

Tilburg

De afdeling Tilburg ontvangt vandaag Hans van Mierlo.

Informatie: Heine Buis, 070-3621515

Best

De afdeling Best ontvangt Machteld Versnel voor een werkbezoek aan ouderenvoorzieningen en de verdubbelde spoorlijn.

Informatie: Pieter Meeuwis, 04998-99282

Zierikzee

Jacob Kohnstamm is aanwezig op een algemene campagne-avond in Zierikzee. Informatie: J.B. Katerberg, 01110-17068

Hilversum

In het 'Hof van Holland' geeft Aad Nuis acte de presence op een politiek café met als thema: omroep en cultuur. Informatie: Oscar Kales, 070 - 3621515

Vrijdag 25 februari**Leiden e.o.**

Boele Staal en Machteld Versnel brengen een werkbezoek aan Leiden en omgeving. Zij praten daar over vliegveld Ypenburg, regionale ziekenhuizen en integraal lokaal veiligheidsbeleid.

Informatie: Leo Pinxten, 070-3621515

Europees programma

Het (definitieve) Europees programma 1994-1998 kunt u bestellen bij het Landelijk Secretariaat (070-3621515).

Colofon

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt in principe acht keer per jaar. Een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave. Deze raad wordt gevormd door:

Peter van den Besselaar, Bob van den Bos, Kees Dietz, Lennart van der Meulen, Miep Nagtegaal, Jeroen Nugteren, Alexander Osten, Bob de Ruiter, Marie Louise Tiesinga en Stijn Verbeek.

Met dank aan: Bert Bakker, Heine Buis, Bart Combée, Martijn Kroon, Henk Mulder, Janine Odink, Berend van der Ploeg, Tineke Veenstra, Gert Warmerdam.

Eindredactie: Jeroen Nugteren

Bureauredactie: Eric van de Lisdonk
Vormgeving: Anker en Strijbos, Utrecht
Opmaak katern: Lieke Warburg
Foto's: Dennis Sies (tenzij anders vermeld)
Druk: Brouwer Offset BV, Utrecht

Landelijk Secretariaat D66
Noordwal 10, 2513 EA Den Haag
Tel.: 070-3621515 (ma. t/m vr. 9.00-17.00 uur)
Fax: 070-3641917

Bereikbaar vanaf Den Haag CS met tram 3, richting Loosduinen, halte Noordwal. Wilt u iemand lid maken van D66, schrijf dan een briefje met zijn of haar naam, adres, plaats en tel.nr. naar bovenstaand adres. U kunt uiteraard ook bellen.

Informatie per fax

Soms is het handig als fracties en/of besturen snel over landelijke D66-informatie beschikken. De fax is hiervoor (voorlopig) het geëigende middel. Om de behoeften te peilen en de faxnummers te verzamelen, verzoeken wij de fracties en/of besturen ons op de hoogte te stellen van het volgende:

- over welk soort landelijke D66-informatie zou u snel willen beschikken?

- wat is het faxnummer waar de informatie heen gezonden kan worden?

Afhankelijk van de reacties wordt een fax-informatie-systeem opgezet.

Stuur uw reactie naar: Landelijk Secretariaat D66, Jeroen Nugteren, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag, of per fax: 070-3641917.

WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Door de SWB wordt gewerkt voor de politieke vertegenwoordiging, de politieke partij en aan de 'politieke probleemstelling' in het algemeen. Het betreft onderwerpen die spelen op het snijvlak van politiek en maatschappij en van samenleving en overheid. De onderwerpen worden gekozen in samenspraak met de kamerfracties, individuele kamerleden en de politieke top van D66. Het betreft zaken die op de politieke agenda zullen verschijnen en waaraan nader onderzoek moet worden besteed. Bij deze formule ligt het accent op het denken zelf; analyses, neergelegd in publikaties, die moeten leiden tot beleidsgerichte uitgangspunten.

Brochure 'De ruimte waarin wij leven'

Onder deze titel schreef Jan Glastra van Loon een bijzondere tekst die door de SWB in de reeks Ideeën is uitgegeven. Het is naast een analytische, filosofische, vooral een politieke tekst. Politiek in brede zin, want het gaat om de menselijke ervaring en de manier waarop deze haar uitdrukking vindt in de publieke deelname. De verhouding die er maat-schappelijk bestaat tussen de private en de pub-lijke sfeer is verstoord. In de analyse wordt deze geschetst als een bij uitstek strategisch veld, waar om gestreden wordt. De menselijke ervaring ziet zich geconfronteerd met de oprukkende macht van specialistische deskundigheden. Daardoor ontstaan 'verknippte' ruimtes, waar alleen experts iets te zeggen hebben. Verhoudingen zijn verstoord en verwarring is ontstaan. Jan glastra van Loon gaat nadrukkelijk op zoek naar het onderwerp van de verwarring en formuleert tevens de doeleinden voor een nieuwe politiek. Het is een tekst voor 'politici', die er op uit zijn problemen in de praktijk aan te pakken, maar beseffen dat hiertoe moet worden nagadacht. Een hernieuwd denken van de democratie, daar gaat het om. De fraaie fotografie van Wim van der Ende ondersteunt deze prachtige tekst. De brochure heeft A4 formaat en kost f 19,50 (ex verzendkosten)

SWB Cahier 'In Goede Banen'

In opdracht van de Tweede Kamerfractie en het HB van D66, heeft een SWB-projectgroep, onder voorzitterschap van Han Entzinger, hoogleraar Multi Etnische Studies, zich gebogen over het verschijnsel migratie.

De oorzaken van migratie worden aan een grondige analyse onderworpen. Nieuwe begrippen worden geïntroduceerd, grote veranderingen in de wereld besproken. De analyse geeft een andere kijk op het verschijnsel migratie. Zij wijkt af van de veel gebruikte sjablonen.

De grenzen worden besproken. Niet alleen de geografische grenzen. Grenscontroles worden afgeschaft, maar de controle neemt toe en wordt verlegd naar de systeemgrenzen.

Migratie is een verschijnsel van alle tijden, dat uit onze wereld niet valt weg te denken. In het cahier komen de vragen aan de orde, die in de maatschappelijke discussie niet meer, of te weinig worden gesteld. Het Cahier heeft A4 formaat en kost f 10,- (excl. verzendkosten)

SWB Cahier 'Denken over democratie, van forum naar partnerschap'

In het cahier, geschreven door H.J. van Houten, wordt de D66 idee van democratische participatie beschreven. Blokkades worden geanalyseerd en strategieën overwogen. Participatie is dan niet langer een eenzijdig recht of een morele plicht. Het gaat in de richting van actieve deelname: zelfbepaling, medeverantwoordelijkheid en maatschappelijk initiatief.

'Integrale participatie' is dan de doelbewuste poging om het politiek haalbare en het economisch rendabele te combineren met het maatschappelijk wenselijke. Daarbij is een hoofdrol weggelegd voor de burger als zelfbewuste 'partner' en deelgenoot. Met deze noties in het achterhoofd wordt dan gekeken naar het functioneren van de formele democratie en van de politieke partijen. Veranderingen worden voorgesteld. Alleen langs die weg kan het sociale dilemma van de huidige politieke cultuur worden aangepakt. Wij raden ieder lid van D66, van harte de tekst van het Cahier aan.

Het Cahier heeft A4 formaat en kost f 10,- (excl. verzendkosten)

Brochure 'Referenda en Politiek'

Steeds vaker wordt een pleidooi gehouden voor het invoeren van een grotere, directe invloed van de burger op de politieke besluitvorming. Een voorbeeld en eerste aanzet voor initiatiefmogelijkheden voor de burgers lijkt de invoering van het referendum.

Als aan een referendum-initiatief wordt gedacht, welke procedures moeten dan worden vastgelegd. Welke kaderregeling is vereist?

De brochure laat een aantal deskundigen aan het woord over deze vragen, die systematisch aan de orde worden gesteld.

Het verband tussen de mogelijkheden van het referendum en de ontwikkelingen in de politiek wordt expliciet geanalyseerd en besproken. Het zijn radicale stukken, zoals het een partij als D66 past! En met prachtige fotografie gelardeerd.

De brochure kost f 19,50 (excl. porto)

WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Idee, tijdschrift van het wetenschappelijk bureau.
In nummer 6 van 1993

Economische en sociale dynamiek versterken! door Bert Bakker. Een uitgebreide verantwoording van het economisch beleid dat D66 voorstaat.

Tegenspraak, de sociaal-economische paragraaf van D66 kritisch bekeken, door A. Kolnaar. Een eerste commentaar op de economische paragraaf uit het verkiezingsprogramma van D66 van Christen Democratische zijde.

De ontzorging van de Nederlandse verzorgingsstaat, door Cees Schuyt. Een analyse van de verzorgingsstaat en een pleidooi voor de terugkeer naar een sober en menselijk motief.

Waarheen met het nationale industriebeleid, door Robert Weltevreden. Wat zou het industriebeleid kunnen zijn, dat D66 moet voorstaan?

Een beschouwing.

Weg met de wig, of de betaalbaarheid van de Verzorgingsstaat, door Hans Stenfert Kroese. De Verzorgingsstaat is in financiële problemen. Een andere heffingsgrondslag wordt bepleit.

Strategieën tegen politiek racisme, door Chan Choenni. Hoe blijven we het politiek racisme de baas? Een pleidooi voor het benadrukken van het gemeenschappelijk belang van etnische groepen.

Zorg op of onder de maat? Oud tussen wal en schip, door Simon Groen. Crisis in de gezondheidszorg voor ouderen - een analyse en een commentaar.

In samenwerking met de Boekmanstichting in Amsterdam, wordt voor de partij en haar sympathisanten een werkconferentie gehouden, met als thema 'Kunstenpolitiek voor D66'. De conferentie vindt plaats op zaterdag 19 maart in het gebouw van de Boekmanstichting in Amsterdam. De bijeenkomst wordt geopend om 10.30 uur. Als eerste spreker geeft Christiaan de Vries, directeur van de SWB, een toelichting bij de tekst die hij voor de conferentie schreef. Hierna volgt een inleiding door Rudi Fuchs en een co-referaat uitgesproken door een spreker van de Boekmanstichting. Daarna volgt een zaaldiscussie. In de middag wordt in drie workshops gewerkt aan het thema een kunstenpolitiek voor D66. Om 15.30 wordt de bijeenkomst plenair afgesloten. Dagvoorzitter is Hans Onno van den Berg. De kosten voor de bijeenkomst bedragen f. 25,- inclusief koffie en thee, broodjes en de benodigde stukken. Aanmelden bij de SWB, schriftelijk of telefonisch 070-3621515 (vragen naar André van der Brugge)

De SWB en de Bestuurdersvereniging D66 hebben een initiatief genomen om gezamenlijk een brochure uit te brengen onder de naam 'bestuurlijke dilemma's'. Het gaat om het beschrijven en verklaren van problematische keuzesituaties waarvoor lokale bestuurders zich veelal zien gesteld op terreinen zoals bijvoorbeeld de zorg, de ruimtelijke ordening en het onderwijs. Met het uitbrengen van deze brochure, die zowel praktische voorbeelden zal bevatten als meer theoretische beschouwingen, hopen de SWB en de Bestuurdersvereniging de betrokkenen een kader en handvatten te bieden om beter met deze dilemma's om te kunnen gaan.

Verschijningsdatum: voorjaar 1994.

De discussie over de filosofische grondslagen van D66 is wat betreft de SWB nog lang niet ten einde. Sterker, zij moet opnieuw op de agenda worden geplaatst. De SWB wil daaraan een bijdrage leveren in de vorm van een brochure met beschouwingen over de grondslagen van de partij rond uiteenlopende begrippen als economie, solidariteit, rechtvaardigheid, de rol van het recht en de individualisering. Verschijningsdatum: voorjaar 1994.

Ik bestel:

- Brochure 'De ruimte waarin wij leven'
Prijs f 19,50- (excl. porto)
 - Brochure 'Referenda en Politiek'.
Prijs f 19,50- (excl. porto)
 - Brochure 'Duurzame Ontwikkeling'
Prijs f 19,50- (excl. porto)
 - Brochure 'De veranderende rol van de politieke partijen'
Prijs f 15,- (excl. porto)
 - SWB-Cahier 'In Goede Banen' Prijs f 10,- (excl. porto)
 - SWB-Cahier 'Denken over democratie, van forum naar partnerschap' Prijs f 10,- (excl. porto)
 - SWB-Cahier 'Relatie en Huwelijk' Prijs f 8,- (excl. porto)
 - SWB-Nota 'Op zoek naar publiek' prijs f 5,- (excl. porto)
- Het tijdschrift Idee
Idee verschijnt 6x per jaar. ca. 30 pagina's per nummer. Een abonnement kost f 66,- per jaar. Een los nummer kost f 15,- (excl. porto)
- Ik neem een abonnement
 - Ik wil een los nummer

Naam

Adres

Postcode, woonplaats

Graag met blokletters invullen

Deze bon opsturen naar SWB D66,
Noordwal 10, 2513 EA Den Haag
Telefonisch bestellen 070-3621515
Fax 070-3641917

KENNISMAKINGSDAG IN UTRECHT

Kennismaken met D66 kan op 26 februari 1994 in Utrecht. Onder leiding van twee ervaren D66-ers zullen de belangrijkste ideeën en doelstellingen van D66 worden besproken. Er is ruimte voor uw vragen en er wordt aandacht geschonken aan de manieren om actief te zijn binnen de partij. De maximaal 15 deelnemers ontvangen ter voorbereiding de brochure 'Maak kennis met D66'. Kosten: f20,00.

D66 EN DE PRAKTIJK VAN HET RAADSWERK

4 en 11 juni 1994 (laatste kans)

Voor hen die de boot gemist hebben organiseert het Opleidingscentrum D66 op 4 en 11 juni voor de laatste keer de twee-daagse cursus **D66 en de praktijk van het Raadswerk**. De cursus wordt gegeven in Utrecht.

Het doel van de cursus is kandidaten in staat te stellen om een wezenlijke bijdrage te leveren aan de besluitvorming in de gemeente. In de cursus leert men om te gaan met situaties waarin bestuurlijk en politiek elan nodig zijn. Daartoe komen onder andere aan de orde: wet- en regelgeving, hantering van de informatiestroom, aansturing van het gemeentelijk apparaat, effectieve samenwerking binnen en buiten de fractie, tactiek en strategie, persoonlijk 'time-management'.

Prijs voor deze tweedaagse cursus is f125,- (inclusief nieuwe brochure) en f100,- als u de brochure al in uw bezit heeft. De brochure is een cursusvoorwaarde en deelname aan de cursus kan alleen indien men beide zaterdagen kan. Elke groep bestaat uit maximaal 15 personen.

VOORAANKONDIGING

(geef je nu nog niet op, maar wacht op de aankondiging in de eerstvolgende Democraat)

WETHOUDERSBIJeenKOMST 20 mei 1994

Op vrijdag 20 mei organiseert het Opleidings-centrum D66 samen met de Bestuurdersvereniging een bijeenkomst voor nieuwe en herkozen wethouders. De bijeenkomst zal het karakter hebben van een eerste kennismaking met de collega-wethouders. Daarnaast zal het vervolg-cursustraject voor wethouders besproken worden.

GEMEENTEFINANCIËN 18 juni 1994

(beginnerscursus)

De cursus gemeentefinanciën geeft een eerste oriëntatie op de instrumenten die een raadslid heeft om invloed uit te oefenen op het gemeentelijk bestuur en beleid. De rol van bestuurders en de toepassing van instrumenten en middelen (financiën, grond, informatie, en dergelijke) staan deze dag centraal.

Op deze dag wordt aandacht geschonken aan enkele financieel-technische aspecten, waaronder de gemeentebegroting. Er zal echter ook zeker gekeken worden naar de momenten waarop en de mogelijkheden waarmee het raadslid zijn invloed op het bestuur kan doen gelden.

Deelname-kosten zijn f30,- inclusief documentatie, koffie en thee. De cursus vindt plaats in Rotterdam en in Utrecht.

EFFICIËNT WERKEN IN DE RAAD (vanaf) 25 juni 1994

Op 25 juni 1994 wordt de eerste bijeenkomst 'Efficiënt werken in de raad' georganiseerd voor D66-raadsleden die voor het eerst in de gemeen-teraad gekozen zijn. Met de eerste maanden raads-ervaring als uitgangspunt wordt gewerkt aan de versterking en verbetering van de kwaliteiten die van belang zijn om als raadslid effectief en efficiënt te kunnen functioneren. De cursus 'Efficiënt werken in de raad' zal vanaf september 1994 diverse malen op verschillende plaatsen worden georganiseerd.

SYMPOSIUM VOOR AFDELINGS-BESTUURDERS 24 september 1994

Op 24 september 1994 organiseert het Opleidingscentrum een symposium voor afdelingsbestuurders. Verwacht mag worden dat vele van de huidige afdelingsbestuurders in de gemeenteraden zitting zullen gaan nemen. Dit betekent dat er nogal wat nieuwe afdelingsbestuurders zullen aantreden. Op deze groep richt zich het symposium. Er komen workshops voor onder andere penningmeesters, voorzitters etcetera. Mededelingen hierover volgen in de Democraat en worden verspreid via de afdelingsmailing van het landelijk secretariaat.

IK BESTEL (s.v.p. aankruisen):

O RAAMWERK '94 - '98 f15,-

O RAAMWERK '94 - '98 plus DISKETTE f20,-

O WENKEN EN TIPS BIJ HET OPZETTEN VAN D66-VERKIEZINGSCAMPAGNES, prijs f5,-

O D66 EN PUBLICITEIT IN DE POLITIEK, f15,-

O RAADSWERK

Introductiebrochure over de formele en algemene praktijk-aspecten van het raadswerk: de inrichting van het gemeentebestuur, de positie van raadsleden etc. Prijs f5,-

O D66 EN DE PRAKTIJK VAN HET RAADSWERK, prijs f25,-

Deze publikatie bevat onder andere de volgende onderwerpen:

! Raad in relatie tot het college en het ambtelijk apparaat;

! Raad in relatie tot de burger, de belangengroepering en de media;

! College-onderhandelingen;

! Techniek van de raadsvergadering, spreekrecht, recht van initiatief en amendement, moties;

! Gemeentefinanciën, inkomsten en uitgaven, de begrotingscyclus;

! Basisinformatie over de belangrijkste beleidsterreinen.

O VOOR DE D'RAAD

Het D66-tijdschrift voor (aankomende) lokale en regionale politici. Voor de D'Raad verschijnt 7 x per jaar, met ca. 18 pagina's per nummer. Een jaarabonnement kost f48,-

OPLEIDINGSCENTRUM

Lidmaatschapsnummer:.....
(alle prijzen zijn exclusief porto)

IK MELD MIJ AAN (s.v.p. aankruisen):
O KENNISMAKINGSDAG 26 februari 1994 Utrecht
Kosten: f20,-
O D66 EN DE PRAKTIJK VAN HET RAADSWERK.
Utrecht 4 en 11 juni 1994
Kosten: f125,- (inclusief brochure) en f100,-
(exclusief brochure)
 hier aankruisen indien u de brochure reeds in uw bezit heeft

Veertien dagen voor aanvang van de cursus krijgt u cursusmateriaal thuisgestuurd. Zodra u het cursusmateriaal ontvangen heeft bent u definitief ingeschreven en verplicht de cursuskosten met bijgaande acceptgirokaart te voldoen.
NAAM:.....
STRAAT:.....NR.....
PC en PLAATS:.....
TELEFOON:.....
FUNCTIE IN D66:.....
Deze bon opsturen naar het Opleidingscentrum D66, Noordwal 10, 2513 EA DEN HAAG of telefonisch bestellen: 070 - 362 15 15.

CONGRES

VOORJAARSCONGRES 1994
VRIJDAGAVOND 4 EN ZATERDAG 5 FEBRUARI
VASTSTELLING LAND. VERK.PROGRAMMA
VERKIEZING LIJSTTREKKER EP EN TK

**KOMT ALLEN NAAR AMSTERDAM,
KRASNAPOLSKY**

Let op !! gewijzigde agenda:
Vrijdag 4 februari

19.00 - 19.15 opening door partijvoorzitter
benoeming notulen- en
stemcommissie
19.15 - 22.30 verkiezingsprogramma tweede
kamer, deel 1
22.30 schorsing
vanaf 23.00 feest

Zaterdag 5 februari

09.30 heropening door partijvoorzitter
presentatie kand. besturen en cies
voordracht stemadvies-cie. EK 95
FINANCIEN:contributie 1995 en
regioafdracht 1995
presentatie kand.lijsttrekkers EP/TK
toelichting stemprocedure
10.45 - 12.30 VERKIEZINGSPROGRAMMA, deel 2
12.00 sluiting stembussen
12.30 - 13.00 lunchpauze
13.00 - 13.30 toespraak fractievoorzitter
13.30 - 14.50 VERKIEZINGSPROGRAMMA deel 3
14.50 - 15.05 bekendmaking en speech lijsttr. EP
15.05 - 15.30 actuele politieke moties
15.30 - 15.40 uitslag overige stemmingen
15.40 - 16.10 toespraak LIJSTTREKKER TK
16.15 sluiting congres

(Advertentie)

STEMADVIES EUROPEES PARLEMENT voor
EDITH JEKEL, kandidaatnummer 525

Ondergetekende wil, mede namens een aantal leden van de afdeling Amsterdam en de regio Noord-Holland, van harte de kandidatuur van Edith Jekel ondersteunen.

Wij zijn ervan overtuigd dat zij haar internationale en politieke ervaring bekwaam zal kunnen toepassen op vraagstukken in de sociale en regionale politiek op Europees niveau.

Wij vinden het daarnaast onmisbaar dat D66 in de toekomstige fractie in het Europarlement ook is vertegenwoordigd vanuit Amsterdam en de provincie Noord-Holland.

Edith zal op basis van haar kennis en achtergrond een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan een - naar wij hopen- sterk vergrootte en in alle opzichten pluriforme D66 Eurofractie.

Henk ter Horst, voorzitter fractie Buitenveldert

TOP 80 AFFICHEPRIJSVRAAG ALS DIASERIE

Als uw afdeling druk in de weer is met de organisatie van allerlei activiteiten is het wellicht een idee om het programma met een diapresentatie op te fleuren. Op het secretariaat is voor f50,- (exclusief portokosten) de diaserie van de 80 beste inzendingen van de affiche-prijsvraag te huur.

Neem hiervoor contact op met Ivar Manuel (070-3621515 of 020-6946429).

Hans van Mierlo en Jan Willem Bertens gekozen tot lijsttrekkers

Congres:

*programma na lange
discussie rond*

*duidelijke keuzen
voor milieu*

*toespraak
Hans van Mierlo*

campagne gestart

3

Adviesraad

stel u kandidaat!

9

College- onderhandelingen

vele valkuilen

10

D66 en sociale economie

12

Campagne-agenda

14

Katern

*Wetenschappelijk
Bureau*

Opleidingscentrum

Adviesraad

Bestuursvereniging

*Stemadvies Eerste
Kamer*

Partijnieuws

Pseudoacacia zelfbewustzijn

"Als we nu niet snel opschieten, missen de journaals de speech van de lijsttrekker", probeerde een congresvoorzitter. Gemopper in de zaal, lo-gisch! "Ja maar, publiciteit is toch belangrijk", was de zwakke repliek van de voorzitter. "Democratisch vergaderen zeker niet?", murmelde mijn buurman met gevoel voor understatement. Het charmante van een congres is de confrontatie van visionaire denkers die alleen maar zijn geïnteresseerd in de hoofdlijnen van beleid en van partijtjers die hun kans schoon zien om een stokpaardje te berijden. Bij de discussie en stemming over een intensivering van de teelt van duurzame houtsoorten ("zoals Robinia pseudoacacia" staat fijntjes in het amendement) herinnerde ik me een gedicht van Annie M.G. Schmidt:

Het is maar goed dat we ons zelf belangrijk vinden. Als het eens niet zo was, waar moest het dan wel heen! Och, och, we hoeven er geen doekjes om te winden: dan stortte werkelijk de maatschappij ineen.

Want stel u voor dat we onszelf ineens eens zagen zoals de anderen ons zien. Hoe zou dat zijn? Dat was afschuwelijk! Dat was niet om te dragen! We wierpen ons waarschijnlijk voor de dieseltrein.

Omdat ik 's avonds verplichtingen had, moest ik Kras tijdig verlaten. Dik een half uur na de aangekondigde sluiting, maar voor de speech van Van Mierlo. Na acht minuten wandelen, tien minuten wachten, een dik uur trein en twintig minuten auto, zei een radioverslaggever: nú begint Van Mierlo. Inmiddels was ik merkwaardig genoeg al uitgebreid geïnformeerd over een VVD-bijeenkomst, het Groen Links congres en een bezoek van een CDA staatssecretaris aan het buitenland.

Gelukkig zijn we niet op die manier ontluisterd. Wat is het eigenlijk toch prachtig ingericht, dat de natuur ons stuk voor stuk heeft ingefluisterd: ver-geet het niet, je bent een mens van groot gewicht.

Peter van den Besselaar

Legalisering van euthanasie

Eerste-Kamerlid Elida Wessel-Tuinstra diende reeds in 1984, als Tweede-Kamerlid, een initiatief-wetsvoorstel in ter legalisering van euthanasie. Zoals bekend heeft het voorstel het uiteindelijk niet gehaald omdat de VVD meer belang hechtte aan de coalitie met het CDA. Wessel-Tuinstra kreeg haar revanche in november '93, toen zij stelling nam tegen het huidige wetsvoorstel inzake euthanasie. Ondanks dat haar oorspronkelijke initiatief verworpen werd, speelde het in deze senaat-discussies nog steeds een belangrijke

rol, want het vormde een voor Hirsch-Ballin bedreigend alternatief. Hoe gevaarlijk de nieuwe wet voor de rechtszekerheid van burgers en medici is, wordt dezer dagen aangetoond nu de minister het vervolgingsbeleid lijkt aan te scherpen.

Elida Wessel Tuinstra werd onlangs onderscheiden met de eerste legpenning van de Nederlandse Vereniging voor Vrijwillige Euthanasie (NVVE), ingesteld vanwege haar 20-jarig jubileum.

Leerplanontwikkeling

Sinds 1 januari is Eddy Schuyer voorzitter van de Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO). Een belangrijke bestuurlijke plek binnen het netwerk van onderwijsverzorgingsinstellingen. Schuyer, directeur van een groot psychiatrisch ziekenhuis: "Sinds 1977, toen ik nog leraar was, ben ik bestuurlijk betrokken bij de SLO; een creatie van Van Kemenade, die decentralisatie van leerplanontwikkeling bepleitte. Indertijd lag dit onderwerp erg gevoelig omdat het direct te maken had met de inrichting van het onderwijs. Het bestuur was samengesteld uit de zuilen. Daar wilde men, uit oogpunt van bescherming tegen politiek opportunisme, vanaf. En dat is in de loop der jaren ook aardig gelukt." De hoofdtaak van de SLO is het ontwikkelen van leerplannen en het verschaffen van informatie daarover aan scholen en andere instellingen. Een leerplan moet men zien als een verzameling voorbeelden voor de planning en de vernieuwing van het onderwijs. Schuyer: "Voorbeelden, nooit voorschriften. Leraren, scholen en anderen bepalen zelf of en hoe zij gebruik maken van onze producten." Daarnaast heeft de SLO taken op het gebied van ondersteuning, nascholing, coördinatie, advisering aan de overheid en leerplaneducatie. Trots laat Schuyer de SLO-brochure 'Recht op menswaardige behandeling' zien: een onderwijsproject over humanitair oorlogsrecht, ontwikkeld in samenwerking met het Rode Kruis. "Ik heb me de laatste jaren geworpen op de relatie met de uitgeverijen. Dat zijn belangrijke en interessante contacten." En, met het oog op de wijzigingen in de Wet op de Onderwijsverzorgingsinstellingen: "Belangrijk daarbij is de discussie over de terugtrekkende overheid. De instellingen zullen in de toekomst marktgericht moeten gaan werken. Dat betekent dat je de organisatie daarop moet enten. Onderwijs, Landbouw en Defensie worden dan onze opdrachtgevers, naast allerlei instellingen en bedrijven. Dat is de uitdaging voor de komende jaren."

Marie-Louise Tiesinga

Campagne gemeenteraad intermezzo op overladen congres

Met de onthulling van een collage van 50 affiches met plaatselijke lijsttrekkers op het podium van het congres in Krasnapolsky verklaarde D66 op zaterdag 5 februari de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen officieel voor geopend. De campagnestart vormde, net als de verkiezing van Jan Willem Bertens als lijsttrekker voor het Europees Parlement en de rede van Hans van Mierlo, een intermezzo in een intensieve bespreking van het landelijk verkiezingsprogramma. Zevenhonderd amendementen diende het congres te behandelen en uiteindelijk lukte dat niet in de geagendeerde tijd. Drie uur later dan voorzien kon de programma-commissie pas voldaan de zaal verlaten: D66 had een verkiezingsprogramma.

De vrijdagavond trokken vooral het verbod op de tabaksreclame, het eerdere herstel van de Eerste Kamer en de dienstplicht voor vrouwen de aandacht van de aanwezigen en de pers. Zaterdag spitste de politieke discussie zich toe op de aanscherping van de milieuparagraaf. 'De Betuwelijn moet technisch geavanceerd, ten minste verdiept en op knelpunten ondergronds worden aangelegd', besloot het congres en ging daarmee verder dan de Tweede Kamerfractie, die zich in de Kamer tegen het kabinetsvoorstel voor de aanleg van de Betuwelijn had uitgesproken, maar met een beperkter pakket eisen dan het congres. 'We zullen er alles aan doen om dit te bereiken, maar we zijn gehouden aan het mogelijke, niet aan het onmogelijke', reageerde Van Mierlo op de congresuitspraak. Ook fractiewoordvoerder Machteld Versnel kon leven met de wens van het congres: 'De minister heeft steeds geweigerd om de kosten van door ons voorgestelde verbeteringen van de lijn te berekenen. Het gaat 4 miljard extra kosten, riep Maij in het debat zonder een onderbouwing te geven. De congresuitspraak wordt uitgangspunt bij de onderhandelingen en we zullen nieuwe berekeningen moeten maken.' De Betuwelijn moet betaald worden uit een nieuw fonds voor economische structuurversterking en private financiering. Versnel: 'Extra kosten zullen binnen dat fonds gedekt moeten worden. Dat kan gevolgen hebben voor andere projecten, de aanleg van wegen bijvoorbeeld'. 'D66 is zeer trouw aan de mensen die als vertegenwoordigers in het veld het werk hebben gedaan. Dat zie je bij de samenstelling van de kieslijst voor de Tweede kamer en bij de keuze voor de Europese lijsttrekker. Dat siert de partij, maar het is een handicap voor mensen die zich met goede papieren melden als tegenkandidaat', zegt Hans van Mierlo na de bekendmaking van

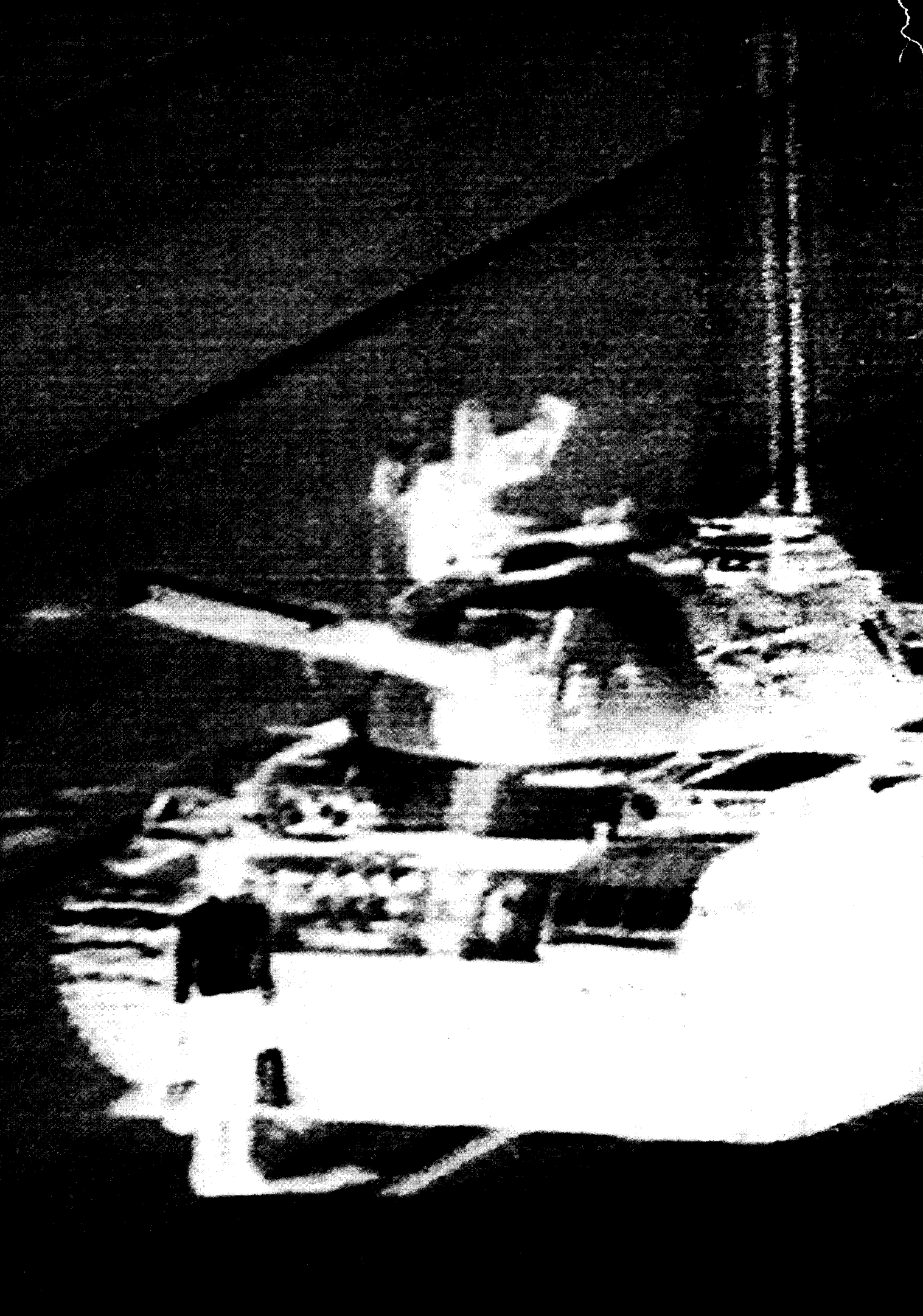
de uitslag van de stemming over het Europees lijsttrekkerschap. 'Ik wil er nog iets over zeggen, omdat in de pers de schijn gewekt werd dat de top van de partij een voorkeur zou hebben uitgesproken voor Bertens. Dat is pertinent onjuist en weersproken. We hebben ons neutraal opgesteld onthouden van een voorkeur voor één van de kandidaten. Het was een spannende race tussen twee mensen die beiden geschikt zijn om de D66-fractie in het Europees Parlement te leiden. De keuze ging uiteindelijk tussen twee personen, niet tussen twee politieke richtingen. Het congres had het gevoel dat het in vrijheid kon kiezen zonder een politiek risico te lopen.' 'Ik denk dat ik namens alle congresgangers kan zeggen dat we groot respect hebben voor de wijze waarop Laurens Jan campagne heeft gevoerd en voor zijn talenten op het gebied van de Europese politiek. De partij heeft dat ook tot uitdrukking gebracht in de schriftelijke stemming, waarin hij als eerste eindigde. Het is buitengewoon jammer dat zijn kandidatuur onder een zeer misplaatste druk van negatieve publiciteit kwam te staan. Dat doet geen recht aan zijn persoon en zijn verdiensten. We krijgen een hele sterke D66-fractie in Europa.'

De AOW onder druk

De politieke aandacht was de tweede congresdag gericht op de presentatie van de volgens het CPB noodzakelijke aanvullende bezuinigingen van 2,5 miljard gulden. Het congres besloot conform het verkiezingsprogramma om de uitkeringen gedeeltelijk mee te laten groeien met een loonstijging in de marktsector. De uitkeringen van AOW-ers en vroeggehandicapten stijgen daarbij meer dan de uitkeringen van mensen die in principe nog werk kunnen vinden. De eersten krijgen 75 procent van de loonstijging doorberekend, de laatsten 50 procent.

Daarnaast ging het congres akkoord met het voorstel van de programma-commissie om maatregelen te treffen om de AOW ondanks de enorme groei van het aantal AOW-ers na de eeuwwisseling betaalbaar te houden. Daarvoor worden twee instrumenten voorgesteld: er moet tijdig (voor 2015) een zogeheten 'egalisatiefonds' worden gecreëerd waaruit de toekomstige AOW betaald kan worden. Dat fonds zou gevuld moeten worden via een beperkte verhoging van de aow-premie. De komende kabinetsperiode heeft echter verlaging van de premiedruk absolute prioriteit voor D66. Daarom stelt D66 als tweede instrument voor om gepensioneerden met een redelijk aanvullend inkomen de helft van de AOW-premie te laten betalen over dat aanvullend inkomen. De pensioenspecialist van de Tweede Kamer Louise Groenman is betrokken bij de uitwerking van het voorstel: 'We denken aan een invulling waarbij gepensioneerden met een AOW plus een aanvullend pensioen tot 6 000 gulden 17,5 procent belasting en premie blijven betalen. Over een inkomen daarboven wordt dat in de eerste belastingschijf 24,5 in plaats van 17,5 procent.' 'De gedachte achter het voorstel is dat steeds meer ouderen een redelijke aanvullende pensioenregeling hebben. Noch over de pensioenpremies, noch over de uitkering hoeft een AOW-premie betaald te worden. Als ouderen met een ruim aanvullend pensioen bereid zijn om AOW-premie te betalen dan daalt de premiedruk over de hele linie en kunnen de belastingen in de eerste schijf omlaag. Dat betekent een toename van de koopkracht en is goed voor de werkgelegenheid. En als er meer mensen aan het werk komen wordt het draagvlak voor de financiering van de AOW verbreed.'

Lennart van der Meulen

**In veel landen hebben ze
twee woorden voor democratie:**

"Bek dicht."

**Ik steun via HIVOS
het democratiseringsproces
in ontwikkelingslanden.**

Naam: _____ M/V

Adres: _____

Postcode/Plaats: _____

- Ik bepaal per keer mijn bijdrage en ontvang daarvoor 4x per jaar een acceptgiro.
- Ik geef de voorkeur aan een vaste bijdrage van f 30,- per kwartaal en ontvang daartoe een machtigingskaart.

Handtekening:

D1

Opsturen in een open, ongefrankeerde envelop aan HIVOS, Antwoordnummer 900, 2509 WB Den Haag.

Congrestoespraak Hans van Mierlo

Hans van Mierlo werd op de Algemene Ledenvergadering van 4 en 5 februari in Krasnapolsky te Amsterdam, voor de zesde keer, gekozen tot D66-lijsttrekker voor de Tweede Kamer.

Uit zijn toespraak tot het congres drukken wij hieronder enkele fragmenten af:

"We geloven niet dat de burgers over het algemeen zulke vreselijke egoïsten zijn. Ze maken zich zorgen over het milieu, en ze hebben er iets voor over. (...) Er is wel iets anders met de burgers gebeurd: ze kiezen hun eigen weg in de wereld. Ze hebben een veel grotere vrijheid gekregen in het kiezen van hun opleiding, hun loopbaan, hun manier van leven, hun vrienden en levenspartners, en van al die maatschappelijke verbanden waarvan ze vrijwillig deel uitmaken. In eigen ruimten en niet in geprefabriceerde hokken. (...) Juist omdat ze dat alles in vrijwilligheid kiezen, kiezen zij overtuigd. Overtuigder dan wie vroeger zijn plek in het leven al bij de geboorte van de traditie meekreeg." (...)

"Er is een kardinaal verschil tussen CDA en D66. Het CDA vermaant in eerste instantie de burger. D66 in eerste instantie de overheid. Het CDA zegt: individualisering kweekt egoïsten. D66 zegt: de onderdrukking van individualisering kweekt egoïsten. Het CDA zegt: normen en waarden moeten worden hersteld. D66 zegt: dat is waar. Maar laat de overheid ze eerst zichtbaar maken in haar eigen beleid en zich er dan ook aan houden." (...)

"Natuurlijk is in de politiek de inhoud het belangrijkste. Maar de vorm is onmisbaar en vaak is de vorm de inhoud. Er is niets dat de mensen meer vreemd maakt van de overheid dan haar manieren tegenover de burgers. Het is op dit punt dat de huidige regeringscoalitie zich het zwakst heeft getoond." (...)

"Het kabinet heeft een vliegveld in de aanbieding - wat al een merkwaardige vorm is - en komt met de mededeling naar buiten, dat de politiek leider van een regeringspartij ervoor heeft gestemd en de verantwoordelijke minister van Milieu ertegen, maar niet aftreedt. Wat denken ze over te brengen? (...) De PvdA denkt toch niet dat je op deze halfslachtige manier een milieu gezicht kunt laten zien? Het is heel simpel: je houdt je mond of je gaat weg. Maar het ernstigste vind ik dat ze kennelijk allemaal denken, dat je dat met een kabinet kunt maken. De Minister-President zei over Bukman's

brief: overbodig en staatsrechtelijk onjuist. Dat geldt nu voor het hele kabinet." (...)

"Er is geen schrijnender voorbeeld van de invloed van de vorm op de inhoud dan het gevoerde WAO-beleid, waar het ontbreken van de moed om eerst een analyse te maken, geleid heeft tot een verkeerde volgorde van ingrepen, vertraging van de volumebestrijding, honderden miljoenen verlies aan resultaten en tenslotte een wetgeving, die z'n doel voorbijschiet, waar eigenlijk niemand gelukkig mee is, maar waar we wel voorlopig aan vastzitten en wat nog het ergste is, een obstakel is geworden voor het invoeren van een op arbeidsparticipatie gericht stelsel, zoals de Commissie-Buurmeijer heeft voorgesteld en waar eigenlijk iedereen stiekem veel meer in ziet. (...) Het is nu bij het scheiden van de markt dat de fractie van D66, die altijd op z'n donder heeft gehad voor z'n procedurele, zogenaamd niet-inhoudelijke benadering van het vraagstuk, gelijk krijgt van een van de kabinetsleden, minister d'Ancona, die de juistheid van onze redenering in een interview deze week ruiterslijk toegeeft." (...)

"We houden vast aan ons streven de collectieve lastendruk met twee procent te verlagen. De daling van het financieringsstekort is iets vertraagd tot het niveau van 2,5 procent in 1998. Daaruit resulteert een extra ombuiging van de uitgaven van 2,3 miljard. Die worden op dit moment met het Planbureau doorgesproken en ze zijn aangebracht in de geest van het aangenomen programma." (...)

"Het op voorhand uitsluiten van iedere deelneming aan inkomensgroei is frustrerend en niet gerechtvaardigd. D66 is altijd voor een beleidsmatige koppeling geweest en is dat nog. (...) Met de vooruitzichten die we hebben is het uitgesloten dat een volledige koppeling tot de mogelijkheden behoort. Het is om die reden dat wij het vooruitzicht van een koppeling voor 50 procent gerechtvaardigd vinden. Daarnaast erkennen wij dat bij het vaststellen van de ontwikkelingen in de uitkeringen onderscheid gemaakt

kan worden tussen uitkeringen aan personen die nog toegang hebben tot de arbeidsmarkt en aan mensen die dat helemaal niet hebben. Hoewel ook ouderen zullen moeten bijdragen in de inkomensoffers, die van iedereen gevraagd worden, willen we de AOW-ers zoveel mogelijk ontzien. We maken ons zorgen over de toekomst van de AOW en achten een verbreding van het premiedraagvlak nu reeds geboden. Daarom moet in de komende kabinetsperiode een vorm gevonden worden voor een verplichte premiebijdrage van ouderen, die naast hun AOW over een redelijk aanvullend inkomen beschikken." (...)

"Als je de Kamermeerderheid niet kunt overtuigen, dan moet je de kiezers op een langere termijn te hulp roepen. Wat morgen niet kan, kan overmorgen misschien. Maar er is een uitzondering, die we op scherp inzet maken van deze verkiezingen. Correctief beslissend referendum, nationaal en gemeentelijk. (...) Hoe meer de kiezers D66 onmisbaar maken voor de formatie van een kabinet, hoe zwaarder wij de verplichting op ons zullen voelen rusten alles in het werk te stellen dit punt bij de formatie erdoor te krijgen." (...)

"Ik wil de partijgenoten hier, maar zeker ook degenen die hier niet zijn, bedanken voor het geschenk van de kandidatenlijst. Dat geschenk hebt u niet alleen gegeven aan degenen die daar hoog op terecht zijn gekomen, maar aan de hele partij. Want het is een sterke lijst. (...) Onder de eerste twintig is bijna de helft vrouw. Mijn vreugde over de kwaliteit van de nieuwe aanwas voegt zich bij de bijzondere vreugde dat u de oude fractie bij de eerste veertien hebt gezet." (...)

"Als de overheid de mensen ziet staan, dan zien de mensen de overheid ook. En hun gemeenschappelijk belang. Wie normen en waarden wil herstellen, moet ze eerst zichtbaar maken in het bestuur. Daar wil D66 haar bijdrage aan leveren. Niet langs de zijlijn, maar in het hart van het speelveld. Als de kiezers ons groot genoeg maken."

Hans van Mierlo

“Misschien willen we het wel weer te goed doen” Programma na langdurige discussie vastgesteld

D66 is er klaar voor. Op het voorjaarscongres werd het landelijk verkiezingsprogramma vastgesteld en werden de lijsttrekkers voor de Tweede Kamer en het Europees Parlement gekozen. Een avond en een dag had het congres ervoor nodig. Ondertussen blijven de opiniepeilingen voor D66 gunstig.

De buit is nog niet binnen. Voor elke kiezer moeten we vechten. Het plezier op onze gezichten is geen overwinningsroes. Maar de buit is wel dichtbij. Onze slogan is niet voor niets: dit is het moment.” Aldus een glunderende Hans van Mierlo op zaterdagavond, na zijn verkiezing als lijsttrekker. De congresgangers en de ruimschoots aanwezige pers hadden lang geduld moeten hebben: de behandeling van de vele amendementen op het verkiezingsprogramma vergde vele uren meer dan was voorzien in de agenda. Volgens Van Mierlo een teken dat het bij D66 ook om de inhoud gaat: “Misschien willen we het wel weer te goed doen”. Vervolgens schetste hij waar het volgens D66 bij de komende verkiezingen echt om gaat: de crisis in de relatie tussen burger en overheid. De politiek verwijt de burger niet betrokken te zijn bij de publieke zaak. Van Mierlo ontkende dit: “Mensen van nu zijn meer betrokken bij wat er in de wereld gebeurt dan vroeger. Maar ze zijn ge-

wend hun eigen weg te kiezen en accepteren niet langer alles van de overheid.” Dat wordt niet veroorzaakt door het in CDA-kring zo verfoeide individualisme, maar meer door de nonchalante, onzorgvuldige wijze waarop de overheid met de burgers omgaat, de vorm dus. De aanpak van WAO, AOW, vliegveld Zestienhoven en de criminaliteit zijn daarvan slechts voorbeelden. Alleen een kritische discussie over de kerntaken van de overheid, en een goede en zorgvuldige uitvoering daarvan, kan de verstoorde relatie met de burger herstellen, vond Van Mierlo.

Groen

Maar ondanks alle aandacht voor de lijsttrekker stond op dit congres het verkiezingsprogramma centraal. De zaterdag werd grotendeels besteed aan het behandelen van de amendementen op hoofdstuk 2, ‘Ruimte voor de toekomst’. Daarin onder meer actuele ‘groene’ onderwerpen zoals Schiphol, de Betuwelijn, mobiliteit en landbouw. Een naar de mening van het congres te ver gaande motie over het beperken van de geluidshinder door Schiphol haalde het niet. Wel zal de groei van de luchthaven binnen de kaders op het gebied van milieu, veiligheid en geluidshinder moeten blijven. De controle daarop moet bij onafhankelijke instanties komen. Ook met de keuze van Lubbers-III voor de

Betuwelijn was het congres het niet eens. De lijn moet tenminste verdiept worden aangelegd. Om te vermijden dat deze milieuvriendelijke uitbreiding van de infrastructuur zelf een milieuprobleem wordt. De felle discussies werden afgewisseld met luchtiger amendementen. Zoals het pleidooi voor de teelt van de *Robinia pseudo-acacia* L. (aangenomen).

Maastricht

Op dit congres werd ook de strijd om het lijsttrekkerschap voor de verkiezing van het Europees Parlement beslecht. Jan Willem Bertens won, met 350 tegen 300, van Laurens Jan Brinkhorst. In zijn speech, direct na het bekend maken van de uitslag, ging Maastrichtenaar Bertens in op de moeizame start van de Europese Unie. Het in werking treden van het akkoord van Maastricht verliest aan glans door de economische recessie en het onoplosbaar lijkende conflict in Joegoslavië. Volgens Bertens geen redenen om ‘Europa’ op te geven. Europa, en dus ook het steeds invloedrijkere Europees Parlement, zal de nieuwe democratieën in het oosten moeten steunen. Om zo te zorgen voor blijvende vrede en welvaart in heel Europa.

Fred Herrebou

Keuzen maken

Het jongste D66-congres in het Amsterdamse Krasnapolsky zou wel eens de geschiedenis in kunnen gaan als een congres waar keuzen zijn gemaakt. Direct bij de registratie bleek dit al: het openbaar vervoer kreeg voorrang boven de auto! Een goed begin van een congres waar een aantal gezichtsbepalende zaken op de agenda stond. Zoals de vaststelling van het verkiezingsprogramma en de verkiezing van de lijsttrekkers voor het Europees Parlement en de Tweede Kamer. In de wandelgangen gonsden de geruchten over de kandidaat-lijsttrekkers voor het Europees Parlement. Gezien het aantal tongen dat deze verkiezing heeft losgemaakt, kan nie-

mand mij meer wijsmaken dat D66-leden zich niet interesseren voor Europa. De leden kregen een zeer moeilijke keuze voorgelegd, hetgeen niet kan worden gezegd van de Tweede Kamer verkiezingen. Dat lijsttrekkerschap was een inkoppertje. Wel eentje van wereldformaat, dat zeker! Volgens de krant spraken we vrijdagavond tijdens de behandeling van het verkiezingsprogramma alleen over de Eerste Kamer. Niets is minder waar, een wereld van onderwerpen passeerde de revue. Na binnenlands bestuur, waar de senaat inderdaad een onderdeel van was, werd uitgebreid gesproken over de vele krachten die de samenleving kunnen vierendelen. De discussie - denk aan de (tabaks)reclame - was soms zo heftig dat leden

zelfs dreigden met opstappen. Het congres, in haar wijsheid, liet zich echter niet gijzelen door het machtswoord van een enkeling. Een voorbeeld voor de toekomst. Met de behandeling van de Europese en internationale relaties werd die avond een begin gemaakt. Het onderwerp zou uiteindelijk pas op zaterdagavond worden afgesloten; ik heb het donkerbruine vermoeden dat toen niet iedere belangstellende nog aanwezig kon zijn. De tekst in het verkiezingsprogramma over de tragedie op de Balkan zou er anders wellicht heel anders hebben uitgezien.

Arthur van Buitenen

D66 behandelt haar verkiezingsprogramma

Andere formuleringen, zelfde koers

Het was weer mooi, de behandeling van het verkiezingsprogramma.

Of eigenlijk: van de 700 amendementen daarop. Bijna de helft was al voorzien van een positief advies, de rest-400 stuks-vergde veel tijd.

Journalisten - met een ander idee naar het congres gekomen - schamperden daar over: D66 moest eerst eens leren organiseren! Dat lijkt wat overdreven: democratie en open besluitvorming kosten nu eenmaal tijd. D66'ers houden immers niet van applausmachines. En anderhalve minuut per amendement lijkt niet eens zo onredelijk. Hebben die 400 amendementen grote gevolgen gehad voor programma en koers van D66? Hierop kan slechts het traditionele politieke antwoord volgen: ja en nee. Ja: er zijn een aantal zaken anders geformuleerd en sommige lijnen zijn veranderd. Nee: de aangenomen voorstellen sporen wonderwel vrijwel geheel met de algemene koers van het programma. Een koers voorbereid door fracties, werkgroepen en programmacommissie. Hieronder volgt een overzicht van de veranderingen die tijdens de jongste Algemene Ledenvergadering werden aangebracht.

Veruit de meeste amendementen hadden betrekking op het tweede hoofdstuk; Ruimte voor de toekomst. Kern hiervan is het bereiken van duurzame ontwikkeling. Het congres bedong dat uitwerking van de afspraken van de milieuconferentie te Rio de Janeiro vooral op lokaal niveau gaat plaatsvinden. Daar moet ook het extra geld voor beheersovereenkomsten heen. Verder moeten gemeenten bij uitbreiding van hun stedelijke gebieden een voorkeursrecht krijgen voor de aankoop van grond. Over de prioriteiten was het congres helder: niet de economie maar het milieu dient voorrang te krijgen bij de bepaling van normen.

Ofwel ecologische belangen zijn nooit ondergeschikt aan economische. Dit betekent dat de Betuwelijn tenminste verdiept moet worden aangelegd en dat Schiphol wat betreft groei binnen de vastgelegde milieunormen moet blijven. Lukt dat niet, dan is de door-groei tot een 'mainport' onmogelijk. Tegelijkertijd betekent dit een zeer terughoudende opstelling bij aanleg en verbreding van wegen en ook de sluiting van Zestienhoven ten behoeve van woningbouw.

Eerste Kamer

De koers op bestuurlijk en justitieel terrein was voor iedereen altijd al helder. Maar de Eerste Kamer mag blijven; het congres vond afschaffing niet echt het overwegen waard. Voor het regionale bestuur werd nog eens bevestigd dat D66 de prioriteit legt bij regiovorming in de huidige zeven zogenaamde 'Besturen op Niveau'-gebieden. Overigens worden er wel openingen voor regiovorming elders in het land gezocht. De congresgangers bleken verder vooral bezorgd over het 'democratisch tekort' in de Wet Gemeenschappelijke Regelingen alsmede de chaos in bestuurlijke competenties.

In het vierde, sociaal-culturele, hoofdstuk werden geen belangrijke wijzigingen aangebracht. D66 vindt het nodig de besturen van de Kamers van Koophandel democratisch te kiezen en wil een veel beter evenwicht in de verschillende invloedssferen binnen de gezondheidszorg.

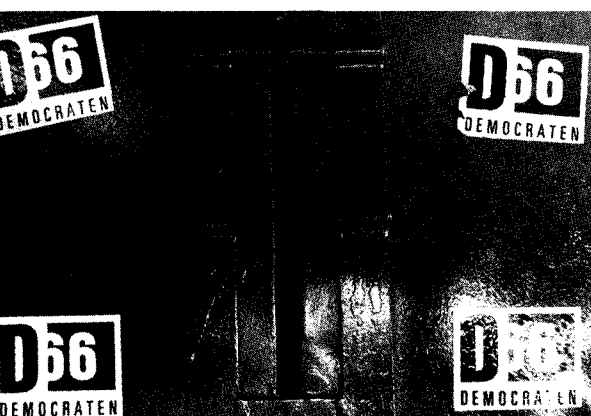
Tot slot heten minderheden voortaan definitief allochtonen.

Ontwikkelingssamenwerking

Het laatste hoofdstuk over het buitenland werd op enkele terreinen aangepast. Ten eerste kreeg duurzame ontwikkeling een duidelijk plek: we moeten in het licht van mondiale rechtvaardigheid ons consumptiepatroon alsook onze productie- en handelsrelaties kritisch analyseren. Daarnaast is zo spoedig mogelijk de introductie vereist van een milieu-ingang in het stelsel van internationale handelsovereenkomsten. Verder moet via ontwikkelingsamenwerking geen 0.86%, maar 1% van het nationaal inkomen aan zuivere hulp worden verleend. Het congres zag voorts meer in bilaterale hulp; dat zou meer effect hebben dan de multilaterale benadering. En dan de dienstkeuring: hiervoor komen volgens D66 zowel vrouwen als mannen in aanmerking.

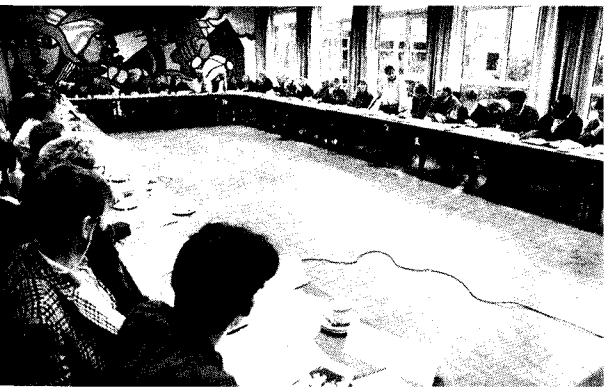
Van groot belang was de verandering van het financieel kader voor het verkiezingsprogramma. De verslechterde economie dwingt tot aanpassingen: de ombuigingen zijn gestegen tot een totaal van 13 miljard; een stijging van bijna drie miljard vergeleken met het ontwerpprogramma. De posten waar meer op bezuinigd gaat worden zijn de rijksdienst, de arbeidsvoorwaarden in de collectieve sector en de sociale zekerheid. Een en ander resulteert in een vermindering van het financieringstekort tot 2,5% in 1998 met een collectieve lastendruk van 49.8%, uitgaande van een economische groei van 1.75%.

Hans Jeekel

Kandidaatstelling is geopend

“Adviesraad heeft nu sterke positie”

Bij het horen van het woord 'adviesraad' zullen weinigen spontaan opveren. Het klinkt immers als weer een commissie die, afgezien van een papierberg, toch niets wezenlijks produceert. Henk Bleumink, voorzitter van de Adviesraad (AR) van D66, denkt er duidelijk anders over en heeft daar zo zijn redenen voor. "De Adviesraad heeft binnen D66 een sterke positie op weten te bouwen," beweert deze goedlachse vergadertijger.

"D66 heeft de AR in het leven geroepen ter ondersteuning van de kamerfracties. Er was behoefte aan een klankbordgroep, mensen met een frisse kijk op politieke kwesties. Inmiddels heeft de AR zich verdiept tot een soort adviescollege; we adviseren - gevraagd en ongevraagd - de kamerfracties, het Hoofdbestuur en de Euro-fractie," verklaart Bleumink het functioneren van 'zijn' AR. Het orgaan vergadert onder leiding van een vijfkoppig 'presidium' minimaal zes keer per jaar over zeer uiteenlopende politieke zaken, waarbij ze diverse deskundigen en Kamerleden uitnodigt. AR-leden mogen daarnaast zelf actuele politieke moties indienen. Dit alles resulteert regelmatig in de, voor D66 niet onbekende, georganiseerde chaos. "Je hebt als voorzitter te maken met soms wel twaalf gasten die allemaal op verschillende tijden moeten spreken. Als er dan een goedlopende discussie is, ga ik die niet omwille van de procedure afkappen. Daardoor komt het voor dat nog tijdens de vergadering agendapunten worden omgewisseld. En dan heb ik het nog niet eens over het 'vragenuurtje' waar iedereen de kans krijgt bestuurs- of kamerleden met algemene vragen te bestoken. Het is niet altijd even makkelijk daar de hand in te houden met vijftig (!) leden," zegt Bleumink.

De invloed van de AR is formeel gesproken gering; haar bevindingen gaan naar de fracties en het Hoofdbestuur, die vervolgens slechts verplicht zijn te melden wat ze ermee hebben gedaan. Maar volgens Bleumink heeft de AR in de afgelopen jaren evenwel heel wat resultaten geboekt. Als meest aansprekende succes noemt hij de stelselherziening gezondheidszorg. "Na het vastlopen van de discussie-Simons zochten we een alternatieve marsroute. Hierbij stuiten we op een meningsverschil

tussen de Eerste- en Tweede-Kamerfractie, waarbij de AR meer op de lijn van de senatoren zat. Of dit toeval is, weet ik niet; het zou te maken kunnen hebben met de wat afstandelijke houding van AR en Eerste Kamer. De kwestie was: kiezen we voor een brede volksverzekering - het plan-Simons dus - of moet iedereen zelf zorgen dat hij verzekerd is. De redenering achter de eerste optie was dat concurrentie onder de aanbieders tot de voordeligst mogelijke verzekering zou leiden. Het bleek echter dat die aanbieders onderlinge afspraken gingen maken, dus tot een soort kartelvorming overgingen. Van concurrentie kwam niets terecht, het werkte volstrekt averechts. De AR legde het accent juist op een individuele verzekering; de burger zou zelf moeten kiezen. Hierbij werden de aanbieders wettelijk verplicht een acceptabel basispakket samen te stellen. Daarnaast zou een fiscale regeling, via het schijventarief, de eventuele meerkosten van individuele verzekering moeten compenseren. Vele vergaderingen tussen alle betrokkenen konden dit verschil van inzicht niet oplossen; het bleef bij een herhaling van zetten. Een AR-lid heeft toen toch doorgezet, wat heeft geresulteerd in de tekst van het verkiezingsprogramma, aangevuld met de amendementen uit Zuid-Holland. Je mag dus stellen dat we zo langzamerhand een sterke positie binnen de partij hebben verworven," zegt de AR-voorzitter trots. Factoren als tijdsdruk en publieke opinie laat hij hierbij voor het gemak buiten beschouwing. Toch maakt zo iets als het milieucongres van een paar jaar terug duidelijk dat de AR wel degelijk invloed heeft. De hele discussie begon immers met een 'paper' van haar hand. De komende tijd zal de AR wederom van zich doen spreken. Daarover laat Bleumink geen twijfel

bestaan: "Tijdens de laatste AR-vergadering is het eindrapport over de kern-taken van de overheid op tafel gekomen. Daarin zijn ook de gegevens van de fringe-meeting van het Veldhovencongres verwerkt. Een van de conclusies luidt dat kerntaken eigenlijk niet bestaan; het takenpakket van de overheid verandert voortdurend. De inhoud zullen we steeds opnieuw moeten vaststellen. Een andere zaak die momenteel binnen de AR speelt is de profielschets van D66; die moet duidelijker worden. Binnenkort gaan we ons bezighouden met het democratisch gehalte van de corporatieve structuren; het circuit van de schappen en raden ofwel het maatschappelijk middenveld. Daar blijkt zich het een en ander aan democratische controle te onttrekken. Dat moet dus tegen het licht worden gehouden."

Zelf zal Bleumink dit niet meer meemaken. In mei neemt hij na acht jaar - waarvan zes als voorzitter - afscheid, want ook de Adviesraad ontsnapt niet aan verkiezingen. Hij heeft vertrouwen in zijn opvolgers. "Er zitten een aantal goede mensen die nog gestimuleerd moeten worden een functie in het presidium te bekleden. Verder zullen de nieuwe leden het bestaande beeld wel bevestigen; ongeveer een derde deel is actief op gemeentelijk of regionaal niveau, de rest bestaat uit mensen die het leuk vinden om mee te praten over politiek. Men hoeft helemaal niet deskundig te zijn, zo'n mix van specialisten en 'buitenstaanders' kan juist heel verhelderend werken," besluit de scheidende voorzitter.

Eric van de Lisdonk

Meer informatie over de kandidaatstelling voor de Adviesraad vindt u in het kader van dit blad.

Veel hindernissen te overwinnen na verkiezingsuitslag

College-onderhandelingen ken

Erin komen en erbij blijven: de college-onderhandelingen zijn voor vele lokale D66-fracties gestart. Nu al, want reeds vóór de verkiezingen, in de campagne, worden de eerste contacten gelegd. Tijdens de verkiezingsbijeenkomsten hebben voorzichtige en minder voorzichtige hints de revue gepasseerd. Bij de laatste commissievergaderingen van de oude raad worden in de wandelgangen vriendelijkheden uitgewisseld. Na de verkiezingen kan het loven en bieden echt beginnen. Voor D66'ers natuurlijk bij voorkeur in alle openheid. De Democraat ging kijken wat nodig is voor het voeren van succesvolle onderhandelingen en kwam terecht bij de eigen Bestuurdersvereniging en enkele lokale afdelingen.

Om de lokale fracties te begeleiden in het proces van onderhandelingen heeft de Bestuurdersvereniging vijf regionale bijeenkomsten georganiseerd. Op die bijeenkomsten wisselde 'het kader' van gedachten over de college-onderhandelingen. Meer dan 100 partij-bestuurders kwamen naar deze bijeenkomsten. De begeleidende bundel ('Collegevorming') geeft tips aan de mannen en vrouwen die straks de kiezerswinst in bestuurszetels moeten omzetten. Tips als 'de eerste klap is een daalder waard', 'koppel tijdens de onderhandelingen regelmatig terug naar je fractie of afdeling' en 'bedenk vooraf welke portefeuilles D66 wil hebben', lijken niet meer dan logisch. Maar in praktijk blijkt die logica ver te zoeken. Meer dan eens trapt men toch in de vooraf en achteraf zo duidelijk aanwezige valkuilen. Zoals die gemeente waar, 'omdat alle partijen het eens waren', geen ander college hoefde te komen, en D66 dus in de oppositie kon blijven. Of die gemeente waar de partij zich in de onderhandelingen zo krachtig manifesteerde, dat de samenwerking al bij voorbaat was verzeekt. Of neem nou die gemeente waar de onderhandelingen in de grootste kamer werden gevoerd. De kamer van die ene politieke partij dus. Deze partij liet zich niet bij de onderhandelingen wegsturen, alleen al omdat het hun eigen kamer was. Of die fractie die onder tijdsdruk een aantal inhoudelijke punten moest slikken. Onderhandelen is een vak, waarop je je goed moet voorbereiden. Waarbij een vooropgezette strategie van levensbelang is. En dan nog...

Maassluis: niet verwacht

Sommige dingen gaan niet zoals je denkt dat ze gaan. Jan Storm, raadslid te Maassluis, was vier jaar geleden overtuigd dat als D66 in het college zou komen, dit in een links-liberale coalitie zou zijn. Het liep echter anders. D66 werd veel groter dan verwacht, en dit leidde tot een moeilijke verhouding tussen PvdA, VVD en D66. Jan Storm:

"De vanzelfsprekende coalitie was voor ons niet meer interessant. Het leek erop dat we naast het college kwamen te staan omdat de PvdA vasthield aan twee wethouders. We vonden een goed alternatief via het CDA en de combinatie RPF/SGP. Een soort monsterverbond kan je zeggen. De angst van het CDA om naast het college te staan werd door ons aardig uitgebuit. Je had toch niet kunnen bedenken dat D66 en het CDA elkaar vonden met gedoogsteun van de RPF/SGP. In deze combinatie lukte het ons programma-punten als een emancipatiecommissie en een referendumvoorstel te realiseren".

Het verschil met vier jaar geleden is groot. "D66 start niet meer vanuit een kruimelpositie, waarbij je tevreden was als ze een motie van je aannamen. D66 is nu een belangrijke factor," stelt Storm. Dat heeft gevolgen voor de onderhandelingen. "Collegedeelname ben je eigenlijk aan je stand verplicht. Natuurlijk niet ten koste van alles. Er moet een goed collegeprogramma komen. En je moet de coalitiebesprekingen aangaan. Die twee sporen lopen naast elkaar".

Utrecht: toch eruit

Zo'n vier jaar geleden stond in de Democraat het 'dagboek van een onderhandelaar' afgedrukt. Auteur Elmer Klaasen, destijds voorzitter van de afdeling Utrecht, had gedetailleerd bijgehouden hoe de onderhandelingen waren gelopen. De keuze voor een tram door de binnenstad werd via een ingewikkelde compromistekst in het collegeprogramma vastgelegd. De tekst werd door de drie collegepartijen (PvdA/CDA/D66) zonder voorbehoud onderschreven en sprak over de aanleg van een bovengrondse sneltram indien enkele nader uit te werken alternatieven niet tot een betere oplossing zouden leiden. D66 had als enige collegepartij voor de verkiezingen gepleit voor een ondergrondse tram. De buitenwacht vond dat D66 'om' was gegaan.

Die mening sloeg twee jaar later om in bewondering voor de standvastigheid, toen de twee D66-wethouders via een motie van wantrouwen het veld moesten ruimen. D66 vond dat een van de 'alternatieven' als beste uit de bus kwam; de andere partijen meenden dat D66 het collegeprogramma niet nakwam.

Verkeerde inschatting

Klaasen is nu kandidaat-raadslid voor Utrecht. Terugkijkend op het aftreden van de wethouders spreekt hij van een 'ingecaluleerd risico'. "We wisten van tevoren wat voor situatie er zou kunnen ontstaan. Uiteindelijk is er sprake geweest van een verkeerde inschatting van de diverse partijen. De afspraak in het collegeprogramma ging de verschillende achterbannen eigenlijk te ver. Zij en wij trokken de tekst daarop naar het eigen standpunt toe. PvdA en CDA dachten dat D66 wel om zou gaan. D66 dacht dat de andere partijen na een goed onderzoek de feiten wel onder ogen zouden zien.

Daarbij: een collegebreuk vindt zo zelden plaats. Al die verwachtingen zijn niet uitgekomen".

De vraag of de fractie de volgende keer weer in een college zou stappen ligt voor de hand. Elmer Klaasen: "Een belangrijke reden om in het college zitting te nemen was dat we erbij wilden zijn en de besluitvorming wilden beïnvloeden. Dat is gelukt. Er zijn onderzoeken gedaan die er anders niet waren geweest. De gegevens daaruit geven de mogelijkheid een andere weg in te slaan".

De laatste verwachtingen in het Utrechtse zijn dat de tram er ook de komende vier jaar niet komt.

Amsterdam: continueren

D66 zit nu 16 jaar in het Amsterdamse college. Fractievoorzitter Bart Robbers kan geen reden bedenken waarom dat de komende vier jaar niet ook het geval zal zijn. Waar de Amsterdamse fractie bij de vorige verkiezingscampagne openlijk streefde naar een 'progressief

nen vele valkuilen

college met breed draagvlak', wordt nu geen voorkeur uitgesproken. Op de vraag of dat de kiezer duidelijkheid biedt, zegt Robbers: "Duidelijkheid is zeggen waar je voor staat. Dat doen we met ons programma en met onze strategie. De afdeling heeft een - openbare - strategiediscussie gevoerd. Daaruit is naar voren gekomen dat we geen democratische partijen uitsluiten en aandacht vragen voor milieu, participatie en bestuurlijke verandering". Aan de hand van die uitspraken gaat men de onderhandelingen in. Maar dat zal niet makkelijk worden, als men kijkt naar de opstelling van enkele collegepartijen die standpunten innemen die haaks staan op het huidige collegebeleid.

Cuyk: lokaal kabaal

Soms komt het in de onderhandelingen niet eens tot inhoudelijke meningsverschillen. Dat heeft de fractie in Cuyk onlangs moeten meemaken. De onderhandelingen voor de gemeenteraad zijn net achter de rug. De regio Noord-Oost-Brabant heeft namelijk een gemeentelijke herindeling ondergaan. In december 1993 waren er daarom gemeenteraadsverkiezingen. D66 zat en zit er met twee raadsleden. Voor de verkiezingen was lijsttrekker Jos Hagens nog wethouder; die plek heeft hij nu moeten inleveren. Piet

Schoonhoven, het andere D66-raadslid, wijst op de vele plaatselijke en lokale lijsten in Brabant. Lijsten als 'Haps', 'Beers', de 'Werknemerslijst' en de 'Combinatie Cuyk' sloten vlak voor de verkiezingen de handen ineen en kwamen tot de vorming van een 'federatie'. Deze federatie wist maar liefst tien van de negentien zetels te bemachtigen. Dit was deels een reactie op de herindeling. De zeer slechte opkomst in de grote plaats Cuyk speelde de landelijke partijen parten en de goede opkomst in de kernen eromheen (zoals bijvoorbeeld Boxmeer) bepaalde de winst voor de lokale partijen.

Bijwagen

De onderhandelingen waren in de ontstane situatie niet gemakkelijk. Piet Schoonhoven daarover: "D66 wilde niet met de federatie in zee, omdat we geen zin hadden alleen als bijwagen te functioneren. Zo hadden alle landelijke partijen zich overigens opgesteld. Bij de eerste - openbare - vergadering kwam de federatie met het voorstel met CDA en D66 in zee te gaan. Beide weigerden. Bij die onderhandelingen werd duidelijk dat de federatie niet meer zo hecht was. Er werden daarna afspraken gemaakt: de federatie zou niet als een geheel optreden, en in ruil daarvoor wilden CDA en D66 wel toetreden". Toen dit openbaar werd tij-

dens een raadsvergadering begin januari, trok het PvdA fel tegen D66 van leer. Men voelde zich verraden. De partijen van de federatie hielden echter geen woord. Bij de verkiezing van de wethouders bleek men 'gewoon' voor de federatie gekozen te worden. D66 en CDA hielden vast aan de afspraak en namen hun wethoudersplaatsen niet in. De schrik voor D66 kwam enige dagen later toen de plaatselijke federatie samen met het CDA en de PvdA een verbinding aangingen. "We wilden best bestuursverantwoordelijkheid dragen, maar niet tot elke prijs. Wat moet de burger nu van de politiek denken? Eigenlijk heeft iedereen verloren".

Opvallend is dat al deze perikelen zich hebben afgespeeld terwijl er geen moment is gepraat over de inhoudelijke kant van de samenwerking. D66 had zich daarop wel enigszins voorbereid en samen met enkele anderen een aantal punten op papier gezet. Die punten zijn de basis voor het huidige collegeprogramma van Cuyk. Een college zonder D66 dus. "Dat belemmert ons straks in het oppositievoeren", zegt Schoonhoven niet onterecht. Goed voorbereid zijn is dus ook niet altijd alles.

Alexander Osten

Kandidaten maken kennis

Veel hoog op de lijst staande Tweede-Kamerkandidaten van D66 woonden 24 januari '94 een kennis makingsvergadering met de fractie bij. De avond daarvoor waren alle Tweede-Kamerkandidaten op de hoogte gesteld van hun plaats op de lijst, die door de leden in twee interne poststemmingen was vastgesteld.

D66 contra het moeizame modellen-denken van economen

Nuance-rijke standpunten

doen recht aan werkelijkheid

Wat maakt discussies over sociaal-economische onderwerpen zo levendig en moeizaam tegelijkertijd? Dat is zonder enige twijfel de context. Stellingnames zijn verklaarbaar vanuit de invalshoek die is gekozen. De meevaller van bijna vier miljard gulden die in de laatste week van januari bekend werd, maakte dat nog eens pijnlijk duidelijk.

Wie het financieringstekort van het rijk centraal stelt, wil een meevaller graag in de schatkist laten. Redenerend vanuit het perspectief van de werkgelegenheid ligt lastenverlichting voor de hand. Bijvoorbeeld voor de burgers. Als de koopkracht toeneemt, komt dat immers het bedrijfsleven (en daarmee de werkgelegenheid) ten goede. Of rechtstreekse lastenverlichting voor het bedrijfsleven, dat dan eerder bereid zal zijn te investeren. Nederlandse Bank-president Duisenberg kiest uiteraard voor het financieringstekort. Vandaar zijn ongewoon felle berisping aan de politiek, die kissebissend de meevaller wilde verdelen: u bent kortzichtig!

Wie vanuit de invalshoek milieu, duurzame ontwikkeling of het industriebeleid naar sociaal-economische onderwerpen kijkt, komt tot keuzes die tot op zekere hoogte voorspelbaar zijn. Een weloverwogen en evenwichtig beleid uitzetten is 'a hell of a job'. Daár zorgen lobby- en belangengroeperingen wel voor.

Rekenarij is heilig

Is het D66-verkiezingsprogramma evenwichtig, waar het gaat om de relatie economie en duurzame ontwikkeling? "D66 heeft met het sociaal-economisch beleid een aardige lijn te pakken", zegt Hans Jeekel. "D66 durft tenminste stappen te zetten. De milieuheffingen aan kleingebruikers bijvoorbeeld. Volgens Lucas Reijnders heeft D66 samen met Groen Links het beste programma, voor wie milieu als belangrijkste thema beschouwt." De duidelijke keuze van het partijcongres dat uitsprak ecologische en maatschappelijke overwegingen bij de besluitvorming rondom de Betuwelijn belangrijker te vinden dan economische motieven, is daarvan nog eens een goed voorbeeld. Maar elke aanscherping van een verkiezingsprogramma - of het nu gaat om een miljardenproject als de Betuwelijn of verkeers- en sociaalveilige fietsvoorzieningen - vraagt extra

inspanningen en meer geld. Nieuw beleid moet gefinancierd worden. Programmacommissie-lid Hans Jeekel: "Duurzame ontwikkeling is absoluut nog niet in centrum van de macht doorgedrongen. De politiek is traag en truttig: de rekenarij is heilig geworden. Probleem is dat het overheersende paradigma nog altijd de prijs van arbeid is. Alle modellen van planbureaus in de hele wereld gaan uit van arbeid en kapitaal. De prijs van het milieu zit er eenvoudigweg niet in. En als economen er mee gaan stoeien komen ze tot rotconclusies: hele sectoren blijken dan niet rendabel te werken. Het Centraal Plan Bureau staat niet midden in de werkelijkheid, ze leven in een 'bedachte' wereld. De dwingendheid van dat modellen-denken - en bezuinigingen die ermee samenhangen - is onontkoombaar! Er zullen nog veel milieurampen plaatsvinden, die het besef over het belang van het milieu zullen aanscherpen." Jeekel betreurt dat het denken over duurzame ontwikkeling tot het academische milieu, de milieubeweging en de 'inner circle' van de politiek beperkt is gebleven. "Als het milieu een rol gaat spelen bij de kostprijsbepaling van producten, dan zullen véél producten belangrijk stijgen in prijs. Er wordt dan onmiddellijk gewezen op de vermindering van de concurrentiekracht. Nederland kan dat niet alleen, je moet het Europees regelen. Nou, dan kom je in het praatpapegaaien-circuit terecht. Grote producenten bundelen hun krachten en zeggen: ho, ho, dat kunnen wij niet alleen. In een wereldeconomie kun je dat niet doen zonder vervelende consequenties. Het is dezelfde redenering als landelijk, maar dan een niveau hoger."

Dwingen tot keuzes

D66 ontkwam ook niet aan aanpassing van het financiële kader van het verkiezingsprogramma. Hans van Mierlo heeft met name het CDA voor de aanpassing van hun financiële paragraaf - door nieuw bekend geworden econo-

mische tegenvallers - gehekeld. "Het CDA beschouwt zichzelf als De Nederlandse Bank van de politieke wereld. Ze passen hun programma financieel sterk aan. Ik denk dan: of ze hebben bij het opstellen iets idioots gedaan of ze zijn nu raar bezig." Voorzitter van de programmacommissie Bert Bakker: "Je kunt als overheid pas een structureel begrotingsbeleid gaan voeren, als het financieringstekort voldoende is teruggebracht. Dat is niet het geval. De schuldquote loopt nog op, en die moet echt eerst op een laag niveau zijn. De werkgelegenheid is de afgelopen maanden belangrijk verslechterd en daar moet je het financiële deel van het verkiezingsprogramma bij aanpassen." In dat modellen-denken spelen milieuoverwegingen nauwelijks een rol? Bakker: "De modellen van het CPB hebben een beperkte waarde, maar zijn nuttig om programma's met elkaar te vergelijken. Ze werken verhelderend en maken verschillen tussen partijen duidelijk. In ieder geval op het gebied van de werkgelegenheid en koopkracht. Modellen dwingen tot concrete keuzes." Belemmeren nieuwe bezuinigingen en aanpassingen nieuw beleid, bijvoorbeeld maatregelen in het kader van duurzame ontwikkeling? Bakker: "In die fuik wilden we met het programma nu juist niet trappen. Je ziet een verschuiving van zes miljard gulden van lasten op arbeid naar lasten op milieu. Milieu-vriendelijke standpunten klinken in het hele D66-programma door."

Onderkant samenleving

Een van de belangrijkste thema's uit de verkiezingsstrijd zal de relatie zijn tussen de economie en de verzorgingsstaat. Dat staat wel vast. Een partij als de Centrum Democraten legt op bizarre wijze een koppeling naar de criminaliteit. De kansarme onderkant van de samenleving bestaat voor een belangrijk deel uit migranten. Het is de grote opgave voor de jaren negentig

om nieuwe mogelijkheden te creëren voor deze groepen om op de sociale ladder te stijgen, meent Tweede Kamer-kandidaat Bert Bakker. Voorzitter van de Hoofdbestuurs-commissie Integratie Allochtonen Chan Choenni: "Er zijn minstens drie ontwikkelingen waarom die opgave moeilijk is te realiseren. Allereerst zien we dat laaggeschoolde arbeid voor een belangrijk deel wordt overgebracht naar de Derde Wereld en naar lage lonen landen. Mede daardoor dreigen migranten gedwongen aan de onderkant van de samenleving te blijven leven. Ten tweede biedt het huidige stelsel van sociale zekerheid onvoldoende prikkels om te gaan werken. En een derde punt is dat de versoering van de verzorgingsstaat kan leiden tot een verarming, waardoor de mensen die erop zijn aangewezen niet in staat zijn om zich de sociale vaardigheden eigen te maken om competitieve vaardigheden te ontwikkelen." De maatschappelijke realiteit dwingt onder ogen te zien dat de kansen van migranten sterk onder druk staan. Choenni: "Ik vind dat dit thema meer aandacht verdient en hoger op de politieke agenda moet komen. De PvdA heeft zich hieraan vertild. D66 moet de traditie van bestuurlijke vernieuwing handhaven, maar ook nieuwe thema's als deze adopteren. Natuurlijk: het is een glibberig terrein met veel dilemma's, maar als alle creativiteit wordt aangewend, dan zijn er zeker mogelijkheden. Nu worden in Nederland de problemen nog gecamoufleerd door het stelsel van sociale zekerheid. In Frankrijk en Engeland zijn de problemen veel meer zichtbaar, bijvoorbeeld in de grote steden. In de buitenwijken wonen de goed opgeleiden die werken in glimmende glazen kantoren en in de binnensteden vervreemden kansarme gekleurde mensen. Wij moeten onze steden aantrekkelijk

houden en vitaliseren." Kun je enkele wegen naar oplossingen aanduiden? "Uitkeringsgerechtigden zouden tot een tegenprestatie verplicht moeten worden. Dat kan een stage zijn of het volgen van een cursus. Daarmee vergroot men de eigen mogelijkheden op een geslaagde terugkeer in het arbeidsproces. Daarnaast moeten banen worden gecreëerd voor mensen met een lage opleiding. Bij allochtonen en migranten kan het lage opleidingsniveau niet in één generatie teniet worden gedaan", meent Chan Choenni. De efficiency-slag is te ver doorgeschooten naar zijn idee. "Neem alle koffieautomaten. Ik weet zeker dat veel mensen bereid zijn om wat meer te betalen voor hun kopje koffie, als dat niet uit een automaat komt. We moeten bereid zijn om taken te splitsen waardoor er nieuwe banen ontstaan. Het is natuurlijk wel belangrijk dat het geen inferieure banen zijn, zoals liftboys in de Amerikaanse hamburgereconomie. Ik denk dat een harde economische politiek nodig is om de werkgelegenheid op peil te houden. Gelukkig is de rapportagewet aangenomen, zodat bedrijven daadwerkelijk allochtonen gaan recruter en er een positief actie-beleid ontstaat. Gelijke kansen op de arbeidsmarkt moeten worden gewaarborgd. Ik ben ervan overtuigd dat allochtonen daarnaast ook zelf actiever moeten worden. Ze hebben absoluut economische potentie: denk aan etnisch ondernemerschap in dienstverlening en horeca."

Charme van eenvoud

De opvattingen van Choenni sluiten aan bij die van Bert Bakker - beschreven in een beschouwing in Idee (december 1993) - dat de economische en sociale dynamiek versterkt moet worden. Dit standpunt is rijk aan nuances. Bakker: "De werkelijkheid is ook erg

genueanceerd. Een voorbeeld. Soms is arbeidsduurverkortung als instrument effectief, bijvoorbeeld bij de bevordering van (individuele) deeltijdarbeid. En soms pakt het juist zwaar nadelig uit, als de kosten per produkt erdoor stijgen. Standpunten met de charme van de eenvoud zijn uiteindelijk zelden haalbaar. De PvdA koestert steeds de illusie dat de uitkeringen in stand gehouden kunnen worden. Op den duur is dat niet wijs."

Peter van den Besselaar

Gerrit Ybema, financieel woordvoerder van de D66-fractie in de Tweede kamer, licht in de volgende Democraat de financiële paragraaf van het landelijk verkiezingsprogramma toe.

Campagnelogboek: uniek document

Direct na de campagne, in juni 1994, brengt D66 het Campagnelogboek uit. Het wordt een uniek document dat een compleet beeld biedt van de drie campagnes. Uit de eerste hand geschreven door de hoofdrolspelers van de campagne. De opbrengst van de verkoop van dit Campagnelogboek gaat direct naar het verkiezingsfonds van D66.

Bestel nu of bel voor meer informatie naar het Landelijk Secretariaat (070-3621515).

Help D66 campagnevoeren!

Het voeren van de campagne voor de drie verkiezingen in 1994 kost veel geld. De komende tijd zult u dan ook met gerichte acties verzocht worden de campagne financieel te ondersteunen. Maar deze acties hoeft u uiteraard niet af te wachten.

U kunt uw bijdrage voor de campagne nu al storten op giro nr. 1.000.000 t.n.v. Verkiezingsfonds D66 te Den Haag. Stort gul en help D66 een ruime overwinning te behalen!

Donderdag 24 februari

Tilburg

Hans van Mierlo geeft een gastcollege aan de Katholieke Universiteit Brabant, gevolgd door een werkbezoek en afsluitend een campagne-avond.

Informatie: Heine Buis, 070-3621515

Hoogvliet

Gerrit Jan Wolffensperger is te gast op een campagne-avond georganiseerd door de afdeling Hoogvliet.

Informatie: Oscar Kales, 070-3621515

Lelystad

Boris Dittrich is aanwezig bij een forumdiscussie over criminaliteit in de Meerkoet (Polderdreef 13). Dit forum wordt gehouden naar aanleiding van een gehouden enquête over dit onderwerp. Aanvang 20.00 uur.

Informatie: W.v.Lübeck, 03200-46788

Lutjebroec

Zes afdelingen organiseren in regionaal verband een discussieavond. Olga Scheltema zal hierbij aanwezig zijn en spreken over de regionalisering van bestuur. De avond vindt plaats in 'de Paus' (P.J.Jongstraat 96 Lutjebroec) en begint om 19.45 uur.

Informatie: Job Schipper, 02285-11428

Zierikzee

Jacob Kohnstamm is te gast bij de afdeling Zierikzee. De afdeling organiseert een algemene campagneavond in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen. Er zullen zowel lokale als landelijke onderwerpen aan bod komen. Iedereen is vanaf 20.00 uur welkom in café 'de Gekroonde Suikerbiet' (Nieuwe haven 141 in Zierikzee).

Informatie: J.B.Katerberg, 01180-31729

Gouda

Arthie Schimmel brengt vandaag een bezoek aan de Goudse warenmarkt. Dit bezoek zal ongeveer van 10.00 uur tot 12.00 uur duren.

Inlichtingen: Els Scholten, 01820-30905

Amstelveen

De afdeling Amstelveen

heeft een bijeenkomst georganiseerd rond het thema 'integrale veiligheid'. Boele Staal geeft zijn visie hierop.

Informatie: Hans Weijel, 020-6439317

Hilversum

In het 'Hof van Holland' vindt om 20.00 uur een politiek café plaats. Aad Nuis zal een inleiding houden over omroep en cultuur waarna er gelegenheid is voor discussie.

Informatie: Dhr.Berendsen, 020-6156915

Vrijdag 25 februari

Amsterdam

Hans van Mierlo is te gast bij de afdeling Amsterdam. Deze bijeenkomst vindt 's middags plaats in Odeon aan de Singel.

Informatie: Jeroen Nugteren, 070-3621515

Ede/Wageningen

Gerrit Jan Wolffensperger brengt 's middags een werkbezoek gevolgd door een campagne-avond waarbij actuele politiek zaken aan bod komen.

Informatie: Oscar Kales, 070-3621515

Kerkrade

Het CDJA in Kerkrade houdt een politiek forum waar Stefanie van Vliet namens D66 aan deel neemt. Onderwerpen die aan bod komen zijn criminaliteit en fundamentele waarden in de politiek. Het forum begint om 19.30 uur in Café Puccini aan de Markt in Kerkrade.

Informatie: Janine Odink, 070-3621515

Leiden

Overdag brengen Boele Staal en Machteld Versnel een werkbezoek aan knelpunten in de Leidse regio. 's Avonds is Jacob Kohnstamm aanwezig op een algemene campagne-avond. Vanaf half acht is iedereen welkom in galerie de Burcht.

Informatie: Leo Pinxten, 071-226912

Den Bosch

De organisatie Top Support, opgericht door Hans van Breukelen en Maarten

Ducrot, begint officieel met haar activiteiten. Joop van der Reijden geeft hiervoor het startschot in het Bolduc Office Center op de Utopialaan 50. Doeke Eisma zal hierna spreken op deze bijeenkomst die vanaf 15.00 voor het publiek toegankelijk is.

Zaterdag 26 februari

Tilburg

Om 13.00 uur komt Ursie Lambrechts langs bij de verkiezingsmarkt van de afdeling Tilburg op 'de Heuvel'.

Informatie: Piet Bakx, 013-684546

Bergen op Zoom

De afdeling Bergen op Zoom heeft een forum georganiseerd rond het thema veiligheid op straat. Thom de Graaf houdt hierover een inleiding waarna de discussie kan losbarsten.

Informatie: Frans van de Putte, 01640-41669

Zondag 27 februari

Utrecht

Het Provinciaal Overleg Minderheden Utrecht heeft Chan Choenni gevraagd als deelnemer aan een politiek forum over het minderhedenbeleid. Van 14.00 tot 18.00 uur in het Willemsplantsoen 1c.

Informatie: Janine Odink, 070-3621515

Maandag 28 februari

Scherpenzeel

De Kring Oost-Utrecht van de Landbouwmaatschappij houdt een bijeenkomst over landbouw waarbij naast Pieter ter Veer de landbouwspecialisten van de andere grote partijen aanwezig zijn.

Informatie: Janine Odink, 070-3621515

Utrecht

Thom de Graaf spreekt voor de JD Utrecht over het dualisme. Dit politieke café begint om 20.00 uur in het M50-pand

op de Oude Gracht in Utrecht.

Informatie: Janine Odink, 070-3621515

Helmond

Gerrit Jan Wolffensperger spreekt vanavond voor de afdeling Helmond in Hotel Westend. Veiligheid is één van de onderwerpen die aan bod komen.

Informatie: Ton van Horen, 04920-51100 of Ivar Manuel, 070-3621515

Rotterdam

Hans van Mierlo brengt een werkbezoek aan Schiedam. 's Avonds is er een campagne-avond waarmee gemeenteraads campagne afgesloten wordt.

Informatie: Bart Combee, 070-3621515 of 010-4122941

Woensdag 2 maart

Arnhem

Aad Nuis is op de uitslagen-avond van de gemeenteraadsverkiezingen te gast bij omroep Gelderland.

Delft

In Delft vindt de algemene bijeenkomst rondom de uitslagen van de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Iedereen is van harte uitgenodigd om samen met andere D66-ers waaronder Hans van Mierlo, de uitslagen af te wachten.

Informatie: Oscar Kales, 070-3621515

Zaterdag 5 maart

Utrecht

De regio Utrecht heeft vandaag een feestelijke bijeenkomst belegd als introductie van het 'regionaal politiek overleg'. Dick Tommel zal hierbij aanwezig zijn evenals de nieuw gekozen raadsleden. Vanaf 10.00 uur kunt u terecht in de muziekschool op het Domplein 4.

Informatie: Heleen Bücking, 033-952735

Eindhoven

Doeke Eisma opent de discussie over topsportsponsoring tijdens het All Star

Gala Basketbal in het sportcentrum. Rond 18.00 uur. Verschillende topsporters gaan in discussie over sponsoring met topfunctionarissen van bedrijven.

Informatie: Oscar Kales, 070-3621515

Dinsdag 8 maart

Maarsse

De vrouwenraad in Maarsse hebben op deze internationale vrouwendag Louise Groenman uitgenodigd. Zij is van 19.00 tot 22.00 te gast in het SWOM in de Vondelstraat.

Informatie Janine Odink, 070-3621515

Rotterdam

Gerrit Jan Wolffensperger opent de 'meesterweek' van de juridische faculteitsvereniging in Rotterdam. Met deze meesterweek probeert de vereniging een brug te slaan tussen theorie en praktijk. De opening vindt plaats van 10.00 tot 11.00 uur op de Erasmus Universiteit in Rotterdam.

Informatie: Janine Odink, 070-3621515

Zaterdag 12 maart

Amsterdam

Jan Glastra van Loon en Wim Deetman gaan met elkaar in gesprek over de democratie. Met name bestuurlijke vernieuwing zal het thema zijn in de Balie om 14.00 uur.

Informatie: SWB André van der Brugge, 070-3621515

Maandag 14 maart

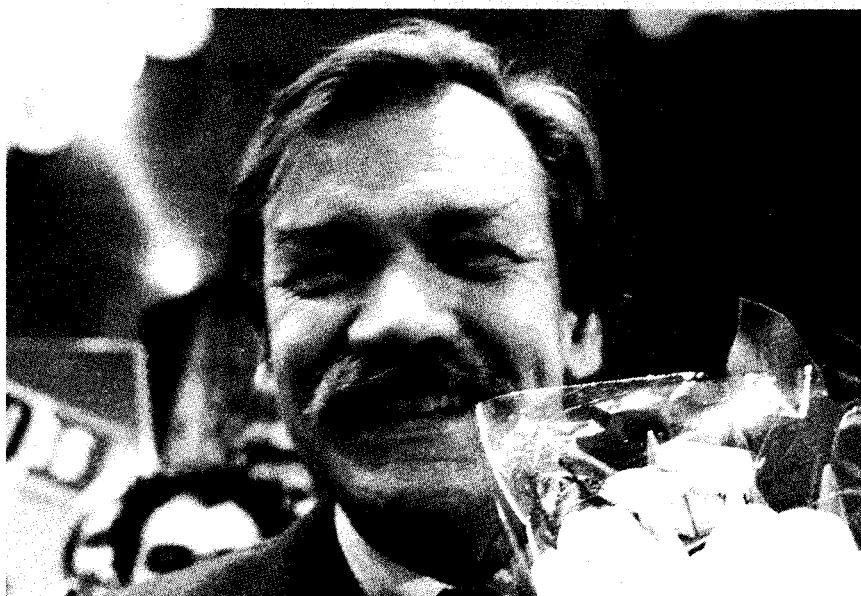
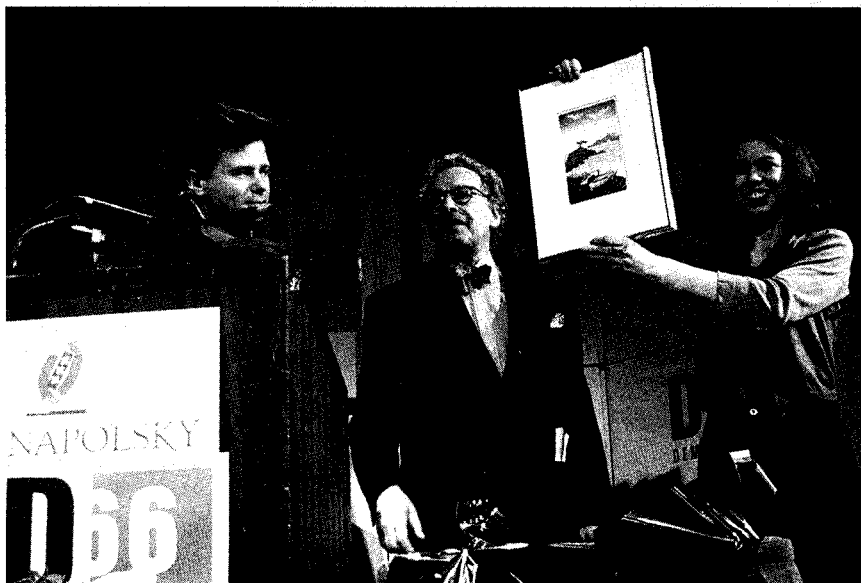
Nijmegen

Wim Vrijhoef gaat in debat met Felix Rottenberg over verschillende zaken. Dit debat begint om 20.00 uur in O42.

Informatie: Nicole Voss, 080-239993

Samenstelling campagne-agenda:
Janine Odink

Yvonne Gebbe uit Breda won met haar affiche-ontwerp de publieksprijsvraag van de tentoonstelling 40 x D66. Zij kreeg daarvoor op het congres een zeeafdruk uit de serie 'kiezen voor kunst'

Uitslag poststemming verkiezingen Tweede Kamer (2e ronde)

- 1 H.A.F.M.O. (Hans) van Mierlo 103362 punten (door congres als lijsttrekker gekozen)
- 2 G.J. (Gerrit Jan) Wolffensperger 88772 punten
- 3 J. (Jacob) Kohnstamm 83423 punten
- 4 D.K.J. (Dick) Tommel 65616 punten
- 5 L.S. (Louise) Groenman 63141 punten
- 6 A. (Aad) Nuis 62685 punten
- 7 O. (Olga) Scheltema- de Nie 60999 punten
- 8 A.J. (Arthie) Schimmel 52462 punten
- 9 J.A. (Joke) Jorritsma-van Oosten 50733 punten
- 10 E.D.C.M. (Ursie) Lambrechts 47013 punten
- 11 G. (Gerrit) Ybema 44710 punten
- 12 M.M. (Machteld) Versnel-Schmitz 42768 punten
- 13 B.O. (Boris) Dittrich 42364 punten
- 14 P.K. (Pieter) ter Veer 42234 punten
- 15 H.G. (Hubert) Fermina 40417 punten
- 16 N.G. (Nicky) van 't Riet 38167 punten
- 17 M.J. (Marijke) Augustijn-Esser 37795 punten
- 18 Th.C. (Thom) de Graaf 34815 punten
- 19 J.M. (Marijn) de Koning 34650 punten
- 20 B.R.A. (Bob) van den Bos 31107 punten
- 21 A.D. (Bert) Bakker 25665 punten
- 22 J.T. (Jan) Hoekema 22369 punten
- 23 F.C. (Francine) Giskes 21896 punten
- 24 G. (Guikje) Roethof 20234 punten
- 25 J.W. (Jan Willem) van Waning 194591
- 26 S. (Stefanie) van Vliet 19265 punten
- 27 R.H.L.M. (Roger) van Boxtel 17928 punten
- 28 J. (Jan) van Walsem 17885 punten
- 29 J.F. (Hans) Jeekel 17681 punten
- 30 P.H.B. (Paul) Wessels 16881 punten
- 31 M.P.M. (Pauline) van de Ven 15942 punten
- 32 H.A.C. (Harry) van Woerden 15113 punten

- 33 M. (Marianne) de Leur-van Os 15002 punten
- 34 M.H.M. (Michel) van Hulst 14930 punten
- 35 C.E.S. (Chan) Choenni 13155 punten
- 36 P. (Popke) Wagenaar 13129 punten
- 37 M.A.J. (Marjolijn) de Nijs-van den Berg 12995 punten
- 38 F. (Francisca) Ravestein 12929 punten
- 39 F.H. (Frits) de Herman de Groot 12492 punten
- 40 I.K. (Ingrid) van Engelshoven 12429 punten
- 41 H.M.T.M. (Henk) Giebels 12237 punten
- 42 A.M. (Anneke) Portegies 12166 punten
- 43 C. (Chel) Mertens 10521 punten
- 44 M. (Mehmet) Tütüncü 10435 punten
- 45 K. (Kamla) van Beelen-Balak 10111 punten
- 46 M.M. (Maartje) Romme 9954 punten
- 47 K.J.R. (Kees) Klompenhouwer 9532 punten
- 48 G. (Gerben) Poortinga 9049 punten
- 49 O.P.J.M. (Otto) Jochems 8730 punten
- 50 M.C.J. (Michel) Groothuizen 8129 punten
- 51 M.M. (Mimy) Sluiter 7917 punten
- 52 M.W. (Marjolijn) Hazebroek 7674 punten
- 53 S.J. (Salee) Eden 7648 punten
- 54 R. (Ruud) de Blij 7604 punten
- 55 A.S.E. (Simone) Bilderbeek 6971 punten
- 56 D. (Dorien) Rookmaker 6818 punten
- 57 V. (Vinko) Prizmic 6647 punten
- 58 R. (Rudy) Tuik 6195 punten
- 59 D. (Dick) Teegelaar 6125 punten
- 60 R.C. (Ruud) Hessing 5769 punten
- 61 M.A.C. (Monique) Zwetsloot 5636 punten
- 62 A.W.A.J. (Stijn) Verbeek 5536 punten
- 63 E.R. (Else Rose) Kuiper 5411 punten
- 64 R.R. (Roland) de Bruyn 5341 punten
- 65 F.A. (Felix) Peppelenbosch 5234 punten
- 66 J. (Jan) van Dalen 5087 punten
- 67 E.P. (Emile) Esajas 5022 punten
- 68 C.J. (Carla) Kuijpers 4951 punten
- 69 H. (Harro) Wiekhart 4534 punten
- 70 J.W. (Han) Westerhof 4455 punten

Uitslag poststemming Europees Parlement

- 1 J.W. (Jan Willem) Bertens 36827 punten (door congres als lijsttrekker gekozen)
- 2 L.J. (Laurens Jan) Brinkhorst 40596 punten
- 3 D. (Doeke) Eisma 32062 punten
- 4 J.L.A. (Jopie) Boogerd 28776 punten
- 5 H.M. (Hanneke) Gelderblom-Lankhout 26141 punten
- 6 B.O.J.R. (Hans) Glaubitz 18181 punten
- 7 W.N. (Ineke) Herweijer 14385 punten
- 8 A. (Arjen) Bouter 13799 punten
- 9 M.A. (Martien) van Dedem-van der Does 13335 punten
- 10 W.S.A.L.B. (Lousewies) van der Laan 9820 punten
- 11 W. (Jan Willem) Tellegen 8099 punten
- 12 S. (Joan) van Rijswijk 8076 punten
- 13 E.R. (Ernst) Klatter 7490 punten
- 14 J.J.R.M. (Jorgen) van Nistelrooij 6509 punten
- 15 E.J. (Erica) Jaspers 5159 punten
- 16 D.I.M.J. (Désiree) Hoefnagel 4439 punten
- 17 G. (Gerben) Poortinga 4372 punten
- 18 M. (Mamadou) Dramé 4071 punten
- 19 E. (Edith) Jekel 3518 punten
- 20 P.F.H.J. (Patrick) Peters 3460 punten

Consumptiebonnen

Wie nog consumptiebonnen van het afgelopen partijcongres over heeft, kan deze gebruiken op de uitslagenavond van de Tweede-Kamerverkiezingen.

Abonnementsgeld

De abonentengelden van twee D66-publikaties gaan omhoog. Een abonnement op de Democraat kost voortaan 40 gulden per jaar, op 'Postbus 66' 36 gulden per jaar.

COLOFON

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt in principe acht keer per jaar. Een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave. Deze raad wordt gevormd door: Peter van den Besselaar, Bob van den Bos, Lennart van der Meulen, Miep Nagtegaal, Jeroen Nugteren, Alexander Osten, Bob de Ruiter, Marie Louise Tiesinga en Stijn Verbeek.

Met dank aan: Arthur van Buitenen, Fred Herrebout, Hans Jeekel, Janine Odink en Gert Warmerdam.

Eindredactie: Jeroen Nugteren
Bureauredactie: Eric van de Lisdonk
Vormgeving: Anker en Strijbos, Utrecht
Opmaak katern: Lieke Warburg
Foto's: Dennis Sies (tenzij anders vermeld)
Druk: Brouwer Offset BV, Utrecht

Landelijk Secretariaat D66
Noordwal 10
2513 EA Den Haag
Tel.: 070-3621515 (ma. t/m vr. 9.00-17.00 uur)
Fax: 070-3641917
Bereikbaar vanaf Den Haag CS met tram 3, richting Loosduinen, halte Noordwal.

Ingezonden kopij en brieven dienen vóór de eerstvolgende redactievergadering (22 februari 1994) op het Landelijk Secretariaat (t.a.v. redactie Democraat) aanwezig te zijn.

Wilt u iemand lid maken van D66, schrijf dan een briefje met zijn of haar naam, adres, plaats en tel.nr. naar bovenstaand adres. U kunt uiteraard ook bellen.

KATERN

HB NIEUWS

Premie voor actieve afdelingen

Het Hoofdbestuur heeft voorafgaand aan de ALV van 4 en 5 februari besloten een premie uit te keren aan afdelingen die actief leden werven. Deze premie wordt betaald uit het overschot van 1993. Totaal is voorzien in een bedrag van f 30.000,-. De premie per nieuw (betalend) lid bedraagt f 30.000,- gedeeld door het totaal aantal nieuwe leden. De actie start op 1 maart en eindigt op 1 september. Betalingen van nieuwe leden moeten voor 1 oktober binnen zijn.

Rekenvoorbeeld: uit één plaats hebben zich 5 nieuwe leden aangemeld, die toe te rekenen zijn aan een afdeling. Totaal hebben zich 1000 nieuwe leden aangemeld. De premie per nieuw lid bedraagt dan $f\ 30.000,- : 1000 = f\ 30,-$.
5 nieuwe leden $\times f\ 30,- = f\ 150,-$. De afdeling krijgt in het najaar f 150,- uitgekeerd.

ALV 58

Een overzicht van de besluitvorming is op aanvraag gratis beschikbaar vanaf 17 februari.

Het definitieve verkiezingsprogramma verschijnt eind februari in druk. Elders in dit blad nogmaals een bestelbon.

ALV 59

Het najaarscongres vindt plaats op 5 november 1994.

Na een jaar met drie verkiezingen zal dit een congres van de "verantwoording" zijn. Daarnaast zullen er enkele discussie-bijeenkomsten over actuele politiek worden georganiseerd.

De agenda verschijnt in de eerstvolgende Democraat.

Congresvoorstellen zullen worden gepubliceerd in de Democraat van mei (deze ligt rond 18 mei bij de leden in de bus).

De sluitingstermijn van de indiening van moties en amendementen is op dinsdag 27 september om 10.00 uur.

LANDELIJK SECRETARIAAT

Het Landelijk Secretariaat is voor 38 uur per week op zoek naar een

Enthousiaste medewerker Algemene Zaken (m/v)

voor onder andere:

- kopieerwerk
- huishoudelijke taken (koffie/thee, boodschappen, zorg voor keuken/reproductieruimte etc.)
- postverwerking

We zijn op zoek naar iemand die zich betrokken voelt bij D66 en bereid is, juist in deze drukke tijden, samen met de andere medewerkers (en de vele vrijwilligers) enthousiast te werken aan goede serviceverlening van het Landelijk Secretariaat.

We zoeken iemand die inmiddels langdurig werkloos is danwel een herintre(e)d(st)er is in het arbeidsproces. De medewerker zal in dienst treden in het kader van een speciale overheidsregeling (banenpooler). Looptijd van het dienstverband is in ieder geval één jaar met mogelijkheid tot verlenging.

Nadere inlichtingen kunt u verkrijgen bij dhr. J.D. Sprokkereef of mevr. N. Stevens, tel. 070-3621515. Brieven met kort C.V. kunnen verzonden worden aan: Landelijk Secretariaat D66, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag t.a.v. bovengenoemden.

Door de SWB wordt gewerkt voor de politieke vertegenwoordiging, de politieke partij en aan de 'politieke probleemstelling' in het algemeen. Het betreft onderwerpen die spelen op het snijvlak van politiek en maatschappij en van samenleving en overheid. De onderwerpen worden gekozen in samenspraak met de kamerfracties, individuele kamerleden en de politieke top van D66. Het betreft zaken die op de politieke agenda zullen verschijnen en waaraan nader onderzoek moet worden besteed. Bij deze formule ligt het accent op het denken zelf; analyses, neergelegd in publikaties, die moeten leiden tot beleidsgerichte uitgangspunten.

'De ruimte waarin wij leven' Een gesprek tussen J. Glastra van Loon en W.J. Deetman, op zaterdag 12 maart in De Balie.

De SWB heeft onder de titel 'De ruimte waarin wij leven' een brochure uitgegeven met een bijzondere tekst van D66 senator Glastra van Loon. De tekst bevat een diepteanalyse van de problemen die de democratie ontmoet. Daarom heeft het wetenschappelijk bureau op 12 maart in de Balie een bijeenkomst georganiseerd waar Jan Glastra van Loon in gesprek gaat met de heer W.J. Deetman. U wordt uitgenodigd om dit gesprek te volgen. (zie verder op deze pagina)

Het is naast een analytische, filosofische, vooral een politieke tekst. De verhouding die er maatschappelijk bestaat tussen de private en de publieke sfeer is verstoord. In de analyse wordt deze geschetst als een bij uitstek strategische, waar om gestreden wordt. De menselijke ervaring ziet er zich geconfronteerd met de oprukkende macht van specialistische deskundigheden. In deze tekst die als brochure is uitgegeven in de reeks 'Ideeën' gaat Jan glastra van Loon nadrukkelijk op zoek naar het onderwerp van de verwarring en formuleert tevens de doeleinden voor een nieuwe politiek.

Het opleidingsinstituut, de bestuurdersvereniging en het wetenschappelijk bureau hebben gezamenlijk de brochure **De waarde**

van de Democratie uitgegeven. De tekst, van de hand van Christiaan de Vries, is geschreven op verzoek van de campagne-leiding en kent de bijzondere prijs van f 2,50 excl. porto. In deze brochure wordt de visie van D66 op het democratievraagstuk gereconstrueerd. Met de analyse die wordt gepresenteerd blijkt de visie van de partij tevens te kunnen worden vernieuwd en aangepast aan de nieuwe tijd. Vraagstukken van lokale democratie, het middenveld en de rol van de volksvertegenwoordiging vinden een eerste, nieuwe, uitwerking.

In samenwerking met de Boekmanstichting, het studiecentrum voor kunst, cultuur en beleid in Amsterdam, wordt voor de partij en haar sympathisanten een werkconferentie gehouden, met als thema 'Kunstenpolitiek voor D66'. De conferentie vindt plaats op zaterdag 26 maart in het gebouw van de Boekmanstichting in Amsterdam. De bijeenkomst wordt geopend om 10.30 uur. Als eerste spreker geeft C. W. de Vries, directeur van de SWB, een toelichting bij de tekst die hij voor de conferentie schreef. Hierna volgen inleidingen door R.F Fuchs, A. Nuis, H.O. van den Berg en Th. Quené. Daarna volgt een zaaldiscussie. In de middag wordt in drie workshops gewerkt aan het thema: Kunstenpolitiek voor D66. Om 15.30 uur is een plenaire bijeenkomst. De conferentie wordt afgesloten met een toespraak door Hans van Mierlo. Dagvoorzitter is Michel Jager. De kosten voor de bijeenkomst bedragen f. 25,= inclusief koffie en thee, een eenvoudige lunch en de benodigde stukken. Aanmelden bij de SWB, door middel van onderstaande bon, of telefonisch 070-3621515 (vragen naar André van der Brugge)

Ik bestel, meld mij aan:

- Brochure 'De ruimte waarin wij leven'
Prijs f 19,50- (excl. porto)
- Brochure 'De waarde van de democratie'
Prijs f 2,50 (excl. porto)
- Brochure 'Referenda en Politiek'.
Prijs f 19,50- (excl. porto)
- Brochure 'Duurzame Ontwikkeling'
Prijs f 19,50- (excl. porto)

WETENSCHAPPELIJK BUREAU

- Brochure 'De veranderende rol van de politieke partijen'
Prijs f 15,- (excl. porto)
- SWB-Cahier 'In Goede Banen' Prijs f 10,- (excl. porto)
- SWB-Cahier 'Denken over democratie, van forum naar partnerschap' Prijs f 10,- (excl. porto)
- SWB-Cahier 'Relatie en Huwelijk' Prijs f 8,- (excl. porto)
- SWB-Nota 'Op zoek naar publiek' prijs f 5,- (excl. porto)
- Het tijdschrift Idee
Idee verschijnt 6x per jaar. ca. 30 pagina's per nummer. Een abonnement kost f 66,- per jaar. Een los nummer kost f 15,- (excl. porto)
- Ik neem een abonnement op Idee
- Ik wil een los nummer van Idee

- Ik meld mij aan voor het bijwonen van het gesprek gesprek tussen J. Glastra van Loon en W.J. Deetman, op zaterdag 12 maart in De Balie in Amsterdam en ontvang de Brochure 'De ruimte waarin wij leven'. f 30,=
- Ik meld mij aan voor de werkconferentie Kunstenpolitiek voor D66, in samenwerking met de Boekmanstichting, op zaterdag 26 maart in Amsterdam. Kosten f 25,=

Naam
Adres
Postcode, woonplaats

Deze bon opsturen naar SWB D66,
Noordwal 10, 2513 EA Den Haag
Telefonisch bestellen 070-3621515
Fax 070-3641917

PARTIJ NIEUWS

Uitnodiging uitlagenavonden

De leden van D66 zijn van harte uitgenodigd op de landelijke uitlagenavonden van de gemeenteraadsverkiezingen en de Tweede-Kamerverkiezingen.

De landelijke uitlagenavond voor de gemeenteraadsverkiezingen op 2 maart wordt gehouden in Delft (zaal nog onbekend). Voor meer informatie: Oscar Kales, 070-3621515.

Bij de Tweede-Kamerverkiezingen wordt de landelijke uitlagenavond op 3 mei in Krasnapolsky georganiseerd, in samenwerking met de afdeling Amsterdam. Voor meer informatie: Frans van Drimmelen, 020-6185303.

BESTELBON:

Ik bestel:

- Landelijk Verkiezingsprogramma
f 3,50 excl. porto
- Europees Verkiezingsprogramma
f 2,50 excl. porto

Naam:.....

Straat:.....Nr:.....

Plaats:.....

Lidnummer:.....

ADVERTENTIE

NOORD-HOLLAND
Kandidaatstelling
Statenverkiezingen '95:

1 maart t/m 1 juli 1994 12.00 uur

formulieren en informatie bij:
Jet de Bussy, 020-6242252
Reguliersgracht 22,
1017 LR Amsterdam
zie verder de e.v. **DREVEL**

KENNISMAKINGSDAG IN DEN HAAG

Kennismaken met D66 kan op 26 maart 1994 in Den Haag. Onder leiding van twee ervaren D66-ers zullen de belangrijkste ideeën en doelstellingen van D66 worden besproken. Er is ruimte voor uw vragen en er wordt aandacht geschonken aan de manieren om actief te zijn binnen de partij. De maximaal 15 deelnemers ontvangen ter voorbereiding de brochure 'Maak kennis met D66'. Kosten: f20,00.

SPEECH EN PRESENTATIE

op 9, 16 en 23 april 1994

Op drie zaterdagen in april biedt het Opleidingscentrum de training "Speech en presentatie" aan. In het eerste deel zijn de oefeningen gericht op het versterken van het zelfvertrouwen. Vervolgens wordt een basis gelegd voor het voorbereiden, structureren en uitvoeren van een presentatie. Daarnaast komen het kunnen hanteren van storingen en interrupties aan bod. Diverse oefeningen worden aan de hand van video-opnamen bekeken en beoordeeld. Deelnemers ontvangen vooraf een cursusboek met oefeningen, tips en werkopdrachten. De training vindt plaats in **Den Haag** op 9, 16 en 23 april. De kosten voor deze training zijn f150,-.

D66 EN DE PRAKTIJK VAN DE GEMEENTERAAD 4 en 11 juni 1994 (laatste kans)

Op 4 en 11 juni wordt voor de laatste keer de tweedaagse cursus **D66 en de praktijk van de Gemeenteraad** georganiseerd. De cursus wordt gegeven in Utrecht en Den Haag (Utrecht is helaas al vol).

Het doel van de cursus is kandidaten in staat te stellen om een bijdrage te leveren aan de besluitvorming in de gemeente. In de cursus leert men om te gaan met situaties waarin bestuurlijk en politiek elan nodig zijn. Daartoe komen onder andere aan de orde: wet- en regelgeving, hantering van de informatie-stroom, aansturing van het gemeentelijk apparaat, effectieve samenwerking binnen en buiten de fractie, tactiek en strategie, persoonlijk 'time-management'.

Prijs voor deze tweedaagse cursus is f125,- (inclusief nieuwe brochure) en f100,- als u de brochure al in uw bezit heeft. De brochure is een cursusvoorwaarde en deelname aan de cursus kan alleen indien men beide zaterdagen kan. Elke groep bestaat uit maximaal 15 personen.

GEMEENTEFINANCIËN 18 juni 1994 (beginnerscursus)

De cursus gemeentefinanciën geeft een eerste oriëntatie op de instrumenten die een raadslid heeft om invloed uit te oefenen op het gemeentelijk bestuur en beleid. De rol van bestuurders en de toepassing van instrumenten en middelen (financiën, grond, informatie, en dergelijke) staan deze dag centraal.

Op deze dag wordt aandacht geschonken aan enkele financieel-technische aspecten, waaronder de gemeentebegroting. Er zal echter ook zeker gekeken worden naar de momenten waarop en de mogelijkheden waarmee het raadslid zijn invloed op het bestuur kan doen gelden. Deelname-kosten zijn f30,- inclusief documentatie, koffie en thee. De cursus vindt plaats in Rotterdam en in Utrecht.

VOORAANKONDIGING

WETHOUDERSBIJEENKOMST 20 mei 1994 in Bodegraven

Op vrijdag 20 mei organiseert het Opleidingscentrum D66 samen met de Bestuurdersvereniging een bijeenkomst voor nieuwe en herkozen wethouders. De bijeenkomst zal het karakter hebben van een eerste kennismaking met de collega-wethouders. Daarnaast zal het vervolg-cursustraject voor wethouders besproken worden.

EFFICIËNT WERKEN IN DE RAAD (vanaf 25 juni 1994)

Op 25 juni 1994 wordt de eerste bijeenkomst 'Efficiënt werken in de raad' georganiseerd voor D66-raadsleden die voor het eerst in de gemeenteraad gekozen zijn.

OPLEIDINGSCENTRUM

Met de eerste maanden raads-ervaring als uitgangspunt wordt gewerkt aan de versterking en verbetering van de kwaliteiten die van belang zijn om als raadslid effectief en efficiënt te kunnen functioneren. De cursus 'Efficiënt werken in de raad' zal vanaf september 1994 diverse malen op verschillende plaatsen worden georganiseerd.

SYMPOSIUM VOOR AFDELINGSBESTUURDERS 24 september 1994 in Bodegraven

Op 24 september 1994 organiseert het Opleidingscentrum een symposium voor afdelingsbestuurders. Verwacht mag worden dat vele van de huidige afdelingsbestuurders in de gemeenteraden zitting zullen gaan nemen. Dit betekent dat er nogal wat nieuwe bestuurders zullen aantreden. Op deze groep richt zich het symposium. Er komen workshops voor onder andere penningmeesters, voorzitters etcetera. Mededelingen hierover volgen in de Democraat en worden verspreid via de afdelingsmailing van het landelijk secretariaat.

IK BESTEL (s.v.p. aankruisen):

- RAAMWERK '94 - '98 f15,-
- RAAMWERK '94 - '98 + DISKETTE f20,-

WENKEN EN TIPS BIJ HET OPZETTEN VAN D66-VERKIEZINGSCAMPAGNES, f 5,-

D66 EN PUBLICITEIT IN DE POLITIEK, prijs f15,-

RAADSWERK, prijs f5,-

D66 EN DE PRAKTIJK VAN DE GEMEENTERAAD, prijs f25,-
Deze publikatie bevat onder andere de volgende onderwerpen:

- Raad in relatie tot het college en het ambtelijk apparaat;
- Raad in relatie tot de burger, de belangengroepering en de media;
- Techniek van de raadsvergadering, spreekrecht, recht van initiatief en amendement, moties;

VOOR DE D'RAAD

Hèt D66-tijdschrift voor (aankomende) lokale en regionale politici. Voor de D'Raad verschijnt 7 x per jaar, met ca. 18 pagina's per nummer. Een jaarabonnement kost f48,-
Lidmaatschapsnummer:.....
(alle prijzen zijn exclusief porto)

IK MELD MIJ AAN (s.v.p. aankruisen):

KENNISMAKINGSDAG 26 maart 1994 in Den Haag Kosten: f20,-

SPEECH EN PRESENTATIE 9, 16 en 23 april 1994 in Den Haag
Kosten f150,-

D66 EN DE PRAKTIJK VAN DE GEMEENTERAAD. Den Haag 4 en 11 juni 1994
Kosten: f125,- (inclusief brochure) en f100,- (exclusief brochure)

hier aankruisen indien u de brochure reeds in uw bezit heeft

GEMEENTEFINANCIËN 18 juni 1994 (beginnerscursus) Kosten: f30,-
 Utrecht
 Rotterdam

Veertien dagen voor aanvang van de cursus krijgt u cursusmateriaal thuisgestuurd. Zodra u het cursusmateriaal ontvangen heeft bent u definitief ingeschreven en verplicht de cursuskosten met bijgaande acceptgirokaart te voldoen.

NAAM:.....

STRAAT:.....NR.....

PC en PLAATS:.....

TELEFOON:.....

FUNCTIE IN D66:.....

Deze bon opsturen naar het Opleidingscentrum D66, Noordwal 10, 2513 EA DEN HAAG of telefonisch bestellen: 070 - 362 15 15.

BESTUURDERSVERENIGING

Collegevorming

Bij de Bestuurdersvereniging is een cahier beschikbaar over collegevorming. Het cahier bevat drie artikelen:

I Collegevorming, enkele gebruiken en wetenswaardigheden.

door Monique Oomes, coördinator Bestuurdersvereniging.

Hierin wordt aandacht besteed aan de gebruikelijke procedure, de voorbereidingen op de onderhandelingen, de onderhandelingsdelegatie, de samenstelling van het college, het collegeprogramma en enkele nieuwe onderhandelingspunten als gevolg van de nieuwe Gemeentewet.

I Tips van een ervaren onderhandelaar.

door Lies Mulderij, wethouder in Apeldoorn. Zij heeft al enkele malen college-onderhandelingen gevoerd en heeft een aantal adviezen in een artikel gevat over de voorbereidingen op de onderhandelingen, het terugkoppelen met de achterban, de onderhandelingsruimte voor de delegatie etc.

I Fracties aan de rand van het zwembad.

door Han Westerhof, trainer college-onderhandelingen bij het Opleidingscentrum D66.

Han Westerhof heeft enkele valkuilen in het onderhandelingsproces beschreven, mét uiteraard tips om hier niet in te trappen.

De bundel is verkrijgbaar bij de Bestuurdersvereniging (070 - 3621515). De kosten zijn f 4,- voor leden van de Bestuurdersvereniging en f 8,- voor niet-leden.

Lidmaatschap Bestuurdersvereniging nu al open voor nieuwe raadsleden!

Staat u op een verkiesbare plaats op de lijst voor de gemeenteraadsverkiezingen? Wordt dan nu al lid van de Bestuurdersvereniging! De Bestuurdersvereniging is het trefpunt voor alle gekozen en benoemde D66-bestuurders op lokaal, provinciaal, nationaal en Europees niveau. De doelstellingen zijn netwerk-vorming, informatie-voorziening en uitwisseling van deskundigheid tussen D66-bestuurders. De Bestuurdersvereniging

organiseert bijeenkomsten, geeft een eigen nieuwsbrief en cahiers uit. Een abonnement op Voor de D'Raad is in het lidmaatschap inbegrepen.

De kosten van het lidmaatschap bedragen f 166,-. Deze kosten vallen voor de belasting onder de aftrekbare beroepskosten! Bel dus nu de Bestuurdersvereniging (070 - 3621515) en meld u aan als lid!

Agenda Bestuurdersvereniging

- 13 apr. conferentie "Multicultureel samenleven" van de Bestuurdersverenigingen en opleidingsinstituten van CDA, PvdA, VVD en D66. Plaats: de Eenhoorn in Amersfoort. Tijdstip: van 16.00 tot 21.00 uur. Opgave door middel van de opgavestroom in Voor de D'Raad 1 (1994).
- 23 apr. statendag van de Bestuurdersvereniging in de Amershof in Amersfoort. Statenleden ontvangen een uitnodiging thuis.
- 20 mei wethoudersdag in het Evertshuis in Bodegraven. Samenwerkingsproject van de Bestuurdersvereniging en het Opleidingscentrum.
- 28 mei Algemene ledenvergadering Bestuurdersvereniging in de Reehorst in Ede. Centraal thema: verkeer en vervoer.
- 1 okt. Bestuurderscongres in het Evertshuis in Bodegraven.

OPROEP:

Willen alle afdelingssecretarissen zo snel mogelijk na de gemeenteraadsverkiezingen de namen van de nieuwe fractieleiden doorgeven aan de Leden Administratie? tel: 070-3621515

ADVIESRAAD

VERKIEZINGEN ADVIESRAAD

De kandidaatstelling voor de Adviesraad-verkiezingen is geopend. Mensen die zich kandidaat willen stellen kunnen het kandidaatstellingsformulier aanvragen bij het landelijk secretariaat van D66, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag, tel. 070- 3621515. Deze formulieren moeten voor **7 maart 1994 12.00 uur** volledig ingevuld en ondertekend weer op dit adres ontvangen zijn.

Voor elke Regio is een aantal zetels en eenzelfde aantal plaatsvervangende zetels beschikbaar. De verdeling tussen de Regio's is vastgesteld door het Hoofdbestuur.

De zetelverdeling is als volgt:

Groningen	3
Friesland	2
Drenthe	3
Overijssel	3
Flevoland	2
Gelderland	5
Utrecht	5
Noord-Holland	8
Zuid-Holland	9
Zeeland	2
Noord-Brabant	5
Limburg	3

De verkiezing voor gewone leden en plaatsvervangende leden vinden tegelijkertijd plaats. De kandidaten die in een Regio op de hoogste plaatsen eindigen zijn, voor zover er zetels beschikbaar zijn, direct gekozen als lid van de Adviesraad. De kandidaten die eindigen op de eerstvolgende plaatsen, zijn gekozen als plaatsvervangend lid voor zover er plaatsvervangende zetels beschikbaar zijn.

In elke Regio zal een presentatievergadering plaatsvinden waar de kandidaten uit die Regio zich kunnen presenteren aan de leden. Voor informatie over plaats, datum en tijdstip van deze vergadering dient u contact op te nemen met het Regio-bestuur. Tot nu toe zijn de volgende data door Regio's aan de Landelijke Verkiezingscommissie doorgegeven:

** Noord-Brabant – ARV 14 april 1994, aanvang 19.30 uur, Jan van Besouwhuis, Thomas van Diessenstraat 1 te Goirle*

** Limburg – ARV 26 maart 1994, inlichtingen: Jack Hamers, tel. 046- 375190*

Ook als het aantal kandidaten kleiner is dan of gelijk is aan het aantal direct te vervullen zetels, zal er een verkiezing plaatsvinden. Een kandidaat dient in die gevallen op minimaal 50% van alle stembiljetten te zijn genoemd om voor verkiezing in aanmerking te komen.

Als het aantal kandidaten groter is dan het aantal direct te vervullen zetels, is de verkiezing naar het oordeel van de Landelijke Verkiezingscommissie vergelijkbaar met die voor het vaststellen van een kandidatenlijst voor vertegenwoordigende lichamen. Daarom moet in die gevallen een kandidaat op minimaal 10% van alle stembiljetten zijn genoemd om voor verkiezing als (plaatsvervangend) lid van de Adviesraad in aanmerking te komen.

Op 8 mei zal de uitslag van de Adviesraad-verkiezingen door de LVC worden vastgesteld.

De Landelijke Verkiezingscommissie

INFORMATIE PER FAX

Soms is het handig als fracties en/of besturen snel over landelijke D66-informatie beschikken. De fax is hiervoor (voorlopig) het geëigende middel. Om de behoeften te peilen en de faxnummers te verzamelen, verzoeken wij de fracties en/of besturen ons op de hoogte te stellen van het volgende:

- over welk soort landelijke D66-informatie zou u snel willen beschikken?
- wat is het faxnummer waar de informatie heen gezonden kan worden?

Afhankelijk van de reacties wordt een fax-informatie-systeem opgezet. Stuur uw reactie naar: Landelijk Secretariaat D66, Jeroen Nugteren, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag, of per fax: 070-3641917.

Poststemming Stemadviescommissie Eerste Kamer

Toelichting

Tijdens het congres van 30 en 31 oktober 1993 (ALV 57) is ingestemd met het voorstel van het Hoofdbestuur een stemadviescommissie in te stellen bij de interne verkiezingen voor de kandidatenlijst verkiezingen Eerste Kamer in 1995. Op het congres van 4 en 5 februari 1994 had op voordracht van het Hoofdbestuur deze commissie benoemd moeten worden. De voordracht van het Hoofdbestuur is de leden te laat gemeld, zodat de ALV niet tot benoeming kon overgaan. De ALV heeft ingestemd met het voorstel van het Hoofdbestuur de benoeming via een poststemming onder alle stemgerechtigde leden te laten plaatsvinden.

Voordracht stemadviescommissie

Het Hoofdbestuur draagt voor te benoemen in de stemadviescommissie Eerste Kamer 1995 de leden:
Marian Louppen-Laurant, tevens voorzitter, gedeputeerde provinciale staten Gelderland
Magda Berndsen-Jansen, burgemeester van Obdam
Han Entzinger, voorzitter Stichting Wetenschappelijk Bureau
Tom Kok, oud eerste penningmeester Dagelijks Bestuur
Fransica Ravestein, voorzitter van de fractie in de gemeenteraad van Rotterdam

Het Hoofdbestuur

Toelichting op de stemprocedure

Voor de benoeming van de leden van een stemadviescommissie geldt dat elk lid meer dan de helft van de geldige stemmen op zich moet weten te verenigen. Het stembiljet is daarom zo ingericht dat u op elke kandidaat een «voor» of een «blanco/tegen» stem kan uitbrengen. Het aantal «voor» stemmen moet om benoemd te kunnen worden meer dan de helft zijn van het aantal «voor» en «blanco/tegen» stemmen tezamen. Indien u bij één van de kandidaten de beide hokjes «voor» en «blanco/tegen» openlaat telt het biljet bij die kandidaat niet mee als een uitgebrachte stem. Indien bij vaststelling van de uitslag blijkt dat één, twee of vier leden zijn gekozen, vervalt de commissie reglementair.

De Landelijke Verkiezingscommissie

Stemadviescommissie Eerste Kamer		voorzitter
kandidaat:	voor	blanco/tegen
Louppen-Laurant, Marian		

Stemadviescommissie Eerste Kamer		4 leden
kandidaten:	voor	blanco/tegen
Berndsen-Jansen, Magda		
Entzinger, Han		
Kok, Tom		
Ravestein, Fransica		

Het stembiljet moet in een voldoende gefrankeerde enveloppe worden gezonden aan:

L.V.C., Postbus 93313, 2509 AH 's-Gravenhage

en dient uiterlijk **dinsdag 22 maart 1994 om 12:00 uur** te zijn ontvangen

Jaargang 27, nummer 3, 9 april 1994, Uitgave van de politieke partij Democraten 66

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

D66 behaalt bijna helft meer raadsleden

*D66 versterkt
basis in hele land*

3

Interview Wolffensperger:

*Groeiend D66,
extreem rechts
en migratie*

6

Aad Nuis over kunstenpolitiek

8

De financiële paragraaf

*Gerrit Ybema over
het CPB*

10

Partijvernieuwing

*La Heij wil
positief denken*

11

Katern

*Verkiezingen
Adviesraad:*

*Vul het
stembiljet in !*

Sociaal verantwoord herstelbeleid

Eigenlijk gebeurt het nog betrekkelijk laat. Op het langdurig emancipatieproces van diverse bevolkingsgroepen en de ontbinding van de zuilen, is nu dan ook de ontvoogding van de kiezer gevolgd. Het traditioneel stemmen heeft zijn langste tijd gehad. In zekere zin wordt de Nederlandse politiek daarmee eindelijk volwassen. Alle partijen moeten nu, zoals D66 vanaf haar oprichting, de kiezers steeds weer opnieuw voor zich zien te winnen. Dat is in het algemeen voor partijen die in moeilijke tijden bestuursverantwoordelijkheid dragen, lastiger dan voor groeperingen die langs de kant blijven staan. D66 zit als het ware tussen beide categorieën in. In de gemeenten waren we soms wel, soms niet, lid van het college van B&W. Op parlementair niveau voerden we kritische oppositie, maar niet zo radicaal dat toekomstige regeringsverantwoordelijkheid hierdoor zou kunnen worden geblokkeerd. De uitslag van de recente gemeenteraadsverkiezingen is een tamelijk nauwkeurige afspiegeling van deze situatie. De verschillen tussen de grote partijen zijn minder scherp dan vroeger. Daarom wijken ontevreden uit naar de flanken van uiterst rechts of links en al of niet serieuze plaatselijke partijen die zich profileren op een enkel lokaal strijdpunt. Vooral de voorkeur voor de CD wijst op een kwalijke politieke desoriëntatie.

D66 heeft niet overal aan de zeer hoge verwachtingen kunnen voldoen, tot begrijpelijke teleurstelling van een aantal raadsleden in spe. Niettemin hebben we in het totaal ruim 300 nieuwe zetels, vooral in plaatsen buiten de Randstad waar we nog niet vertegenwoordigd waren. De grootste steden geven een wisselend beeld. Utrecht deed het prima, de anderen vielen iets tegen. Wellicht dat D66 daar meer als bestuurderspartij geïdentificeerd wordt met de uiterst moeilijke oplosbare problemen. In deze steden komt het er voor ons bovenal op aan in de komende vier jaar bestuurlijke kwaliteiten tentoon te spreiden die

gunstig afsteken bij die van andere partijen. Landelijk gezien zijn de regeringspartijen als ongeloofwaardig afgestraft. Het CDA lijkt zijn structurele machtspositie in het centrum van de Nederlandse politiek kwijt te raken. Als zich vanaf nu geen grote verschuivingen voordoen in de kiezersgunst is er geen meerderheidscoalitie te vormen zonder D66. Een buitengewoon gezonde situatie dus. We moeten dan wel de huidige aanhang weten te handhaven of uit te breiden. Het was opvallend dat de peilingen voor de raadsverkiezingen vooral voor D66 nogal afweken van de uitslag. In de polls had men de niet-stemmers, de nog-niet-weters en de lokale-partijstemmers niet nauwkeurig kunnen verdisconteren. Juist in deze categorieën bevinden zich relatief veel potentiële D66 kiezers. D66 moet in principe in staat zijn bij de Tweede Kamer en Euro-verkiezingen een iets beter resultaat te boeken dan op 2 maart. Wel zullen we rekening moeten houden met een voor Nederlandse begrippen felle verkiezingsstrijd. Het CDA en de PvdA hebben heel wat te verliezen. Voor Kok en Brinkman staat min of meer de toekomst van hun politieke loopbaan op het spel. De christen-democraten zullen blijven uitleggen dat herstel pijn doet. Zij zijn in hun ogen door de langdurige bestuurlijke ervaring bij uitstek geschikt om in deze zware tijden verantwoordelijkheid te dragen. De sociaal-democraten blijven erop hameren dat als zij niet meer kunnen opkomen voor de zwaksten, niemand anders dit zal doen. De VVD zal na het recente succes de 'van dik hout...'-koers voortzetten en zich feitelijk isoleren. De regeringspartijen hebben hun prestaties de afgelopen jaren niet waargemaakt. D66 zal moeten aantonen dat het ook anders kan; een sociaal verantwoord herstelbeleid voeren waar de kiezers niet voor weglopen.

Bob van den Bos

Iedere leefeenheid met kinderen

Corrie Moolhuysen-Fase, voormalig lid van het hoofdbestuur van D66, is sinds zeven jaar voorzitter van de Nederlandse Gezinsraad (NGR) en van het Nationaal Comité voor het VN-jaar voor het gezin. "De NGR bemoeit zich met gezinnen, maar ook met andere primaire leefvormen," zet ze meteen neer. "Alle vormen waarin mensen verkiezen samen te leven worden door ons op dezelfde manier behandeld. Traditionele gezinnen, nieuwe stiefgezinnen (na echtscheiding) naast 'gewone' (na verduwing), een-oudergezinnen en homoparen met kinderen." De NGR signaleert naar overheden met betrekking tot de effecten die beleidsmaatregelen op diverse terreinen (sociaal-economisch, juridisch, onderwijs-technisch etc.) voor leefeenheden hebben. Voorts heeft de NGR een platformfunctie voor zo'n veertig aangesloten organisaties met een link naar diverse leefvormen en entameert en initieert wetenschappelijk onderzoek naar gezinsbeleid. Daartoe zijn convenanten gesloten met onderzoeksinstituten en de universiteiten van Tilburg, Nijmegen en Utrecht. Tenslotte is de NGR actief in Europees verband en doet zij volgens Moolhuysen van zich spreken in de Union des Organismes Familiaux; een wereldwijde aan de VN gelieerde familie-organisatie. De opdracht van WVC is om het Jaar in Nederland op eigen wijze in te vullen. Moolhuysen daarover in NRC Handelsblad van 26 januari jl.: "...om de specifiek Nederlandse positie op dit terrein in het buitenland te verduidelijken." Hoezo specifiek? Moolhuysen: "De definitie die wij voor 'gezin' hanteren is specifiek: iedere leefeenheid waarin kinderen worden verzorgd en opgevoed." Het Jaar voor het Gezin 1994 wordt door de NGR ingevuld met een aantal congressen en een veertigtal boeiende projecten. "Een ervan is een project voor betrokken vaders in samenwerking met de Universiteit Utrecht. De problemen zijn bekend, het aardige van dit project is dat hierin honderd betrokken vaders zelf aan het woord komen en eigen oplossingen aandragen voor de belemmeringen die ze ondervinden als zij een deel van de zorg voor hun kinderen op zich willen nemen."

Marie-Louise Tiesinga

D66 krijgt 47 % meer raadsleden Basis over hele land sterk verstevigd

Bij de gemeenteraadsverkiezingen kreeg D66 maar liefst 47% meer raadsleden: het totale aantal D66-vertegenwoordigers in de gemeenten groeide met 316 naar 989. Van de nieuw verworven zetels is 67,4% behaald in de 129 D66-afdelingen die voor het eerst aan de verkiezingen meededen.

Een feestje in de ene plaats en "bedaarde tevredenheid" in de andere. In de hoofdstad verloor D66 een zetel, tegen alle peilingen in. In andere plaatsen groeide D66 fors. D66 heeft over het hele land de basis sterk verstevigd. De reacties van D66'ers in zeer uiteenlopende dorpen en steden.

Annemieke Drent (raadslid), Maria Zevenbergen (reserve raadslid), Joan de Zwart (raadslid) en Carla Kuipers (bestuurslid), v.l.n.r., vierden 2 maart een feestje: D66 ging in Zutphen van 2 naar 4 zetels.

De nieuwe afdeling Valkenisse had slechts vier actieve leden, maar won toch twee zetels. V.l.n.r.: Jan Warmelink (gekozen), Netty Vromans (lijsttrekker) en Kees de Visser (steungroep).

Tilburg

Lijsttrekker Ad de Wolf is tevreden met de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen in Tilburg. D66 groeide als verwacht van 3 naar 5 zetels. Problemen met het vinden van kandidaten heeft D66 volgens De Wolf in Tilburg niet gehad: "Het aantal leden is sinds de vorige verkiezingen, toen we van 1 naar 3 zetels groeiden, flink toegenomen. Daar bleken genoeg geschikte mensen tussen te zitten om een uitstekende kandidatenlijst mee samen te stellen; ook voor collegedeelname." In de onderhandelingen spelen kwesties als de eventuele realisatie van een rondweg aan de noordwestzijde van Tilburg en de status van natuurgebied Moerenburg een grote rol. Over de doorstroming binnen het afdelingsbestuur zegt De Wolf het volgende: "Dat is een grote uitdaging want het huidige bestuur vertrekt vrijwel in zijn geheel. Voor de opvolging bestaat voldoende interesse, maar gezien de omvang van de uitstroom moet hier veel aandacht aan worden besteed."

Valkenisse

In de Zeeuwse gemeente Valkenisse nam D66 voor het eerst deel aan de verkiezingen. Met slechts vier (!) actieve leden werd een prima resultaat behaald: in de nieuwe raad zullen 2 van de 13 zetels door Democraten worden bezet. Even zag het er naar uit dat D66 direct een wethouder kon leveren.

Het zou gaan om de post gemeentelijke herindeling. Lijsttrekker Nettie Vromans legt uit waarom ze uiteindelijk weigerde: "De gemeenschap is nu nog niet gediend met een derde wethouder. Die herindeling speelt pas over een kleine drie jaar, dus het lijkt weinig zinvol daar nu al geld aan uit te geven. We hebben de afspraak met de collegepartijen PvdA en VVD dat we er dan pas in zullen stappen; tot die tijd steunen we het beleid van B&W. We worden overal bij betrokken en doen dus tevens de nodige bestuurlijke ervaring op." Saillant detail: de CDA-burgemeester is blij met een college zonder CDA. "Ja, de burgemeester is ons goed gezind; vond het ook tijd voor een oppositierol voor het CDA. De combinatie CDA/SGP is voor het eerst buitenspel gezet", zegt Nettie. Met de bestuurlijke doorstroming gaat het met vier leden vanzelfsprekend wat minder voorspoedig. Maar dat moet, gezien de grote inzet, slechts een kwestie van tijd zijn.

Amsterdam

Er werd al gedacht over een D66 burgemeester in de hoofdstad en D66 als grootste van Amsterdam. De opiniepeilers bleken er echter behoorlijk naast te zitten. Toch vormde woensdag 2 maart reden tot bedaarde tevredenheid. D66 wist de winst van vier jaar geleden vast te houden. "Minder dan verwacht." Nico Kamphorst, tot 11

april a.s. nog voorzitter van D66-afdeling Amsterdam, klinkt wat teleurgesteld als naar zijn mening over de verkiezingsuitslag in Amsterdam wordt gevraagd. "We hadden gehoopt op een zetel winst, in plaats van een zetel verlies; mede op grond van de opiniepeilingen." Echt ontevreden is hij niet met 8 zetels: "We hebben de winst van vier jaar geleden grotendeels behouden. Terwijl onze wethouders toch een aantal controversiële onderwerpen, zoals het referendum over het autovrij maken van de binnenstad, achteraf gezien niet op de meest gelukkige manier hebben afgehandeld." De trend in Amsterdam week nogal af van andere gemeentes: in plaats van een fors verlies won de PvdA twee zetels en verloor D66 licht. De PvdA-winst is overigens nogal relatief, vindt Kamphorst: "Die partij heeft vier jaar geleden al een enorm verlies geleden. Daarvan hebben ze zich bij deze verkiezingen niet echt hersteld." In de stadsdelen is het resultaat wisselend: daar waar D66 nog niet in de deelraad zat heeft de partij forse winst geboekt. Maar in een aantal andere stadsdelen is het zeteltal gelijk gebleven of zelfs licht gedaald. Dat verlies kwam vaak ten goede aan de lokale partijen. Bij het ter perse gaan van deze Democraat zag D66 in vier deelraden af van collegedeelname wegens de weinig constructieve opstelling aldaar van met name PvdA en GroenLinks.

Dwingeloo

Weer een nieuwe D66-afdeling die het heel aardig heeft gedaan. Met 10% van de stemmen komt er een afgevaardigde in de nieuwe, elfkoppige raad.

De Dwingelse Democraten onderscheidden zich tijdens de campagne met een flitsende presentatie.

“Van alle kanten kregen we alle roem en aandacht. Men verwonderde zich dat D66 zo nadrukkelijk naar voren trad. Dat kwam door geruchtmakende advertenties als ‘Opsporing verzocht: 320 kiezers die bij de Statenverkiezingen D66 stemden’”, verklaart voorzitter Be Meems. Een stijl die de overige partijen zonder schroom overnamen. De hele campagne heeft de afdeling overigens geheel uit eigen zak betaald. Alle leden leverden daartoe een aanzienlijke financiële bijdrage; over zelfinitiatief gesproken. De veertien zeer actieve leden staan de komende raadsperiode garant voor een goed werkende afdeling compleet met steunfractie. D66 Dwingeloo zal niet in het college plaatsnemen; de aloude combinatie PvdA/VVD zal ondanks het verlies (van 7 naar 6 van de 11 zetels) de samenwerking voortzetten. In Drenthe blijkt de regionale samenwerking overigens vergevorderd. Meems: “We hebben goed onderling contact met de afdelingen in de regio. Het overleg tussen Vledder, Meppel, Diever en Dwingeloo loopt prima. We hebben zelfs de programma’s op elkaar kunnen afstemmen, met het oog op de gemeentelijke herindeling.”

Sneek

Nadat D66 acht jaar geleden op drie stemmen na niet in de raad van ‘Snits’ belandde, werd de afdeling zonder pardon opgedoekt. In ‘89 hadden de Democraten weer voldoende moed verzameld om tot heroprichting over te gaan. Dit jaar zijn ze dan eindelijk beloond voor de geleverde inspanningen. Van 0 naar 3 zetels in een raad met 21 leden is niet niks. Volgens secretaris Jeanette Provoost heeft D66 met deze winst in ieder geval recht op het voorzitterschap van een belangrijke commissie. De afdeling Sneek heeft trouwens een opmerkelijke constructie: ze omvat drie gemeentes en telt veertig leden. Bolsward is met welgeteld één lid natuurlijk moeilijk terrein. Sneek en Wymbridseradiel hebben het met elk ongeveer twintig leden een stuk makkelijker. In Sneek is na de verhuizing richting raad van voorzitter Nico Lenis al een nieuwe voorzitter gekozen, terwijl een steunfractie eraan zit te komen. In Wymbridseradiel deed D66 voor het eerst mee en wist 1 zetel

van de 15 te bemachtigen.

Daar hebben de Democraten met Lidy Brummelkamp-Toet een ervaren vertegenwoordigster; zij was van ‘74 tot ‘82 wethouder van de gemeente Heteren. Op termijn ligt hier een verdere zetelwinst wellicht voor de hand.

Zutphen

Feest in Zutphen. D66 is van 2 naar 4 zetels gegaan. Een verdubbeling om trots op te zijn. D66 heeft een verkiezingskrant uitgegeven die goed viel bij de inwoners. De nieuwe raadsleden zijn geen onbekenden want ze draaien al een tijdje mee in commissievergaderingen. Niet officieel als burgerlid; dat was niet geformaliseerd. Wel waren ze daardoor geen onbekenden meer, ze hadden reeds kwaliteit geleverd. Dat was een voordeel ten opzichte van de Stadspartij, die van 1 naar 2 zetels ging, en van de nieuwkomer Socialistische Partij. De collegepartijen CDA en PvdA verloren ieder 2 zetels en daarmee de meerderheid in het college. Ze wisten echter de VVD over te halen om met hen de komende raadsperiode bestuurlijke verantwoordelijkheid te dragen. D66 vond men er volgens afdelingsvoorzitter Spliet ‘te vervelend’, gezien de serieus gevoerde oppositie. Ondanks dat is het enthousiasme binnen D66 Zutphen groot. Het bestuur is al weer aangevuld, nu een lid toetreedt tot de fractie.

Vlaardingen

Teleurstelling bij D66 Vlaardingen. De partij verloor 1 zetel en krijgt nu 4 van de 35 zetels in de Vlaardingse gemeenteraad. Het verlies komt voor de Democraten totaal onverwacht. Vlak voor de verkiezingen wees een enquête nog uit dat D66 op 6 zetels zou komen. Alhoewel het fotooestel was meegenomen om de verkiezingsuitslag vast te leggen, kwam het er niet van: de teleurstelling was te groot! Een geschilpunt tijdens de verkiezingen vormde het opspuiten en bebouwen van de Broekpolder. D66 pleitte in dit kader voor een referendum. Andere partijen, met name de grote winnaar, de Socialistische Partij, waren tegen het plan. De pers voelde verder aan dat de interne kandidaatstelling via het D66 kiessysteem geleid had tot wat onderlinge wrevel binnen de partij. Mogelijk hebben deze zaken invloed gehad op het verlies. Met de winst van de Socialistische Partij schiet de Vlaardingse bevolking, volgens D66’er Maf van de Marel, niets op. “Een partij van schreeuwers zonder visie op beleid”.

Gouda

Een klein feestje in Gouda. D66 wint een zetel. 5296 Gouvenaars spreken hun vertrouwen uit in D66 en dat is 16,8% van het totaal aantal uitgebrachte stemmen. De fractie krijgt 6 van de 33 raadszetels.

Twee zittende raadsleden hebben hun plaats moeten afstaan aan nieuwkomers. Dat doet zeer! D66 Gouda heeft een voorkeur voor een driepartijen college want er moet oppositie gevoerd kunnen worden. Dat maakt de politiek immers levendig. Het best zal D66 haar beleid gestalte kunnen geven in een college met 2 PvdA wethouders, 2 D66’ers en één CDA bestuurder. Anders omgaan met de gewone Gouenaar staat hoog in het vaandel van D66 Gouda. De voorzitter van het afdelingsbestuur is in de gemeenteraad gekozen. De penningmeester is verhuisd naar buiten Gouda. Het bestuur lijkt uitgehold maar een aantal enthousiaste leden dat op de lijst stond en niet in de raad gekozen is, toont zich bereid om het bestuur een nieuwe impuls te gaan geven.

Zeist

Als collegepartij heeft D66 in Zeist het beter gedaan dan de coalitiepartners. VVD en PvdA verloren beide 1 zetel terwijl het CDA er zelfs 3 verloor. D66 bleef gelijk. De Belangenvereniging Zeist en Gemeentebelangen snoepten de mogelijke winst voor D66 weg en behaalden samen 4 zetels. D66 zat vier jaar geleden al met een heikel punt bij de college-onderhandelingen omdat zij tegen de tweede aansluiting op de A28, Zeist-west, was. Toch werd Hans Bauer wethouder met zelfs verkeer in zijn portefeuille. Het was af en toe knap lastig om als partij tegen de aanleg te zijn maar als wethouder mee te moeten werken aan de voorbereiding er van. De aansluiting speelde ook deze verkiezingen weer een belangrijke rol. In Zeist werd voor het begin van de college-onderhandelingen al ambtelijk voorwerk gedaan. Er werden werkdocumenten inclusief financiële consequenties gemaakt, gebaseerd op de verschillende verkiezingsprogramma’s. In de fractie komen twee nieuwe gezichten. De secretaris van het bestuur is één van hen. Dit betekent dat het bestuur aangevuld moet worden. D66 heeft er veel zin in. De nieuwe steunfractie zit vol met creativiteit. Jammer dat D66 net 84 stemmen tekort kwam om de tweede partij te worden.

Fred Herrebout, Eric van de Lisdonk en Els Scholten

**In veel landen hebben ze
twee woorden voor democratie:**

"Bek dicht."

Op de democratie in veel landen valt
niks aan te merken.

Gewoon omdat er geen democratie is.

Kop dicht en dansen naar de pijpen van
een ander is daar het parool.

Gelukkig zijn er moedige mensen die
daar tegenin durven gaan.

Door werkcoöperaties op te richten.

Door onderwijs voor iedereen te eisen.

Door oppositie te voeren.

Door op te komen voor vrouwenrechten.

Door onafhankelijke media op te richten.

Om hun stem kracht bij te zetten is
financiële steun onmisbaar. Uw steun.

Wij van HIVOS, kort voor Humanistisch
Instituut voor Ontwikkelingssamenwerking,
zorgen dat giften rechtstreeks ten goede
komen aan zo'n 500 lokale organisaties.

In Azië. In Latijns-Amerika. In Afrika.

Als u niet wilt dat zij noodgedwongen
de moed moeten opgeven, vul dan snel de
antwoordkaart in. Want u laat ze er toch
niet alleen voor staan?

HIVOS

Raamweg 16, 2596 HL Den Haag. Telefoon: 070 - 36 36 907. Giro 1969.

Wolffensperger over de uitslagen, extreem rechts en “Niet fluiten en pap eten tegelijk”

“Het is niet meer vanzelfsprekend dat een partij constant aan het pluche vasthoudt”, zegt Gerrit Jan Wolffensperger. D66 heeft dat altijd willen bereiken met een paarse coalitie. Nu is de gelijkwaardigheid van vier grote partijen is op 2 maart al door de kiezer bewerkstelligd. Over het al of niet aangaan van de discussie met extreem rechts: “Het moeilijke is dan dat we praten met mensen die getraind zijn in het verkopen van het gelijk van de vismarkt”. Bij de huidige migratieprocessen ziet Wolffensperger het gebrek aan democratische controle als groot probleem. Of je neemt nationaal een beslissing, of je doet dat in een democratisch gelegitimeerd Europa: “We kunnen niet fluiten en pap eten tegelijk”. Een interview met de vice-voorzitter van de Tweede-Kamerfractie.

Het gesprek met Gerrit Jan Wolffensperger begint met een opmaat: D66 is versterkt uit de gemeenteraadsverkiezingen gekomen. “De grote winst ligt voor D66 vooral in de verbreding van de aanhang over het hele land, doordat mensen die vroeger niet op D66 stemden, dit nu wel doen.” Deze verbreding uit zich “in het merkwaardige gegeven dat we in landelijke zetels gemeten 2% vooruit zijn gegaan ten opzichte van de vorige verkiezingen, maar we bijna lacherig hebben vastgesteld dat we in raadszetels gemeten 47,8% zijn gestegen, namelijk van 664 naar 981, een stijging van 317 zetels!” Een belangrijk gegeven van deze verkiezingen dat voor ogen moet houden is dat de partij in bijna alle gemeenten heeft gewonnen. In veel plaatsen waar D66 voor de verkiezingen niet meedeed, is ze een factor geworden in de politieke besluitvorming. Wat betreft de uitslag in de grote steden, is het een vorm van zelfkastijding vast te houden aan het beeld dat D66 het in de grote steden niet goed heeft gedaan.

In Den Haag is de basis versterkt en in Utrecht is D66 de grootste partij geworden. “Waar het allemaal om draait is het teleurstellende beeld in Amsterdam, waar D66 in tegenstelling tot de verwachtingen wat is gezakt en de PvdA zelfs een klein beetje is gestegen.” De oorzaak van de Amsterdamse uitslag ligt volgens Gerrit Jan Wolffensperger met name in lokale factoren. “In Amsterdam hebben D66 wethouders bijvoorbeeld moeilijke boodschappen moeten uitleggen aan de mensen. Daarnaast is, doordat de oorspronkelijke nummer een op de lijst uiteindelijk op nummer vijf terecht is gekomen, het beeld van de fractie in Amsterdam door onrust geplaagd. Tegelijk moeten we zo eerlijk durven zijn te constateren dat de PvdA in Amsterdam een grote verandering in de lijst en in het zittende college heeft weten te verkopen als een vernieuwing van de sociaal-democratie.”

De geleidelijke groei van D66

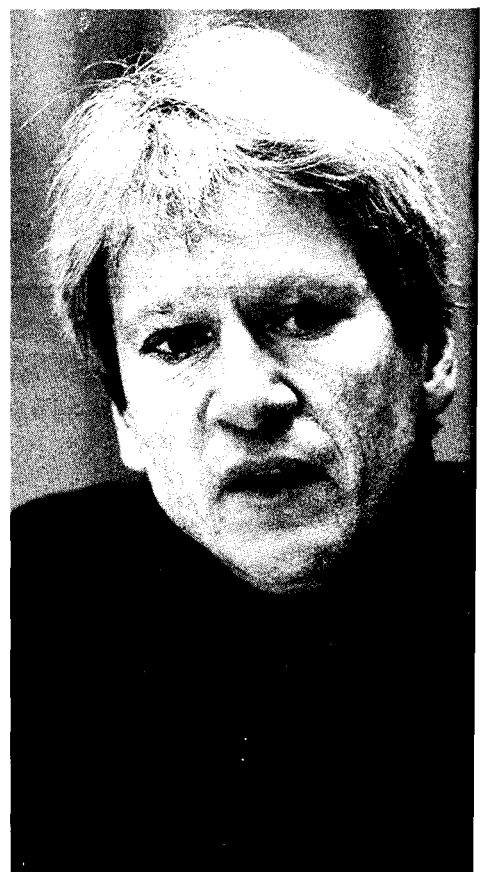
Als de gemeenteraadsverkiezingen in een breder verband worden bekeken, zijn in ieder geval twee positieve trends te ontwaren. “Ten eerste bevestigt de verkiezingsuitslag precies wat we de afgelopen jaren hebben gewild: een gestage groei van D66. Deze uitslag betekent tegelijkertijd dat we een felle campagne zullen moeten voeren om te zorgen dat we bij de komende verkiezingen weer wat verder stijgen ten opzichte van het resultaat van de afgelopen gemeenteraadsverkiezingen.”

Kortom, D66 kan tevreden zijn, maar mag niet op zijn lauweren rusten. We moeten ons in de campagne voor de komende verkiezingen goed realiseren dat politieke partijen, en dus ook D66, als basis een harde kern hebben, maar geen harde achterban meer kennen. De consequentie is dat de campagne naar buiten moet zijn gericht met aandacht voor de mogelijkheden die de media bieden. “In de afgelopen campagne heb ik ongeveer 25 spreekbeurten gedaan. Wat mij is opgevallen is dat ze alle leuk waren, allemaal prima, maar dat een groot aantal spreekbeurten een uitstralingseffect van nul hadden, omdat in de zaal alleen sterk gemotiveerde D66'ers zaten terwijl soms de lokale pers niet eens was uitgenodigd.” We hoeven niet meer onze eigen harde kern te overtuigen, maar we moeten naar de kiezers toe en hen aanspreken op hun sympathieën voor D66, die ze in daden moeten omzetten.”

De tweede trend is dat D66 zich op nationaal niveau razendsnel ontwikkelt tot een van de vier grote politieke partijen. Sinds 1986 is deze groei ingezet en momenteel bevindt D66 zich in het laatste stadium van de opbouwfase. Hierdoor wordt de partij soms geconfronteerd met een gebrek aan capaciteit en middelen om alles vorm te geven. “Wat dat betreft is het een zegen dat de groei van D66 sinds 1986 geleidelijk is

gegaan. Dat op cruciale momenten de gemeenteraadsverkiezingen ook eerder winst hebben opgeleverd dan de nationale verkiezingen, want in en rond de gemeenteraden moet de aanwezigheid van mensen die willen meepraten en organisatorische functies willen bezetten. Paradoxaal is het omgekeerde aan de hand met de PvdA. Deze partij heeft een enorme infrastructuur, maar niet meer het aantal stemmers dat hierbij past, D66 heeft een groot aantal stemmers maar nog niet de infrastructuur die hierbij past.”

De belangrijkste verandering is misschien wel, dat zich op landelijk niveau vier gelijke partijen hebben ontwikkeld. “Mijn hoop voor D66 is dat we straks een stabiele factor zijn in het politieke landschap. Het gaat mij om de groei en de stabiele aanwezigheid van D66. Ik wil niet meer dat het oude

igratie lijk”

trauma van er hoeft maar wat te gebeuren en we worden gedecimeerd nog een rol speelt.” Wolffensperger noemt de gelijkwaardigheid tussen deze vier politieke partijen een enorme winst voor de democratie, die D66 altijd heeft willen realiseren met de paarse coalitie. In feite is deze gelijkwaardigheid nu door de kiezers gerealiseerd, omdat het op grond van de verkiezingsuitslagen niet meer vanzelfsprekend is dat een partij constant aan het pluche vasthoudt.

Extreem rechts

Na al deze positieve beschouwingen neemt het gesprek een meer bezorgde wending als extreem rechts aan de orde komt. Als inleiding wordt vastgesteld dat “geen enkele politieke partij op dit moment het antwoord heeft gevonden op de opkomst van extreem rechts, simpelweg omdat de keuze voor de Centrumdemocraten niet wordt gemaakt vanuit racisme, maar voortkomt uit een afkeer van alle gevestigde politieke partijen.” Op deze manier wil een groep kiezers volgens Wolffensperger deze partijen dwingen naar hen te luisteren. “De boodschap is duidelijk en betekent ten eerste dat alle politieke partijen en dus ook D66 daadwerkelijk meer naar mensen zullen moeten luisteren. Het oor op ons affiche staat daar niet voor niets. Ten tweede betekent deze boodschap een aansporing voor de vernieuwing van onze democratische processen.”

Als Gerrit Jan Wolffensperger wordt gevraagd naar zijn houding tegenover de vertegenwoordigers van extreem rechts als deze straks versterkt in de Tweede Kamer komen, wordt hij pas echt voorzichtig in zijn formuleringen. “Als de aanhang van de Centrumdemocraten groeit en ze komen versterkt in de Tweede Kamer, kunnen we het verschijnsel niet meer doodzwingen, maar zullen we de discussie aan moeten gaan. Dit betekent dat we genoodzaakt zijn ons te verdiepen in het gedachtengoed van de Centrumdemocraten. Een dergelijke discussie kan namelijk alleen goed worden gevoerd na het lezen van hun programma en de dubieuze voorstellen die hierin staan. We kunnen de aanval openen met vreemdelingenhaat, maar de Centrumdemocraten kunnen effec-

tiever worden bestreden door behalve steeds te hameren op de vreemdelingenhaat, andere punten (bijvoorbeeld de rol van de vrouw) voor het voetlicht halen en de onzinnigheid van deze standpunten aan de kaak stellen. Aan de andere kant moeten we het in discussie treden met de Centrumdemocraten niet te gemakkelijk zien. We praten dan namelijk met mensen die getraind zijn in het verkopen van het gelijk van de vismarkt. De situatie is dan dat iemand met demagogische waarheden staat te gooien, waarvan wij vanuit onze uitgangspunten moeten aangeven dat het allemaal iets genuanceerder ligt, dat we het iets minder radicaal moeten bekijken. Dit is ook een reden goed beslagen ten ijs te komen want als we dapper de discussie aangaan met aanhangers van extreem rechts, maar we slagen er niet in de discussie overtuigend te winnen, dan hadden we het misschien achteraf beter niet kunnen doen. We zullen dus de discussie aan moeten gaan, maar de consequentie is dat aan de discussie een gedegen voorbereiding ten grondslag moet liggen. De demagogie moet onderuit worden gehaald en de tegenstander moet met argumenten om de oren worden geslagen.”

Migratie op Europees niveau

Het onderwerp extreem rechts brengt het gesprek bijna automatisch op het migratiebeleid. “Als wij hier een vreemdelingenwet bespreken en daar geweldig veel politieke ruzie over maken, praten we over de procedures, maar niet meer over de criteria. De inhoudelijke criteria over toegang tot Europa zijn in feite al lang aan de nationale overheden onttrokken en worden op Europees niveau vastgesteld. Een van de dingen die zo moeilijk zijn uit te leggen aan het migratiebeleid, is dat dit beleid al lang naar Europees niveau is getild. In het migratiebeleid, maar dit geldt net zo goed voor andere beleidsterreinen, moet een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen factoren die wij in Nederland kunnen beïnvloeden en factoren waarop de Nederlandse samenleving geen invloed heeft. Iets dat we bijvoorbeeld nauwelijks kunnen beïnvloeden is de gezinshereniging en de gezinsvorming. Niet de asielzoekers waar we zo vaak over praten, maar de gezinsvorming en -hereniging vormen kwantitatief het grootste deel van de migratiestroom. Wij zijn op grond van internationale verdragen, die iedereen in Europa onderschrijft, verplicht net zo zeer te accepteren dat iemand wiens ouders uit Marokko komen met een Marokkaanse

trouwt, als dat we bereid zijn te accepteren dat iemand met een Australische trouwt. Tenzij we bereid zijn deze principes op te geven zullen we moeten accepteren dat in de migratiestroom een stuk zit dat niet direct met overheidsbeleid is te beïnvloeden.”

In het migratiebeleid lopen in feite twee ontwikkelingen parallel op Europees niveau. De landen in het Schengen-accorder zijn gedwongen hun vreemdelingenbeleid te harmoniseren, omdat de grenzen tussen deze landen wegvallen. Tegelijkertijd vindt overleg plaats tussen de migratieministers van de 12 landen in de Europese Unie om de criteria van het vreemdelingenbeleid te harmoniseren. “Het meest verontrustende punt in het beleid dat momenteel ten aanzien van migratie wordt gevoerd, is dat tussen de landen van de Unie wordt gesproken over de gemeenschappelijke criteria van toelating. Deze zijn aan de ene kant zo humanitair dat we vluchtelingen toelaten en aan de andere kant zo beperkt dat niet iedereen die economisch voordeel zoekt naar binnen kan. Het is al verdomd moeilijk hier een democratische vinger achter te krijgen, omdat dit overleg plaatsvindt in het gremium van migratieministers op Europees niveau. Tegelijkertijd wordt helemaal buiten de greep van iedere democratische controle een buffer opgebouwd rond de landen van de Europese Unie door terugname-overeenkomsten tussen landen. Het is heel cynisch, maar in feite hebben we al lang een buffer opgebouwd tegen migratie door asielzoekers. Niet doordat wij in Nederland zulke mooie normen hebben, maar doordat langzamerhand een stelsel van afspraken ontstaat, waardoor iemand die zich in Nederland aanmeldt vanuit Duitsland eerst teruggaat naar Duitsland. Duitsland heeft vervolgens een terugname-overeenkomst met Polen. Als dit lang genoeg doorgaat, gaat Polen ook zijn grenzen optrekken. Door dit internationale stelsel van afspraken die zich aan iedere vorm van democratische controle onttrekt, ontstaat het beeld dat we een muur optrekken, niet rond Nederland of de Europese Unie, maar rond een aantal bufferstaten van de Unie. Migratie kan best door een verstandige politiek worden beheerst, maar het probleem van het huidige proces is dat het zich onttrekt aan de democratische controle, zowel op nationaal als Europees niveau. Daarom is het ook zo belangrijk dat het democratisch gehalte van de Europese Unie verbetert.”

Aad Nuis wil basisfonds voor kunstenaars

Cultuur, een niet-dwingende

In het verkiezingsprogramma van D66 staat dat kunst geen randversiering van de samenleving is, maar thuis hoort in het hart ervan. Die visie heeft verregaande consequenties voor het kunst- en cultuurbeleid en de context waarbinnen die geplaatst moet worden. Een verslag van een gesprek met Aad Nuis over kunst, cultuur en keuzes maken, over de rol van de stad en natuurlijk over de kunstenaars zelf.

De rol die D66 aan kunst en cultuur toedicht, is in feite een weerspiegeling van haar fundamentele kijk op de samenleving. D66 ziet zich als de exponent van de ontwikkeling dat mensen geleidelijk afscheid hebben genomen van de vaste denkpatriënten.

Doordat de maatschappij ordelijk en langs duidelijke lijnen was georganiseerd in voor iedereen herkenbare groepen of zuilen waren veel keuzes automatisch en geboren uit traditie. Aad Nuis: "In die zin is het lange tijd sober geweest. Niet alleen in materieel opzicht was er weinig te kiezen, maar juist de immateriële keuzevrijheid was veel minder dan nu."

Er is sinds de 60er jaren een gestage ontwikkeling te zien naar een andere situatie, waarin mensen veel meer individuele keuzes kunnen maken en ook daadwerkelijk zelf kiezen. Overigens valt er nu ook meer te kiezen door een gestegen welvaart en ook de grote groep nieuwe Nederlanders draagt bij tot meer individuele keuzemogelijkheden. "Maar al te vaak wordt de achterstandpositie van veel migranten benadrukt. Voor wat betreft de cultuur gaat deze niet op, migranten hebben juist veel te bieden. Eén van de positieve kanten van de multi-culturele samenleving is de culturele kant." zegt Nuis. "Het stimuleert een welwillende nieuwsgierigheid naar wat je nog niet kent en daarmee een erkenning van elkaars anders zijn." Een voorbeeld van een zeer geslaagde culturele uitwisseling is de muziek, die door een hoop verschillende invloeden is verrijkt en een zeer breed publiek bereikt.

Het maken van eigen keuzes is niet hetzelfde als puur voor je zelf leven en alleen het eigenbelang nastreven. Door de mogelijkheid een eigen lijn in het leven te kiezen wordt het engagement juist vergroot. Men zal in het maken van keuzes ook de gevolgen van die keuze voor anderen mee wegen. Het gevolg van meer mogelijkheden om keuzes te maken, op alle vlakken - van politieke keuze tot het meest gewenste wasmiddel, van vervoer tot

cultuur, van waar men wil werken tot waar men wil recreëren - is volgens Nuis dat men gedwongen is die keuze veel bewuster te maken, simpelweg omdat er meer alternatieven zijn die afgewogen moeten worden.

"Individuele keuzes krijgen daardoor meer kracht. Men moet voortdurend overtuigen en overtuigd worden, waardoor de waarde van de keuze uiteindelijk groter wordt."

Oude zekerheden vallen weg nu de maatschappij niet zo eenvoudig meer langs de oude lijnen is in te delen. Nederland bestaat niet meer uit gelovigen, arbeiders en middenstanders. Eén persoon behoort door zijn of haar specifieke leefsituatie en interesses tot meerdere groepen. Men is werknemer, moeder, geschoold, treinreiziger, sportfanaat en gelovig tegelijk. Dat maakt de samenleving niet alleen complex maar ook dynamischer. Cultuur speelt in een veranderende samenleving een essentiële rol, omdat zij orde schept in de chaos, maar die orde niet dwingend oplegt. Nuis: "Individen kunnen gebruik maken van die (nieuwe) inzichten, maar zijn daar geenszins toe verplicht." Daarmee spelen kunst en cultuur volgens Nuis een centrale rol in het complex van zingeving, maar veel opener en vrijer dan het geval is op basis van traditie. Kunst en cultuur zijn daarmee geen randverschijnsel, maar plaatsen zich juist midden in de maatschappij. Individen maken er bij hun beeldvorming over welk onderwerp dan ook gebruik van. "De boeken die je leest, de films die je ziet hebben allemaal invloed op de manier waarop je tegen de wereld aankijkt. Ieder maakt hierbij zijn eigen keuze en daardoor wordt de overtuiging waarmee men kiest sterker. D66 vertaalt hiermee haar wereldbeeld in een visie op cultuur." Sprekend uit eigen ervaring vindt Nuis het eigenlijk opvallend dat een literair café in de regel veel meer bezoekers trekt dan een politieke avond, want lezen doe je doorgaans toch alleen op de bank. "Literatuur is dus blijkbaar toch voor een belangrijk deel een gezamenlijke beleving, doordat men de be-

hoefte heeft om erover van gedachte te wisselen met anderen. In die zin is het kunst- en cultuurleven in voortdurende concurrentie met het verdoovingsapparaat in de huiskamer." Overigens is dit geen betoog tegen de TV, want die vervult wel degelijk een belangrijke rol bij het informeren van mensen, maar daar moet het niet bij blijven: "Een actieve beleving is nodig om een beeld te kunnen vormen van een complexe en veranderende samenleving en om keuzes te maken die daarin passen."

Cultuur kan men op allerlei manieren tot zich nemen. Men kan het passief consumeren door wat Nuis 'het cultuur-infuus in de huiskamer' noemt. De beleving is dan solitair. Maar cultuur kan ook op een actieve manier beleefd worden; je kan er wat mee doen. Het is dan niet alleen voor jezelf, maar staat in een context van samenhang en samenspraak met anderen. Volgens Nuis is juist dat de essentie van cultuurbeleving; "niet alleen achteruit in je stoel, maar juist op het puntje". Kunst is daarmee niet alleen de productie van mooie en zinnige dingen, het gaat ook om het gesprek en de uitwisseling van individuele ervaringen, zodat het een maatschappelijke samenhang creëert of uiting geeft aan die samenhang en de dynamiek ervan. Nuis ziet het kunstleven als een combinatie van plaatsen, terrassen, musea, theaters, ateliers, huiskamers, etc en mensen. "Omdat een levendige stad een netwerk vormt van plaatsen en mensen, vindt het kunstleven dus plaats in de steden, ook in kleine en middelgrote."

Daarom breekt Nuis er een lans voor dat vooral het lokale bestuur moet zorgen dat kunst en cultuur hun ruimte krijgen. "Vanwege het netwerk van ontmoetingsplaatsen en mensen is de stad de eenheid van cultuur. Een provincie of zelfs een land is in veel mindere mate een cultureel geheel. Een ontmoetingsplaats is altijd in de stad, of het nu om een grote of een kleine gaat. De stad is een broeinest

Ordening in de chaos

van cultuur." Voor D66 ligt in het kunst- en cultuurbeleid dan ook een grote nadruk op de stad.

Bij die lokale verantwoordelijkheid moet ook aan de zorg voor monumenten gedacht worden. Monumenten zijn immers buitengewoon zichtbare dragers van het culturele erfgoed. Er kan een spanning optreden tussen de omvang, en dus het financiële draagvermogen van een stad, en de monumenten in die stad die onderhouden moeten worden, want een kleine plaats betekent niet automatisch minder monumenten. Juist in kleinere steden zal het Rijk dus moeten bijspringen om het culturele erfgoed in stand te houden.

De huidige situatie is dat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de accommodatie en het Rijk voor de kunstenaars zelf. Het paradoxale geval kan zich dan voordoen, dat een stad die omhoog wil in de vaart der volkeren en ambities heeft om het kunst- en cultuurleven te bevorderen, veel investeert in zalen, terwijl tegelijkertijd orkesten en gezelschappen worden opgeheven omdat er geen middelen voor zijn. "Het is dus essentieel dat er meer steun komt voor de kunstenaars, want zonder kunstenaars geen kunst, hoeveel theaters er ook zijn." "De stad dient daarom op alle niveaus haar verantwoordelijkheid te nemen, maar moet daarbij wel uitkijken niet buiten haar oevers te treden." waarschuwt Nuis, "Elke stad heeft im-

mers haar eigen schaalgrootte en het cultuurbeleid dient daar op afgestemd te zijn."

Een wat modieuze motivering voor de bouw van grootschalige projecten is dat het prestige oplevert voor de stad en daarmee ook een economisch aanzuigende werking zou hebben. Overigens heeft Nuis er weinig bezwaar tegen als zo dingen gerealiseerd kunnen worden die het anders niet gehaald zouden hebben, maar hij waarschuwt wel voor het gevaar dat het prestige, de sponsorkant, het wezen van de kunst overschaduwde, nl. het zoeken naar je weg in de wereld, de nieuwsgierigheid naar wat anders is. "Want kunst is de tegenpool van het uniforme en ontleent daaraan haar zinnen waardigheid, terwijl prestige juist wel neigt naar het uniforme. Het is daarom aan de overheid om juist ook kleinschaligheid te stimuleren, als dat voor de ontwikkeling van de mensen veel meer kan betekenen."

Kunstbeleid is niet altijd kunstenaarsbeleid. Maar zonder kunstenaars geen kunst, dus ook aan de positie van de kunstenaars zelf moet in het kunstbeleid voldoende aandacht worden besteed. Overheden treden vaak op als werkgever, maar de klacht blijft dat er te weinig banen voor kunstenaars zijn. "De kunstenaar volgt geen loopbaan, maar creëert een eigen pad dat nog niet eerder betreden is," schetst Nuis de spanning die per definitie bestaat tussen de kunst en de markt. "Een kunstenaar volgt niet de markt maar loopt daarop vooruit. Er zal vaak een gat zitten tussen het moment van creatie en het moment van erkenning en ook in de tussentijd moet de kunstenaar leven en werken." Legio voorbeelden van grote kunstenaars die niet of pas heel laat de vruchten van hun eigen arbeid konden plukken. Illustratief noemt Nuis een citaat dat hij onlangs tegenkwam: 'Na 20 jaar werd ik van de ene op de andere dag beroemd.'

Tot nu toe werd deze problematiek ondervangen door de bijstand wat op te rekken, als het ware door een soepel-

heid aan de rand. Juist omdat het in de marge gebeurde, kon dit ook oogluikend toegestaan worden. Sinds vorig jaar wordt met de bijstand veel strenger omgesprongen en krijgen veel kunstenaars de boodschap dat ze maar een 'echt' beroep moeten gaan leren.

D66 is daarom voorstander van een voor kunstenaars, waarbij een bedrag onder het uitkeringsniveau wordt uitgekeerd. De kunstenaar wordt geacht het verschil zelf bij te verdienen. Er zal wel moeten worden aangetoond dat men serieus met kunst bezig is, maar daar hoeven geen al te strenge en subjectieve kwaliteitsnormen aan gesteld te worden. Nuis verwacht dat een aantal objectieve gegevens zoals opleiding, aantal ontplooide activiteiten, recensies, e.d. al een redelijke indruk kunnen geven. Het basisfonds kan worden aangevuld met een variatie op het jeugdwerkgarantieplan, een zogenaamd kunstwerkgarantieplan. Nuis: "Het barst van de ideeën om te verdienen aan kunst, die niet uitgevoerd worden. Met een kunstwerkgarantieplan schep je daar ruimte voor. Het grote voordeel van een dergelijke aanpak is dat het gedreven kunstenaars de mogelijkheid biedt zich te ontplooiën, terwijl iemand die de kantjes er af wil lopen het gemakkelijker heeft in de bijstand. Misbruik wordt zo voorkomen."

Nu is benadrukt dat het niet alleen gaat om een mooie gedachte. D66 trekt ook daadwerkelijk extra geld uit voor het kunst- en cultuurbeleid. Dat moet besteed worden aan gericht beleid. Steden moeten daarmee in de gelegenheid gesteld worden hun verantwoordelijkheid als culturele eenheid waar te kunnen maken, als het gaat om accommodatie, om de kunstenaars zelf en op het gebied van monumentenzorg. Er moet een aantal garanties komen voor het onzekere kunstenaarsberoep. Tenslotte moet de Nederlandse cultuur beter worden neergezet in het buitenland.

Bart Combee

D66 contra het modellen-denken (II)

CPB dwingt tot keuze uit twee kwaden

In de discussie over het financieringstekort en lastenverlichting heeft D66 duidelijk gezicht gekregen met heldere keuzes.

Dat is te danken aan de 'zendingsarbeid' in de Tweede-Kamerfractie van Gerrit Ybema. De financieel woordvoerder stoort zich aan de gewoonte om verkiezingsprogramma's één-dimensionaal te beoordelen. Het doorrekenen van verkiezingsprogramma's door het Centraal Plan Bureau werkt dit fenomeen in de hand.

De financieel woordvoerder van de Tweede-Kamerfractie staat zelden in de publicitaire schijnwerpers. De rol van Gerrit Ybema in de fractie laat zich gemakkelijk onderschatten, toch gaat hij daar bepaald niet onder gebukt.

"De financiële portefeuille is zwaar en omvangrijk. In menig opzicht hebben andere portefeuilles een 'spending' karakter: het gaat om het verdelen van geld. Mijn rol is vaak puur functioneel.

Ik wijs op de minder populaire kanten. Méér uitgeven is leuk, maar de financiën stellen altijd een duidelijk kader." Licht binnen D66 bij het bepalen van standpunten zelden een financieel invalshoek ten grondslag?

Ybema: "D66 heeft zich daarmee nooit geprofileerd. Vergeet niet, D66 is niet opgericht vanuit sociaal-economische of financieel-economische motieven. In de fractie bestaat de houding: de financiën moeten kloppen."

Is het niet jammer dat het bij die houding blijft? Binnen andere partijen spelen de financiële deskundigen en bekende economen vaak een prominente rol bij discussies. "Het is misschien wel waar dat het klimaat voor wetenschappers binnen CDA en PvdA om zich te manifesteren beter is. Onze leden hebben vaak een andere houding.

Wij hebben wel degelijk economen van naam en faam binnen de partij. (Ybema somt respectabele namen op - PvdB). Het is een gunstige ontwikkeling dat steeds meer economen zich tot D66 durven te bekennen. Het feit dat de partij een machtsfactor is geworden, speelt daarbij ook mee. De tijd dat men zich geneerde en schaamde voor meewarig gelach, is voorbij."

Lastenverlichting

Menigeen krabde zich achter de oren, toen van D66 het geluid kwam om méér te bezuinigen dan de regering voor ogen had. De rekeningen moesten gebruikt worden voor lastenverlichting. Ybema: "Ik heb mij daar hard voor gemaakt. Het is buitengewoon lastig om de partij met financiële onderwerpen te profileren, omdat je al snel in een hokje wordt ingedeeld met anderen. Het heeft veel zorgvuldig manoeuvreren gevraagd om de fractie-

leden te overtuigen van de noodzaak extra te bezuinigen. Uiteraard onderbouw je zo'n standpunt door al een verdeling over beleidsterreinen aan te geven. Je krijgt dan heel direct te maken met het spanningsveld tussen specifieke beleidsdoelen en het beheerskarakter van de portefeuille financiën. Het is geen vrijblijvende discussie, dat maakt het werk boeiend." Is het niet lastig dat je als enige financieel specialist moet knokken tegen wensen van andere fractieleden? "Nee hoor, je maakt voortdurend de afweging tussen wat verantwoord is en wat wenselijk is", stelt Ybema nuchter vast.

"Ik sta daarin helemaal niet alleen. Ik ben erg op de portefeuille gesteld omdat ik eigenlijk als enige - naast de fractievoorzitter - generalistisch bezig kan zijn. Daar hou ik erg van."

Grote onzekerheidsmarges

In de publiciteit krijgen de berekeningen die het Centraal Plan Bureau loslaat op de verkiezingsprogramma's véél aandacht. Terecht?

Ybema: "Ik vind het goed dat het CPB er is. Maar alle econometrische modellen moet je relativiseren door de grote onzekerheidsmarges. De betekenis die eraan wordt toegekend is veel te groot. Journalisten gebruiken de berekeningen voor vette koppen als 'Meeste banen in programma's VVD en CDA'". Het vergelijken van de programma's is toch legitiem? "Probleem is dat men dan uitgaat van de berekeningen op korte termijn, zeg maar: de komende vier jaar. Mijn standpunt is dat het enorme werkgelegenheidsvraagstuk niet op korte termijn kan worden opgelost. Het zijn niet alleen journalisten die kijken naar de korte termijn, dat is ook de grote makke van de politici. Ik pleit ervoor om op middellange en lange termijn te denken bij het ontwikkelen van beleid. "Dat lijkt moeilijk te verkopen. Geef eens voorbeelden? "Het D66 programma is gebaseerd op een stevig financieel fundament. Het koopkrachtplaatje is sociaal verantwoord: de verschillen liggen immers dicht bij elkaar. Het D66 programma levert in 1998 volgens het CPB 82.000 banen op.

Ik zal dat eens vergelijken met andere partijen. Het CDA komt hoger uit, op 117.000 banen. Zij maken gebruik van wat in het jargon heet: front-loading. Zij verlichten de lasten in 1995 en 1996 enorm. Maar daardoor stijgt het financieringstekort fors! Je komt dan na vier jaar wel op een mooi werkgelegenheidscijfer uit, maar eigenlijk belazer je de kluit. Ook het PvdA-programma zou na vier jaar meer banen opleveren. Het beleid van de komende vier jaar werkt evenwel ook dóór op lange termijn. Uit de CPB-ramingen blijkt dat het beleid dat D66 voorstaat, uiteindelijk royaal méér banen oplevert dan het PvdA-programma. In 2002 zitten wij ca. 10.000 banen daarboven. Meet je het doorwerken van het beleid over een termijn van circa 15 jaar, dan valt de banengroei bij de PvdA eigenlijk helemaal stil."

Dominante factor

Iedereen interpreteert de cijfers kennelijk op eigen wijze. Is daar niets aan te doen? "Het Centraal Plan Bureau vraagt partijen om beleidsvoornemens in het programma - eerder dan feitelijk nodig is - concreet in te vullen. Er staat bijvoorbeeld: we willen 500 miljoen bezuinigen in de sfeer van volkshuisvesting. Je moet dan concreet gaan aangeven, waarop zal worden bezuinigd. Doe je dat niet, dan kunnen er geen berekeningen worden gemaakt. En als je niet meewerkt... dan ben je meteen verdacht. Het Planbureau is een dominante factor geworden: zij dwingen tot de keuze uit twee kwaden. De partijen hebben te maken met een 'prisoners dilemma'. Andere partijen zijn daar ook ongelukkig mee."

Peter van den Besselaar

Het eerste artikel van 'D66 contra het modellen denken' werd gepubliceerd in de vorige Democraat.

DB-lid Jan La Heij en vernieuwing in de partij “Denk eerst aan wat wél kan”

Voorjaar 1994: op alle niveaus spitsuur in de politieke arena. Een ongekend aantal bestuursleden wisselt van zetel terwijl vele nieuwkomers voor het eerst kennismaken met het pluche; als dat voor één partij geldt is het wel voor D66. Deze massale wisseling van de wacht heeft niet alleen voordelen. Het kan ten koste gaan van de continuïteit in kwaliteit en beleid. D66 hoeft zich daarover echter niet druk te maken, want de partij beschikt over een geheim wapen: Jan La Heij.

Als lid van het Dagelijks Bestuur (DB) vervult La Heij de functie van vice-voorzitter organisatie. De bewaker van de partijstructuur in alle geledingen maakt dezer dagen binnen het DB de doorstroming van nabij mee. “En dat verloopt goed. Het is ook niet zo dat iedereen tegelijk opstapt; als DB kennen we onze verantwoordelijkheden. Een aantal krachtdadige mensen is gebleven en we hebben er natuurlijk kwaliteit bijgekregen,” constateert La Heij tevreden.

Het negenkoppige DB van D66 doet precies wat de naam zegt: zorgen voor de dagelijkse gang van zaken. Daartoe beschikt het DB over twee ‘poten’; een organisatorische en een politieke.

De eerste houdt zich bezig met onderwerpen als de optimalisering van het functioneren van het Landelijk Secretariaat richting regio en afdeling. De tweede richt zich op de politieke lijn van de lange termijn en onderhoudt internationale contacten met geestverwante partijen. Tezamen vormen ze het DB onder voorzitterschap van Wim Vrijhoef, over wie La Heij vol lof spreekt: “Het is knap hoe hij met de media omgaat; denk maar aan de afstemming van Tweede-Kamerfractie en Dagelijks Bestuur.

Hij weet bovendien binnen de partijstructuur zo leiding te geven dat de huidige groei goed verwerkt wordt. Iedereen krijgt van hem de ruimte.” Zoals gezegd vertrekken binnen het DB de nodige mensen. Zo gaat de vice-voorzitter politiek, Marijke Augusteijn, gezien haar 17e plek op de lijst, hoogstwaarschijnlijk naar de Tweede Kamer. Dit verlies wordt soepeltjes verwerkt. Een adviescommissie spreekt met nieuwe kandidaten en adviseert vervolgens het Hoofdbestuur (bestaande uit DB plus twaalf regioleden) over de voordracht richting het Congres, dat uiteindelijk het laatste woord heeft. Een solide gang van zaken. Elders ligt het dit jaar een stuk moeilijker. “Er bestaat momenteel een grote druk op de bestuurlijke functies binnen de partij. Ga maar na: veel kwaliteit vertrekt naar gemeenteraad, Tweede Kamer en Europeparlement.

Daar komt bij dat bestuursfuncties binnen de partij onbetaald zijn. Ik volg daarom op dit moment nauwlettend de kwaliteit in regio- en afdelingsbesturen. Het is van het grootste belang dat de mensen meer doen dan alleen zitting nemen in een bestuur. Vrijwilligheid is geen vrijblijvendheid. Dat wordt overigens goed opgepikt: bijvoorbeeld de regio’s Limburg en Utrecht hebben grote indruk op me gemaakt. En wat te denken van het aanstekelijke enthousiasme in afdelingen als Texel en Groningen? Maar ik moet toegeven dat er ook situaties zijn waar ik niet geheel zorgeloos over ben. Daar moet aan gewerkt worden,” stelt La Heij onomwonden.

Hij heeft in dit verband uitgesproken ideeën over de verbetering van de organisatie en daarmee het bestuur. “We hebben binnen onze partij veel positief en creatief ingestelde mensen.

Dat heeft een oorzaak. Door in je denken te starten met de vraag waarom bepaalde dingen wél kunnen, beperk je de mogelijkheden van het niet-kunnen of niet-willen. Je ervaart dat er dan veel meer zaken van de grond komen; het is de kracht van positief denken,” verklaart La Heij zijn levensfilosofie. “Daarbij mogen zaken mislopen want mensen ontwikkelen zich.

Ze maken in mijn opvatting dus geen fouten en dat heeft weer alles met tolerantie te maken. Kijk maar naar de huidige ontwikkeling in de organisatorische wetenschap: verantwoordelijkheden gaan terug naar de basis.

Dat levert geen chaos, dat werkt juist prima. Op mijn werk doe ik het net zo. Je ziet de mensen dan helemaal opfleuren. Ze worden actief en gaan meedenken.” In feite streeft D66 al sinds haar oprichting naar dit ideaal van maximale participatie. De partij is zodoende voortdurend in beweging en roest nooit vast. La Heij: “Dat is ook de reden waarom D66 zich gemakkelijker aanpast aan de veranderende samenleving. Democraten kennen geen stalen kaders en zijn wars van kadaverdiscipline. Er is ruimte voor eigen denkbelden en die kunnen ook worden uitgesproken. Onze partij trekt bo-

vendien steeds meer mensen vanuit het bedrijfsleven aan. Zo ontstaat, dankzij onze pragmatische instelling, geleidelijk aan een juiste afspiegeling van de Nederlandse samenleving en verkrijgen we een goede mix van vertegenwoordigers uit de overheidssector en het bedrijfsleven.”

Alles is echter voor verbetering vatbaar, vindt La Heij: “De moderne technologie kan het principe van ‘bottom-up’-communicatie verder optimaliseren. Kijk naar het zogenaamde POR-rapport. We wilden te weten komen hoe de regio’s en afdelingen denken over de toekomst van D66.

Hoe kan de partij zich nog sterker voeden met, en manifesteren vanuit, nieuwe ideeën van de basis? Want als we de basis verwaarlozen, verarmen we. Laatst was ik in Biddinghuizen waar zo’n vijftig Democraten bezig waren met dit onderwerp. Ik ben onder de indruk geraakt van de ‘power’ die ik daar tegenkwam. Daar was ‘het moment’ waar D66 op doelt. Het zou toch prachtig zijn indien we over een centrale databank beschikken waaruit iedere afdeling direct via een modem de gewenste informatie kan opvragen en/of versturen? Zo kunnen we veel meer service bieden aan afdelingen en statenfracties en dat resulteert direct in meer continuïteit en verdere kwaliteitsverbetering.”

Eric van de Lisdonk

3 Mei

U kunt zelf niet stemmen op 3 Mei? Vergeet dan niet iemand te machtigen!

Geen geijkte machtsspelletjes

De gemeenteraadsverkiezingen zijn een groot succes geworden: D66 won verspreid over het hele land 321 raadszetels. Toch vreemd dat er dan pers op je afkomt met de vraag of je teleurgesteld bent. Over omdraaien van werkelijkheidsbeleving gesproken!

Het geeft in ieder geval goed aan dat we nog een lange weg te gaan hebben om aan de media uit te leggen dat de realiteit zich in het stembokje afspeelt. Dat is een ingewikkelder proces dan het verzamelen van gegevens voor de polls. Dat fetisjisme zou eigenlijk aan de kaak gesteld moeten worden als aardig voor de werkgelegenheid van die bureaus, maar niet erg betrouwbaar als sturingsinstrument.

Besturen en fracties hebben een fantastische inspanning geleverd om D66 onder de aandacht van de kiezer te brengen. Nu staan ze voor de taak om

het voorgestelde beleid ook werkelijk in een collegeprogramma te verzilveren. De eerste voorbeelden van D66-aanpak zijn in de pers al zichtbaar op onderdelen als lokaal referendum en meer ruimte voor wethouders om de wijk in te gaan.

Essentieel is het om als D66 jezelf te blijven en niet mee te doen in de geijkte machtsspelletjes zoals die al zoveel jaren door de traditionele partijen zijn gespeeld. Winstmaximalisatie kan nodig zijn. Maar een houding die ruimte laat voor verwante partijen om ook aan de collegetafel te komen, siert de partij niet alleen nu, maar legt ook een basis voor continuïteit in de toekomst.

De komende twee verkiezingen zouden bijna onder bovenstaande activiteiten uit de aandacht verdwijnen.

Maar gelukkig hebben zowel CDA als VVD met gestuntel met respectievelijk de AOW en de asielzoekers de schijnwerper vol gezet op verkiezingsretoriek. Voor D66 zijn beide onderwerpen te gevoelig om zo simpel te worden afgewerkt. Gelukkig biedt ons programma al voldoende zekerheid om de AOW te kunnen beschermen via zowel een halve koppeling als koopkrachtcompensatie. Discriminatie van vluchtelingen van buiten en binnen Europa is op grond van onze benadering van dit probleem evenmin denkbaar. Maar zie die meningen in al dit geweld nog maar voor het voetlicht te krijgen! We zijn op de goede weg en we zullen onze idealen handhaven. Voor de kiezer geldt: stem D66, dit is het moment.

Verkiezingen Eerste Kamer

De verkiezingen voor de Gemeenteraad zijn nog maar net achter de rug, iedereen is druk in de weer met de Tweede-Kamerverkiezingen en aan de horizon gloren de verkiezingen voor het Europees Parlement.

De Landelijke Verkiezingscommissie kijkt nog verder vooruit: naar de verkiezingen voor de Eerste Kamer op 23 mei 1995. In de afgelopen jaren is het kabinet meer dan eens in aanvaring gekomen met dit deel van het Parlement. Naar aanleiding daarvan is de discussie over haar positie een functioneren weer in volle hevigheid opgeblaaid. Ook binnen de partij is er gesproken over het nut van de senaat, waarbij het laatste Congres heeft besloten het standpunt in het verkiezings-

programma te wijzigen, zodat D66 zich niet langer tegen het bestaan van de Eerste Kamer uitspreekt. U kunt zich nu dus zonder enige gêne kandideren!

Op 8 juli a.s. opent de interne kandidaatstelling voor de Eerste Kamer. Na de sluiting, op 7 september, zal de stemadviescommissie Eerste Kamer met haar werkzaamheden beginnen. Daarna worden de kandidaten in de gelegenheid gesteld zich te presenteren aan de leden. De LVC hoopt dat er, net

als tijdens het Congres in Veldhoven, weer veel leden de presentatiebijeenkomsten zullen bezoeken: tenslotte is het dé gelegenheid om bekende en minder bekende kandidaten in actie te zien. Op 9 december sluit de poststemming en wordt de kandidatenlijst opgemaakt. In tegenstelling tot de interne verkiezingsprocedure voor de Tweede-Kamerverkiezingen en de verkiezingen voor het Europees Parlement wordt de lijsttrekker voor de Eerste Kamer verkiezingen niet afzonderlijk op het congres gekozen, maar wordt degene, die in de poststemming het meeste punten haalt, de aanvoerder van de lijst.

Op 25 mei 1995 zullen de D66-leden van de Provinciale Staten conform de instructies van de LVC (waarvoor de uitslag van de poststemming als basis wordt gebruikt) op hun partijgenoten stemmen. Het is dus zaak ervoor te zorgen dat op 8 maart 1995 zoveel mogelijk partijgenoten in de Staten worden gekozen. Maar wees gerust, folderaars, plakvaders en andere campagnekrachten: daarna geeft het verkiezingscircuit de brui aan. Laten we hopen dat we tegen die tijd terug kunnen kijken op een reeks succesvolle voorstellingen.

Gerik Oberman

De Vries analyseert bureaucratiesing en verambtelijking Van ervaringen van burgers wordt geen gebruik gemaakt

De waarde van de democratie.

Een onderwerp dat in Nederland zelden ter discussie staat. Ten onrechte, stelt Christiaan de Vries, directeur van het Wetenschappelijk Bureau van D66, in een zojuist verschenen brochure. Daarin beschrijft hij de nadelige gevolgen van de bureaucratiesing en verambtelijking van de politiek voor de democratie. Tegelijk suggereert hij nieuwe vormen van deelname van de burger aan het bestuur.

De protesten tegen de aanleg van de Betuwelijn. Ergenis bij omwonenden over het bouwen van een kantoor in de groenstrook voor hun deur. De onrust rond de WAO. Allemaal voorbeelden om te illustreren dat het niet 'lekker' loopt tussen de burgers en het bestuur. En ideeën over hoe het beter kan zijn er ook genoeg: "de politiek moet de wijken in", "meer 'markt' en een efficiënter bestuur" en "de burger moet weer burgerzin bijgebracht worden". Maar of deze suggesties werkelijk de kloof tussen burger en bestuur verkleinen, is nog maar de vraag. In de zojuist door D66 uitgegeven brochure, met de titel 'De waarde van de democratie', zet De Vries uiteen wat volgens D66 de onvrede bij de burgers veroorzaakt: het functioneren van de democratie.

De vrijwel volledige ineenstorting van het communisme in de wereld wordt door velen beschouwd als een overwinning van het democratische stelsel zoals we dat kennen in de westerse wereld. De val van het ene stelsel betekent echter niet dat daarom in het andere stelsel alles in orde is. De onvrede van de burger over de politiek was goed merkbaar in de verrassende uitslag van de laatste gemeenteraadsverkiezingen. Maar ook het verloop van de besluitvorming over de uitbreiding van Schiphol of de werkloosheidsbestrijding duidt op de grote kloof tussen bestuurders en burgers. De oplossing is niet het inhuren van een communicatie-advies-bureau of het organiseren van een voorlichtingsavond, meent De Vries. En ook het in ere herstellen van het door het CDA zo gekoesterde 'maatschappelijk middenveld' is niet geschikt om de kloof te dichten.

Een goede oplossing vereist een

grondige analyse van het probleem. De Vries begint met te laten zien dat het probleem veel breder is dan alleen het functioneren van de politiek. De opbouw van de verzorgingsstaat en de sterk toegenomen welvaart, heeft er voor gezorgd dat de 'publieke ruimte' steeds verder is uitgedijd.

De burger kan bijna geen stap buiten de deur doen zonder met een deel van de publieke ruimte in aanraking te komen. Voorbeelden van die publieke ruimte zijn de straat, het openbaar vervoer en de school; maar ook meer abstracte voorzieningen als het sociale stelsel en het belastingstelsel. Het zijn bovendien delen van de publieke ruimte die de privé-ruimte van de burger steeds verder verkleinen; denk aan de steeds verdergaande verfijning van regels voor bijstandsuitkeringen wat resulteert in een toenevende bureaucratie.

Tegenover die steeds groter wordende publieke ruimte staat de burger die steeds individualistischer is geworden. Toename van het opleidingsniveau en beschikbaarheid van meer vrije tijd en geld, heeft het de burger mogelijk gemaakt veel meer dan vroeger zijn eigen weg te gaan. En zo ontstaan de problemen: de bureaucratie, met haar deskundigen, biedt de burger niet de ruimte mee te praten over de publieke ruimte. 'Wat weet de burger daar nu van', is de houding van de bureaucratie. Volgens De Vries is dit de kern van het probleem. De burger is dan weliswaar geen deskundige, maar hij ziet wel de samenhang tussen de diverse delen van de publieke ruimte. Bovendien weet hij, uit eigen ervaring, wat de problemen in die ruimte zijn. En juist van die ervaring wordt geen gebruik gemaakt. Met als gevolg dat de deskundigen niet begrijpen waarom het beleid niet werkt en de burger zich terugtrekt en denkt: 'ze bekijken het maar'. Anders gezegd: de communicatie is weg en daarmee het functioneren van de democratie.

De volgende stap is het zoeken naar oplossingen. De Vries doet suggesties op drie niveaus, die hij aanduidt met lokaal, institutioneel en parlementair. Het eerste niveau is de publieke ruimte

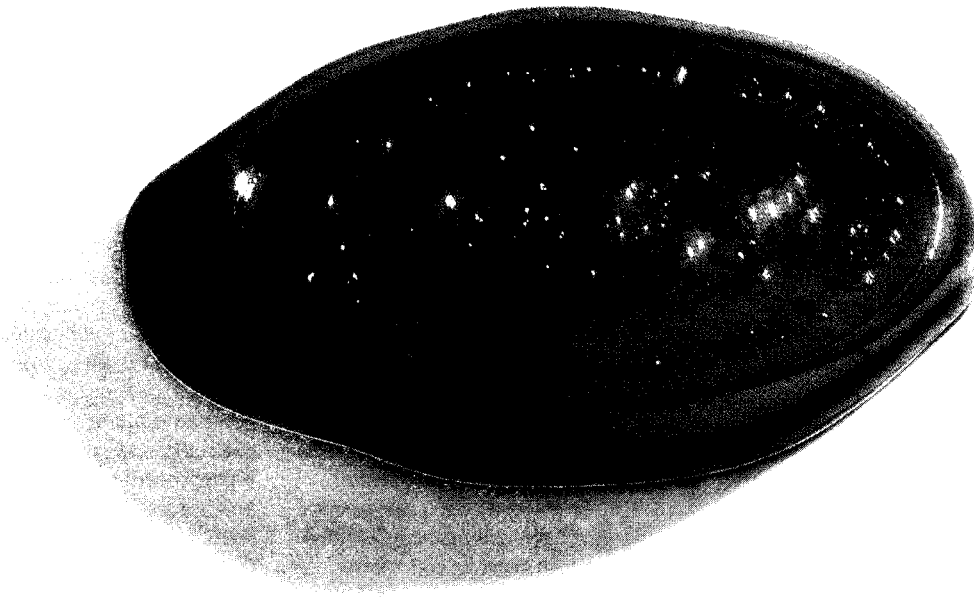
waar de burger rechtstreeks mee te maken heeft, bijvoorbeeld in een gemeente of wijk. Dat moet zoveel mogelijk worden beheerd door burgers zelf. In plaats van inspraakrondes te organiseren moet het bestuur, samen met de burgers, fora vormen om zaken te regelen. Dat vereist interesse en inzet van de kant van de burger. Maar als die merkt echt invloed te hebben, komt de rest vanzelf. Onder het tweede, het institutionele niveau, verstaat De Vries de organisaties die namens burgers met het bestuur overleggen. Zoals vakbonden, middenstandsorganisaties, milieu-organisaties en adviesraden. De Vries pleit voor een democratisering van dergelijke organisaties. Als zij de burger willen vertegenwoordigen, dan moet de burger kunnen meebeslissen. Tot slot het niveau van het parlement. Over het functioneren van het parlement wordt al jaren gedebatteerd en geschreven. D66 is zelfs opgericht uit onvrede met het functioneren van de Nederlandse democratie. Helaas wordt de minister-president, evenals de burgemeester, nog altijd niet rechtstreeks gekozen. Helaas aarzelt de politiek nog over bindende referenda. Belangrijker dan de manier waarop het doel wordt gerealiseerd is volgens De Vries het doel zelf. Dat doel is communicatie tussen burger en politiek. De laatste moet losbreken uit de wereld van ambtenaren en adviezen en contact zoeken met de burger. Rechtstreeks indien mogelijk, of in ieder geval via instituten die werkelijk de mening van de burgers vertolken. De brochure laat duidelijk de oorzaken van de kloof tussen burger en bestuur zien. Een kant en klaar recept voor een oplossing biedt de brochure niet; wel de richting waarin deze moet worden gezocht. Aanbevolen voor zowel bestuurders als burgers!

Fred Herrebout

De brochure 'De waarde van de democratie' is te bestellen bij het Wetenschappelijk Bureau:

070-3621515.

Zie ook SBB - pagina in het katern van deze Democraat

Automatisering kan best gebaseerd zijn op vaste afspraken.

Bij een zakelijke transactie staan de voorwaarden over het algemeen zwart op wit. Bij automatiseringsprojecten is dat weleens anders. En dat is vreemd.

Want het is toch van het grootste belang om te weten wat je van automatisering mag verwachten. Wanneer een en ander geïnstalleerd wordt. En wat het allemaal kost.

RCC werkt, indien gewenst, volgens het principe 'fixed date, fixed price, fixed quality'.

Dat wil zeggen dat alle, in onderling

overleg, gemaakte afspraken nauwkeurig worden vastgelegd. En dat afspraak dus afspraak is.

En zo zijn er meer argumenten om RCC bij uw automatisering te betrekken. Want RCC is niet voor niets uitgegroeid tot de grootste specialist op het gebied van ontwikkeling, exploitatie en beheer van complete informatiesystemen in Nederland. Dus wilt u automatiseren op basis van vaste afspraken, begin dan vast met een afspraak: 079 - 51 69 35.

**Automatiseren
zonder eigen risico**

RCC

Democratie in Europa

Een verbeterde democratische controle heeft ook alles te maken met de aankomende Europese verkiezingen. Wolffensperger: "Als een Europees bestuur onder de maat is qua democratisch gehalte, zullen mensen niet plotseling enthousiast worden als zij een klein stukje van het bestuur, het Europees Parlement mogen kiezen. Het aan de man brengen van Europa zit in een vicieuze cirkel, want als het Europees Parlement te weinig bevoegdheden heeft zal het ook te weinig aandacht krijgen. Hoewel de democratische controle onvoldoende is gewaarborgd op Europees niveau, komen hier toch wezenlijke zaken aan de orde, zoals de harmonisatie van het asielbeleid. Het gevolg van deze situatie is dat tussen nu en het jaar 2000 onherroepelijk de tijd komt waarop we moeten zeggen dat het zo niet verder kan. We kunnen niet fluiten en pap eten tegelijk: òf we maken regels op Europees niveau die democratisch worden geïmplementeerd, òf we moeten ons afvragen of we nog wel nationale bevoegdheden

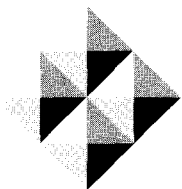
willen overdragen. Momenteel hebben we te maken met een tussensituatie. Bevoegdheden worden overgeheveld naar Europees niveau, maar de controle moet vaak zo goed en zo kwaad als het kan worden geregeld door de nationale parlementen. Deze situatie is in alle opzichten onbevredigend. Een verdergaand proces van Europese regelgeving dat rechtstreeks van toepassing is in Nederland, is niet acceptabel zonder een bevredigende democratische legitimatie."

De afrekening

Tenslotte een vraag die iedere politicus gesteld zou moeten krijgen, ongeacht of deze persoon kandidaat is voor de Gemeenteraad, Provinciale Staten, Tweede Kamer, Eerste Kamer of Europees Parlement. Op ieder niveau van democratische legitimatie zouden politici vier punten moeten aangeven waarop zij willen worden afgerekend aan het eind van hun periode. Op deze wijze wordt namelijk een heldere toetssteen in de discussie gebracht. Gerrit Jan Wolffensperger zou de persoon die zijn portefeuille (justitie, vervoers- en mediabeleid) straks krijgt de

volgende overdenkingen mee willen geven als doelstellingen voor vier jaar. Een eerste doelstelling zou een grotere veiligheid door een maatschappelijke aanpak van de criminaliteit kunnen zijn. Dit betekent dus niet alleen door politie en cellen te creëren. Een tweede punt voor afrekening zou een daadwerkelijk integraal mobiliteitsbeleid kunnen zijn, waarin de auto en het openbaar vervoer beide een plaats hebben. Dit beleid voorkomt dat het openbaar vervoer zijn functie verliest door tariefsverhoging en het wegvallen van lijnen. Een derde doel zou een omroepbestel kunnen zijn, waarin publieke omroep zich echt onderscheidt van commerciële omroep en tenslotte als vierde punt zou de opvolger van Gerrit Jan Wolffensperger zich kunnen richten op een begin van de oplossing van het drugsprobleem door de soft drugs uit het strafrecht te halen.

Arthur van Buitenen

ODRP organisatie-adviesbureau bv

U gaat weer met frisse integriteit beginnen?

Publiciteit rond bestuurlijke en ambtelijke integriteit riep en roept discussie op over normen en waarden in en rond overheidsorganisaties. De discussie krijgt een nieuwe impuls nu in heel Nederland nieuwe raadsleden en collegeleden aantreden. Daarom brengt ODRP graag de in-company conferentie

"Bewegen in een glazen huis"

onder uw aandacht. De conferentie is bestemd voor (nieuwe) colleges, raadsleden, managementteams en medewerkers binnen lokale en regionale overheidsorganisaties. Tijdens de conferentie gaat het erom dat de deelnemers via de socratische methode geconfronteerd worden met eigen en andermans normen en waarden en zich bewust worden van riskante situaties voor hun integriteit en betrouwbaarheid. Ter ondersteuning van de discussie gebruiken wij een beeldplaat met cases uit de praktijk.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de Groep Opleiding en Training, telefoon: 070 - 33 05 524.

ODRP organisatie-adviesbureau bv maakt deel uit van ODRP groep bv, met vestigingen in Den Haag, Nieuwegein en Maastricht.

Partijpers

Enkele verkiezingen terug, brachten de gezamenlijke jongerenorganisaties van politieke partijen een heuse keukenmeiden-roman uit. De paperback werd in supermarkten verkocht naast de bouquetreeks. Ik herinner mij de zoete titel niet meer ("Liefde kiest geen partij"?), maar het verhaal ging over een amoureuze affaire tussen een PvdA-kamerlid en een VVD-kamerlid. Nog steeds vind ik die uitgave een briljant idee. Het is prijzenswaardig om de politiek dichterbij de mensen te brengen, door aan te sluiten bij hun interesse-sfeer. Geloof me: in het boekje stond - stiekem - best veel informatie over het functioneren van de democratie.

Kent u iemand in uw omgeving die de verkiezingsprogramma's leest en vergelijkt? Ben je mal. De vergelijkingen van programma's die in de kranten of in televisieprogramma's worden gemaakt, hebben denkkelijk veel meer im-

pact. Jammer is dat wel. Want ik ben ervan overtuigd dat "de burger" zich best wil verdiepen in onderwerpen die hem of haar na aan het hart ligt. Het landelijk campagne-team van D66 heeft daarom met het oog op de verkiezingen vijf brochures uitgegeven, die telkens één onderwerp behandelen:

- ruim baan voor de democratie;
- onderwijs in een veranderende wereld;
- een houding in de wereld (buitenland-beleid);
- herziening van de economie en
- milieubeleid en duurzame ontwikkeling.

Verschillende fractiemedewerkers schreven de brochures. De stijl en toegankelijkheid wisselt daardoor (de economie-brochure is sterk)... maar een kniesoor die daar op let. De vormgeving is sophisticated en uitnodigend. Fijn materiaal om te gebruiken in de campagne om politiek dichterbij de mensen te brengen.

Peter van den Besselaar

Uitnodiging voor de uitslagenavond

In de wintertuin van Krasnapolsky houdt D66 op 3 mei haar uitslagenavond. De leden van D66 zijn daarvoor van harte uitgenodigd! Komt allen, we hopen op een groot feest. Voor leden die van ver moeten komen, kan een speciale vervoersregeling worden getroffen. Bij Beuk Touringcars kunt u op groepsvervoer (ongeveer 30 mensen) een korting van 15% krijgen (Erik Beuk, 01719-19242). De avond wordt mede-georganiseerd door de afdeling Amsterdam. Voor meer informatie: Frans van Drimmelen, 020-6185303.

Campagneteam voor raad en daad? Jazeker!

Den Haag met je lege paleizen,
Den Haag met je lege kantoren.
Noordwal 10, centrum van chaos- en crisisbeheersing. Tien jonge enthousiaste mensen die bereid zijn om in verschillende fasen van hun leven stage te lopen, werkervaring op te doen, idealen na te streven voor D66 met als nettobeloning gemiddeld zo'n 80 cent per uur. Enthousiasme, bereidheid en serviceverlening staan voorop. Een avondje op en neer naar Lisse, Leeuwarden, Tilburg of Hengelo om een campagneavond voor te bereiden, geen probleem.

In het weekend 333 bestellijsten verwerken tot totaalorders om alle D66-afdelingen op maat te bedienen, natuurlijk. Iedere week het land in om de reizende D66-tentoonstelling af en op te breken, waarom niet. Tweehonderd telefoontjes per dag, 500 spreekbeurt-aanvragen verwerken, wij zijn er klaar voor. Professioneel, nee! Amateurs in de ware zin van het woord, ja! Foutloos nee en voor verbetering vatbaar, zeker.

Maar Hans van Mierlo gaat niet op een olifant, acht weken van te voren kunnen wij niet toezeggen dat Arthie Schimmel naar Dronten komt en privé-omstandigheden die er toe leiden dat afspraken afgezegd moeten worden hebben ook wij niet in de hand.

Leden, afdelingen, regio's, radio, tv en schrijvende pers verwachten dat er in Den Haag een geoliede machine klaar staat. Dat is ook zo: JO, DaB, OK, IM, CS, BC, MK, MdJ, AvH, SS, HR en LW, een gouden campagneteam.

Colofon

De *Democraat* is een uitgave van de politieke partij *Democraten 66* en verschijnt in principe acht keer per jaar. Een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave.

Deze raad wordt gevormd door:

Peter van den Besselaar, Bob van den Bos, Lennart van der Meulen, Miep Nagtegaal, Jeroen Nugteren, Alexander Osten, Bob de Ruiter, Marie Louise Tiesinga en Sijm Verbeek.

Met dank aan: Heine Buis, Arthur van Buitenen, Bart Combee, Fred Herrebout, Ivar Manuel, Gerk Oberman, Els Scholten, Wim Vrijhoef en Gert Warmerdam.

Eindredactie: Jeroen Nugteren
Bureauredactie: Eric van de Lisdonk
Vormgeving: Anker en Strijbos, Utrecht
Opmaak katern: Lieke Warburg

Foto's: Dennis Sies (tenzij anders vermeld)
Druk: Brouwer Offset BV, Utrecht

Landelijk Secretariaat D66
Noordwal 10
2513 EA Den Haag
Tel.: 070-3621515 (ma. t/m vr. 9.00-17.00 uur)
Fax: 070-3641917
Bereikbaar vanaf Den Haag CS met tram 3, richting Loosduinen, halte Noordwal.

Ingezonden kopij en brieven dienen vóór de eerstvolgende redactievergadering (26 april 1994) op het Landelijk Secretariaat (t.a.v. redactie *Democraat*) aanwezig te zijn.

Wilt u iemand lid maken van D66, schrijf dan een briefje met zijn of haar naam, adres, plaats en tel.nr. naar bovenstaand adres. U kunt uiteraard ook bellen.

KATERN

LET OPI!

Verderop in dit Katern Kandidatenboek Adviesraad

NAJAARSCONGRES 1994

Het najaarscongres zal naar alle waarschijnlijkheid plaatsvinden op zaterdag 5 november 1994. De lokatie zal in een volgende Democraat worden gemeld. De agenda van deze algemene ledenvergadering bestaat hoofdzakelijk uit de "verantwoording" na 3 verkiezingen. Daarnaast worden er discussiebijeenkomsten georganiseerd over **1. Sociaal-economisch beleid in relatie tot duurzame ontwikkeling** en **2. Bestuurlijke Vernieuwing**.

Er komen **geen** stukken waarop **moties en amendementen** kunnen worden ingediend.

Sluiting van de indiening van actuele politieke moties is zoals altijd: 48 uur voor de aanvang van het congres.

VOORJAARSCONGRES 1995

Dit congres zal waarschijnlijk plaatsvinden in het weekend van 5 februari 1995. Nadere bijzonderheden vindt U in de volgende Democraat.

INFORMATIE PER FAX

Soms is het handig als fracties en/of besturen snel over landelijke D66-informatie beschikken. De fax is hiervoor (voorlopig) het geëigende middel. Om de behoeften te peilen en de faxnummers te verzamelen, verzoeken wij de fracties en/of besturen ons op de hoogte te stellen van het volgende:

- over welk soort landelijke D66-informatie zou u snel willen beschikken?

- wat is het faxnummer waar de informatie heen gezonden kan worden?

Afhankelijk van de reacties wordt een fax-informatiesysteem opgezet.

Stuur uw reactie naar: Landelijk Secretariaat D66, Jeroen Nugteren, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag, of per fax: 070-3641917.

DIC-BOEKJE

Het DIC-boekje, waarin namen en adressen van alle D66-functionarissen staan, is momenteel niet meer te verkrijgen. Houd de Democraat in de gaten wanneer u de nieuwe, bijgewerkte versie kunt bestellen.

BESTUURDERSVERENIGING

**Zojuist gekozen in de raad?
Dan is dit het moment!**

Word nu lid van de Bestuurdersvereniging. De Bestuurdersvereniging is hét trefpunt van alle gekozen en benoemde D66-bestuurders op lokaal, provinciaal, nationaal en Europees niveau. De doelstellingen zijn netwerkvorming, informatie-voorziening en uitwisseling van deskundigheid tussen D66-bestuurders. De Bestuurdersvereniging organiseert bijeenkomsten, geeft een eigen nieuwsbrief en cahiers uit. Een abonnement op Voor de D'Raad is in het lidmaatschap inbegrepen. De kosten voor het lidmaatschap bedragen f 166,-. Deze kosten vallen onder de aftrekbare beroepskosten! Meer informatie? Of meteen opgeven als lid? Bel dan nu de Bestuurdersvereniging (070 - 3621515).

Agenda Bestuurdersvereniging

13 apr conferentie "Multi-cultureel samenleven" van de Bestuurdersverenigingen van CDA, PvdA, VVD en D66, in samenwerking met de B. Folkertsma-stichting.

Opgave kan door middel van een briefje aan de B. Folkertsma-stichting, Burg. Lambooylaan 18, 1217 LD Hilversum. De kosten bedragen f 25,-

incl. maaltijd en conferentiemap.

23 apr *statendag* in de Amershof in Amersfoort.
7 mei themamiddag over de *toekomstige positie van de gemeenten*. Hier wordt o.m. gesproken over de discussienota van de VNG over dit onderwerp. De middag is alleen bestemd voor leden van de Bestuurdersvereniging.

Plaats: CSB-zalencentrum. Kosten: f 10,-.

Opgave is mogelijk tot 23 april d.m.v. de antwoordstrook in de Nieuwsbrief.

20 mei *wethoudersdag* in het Evertshuis in Bodegraven. In samenwerking met het Opleidingscentrum. Wethouders ontvangen informatie thuis.

28 mei Algemene ledenvergadering van de Bestuurdersvereniging over *verkeer en vervoer*. Opgave is mogelijk door middel van de antwoordstrook in de Nieuwsbrief of door een telefoontje met de Bestuurdersvereniging.

De Bestuurdersvereniging is elke maandag t/m donderdag bereikbaar op het landelijk secretariaat (070 - 3621515).

WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Door de SWB wordt gewerkt voor de politieke vertegenwoordiging, de politieke partij en aan de 'politieke probleemstelling' in het algemeen. Het betreft onderwerpen die spelen op het snijvlak van politiek en maatschappij en van samenleving en overheid. De onderwerpen worden gekozen in samenspraak met de kamerfracties, individuele kamerleden en de politieke top van D66. Het betreft zaken die op de politieke agenda zullen verschijnen en waaraan nader onderzoek moet worden besteed. Bij deze formule ligt het accent op het denken zelf; analyses, neergelegd in publikaties, die moeten leiden tot beleidsgerichte uitgangspunten.

DE WAARDE VAN DE DEMOCRATIE

Het opleidingsinstituut, de Bestuurdersvereniging en het wetenschappelijk bureau hebben gezamenlijk de brochure *De waarde van de Democratie* uitgegeven. De tekst, van de hand van Christiaan de Vries, is geschreven op verzoek van de campagneleiding en kent de bijzondere prijs van f 2,50 excl. porto. In de brochure wordt de visie van D66 op het democratievraagstuk gereconstrueerd. Met de analyse die wordt gepresenteerd blijkt de visie van de partij tevens te kunnen worden vernieuwd en aangepast aan de nieuwe tijd. Vraagstukken van de lokale democratie, het middenveld en de rol van de volksvertegenwoordiging vinden een eerst, nieuwe uitwerking.

Inhoud Idee nummer 1 – 1994

Het publiek bestaat niet, door Allan Varkevisser
Een gesprek met Hans van Dulken en Christiaan de Vries over het karakter van kunstenbeleid in Nederland, de legitimering ervan en de verschuivingen daarbinnen

Kunsten en steden, door André van der Brugge
Kunstenpolitiek is een stedelijke aangelegenheid, een pleidooi voor verdere decentralisatie

Het stelsel van de gezondheidszorg: panta rei, door Tineke Stegeman
Een uitgebreide beschouwing over hoe ons stelsel van gezondheidszorg ontwikkeld is tot het huidige model

Hoe de markt te regeren, door Aat Peterse
Wat zijn de vereisten voor een andere, meer democratische aanpak in de verhoudingen tussen bedrijf en overheid?

Arbeid en inkomen in de podiumkunsten, door Nico van Rossen
Een toekomstgerichte beschouwing over de verdeling van arbeid en inkomen in de podiumkunsten

Veiligheid: denken of bang zijn?, column door Arthur Docters van Leeuwen

Ik bestel:

- 'De waarde van de Democratie'
Prijs f 2,50- (excl. porto)
- Brochure 'De ruimte waarin wij leven'
Prijs f 19,50- (excl. porto)
- Brochure 'Referenda en Politiek'.
Prijs f 19,50- (excl. porto)
- Brochure 'Duurzame Ontwikkeling'
Prijs f 19,50- (excl. porto)
- Brochure 'De veranderende rol van de politieke partijen' Prijs f 15,- (excl. porto)
- SWB-Cahier 'In Goede Banen' Prijs f 10,- (excl. porto)
- SWB-Cahier 'Denken over democratie, van forum naar partnerschap' Prijs f 10,- (excl. porto)
- SWB-Cahier 'Relatie en Huwelijk' Prijs f 8,- (excl. porto)
- SWB-Nota 'Op zoek naar publiek' prijs f 5,- (excl. porto)
Het tijdschrift Idee
Idee verschijnt 6x per jaar. ca. 30 pagina's per nummer. Een abonnement kost f 66,- per jaar. Een los nummer kost f 15,- (excl. porto)
- Ik neem een abonnement
- Ik wil een los nummer

Naam
Adres
Postcode, woonplaats

Deze bon opsturen naar SWB D66, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag
Telefonisch bestellen
070-3621515 Fax 070-3641917

In memoriam Theo Timman

Op 10 februari 1994 is Theo Timman overleden. Hij was onder meer voorzitter van het Algemeen Bestuur van de Stichting Wetenschappelijk Bureau D66 en lid van de redactie van het wetenschappelijk tijdschrift. Hij heeft de overgang van Idee66 naar Idee mede mogelijk gemaakt. Theo deed dit alles op zijn hoogst eigen wijze, die nooit ver afstond van de 'D66-wijze'. Laconiek, met gevoel voor humor en op de praktijk betrokken, zo zou zijn houding kunnen worden getypeerd.

Den Haag, 7 maart 1994
Han Entzinger
Christiaan de Vries
namens het Algemeen Bestuur van de Stichting
Wetenschappelijk Bureau D66

OPLEIDINGSCENTRUM

POLITIEKE DEBAT: EEN EXPERIMENT

Het Opleidingscentrum wil in samenspraak met het Wetenschappelijk bureau binnenkort een start maken met een reeks van nieuwe activiteiten voor leden van D66. Uit evaluaties van een aantal activiteiten van het Opleidingscentrum en het Wetenschappelijk bureau blijkt dat er bij een groot aantal leden behoefte bestaat aan een podium voor het voeren van een politiek debat. Het gaat dan niet zozeer om een debat dat gekoppeld is aan of voortkomt uit een actuele lokale of regionale politieke agenda. Veel meer is er de behoefte om met D66-geestverwanten van gedachten te wisselen over politiek of cultureel belangwekkende thema's. Thema's die los staan van de politieke waan van alledag. Om aan deze behoefte tegemoet te komen willen wij de komende maanden bij wijze van experiment één à twee debatgroepen opzetten en begeleiden. Uitgangspunt voor dit debat is de onlangs verschenen D66-brochure 'De waarde van de democratie'. De tekst, van de hand van Christiaan de Vries, reconstrueert de visie van D66 op het democratiseringsvraagstuk en de daarmee samenhangende staatsrechtelijke voorstellen. Vraagstukken rond de lokale democratie, het middenveld en de rol van de parlementaire democratie komen daarbij nadrukkelijk aan de orde.

Aan dit experiment worden enkele voorwaarden verbonden:

- ! Het aantal deelnemers per groep is beperkt, maximaal 12;
- ! Deelnemers wonen op niet al te grote afstand van elkaar: weinig reistijd en dito kosten;
- ! Er zal worden gestart in die regio waar de meeste animo is;
- ! Het aantal bijeenkomsten is beperkt, circa vier;
- ! Het te behandelen thema overstijgt de politiek actuele agenda. In dit experiment zal worden gediscussieerd aan de hand van de brochure 'De waarde van de democratie'.
- ! Er wordt gewerkt aan een eindprodukt, bijvoorbeeld een artikel, een congresmotie, een symposiumbijdrage etc.

Het Opleidingscentrum en het Wetenschappelijk bureau dragen – waar nodig – zorg voor de inbreng van relevant materiaal, bemiddelen eventueel voor een inleider, helpen bij het op gang brengen van het debat. Aan deelnemers wordt een bijdrage gevraagd in de basiskosten. Belangstellenden dienen zich vóór 1 juli aan te melden. De eerste debatgroep zal dan direct na de zomervakantie, in september, worden gestart.

Opgeven kan telefonisch of schriftelijk bij het Opleidingscentrum van D66. Meer inlichtingen bij Christiaan de Vries (Wetenschappelijk bureau) en Leo Pinxten (Opleidingscentrum).

KENNISMAKINGSDAG IN DEN HAAG

Kennismaken met D66 kan op 7 mei 1994 in Utrecht. Onder leiding van twee ervaren D66-ers zullen de belangrijkste ideeën en doelstellingen van D66 worden besproken. Er is ruimte voor uw vragen en er wordt aandacht geschonken aan de manieren om actief te zijn binnen de partij. De maximaal 15 deelnemers ontvangen ter voorbereiding de brochure 'Maak kennis met D66'. Kosten: f20,00.

WETHOUDERSBIJEENKOMST 20 mei 1994 in Bodegraven

Op vrijdag 20 mei organiseert het Opleidingscentrum D66 samen met de Bestuurdersvereniging een bijeenkomst voor nieuwe en herkozen wethouders. De bijeenkomst zal het karakter hebben van een eerste kennismaking met de collega-wethouders. Daarnaast zal het vervolg-cursustraject voor wethouders besproken worden.

GEMEENTE EN FINANCIËN 18 juni 1994 (beginnerscursus)

De cursus gemeente en financiën geeft een eerste oriëntatie op de instrumenten die een raadslid heeft om invloed uit te oefenen op het gemeentelijk bestuur en beleid. De rol van bestuurders en de toepassing van instrumenten en middelen (financiën, grond, informatie, en dergelijke) staan deze dag centraal. Op deze dag wordt aandacht geschonken aan enkele financieel-technische aspecten, waaronder de gemeentebegroting. Er zal echter ook zeker gekeken worden naar de momenten waarop en de mogelijkheden waarmee het raadslid zijn invloed op het bestuur kan doen gelden. Deelname-kosten zijn f30,- inclusief documentatie, koffie en thee. De cursus vindt plaats in Rotterdam en in Utrecht.

VOORAANKONDIGING

EFFICIËNT WERKEN IN DE RAAD (vanaf) 25 juni 1994

Op 25 juni 1994 wordt de eerste bijeenkomst 'Efficiënt werken in de raad' georganiseerd voor D66-raadsleden die voor het eerst in de gemeenteraad gekozen zijn. Met de eerste maanden raads-ervaring als uitgangspunt wordt gewerkt aan de versterking en verbetering van de kwaliteiten die van belang zijn om als raadslid effectief en efficiënt te kunnen functioneren. De cursus 'Efficiënt werken in de raad' zal vanaf september 1994 diverse malen op verschillende plaatsen in het land worden georganiseerd.

OPLEIDINGSCENTRUM

SYMPOSIUM VOOR AFDELINGSBESTUURDERS 15 okt. 1994

Op 15 oktober 1994 organiseert het Opleidingscentrum een symposium voor afdelingsbestuurders. Verwacht mag worden dat velen van de huidige afdelingsbestuurders in de gemeenteraden zitting zullen gaan nemen. Dit betekent dat er nogal wat nieuwe afdelingsbestuurders zullen aantreden. Op deze groep richt zich het symposium. Er komen workshops voor onder andere penningmeesters, voorzitters etcetera. Mededelingen hierover volgen in de Democraat en worden verspreid via de afdelingsmailing van het landelijk secretariaat.

IK BESTEL (s.v.p. aankruisen):

O MAAK KENNIS MET D66

Brochure over D66-beginselen, de partijstructuur van D66 en haar ontstaansgeschiedenis. Prijs f5,-

O RAADSWERK

Introductiebrochure over de formele en algemene praktijk-aspecten van het raadswerk: de inrichting van het gemeentebestuur, de positie van raadsleden etc. Prijs f5,-

O D66 EN DE PRAKTIJK VAN DE GEMEENTERAAD, prijs f25,-

Deze publikatie bevat onder andere de volgende onderwerpen:

- Raad in relatie tot het college en het ambtelijk apparaat;
- Raad in relatie tot de burger, de belangengroepering en de media;
- Techniek van de raadsvergadering, spreekrecht, recht van initiatief en amendement, moties;

O D66 EN PUBLICITEIT IN DE POLITIEK, prijs f15,-
 O RAAMWERK '94-'98 f15,- O + diskette f20,-
 O VOOR DE D'RAAD

Hèt D66-tijdschrift voor (aankomende) lokale en regionale politici. Voor de D'Raad verschijnt 7 x per jaar, met ca. 18 pagina's per nummer. Een jaarabonnement kost f48,-
 Lidmaatschapsnummer:.....

(alle prijzen zijn exclusief porto)

IK MELD MIJ AAN (s.v.p. aankruisen):

O KENNISMAKINGSDAG 7 mei 1994 Utrecht Kosten: f20,-

GEMEENTE EN FINANCIËN 18 juni 1994

(beginnerscursus) Kosten: f30,-

O Utrecht

O Rotterdam

Veertien dagen voor aanvang van de cursus krijgt u cursusmateriaal thuisgestuurd. Zodra u het cursusmateriaal ontvangen heeft, bent u definitief ingeschreven en verplicht de cursuskosten met bijgaande acceptgirokaart te voldoen.

NAAM:.....

STRAAT:.....NR.....

PC en PLAATS:.....

TELEFOON:.....

FUNCTIE IN D66:.....

Deze bon opsturen naar het Opleidingscentrum D66, Noordwal 10, 2513 EA DEN HAAG of telefonisch bestellen: 070 - 362 15 15

Uitslag poststemming Stemadviescommissie Eerste Kamer

Procesverbaal van de zitting van de Landelijke Verkiezingscommissie tot het vaststellen van de uitslag benoeming voorzitter en leden stemadviescommissie voor de verkiezingen Eerste Kamer te houden in 1995, ingevolge de poststemming gehouden in de periode 24 februari 1994 tot en met 22 maart 1994 12:00 uur.

De Landelijke Verkiezingscommissie heeft zitting gehouden op het Landelijk Secretariaat van de Politieke Partij Democraten 66 (Noordwal 10, 2513 EA 's-Gravenhage) op dinsdag 22 maart 1994, te 13:00 uur.

De Landelijke Verkiezingscommissie heeft vervolgens op grond van de 165 ontvangen stembiljetten de uitslag als volgt vastgesteld. 's-Gravenhage, 22 maart 1994 Gert Warmerdam, voorzitter

Stemadviescommissie Eerste Kamer				voorzitter
kandidaat:	voor	blanco/tegen	niet ingevuld	uitslag
Louppen-Laurant, Marian	153	9	3	gekozen

Stemadviescommissie Eerste Kamer				4 leden
kandidaten:	voor	blanco/tegen	niet ingevuld	uitslag
Berndsen-Jansen, Magda	149	14	2	gekozen
Entzinger, Han	154	10	1	gekozen
Kok, Tom	149	14	2	gekozen
Ravestein, Francisca	143	19	3	gekozen

CAMPAGNE

Campagnenieuws

D66 start haar campagne voor de Tweede-Kamer-verkiezingen officieel op zaterdag 16 april van 11.00 tot 13.00 uur in het conservatorium (K&W-gebouw) aan de Mariaplaats 27 in Utrecht.

ALLE LEDEN ZIJN OP DEZE DAG VAN HARTE WELKOM!

Die dag worden de resultaten van de college-onderhandelingen gepresenteerd. Alle nieuwe en oude D66-wethouders zijn voor deze feestelijke bijeenkomst uitgenodigd. Partijvoorzitter Wim Vrijhoef zal enkele wethouders interviewen. Lijsttrekkers Hans van Mierlo en Jan Willem Bertens openen daarna luisterrijk de campagne, die doorloopt tot de dag van de Europese verkiezingen, 9 juni.

Gedurende de campagne voor de Tweede-Kamerverkiezingen bezoeken Tweede-Kamerleden en -kandidaten diverse politieke activiteiten in de regio's. Er zullen veel werkbezoeken worden gebracht, die telkens overeenkomen met de thema's die voor D66 op die dag centraal staan.

Daarbij gaat het om:

- 'vernieuwing van de economie en technologische vernieuwingen' (Brabant, 18 april)
- 'Gebruik van groene ruimte' (Zeeland, 19 april)
- o.a. werkgelegenheid, openbaar vervoer en natuurbeheer (Drenthe, Groningen, Friesland, 21 april)
- Betuwelijn en defensie (Gelderland, 22 april)
- 'De geslaagde stad, van slaapstad naar tuinstad' (Utrecht, 25 april)

- onderwijs (Leiden en omgeving, 26 april)
- veiligheid (Noord-Holland en Flevoland, 27 april)
- gezondheidszorg (Amsterdam en omstreken, 28 april)
- kunst en cultuur, zie ook interview met Aad Nuis elders in deze Democraat (Zuid-Holland, Limburg 29 april)
- natuur en milieu (Midden-Nederland, 1 mei).

Met de werkbezoeken rijdt ter ondersteuning telkens een D66-shuttle-bus mee door de regio, beschikbaar gesteld door het Verenigd Streekvervoer Nederland. In advertenties in de regionale dagbladen vindt u meer informatie over de D66-karavaan. Voor verdere informatie over deze werkbezoeken in de regio's kunt u bellen met het Landelijk Secretariaat, 070-3621515.

Naast deze werkbezoeken organiseert D66 veel politieke bijeenkomsten. Enkele groots opgezette avonden zijn:

- Eindhoven, 18 april
- Middelburg, 19 april
- Groningen, 21 april
- Nijmegen, 22 april
- Utrecht, 25 april
- Almere, 27 april
- Amsterdam, 3 mei (uitslagenavond, zie achterpagina van deze Democraat).

Voor meer informatie over deze avonden kunt u contact opnemen met uw afdelings- of regiobestuur. Raadpleeg voor telefoonnummers uw afdelingsblad.

Wilt u een A2-affiche van D66 voor uw raam hangen, dan kunt u deze na 14 april (gratis) opvragen bij uw afdelingsbestuur. Zie voor telefoonnummers uw afdelingsblad.

PARTIJ

Effectief

Campagne-uitingen hebben soms onbedoelde effecten. Neem het affiche met het oor en de tekst 'Alle stemmen gelden'. Op zonnige plakplaatsen krijgt het oor een onmiskenbare gele kleur. En de boodschap krijgt een multi-cultureel tintje: buitenlanders ga stemmen! De kreet 'Dit is het moment' heeft een onverwachte navolger (zie contactadvertentie uit NRC Handelsblad). De persoonsbeschrijving past best wel bij sommige Democraten. En krijgt u dat gevoel nu ook: 'soort zoekt soort'? Misschien is deze advertentie in de Democraat wel effectiever...

Dit is het moment: kennismaking! Man verlangt naar 'n LAT-band in de Randstad. Mijn steekwoorden: onconventioneel, rustig, evenwichtig, happy, lui, nuchter, wereldwijd, kwetsbaar, introvert, filosofisch, ironisch, 1.69m, 44jr, ac., niveau, hard werkend. Hecht jij, vrouw, ook aan: idee en verbeelding, media en weetjes, wijn en wandelen, tederheid en passie, woord en stilte, ernst en lach, ster en stad? Br. o. nr. ~~44061111~~ bur. v. d. bl.

Poststemming Europees Parlement

In Democraat nr. 2 van dit jaar vermeldden wij de uitslag van de interne poststemming voor het Europees Parlement. De eerste 20 kandidaten op de lijst werden genoemd. Hieronder volgen de nummers 21, 22 en 23:

21. C.M. (Cees) de Geus, 3026 punten
22. H.F. (Hilmar) Schurink, 2921 punten
23. W.F.A. (Willem) Heemskerck, 5036 punten

BESTELBON:

Ik bestel:
o Landelijk Verkiezingsprogramma
f 3,50 excl. porto
o Europees Verkiezingsprogramma
f 2,50 excl. porto
Naam:.....
Straat:.....Nr:.....
Plaats:.....
Lidnummer:.....

PARTIJ

Help D66 campagnevoeren!

Het voeren van de campagne voor de verkiezingen in 1994 kost veel geld. U wordt dan ook met gerichte acties verzocht de campagne financieel te ondersteunen. Maar deze acties hoeft u uiteraard niet af te wachten. U kunt uw bijdrage voor de campagne nu storten op giro nr. 1.000.000 t.n.v. Verkiezingsfonds D66 te Den Haag. Stort gul en help D66 een ruime overwinning te behalen!

Campagnelogboek: uniek document

Direct na de campagne, in juni 1994, brengt D66 het Campagnelogboek uit. Het wordt een uniek document dat een compleet beeld biedt van de drie campagnes. Uit de eerste hand geschreven door de hoofdrolspelers van de

campagne. De opbrengst van de verkoop van dit Campagnelogboek gaat direct naar het verkiezingsfonds van D66.

Bestel nu of bel voor meer informatie naar het Landelijk Secretariaat (070-3621515).

Nieuwe naam voor PEAC

Het Politiek Emancipatie en Activerings Centrum D66 (PEAC) heeft een nieuwe naam: Commissie Vrouwenrechten / Mensenrechten D66. Deze benaming is meer herkenbaar en sluit beter aan bij de nationale en internationale ontwikkelingen binnen de vrouwenbeweging van dit moment. De activiteiten van PEAC maken deel uit van de nieuwe commissie.

POSTBUS 66

Onderstaand teksten zijn overgenomen uit Postbus 66, de tweewekelijkse nieuwsbrief van de Tweede-Kamerfractie van D66. Daarin staan telkens D66-standpunten over actuele kwesties in de Tweede Kamer. U kunt zich op Postbus 66 abonneren, voor 36 gulden per jaar. Schrijf een briefje in een ongefrankeerde envelop naar: Landelijk Secretariaat D66, Antwoordnummer 1966, 2509 WB Den Haag.

UITLATINGEN BOLKESTEIN OVER VLUCHTELINGEN

De reactie van de fractie van D66 op de uitlatingen van de fractievoorzitter van de VVD komt erop neer, dat een onderscheid naar land van herkomst niet in overeenstemming is met de toepasselijke vluchtelingenverdragen (Geneve en Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens), en ook niet past in de Europese resp. de Nederlandse traditie.

Wat rest zijn zes voorstellen om de asielzoekersstroom op middellange termijn beheersbaar te maken. Die voorstellen zijn van de categorie 'oud nieuws' c.q. 'algemeen aanvaard' of ze zijn in voorbereiding. Hieronder puntsgewijs:

1. Beginsel van de opvang in de eigen regio moet voorop staan. Europa is dus als eerste verantwoordelijk voor asielzoekers uit het voormalige Joegoslavië. Europa moet wel financiële steun geven voor de opvang van asielzoekers in de eigen regio (Afrika, Azië, Zuid-Amerika).

D66 is het hiermee eens, maar tekent aan dat dit oud nieuws is. Bovendien wordt reeds ruim 90% van alle vluchtelingen en ontheemden in de wereld in de regio van herkomst opgevangen, voornamelijk met steun van de UNHCR (VN)! D66 is voorstander van uitbreiding van de steun van de Europese Unie bij opvang in de regio's buiten Europa, maar zonder communautaire inspanningen lukt dit slecht. Ook Bolkestein doet geen concrete voorstellen voor een dergelijke aanpak. D66 is ook voorstander van de gelijkmatige opvang van Joegoslavische asielzoekers in Europa volgens een verdeelsysteem. Dit is nooit gelukt. Ook hier wrekt zich het ontbreken van een communautair kader.

2. Veilige landen-beginsel strikter toepassen. (Zowel veilig land van herkomst als veilig land van eerste opvang).

Een wetsvoorstel dat regelt dat asielzoekers uit de zo genaamde veilige landen een zwaardere bewijslast moeten leveren (aantonen dat ondanks de algemene, veilige, situatie in dat land toch vrees voor vervolging bestaat) ligt bij de Tweede Kamer. D66 twijfelt overigens aan het extra nut van dat wetsvoorstel, omdat ook nu al (op basis van de onlangs herziene Vreemdelingenwet) een asielverzoek uit een zgn. veilig land kennelijk ongegrond kan worden verklaard. Er is dus al een snellere procedure voor dit soort asielverzoeken. Bovendien is de realiteit, dat zo'n 70% van de asielzoekers de laatste jaren uit apert ONveilige landen komt.

Het terugsturen van asielzoekers die vanuit een derde veilig land Nederland of een ander Europees land bereiken (dat wil dus zeggen vanuit een veilig land van eerste opvang), is mogelijk als gevolg van zgn. overname-overeenkomsten tussen de Schengenlanden en derde landen.

3. Binnen Europa, verhoudingsgewijs, tot een evenwichtige verdeling komen van het aantal asielzoekers.

D66 is het daarmee eens, maar daarbij moet bedacht worden dat dat waarschijnlijk betekent dat Nederland structureel méér asielzoekers moet opnemen dan althans de laatste jaren het geval was. (De sterke toename is immers van recente datum: ca. 20.000 in 1992, ca. 35.000 in 1993, 50.000 in 1994?). Om effectieve afspraken te maken zouden communautaire bevoegdheden nodig zijn en die zijn er op dit punt helaas niet.

4. Asielwetgeving in Europa harmoniseren.

Al bij de totstandkoming van het Schengenverdrag werd daarvoor in een motie-Wolffensperger gepleit.

Helaas gaat het met die harmonisatie niet voorspoedig: Schengen kent alleen procedurele afspraken en binnen de Europese Unie (pijler justitie/binnenlandse zaken) vlot het ook nog niet echt. Een van de redenen is de trage en moeilijke intergouvernementele besluitvorming. Om over de democratische controle nog maar te zwijgen.

5. De opvang moet tijdelijk zijn.

Ook dit is oud nieuws. De opvang is in beginsel tijdelijk. Als in het land van herkomst de situatie is verbeterd, dan kan men teruggestuurd worden. Maar de realiteit is veelal anders.

6. Er moet een actief beleid komen om illegalen op te sporen en uit te wijzen.

Het beleid is gericht op 'ontmoediging', door koppeling gegevens-bestanden (fiscus/vreemdelingendienst/sociale dienst) en het tegengaan van illegale tewerkstelling, onder meer door oplossingen aan te dragen - vrijstelling premiebetaling bij seizoensarbeid, beperkt werken naast uitkering - voor de problemen van bepaalde sectoren (confectie, tuinbouw, horeca). Het sluitstuk van dit beleid is het in voorkomende gevallen verwijderen van illegalen.

Als echter wordt bedoeld dat er agressieve opsporingsacties moeten komen, wordt het probleem enerzijds versimpeld, hetgeen bijdraagt aan een ongewenst klimaat ten aanzien van vreemdelingen.

degenen die nog wel kansen hebben. In het verleden heeft D66 zich om diezelfde reden sterk gemaakt voor een gedifferentieerde koppeling.

D66 stelt voor om bij de formatie van het nieuwe kabinet een eigenstandige inkomensstatus voor de aow te ontwerpen.

D66 legt zich niet neer bij de uitkomsten van de CBP-doorrekening. Het programma geeft daar ook opdracht toe, op grond van de passage: "Daalt de koopkracht ... over de gehele linie, dan moet alles worden gedaan om tot een zo gelijk mogelijke verdeling van koopkracht te komen." Dit dreigt het geval te zijn in 1995.

D66 moet haar programma dus niet aanpassen maar uitvoeren. Het is ondoenlijk om nu, begin 1994, precies aan te geven hoe de koopkracht van aow-ers de volgende vier jaren moet worden geregeld. Daarvoor zijn er teveel onzekerheden. Bovendien vindt gewoonlijk een eventuele correctie van de koopkracht voor het volgende jaar pas plaats wanneer alle budgettaire gegevens bekend zijn (kort voor het uitbrengen van de Miljoenennota in september). D66 wil echter, gezien de verkiezingen in mei, nu reeds verantwoordelijkheid nemen door aan te geven hoe de koopkracht van aow-ers in 1995 gelijkgeschakeld kan worden aan die van de marktsector.

Er zijn verschillende mogelijkheden om de koopkracht in 1995 te repareren: voor de AVRO-radio heeft Van Mierlo een eerste voorkeur uitgesproken voor een eenmalige uitkering, bijvoorbeeld in de vorm van een vakantietoelage of een eindejaarsuitkering. Er zijn echter ook mogelijkheden denkbaar in de sfeer van de verlaging van de ziektekosten of de aanpassing van de eerste schijf van de belastingen.

Voor de financiering kunnen verschillende bronnen aangeboord worden. D66 heeft zelf in haar programma 200 mln. gereserveerd voor bijzondere bijstand waaruit een deel van de reparatie gefinancierd zou kunnen worden. Er liggen ook mogelijkheden in de ziektekosten sfeer. Zowel het initiatief-wetsontwerp van Van Otterloo als het voorgenomen regeringsvoorstel (die beide de inkomenspositie van particulier verzekerde bejaarden onder de ziekenfondsgrens verbeteren) bieden ruimte voor een generieke koopkrachtverbetering van aow-ers. Tenslotte ligt er een financieringsmogelijkheid in een iets andere aanwending van het lastenverlichtingspakket van 5 mrd., bijvoorbeeld door milieu-maatregelen niet uit te stellen.

De precieze mix van reparatiemogelijkheden zal moeten worden vastgesteld bij de voorbereiding van de begroting van 1995, wanneer alle andere gegevens bekend zijn.

Niet alleen de korte termijn, ook de toekomst van de AOW zal veilig gesteld moet worden. Andere partijen stappen nogal luchthartig heen over het probleem van de toenemende vergrijzing. In 2010 telt Nederland 50% meer bejaarden die door minder werkenden onderhouden moeten worden. Er zal nu nagedacht moeten worden over een houdbare oudedagsvoorziening. Het D66-programma doet daar voorstellen voor, bijvoorbeeld door bejaarden met een ruim aanvullend inkomen een bescheiden aow-premiebijdrage te vragen zodat het premiedraagvlak wordt vergroot. D66 is niet gehecht aan dit voorstel. Wel aan de noodzaak om de AOW voor de toekomst goed te regelen. In de formatie van het nieuwe kabinet zal dit voor D66 een belangrijk punt zijn.

AOW-VOORSTEL

Uit de doorrekening van het verkiezingsprogramma van D66 door het Centraal Planbureau blijkt dat de koopkracht van aow-ers in de komende periode jaarlijks met 1,5% daalt.

Dit effect is niet beoogd, maar het gevolg van een aantal maatregelen op verschillende terreinen, waaronder het milieu, die de koopkracht beïnvloeden. Voor D66 ligt het probleem anders dan voor het CDA. Daar waar het CDA voor de komende vier jaar een bevrozing van de uitkeringen (inclusief de aow) in het vooruitzicht stelt, wil D66 de uitkeringen in ieder geval voor de helft koppelen aan de loonontwikkeling in de marktsector. Mochten de lonen in de markt stijgen dan profiteren daar, anders dan bij het CDA, ook de uitkeringsgerechtigden en aow-ers van. Bovendien ontziet het D66-programma de aow meer dan de andere uitkeringen, vanuit de gedachte dat degenen die geen arbeidsperspectief hebben meer moeten worden ontzien dan

VERKIEZINGEN ADVIESRAAD

Toelichting bij het kandidaten overzicht.

Voor u ligt het kandidaten-overzicht voor de verkiezingen van de adviesraad van D66 in 1994. Het stembiljet, met een toelichting op de stemprocedure, vindt u achterin dit overzicht. Het is de taak van de adviesraad om gevraagd en ongevraagd advies te geven aan het hoofdbestuur en aan de D66-volksvertegenwoordigers op landelijk en Europees niveau.

De kandidaten voor de adviesraad staan (per regio) op alfabetische volgorde en zijn aldus genummerd, te beginnen met de door loting verkregen letter d. De nummers die aan de kandidaten zijn toegekend, geven op geen enkele wijze een rangorde weer.

Aan elke Regio is een aantal zetels en eenzelfde aantal plaatsvervangende zetels toegekend, gebaseerd op het aantal betalende leden, met een minimum van twee zetels per Regio. U mag alleen stemmen op kandidaten uit uw eigen Regio.

In elke regio vindt een presentatie-vergadering plaats; voor informatie daarover kunt u terecht bij uw regiobestuur.

Het minimum en maximum aantal op het stembiljet te vermelden kandidaten is per regio gebaseerd op het aantal zetels dat aan die Regio is toegewezen en op het aantal kandidaten dat zich voor die zetels heeft aangemeld.

Hieronder volgt een overzicht van het aantal zetels, het aantal plaatsvervangende zetels, het aantal kandidaten en het minimum en maximum aantal door u op het stembiljet te vermelden kandidaten per Regio.

regio	aantal zetels + plv. zetels	aantal kandidaten (kandidaatnummers)	aantal te vermelden kandidaten	
			minimum	maximum
Groningen	3+3	6 (101-106)	2	6
Friesland	2+2	3 (151-153)	1	3
Drenthe	3+3	8 (201-208)	2	6
Overijssel	3+3	9 (251-259)	2	6
Gelderland	5+5	4 (301-304)	0	4
Utrecht	5+5	17 (351-367)	3	10
Noord-Holland	8+8	29 (401-429)	4	16
Zuid-Holland	9+9	23 (451-473)	5	18
Zeeland	2+2	5 (501-505)	1	4
Noord-Brabant	5+5	15 (551-565)	3	10
Limburg	3+3	5 (601-605)	2	5
Flevoland	2+2	2 (651-652)	1	2

Het stembiljet dient uiterlijk op **vrijdag 6 mei 1994, om 12.00 uur** ontvangen te zijn bij de **LVC, postbus 93313, 2509 AH, 's-Gravenhage**.

Gegevens per kandidaat

Per kandidaat worden de volgende gegevens gepresenteerd:

1. achternaam, voorletter(s)
2. roepnaam
3. geboorteplaats
4. geboortedatum
5. adres
6. postcode en woonplaats
7. telefoonnummer (privé)
8. opleiding
9. beroep of maatschappelijke functie
10. huidige functie(s) binnen of namens D66
11. vroegere functie(s) binnen of namens D66
12. andere maatschappelijke functie(s)
13. staat op kandidatenlijst van een vertegenwoordigend lichaam
14. heeft zich kandidaat gesteld voor andere bestuurlijke of vertegenwoordigende functie(s)
15. een persoonlijke toelichting van maximaal 300 woorden

GRONINGEN

kandidaatnummer: 101

1. Hacquebord, L.
2. Louwrens
3. Dokkum
4. 08.07.1947
5. Hamrik 55
6. 9951 HK Winsum
7. 05951 - 2978
8. Universitair - Fysische Geografie
9. Hoogleraar
10. geen
11. 1980-1982: Voorzitter afdeling
12. 1990-heden: Bestuurslid Museum Wierdeland Ezinge
1990-heden: Raad van Advies Stedenband Groningen-Moermansk
1985-1989: Voorzitter Milieufederatie Groningen
1982-1990: Voorzitter Regionale VVV Marnegebied
1989-heden: Lid Stichtingsraad Noorderbreedte
13. neen
14. Voorzitter Afdeling Winsum-de Marne
15. Ik ben vanuit een sterke betrokkenheid met het milieu actief in D66. Milieubeheer en natuurbescherming beschouw ik als mijn belangrijkste werkterrein. Graag zou ik vanuit die betrokkenheid meedenken over de toekomstige politiek van D66 en daarom stel ik mij kandidaat voor de adviesraad.

kandidaatnummer: 102

1. Pieters, S.
2. Steven
3. Eindhoven
4. 26.01.1960
5. Noorderhaven Zuidzijde 16a
6. 9712 VK Groningen
7. 050 - 126787
8. Lerarenopleiding Biologie / Huishoudkunde, Universitair Rechten (prop.)
9. Algemeen Secretaris Regio Centraal Groningen
10. vanaf 1990: Lid van Adviesraad
vanaf 1991: Coördinator Werkgroep Europa, regio Groningen
11. 1990-1992: Secretaris Politiek Regiobestuur
1989-1989: Lid Commissie 2001
12. 1990-heden: Lid Raad van Advies Stedenband Groningen-Moermansk
13. n.v.t.
14. n.v.t.
15. Graag kandideer ik mij voor een derde, voorlopig laatste, periode voor de Adviesraad. Ik kandideer mij graag omdat ik de afgelopen vier jaar met veel plezier de regio Groningen in de Adviesraad heb vertegenwoordigd. Zowel de voorbereidende regionale vergaderingen, maar vooral ook de Adviesraadsvergaderingen hebben mij altijd zeer geboeid, alhoewel ik over de uitkomsten niet altijd even tevreden ben geweest. Ik kandideer mij ook weer met groot enthousiasme vanwege de goede en plezierige samenwerking die er bestaat

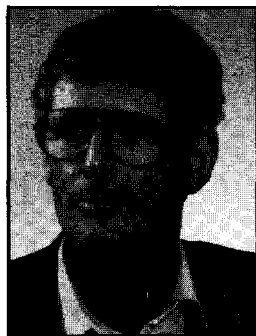
tussen de Groningse Adviesraadsleden.

De komende periode lijkt mij een belangrijke Adviesraadsperiode te worden. Nu D66 op vele bestuursniveaus ruim vertegenwoordigd is (of gaat worden) neemt het belang van een goede interne politieke discussie toe. Daar kan de Adviesraad voor gebruikt worden. Tevens zal de interne-communicatie-rol van de Adviesraad in belang gaan toenemen, zeker wanneer D66 gaat deelnemen aan een volgend Kabinet. Wat er dan besloten wordt moet snel aan de leden worden teruggekoppeld. Omgekeerd, moet(en) de mening(en) van de leden snel zijn weg vinden naar de betreffende landelijke D66-vertegenwoordig(st)ers. Graag bied ik mijn ervaring, die ik de afgelopen vier jaar heb opgedaan, aan u aan om hierin een nuttige rol te vervullen. Ik hoop de komende twee jaar zowel die rol van interne communicator, als de discussieaanjagersrol waar te kunnen maken. Via de gebruikelijke schriftelijke communicatiekanalen en tijdens de verschillende D66-vergaderingen in de regio Groningen zal ik graag verantwoording afleggen over hetgeen wij namens de regio Groningen allemaal aan het doen zijn. Ik hoop opnieuw, mede namens u, de komende Adviesraadsperiode hieraan een bijdrage te mogen leveren.

kandidaatnummer: 103

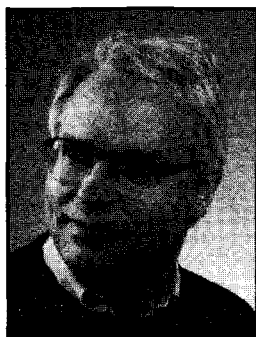
1. Stehouwer, J.H.
2. Jan
3. Arnhem
4. 31.01.1951
5. Wagenmakerij 25
6. 9932 GB Delfzijl
7. 05960 - 26391
8. HBS-B, Int. Bacc. Engels / Chemie W.O. o.u. diverse mod.
9. Huisman
10. vanaf 1992: plv. AR-lid
vanaf 1990: Steunfractie Delfzijl
11. geen
12. 1990-heden: Voorzitter Sportraad (ad61)
1984-heden: Bestuur DMS (welzijnsstichting)
13. Raad van Delfzijl
14. neen
15. Nu ik twee jaar als plaatsvervangend AR-lid zeer intensief heb meegedraaid in de AR is het mij duidelijk geworden, dat de AR in de toekomst voor D66 alleen maar aan belang kan winnen. Tussen de congressen door is bij grotere fracties en een groeiende partij het contact en de communicatie van de fracties en HB met de partij mijns inziens nog belangrijker. Hierbij denk ik niet alleen aan het gevraagd en ongevraagd adviseren, maar ook aan de algemene opinie-vorming. Deze communicatie dient niet alleen schriftelijk in eigen publikaties plaats te vinden, maar vooral mondeling op bijeenkomsten en bij directe contacten. Het is daarom volgens mij van belang, dat de AR zowel naar bezetting als geografische spreiding zeer divers is. Voor dit contact en deze communicatie wil ik mij inzetten, zowel op afdeling-niveau als daarbuiten.

kandidaatnummer: 104

1. Verberne, ir. P.
2. Peter
3. Den Helder
4. 16.07.1937
5. Chopinlaan 19
6. 9603 AM Hoogezand
7. 05980 - 27777
8. Gymnasium-B, Nijenrode;
Technische Universiteit
9. Docent HTS, voor 1983 werkzaam
in de industrie
10. vanaf 12 april 1994: Raadslid
11. 1973-1974: Raadslid
1978-1981: Raadslid
plm. 10 jaar: Voorzitter Afdeling
12. plm. 2 jaar (ca. 1975): Voorzitter Opbouwwerk
1989-heden: Bestuurslid Waterschap
1992-1993: Lid Stuurgroep Fusie Voortgezet Onderwijs
1993-heden: Plv. Lid Gemeentelijke Monumentcommissie
13. geen
14. geen
15. In alle politieke partijen doet zich het verschijnsel voor dat het vooral ambtenaren en onderwijzers zijn die actief optreden. Maatschappelijk geëngageerde technici zijn daar dun gezaaid. En dat geldt ook voor mensen met industriële werkervaring. En toch is het met name de techniek die in grote mate het karakter van onze cultuur bepaalt.
Ik heb bijna 20 jaar met plezier in de industrie gewerkt, en wel met name op gebieden die te maken hadden met de verbetering van het milieu en energiebesparing. Mijn enthousiasme probeer ik nu aan de volgende generatie door te geven.
Ik zie de techniek en de industrie niet als bedreigingen, alhoewel je er voorzichtig mee moet omspringen. Ik ben niet a priori tegen kernenergie, chemische industrie en het boren in de Waddenzee. Veel D66-leden fronsen nu hun wenkbrauwen. Wel, dat is nu juist de reden dat ik beschikbaar ben voor de adviesraad.

kandidaatnummer: 105

1. Vries, J.D. de
2. Doede
3. Kimberley (Z-Afr.)
4. 24.08.1957
5. S.S. Rosensteinln 20a
6. 9713 AT Groningen
7. 050 - 146828
8. Econometrie RUG
9. Projectleider
10. vanaf 1992: Lid Adviesraad
vanaf 1993: Voorzitter
Afdelingsverkiezingscommissie
vanaf 1992: Lid Financiële Commissie Afdeling
11. 1987-1992: Verschillende Bestuursfuncties
1990-1992: Plv. Lid Adviesraad
12. 1992-heden: Penningmeester Groningse Muziek Vereeniging
1993-heden: Lid Steunfonds Groningse Muziek Vereeniging
1992-heden: Penningmeester Bridgeclub
13. nee
14. nee
15. Je opnieuw kandidaat stellen voor de Adviesraad na twee periode, waarvan een als plaatsvervanger. Waarom doe je dat?

Omdat je denkt dat je een nuttige bijdrage hebt geleverd en nog kunt leveren.

Zeker in de komende periode, als D66 een grotere invloed heeft in de Tweede Kamer, door een grotere fractie. Mogelijk ook een grotere invloed door regeringsdeelname.

Juist dan is een goede communicatie tussen de leden en de 'mensen in Den Haag' van belang. Ik zou de communicatie overigens willen verbreden tot kiezers van D66 en de verkozenen.

Hoe moeilijk dit is, heb ik de afgelopen jaren gemerkt. Hier moet verder aan gewerkt worden door de kiezers, leden en gekozenen. De adviesraadsleden kunnen hierin een belangrijke rol spelen. Zo'n rol wil en kan ik spelen.

Daarnaast is de invloed van de adviesraad binnen D66 de afgelopen jaren toegenomen. De AR heeft hier hard voor moeten vechten. Zij zal hiervoor hard moeten blijven vechten. Ook hieraan wil en kan ik blijven meewerken. Daarom stel ik mij opnieuw kandidaat.

kandidaatnummer: 106

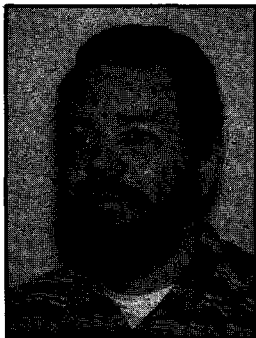

1. Caderius van Veen- de Savornin
Lohman, L.E.
2. Lous
3. Haarlem
4. 03.08.1943
5. Oosteinde 46
6. 9697 XH Blijham
7. 05976 - 1203 en 2500
fax/antwoordapparaat
8. MMS, directiesecretaresse
9. Exploitant Kampeerbewijsterrein,
huisvrouw
10. vanaf 1992: AR plv. lid
11. 1988-1992: AR lid
12. 1974-1981: Prov. Ver. Kinderopvang
1975-1978: DB-lid Milieu Federatie Groningen
1979-heden: AB-lid Milieu Federatie Groningen
1981-heden: Bestuurslid Consulentenschap Natuur- en Milieu-
educatie Groningen
1993-heden: Lid Projectgroep Milieu Informatie Centrum
Groningen
13. nee
14. nee
15. Het ziet er naar uit dat D66 een veel dikkere vinger in de pap krijgt.
Voor mij is van wezenlijk belang dat onze vertegenwoordigers ook in deze veranderde situatie op een fatsoenlijke manier met hun vergrote 'macht' blijven omgaan.
De AR is een orgaan dat behalve stimulerend (kietelend en prikkelend) ook corrigerend kan optreden.
Om de vinger aan de pols te kunnen houden, stel ik mij wederom verkiesbaar.

FRIESLAND

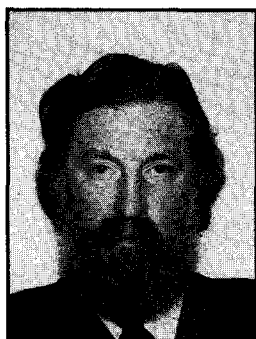
kandidaatnummer: 151

1. Noorman, M.M.
2. Menzo
3. Groningen
4. 21.03.1953
5. Castor 30
6. 8531 NB Lemmer
7. 05146 - 4244
8. Sociale Academie / (bijna afgerond)
Universitair Politicologie
9. Maatschappelijk werker
10. vanaf 1991: Lid
11. geen
12. 1990-heden: Voorzitter Commissie Jeugd- en Jongerenbel.
1988-heden: Voorzitter Basketbalvereniging
1993-heden: Voorzitter Fusie O.V.
1991-heden: Lid Werkgroep Allochtonen Lemmer
13. nee
14. nee
15. nee

kandidaatnummer: 152

1. Vroom, A.V.
2. Ton
3. Den Haag
4. 02.06.1943
5. Polderweg 2
6. 8432 PA Haule
7. 05160 - 77283
8. HBO
9. Algemeen Directeur Gevangenis
10. geen
11. geen
12. geen
13. nee
14. Gemeenteraad Ooststellingwerf (niet gekozen)
15. Gelet op het grote aantal zeer ingrijpende maatschappelijke problemen waarbij iedere oplossing op zijn beurt weer grote repercussies met zich mee brengt, is een zo breed mogelijk draagvlak voor het D66 gedachtengoed een noodzakelijke voorwaarde om tot gedeelde en herkenbare oplossingen te komen.

kandidaatnummer: 153

1. Bruinsma, R.
2. Rienk
3. Harlingen
4. 07.02.1948
5. Bonkelaar 22
6. 8608 WC Sneek
7. 05150 - 16297
8. LTS, MAVO, VWO, Prop. Nederlands Recht, Politie A+B
9. I & A Beheerder
10. vanaf 1992: Lid Adviesraad

vanaf 1992: Lid Werkgroep D66
Sneek

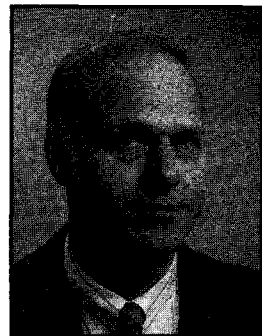
11. geen
12. geen
13. Gemeenteraad Sneek
14. nee
15. Waarom ik mij na een

zittingsperiode van twee jaar weer kandidaat voor de adviesraad stel? Een vraag, waarmee ik mij enige tijd heb beziggehouden. Daarbij terugkijkend naar wat zoal de revue gepasseerd heeft en trachtend vooruit te kijken naar ...

Aan de discussies in de raad bewaar ik positieve herinneringen: creatief en geen machtsvertoon. Mij mede verantwoordelijk voelen voor de in de raad genomen besluiten.

Ik ben vanaf 1 januari 1978 lid van D66 (zag ik ergens op een ledenlijst staan). Ik kan u zeggen, dat ik mij nog steeds helemaal bij D66 thuis voel. Afgezien van het folderen en staan op markten was het zitting nemen in de adviesraad mijn eerste actieve daad voor D66.

Graag wil ik mij actief blijven inzetten. Ik kan mij voorstellen, dat er D66-ers zullen zijn die zeggen, dat ik dat ook op andere terreinen kan. Sta mij dan toe, dat ik uw stem voor de adviesraad vraag ...

DRENTHE

kandidaatnummer: 201

1. Doornbos, M.E.
2. Meindert
3. Assen
4. 13.12.1951
5. Iepenlaan 23
6. 9401 LS Assen
7. 05920 - 12468
8. Rechten Rijksuniversiteit Groningen
9. Advocaat en Procureur (1980)
10. vanaf 1990: Gemeenteraadslid
11. 1981-1989: Voorzitter Afdeling Assen
12. 1989-heden: Voorzitter St. Vrienden Prov. Museum
1992-heden: Secretaris St. DM 2000
13. nee
14. Gemeenteraad Assen 1994/1998
15. Ik ben lid van D66 vanaf 1976.

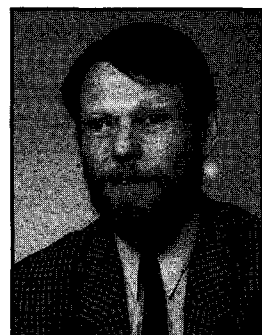
Zolang wij in Assen een éénmansfractie hadden, heb ik mij bezig gehouden met bestuurstaken in de afdeling en in de regio.

Vanaf 1990 maak ik deel uit van een driemansfractie.

Ik ga er van uit dat er na de Gemeenteraadsverkiezingen een grotere fractie zal zijn, waarvan ik weer deel zal uitmaken. Naast de plaatselijke politiek lijkt het mij goed mij ook met de landelijke politiek bezig te houden, deels vanuit een Drents perspectief.

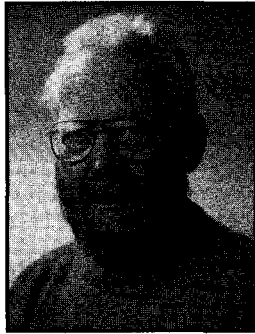
Daarom stel ik mij verkiesbaar voor de Adviesraad.

Ik denk dat mijn opleiding en werkervaring daarbij pluspunten zijn.

kandidaatnummer: 202

1. Gestel, J.D. van
2. Johan
3. Jutphaas
4. 25.09.1942
5. Jonkerswijk 10
6. 9422 TA Smilde
7. 05927 - 12192
8. 1948-1954: Lager Onderwijs
1954-1956: eerste en tweede klas
Handelsdagschool
1956-1959: derde bediende
banketbakkerij
1959-1960: eenvoudige keuken van 'Bakkers Vakschool' te
Groningen
1960-1961: Luxe franse Keuken van 'Bakkers Vakschool' te
Groningen
1965-1966: Algemene Ontwikkeling IVIO
1967-1968: diploma Café en aanverwant bedrijf
1968-1969: diploma Bijscholing Grootkeukenpersoneel (BGP)
te Wageningen
1969-1971: Bijscholing Hoofden Civiele Diensten te Amsterdam
(insteek in het tweede jaar van de driejarige opleiding)
1971-1972: diploma Hoger Kader Schoonhouden Gebouwen
van het Bouwcentrum te Rotterdam (vakken: organisatie en
leiding, techniek van het schoonhouden, kostenbesef,
ergonomie en arbeidsstudie)
mei 1974: Leermeesterscursus PCBB
1973-1975: diploma praktijkopleider PCBB (vakken:
personeelsbeleid, psychologie, didactiek, bedrijfsorganisatie,
wettelijke aspecten en pedagogiek)
1976-1979: MBO AP/PB van de SOSA te Haarlem
1978: Praktijkdiploma Boekhouden
1979-1981: HBO AP/PB van de SOSA te Haarlem
1981: Seminar 'Zorgvernieuwing' van het Instituut voor
Ziekenhuiswetenschappen te Utrecht
1983: Managementstraining bij Rijkswaterstaat
1983-1984: Post HBO AP/PB van de SOSA te Haarlem
(vakken: personeelsbeleid en medezeggenschap, de toekomst
van de arbeidsorganisatie, verandering en conflicthantering,
personeelsbeleid bij deregulering, managementontwikkeling en
personeelsbeleid bij inkrimping)
1984: Training in teamrolmanagement en training
managementsontwikkeling, beide via Rijkswaterstaat
1985: Training ecologie en organisatie en een cursus
automatisering, beide via Rijkswaterstaat
1988: Training financieel beheer voor directies, van de
Landelijke Stichting Bejaardentehuizen (LSB) en PC-basis
opleiding, MS-dos 3.30 voor relaties van korpsleden van de
Gemeentepolitie Utrecht
1989-heden: Diverse managementtrainingen
9. Algemeen Directeur van een Woon-Zorg Centrum voor
Ouderen
10. geen
11. geen
12. 1989-heden: Bestuurslid Verz.H
1992-heden: Bestuurslid SIGRA
1993-heden: Bestuurslid VDB NH
1994: Bestuurslid S.K.W. Smilde
13. nee
14. Tweede Kamerlid D66 (nummer 110 geworden)
15. Het is het lot van mensen om alleen te zijn en moeite te doen
om bruggen te bouwen naar anderen. Die moeite, daar gaat het
om. (uit: De humanist nov. '92)

Na ruim twintig jaar actief lidmaatschap bij de p.v.d.a. (o.a. als
lid van de schaduwfractie de Bilt, voorzitter van het

fractieoverleg) heeft ondergetekende, na rijp beraad en twee
maanden dubbel lidmaatschap, gekozen voor D66.

Onvrede met A. het grote verschil tussen programma, idealen
en de werkelijkheid en B. de partijcultuur bepaalde na het lezen
van diverse partijprogramma's snel de keus.

Wegens verhuizing naar het Noorden was het "inburgeren" in De
Bilt er niet bij. De deelname werkgroep "ombudsman" was dan
ook van zeer korte duur.

In Assen niet actief (uitgezonderd een onderzoekje of het
oprichten van een afdeling Smilde mogelijk was).

Toelichting:

dit is zeker mogelijk maar zou met mijn huidige werkkring teveel
tijd vergen. Daarnaast heeft de landelijke politiek de voorkeur.

Waarom is ondergetekende een goede kandidaat voor de
adviesraad?

- grote bestuurlijke ervaring (zowel ambtelijk als politiek);
- generalist met specifieke deskundigheden (naast
deskundigheden die op te maken zijn uit de CV kan
financiële kennis en kennis van de volkshuisvesting nog
genoemd worden);
- gewend aan spreken in het openbaar;
- weet mensen te bundelen;
- een overtuigende en motiverende uitstraling (enthousiasme,
dynamisch en relativiseringsvermogen)
- lid van het Humanistisch Verbond;
- gewend langdurig en onregelmatig te werken (60 tot 80 uur
per week);
- perfecte gezondheid;
- zal zich meer dan volledig inzetten voor de benodigde
bestuurlijke en maatschappelijke veranderingen en zal
daarbij anderen weten mee te nemen. De democratische
beginselen en ondersteuning van de kansarmen blijven
daarbij echter gewaarborgd en
- frisse, creatieve nieuwkomer die filosofische inslag weet te
koppelen aan praktisch, doel- en resultaat gericht handelen.

kandidaatnummer: 203

1. Ietswaard, F.
2. Fred
3. Amsterdam
4. 28.12.1946
5. J. Schoenmakerlaan 24
6. 7875 BJ Exloo
7. 05919 - 49754
8. HBO-niveau
9. Beleidsambtenaar
10. vanaf de oprichting: Voorzitter
Afdeling Odoorn
vanaf 1991: Lid Steunfractie
Emmen
vanaf 1991: Adviseur Fractie/Bestuur Afdeling Emmen
11. geen
12. Sinds ik politiek actief ben vervul ik geen 'andere
maatschappelijke functies'. Daarvoor was ik lid van het bestuur
van de Stichting Thuiszorg Z.O. Drenthe (vh
Emmen/Borger/Odoorn)
13. nee
14. nee
15. Ik heb mij kandidaat gesteld voor de adviesraad daar ik meen
een bijdrage te kunnen leveren aan de politieke koers die D66
voor ogen heeft. Deze veronderstelling is ingegeven door het

feit dat ik al enige jaren lid ben van de steunfractie van D66 Emmen. Bovendien adviseer ik desgevraagd bestuur en fractie over specifieke onderwerpen. Sinds 1992 lever ik een belangrijke bijdrage aan de algemene beschouwingen. Sinds 1993 ben ik nauw betrokken bij de oprichting van de afdeling D66 gemeente Odoorn. Voor het eerst neemt D66 deel aan de verkiezingen.

Vanuit mijn werksituatie neem ik deel –en heb ik deelgenomen– aan tal van werkgroepen en commissies die adviseren over problemen van sociaal- cultureel- en maatschappelijke aard. Wat breder van karakter is mijn lidmaatschap van de regionale coördinatiecommissie van het I.S.V. die belast is met de structuurnotitie Z.O. Drenthe.

Het maken van analyses van probleemsituaties, het denken in scenario's, het ontwikkelen van strategieën en plaatsing daarvan in politieke en bestuurlijke kaders maken deel uit van mijn ervaringen.

Wellicht dat leden van het hoofdbestuur en landelijke vertegenwoordigers van mijn kennis en ervaringen profijt zouden kunnen hebben.

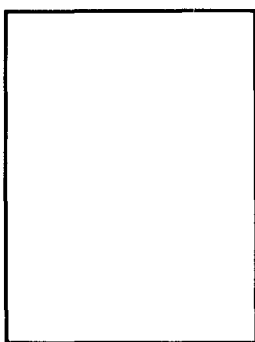
kandidaatnummer: 204

1. Klein Meulekamp, S.H.J.
2. Henneke
3. Göttingen
4. 16.02.1946
5. Bleijenbeek 77
6. 9301 XP Roden
7. 05908 – 14509
8. 3-jarige HBS, SOD I en II
9. Archiefmedewerkster
10. vanaf 1993: Voorzitter Afdeling Roden
vanaf 1992: Lid Steunfractie Roden
11. geen
12. geen
13. Gemeenteraad, niet verkozen (nr. 3)
14. nee
15. nee

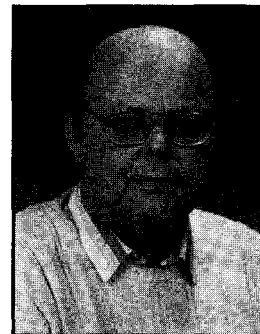
kandidaatnummer: 205

1. Roelofs, H.D.
2. Henk
3. Klazienaveen
4. 25.06.1953
5. Reigerveld 26
6. 7827 VA Emmen
7. 05910 – 34575
8. Econometrie (doct.) en Sociale Geografie (kand.)
9. HEAO-docent, ondernemer
10. vanaf 1993: Raadslid Emmen
vanaf 1992: Adviesraadslid Drenthe
11. 1990-1993: Voorzitter Afdeling Emmen
1991: Campagneteamlid Prov. Staten
1983-1985: Voorzitter Afdeling Meppel
12. 1990-1993: Secretaris Medezeggenschapsraad Hogeschool Drenthe
13. Gemeenteraad Emmen (6), Prov. Staten (11)
14. nee
15. nee

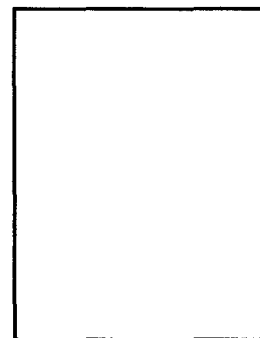
kandidaatnummer: 206

1. Struik, M.J.
2. Rien
3. Capelle a/d IJssel
4. 17.07.1943
5. Kraaienveld 31
6. 7827 JN Emmen
7. 05910 – 32097
8. Technische Universiteit Elektronische Ontwerpkunde
9. Docent Hoger Technisch Onderwijs
10. vanaf 1992: Plv. lid Adviesraad
vanaf 1993: Lid Econ. Commissie Drenthe
11. 1982-1985: Bestuurslid Afdeling Borculo
1983-1985: Adviesraad Gelderland
12. 1989-heden: Bestuur Openbare Bibliotheek Emmen (secretaris)
1990-heden: Vrijwillige SKW
13. Gemeenteraad
14. nee
15. In de afgelopen twee jaar heb ik als plaatsvervangend lid bijna alle vergaderingen van de AR met veel plezier bijgewoond. Ik heb gemerkt dat de wijze waarop onderwerpen aan de orde komen mij vaak aanspreekt. De wat afstandelijke en beschouwende stellingname heeft m.i. als advies veel meer zin dan de resolutie-vorm, die in de actieve politiek vaak gebruikelijk is. Wat mij het meest daarbij aanspreekt is dat de fractieleden voor wie het advies bestemd is vaak aanwezig zijn. Dit leidt tot een directe interactie. Tevens vind ik dat de aard van de AR vraagt om een persoonlijke inbreng van de leden. In veel provincies wordt uitgebreid voor-vergaderd en komen geformuleerde (meerderheids?) standpunten van provincies naar voren. Dit leidt soms tot eindeloze herhalingen van voorgelezen verhalen. In Drenthe hebben we daaraan niet meegedaan en ik vind, terecht. In de afgelopen periode heb ik een aantal malen terugmelding gegeven aan de ARV en ik vind dat dit ook moet gebeuren, zodat de leden direct op de hoogte worden gehouden van het besprokene en de resultaten. Wanneer u mij als (plv.) lid benoemt, bent u verzekerd van de inbreng van Drenthe in de AR op een wijze die strookt met de bedoeling van de AR, bijna altijd aanwezig, deelnemend aan de discussie en aan werkgroepen en wat afstandelijkheid t.a.v. de dagelijkse politiek.

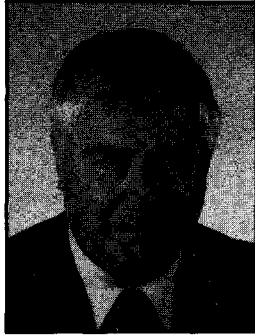
kandidaatnummer: 207

1. Sturm- Voortmeijer, E.S.
2. Els
3. Rotterdam
4. 29.12.1943
5. Laan van het Kwekebos 326
6. 7823 LP Emmen
7. 05910 – 25669
8. HBO
9. Lerares
10. geen
11. geen
12. geen
13. nee
14. nee
15. nee

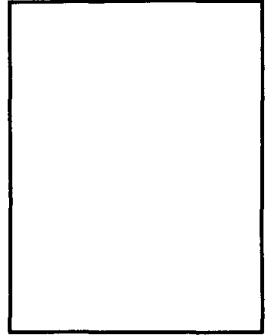

kandidaatnummer: 208

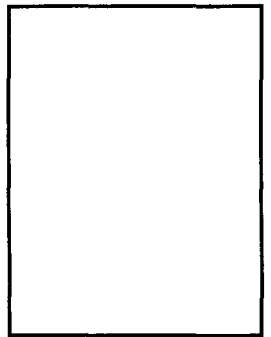
1. Werf, H. van der
2. Hans
3. Hilversum
4. 25.07.1927
5. 't Veld 4
6. 7751 ZR Dalen
7. 05241 - 1833
8. G.U. Amsterdam
9. Journalist
10. geen
11. 1984-1987: Lid Europa Werkgroep
12. 1985-heden: Bestuur Vereniging van Europese Journalisten
1992-heden: Adviseur Radio Drenthe + Europese Commissie Bureau NL
1988-heden: Adviseur Global Panel
13. nee
14. nee
15. Sinds de oprichting van D66 stem ik op deze partij. Als politiek journalist bij NOS-TV vond ik het niet opportuun ook actief lid te zijn. Wel was ik in de jaren tachtig in een zodanige functie (na mijn correspondentschap voor de NOS in Brussel) dat ik lid kon worden - ik heb toen ook enkele jaren deel uit gemaakt van de toenmalige Europese Werkgroep. Ik werkte daarin samen met o.a. Doeke Eisma en Nico Wegter.
Met Hans van Mierlo en Jan Terlouw -die ik vaak interviewde voor het NOS-Journaal- onderhoud ik nog geregeld betrekkingen. Dat geldt trouwens ook voor LaurensJan Brinkhorst.
Nico Wegter zie ik nog vaak in Brussel, JanWillem Bertens in Straatsburg. In mijn 'eigen' regio geldt dat voor o.a. Marijke Augusteijn.
Gezien mijn langjarige ervaring in politieke zaken -zowel nationaal als op Europees vlak- denk ik nu een bijdrage te kunnen leveren als lid van de Adviesraad.

kandidaatnummer: 252

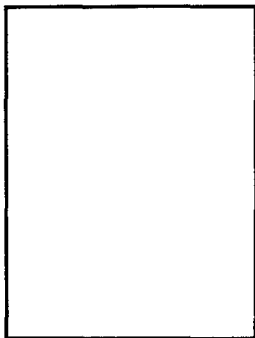
1. Groot Koerkamp, T.J.
2. Theo
3. Diepenveen
4. 05.04.1942
5. Cröddendijk 16
6. 7434 PN Lettele
7. 05704 - 2134
8. ULO-A, HBS-A, HLS aktes Li Handel LO
9. Ex-docent
10. Actief lid en kandidaat Raadslid
11. geen
12. geen
13. Gemeenteraad Diepenveen op de vierde plaats
14. nee
15. nee

kandidaatnummer: 253

1. Hoek, J.G. van
2. Jaap
3. Rotterdam
4. 24.05.1947
5. Mr. G.J. ter Kuilelaan 24
6. 7602 EV Almelo
7. 05490 - 64856
8. Sociologie en Organiseatiekunde
9. Directeur Gem. Welzijnsdienst
10. geen
11. 1980-1982: Voorzitter Regio Overijssel
1987-1993: Regio HB-lid
1987-1993: Diverse Commissies
12. 1991-heden: Voorzitter Impuls (JWG-Banenpool)
1989-heden: Lid Bestuur Strevo
1992-heden: Lid Bestuur AOB-Twente
1993-heden: Secretaris HB-Divosa
13. Provinciale Staten Overijssel, onverkiesbaar
14. nee
15. Er is meer deskundigheid binnen D66 dan menig buitenstaander denkt. De adviesraad kan deze deskundigheid gebruiken bij haar werk. Dat werk zal evenals de functie van de adviesraad belangrijker worden als D66 regeringsverantwoordelijkheid draagt. Ik hoop vanuit mijn werkervaring hieraan te mogen bijdragen. Mijn werk ligt op het welzijnsterrein en betreft het leidinggeven aan een brede welzijnsdienst met als taken: sociale zekerheid, werkgelegenheid, onderwijs, volksgezondheid, cultuur en sport. Mijn motivatie is dat ik op deze manier mijn bijdrage kan leveren dicht bij de landelijke politiek (onder andere op deze terreinen) aan actuele politieke vraagstukken.

OVERIJSSSEL**kandidaatnummer: 251**

1. Geerlings, R.R.P.
2. Rob
3. Goor
4. 05.09.1951
5. Elfersstraat 3
6. 7496 AZ Hengelvelde
7. 05473 - 33537
8. MBA, SPD I, NIBE
9. Conceptontwikkelaar
10. vanaf 1993: PSVI trainer
11. 1989-1994: Regio Bestuurslid Overijssel
1982-1986: Gemeenteraadslid
12. geen
13. Provinciale Staten nr. 19
14. nee
15. nee

kandidaatnummer: 254

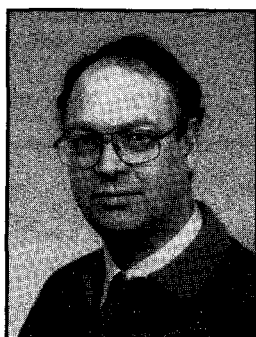
1. Jansen, G.E.
2. Gerben
3. Zwolle
4. 25.09.1969
5. Timorstraat 30
6. 8022 ND Zwolle
7. 038 - 551556
8. HBO - Overheidscommunicatie
9. Projectvoorlichter Ministerie van VROM
10. vanaf 1992: Lid Steunfractie Zwolle
vanaf 1993: Eindredacteur
Afdelingsblad D66 Zwolle
11. geen
12. 1990-1992: Hoofdbestuurslid Ned. Jeugdbond voor Geschiedenis
13. nee
14. nee
15. Vijftig vingers aan de pols van D66, dat moet het motto van de Adviesraad in de komende vier jaar zijn. Zeker nu D66 op alle fronten groeit, is een permanent en kritisch klankbord onontbeerlijk voor de Europese en Nederlandse fracties en voor het hoofdbestuur. Méér invloed voor D66 betekent ook dat vertegenwoordigers vaker worden aangesproken op standpunten en ideeën. De Adviesraad moet die standpunten toetsen, maar ook ideeën aanreiken. Ik stel mij kandidaat voor Overijssel. Teneerste om zelf meer betrokken te zijn bij de ontwikkeling van het gedachtegoed van D66 en ten tweede omdat ik het belangrijk vind dat er een actief netwerk bestaat tussen alle politieke niveaus binnen D66.

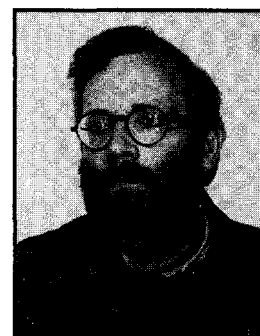
Op fusiegebied ben ik nu actief i.v.m. een kerkfusie/herstructurering, ik ben daar voorzitter van. Ik ben ook acht jaar bestuurslid geweest van een wijkraad. Ik heb zo vijf jaar gestreden voor maatregelen ter bestrijding van de geluidsoverlast van de A1 en dat ook gewonnen. Zo heb ik ook de discussie geopend betreffende het bestaansrecht van de vliegbasis Twente. Een crash van een F16 bij mij in de straat was de directe aanleiding. We hebben toen nog een bezoek hieromtrent gehad met de staatssecretaris van defensie. Ik heb een plan geschreven aangaande de verbetering van het centrum van de woonwijk ten noorden van de A1. Daar volgde een bestuurlijke opdracht uit voort van de gemeenteraad van Hengelo. D66 in Hengelo vond dat als ik dat soort zaken kon ik ook hen wel kon besturen, en zo geschiedde. Door mijn conflict met de vliegbasis Twente kwam ik bij de provinciale statenfractie van Overijssel terecht, die heb ik wakker geschud. Daar verricht ik nu werkzaamheden voor als steunfractielid. Ik houd mij bijvoorbeeld bezig met de noordelijke aftakking van de Betuwespoorlijn en met de transport-terminal. Ook het vliegveld Twente houdt mijn aandacht, alsmede de doortrekking van het Twentekanaal. Ik studeer voor mijn plezier algemene theologie te Enschede. Ik hoop dat medio volgend jaar af te ronden. Ik stel mij ook verkiesbaar voor de Provinciale Staten van Overijssel. Zij weten dat ook. Dat is dan tegelijk een mooie combinatie met het waterschapsbestuur en het bestuur van de adviesraad, als dat allemaal tenminste doorgaat.

kandidaatnummer: 255

1. Snoek, A.
2. Bram
3. Vlaardingen
4. 31.12.1950
5. Dinant Dijkhuisstraat 162
6. 7558 GD Hengelo
7. 074 - 775989
8. 3e jaar HBO, Algemene Theologie
9. Voorzitter Fusiestuurgroep van de Kerk in Twente
10. vanaf 1993: Penningmeester
vanaf 1993: Officieel Steunfractielid
Prov. Staten Overijssel
11. 1991-1993: Algemeen Bestuurslid
1993: Onofficieel Steunfractielid Prov. Staten Overijssel
1991-heden: Steunlid Wijkraad
12. 1985-1993: Bestuurslid Wijkraad
1990-1993: Secretaris Vereniging Agutia
1991-1992: Alg. Adjunct Woningbouw Vereniging
13. Gemeenteraad Hengelo, 7e plaats
14. Waterschap Regge en Dinkel
15. Ik ben 43 jaar, gehuwd en maatschappelijk betrokken in brede zin. Vandaar mijn kandidaatstelling voor de adviesraad, ik meen daar een positieve bijdrage te kunnen leveren. Mijn belangrijkste bestuurlijke klus was het algemeen-adjunctschap van een woningbouw vereniging in grote bestuurlijke nood. Daar heb ik met anderen ingegrepen middels een noodbestuur. Ik heb orde op zaken gesteld en zitting gehad in een geheime onderzoekscommissie en gerapporteerd aan de staatssecretaris voor de volkshuisvesting. Uiteindelijk hebben we die woningbouwvereniging gefuseerd met een andere.

kandidaatnummer: 256

1. Stolp, E.R.
2. Emiel
3. Alphen a/d Rijn
4. 09.09.1956
5. Kamperfoeli 30
6. 7552 SK Hengelo
7. 074 - 438772
8. Wiskunde
9. Wetenschappelijk Medewerker
Industrie
10. vanaf 1992: AP lid
11. 1978-1980: Werkgroep Onderwijs
1982-1983: Kascommissie A'veen
12. 1991-heden: OR lid
13. nee
14. nee
15. De afgelopen twee jaar ben ik met enthousiasme lid geweest van de adviesraad en heb in diverse werkgroepen mijn bijdrage aan de werkzaamheden geleverd. De komende jaren zullen een ingrijpende verandering brengen voor D66. Als alles goed gaat is het straks niet meer oppositie voeren, maar verantwoordelijk zijn voor een beter beleid. De vorige keer dat D66 deelnam aan de regering hebben we kunnen zien hoe moeilijk het is om van de oppositie rol naar mede-verantwoordelijkheid over te schakelen. Ik wil er graag vanuit Overijssel aan bijdragen dit goed te laten verlopen.

kandidaatnummer: 257

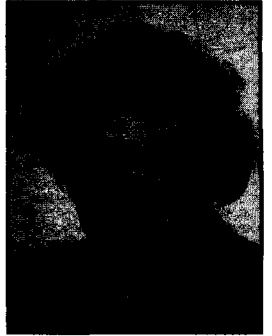
1. Tulp, G.E.
2. Eddy
3. Haarlemmermeer
4. 06.05.1953
5. Fesevurstraat 16
6. 7415 CM Deventer
7. 05700 - 35295
8. WO - rechten
9. Hoofd Dienst Contractactiviteiten HBO
10. vanaf 1990: Gemeenteraad
Fractievoorzitter
vanaf 1994: Gemeenteraad Lijsttrekker
vanaf 1990: Adviesraad
11. geen
12. geen
13. Gemeenteraad
14. nee
15. In de Adviesraad heb ik de kans om de waan van de dag in de plaatselijke politiek te ontstijgen. Dat heb ik de afgelopen jaren met plezier gedaan. Ik heb daar waar mogelijk en waar nodig ook de Overijsselse achterban bij betrokken. Ik wil dit graag blijven doen.

worden in de Adviesraad, is het misschien relevant om te vermelden dat ik relatief jong ben (28 jaar) en werkzaam ben in het bedrijfsleven.

kandidaatnummer: 259

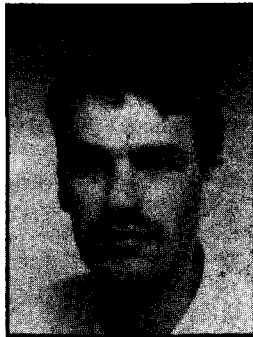
1. Avert, E.J. van der
2. Frans
3. Halsteren (NB)
4. 06.11.1946
5. Horstlindelaan 36
6. 7532 JE Enschede
7. 053 - 339181
8. Academische Opleiding Chemie
9. Faculteitsdirecteur Universiteit Twente
10. vanaf 1991: Bestuurslid/secretaris
vanaf 1994: Raadslid
11. 1982-1986: Bestuurslid/voorzitter Tiel
1986-1989: Raadslid D66 Tiel
12. 1992-heden: Bestuurslid MBV
1993-heden: Bestuurslid ROV Twente
13. Gemeenteraad Enschede (zojuist gekozen)
14. nee
15. De reden waarom ik me kandidaat stel voor de adviesraad van D66 is dat ik het van groot belang vind om een directe lijn te leggen tussen Twente en Den Haag om de politieke vraagstukken waarvoor wij in de komende periode geplaatst gaan worden en onze zienswijze daarop zo direct mogelijk aan de orde te kunnen stellen. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan de discussie rond regiovorming.
In de zojuist afgesloten campagne rond de gemeenteraadsverkiezingen is mij weer eens gebleken hoe groot de afstand is tussen Twente en Den Haag en hoe weinig kennis men heeft van de specifieke situatie van Twente.

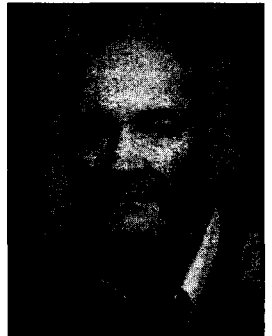
Daar iets aan te doen lijkt mij een aardige uitdaging.

kandidaatnummer: 258

1. Visser, M.
2. Menno
3. Ridderkerk
4. 02.04.1965
5. Kortelingstraat 65
6. 7412 JC Deventer
7. 05700 - 42867
8. Scheikundige Technologie (TU Delft, 1987), Propaedeuse Bestuurskunde (Open Universiteit, 1990), KHO-programma Bedrijfskunde (Open Universiteit, 1991)
9. Projectleider Milieu bij ingenieursbureau
10. vanaf 1991: Steunfractielid, Gemeenteraad Deventer, in het bijzonder voor de Commissie Wonen, Milieu en Stadsbeheer
11. 1985-1986: Lid Bestuur Afdeling Dordrecht
1986-1987: Voorzitter Werkgroep Milieu Jonge Democraten
1987: Secretaris Regio Zuidelijk Holland Jonge Democraten
1993: Lid Verkiezingsprogrammacommissie Gemeenteraad Deventer
12. 1988-1989: Afdelingsbestuurder Algemene Vereniging van Nederlandse Militairen
1992-heden: Secretaris Ondernemingsraad
1993-heden: Lid Bondsraad Consumentenbond; Lid Adviescommissie milieureclame en -etikettering
13. Provinciale Staten Gelderland (1991, plaats 17)
14. Gemeenteraad Deventer (1994, plaats 9)
15. Sinds 1985 ben ik actief lid van D66 (en tot 1992 van de Jonge Democraten). In die periode heb ik veel geleerd over sterk uiteenlopende onderwerpen, binnen en buiten de politiek. Politiek heeft mijn interesse, van lokaal tot internationaal niveau, maar het interessantste speelt zich voor mij op landelijk niveau af. Daarom wil ik mijn kennis en inzet beschikbaar stellen aan de Adviesraad. Mijn bijzondere belangstelling gaat uit naar sociaal-economisch en fiscaal beleid, milieu, verkeer en vervoer en internationale zaken.
Om te voorkomen dat bepaalde groepen oververtegenwoordigd

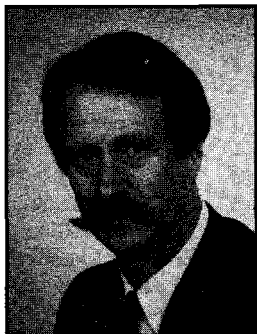
GELDERLAND**kandidaatnummer: 301**

1. Traag, J.T.M.
2. Jan
3. Zevenaar
4. 10.06.1942
5. Hogenendseweg 32
6. 6942 DV Didam
7. 08362 - 26489
8. Atheneum / doctoraal geschiedenis (bijna klaar !!)
9. bibliotheekmedewerker
10. vanaf 1991: Afdelingsvoorzitter
vanaf januari 1994: Voorzitter PVC
11. 1979-1984: Regiosecretaris
1985-1987: Regiosecretaris
1987-1991: Afdelingssecretaris
12. 1988-1994: Lid OR-KEMA
13. Gemeenteraad Didam, 3e plaats
14. nee
15. nee

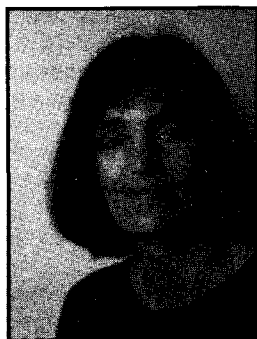

kandidaatnummer: 302

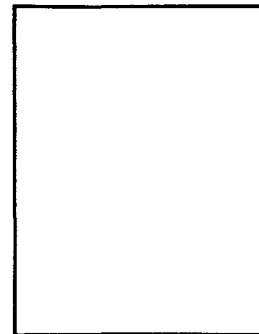
1. Vos, B.M.W.
2. Ben
3. Zelhem
4. 13.01.1942
5. Laan 1940-'45 nr. 9
6. 7231 GJ Warnsveld
7. 05750 - 24985
8. MULO, Diverse Marketing- en Reclame-cursussen
9. International Area Manager
10. geen
11. 1979-1981: Penningmeester afdeling Amersfoort
1982-1985: Voorzitter afdeling Amersfoort
1985-1991: Voorzitter RB Utrecht
12. geen
13. Gemeenteraad, onverkiesbaar
14. nee
15. Hoewel ik van 1979 tot en met 1991 zeer veel tijd en energie in D66 heb gestoken, zowel op plaatselijk (Amersfoort) als op provinciaal (Utrecht) niveau, heb ik mij in mijn nieuwe woonplaats Warnsveld, in mijn oude provincie Gelderland, even de tijd gegund om af te kicken.
Het suggestieve vragenstellen en/of stompzinnig samenvatten waar een ruim aantal journalisten/interviewers zich -vooral- in de week van de gemeenteraadsverkiezingen weer aan schuldig maakte, zodra het over het 'verlies' van D66 ging, was het laatste zetje, dat ik nog nodig had!
Het wordt tijd om weer actief te worden.
De Adviesraad lijkt mij daarvoor een goede, interessante mogelijkheid.
Ik zal het zeer waarderen als de Gelderse Democraten mij in de gelegenheid willen stellen daarin actief te worden.

kandidaatnummer: 303

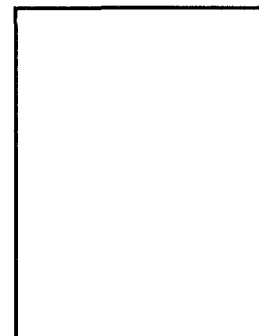
1. Wee, S.C.C.M. van der
2. Silvie
3. Tilburg
4. 13.05.1953
5. Tijgerstraat 7
6. 6531 MA Nijmegen
7. 080 - 566251
8. Bestuurs-wetenschappen
9. Onderzoeker K.U. Nijmegen
10. vanaf 1992: Lid Bestuur Afdeling Nijmegen
vanaf 1994: Lid Reg. Verkiezingscommissie Gelderland
11. geen
12. geen
13. nee
14. nee
15. nee

kandidaatnummer: 304

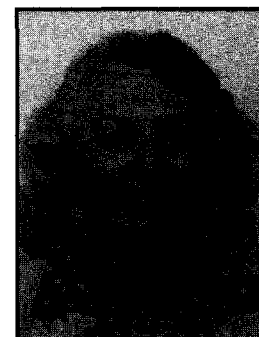
1. Breukers, A.A.F.M.
2. Thur
3. Heerlen
4. 25.03.1951
5. Anjerlaan 10
6. 4214 EM Vuren
7. 01830 - 35695
8. Artsexamen + opl. huisarts / doctoraal klinische psychologie / MBA (Masterdegree Business Administration)
9. Directeur Organisatie voor Verstandelijk Gehandicapten (Sliedrecht)
10. geen
11. Werkgroep Volksgezondheid
12. Prov. Raad Volksgezondheid ZH
Bestuur Nederlandse Vereniging voor Ziekenhuisdirecteuren, sectie Gehandicaptenzorg
13. nee
14. nee
15. nee

UTRECHT**kandidaatnummer: 351**

1. Doucet, P.G.
2. Paul
3. Amsterdam
4. 23.07.1938
5. Rubenslaan 54
6. 3723 BR Bilthoven
7. 030 - 283979
8. gepromoveerd wiskundige
9. Universitair docent Theoretische biologie
10. vanaf 1990: Raadslid De Bilt
vanaf 1992: Lid Wethoudersoverleg VNG
vanaf 1993: Trainer PSVI-cursussen
11. 1976-1990: Diverse functies in afdeling
12. 1989-1992: Lid zoneringscommissie Vliegbasis Soesterberg
13. Tweede Kamer
14. nee
15. nee

kandidaatnummer: 352

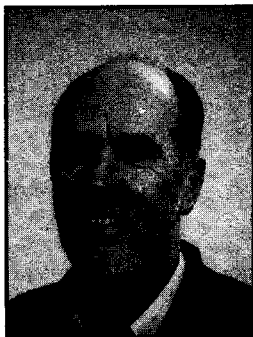
1. Eijsten, B.A.
2. Barbara
3. Amsterdam
4. 06.02.1928
5. Baanstraat 4
6. 3581 VV Utrecht
7. 030 - 522096
8. 2e O.H.S. + Ondernemersopleiding
9. -
10. vanaf februari 1993: Gemeenteraadslid Utrecht

11. 1983–1990: Afdelingssecretaris Utrecht
1992–heden: Lid Adviesraad
1990–1992: Lid Adviesraad
12. 1989–heden: Bestuurslid St.Inst. Solidariteit Utrecht
1986–heden: V(rouwen) A(dvies) C(ommissie) lid
1985–heden: Ned. VrouwenRaad Stad Utrecht
13. Gemeenteraadsfractie Utrecht, nr. 15
1e Reserve Provinciale Statenfractie Utrecht
14. nee
15. Met genoegen stel ik mij voor een derde periode kandidaat als lid van de Advies Raad, die ik door de jaren heen als een zeer zinvol gremium ervaren heb.
Sinds februari 1993 ben ik gemeenteraadslid in Utrecht. Per april 1994 zal ik deel gaan uitmaken van de Provinciale Statenfractie in Utrecht (als eerste opvolger).
Naast het vrijwilligerswerk waar ik bij betrokken ben (VAC, NVR, SISU, VPRO op district en landelijk niveau) zijn het vooral de bestuurlijke ontwikkelingen in Nederland die mijn belangstelling hebben. Mijn voorkeur voor goede (onderlinge) communicatie heeft mij ertoe gebracht de maandelijkse vergaderingen van het Regio Bestuur Utrecht bij te wonen; ik doe dat als vertegenwoordiger van de Provinciale Statenfractie sinds 1992.
In de afgelopen AR–periode heb ik bewust getracht de samenhang binnen de Utrechtse AR–leden te behouden (bevorderen), omdat goede communicatie, naar mijn opvatting, begint in de eigen Regio: ik stel mij voor dat ook in de komende periode te doen, o.a. door mijn huis beschikbaar te blijven stellen voor de voor–vergaderingen van de AR.
Ook in de komende tijd zullen wij waarschijnlijk te maken krijgen met groei van D66. Ik verwacht dan ook dat het belang van de AR als ontmoetings– en toetsingsforum binnen de partij nog zal toenemen: graag wil ik daar de komende twee jaar weer bij zijn!

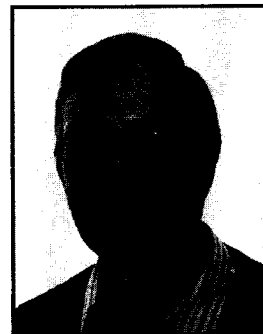
kandidaatnummer: 353

1. Geveke, K.
2. Kees
3. Badhoevedorp
4. 17.06.1938
5. W. Banninglaan 7
6. 3972 SJ Driebergen
7. 03438 – 17189
8. UVA, economie
9. Afdelingshoofd NS
10. vanaf 1986: Lid Steunfractie
11. 1982–1986: Secretaris Afd. Bestuur
plm. 1984: Commissie Verkeer en Vervoer
12. geen
13. nee
14. nee
15. nee

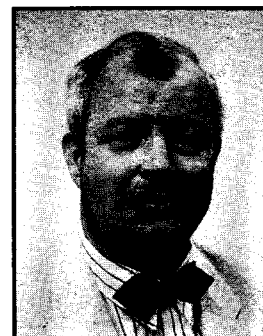
kandidaatnummer: 354

1. Graaf, A.J. de
2. AnneJan
3. Dantumadeel
4. 28.04.1955
5. Hoefijzerlaan 1
6. 3981 GK Bunnik
7. 03405 – 70578
8. Div. / Verpl.kundige KM
9. Landelijk Bestuurder FNV
Dienstenbond
10. vanaf 1994: kandidaat
Gemeenteraad
11. geen
12. vanaf 1992: SER commissie WABB
vanaf 1992: Bestuur SVV
13. Gemeenteraad Bunnik
14. nee
15. Ik ben sinds ruim een jaar actief in de afdeling Bunnik van D66, hetgeen heeft geresulteerd in een kandidaatstelling voor de gemeenteraad (nummer 2 op de lijst).
De afgelopen periode ben ik lid geweest van de campagnecommissie, maakte deel uit van de steunfractie en was mede–auteur van het verkiezingsprogramma.
Op ad–hoc basis heb ik contact gehad met Louise Groenman over problematieken die haar bezig hielden (o.a. WAO/chronisch zieken). Dit heeft mijn interesse voor de landelijke politiek versterkt. In mijn werk als landelijk bestuurder bij de FNV Dienstenbond heb ik veel met de gevolgen van politieke besluiten te maken. Als bestuurder houd ik mij bezig met de CAO voor het verzekeringsbedrijf, en de collectieve belangenbehartiging in de sector (bijvoorbeeld het afsluiten van sociale plannen bij reorganisaties).
Tevens maak ik deel uit van (paritaire) commissies die zich bezig houden met allerlei onderwerpen. Dit kan variëren van een werkgelegenheidsproject voor kansarmen tot de problematiek van de WAO. Daarnaast houd ik mij bezig met internationaal vakbondswerk.
In het verleden ben ik o.a. stafmedewerker bij een grote verzekeringsmaatschappij geweest en heb een aantal jaren deel uitgemaakt van verschillende medezeggenschapsorganen. Een zetel in de adviesraad sluit volgens mij uitstekend aan bij zowel mijn belangstelling en (politieke) ambitie, als mijn ervaring en huidige functies.

kandidaatnummer: 355

1. Grootheest, D. van
2. Dick
3. Dordrecht
4. 08.06.1939
5. Marelaan 86
6. 3454 GD De Meern
7. 03406 – 64917
8. 3j. lyceum / beroepsvorming op
HBO/WO–niveau (org.kunde /
didactiek / agogiek / verz.kunde)
9. td. non–actief, v/h org. adviseur /
dir. overheidsinstelling
10. vanaf januari 1994: Secretaris Afdeling
vanaf 1993: Lid Steungroep PS–fr.
vanaf 1992: assist. AR–fractie Utrecht
11. 1993–1994: Voorzitter AVC
1993–1994: Woordvoerder Afdeling
12. 1985–heden: Lid OOA ('de orde')

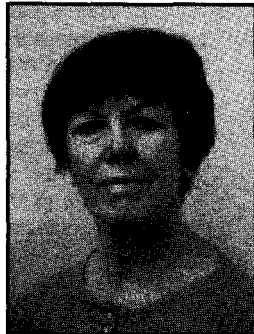

vanaf januari 1994: kand. Bestuur NVAS
1983-1987: Hoofdred. DESKunde

13. nee
14. nee
15. Na vele jaren eenzijdige werkturbulentie (organisatiekunde / volwassenen-educatie / gezondheidszorg / zorgverzekering) besloot ik in 1992 om me wat 'burgerlijker' te gaan gedragen. Dat resulteerde o.a. in een actiever vormgeving van mijn lidmaatschap van D66. "Dit lijkt voor D66 het moment te worden", zo dacht ik toen al. Ik acht me niet zo geschikt voor politieke rollen; maar bestuurlijk en in 'consultancy en counseling' ben ik langjarig gepokt en gemazeld. Naast een actiever bijdrage aan mijn D66-afdeling, kwam ik op de rol van de Utrechtse 'deskundigenbank'. Dat leidde tot een dringend beroep om mij beschikbaar te stellen voor de vervulling van een vacature in de Utrechtse fractie van de Adviesraad. Het Huishoudelijk Reglement verbood tussentijdse opvulling van vacatures, ondanks het feit dat de Utrechtse ARV mij nomineerde. Toch heb ik nu ruim een jaar Adviesraad achter de rug, in de fractie volop meewerkend en 'stemgerechtigd'; tijdens de AR-vergadering als gast, dus zwijgend en observerend. Ook boeiend! en wel zodanig dat ik me nu van harte kandidaat stel voor de komende periode '94/'96. De Adviesraad? Een uniek, democratisch D66-instrument om voeling te blijven houden met een doorsnede van de actieve achterban. Ook een goede werkervaringsplaats voor mensen die hun lidmaatschap meer vorm willen geven. Op regionaal niveau ben ik lid van een steungroep van de PS-fractie op de terreinen 'bestuurlijke vernieuwing en -organisatie'. Op afdelingsniveau leidde ik als voorzitter AVC en als woordvoerder a.i. de procedurele voorbereiding van de gemeenteraadsverkiezingen in maart 1994; nu ga ik het afdelingssecretariaat voeren. Met mijn beroepsachtergronden en mijn D66-stage op drie niveaus, maar vooral ook op grond van mijn intense betrokkenheid bij de D66-stijl van denken EN handelen voel ik me klaar voor een actiever rol in de AR. Als u dat ook wil ...

kandidaatnummer: 356

1. Jacobs, E.L.
2. Emmy
3. Apeldoorn
4. 14.09.1932
5. Prins Hendrikklaan 28
6. 3583 EM Utrecht
7. 030 - 513409
8. Doct. Nederlandse Taal- en Letterkunde, Filosofie
9. Beleidsmedewerker onderzoek en wetenschapsbeleid OenW
10. geen
11. geen
12. 1986-heden: Redacteur Cultuur + Filosofisch tijdschrift
1989-heden: Bestuur Skepsis
1993-heden: Bestuur VPRO
1992-heden: Lid evaluatie commissie onderwijsvoorrangsbeleid, voorzitter commissie onderwijsonderzoek, lid commissie coördinatie onderwijsverzorging, lid projectgroep sociale vernieuwing, lid commissie Vlaams-Nederlands onderwijsonderzoek, vert. OenW
1988-1991: Plv. lid Interdepartementale coördinatiecommissie emancipatie
1988-1991: Lid interdepartementale werkgroep preventie seksueel geweld, vert. OenW
Behalve de op het formulier genoemde maatschappelijke functies had ik in de jaren 80 en 90 tevens functies op het

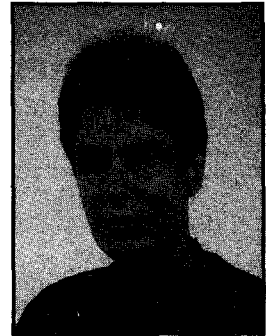

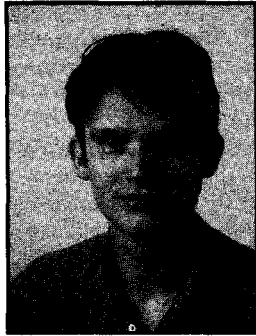
gebied van financiën en publiciteit, personeelszaken en was lid van diverse commissies o.a. op het gebied van bio-ethiek, wetenschap, onderwijs.

13. nee
14. nee
15. Ik ben van mening dat onderwijs, wetenschap en techniek de peilers zijn waarop onze economie steunt. We profiteren allen van onze technologische verworvenheden en van de wetenschap, zonder dat we ons dat zo bewust zijn. D66 wil bijvoorbeeld de Betuwelijn ondergronds, daarvoor heb je techniek nodig. De nieuwe technologie in de media vereisen inzicht in de mogelijkheden ervan om ervoor te zorgen dat er een adequaat mediabeleid wordt gevoerd. In tegenstelling tot onderwijs wordt er aan wetenschapsbeleid, onderzoek en techniek te weinig aandacht geschonken. Wellicht omdat wetenschap binnen de politiek niet zulke hoge ogen gooit en ook omdat de materie bepaald niet gemakkelijk is. Zo verzuchtte Groenman in 'Wetenschapsbeleid' november 1993. "Het is moeilijk om er (wetenschapsbeleid) iets zinnigs over te zeggen, zeker als je er een drukke portefeuille naast hebt". Nu het duidelijk is dat D66 een veel groter aandeel zal krijgen in het parlement, is het noodzakelijk dat aan wetenschap en techniek meer aandacht wordt geschonken. Nederland zal zich ook internationaal moeten kunnen profileren. Dit jaar zal het nieuwe wetenschapsbudget verschijnen. Dit wetenschapsbudget zal kritisch moeten worden gelezen en er zullen kritische vragen over moeten worden gesteld. D66 kan zich profileren door dit belangrijke punt in de schijnwerpers te zetten, m.n. als D66 relaties kan leggen met bijvoorbeeld de Betuwelijn. Op het gebied van onderzoek en wetenschapsbeleid kan ik zeker adviseren. Overige punten waarmee ik ervaring heb: minderheden, emancipatie, mediabeleid, onderwijs, ethiek.

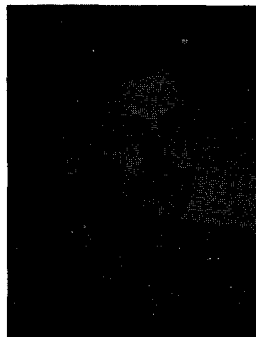
kandidaatnummer: 357

1. Kamperman- Mulder, M.H.
2. Marleen
3. Eindhoven
4. 24.03.1946
5. Rijsenburgselaan 7
6. 3972 EG Driebergen
7. 03438 - 17084
8. Gymnasium-A, doctoraal archeologie
9. Lerares Klassieke Talen
10. vanaf 1990: Voorzitter Driebergen
vanaf 1986: Steunfractie
vanaf 1992: Adviesraad, pl.verv.
11. 1988-1990: AR-lid, pl.verv.
1990-1992: AR-lid
1986-1990: Penningmeester Driebergen
12. 1992-heden: Secretaris Vereniging Classici Nederland
1994-heden: Docentenraad Traiectum College
13. Gemeenteraad, 8e plaats
14. nee
15. Hoewel ik komende periode ook niet veel tijd heb, wil ik me toch weer als plaatsvervanger verkiesbaar stellen, omdat ik bang ben, dat wij anders weer te weinig mensen op de lijst hebben: afgelopen periode waren er -door verhuizing- twee plaatsvervangers te weinig en dat was erg jammer.

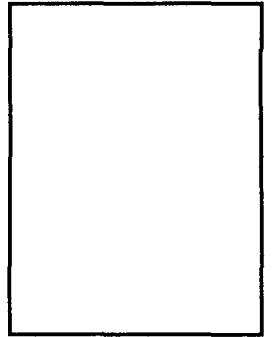
kandidaatnummer: 358

1. Netten, R.M. van
2. Roelof
3. West-Terschelling
4. 11.10.1965
5. Joh. Wierlaan 84
6. 3734 XE Den Dolder
7. 030 - 286484
8. Bestuursambtenaar / Milieuplanologie
9. Gemeentelijk milieu-ambtenaar Vleuten-De Meern
10. vanaf 1992: Lid Adviesraad
- 1990-1994: Lid Gemeenteraad Zeist
11. 1987-1990: Secretaris afdeling Zeist
12. geen
13. Gemeenteraad Zeist, nr. 7
14. nee
15. Na één periode in de Adviesraad (en de perscommissie van de Adviesraad) actief te zijn geweest, wil ik me voor nog een periode verkiesbaar stellen.
Vanuit een enthousiaste instelling denk ik in de adviesraad een praktische bijdrage te kunnen leveren. Naast een inhoudelijke bijdrage wil ik me tevens inzetten voor noodzakelijke organisatorische werkzaamheden.

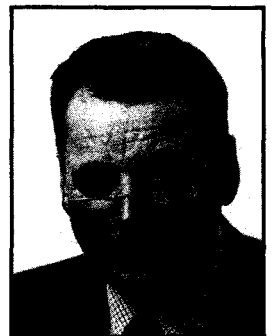
kandidaatnummer: 359

1. Rampen, W.
2. Wim
3. Amsterdam
4. 05.01.1972
5. W. Helmichstraat 29
6. 3553 JT Utrecht
7. 030 - 448520
8. Gymnasium (ongedeeld) Rechten (UU 3e jaars)
9. Student
10. geen
11. geen
12. 1992-1993: Voorzitter JD-Utrecht
- 1993-heden: VVO JD-Utrecht/'t Gooi
- 1993-heden: Coördinator JD werkgroep over staatsrechtelijke vernieuwingen
- 1992-heden: Lid Prov. Pol. Jong Kontakt Utrecht
13. nee
14. nee
15. Ik ben reeds twee jaar actief lid van de Jonge Democraten en kritisch volger van D66-politiek. Binnen de Jonge Democraten heb ik mij altijd prima vermaakt, en vermaak ik mij nog steeds prima. Ongebonden, onbevooroordeeld en met veel enthousiaste jongeren in discussie gaan, dat is precies waar ik van houd. Bij de Jonge Democraten is daarvoor alle ruimte, door de ongedwongen sfeer van jongeren onder elkaar, allemaal op zoek naar discussie. De mix tussen idealen en praktijk komt vaak uit in het voordeel van het eerstgenoemde bestanddeel. Maar het pragmatisme, wat tenslotte eigen is aan de ware vrijzinnig democraat, wordt nooit helemaal uit het oog verloren.
Het bovenstaande denk ik voor een gedeelte terug te kunnen vinden in het werk van de adviesraad, maar dan anders. Het anders zit hem in het feit dat discussie in de adviesraad toch vanuit een ander perspectief gaat. Meer verantwoordelijkheid, zowel naar de fractie als naar de vereniging toe. Tevens lijkt het me een waardevolle ervaring om

met een zeer breed scala aan D66-leden te kunnen discussiëren over onderwerpen die echt spelen in de politiek, dieper ingaan op zaken.
Ikzelf denk aan de adviesraad een jonge, frisse, soms wat koppige kijk op zaken te kunnen toevoegen, met name op het gebied van jongerenzaken als studiefinanciering, jeugdwerkgarantieplan en bijstand. Maar ook op andere gebieden voel ik mij prima thuis.
Ik verwacht aan het werk in de adviesraad net zoveel plezier te beleven als ik dat doe aan een huiskamerdiscussie of congres bij de JD ... en als ik er maar half zoveel van opsteek ...

kandidaatnummer: 360

1. Ulden, A.P. van
2. Aad
3. Leiden
4. 10.07.1943
5. Parklaan 15
6. 3972 JX Driebergen
7. 03438 - 15462
8. Gymnasium-B, natuurkunde, gepromoveerd
9. Klimatoloog, afd. hoofd
10. geen
11. 1977-1981: Voorzitter Afdeling
12. geen
13. Gemeenteraad, onverkiesbare plaats
14. nee
15. Ervaring en belangstelling.
Sinds 1970 ben ik werkzaam bij de onderzoeksafdeling van het KNMI. Daar heb ik uitgebreide onderzoeks- en beleidservaring opgedaan op het gebied van luchtverontreiniging en hieraan gerelateerde milieuproblemen, zoals verzuring, calamiteiten en kernenergie.
Tegenwoordig ben ik nauw betrokken bij de problematiek van klimaatverandering (broeikas effect) en duurzame ontwikkeling. Hierdoor krijg ik steeds meer te maken met de relatie tussen sociaal-economische ontwikkelingen en milieuproblemen op lokale, regionale en mondiale schaal. Dit vereist multidisciplinaire communicatie tussen wetenschappers onderling en tussen wetenschappers en andere maatschappelijke factoren. Ik beschouw het als een grote uitdaging, om aan zo'n proces deel te nemen. Binnen D66 hoop ik een bijdrage te kunnen leveren aan het ontwikkelen van een duurzaam perspectief voor onze wereld.

kandidaatnummer: 361

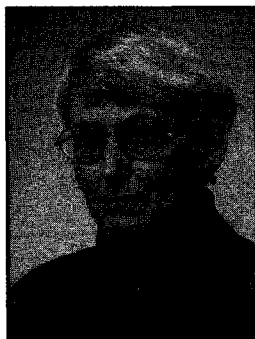
1. Ullersma, P.
2. Pieter
3. Utrecht
4. 29.06.1933
5. Valkenkamp 25
6. 3972 ZA Driebergen-Rijsenburg
7. 03438 - 12524
8. Dr. wis- en natuurkunde
9. Universitair Hoofddocent Universiteit Utrecht
10. vanaf 1993: Verkiezingscommissie Afdeling
- vanaf 1993: Campagnecommissie Afdeling
- vanaf 1992: Adviesraad
11. 1991: Campagnecommissie Afdeling

1989: Verkiezingscommissie Afdeling

12. 1987-heden: Commissie Wet. Ongr. Nw. Nat. Ver.
1978-heden: Secretaris Natuurkundig Gezelschap Utrecht
13. nee
14. nee
15. De afweging tussen individuele en collectieve verantwoordelijkheid is voor mij een belangrijk element bij de ontwikkeling van beleid. Daarmee hangt nauw samen hoeveel waarde we hechten aan consensus (en corporatisme) versus directe democratische invloed van de burger. Verder verdient juist binnen een complexe maatschappij als de onze controle op machtuitoefening grote aandacht.
Daarnaast gaat het onderwijs mij zeer ter harte. In het komende decennium zullen we als kleine natie erop moeten toezien dat het onderwijs van zodanige kwaliteit is dat zowel de individuele burger als onze maatschappij als geheel goed toegerust is om binnen Europa goed te functioneren en een rol op niveau te spelen.
Tijdens de afgelopen zittingsperiode van de Adviesraad heb ik als lid van een werkgroep een bijdrage aan de Nota Kerntaken van de Rijksoverheid geleverd.
Uit het bovenstaande moge blijken met welke instelling en belangstelling ik graag binnen de Adviesraad wil meehelpen het beleid van D66 op landelijk niveau te ontwikkelen.

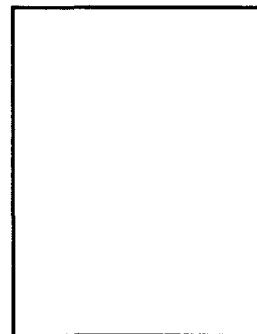
kandidaatnummer: 362

1. Vervoort- Verkade, A.
2. Aafke
3. Amstelveen, gem. Nieuwer Amstel
4. 10.04.1937
5. Nieuwe Veenendaalseweg 230
6. 3911 MT Rhenen
7. 08376 - 13315
8. Verpleegkundige
9. -
10. Vanaf 1987: Raadslid
11. 1978-1987: Lid Steunfractie
12. 1976-1990: Lid Milieuwerkgroep Rhenen
1992-heden: Bestuurslid St. Kunstzinnige Vorming Z.O. Utrecht
13. nee
14. nee
15. Zeven jaar heb ik de fractie van D66 in de raad van de gemeente Rhenen vertegenwoordigd.
Lang genoeg voor mij om met het boeiende, maar veeleisende werk te stoppen.
Omdat ik het belangrijk vind dat binnen D66 ideeën gestimuleerd, maar ook kritisch getoetst worden, heeft het werk van de Adviesraad mij altijd aangetrokken.
Ik wil mij dan ook graag kandidaat stellen om daaraan mee te werken. Niet zo zeer vanuit een specifieke deskundigheid. Want als 4-persoons-fractie heb ik mij in allerlei terreinen moeten verdiepen.
Maar wonend in een kleine agrarische gemeente hebben natuur en milieu, met de raakvlakken R.O., landbouw en 3e-wereldproblematiek mijn speciale belangstelling.

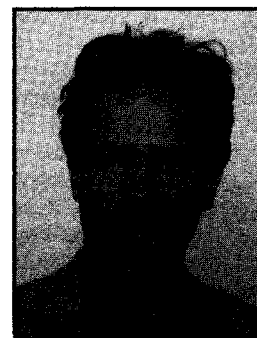
kandidaatnummer: 363

1. Waart, C. van der
2. Nel
3. IJsselstein
4. 09.10.1956
5. Edelstenenbaan 72
6. 3402 XG IJsselstein
7. 03408 - 88528
8. Arbeidsmarktpolitiek en Personeelsbeleid
9. Personeelsconsulent t.b.v. MKB
10. vanaf 1990: Adviesraad
11. PEAC
Afd. Bestuurslid
12. geen
13. nee
14. nee
15. Met plezier ben ik in de Adviesraad de afgelopen vier jaar actief geweest. En ik verwacht dat de komende tijd eveneens boeiend maar vooral ook zinvol zal zijn.
De Adviesraad lijkt een steeds belangrijker rol te krijgen binnen D66 zowel qua onderwerpen als qua niveau.
Echter zal de kwaliteit van de AR-adviezen hoger zijn naarmate er meer samengewerkt kan worden met andere geledingen binnen de partij. Bijvoorbeeld de SWB, omdat de onderwerpen vaak veel gewicht hebben en bijvoorbeeld met de plaatselijke achterban, zodat je inzichten een doorsnede zijn van je achterban.

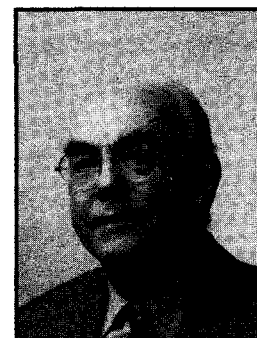
kandidaatnummer: 364

1. Wal, J. van der
2. Jan
3. Heerenveen
4. 17.01.1953
5. 3e Buurkerksteeg 26
6. 3511 KB Utrecht
7. 030 - 311908
8. L.U.W.
9. Organisatie-adviseur
10. vanaf 1992: Regiobestuurslid
vanaf 1993: Lid P.C. Utrecht
11. 1991: Lid Campagnecommissie
12. 1991-heden: Voorzitter Stichtse Milieu Federatie
1991-heden: LKG Amnesty International
13. nee
14. nee
15. nee

kandidaatnummer: 365

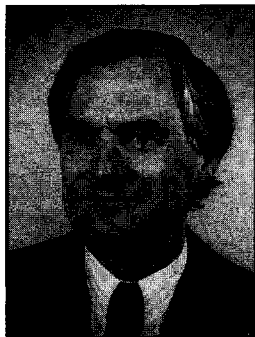
1. Wijk, G.J. van
2. Gerard
3. Amersfoort
4. 23.03.1934
5. A.M. van Schuurmanlaan 4
6. 3818 LS Amersfoort
7. 033 - 615437
8. Gymnasium B /NIVRA-accountants-opleiding
9. Vennoot Coopers en Lybrand
10. geen
11. geen

12. 1965-1975: Bestuurslid G.V.G.
1975-1985: Bestuurslid Ziekenhuis
1975-heden: Bestuurslid Verpleeghuis
1965-1980: Diverse schoolbesturen
13. nee
14. nee
15. Vrijwel vanaf de oprichting ben ik lid van D66.
Mijn activiteiten voor de partij hebben zich de afgelopen jaren beperkt tot het betalen van contributie en een bescheiden bijdrage aan de financiële paragraaf van het allereerste verkiezingsprogramma.
Een en ander was het gevolg van mijn werkring en maatschappelijke functies.
In die tijd heb ik wel veel praktijkkennis en ervaring opgedaan die aangewend kunnen worden in de Adviesraad.
Mijn sterke punten liggen op financieel terrein en op het gebied van de gezondheidszorg.
Het feit dat ik geen functies vervuld heb op het politieke strijdtonel maakt mij geschikt als adviseur met objectieve afstandelijkheid maar wel met grote betrokkenheid.

kandidaatnummer:366

1. Beenen, C.M.
2. Cees
3. Ginneken c.a.
4. 13.08.1937
5. Gooverdijk 2a
6. 3972 MB Driebergen-Rijsenburg
7. 03438 - 33281
8. HBS-B, Techn. Universiteit Delft
Bouwkunde
9. Architect
10. vanaf 1993: Steunfractie De Bilt
11. 1982-1993: Gemeenteraad De Bilt
1987-1990: Fractievoorzitter
12. 1978-1986: Bestuur Kring Centr. B.N.A.
1982-1990: Bestuur Het Nieuwe Lyceum
1983: Voorzitter Werkgroep Sandwijkstraat
13. Provinciale Staten Utrecht
14. nee
15. Na een periode van bijna 12 jaar lid te zijn geweest van de raad van de gemeente De Bilt is mijn verhuizing naar Driebergen reden geworden voor zowel mijn afscheid van een boeiende periode als een uitkijken naar een andere vorm waarin ik politiek actief kan zijn.
De toch vrij kleine schaal van gemeentepolitiek heb ik reeds aangevuld met een wat grootschaliger gebeuren als het RBU-overleg, en mijn belangstelling gaat nu ook daadwerkelijk in in soortgelijke richting. Vandaar mijn kandidaatstelling.

kandidaatnummer: 367

1. Blom, O.F.
2. Onno
3. Den Haag
4. 25.12.1957
5. Zwaluw 34
6. 3435 AC Nieuwegein
7. 03402 - 46445
8. Gymnasium A, Nederlands Recht
(Mr)
9. Senior Consultant
(pensioenadviesbureau)

10. vanaf 1993: Pl. Verkiezingscommissie Nieuwegein
11. geen
12. 1980-heden: Bestuurslidmaatschappen Gezondheidszorg
13. nee
14. nee
15. Mijn politieke belangstelling ligt vooral op het inhoudelijke vlak, minder op het bestuurlijke. Van nature ben ik meer een adviseur dan een regent. Reden waarom ik verwacht in de Adviesraad een nuttige bijdrage te kunnen leveren.
Beleidssterreinen die mijn warme belangstelling hebben: pensioen- en andere toekomstvoorzieningen, het sociale zekerheidsstelsel, justitie en rechtshulp, gezondheids- en ouderenzorg, arbeidsparticipatie en werkgelegenheid.
Ik ben als senior consultant verbonden aan een onafhankelijk pensioenadviesbureau, en verstrek (beleids)adviezen over de aanvullende pensioenvoorzieningen. Door de aard van dit vakgebied (specifiek en generalistisch tegelijk) ben ik gewend mijn aandacht zowel in de breedte als de diepte te richten. Ik publiceer regelmatig artikelen op mijn vakgebied, ben docent van de cursus Aanvullende Penioenen van de Opleiding Sociaal Recht en ben bestuurslid van de Vereniging voor Pensioenrecht.

NOORD-HOLLAND

kandidaatnummer: 401

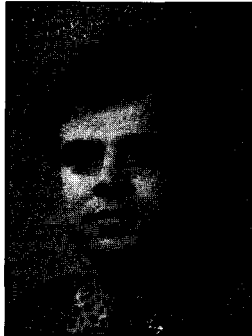
1. Dinkgreve, H.H.J.J.
2. Henk
3. Amsterdam
4. 03.06.1943
5. Hunzebos 45
6. 1447 TW Purmerend
7. 02990 - 61257
8. Volledig bevoegd onderwijzer /
Akte MO Boekhouden
9. Directeur Particuliere Instelling voor
Volwassenenonderwijs / Docent
economische en administratieve
vakken
10. vanaf 1992: Plv. lid Adviesraad
vanaf 1982: Lid SWB werkgroep Onderwijs
vanaf 1992: Lid SWB werkgroep Financieel Economische
Zaken
vanaf 1984: Lid SWB werkgroep Financieel Economische
Zaken en subgroep MKB
vanaf 1983: Secretaris Afdelingsbestuur Purmerend en
Omstreken
vanaf 1989: Lid werkgroep Economische Zaken regio
Amsterdam
vanaf 1986: Lid Steungroep Onderwijs D66 afdeling Amsterdam
11. 1988-1992: Lid Adviesraad
12. 1982: Bestuurslid (vice-voorzitter) landelijke organisatie van
instellingen voor Erkend Part. Mondeling Onderwijs
1989: Voorzitter Samenwerkende Regionale Schoolraden
Katholiek Onderwijs in Noord-Holland
1990: Voorzitter Bestuur Basisschool voor L.O.M.-onderwijs op
oecumenische grondslag
1994: Lid Algemene Vergadering Nederlands Christelijk
Werkgeversverbond (NCW)
1990: Lid Onderwijscommissie (NCW)
1991: Lid Onderwijscommissie Nederlandse Maatschappij voor
Nijverheid en Handel

13. Gemeenteraad Purmerend, 14e plaats
14. nee
15. Mijn lidmaatschap van D66 is niet zozeer ingegeven door een behoefte een politieke partij van mijn voorkeur financieel te steunen, hoewel mooi meegenomen, als wel door de stelling, dat deelname aan discussies en uitvoering van besluiten binnen een politieke partij je maatschappelijke betrokkenheid daadwerkelijk handen en voeten kan geven. Anders gezegd: heb je kritiek of opmerkingen over de inrichting van de Nederlandse Staat of over de bemoeienis van de Overheid met je dagelijkse leefomgeving; blijf dan niet aan de kant staan en word lid van een politieke partij. Bij mij viel de keuze op D66. Het democratisch gehalte van deze partij is immers groot. En dat moet vooral zo blijven.
- Zo veel mogelijk betrokkenheid van de burgers op welk niveau dan ook staat voorop en dient daarom gerealiseerd te worden. Daarom mobiliseer ik ook mezelf om naar kunnen en mogelijkheden een steentje bij te dragen.
- Gevoed door de ervaring die ik heb opgedaan en nog steeds opdoe in mijn werkzaamheden en in samenhang daarmee mijn maatschappelijke functies wil ik mij graag inzetten voor het verbreden van het draagvlak waarbinnen het gedachtengoed van D66 vorm krijgt alsmede voor het verstevigen van de basis waarop en van waaruit datzelfde gedachtengoed van onze partij in wisselwerking en contact met de buitenwacht en de burgers zijn weg kan vinden.
- Mijn persoonlijke betrokkenheid bij diverse maatschappelijke activiteiten maakt dat met toenemende regelmaat mijn handen jeuken om belangen van medeburgers te behartigen alsmede democratisch gestoeld en gecontroleerd te vertegenwoordigen. Vertrouwen, geloofwaardigheid en inlevingsvermogen zijn daarbij sleutelbegrippen.

kandidaatnummer: 402

1. Doevendans, C.
2. Cor
3. Amsterdam
4. 02.08.1960
5. Galjoen 34
6. 1132 GM Volendam
7. 02993 - 67752
8. LEAO / Assurantie B / Diverse Ass. Opleidingen
9. Verzekeringsconsulent
10. vanaf 1993: 2e Gemeenteraad
Verkiezingen 1994 niet gehaald
11. geen
12. 1991-heden: Kaderlid Unie BLMP
13. nee
14. nee
15. --

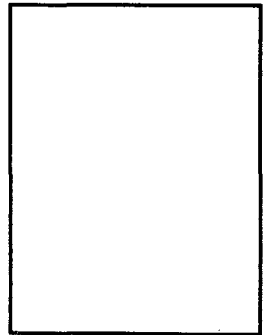
kandidaatnummer: 403

1. Eden, S.J.
2. Salee Jasry
3. Cairo-Egypte
4. 11.11.1954
5. Ruijsdaelkade 81-I
6. 1072 AL Amsterdam
7. 020 - 6757293
8. Doctoraal Egyptologie en Semitische talen, RU Leiden
Doctoraal Algemene Taalwetenschap en Kinder- en Jeugdpsychologie, RU Leiden
Tweejarige stage bij UNICEF: International Child Development Center, Florence
Binnenkort doctor in de Rechtsgeleerdheid
9. Rechtspsycholoog
Wetenschappelijk medewerker aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Vakgroep Privaatrecht, VU
10. aantal jaren:
Lid Landelijk Emancipatie Netwerk
Lid SWB werkgroepen (Justitie, Openbaar Bestuur, Buitenland)
Lid HB-commissie Integratie Allochtonen
11. Redactielid van De Olifant (D66-blad, Afdeling Amsterdam)
12. Bestuurslid Humanistisch Verbond Afdeling Amsterdam
Bestuurslid Defence for Children International, Geneve
Voorzitter van OTICS (Ondersteuning en Training in Interculturele Cognitieve en Sociale vaardigheden): centrum voor training en opleiding voor allochtonen)
13. Tweede Kamer
14. nee
15. Binnen D66 is m.i. nog ontzettend veel te doen. Voor de verwezenlijking van de ideeën en de idealen van D66 wil ik mij graag inzetten en door middel van mijn kennis en ervaring een bijdrage leveren.

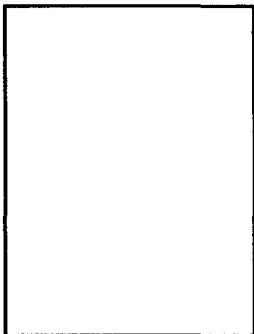
kandidaatnummer: 404

1. Eppink, Dr. A.
2. Andreas
3. Gendringen
4. 09.08.1946
5. Bgm. Lambooylaan 11
6. 1217 LB Hilversum
7. 035 - 213787
8. Universiteit
9. Directeur Adviesbureau
10. geen
11. geen
12. Vele, nationaal, internationaal
1987-heden: Federatie Maatsch. Dienstverlening
13. nee
14. nee
15. nee

kandidaatnummer: 405

1. Esajas, E.P.
2. Emile
3. Rep. Suriname (district Coronie)
4. 02.04.1940
5. Weth. Serrurierstraat 108
6. 1107 CK Amsterdam
7. 020 - 6973438
8. Lagere School / MULO / HBO-AP/PB
9. Ambtenaar (Rijk)
10. vanaf 1992: AR-lid
vanaf 1991: Lid Werkgroep Minderheden
vanaf 1990: Raadslid Amsterdam
11. 1980-1986: Bestuurslid D66 ZuidOost Amsterdam
1987-1990: Duo-raadslid Deelraad Z.O.
12. 1971-heden: Voetbaltrainer SV Bijlmer
1992-heden: Bestuurslid Vrijwilligers Centrale
13. Gemeenteraad Amsterdam, idem Deelraad Z.O.
14. nee
15. nee

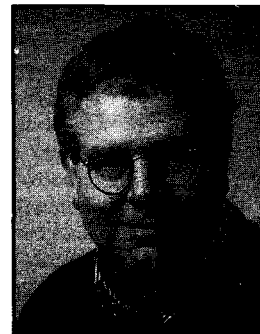
kandidaatnummer: 406

1. Hazebroek, M.W.
2. Marjolijn
3. Den Haag
4. 29.03.1942
5. KNSM-laan 805
6. 1019 LJ Amsterdam
7. 020 - 6933008
8. HBS-B / TU Bouwk Prop. / Fysiotherapie
9. Loopbaanadviseur
10. geen
11. 1991-1993: Publiciteitscoördinator
1982-1991: DB Prov. Staten Gelderland
1976-1980: LAV
12. geen
13. Tweede Kamer, nr. 52
14. nee
15. Sinds 1967 ben ik actief voor D66. Naast afdelings-, regio- en landelijke bestuursfuncties ben ik negen jaar Statenlid in Gelderland geweest. Eind zeventiger jaren heb ik al eens als lid en vice-voorzitter deel genomen aan de adviesraad. Hier heb ik goede herinneringen aan, o.a. het kruisraketten debat. De komende twee jaar wordt weer een spannende periode. Kabinetsformatie, eventuele regeringsdeelname en bezuinigingen zullen veel van ons politieke instinct, kennis en incasseringsvermogen vragen. Mijn kennis en ervaring zal ik graag willen inzetten voor wijze adviezen aan TK, EK, Eurofractie en HB.

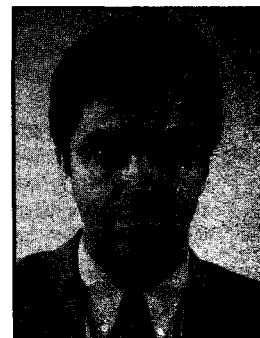
kandidaatnummer: 407

1. Hoogkamer, J.J.
2. Jelle
3. Den Haag
4. 30.09.1955
5. Mezenhof 76
6. 1742 CM Schagen
7. 02240 - 16316

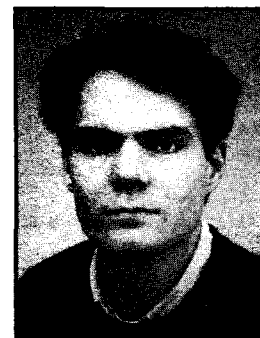
8. UBO
9. Sectorhoofd Welzijn en Burgerij
Gemeente Zijpe
10. geen
11. 1986-1990: Secretaris afdeling
Bergen-School
1990-februari 1994: Secretaris
Regio Noord-Holland
12. 1991-heden: Bestuurslid
Oudheidkamer Zijpe
1991-heden: Bestuurslid Zijper
Kerken
13. Gemeenteraad Schagen
14. nee
15. --

kandidaatnummer: 408

1. Kamphorst, N.W.
2. Nico
3. Ermelo
4. 08.10.1959
5. Crijnsenstraat 60
6. 1058 XZ Amsterdam
7. 020 - 6833777
8. Politicologie (bestuurskunde)
9. Wethouder Stadsdeel De Baarsjes
10. vanaf 1990: Wethouder De
Baarsjes
vanaf 1992: Plv. Lid Adviesraad
11. 1988-1990: Lid Bestuur Amsterdam
1991-1994: Voorzitter Amsterdam
12. geen
13. Stadsdeelraad De Baarsjes
14. nee
15. D66 streeft naar een andere manier van politiek bedrijven. Het is de komende periode belangrijk om te blijven streven naar vernieuwing van het politieke en bestuurlijke systeem. Daarbij is de stijl van politiek bedrijven, de houding in de politiek, van groot belang. Tevens moet er in de partij nagedacht worden over een groot aantal maatschappelijke vraagstukken. De adviesraad speelt bij al deze onderwerpen een belangrijke rol. Vanuit mijn ervaring wil ik daar graag aan meewerken.

kandidaatnummer: 409

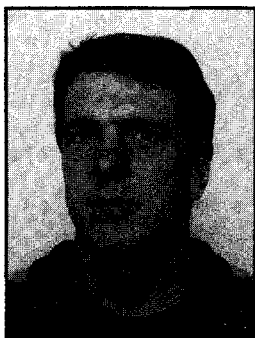
1. Kock, U.
2. Udo
3. Amsterdam
4. 03.01.1970
5. Ceintuurbaan 432-3
6. 1074 EB Amsterdam
7. 020 - 6719350
8. MBO / HBO (propedeuse),
Algemene Economie Universitair
(doctoraal nog niet afgerond)
9. Studerend
10. vanaf 1993: Amsterdam Werkgroep
Europa
vanaf januari 1994: SWB Werkgroep Financieel Economische
Zaken
11. geen
12. geen
13. nee

14. nee
15. Toen ik ruim een jaar geleden lid werd van D66 had ik slechts een vermoeden waar deze partij echt voor stond. Inmiddels is mij een punt in ieder geval duidelijk geworden; participatie en inspraak, op alle niveaus, zijn voor D66 kernbegrippen. En terecht. De landelijke Adviesraad is hiervan een van de vele praktische uitwerkingen binnen D66. Dit schetst meteen het belang van een goed functionerende Adviesraad, juist voor D66.
- Na ruim een jaar lidmaatschap denk ik inmiddels genoeg 'D66-affiniteit' te hebben om me verkiesbaar te stellen voor dit orgaan.
- Deze schriftelijke toelichting is voor u niet het meest optimale middel om te beoordelen of dit inderdaad het geval is. Daarvoor zijn de presentatiebijeenkomsten bedoeld. Wellicht kunt u daar ook beoordelen of ondergetekende een bijdrage aan het werk van de Adviesraad zou kunnen leveren, zoals hijzelf in alle bescheidenheid denkt. Ik hoop u daar dan ook te ontmoeten voor een nadere kennismaking.

kandidaatnummer: 410

1. Laan, G. van der
 2. Geerhard
 3. Deventer
 4. 20.03.1962
 5. Passeerdersgracht 8e
 6. 1016 XH Amsterdam
 7. 020 - 6273390
 8. HTS-werktuigbouw / TU-Techniek en Maatschappij (studerend)
 9. Ingenieur (zelfstandig)
 10. geen
 11. geen
 12. geen
 13. nee
 14. nee
 15. Vanuit een technische achtergrond hoop ik een positieve bijdrage te kunnen leveren aan het werk van de adviesraad. De techniek heeft een heel belangrijke invloed op ons leven. Het is bij uitstek het instrument dat de mensen in staat stelt de wereld naar zijn hand te zetten en problemen op te lossen. Veel doelstellingen voor de toekomst moeten we met behulp van nieuwe, deels nog te ontwikkelen, technologieën realiseren. Hopelijk zullen we in staat zijn om tot een wereld te komen waarin honger, oorlogen en roofbouw tot het verleden behoren. Daarvoor is het belangrijk dat de techniek op een goede wijze wordt toegepast.
- Nadat ik enige jaren als ingenieur voornamelijk met de techniek bezig ben geweest, ben ik mij meer gaan bezig houden met de beleidsvraagstukken die met de techniek samenhangen. Om mij hier beter in te vormen ben ik Techniek en Maatschappij gaan studeren aan de Technische Universiteit Eindhoven waarbij het zwaartepunt van de studie voornamelijk op het beleid ligt. Ik zou me zeer vereerd voelen als ik in de adviesraad mee kan werken aan goede advisering van de volksvertegenwoordigers, waarbij ik ook ideeën vanuit mijn invalshoek naar voren kan brengen.

kandidaatnummer: 411

1. Oirschot, F.C.
2. Frank
3. Goirle
4. 11.05.1969
5. Schermerstraat 23rn
6. 2013 GR Haarlem
7. 023-317173
8. MDS, afstuderend HEAO Small Business
9. Student
10. vanaf 1992: Redactie Groene Mug
vanaf 1992: Commissie Financiën Haarlem
11. geen
12. 1988-1989: Oud-voorzitter LAKS
1992-1994: Bestuurslid Jonge Gr. Fed.
1989-1993: Div. activiteiten JD
- 13.
- 14.
15. Dit is het moment. Onze leuze voor de verkiezingen is er een die duidt op de afsluiting van een periode. Onze destijds revolutionaire ideeën over ecologie en democratie zijn inmiddels voor een belangrijk deel gemeengoed geworden. We kunnen nu gaan oogsten. Ik ben echter van mening dat dit voor D66 geenszins een reden is om tevreden achterover leunend de zegeningen te tellen.

Zeker nu D66 mogelijkheden krijgt daadwerkelijk haar ideeën te realiseren is het van groot belang door te gaan met het zoeken naar structurele oplossingen voor belangrijke hedendaagse problemen. Uitgangspunt hierbij moet zijn dat waar problemen nu nog te vaak vanuit een eng-nationale invalshoeken worden beoordeeld deze meer vanuit een mondiaal perspectief moeten worden benaderd.

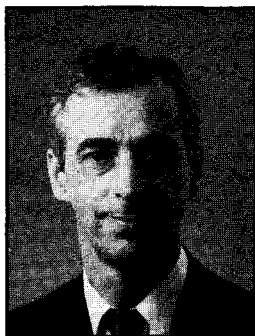
Ik ben van mening dat voor problemen als armoede, oorlog, werkeloosheid en de dreigende ineenstorting van ons ecologisch systeem alleen op mondiaal niveau structurele oplossingen kunnen worden gerealiseerd. Als we verzuimen dit te doen blijven we elkaar de zwarte piet toeschuiven, verstikken we in gevestigde belangen en zullen steeds meer mensen tot de conclusie komen dat ze in een wereld leven waar ze eigenlijk helemaal niet blij meer zijn.

Ik beschouw D66 als de meest vernieuwende partij van een van 's werelds meest vooruitstrevende landen. Ik ben dan ook van mening dat D66 bij uitstek geschikt is om een leidende rol te vervullen bij het zoeken naar oplossingen voor de problemen zoals die hierboven in het kort beschreven zijn.

De adviesraad is een orgaan dat gevraagd en ongevraagd adviseert aan de kamerfracties, het Hoofdbestuur en de Eurofractie. Ik beschouw de adviesraad daarom als een geschikt orgaan om "gezond assertieve" discussies te voeren over mogelijke oplossingen voor hedendaagse maatschappelijke problemen. U begrijpt reeds dat ik hier graag een bijdrage aan wil leveren.

kandidaatnummer: 412

1. Piet, J.L.P.
2. Johan
3. Utrecht
4. 03.10.1947
5. Weerribben 26
6. 1112 KL Diemen
7. 020 – 6909309
8. Economie / Accountancy / Milieumanagement
9. Milieu-accountant
10. geen
11. geen
12. 1986–heden: Universiteit van Amsterdam, docent
1991–heden: Ver.v. Milieu-acc., voorzitter Diversen
13. nee
14. nee
15. Bij alle politieke vraagstukken speelt de aantasting van ons milieu een rol. Er zullen fundamentele veranderingen nodig zijn in onze manier van produceren en consumeren. Milieuzorg is belangrijk voor de toekomstige samenleving waarin wij duurzaam en welvend in een gezond milieu kunnen leven. Van de maatschappelijke groeperingen mag worden verwacht dat zij een bijdrage leveren aan de milieu-oplossing. De politiek moet een nieuwe infrastructuur scheppen waarin alle groeperingen tot hun recht komen. Het wordt tijd dat wij de huidige patstelling doorbreken waarbij de een op de ander zit te wachten en onderwijl het milieu ten gronde gaat. Er is in ons land voldoende kennis en werklust om de benodigde structurele oplossingen te ontwikkelen en in te voeren:
 - * verbeterde productieprocessen waarbij minder gebruik wordt gemaakt van de energie en de grondstoffen uit de schaarse hulpbronnen die de aarde ons ter beschikking stelt en minder afval en verontreiniging;
 - * ontwerp van nieuwe produkten waarbij rekening wordt gehouden met de milieuwensen van de consument;
 - * sanering van de huidige milieuschade (zoals de schoonmaak van de bestaande bodemverontreiniging) met een strategische afweging tussen urgentie, efficiency en rationaliteit om tegen aanvaardbare kosten onze leefomgeving te herstellen.
 Deze veranderingen in de bedrijfsvoering mogen, behoeven beslist niet ten koste gaan van de werkgelegenheid en de winstgevendheid. Een goede communicatie tussen de groeperingen, een lange-termijn-visie, en vooral respect voor het milieu en voor elkaar: dat is de basis voor een nieuwe strategie waarmee de politiek actief sturend een nieuwe leefbare maatschappij kan bouwen. Vanuit mijn persoonlijk kennis en ervaring ben ik in staat een vakspecialistische bijdrage te leveren aan de politieke meningsvorming: een strategische analyse van het probleem, de creativiteit voor het vinden van oplossingen en de vormgeving van acceptabele nieuwe leefregels.

8. HBO
9. Directeur Communicatie Adviesbureau
10. Lid Steunfractie Sassenheim (Gemeenteraad)
11. geen
12. geen
13. Gemeenteraad Sassenheim, 4e plaats
14. nee
15. Door kennis en ervaring die ik tijdens mijn loopbaan heb opgedaan denk ik een goede en constructieve bijdrage te kunnen leveren aan de functie van de AR. Dit geldt met name kwesties op het gebied van Economische Zaken / Bedrijfsleven, Gezondheidszorg / Farmaceutische sector en Europa. Wat dit laatste betreft: ik heb gewoond en gewerkt in diverse Europese landen gedurende een periode van in totaal 8 jaar. Graag wil ik mijn kennis en vaardigheden, die ik momenteel gebruik in het bedrijfsleven, eveneens ten dienste stellen van D66, zo actief mogelijk. Ik ben D66-er in hart en nieren en daar wil ik graag inhoud aan geven.

kandidaatnummer: 414

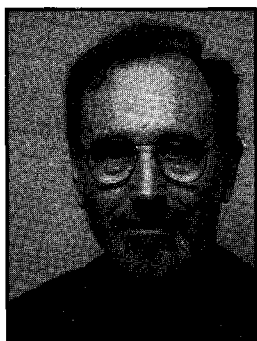
1. Povel, E.A.
2. Eric
3. Haarlem
4. 18.04.1957
5. Gen. Spoorlaan 13
6. 2111 WS Aerdenhout
7. 023 – 243377
8. WO Politieke Wetenschappen
9. Adviseur Public en European Affairs
10. geen
11. geen
12. geen
13. nee
14. nee
15. Hoewel ik vanaf het moment dat ik de stemgerechtigde leeftijd had op één uitzondering na (kom ik nog terug) altijd D66 heb gestemd, ben ik pas circa twee jaar officieel lid van D66. Ook wat betreft de Adviesraad ben ik dus een nieuwkomer. De bovenstaande gegevens verdienen daarom eerst enige aanvulling. In Leiden heb ik na het kandidaatsexamen Rechten de politicologische richting gekozen, met als specialisatie Internationale betrekkingen. Tijdens mijn studie was ik o.a. actief in de Europese Studentenvereniging AEGEE, die in 1989 als IDE (Initiative pour une Démocratie Européenne) in Spanje, Frankrijk en Nederland aan de Europese verkiezingen heeft meegedaan. Aangezien ik op de Nederlandse kandidatenlijst voor IDE stond, heb ik in 1989 uiteraard niet op Jan Willem Bertens gestemd. Vanaf 1989 tot heden ben ik werkzaam als adviseur public en European affairs. Voor diverse bedrijven, overheden en organisaties uit zowel de profit- als non-profitsector behartig ik hun belangen bij politiek en overheid, nationaal en Europees. Door het uitgebreide en gevarieerde scala aan onderwerpen waarmee ik te maken heb, en door het inzicht in en de ervaring met het politieke en bestuurlijke bedrijf, meen ik een nuttige rol in de Adviesraad te kunnen spelen. Maar naast de kennis en ervaring die ik in kan brengen, speelt

kandidaatnummer: 413

1. Pol, G.M. van der
2. Ine
3. Amsterdam
4. 04.04.1950
5. Kagerdreef 184
6. 2172 HR Sassenheim
7. 02522 – 18485 (fax: 20145)

voor mij bovenal de behoefte om vanuit een breed perspectief – generalistisch en internationaal – bezig te zijn met de meest uiteenlopende onderwerpen. Ik zou het tot mijn taak rekenen, om als lid van de AR met name de Europese invalshoek 'mee te nemen', omdat die enerzijds steeds belangrijker wordt, maar anderzijds nog vaak wordt genegeerd of onbekend is. D66 staat voor mij voor een sociaal-liberale partij, die – pragmatisch-idealistisch en wars van dogma's – een zo genuanceerd en tevens duidelijk mogelijk antwoord tracht te formuleren voor de problemen van vandaag. Voor de Adviesraad van zo'n partij stel ik mij met bijzonder veel genoegen kandidaat.

kandidaatnummer: 415

1. Prizmić
2. Vinko
3. Korcula (Kroatië)
4. 20.04.1943
5. Poelgeest 75
6. 2036 HR Haarlem
7. 023 – 359527
8. HTS-Scheepsbouw, Publicistiek en Cultuur
9. Bedrijfsadviseur minderheden
10. vanaf 1991: Werkgroep Buitenland
vanaf 1992: Commissie Integr. Allochtonen
vanaf 1993: Rapportagecommissie
11. geen
12. Lid Werkgroep SIGRA-pigment
Lid Bestuur IMI
13. Tweede Kamer
14. nee
15. Mijn algemene motivatie om voor of namens D66 een functie te vervullen kon u recent twee keer in de Democraat lezen. Daarom beperk ik me hierbij tot het meest essentiële: Tijdens de interne verkiezingen voor de Tweede Kamer heeft u mij op een eervolle, doch niet verkiesbare 57ste plaats gezet. Ik beschouw dit als een eerbewijs en tevens een verplichting om verder voor de partij en partijfuncties beschikbaar te blijven. Het lidmaatschap van de Landelijke Adviesraad lijkt mij een uitstekende mogelijkheid om mijn kennis en ervaring in dienst van de partij te stellen.

kandidaatnummer: 416

1. Schols- van Oppen, E.M.F.
2. Emilie
3. Maastricht
4. 05.10.1948
5. Jan Steenlaan 49
6. 1412 JT Naarden
7. 02159 – 47430
8. Doct. Ned. Recht + aanvullende studies
9. Senior-consultant
10. vanaf 1993: Lid LVC
11. 1986-1992: Adviesraad
? - ? (lang): Geschillencommissie diverse malen: Afd. Verkiezingscommissie
Lid Subregiobestuur West Brabant
Lid Afdelingsbestuur Naarden
12. geen

13. nee
14. nee
15. Na een gedwongen periode van afwezigheid uit de Adviesraad, omdat mijn maximale zittingstermijn erop zat, stel ik mij graag wederom kandidaat voor de Adviesraad.
In de vorige zittingsperiode heb ik mij, naast procedurele zaken als bijvoorbeeld het stembedvies, in het bijzonder bezig gehouden met het vraagstuk van de bevordering van de arbeidsparticipatie.
Nog steeds lijkt mij dit een bijzonder belangrijk onderwerp. De mate van arbeidsparticipatie bepaalt immers in sterk de mate waarin wij ons sociaal zekerheidsstelsel (in welke vorm dan ook) overeind kunnen houden.
Hiernaast hebben mijn speciale aandacht de positie van de ouderen en de hervorming van het belastingstelsel.

kandidaatnummer: 417

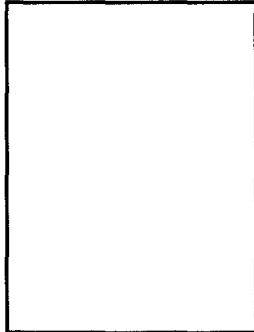
1. Sluiter, M.M.
2. Mimy
3. Amsterdam
4. 29.05.1962
5. Crynssenstraat 60-III
6. 1058 XZ Amsterdam
7. 020 – 6833777
8. Gymnasium B, prop. Rechten, doctoraal Letteren
9. eindfase doctoraal, redacteur, uitgever Manxchains
10. vanaf 1990: Raadslid Stadsdeel De Baarsjes, Amsterdam
vanaf 1992: fungerend Fractievoorzitter Stadsdeel De Baarsjes, Amsterdam
vanaf 1990: Coördinator D66-stadsdeelraadsfractie-overleg Amsterdam
vanaf 1992: Lid Adviesraad
vanaf 1993: Lid Programmacommissie De Baarsjes
vanaf 1993: Lid Verkiezingscommissie Westerpark
vanaf 1993: Lid Emancipatienetwerk Amsterdam
vanaf 1993: Trainer Opleidingscentrum D66 (PSVI)
11. 1979: Lid Campagneteam Amstelveen
1979-1981: Contactpersoon Plantagebuurt, Amsterdam
1980-1982: Lid Werkgroep Onderwijs Amsterdam
1984-1987: Penningmeester Jonge Democraten regio Groot Amsterdam
1989-1990: Campagneleider raadsverkiezingen De Baarsjes, Amsterdam
12. 1986-heden: redacteur Mundikat Magazine
1988-1990: Secretaris MCC
13. Stadsdeelraad De Baarsjes Amsterdam 1990, tweede plaats
Adviesraad Noord-Holland 1992, tweede plaats
14. Stadsdeelraad De Baarsjes Amsterdam 1994
Tweede Kamer 1994 plaats 29 Noord-Holland / 51 landelijk
15. In de afgelopen twee jaar heb ik met veel plezier en inzet namens Noord-Holland in de Adviesraad gezeten. Ik heb gemerkt dat het een prima groep mensen was qua ervaring en enthousiasme en wil graag voor een tweede periode meedoen. Vooral nu we hopelijk landelijk en Europees met meer mensen vertegenwoordigd zullen zijn is het belangrijk dat de Adviesraad adequaat inspelt op ontwikkelingen en goed meedenkt en adviseert.
Ik heb het combineren van mijn meer praktisch gerichte raadswerk met het naar wat grotere lijnen kijken in de Adviesraad een vruchtbare combinatie gevonden en ik wil er graag mee verder gaan. Net zoals twee jaar terug heb ik nog steeds het enthousiasme, de inzet en ervaring om mee te doen.

Maar ook mijn bezorgdheid over onze leefomgeving, het milieu en het gebrek aan gelijkwaardigheid voor veel groepen en mensen is gebleven.

Daarom hoop ik dat u mij, net zoals toen, het vertrouwen wilt geven om me in te kunnen zetten om vanuit D66 ideeën mee te blijven denken over hoe een aantal problemen goed aangepakt kan worden.

kandidaatnummer: 418

1. Theunisz, P.C.
2. Peter
3. Eindhoven
4. 11.01.1966
5. Willemsstraat 135, 2voor
6. 1015 JB Amsterdam
7. 020 - 6254795
8. Politicologie (Internationale Betrekkingen
9. Postdoctoraal Student Internationale en Europese Betrekkingen
Free-lance onderzoeker
10. vanaf 1993: Secretaris Regionale Werkgroep Europa
vanaf begin 1994: Lid Landelijke SWB Themagroep Europa
vanaf begin 1994: Lid Landelijke SWB Werkgroep Buitenland
11. geen
12. Als bestuurslid (secretaris) en free-lance onderzoeker actief betrokken bij de werkzaamheden van de Stichting CORINT (Coordinated Research on International Relations) te Amsterdam
Als coördinator van de afdeling Amsterdam actief betrokken bij de werkzaamheden van de Stichting voor Internationale Vraagstukken te Den Haag (onderwijs, onderzoek en voorlichting op het gebied van de Internationale Betrekkingen)
Actief lid van de Europese beweging in Nederland te Den Haag
Actief lid van het Nederlands Genootschap voor Internationale Zaken te Den Haag
13. nee
14. nee
15. Jong, ambitieus en voortdurend bereid om de handen uit de mouwen te steken. Zo kan ik mezelf misschien wel het beste omschrijven. Gekoppeld aan mijn uitgebreide kennis van en ervaring op diverse vakgebieden en mijn belangstelling om die ook daadwerkelijk in de praktijk aan te wenden, levert dat mijns inziens een aardig plaatje op van een enthousiaste en geschikte kandidaat voor het lidmaatschap of plaatsvervangend lidmaatschap van de Landelijke Adviesraad.
Waarom nu precies die Landelijke Adviesraad en niet bijvoorbeeld een vertegenwoordigende functie namens de partij? Helaas, een eenduidig antwoord op die vraag heb ik niet voorhanden. Wel betekent het lidmaatschap van die raad voor mij een extra mogelijkheid om mij optimaal te kunnen verdiepen in (en wellicht ook een bijdrage te kunnen leveren aan het formuleren van antwoorden op) de vele vraagstukken waarvoor een politieke partij als de onze zich geplaatst ziet. Daarnaast zie ik mijn eventuele participatie in de Landelijke Adviesraad als een zinvolle overkoepelende activiteit voor de werkzaamheden die ik sinds kort al voor de partij onderneem of van plan ben om te gaan ondernemen.
Een vertegenwoordigende functie voor de partij hoort daar echter nog niet bij. Nee, gezien mijn pas korte betrokkenheid bij D66 lijkt het mij veel zinvoller dat ik de komende jaren eerst maar eens mijn licht op ga steken achter de schermen van de politiek. Lokaal, waar het gaat om mijn werkzaamheden voor afdeling Amsterdam en, wie weet, straks ook voor de fractie in

de Gemeenteraad. Regionaal, waar het gaat om mijn activiteiten voor de Werkgroep Europa Amsterdam en Omstreken en straks wellicht ook voor de fractie in de Provinciale Staten van Noord-Holland. Nationaal, waar het gaat om mijn betrokkenheid bij diverse landelijke werkgroepen en, indien u zo meteen een plaatsje voor mij reserveert op uw stemformulier, binnenkort ook middels het lidmaatschap van de Landelijke Adviesraad. En, tenslotte, internationaal, waar het gaat om de beroepsmatige werkzaamheden die ik in de nabije toekomst dolgraag zou willen verrichten voor, bij voorkeur, een van de instellingen van de Europese Unie.
Kortom, voorlopig blijft het nog wel even bij leren, luisteren, meepraten en slechts incidenteel een keertje meebeslissen. het actief participeren in de Landelijke Adviesraad, of ik moet het helemaal bij het verkeerde eind hebben, lijkt mij daarvoor een ideale tijdsbesteding.

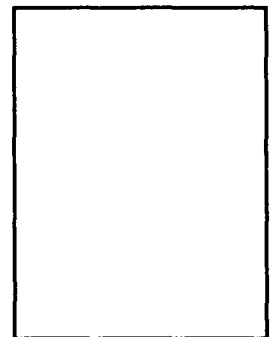
kandidaatnummer: 419

1. Vegter, R.J.F.
2. Robert
3. Haarlem
4. 08.01.1948
5. Pagenlaan 4
6. 1906 CT Limmen
7. 02205 - 2273
8. Hoofdakte + MO-B Aardrijkskunde
9. Leraar
10. geen
11. geen
12. geen
13. nee
14. nee
15. nee

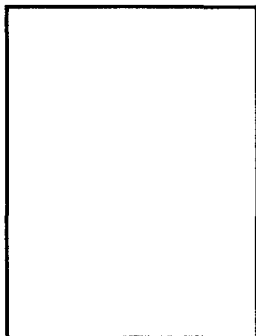
kandidaatnummer: 420

1. Vries, R.F. de
2. Bob
3. Amsterdam
4. 14.03.1940
5. Zandvoortselaan 173
6. 2042 XK Zandvoort
7. 02507 - 18750
8. HBS / Doct. Sociologie / Politicologie / Fisc.Jur.
9. Fiscaal Jurist (Franklin Plus Zandvoort)
10. vanaf februari 1994: Voorzitter afdeling Zandvoort
11. Voorzitter AVC Zandvoort
12. 1992-heden: Voorzitter SOS
1991-heden: Penningmeester SOHO
1992-heden: Voorzitter SOHO
13. nee
14. nee
15. --

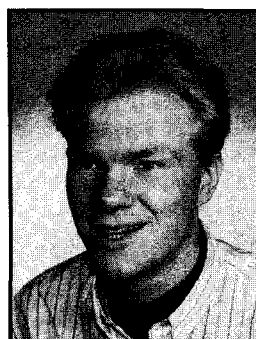

kandidaatnummer: 421

1. Weerd, A.C. van
2. Axel
3. Assen
4. 21.07.1954
5. Nieuwe Nieuwstraat 95
6. 1012 NG Amsterdam
7. 020 - 6277003
8. KMA / drs. Econ.
9. Luitenant-Kolonel Koninklijke Luchtmacht
10. Lid Werkgroep Defensie
11. Begin jaren 80: Lid Werkgroep Vrede/Veiligheidsvraagstukken
Lid Verkeerscommissie Binnenstad Amsterdam
12. Voorzitter van een Vereniging van Eigenaren
Lid Wijkcentrum d'Oude Stadt
13. nee
14. nee
15. Na een lidmaatschap van circa vijftien jaar -dus ook reeds lid van D66 toen het de partij minder goed ging- vind ik het tijd worden mijn politieke interesse via een meer actieve inzet voor D66 te concretiseren. De Adviesraad biedt hiertoe een uitgelezen mogelijkheid, omdat ik mijn meer 'lokale' belangen al via andere kanalen laat gelden. De relatieve luwte van de Adviesraad is daarop een prima aanvulling. Ik ben geïnteresseerd in Defensie- en internationale veiligheidsvraagstukken, ruimtelijke ordening en bestuurlijke vernieuwing. Het deelradenexperiment in Amsterdam sla ik in deze tijd van schaalvergroting (regio's) met verbazing gade. Het item 'gelijke behandeling' heeft mijn speciale belangstelling. In dat kader heb ik in 1987 aan de wieg van de Stichting Homosexualiteit en Krijgsmacht gestaan (en was daarvan tevens enkele jaren voorzitter). Ik heb een voorkeur voor mensen die hun nek durven uitsteken. Een uitgesproken hekel aan 'bla, bla'. Mensen die zichzelf graag horen praten behoren niet tot mijn kennissenkring. Met mijn vriend woon ik hartje Amsterdam met riant uitzicht op de Nieuwe Kerk. Als van oorsprong niet-Amsterdammer heeft Mokum niettemin mijn hart gestolen. Auto-lobbyisten, projectontwikkelaars en speculanten-architecten vinden mij op hun weg!

kandidaatnummer: 422

1. Zoontjes, M.E.
2. Edwin
3. Beverwijk
4. 24.11.1970
5. Antoniestraat 12, app. 2.2
6. 2011 CR Haarlem
7. 023 - 402895
8. VWO / Politicologie (WO)
9. Student (laatste jaar) aan UvA
10. vanaf 1992: Voorzitter Milieuwerkgroep in Haarlem
vanaf 1993: Lid EG-werkgroep Landelijk
11. 1992-1994: Lid Programmacommissie in Haarlem
1993 + 1994: Lid van ad hoc voorbereidings-werkgroepen t.b.v. Congres-amendementen
12. 1990-1991: Lid Studentenfractie van Vakgroep Internationale Betrekkingen aan UvA
13. nee
14. nee

15. De eerste reden voor mij om me kandidaat te stellen voor de Adviesraad is omdat ik het erg interessant vind om zitting te nemen in een D66-orgaan dat advies uitbrengt aan diverse besturen binnen D66 en aan de fracties van de Eerste- en Tweede Kamer en het Europese Parlement. Het is erg goed voor D66 en de vertegenwoordigende fracties dat zij 'terug kunnen vallen' op een achterban binnen de eigen partij als er heikele kwesties zijn. De tweede reden is dat ik van mening ben dat ik er mijn kennis van zaken erg goed kwijt kan. Met name op de beleidsterreinen milieu en Europese zaken ben ik een goede aanvulling in een nieuw te kiezen Adviesraad. Op deze gebieden heb ik voornamelijk kennis opgedaan binnen mijn studie politicologie en diverse werkgroepen van D66 waar ik lid van ben. Ook denk ik dat de Adviesraad een goede inbreng van een jongere binnen D66 nodig heeft. De samenstelling in de Raad is dan mooi in evenwicht voor wat betreft leeftijd en kennis/interesse-gebieden. Ik hoop dat de lezers mij in staat stellen een constructieve bijdrage te leveren aan het werk van de Adviesraad!

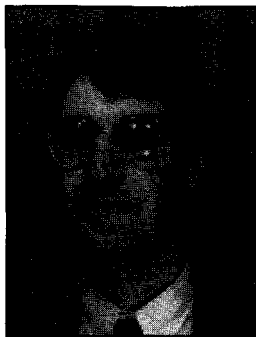
kandidaatnummer: 423

1. Amsberg, J.I.E.
2. Juliane
- 3.
4. 27.05.1932
5. Ruysdaellaan 1
6. 1399 CE Muiderberg
7. 02942 - 61981
8. HBO
9. Scholleiding
10. vanaf 1990: Adviesraad, plv. twee van de vier jaar
11. geen
12. 1988-heden: Bestuur V.L.S.
1993-heden: Bestuur St. Nasch. Muz.
1991-heden: Congresforumlid Muz.
13. de Adviesraad zelf
14. niet binnen de politiek of overheid
15. Tijdens het meewerken binnen de adviesraad heb ik geconstateerd dat bij deze partij onderwijsdeskundigheid zeer gewenst is. Door dit mij zo bekende werkveld kan ik de nieuwe invalshoeken van de veranderende samenleving (ik werk in Amsterdam Zuid-oost), binnen de adviesraad meer zicht geven en daarmee vanzelf andere geledingen binnen de partij. Het gaat er in de komende jaren om voor jongeren kansen tot optimale ontwikkeling te verhelderen (zie Jeugd en Samenleving, februarinummer 1994). Dat heeft te maken met nationalisme versus internationalisme, individualisme versus gemeenschappelijkheid, schaalvergroting versus schaalverkleining, Europees burger versus wereldburger, maatschappelijke participatie en de produktiviteit voor eenieder. Tijdens de afgelopen twee jaar binnen de raad ben ik aan het werk geweest in de groep die de schets van de partij opstelde. Deze schets is met algemene stemmen goedgekeurd en zal binnenkort overal binnen de partij zijn uitwerking hebben. Ook bij onderwerpen als emancipatie, werkgelegenheid, studiefinanciering, houding t.o.v. pleeggezinnen, asielbeleid, rechten van een kind, maar vooral bij alle mogelijke invalshoeken t.a.v. onderwijs, ben ik zeer betrokken geweest. Daarom heb ik besloten me nogmaals verkiesbaar te stellen om deze voornoemde zaken verder te mogen uitwerken.

kandidaatnummer: 424

1. Andel, W.J. van
2. Wouter
3. Den Haag
4. 03.11.1951
5. Heussensstraat 68
6. 2023 JS Haarlem
7. 023 - 275591
8. Gymnasium B, Rechtenstudie
9. Advocaat
10. vanaf 1992: Lid Adviesraad
11. geen
12. Bestuurslid Wederzijds (jeugdtheatergezelschap)
Lid Raad van Toezicht Orde van Advocaten te Haarlem
Voorzitter Medezeggenschapsraad van Basisschool te Haarlem (Noorderschool)
13. nee
14. nee
15. De adviesraad is een zinvol en verfrissend orgaan binnen D66. Ongevraagd en gevraagd adviezen geven aan de Eerste en Tweede Kamer, Hoofdbestuur en Europarlement. De discussie die hieruit volgt is zeer belangrijk voor het uiteindelijk standpunt van D66. Zoveel mogelijk leden dienen betrokken te zijn bij de meningsvorming van D66. De leden van de adviesraad met hun vaak praktische en maatschappelijke ervaring vormen in het geheel van de uitwisseling van gedachten een belangrijk onderdeel voor een zorgvuldige en redelijke standpuntbepaling. Ik wil de komende twee jaar weer graag deel uit maken van de adviesraad.

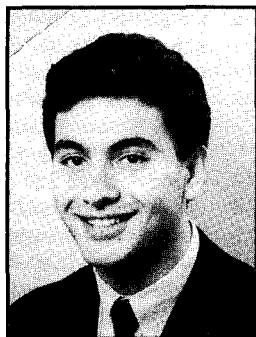

heden: Voorzitter Raad van Commissarissen SOSAA

13. Gemeenteraad Amsterdam, nr. 9
Deelraad De Baarsjes, lijstduwer
14. nee
15. Twee jaar geleden vroeg ik om uw steun vanwege mijn achtergrond. Studenten, etnische minderheden en jongeren hadden een te zwakke stem in de Adviesraad (AR) en ik wilde dat veranderen. Dat is dankzij u gelukt: ik kwam als de nummer drie (van de zeven afgevaardigden) van Noord-Holland in de AR.
De ene keer bleef mijn inbreng beperkt tot een betoog, een andere keer kwam ik met een tegen-notitie of diende een motie in. Zo heb ik samen met anderen de discussie en besluitvorming kunnen beïnvloeden bij onderwerpen zoals: sociale dienstplicht, rechten van het kind, Joegoslavië, sociaal beleid jongeren en studiefinanciering. Ik wil ook de komende twee jaar mijn bijdrage leveren aan het werk van de AR. Er moet echter wel wat veranderen.
Als de AR echt de stem van de leden tussen de congressen door wil zijn, zal gezorgd moeten worden dat:
 - * adviezen uitgebracht worden voordat D66-politiek hun standpunten hebben ingenomen;
 - * discussies op hoofdlijnen worden gevoerd;
 - * de samenwerking met bijvoorbeeld het Wetenschappelijk Bureau en de bestuurdersvereniging beter wordt.
 Kortom: de AR-leden moeten minder politicus of ambtenaar spelen, maar meer D66-lid zijn! Het presidium van de AR heeft bij de nieuwe werkwijze een belangrijke initiërende en actieve taak.
Wie A zegt, moet ook B zeggen. Daarom stel ik me weer kandidaat en vraag ik uw stem. IK REKEN OP U!

kandidaatnummer: 425

1. Arda, A.
2. Atilla
3. Istanbul (Turkije)
4. 03.06.1970
5. Witte de Withstraat 75b
6. 1057 XL Amsterdam
7. 020 - 6163306
8. Atheneum-B,
Bedrijfskunde van de Financiële Sector (propaedeuse en gedeeltelijk doctoraal),
Propaedeuse Rechten
Doctoraal Belastingrecht (nog niet voltooid)
9. Student
10. vanaf 1991: Bestuurslid afdeling Amsterdam
vanaf 1992: Lid Adviesraad
vanaf 1992: Duo-raadslid stadsdeel De Baarsjes
vanaf 1993: Lid Campagneteam afdeling Amsterdam
vanaf 1990: Lid Werkgroep Minderhedenbeleid Amsterdam
vanaf 1991: Lid Werkgroep Onderwijs Amsterdam
vanaf 1992: Lid Werkgroep Financiën en Bestuurlijke Organisatie Amsterdam
11. 1991-1992: Coördinator Werkgroep Minderhedenbeleid Amsterdam
1991-1992: Coördinator Werkgroep ROA (Regionaal Orgaan Amsterdam)
1991-1992: Bestuurslid regio Noord-Holland
1992-1993: Campagne-coördinator regio Noord-Holland
1993: Lid Programmacommissie afdeling De Baarsjes
12. 1990-1991: Voorzitter Studentenbelangenorganisatie QSQ
1991-1992: Bestuurslid Stichting Studenten Onderwijs Services Amsterdamse Academies (SOSAA)

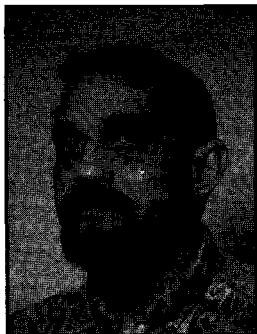
kandidaatnummer: 426

1. Arkesteijn- van Willigen, M.J.
2. Maud
3. Naarden
4. 23.05.1945
5. Van Ostadelaan 21
6. 1412 JG Naarden
7. 02159 - 46721
8. MMS, MO Pedagogiek, Italiaanse Taal- en Letterkunde
9. Politicus, Wethouder Naarden
10. vanaf 1990: Wethouder
vanaf 1990: Werkgroep Onderwijs
vanaf 1992: Lid ISVOM
11. 1985-1991: Lid Adviesraad
1985-1991: Lid Presidium Adviesraad
12. 1980-heden: Pedagogisch Adviseur Peuterspeelzalen
13. Gemeenteraad Naarden
14. nee
15. nee

kandidaatnummer: 427

1. Back, C.A.M. de
2. Charles
3. Paramaribo
4. 09.04.1951
5. Sumatrastraat 217a
6. 1095 HN Amsterdam
7. 020 - 6657085 (tevens fax)
8. Mulu

9. Thans WAO-er, maar multiple inzetbaar
10. vanaf 1993: Bestuurslid Deelraad Afdeling
vanaf 1993: Lid
Campagnecommissie
vanaf 1993: Lid
Minderhedencommissie Amsterdam
vanaf 1994: Lid Integratie Minderheden
11. geen
12. 1969-1979: militair
1985-1987: Woordvoerder
Ministerie van Volksgezondheid in Suriname
1988-1991: Dir. St. SOS Kinderdorpen Internationaal in Suriname
13. nee
14. nee
15. --

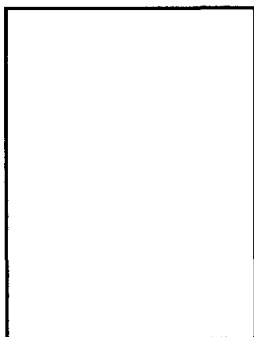

enkele bestuursfuncties bekleed bij verschillende maatschappelijke groeperingen (o.m. op het gebied van ontwikkelings samenwerking). Na mijn studie werkte ik enkele jaren op het economisch onderzoeksbureau van de AMRO Bank. Daarna was ik beleidsmedewerker op het Ministerie van Financiën, bij de afdeling Internationale Monetaire Zaken, en als zodanig direct betrokken bij de ambtelijke voorbereiding van het EMU-verdrag van Maastricht, dat onder Nederlands voorzitterschap tot stand kwam. Sinds vorig jaar ben ik weer werkzaam bij de ABN AMRO Bank, in het directoraat Asset Management waar ik ondermeer verantwoordelijk ben voor het portefeuillestrategie-beleid (beleggingen). Mijn belangstelling voor het werk in de adviesraad gaat vooral uit naar financieel-economische en sociaal-economische aangelegenheden, Europese integratie en minderhedenbeleid.

ZUID-HOLLAND

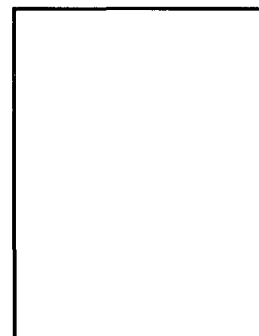
kandidaatnummer: 428

1. Boltaringen, C.F.H. van
2. Casper
3. Den Haag
4. 09.03.1948
5. Rijnlaan 1a
6. 2105 XH Heemstede
7. 023 - 294979
8. HAVO
9. 50% Luchtverkeersleider, 50% 1e medewerker luchtverkeersleiding procedures
vanaf 1990: Raadslid
11. geen
12. geen
13. Fractie Gemeenteraad Heemstede
14. nee
15. nee

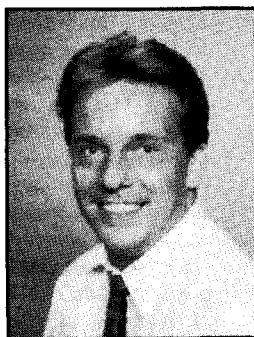
kandidaatnummer: 451

1. Droogendijk, C.E.C.
2. Kees
3. Nijmegen
4. 17.05.1952
5. Waarsmanslag 25
6. 2805 EW Gouda
7. 01820 - 12404
8. Jurist
9. Beleidsontwikkelaar Ministerie van Justitie
vanaf 1992: Plv. lid Adviesraad
11. geen
12. --
13. nee
14. nee
15. De afgelopen periode als plaatsvervangend lid van de adviesraad heb ik als heel nuttig ervaren. Nuttig in die zin dat ik het politieke handwerk van nabij heb leren kennen en daardoor gaandeweg beter ingespeeld raakte op de wijze waarop standpunten binnen D66 worden voorbereid. Voor D66 wordt 1994 een belangrijk jaar. Om aan de vele onderwerpen en vragen die op D66 afkomen bij te dragen in de voorbereiding van de formulering van standpunten wil ik mijn prille ervaring binnen de partij verder uitbouwen en (opnieuw) mijn steentje aan de diverse discussies bijdragen door mij kandidaat te stellen voor de adviesraad van D66.

kandidaatnummer: 429

1. Buckens, H.M.M.
2. Eric
3. Gemert (NB)
4. 06.02.1959
5. Jacob Obrechtstraat 47
6. 1071 KH Amsterdam
7. 020 - 6649808
tot 15 april luidt mijn adres:
Fakkelgras 24
2315 TD Leiden
071 - 225648
8. Economie en Politicologie
9. Econoom (ABN AMRO Asset Management)
10. geen
11. geen
12. geen
13. nee
14. nee
15. Mijn studie Economie volgde ik aan de Katholieke Universiteit Brabant en Politicologie (Internationale Betrekkingen) aan de Katholieke Universiteit in Nijmegen. Tijdens mijn studie heb ik

kandidaatnummer: 452

1. Eeden, W.A. van
2. Willem
3. Amsterdam
4. 10.07.1969
5. Morsweg 81
6. 2332 EK Leiden
7. 071 - 317949
8. VWO
9. Opleiding Financieel Medewerker
10. geen
11. 1992-1993: Redactie Leidse Democraat

12. 1990: Redactie Regioblad JD Utrecht
1991: Redactie Kaderblad JD
13. nee
14. nee
15. Na geruime tijd redactionele functies bij D66 en de JD te hebben vervuld, ben ik klaar om een functie te nemen die dicht bij de eigenlijke politiek staat. Om zo te werken aan mijn ideaal om de politiek zo dicht mogelijk bij de burger te brengen en een vrije maar rechtvaardige samenleving te onderhouden.

kandidaatnummer: 453

1. Fokkema, R.P.
2. Ronald
3. Groningen
4. 01.11.1948
5. Maartje Offersstraat 8
6. 2642 BN Pijnacker
7. 01736 - 93264
8. Bedrijfssociologie / -kunde (EUR1987)
9. Directeur eigen BV / Interim- en Projectmanager
10. vanaf 1992: Steunfractie
vanaf 1993: Campagneteam
11. 1993: Programmacommissie
12. 1987-heden: Lid/Voorzitter VRB
1985-heden" Lid OOA
13. Gemeenteraad (eerste reserve)
14. nee
15. Ik stel mij kandidaat omdat ik van politiek hou en daar energie in wil steken. Ik denk dat ik een goede kandidaat voor de adviesraad ben door drie soorten ervaringen: D66, werk en wonen.

D66-ervaring

Ik ben actief op het gemeentelijk niveau. De laatste jaren woon ik het fractieberaad bij en lever ik daaraan effectieve bijdragen. Daarnaast was ik (eind-)redacteur van het beleidsprogramma 90-94 en actief lid van het campagneteam. Voor de nieuwe gemeenteraad ben ik de eerste reserve voor D66.

Werk-ervaring

In mijn werk heb ik brede ervaring opgedaan met maatschappelijk relevante vraagstukken. Dat is het gevolg van het soort werk dat ik doe en de soort organisaties die ik tot mijn klanten mag rekenen. Ik ben sinds 1982 (zelfstandig) organisatieadviseur voor het overheidsbestuur en de gesubsidieerde sector. Mijn opdrachten liggen in de sfeer van justitie, politie en de sociale zekerheid. In de gesubsidieerde sector heb ik ervaring met koepelorganisaties van visueel- en verstandelijk gehandicapten. De in mijn werk opgedane ervaring kan van belang zijn voor het werk in de AR.

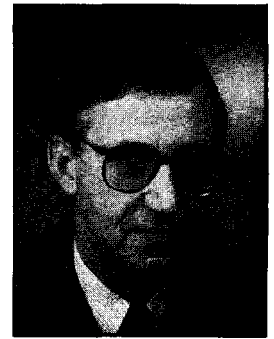
Woon-ervaring

Ik heb gewoond in Groningen en Den Haag, gestudeerde in Rotterdam en ik woon nu in Pijnacker. Dat betekent dat ik als gewone burger bekend ben met zowel groot-steeds als plattelandse vraagstukken. Dat kan relevant zijn voor het werk in de AR.

Het gaat goed met D66. Dat moet zo blijven. Via de adviesraad wil ik daaraan graag voluit mijn bijdrage leveren. Ik hou er rekening mee dat dat meer tijd vergt dan zes vergaderingen per jaar.

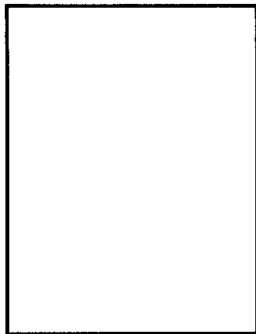
kandidaatnummer: 454

1. Heide, J. van der
2. Jens
3. Den Haag
4. 02.11.1941
5. Storm van 's-Gravesandeweg 36
6. 2242 JH Wassenaar
7. 01751 - 79418
8. Economie Studie Erasmus
Universiteit
9. Bedrijfsadviseur
10. vanaf 1992: Adviseur Tweede
Kamerfractie Politie/Justitie
vanaf 1994: Voorzitter afdeling Wassenaar
11. geen tijd voor
12. 1990-1994: Voorzitter Montessoribasisschool
1987-1992: Directiefuncties in het bedrijfsleven
1985-1987: Lid van de Toelatingscommissie van de Cosso
1982-1985: Secretaris van het Bestuur van een tiental
Samenwerkenden bedrijven
13. nee
14. nee
15. D66 is voor mij de kans om politiek vernieuwend bezig te zijn. Vernieuwend, waarbij 20 jaar bedrijfservaring in verschillende management- en directie-functies wordt ingebracht. Bovendien ben ik actief in de muziek, het school- en sportleven. Voor mij is belangrijk het menselijke aspect, dus de ontmoeting tussen mensen bevorderen. Daarbij is bij het vormgeven van de samenleving veel aandacht gewenst. De afstand tussen de burger en de bestuurder verkleinen is daar één goed voorbeeld van. Maar vele mensen ontmoeten elkaar in organisaties, bij overheid en bedrijfsleven. Dáár het menselijk aspect benadrukken is een ander aandachtsgebied. Functies van mensen zijn beter gedefinieerd als zij ruimte bieden voor persoonlijke invulling. De organisatie van het werk is beter geregeld naarmate persoonlijke invulling van het werk meer kans heeft. Ook daarin kan de politiek een belangrijke rol spelen.
Regelgeving dient zoveel als mogelijk ruimte te bieden in plaats van ruimte te beperken. Maatschappelijk normbesef ontstaat door ervaring, niet door het weten van de normen. Gedrag dat ter discussie staat, daar leert de maatschappij wat van. Geeft mensen de kans om met elkaar uit te maken waar de grenzen liggen en zonodig daarna de rechter.
Omgaan met welvaart, met de vergroting van ons gezichtsveld, met de nieuwe communicatie mogelijkheden, met de toegenomen mobiliteit, met de mogelijkheden van de gezondheidszorg, wij hebben er nog maar zo korte tijd ervaring mee. Een uitdaging voor de politiek om daar wegen in te zoeken. Ongetwijfeld zullen er geholpen door de politiek, nieuwe vormen van televisie, reclame en voorlichting komen, die de brutale inbreuk van reclame op de televisieprogramma's zullen doen verminderen.
De adviesraad van D66 een prachtig orgaan om met bovenstaande onderwerpen op afstand van de Tweede Kamer bezig te zijn.

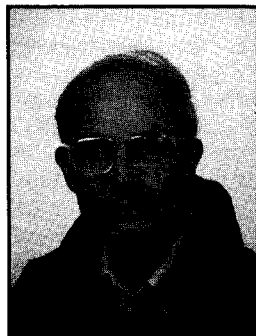
kandidaatnummer: 455

1. Holsteijn, J.M.
2. Jan
3. Rotterdam
4. 09.12.1937
5. Rembrandstraat 15
6. 3202 EK Spijkenisse
7. 01880 - 12179
8. VEV Elektro
9. Ass. T.D.
10. vanaf 1986: Raadslid
11. 1978-1986: Bestuurslid
1978-1986: Steunfractielid
12. 1990-heden: Lid Pensioenstichting
13. Gemeenteraad
14. nee
15. nee

kandidaatnummer: 456

1. Jansz, D.
2. Douwe
3. Tasuruan (Java)
4. 05.03.1930
5. Van Montfoortlaan 6
6. 2241 JK Wassenaar
7. 01751 - 18724
8. MO Pedagogiek, kandidaats Sociologie
9. Bestuurder Vakorganisatie Onderwijs
10. vanaf 1982: Onderwijswerkgroep
11. 1978-1981: Bestuurslid afdeling Wassenaar
12. 1988-heden: Lid Bestuur CBOO (Contactcentrum Openbaar Onderwijs)
1987-heden: Lid Algemeen Bestuur Hogeschool Rotterdam
Delegatielid Overlegorgaan Provincie Zuid-Holland-onderwijs
Vertegenwoordiger M.U.P. in centrale Commissie Onderwijsoverleg
CAO-onderhandelaar op hogescholen
Onderwijscommissie M.U.P.
Platform Onderwijs-Arbeid Rijnstreek
13. nee
14. nee
15. Mijn activiteiten in D66 hebben zich, afgezien van een aantal jaren lidmaatschap van een afdelingsbestuur, voornamelijk gericht op de werkgroepen onderwijs en hoger onderwijs, alsmede het adviseren naar de achtereenvolgende onderwijswoordvoerders van D66 in de Tweede Kamer in de afgelopen 10 á 12 jaar.
Dat betekent niet dat ik alleen geïnteresseerd ben in onderwijszaken. Integendeel. Zowel vanuit diverse maatschappelijk functies als vanuit persoonlijke betrokkenheid houd ik mij bezig met meer beleidsterreinen dan alleen onderwijs.
Komende jaren wordt Nederland -en andere Europese landen- geconfronteerd met een aantal uiterst urgente problemen: werkloosheid, milieuvraagstukken, de toenemende greep van de professionele criminaliteit op de maatschappij (dit wordt in Nederland nog zeer onderschat), de grenzen van de welvaartsstaat, kerntaken overheid.
Er moeten duidelijke politieke keuzen worden gemaakt. Dat legt op de politieke partijen een grote verantwoordelijkheid, des te meer bij een toenemende scepsis van de burger t.o.v. de politiek. Voor een sterk groeiend D66 speelt dit in nog

sterkere mate, afgunstig gade geslagen door de andere partijen. Elke uitspraak van D66 zal extra kritisch door de partijen worden beoordeeld.
De politiek wordt er niet minder boeiend door.
Gaarne wil ik een bijdrage leveren aan de politieke meningsvorming in D66. Daarom mijn kandidaatstelling voor de adviesraad.

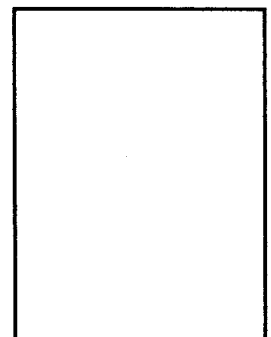
kandidaatnummer: 457

1. Jaspers, E.J.
2. Erica
3. Son en Breugel
4. 15.11.1967
5. Rapenburg 50
6. 2311 EX Leiden
7. 071 - 133562
8. Politicologie, R.U.L. (laatstejaars)
9. Studente, deeltijdwerkzaamheden o.m. als KLM-medewerker en chauffeur
10. vanaf 1992: Lid Adviesraad
vanaf 1991: Lid Werkgroep Buitenland SWB
11. geen
12. 1992-heden: Secretaris Jonge Eur. Federalisten-NL
1988-1991: Lid Int. Secretariaat Jonge Democraten
13. EP-lijst, plaats 15, Gemeenteraadslid nr. 21 (bewust onverkiesbaar)
14. nee
15. De komende tijd zal de rol van D66 in de nationale en Europese politiek zeker toenemen. De adviezen van de Adviesraad zullen hierdoor van nog grotere betekenis worden. Als lid van de Adviesraad en lid van de perscommissie van dit partijorgaan, heb ik iets meer dan twee jaar deelgenomen aan de vergaderingen van de Adviesraad en aan de voorbereiding van adviezen. Ter wille van de noodzakelijke continuïteit in Zuid-Holland en vanwege het feit dat ik met erg veel plezier en enthousiasme lid ben geweest, hoop ik dat ik nog twee jaar terug mag keren in de Adviesraad.
Door mijn studie, stage bij de Europese Commissie en werkzaamheden op verschillende niveaus in de samenleving, heb ik een brede visie en kennis van onderwerpen van zowel binnen- als buitenlandse aard gekregen, in het bijzonder heb ik specifieke kennis op nationaal en Europees schaalniveau op het gebied van sociale vraagstukken, economie, handel en milieu. De komende twee jaar wil ik de band tussen de regio en de Adviesraad en Leiden en de Adviesraad aanhalen zodat een ieder die wil, nader mee kan spreken over de in de Adviesraad in behandeling zijnde onderwerpen zoals de ziektekosten, onderwijs en actuele zaken.

kandidaatnummer: 458

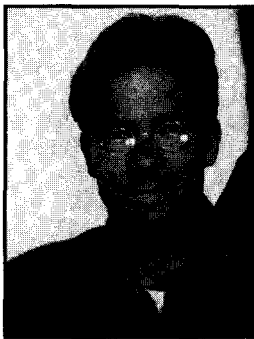
1. Kastelein, A.G.
2. Gerard
3. Rotterdam
4. 26.04.1951
5. Kraaiheide 97
6. 3069 LC Rotterdam
7. 010 - 4553039
8. Communicatie, Management, e.a.
9. Hoofd Voorlichting + Plv. Hoofd Sector Alg. Bestuurszaken
deelgemeente Prins Alexander

10. geen
11. 1977-1979: Steunfractie Gemeente Rotterdam
1989-heden: Steunfractie deelgemeente Prins Alexander
12. 1992-heden: Voorzitter Overleg Deelgemeente Voorlichters
13. nee
14. nee
15. De AR is typisch voor D66. Formeel weinig invloed, maar informeel aan de weg timmerend. Hoewel het voor onze groeiende partij belangrijk is om op diverse punten te professionaliseren, blijven er uitzonderingen die de regel bevestigen.
De AR moet -naar mijn mening- een orgaan blijven die 'onafhankelijk' advies geeft. De adviezen moeten gaan over: politiek-actuele zaken; maatschappelijk kwesties; organisatorische kwesties en de positie van D66.
In mijn beroep moet ik mij politiek en maatschappelijk breed oriënteren. Zo'n breed gezichtsveld lijkt mij een pré, om in de AR goed te functioneren. Met enthousiasme stel ik mij daarom beschikbaar.

kandidaatnummer: 459

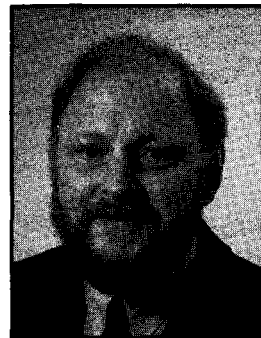
1. Knaap, P. van der
2. Peter
3. Amsterdam
4. 23.10.1965
5. Jensiussstraat 9c
6. 3035 VA Rotterdam
7. 010 - 4655597
8. Universitair Bestuurskunde (EUR)
9. Assistent-in-opleiding (AIO) EUR
10. vanaf 1993: Lid Werkgroep Kunst en Cultuur Rotterdam
vanaf 1992: Lid
11. geen
12. 1990-1992: Bestuurslid PvdA Rotterdam Noord
13. nee
14. nee
15. Ondanks het feit dat een adviesraad formeel weinig invloed heeft op de politieke besluitvorming, denk ik dat een dergelijk ondersteunend klankbord een grote bijdrage kan leveren aan de kwaliteit van de gehanteerde argumenten. Hierdoor wint de inbreng van D66 in politieke debatten inhoudelijk gehalte, is haar overtuigingskracht groter zodat er uiteindelijk betere beslissingen kunnen worden genomen (en uitgevoerd). D66 kent -godzijdank!- geen alles overheersende partij-ideologie. Hierdoor is het vergroten van inhoudelijke kwaliteit/overtuigingskracht door discussie echter onontkoombaar. Je bent pas geloofwaardig als je jezelf gelooft. Dit weerklinkt in het feit dat deze partij meningvorming door middel van argumentatie hoog in het vaandel heeft. Dit trok mij twee jaar geleden aan, toen ik lid werd (en later deel werd van de werkgroep Kunst en Cultuur van de Rotterdamse fractie). Ook beroepshalve houd ik mij bezig met de 'leerfunctie' van adviserende en evaluerende organen. Ik verricht sinds 1991 aan de Erasmus Universiteit Rotterdam promotie-onderzoek naar de invloed van de adviezen van het Economisch en Sociaal Comité van de Europese Unie, de Europese Rekenkamer en het Comité van het Europees Parlement op het communautaire structuurbeleid. Kritiek en advocatuur van de duivel blijken probate instrumenten om gesloten cirkels van rationaliteit te doorbreken. Hiernaast weten meer meer. De komende tijd zal mijn dissertatie veel tijd kosten. 'Bijhouden wat er in de wereld gebeurt' kost echter geen moeite. Verdieping in en discussie over specifieke maatschappelijke vraagstukken beschouw ik als een grote uitdaging, niet

plichtmatig 'cultureel correct', maar gewoon omdat er nog zoveel rotzooi aan de hand is. De Adviesraad biedt een welkom medium tussen borrelpraat en wetenschappelijk verantwoorde boekenpraat actief mee te denken en praten. Mijn eventuele inbreng bestaat uit een combinatie van factoren. Allereerst woon ik in het 'Oude Noorden' van Rotterdam, een oude wijk met alles erop en eraan. Ik studeerde bestuurskunde in Rotterdam, Leuven en Indianapolis. Verder kan ik meepraten over Europees (structuur)beleid, de regioproblematiek en het Nederlands buitenlandse mensenrechtenbeleid.

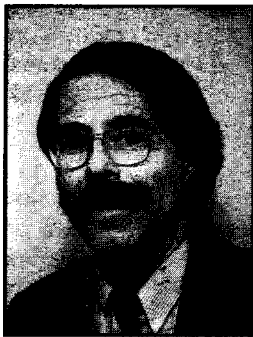
kandidaatnummer: 460

1. Lin, D. van
2. Don
3. Maasbracht
4. 05.08.1949
5. Oosterwerf 2
6. 2804 LZ Gouda
7. 01820 - 37151
8. Sociale Wetenschappen / Andragologie
9. Coördinator Sector Maatschappelijke Ontwikkelingen SWG Gouda
10. vanaf 1992: Lid (plv.) Adviesraad
vanaf 1993: Lid SWB Themagroep Openbaar Bestuur
vanaf 1993: Voorzitter Programmacommissie Zuid-Holland
11. 1993: Lid Programmacommissie Gouda
12. 1987-heden: Voorzitter Bestuur/Raad van Toezicht A.V. Zorgverzekeraar Trias (Dordrecht-Gorcum-Gouda)
1992-heden: Lid Bestuur Platform Internationale Welzijnsaangelegenheden (VNG, IPO, WVC, NIZW, NOG, e.a.)
februari 1994-heden: Lid Nationale Ziekenfondsraad
13. nee
14. nee
15. Graag stel ik me weer beschikbaar voor een nieuwe periode. Hoofdbestuur en D66-fracties in de Tweede Kamer, Eerste Kamer en Europees Parlement moeten naast de ALV'en tussentijds kunnen steunen op opinie-gaadmeters van doorsnee D66-leden omtrent actuele politieke vraagstukken; De landelijke adviesraad biedt deze mogelijkheid als D66-platform voor meningsvorming. Sommige bestuursleden en fractieleden zouden wat actiever in het gebruik ervan kunnen worden! De adviesraad behoort mede de afstemming te bewaken van de politieke agenda van onze bestuurders op de maatschappelijke agenda van burgers. Dat kan beter! In de afgelopen twee jaar heb ik actief deelgenomen aan AR-vergaderingen en aan enkele AR-werkgroepen. Onder andere heb ik bijdragen geleverd aan adviezen omtrent kerntaken rijksoverheid, volksgezondheid, sociale zekerheid, eurofractie- en partijvorming en matrix-agendering met overige partijgeledingen. Dat smaakte naar meer! Als u mij weer ziet zitten in de AR, ben ik bereid om in teamverband met regio-leden en overige AR-leden ook in de komende twee jaren weer AR-klussen te klaren.

kandidaatnummer: 461

1. Linthorst, H.M.
2. Huub
3. Den Haag
4. 07.05.1945
5. Ten Hovestraat 6
6. 2582 RL Den Haag
7. 070 - 3520316
8. Doctoraal Nederlands Recht
9. Plv. hoofd dir. Wetgeving en Juridische Aangelegenheden Ministerie van Economische Zaken
10. geen
11. geen
12. geen
13. nee
14. nee
15. Ik ga ervan uit dat de nieuwe fractie meer dan ooit behoefte zal hebben aan advies. Zij zal voor een groot deel uit nieuwelingen bestaan en D66 zal wellicht deelnemen aan het kabinet. In geval van regeringsdeelname is het van groot belang dat D66 niet op dezelfde wijze als PvdA en het CDA dat plegen te doen haar lot verbindt aan dat van een coalitiekabinet. Vanouds pleit D66 voor dualisme: onafhankelijkheid van regering en parlement ten opzichte van elkaar. De D66-fractie zal dat in de praktijk waar moeten maken, wellicht zelfs tegen een eigen minister in. De Adviesraad kan de fractie helpen volop in de samenleving te blijven staan. Mijn angst is, dat D66 in de nieuwe kabinetsperiode iets overkomt als de PvdA met de WAO. Dan is alle verkiezingswinst zó weer weg. De Adviesraad kan helpen dat te voorkomen. Ik kan daaraan, mede dankzij een twintigjarige ervaring op verschillende Haagse ministeries, wellicht een bijdrage leveren.

kandidaatnummer: 462

1. Melis, S.A.P.J. van
2. Suzanne
3. Veghel
4. 11.03.1968
5. Copernicusstraat 143
6. 2561 VT Den Haag
7. 070 - 3659714
8. Doctoraal Juridische Bestuurs-wetenschappen
9. Beleidsmedewerker Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening
10. vanaf 1993: Secretaris regio Zuid-Holland
vanaf 1993: Lid Werkgroep Welzijn afd. Den Haag
11. geen
12. geen
13. nee
14. nee
15. Het lidmaatschap van de Adviesraad spreekt mij vooral aan omdat het de unieke kans is om met een breed scala aan politieke onderwerpen inhoudelijk bezig te zijn. Als secretaris van het bestuur van D66 Zuid-Holland verricht ik voornamelijk organisatorische werkzaamheden. Het werk in de Adviesraad zou dan ook een nieuwe uitdaging betekenen. In mijn huidige functie als medewerker bij de Raad van Advies voor de Ruimtelijke Ordening heb ik ervaring gekregen met het opstellen van adviezen. In de Adviesraad zou ik speciaal willen letten op het concrete effect van beleidsmaatregelen voor de burger. Op deze manier kan ook de relatie bestuur-burgers

versterkt worden.

Mijn interesse gaat uit naar de volgende onderwerpen: ruimtelijke ordening, bestuurlijke organisatie, verkeer en vervoer, wetgeving en Europese zaken.

kandidaatnummer: 463

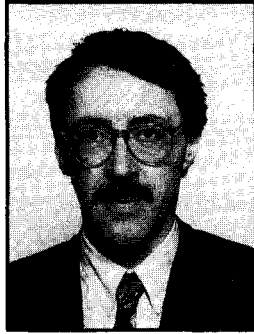
1. Ramsundersingh, A.S.
2. Atem
3. Nieuw Nickerie, Suriname
4. 28.04.1960
5. Stoelendans 90
6. 2907 TE Capelle aan den IJssel
7. 010 - 4581493
8. Civiele techniek, TU Delft
9. Hoofd Buitenlandse Projecten IHE Delft
10. Lid Werkgroepen Buitenland en Ontwikkelingssamenwerking
11. geen
12. Adviseur Delft International Students Society
13. nee
14. nee
15. In deze snel veranderende wereld zullen ook democraten zich op strategische wijze moeten kunnen positioneren. Wij zullen onze visies met betrekking tot handel, communicatie, kennisoverdracht, milieu, vrede & veiligheid, 'good governance', kinderen, vrouwen, godsdiensten, fundamentalisten, armoede, etc. continu moeten toetsen aan onze democratische waarden en normen. Meer en meer zullen wij genooddaakt zijn onze posities op strategische wijze te bepalen. Daarbij moeten wij beseffen dat landen in Centraal- en Oost Europa, Azië, Afrika, het Midden Oosten en Latijns Amerika zich niet meer zo 'ver' van ons bevinden! Hoe gaan wij om met deze ontwikkelingen, nu en ook op de lange termijn? Welke rol spelen wij als democraten bij de invulling van de 'internationale sociale vernieuwing' en 'veiligheid'?

Als lid van de Adviesraad van D66 wil ik actief bijdragen aan het proces van denken en doen; de verduidelijking van de profielschets van de partij wil ik niet vanaf de zijlijn volgen. In de discussie zou ik het buitenland op creatieve wijze willen benaderen vanuit het beginsel van de **gemeenschappelijkheid**, die een voorwaarde vormt voor het maken en uitvoeren van buitenlandsbeleid (economisch, technologisch, sociaal-cultureel, politiek, etc.). In mijn huidige functie kom ik veel (gewone en deskundige) mensen tegen tijdens mijn reizen naar landen in Europa, Azië, Afrika en het Midden Oosten. In dit netwerk van internationale vrienden realiser ik wat die gemeenschappelijkheid in onze dagelijkse Nederlandse realiteit betekent. In dit netwerk verrijk ik mijzelf met nieuwe en/of andere inzichten en visies, die ik via de Adviesraad aan de partij zou willen 'exposeren' ten behoeve van de positionering van D66 in het internationale veld.

kandidaatnummer: 464

1. Rutgers van der Loeff, A.
2. Bram
3. Assen
4. 11.07.1949
5. Van Hoeylaan 13
6. 2594 CN Den Haag
7. 070 - 3837034

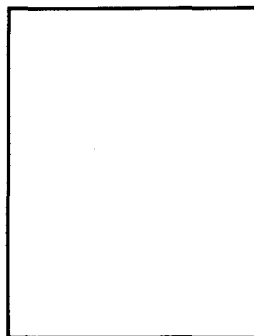
8. Econoom
9. Secretaris NCW, Ned. Christ. Werkgeversbond
10. geen
11. 1977-1979: Lid Commissie Consumentenzaken
- 1980-1983: Lid Commissie Energie zaken
- 1992-1993: Lid Financieel Economische Commissie
12. 1984-1989: Lid/Voorzitter Ouderraad Basisschool
- 1986-1992: Lid/Voorzitter GEB-consumentenraad
- 1985-1989: Lid Remonstrantse Kerkeraad
- 1993-heden: Lid Remonstrantse Kerkeraad

13. nee
 14. nee
 15. Bestuurlijke vernieuwing is essentieel, maar kansloos zolang de Tweede Kamer jaarlijks nog gedetailleerd moet besluiten over een budget van ca. f 250 mld. Zo veel mogelijk taken zullen via decentralisatie, deregulering, uitbesteding en privatisering overgelaten moeten worden aan maatschappelijke organisaties, agentschappen en het bedrijfsleven. Dit uiteraard binnen wettelijke kaders en waar mogelijk met zodanig samengestelde besturen, dat daarin sprake is van een gezond evenwicht van 'countervailing powers'. Hoe complexer de samenleving, hoe meer (vooral) de Rijksoverheid zich moet beperken tot het vaststellen en periodiek toetsen van structuren, waarbinnen individuele en georganiseerde burgers en bedrijven hun eigen verantwoordelijkheid kunnen dragen. Achtergrond hiervan is niet de verwachting dat dan alles foutloos zal gaan: die verwachting mag de overheid nooit koesteren, al mag dat geen reden zijn om bij de pakken neer te gaan zitten. Doel is wel de overheid te beschermen tegen zichzelf en tegen de woede of de apathie van de kiezers, wanneer de overheid zijn beloftes (weer) niet na kan komen. Alleen door bewuste zelfbeperking kan de overheid bij het nog altijd grote aantal resterende taken voldoende krachtig optreden.
- In mijn werk -vóór het NCW het Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, het Ministerie van Economische Zaken en het secretariaat van de Algemene Energieraad- en overige maatschappelijke functies heb ik de nodige ervaring opgedaan op het raakvlak van politiek en maatschappij. Ik heb er een hekel aan om met die ervaring als knieziende kiezer of slapend lid aan de kant te blijven staan.

kandidaatnummer: 465

1. Strijers, H.P.M.
2. Hans
3. Assen
4. 19.09.1924
5. Wilhelminastraat 4
6. 2351 GT Leiderdorp
7. 071 - 895036
8. Doct. Rechten
9. b.d.
10. vanaf 1984: Redactie Afdelingsblad
- vanaf 1990: Redactie Regioblad
11. 1982-1990: Bestuurslid Regio Zuid-Holland
- 1984-1990: Lid Adviesraad
12. 1990-heden: Bestuurslid Soc. Cult. Centrum
13. nee
14. nee

15. Tien jaar geleden, toen ik voor het eerst in de Adviesraad kwam, wachtten alle leden op het herstel van D66. Dat herstel begon met Van Mierlo's schitterende toespraak in Arnhem. In de jaren daarna ging het ook met de Adviesraad veel beter. Als lid van het Presidium mocht ik daaraan bijdragen. En nog steeds gaat het beter. De Adviesraad speelt zijn rol nu uitstekend! D66 kan daarmee tevreden zijn: de vrije organisatie van onze partij maakt een functie als die van de Adviesraad broodnodig. (NB: "De Adviesraad is de vervanger van een stelsel van interne publieke opinie-peiling dat tevoren bestond. Enquetes en panels bleken te blijven steken in het stadium van experimenteren, en ook te duur te zijn.")
- Dienen als schakel tussen leden en bestuur - mij lijkt dat een prima tijdsbesteding. Dus ben ik graag weer beschikbaar. Temeer omdat D66 gediend is met mensen, die uit eigen ervaring nog weten waarom de partij werd opgericht.

kandidaatnummer: 466

1. Tilburg, P.M. van
 2. Lieneke
 3. Asten
 4. 17.02.1960
 5. Zuiderkeerkring 423
 6. 2408 HT Alphen aan den Rijn
 7. 01720 - 90860
 8. HBO-opleiding
 9. Rijksambtenaar / Medewerker Dynamisch Archief
 10. geen
 11. geen
 12. geen
 13. nee
 14. nee
 15. Sinds voorjaar 1993 ben ik lid van D66. De afgelopen periode heb ik gebruikt om me te oriënteren binnen de partij. Indien ik kon ben ik op alle landelijke-, regionale- en afdelingsvergaderingen aanwezig geweest. Nu wil ik me graag in gaan zetten voor D66 en wel via de Adviesraad.
- Ik denk dat ik daar een geschikt persoon voor ben omdat ik een brede politiek/maatschappelijke belangstelling heb en me door veel te lezen goed op de hoogte houd van actuele en minder actuele aangelegenheden. Ik hoop dat de regio Zuid-Holland mij haar vertrouwen durft te geven.

kandidaatnummer: 467

1. Verhagen, R.L.M.
2. Ronald
3. Eindhoven
4. 26.05.1935
5. Bleulandweg 134
6. 2803 HH Gouda
7. 01820 - 24923
8. Gymnasium A staatsexamen Notariaat
9. Kandidaat-notaris
10. Lid Adviesraad
- Lid bestuur afdeling Gouda
- Lid Regionale Verkiezingscommissie (RVC) Zuid-Holland
- Lid SWB-werkgroep Staatsrecht en Binnenlandse Zaken
- Lid Hoofdbestuurswerkgroep Integratie Allochtonen
11. Secretaris Regio Zuid-Holland

komt de uitwerking van politieke beslissingen zeer dreigend over, zeker als het inkomen gevaar loopt. Er wordt geklaagd over 'de politiek'. Politici staan te ver af van de vrouw/man in de straat, zo wordt gezegd. Waar of niet waar? Zonder op het vorenstaande al te diep in te gaan, wil ik stellen dat het op sommige momenten de schijn heeft dat het in de politiek soms gaat om het spel of het ego van de politicus en dat de resultaten, zeg de kniekers op de tweede plaats komen. Politiek is er voor mensen en wordt gemaakt door mensen. Nimmer mag uit het oog worden verloren dat politiek een onderdeel is van onze samenleving. Een samenleving waarin wij allen een plaats en een functie hebben of vervullen. Als de adviesraad onder andere als klankbord van de samenleving kan fungeren voor de kamerfracties en het hoofdbestuur, met steeds de vraag in het achterhoofd 'wat is het bestaansrecht van D66', dan zou ik daaraan graag een bijdrage willen leveren.

kandidaatnummer: 471

1. Algra, L.J.E.
2. Leon
3. Goirle
4. 18.07.1959
5. Louis Elsevierstraat 19
6. 2332 PL Leiden
7. 071 - 769843
8. Post MBO-Organisatiekunde, Beleid en Management HBO-Maatschappelijk Werk, Onderwijzersopleiding
9. Beleidsmedewerker Arbeidsvoorzieningen en Volwassenen Educatie
10. vanaf 1992: Lid Werkgroep Gemeente Politiek Leiden
11. 1990-1992: Lid Werkgroep Arbeidsmarktbeleid
1990-1992: Adviseur D66 Eindhoven
1990-1992: Volger Commissie- en Raadsvergaderingen Gekandideerd als Fractie-assistent voor provinciale Staten Noord-Brabant
12. 1990-1993: Secretaris 'De Prins Organisatieconsult en Training' EHV
1987-1990: Secretaris Toneelvereniging 'De Stijl' Eindhoven
1983-1986: Bestuurslid Ned. Org. Welzijnswerk, afdeling Vrijwilligers Utrecht
1983-1985: Voorzitter van Regionale Vrijwilligerskrant EHV
1983-1985: Voorzitter Agglomeratie Eindhoven/Regionaal Werkgelegenheidsbeleid van de Stichting Ondersteuning Vrijwilligerscentrales Regio Eindhoven
1983-1985: Afgevaardigde van de Regionale Toetsingscommissie Eindhoven (W.O.A.U.)
1987-1991: Afgevaardigde van de Cliëntenraad G.S.D. Eindhoven (cliëntparticipatie)
Afgevaardigde in Leerlingen-, Studenten-, Academieraden St. Josephvereniging (= Kath. onderwijs), Ons Middelbaar Onderwijs en HBO-raad
13. Gemeenteraad Leiden, 24
14. nee
15. De adviesraad heeft nu sterke positie en na de gemeenteraads- en landelijke verkiezingen is het van belang dat de adviesraad alleen maar aan kwaliteit wint! Bij de vorige gemeenteraadsverkiezingen ben ook ik lid geworden van D66, omdat ik me ernstig zorgen maakte over de manier waarop een kleine top van politiek 'erkende' autoriteiten in gevestigde partijen de dienst uitmaakten. En dat baart me nog steeds zorgen! Mijn kandidaatstelling voor

de adviesraad wordt gekenmerkt door mijn interesse in een partij die voorstander is van een nieuwe, open en energieke democratische ontwikkeling; inspraak en zeggenschap van alle belangengroeperingen bij hun zaken, rechten van individuele burgers, spelregels voor de bestuurlijke organisatie van ons land.

Zonder dogma's of grote woorden worden actiebeginselen op een democratische manier geformuleerd en uitgevoerd. Voor mij is politiek handelen op lokaal danwel regionaal niveau een kwestie van mensenwerk. En hierin staan lerend samenwerken en samenwerkend leren voor mij centraal.

Het ondersteunen van kamerfracties vind ik van essentieel belang. Ik ben dan ook gewend geraakt aan het ondersteunen van politici op een aantal terreinen, zoals: georganiseerd welzijnswerk, bestuurlijke en sociale vernieuwing, arbeidsmarktbeleid, kunst- en cultuurbeoefening, volwasseneneducatie, onderwijs, minderhedenbeleid, jongeren- en ouderenproblematiek, enz. enz.

Vanuit mijn middelbare schooltijd heb ik hiermee al kennis en ervaring opgedaan als afgevaardigde in leerlingen-, studenten-, academieraden, de St. Josephvereniging Eindhoven (= koepelorganisatie voor Katholiek basisonderwijs), de Stichting Ons Middelbaar Onderwijs te Tilburg en de HBO-raad; in bestuurlijke functies o.a. als bestuurslid van de Stichting Ondersteuning Vrijwilligerscentrales Regio Eindhoven (= agglomeratie Eindhoven-project in het kader van regionale werkgelegenheid), bestuurslid van 'De Prins. Organisatieconsult en Training' te Eindhoven, en in mijn huidige functie van beleidsmedewerker bij het Intergemeentelijk Overlegorgaan Rijnstreek Alphen aan den Rijn.

300 woorden geen sinecure, maar hopelijk toch een goede indruk!

kandidaatnummer: 472

1. Atsma, F.T.
2. Freek
3. Den Haag
4. 09.05.1950
5. 2e Louise de Colignystraat 85
6. 2595 SM Den Haag
7. 070 - 3470190
8. Bestuursjurist
9. Eigenaar Adviesbureau voor Publiek Private zaken
10. vanaf 1992: Regio Bestuurslid Zuid-Holland
11. geen
12. 1973-1992: diverse
13. nee
14. nee
15. nee

kandidaatnummer: 473

1. Beek, C.R. van
2. Renée
3. Rotterdam
4. 20.01.1952
5. Zwanewater 55
6. 2715 BH Zoetermeer
7. 079 - 513780
8. Doctoraal Franse Taal- en Letterkunde
9. Beleidsambtenaar bij Gemeente

10. vanaf 1990 (t/m april 1994): Lid Afdelingsbestuur
11. 1983-1989: Lid Afdelingsbestuur
12. geen
13. nee
14. nee
15. Na een tiental jaren actief geweest te zijn als afdelingsbestuurder, wil ik me nu graag meer inhoudelijk met politiek gaan bezighouden. Mede door mijn opleiding heb ik grote belangstelling voor het onderwijsbeleid.

Door mijn werk als beleidsambtenaar bij een gemeente heb ik ruime ervaring opgedaan op het terrein van:

- welzijn, kinderopvang
- bestuurlijke vernieuwing, referendum, bestuurlijke (re)organisatie, regiovorming

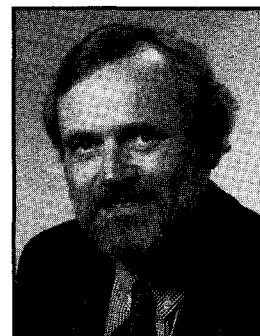
Met name op de terreinen van politieke en bestuurlijke vernieuwing en de bestuurlijke (re)organisatie staat veel te gebeuren de komende jaren. Belangrijk hierbij is, vind ik, dat deze ontwikkelingen van onderaf -en in samenspraak met de meest betrokkenen (burgers)- tot stand komen en niet van bovenaf worden gedictieerd.

Daar wil ik graag een bijdrage aan leveren.

verdeling van zetels kan in die geest worden begrepen. Ik vind het dan ook wenselijk om nu al aan te geven dat ik mijn bestuursfunctie zal neerleggen indien ik gekozen mocht worden. Juist omdat er een regionale zetelverdeling is, vind ik het belangrijk om met name de opvattingen van de Zeeuwse leden ter kennis van de fracties en het bestuur te brengen. Omdat Zeeland slechts twee zetels heeft, vind ik een goede samenwerking met de andere kandidaat (en de plaatsvervangende leden) van het grootste belang.

kandidaatnummer: 502

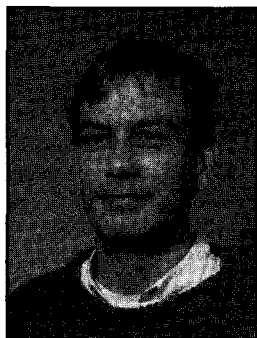
1. Hoest, L. van der
2. Leo
3. Rotterdam
4. 16.12.1947
5. Dr. H.C.M. Ghijzenstraat 14
6. 4357 ES Domburg
7. 01188 - 2729
8. Academische
9. Algemeen Directeur
10. vanaf 1994: Lijsttrekker Gemeente Domburg
11. 1992: Lid Werkgroep Domburg
12. 1990-heden: Land. Voorzitter Vorl. 1992-heden: Bestuurslid school
13. gemeenteraad
14. nee
15. nee

ZEELAND

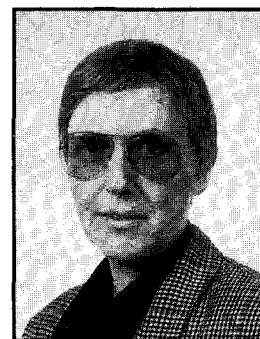
kandidaatnummer: 501

1. Eck, P.J. van
2. Pieter
3. Papendrecht
4. 11.09.1963
5. Leliënlaan 2
6. 4382 PC Vlissingen
7. 01184 - 15275
8. HBO - Lerarenopleiding Geschiedenis / Maatschappijleer
9. Coördinator Facilitair Bureau
10. vanaf 1990: Raadslid
vanaf 1991: Vice-voorzitter Regio Zeeland
11. 1989-1992: Fractiemedewerker Staten
1989-1993: Redacteur Regioblad
12. 1990-1991: Bestuurslid Stuurgroep Wetens. Activiteiten Zeeland Diverse
13. Provinciale Staten, nr. 9
14. Raadslid, nr. 4
15. Ik denk dat een schriftelijke toelichting op mijn kandidatuur enige duidelijkheid zal scheppen. Vele Zeeuwse leden zullen mij wel kennen als vice-voorzitter van het regiobestuur. Een functie die naar mijn idee onverenigbaar is met het lidmaatschap van de adviesraad. Ook al staan de statuten het wel toe.
In Zeeland is het gebruikelijk dat de Adviesraadsleden aan het regiobestuur verslag uitbrengen van de Adviesraadsvergaderingen en samen met het regiobestuur hun standpunt bepalen. Er is dus sprake van een bepaalde mate van last en ruggespraak. Ook de op regionale basis geschoeide

kandidaatnummer: 503

1. Huisman, G.E.
2. Truus
3. Wonsradeel
4. 26.07.1948
5. David Koddelaan 37
6. 4374 ER Zoutelande
7. 01186 - 1461
8. WO Rechten
9. Directeur Provinciale Zeeuwse Bibliotheek
10. geen
11. geen
12. 1994-heden: Delta-Academie
1993-heden: Adviescommissie OU
1994-heden: Stichting PCNL
13. nee
14. nee
15. nee

kandidaatnummer: 504

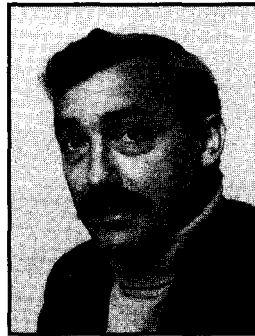
1. Kam, P. de
2. Peter
3. Oostkapelle
4. 04.01.1941
5. Duiyvendrechtstraat 35
6. 4382 ET Vlissingen
7. 01184 - 16589
8. MO
9. Lab.medewerker RWS (RIKS)

10. vanaf 1992: AR-lid
vanaf 1990: Lid Steunfractie
vanaf 1991: Bestuurslid Afdeling
geen
11. geen
12. 1991-heden: Secretaris K.O.F.
1980-1992: Bestuurslid Afd.
Speeltuinen
1988-1993: MZ Lid MAVO
13. Raadslid D66 Vlissingen
14. nee
15. Doordat twee collega AR-leden uit
Zeeland er mee gaan stoppen voel
ik mij geroepen om nog een
periode door te gaan afhankelijk
van de verkiezingsuitslag in de Gemeente Vlissingen.

kandidaatnummer: 505

1. Bruijn, E.J.H.M. de
2. Ernie
3. 's-Hertogenbosch
4. 17.02.1950
5. Kreeksingel 12
6. 4542 BP Hoek
7. 01154 - 2268
8. HBO (Hogere Zeevaartschool)
9. Registerloods
10. vanaf 1992: Plv. Adviesraad
11. 1989-1992: Secretaris Politiek
Zeeland
12. geen
13. nee
14. nee
15. nee

mij opnieuw kandidaatstellen voor de Adviesraad. Ik noem hiervoor een drietal redenen:

- a De twee belangrijkste functies van de AR met betrekking tot het reilen en zeilen van de partij en van de fracties die haar in de landelijke politiek vertegenwoordigen, zijn die van kompas en peillood. Minder beeldend gezegd: van het kritisch volgen en nadenken over de koers van de partij (kompas!) met veel aandacht voor wat er in alle geledingen van de samenleving onder de mensen leeft (peillood!). Wat de kompas-functie betreft kan ik vermelden, dat ik mede-opsteller ben van een (profiel)schets van de partij (zowel van de eerste versie, AR 90-91, als van de nieuwste versie, AR 93-94). Het is een werkstuk dat als oriëntatiepunt kan fungeren bij het gezamenlijk bepalen van onze positie in een voortdurend, en steeds sneller veranderende maatschappij.
- b Door de jaren heen heb ik goede contacten onderhouden met leden en afdelingen in (Midden) Brabant. Zulke contacten zijn nodig omdat ze kansen bieden om in onze regio het politieke debat te stimuleren, onderling in partijverband en met de mensen in Noord-Brabant. Dit zie ik als een van de voornaamste taken van een lid van de AR, waarvan de samenstelling primair regionaal bepaald is.
- c Voor onze partij, met haar grote aanhang vooral in de Randstad, is het van belang dat landelijke vraagstukken vanuit verschillende regio's worden belicht. In het verleden hebben we op dit punt met de Brabantse leden van de AR, dikwijls ook in samenspraak met anderen - in het bijzonder uit Gelderland en Limburg, de meningsvorming in de Raad kunnen verrijken en beïnvloeden. Regelmatig ben ik als woordvoerder opgetreden.

kandidaatnummer: 552

1. Harberink- Geense, J.L.S.
2. Joop
3. Rotterdam
4. 28.10.1926
5. Sleedoorn 19
6. 5666 AT Geldrop
7. 040 - 862265
8. HBS-B, Medisch Analiste
9. -
10. vanaf 1990: Lid AR
vanaf 1988: Voorzitter Subregio
Z.O. Brabant

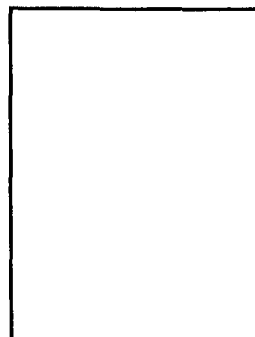

11. geen
12. geen
13. Gemeenteraad Geldrop, 3e plaats
14. Lid Stemadviescommissie Statenverkiezingen Noord-Brabant
15. Vier jaar heb ik nu met plezier en overtuiging in de AR meegedacht en meegepraat over politieke en maatschappelijke onderwerpen van allerlei aard. Ervaringen op lokaal en (sub)regionaal niveau waren daarbij nuttig, hetgeen ook in omgekeerde zin het geval was. Wanneer D66 straks met versterkte fracties aanwezig zal zijn in Tweede Kamer en Europees Parlement zal het contact met de basis van onze partij van groot belang zijn, zoals dat ook geldt voor de fractie in de Eerste Kamer en het HB. De AR is voor dat contact een uitstekend instrument. Daarom wil ik Noord-Brabant graag nog twee jaar in de AR medevertegenwoordigen.

NOORD-BRABANT

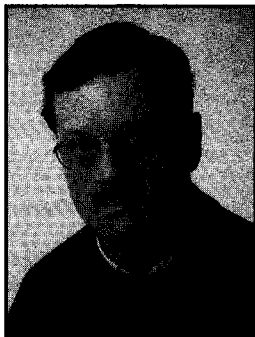
kandidaatnummer: 551

1. Doorne, F.J.M. van
2. Frans
3. Helmond
4. 07.01.1933
5. Wielingen 18
6. 5032 TM Tilburg
7. 013 - 671686
8. Filosofie (gepromoveerd)
9. Universitair Hoofddocent
10. vanaf 1993: Lid
Campagnecommissie Afdeling
Tilburg
1993: Voorzitter Programmacommissie
11. 1982-1986: Penningmeester en voorzitter Subregio Midden
Brabant
1986-1992: Lid Adviesraad
1990-1991: Vice-voorzitter Adviesraad
12. 1993-heden: Lid College van Advies Thuiszorg Midden-
Brabant
13. Gemeenteraad Tilburg (onverkiesbare plaats)
14. nee
15. Na een reglementair vereiste onderbreking van twee jaar wil ik

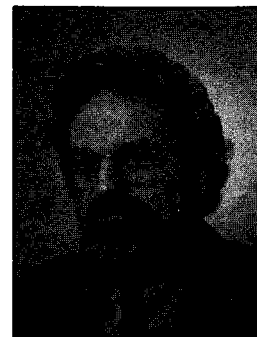

kandidaatnummer: 553

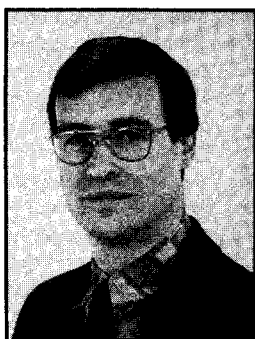
1. Haverkort, J.E.M.
2. Jos
3. Amsterdam
4. 14.06.1958
5. Bergstraat 2
6. 5611 JZ Eindhoven
7. 040 - 438958
8. Universitair
9. Universitair Docent
10. vanaf 1990: Lid Adviesraad
vanaf 1989: Voorzitter Afdeling
Eindhoven
11. geen
12. geen
13. Gemeenteraad Eindhoven, 13e plaats
14. nee
15. nee

kandidaatnummer: 555

1. Kersbergen, A.M. van
2. Ton
3. Gouda
4. 28.06.1941
5. Kardinaal van Rossumstraat 85
6. 5104 HL Dongen
7. 01623 - 15577
8. HBS-B / Universiteit Chemische
Technologie
9. Docent Chemie aan
Lerarenopleiding
10. vanaf 1990: Lid Adviesraad
11. gedurende 3 jaar: Voorzitter afdeling Dongen
gedurende 4 jaar: Secretaris Subregio Brabant
12. geen
13. Gemeenteraad Dongen
14. Stemadviescommissie Provinciale Staten Brabant
15. nee

kandidaatnummer: 554

1. Hurk, A.J.M. van den
2. Antoon
3. Heesch
4. 14.04.1951
5. Bosschebaan 15
6. 5384 VX Heesch
7. 04125 - 2845
8. HEAO - Ec.Jur. richting
9. Hoofd Financiën en Interne Zaken
St. Natuur en Milieu Utrecht
10. vanaf februari 1994: Voorzitter
Programma Commissie Brabant
11. geen
12. geen
13. Gemeenteraad Heesch
14. Provinciale Staten januari 1995
15. Verbindingen onderhouden

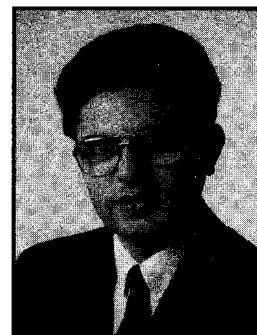
De analyse van D66, dat steeds meer kiezers niet meer vanzelfsprekend op confessionele partijen stemmen is bij de gemeenteraadsverkiezingen van 2 maart 1994 duidelijk gebleken. De 'zwevende kiezer' is daarbij zoekend naar een andere partij die enerzijds oude waarden niet zonder meer weggooit en anderzijds voldoende vertrouwen geeft dat verwacht mag worden dat aan nieuwe idealen gewerkt wordt. D66 voldoet aan bovenstaand profiel maar brengt haar idealen niet concreet genoeg naar voren, met als gevolg dat veel 'zwevende kiezers' op andere partijen hebben gestemd.

Als geboren en getogen Brabander denk ik een brugfunctie te kunnen vervullen tussen die 'nieuwe' D66-ers en de partij. Gevoelens en meningen die in de regio leven overbrengen naar de landelijke partij en omgekeerd is erg belangrijk. De sociale contacten met ook anders denkende zorgen voor weloverwogen standpunten binnen het kader van duurzame ontwikkeling.

Het landelijk beleid concreet maken naar onze regio is niet alleen een uitdaging, maar ook een vereiste om voldoende draagvlak in de maatschappij te krijgen. Juist in Brabant zullen veel traditionele stemmers gaan zoeken naar politici en partijen die vernieuwend en creatief aan de slag gaan om aan onze gezamenlijke toekomst te werken. Ik wil deze brugfunctie graag vervullen.

kandidaatnummer: 556

1. Kizilgün
2. Hakan
3. Bergama, Turkije
4. 28.07.1965
5. St. Lambertusstraat 32
6. 5615 PH Eindhoven
7. 040 - 432607
8. Atheneum
9. Student (Turkse Letteren, RUU)
10. vanaf januari 1994: Algemeen
Bestuurder
11. geen
12. 1992-1993: Penningmeester (FNV-Jongeren)
1993-heden: Penningmeester (ABVAKABO)
1993-heden: Programmaraad KTE
1992-1994: Financiële Commissie FNV-Jongeren
13. Gemeenteraad Eindhoven, 11e plaats
14. nee
15. Ik woon ruim 21 jaar in Nederland. Nadat ik mijn atheneum-diploma had behaald, heb ik mij ingeschreven aan de Rijksuniversiteit te Utrecht. Ik ben laatstejaars student Turkse Letteren. Naast mijn studie ben ik ook sociaal actief. Ik ben anderhalf jaar bestuurslid (o.a. penningmeester) bij FNV-Jongeren geweest. Daarnaast heb ik enkele andere bestuursfuncties bekleed. Begin 1993 ben ik lid geworden van D66. D66 heeft heldere doelstellingen, is ondogmatisch en pragmatisch ingesteld. Ik stel mij kandidaat voor de adviesraad omdat ik vind dat Noord-Brabant goed vertegenwoordigd moet zijn. Mijn interesses gaan uit naar: werkgelegenheid, economie, financiën, milieu, jongeren en alloctonen. Mijn eerder opgedane ervaringen kunnen hierbij van nut zijn. Ik wil graag de adviesraad met raad en daad bijstaan. De continuïteit van de adviesraad moet gewaarborgd worden! Ik hoop dan ook dat u mij de gelegenheid geeft om mij in te zetten namens Noord-Brabant in de adviesraad!

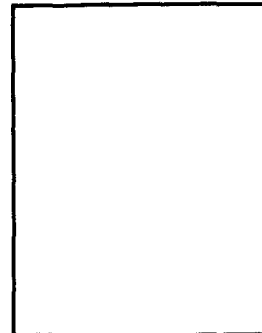

kandidaatnummer: 557

1. Overbeek, J.C.H.
2. Hans
3. Utrecht
4. 22.08.1959
5. Uranuslaan 5
6. 5694 ST Son en Breugel
7. 04990 - 77744
8. Ir. Bedrijfskunde
9. Coördinator E.G.-Programma's en Projecten (Provincie Noord-Brabant)
10. vanaf 1993: Lid Steunfractie Son en Breugel
vanaf 1993: Lid Werkgroep FEZ
11. geen
12. geen
13. nee
14. nee
15. Politiek Nederland zal de komende kabinetsperiode onverminderd voor onpopulaire keuzes gesteld worden. In haar verkiezingsprogramma laat D66 zien deze keuzes niet uit de weg te gaan, en tegelijkertijd het eigen gedachtengoed te behouden. Het zal essentieel worden politiek ook nadrukkelijk de perspectieven voor Nederland aan te duiden, zonder daarbij overspannen verwachtingen te wekken over de rol van de overheid bij het bereiken van die perspectieven.
Het is nu voor de tweede maal deze eeuw in Europa duidelijk dat economische voor- en tegenspoed rechtstreeks samenhangen met maatschappelijke verdraagzaamheid. Op beiden heeft de overheid een beperkte invloed. Wel kan de overheid aan de voorwaarden voor economische voorspoed sleutelen. Dat laatste moet met kracht gebeuren.
Sleutelwoorden daarbij zijn: deregulering, flexibilisering van de arbeid, stimulering regionale economische clusters, herwaardering technisch onderwijs, ondersteuning grootschalige technologieprojecten, vergroting risicokapitaal en natuurlijk de lastenverlichting.
Vanuit mijn werk met de Europese subsidiefondsen in Noord-Brabant en de voorgaande acht jaar bedrijfservaring zijn deze sleutelwoorden niet slechts theoretische begrippen, maar concrete acties die met gezwinde spoed in werking moeten komen.
De provincie Noord-Brabant herbergt nog steeds een concentratie aan economische activiteiten die voor Nederland essentieel zijn; Philips, DAF, Nedcar en hun vele toeleveranciers. Deze, en andere, economische clusters moeten behouden en versterkt worden.
Het politieke bedrijf ken ik vooral vanuit de verdediging van regionale economische programma's in provinciale, regionale en gemeentelijke commissies voor Economische Zaken. Tevens heb ik het afgelopen jaar medewerking verleend aan de totstandkoming van D66 verkiezingsprogramma's, in Son en Breugel, en bijdragen aan het landelijke programma alsmede amendementen daarop.
Tenslotte was ik in de landelijke D66 werkgroep Financieel Economische Zaken betrokken bij de totstandkoming van het discussiedocument 'Om de dynamiek'.
Gaarne bied ik mijzelf aan om binnen de D66 Adviesraad vanuit deze perspectieven mijn steentje bij te dragen.

kandidaatnummer: 558

1. Rampen, A.J.
2. Ad
3. Utrecht
4. 24.09.1947
5. Kortenaerstraat 14
6. 5703 CB Helmond
7. 04920 - 49970
8. HBO-Stuurman GHV / Luchtverkeersleiding/ Hogere Bedrijfsleiding
9. Manager Adviesbureau Overheid/bedrijfsl.
10. vanaf 1992: Lid Steunfractie
11. 1983-1985: Lid Bestuur Subregio
12. 1975-1979: Voorzitter/Secretaris Sportvereniging
13. Gemeenteraad Helmond, 9e plaats
14. (nog) niet; volgt
15. Ik ben nu 47 jaar en heb ca. 14 jaar ervaring in het bedrijfsleven op managementniveau en 16 jaar op managementniveau bij de (lokale) overheid: 3 jaar leerling stuurman en stuurmans grote handelsvaart; 2 jaar manager bondsbureau Judobond Nederland; 3 jaar chef bedrijfsbureau boardindustrie Hoogezand; 2 jaar rijksluchtverkeersleiding Schiphol; 4 jaar gemeente Haarlem (integrale 10-jarenplanning stadsvernieuwing/coördinator collegeprogramma); 10 jaar gemeente Helmond (integrale beleidsplanning; projectmanagement; manager slachthuis en coördinator werkgelegenheidsbeleid en projecten). Vanaf 1989 ben ik eigenaar/manager van AJR GROEP adviesbureau voor bedrijf en overheid en vanaf 1991 ben ik tevens 50% aandeelhouder/manager van Prudens Futuri b.v. milieudienst voor de overheid. In de afgelopen jaren zijn bij mij het invoelen van de behoeften en bezwaren van 'achterbannen', alsook het formuleren van bestuurlijke en politieke besluiten, inclusief de communicatie en argumentatie redelijk sterk ontwikkeld. De managementervaring uit het (industriële) bedrijfsleven, aangevuld met de ervaring in het formuleren van bestuurlijk en politiek haalbare (beleids)plannen, inclusief veelvuldige deelname - en leidinggeven aan multi-disciplinaire projectteams, wil ik graag ten dienste stellen van (de adviesraad én de groei en bloei van) D66; dit vanuit de overtuiging dat bestuurlijke vernieuwing en herstructurering van het maatschappelijk bestel in Nederland nu meer dan ooit met kracht moeten worden aangepakt.

kandidaatnummer: 559

1. Ree, J.P.M. de
2. Jan
3. Alkmaar
4. 09.08.1930
5. Julianastraat 26
6. 5616 AK Eindhoven
7. 040 - 436283
8. HTS
9. met VUT als Bedrijfsleider Spoorwegen
10. vanaf 1993: Werkgroep Europa/Zuid
11. 1977-1980: Voorzitter Afdeling Eindhoven
1980-1982: Gemeenteraadslid Eindhoven
12. 1970-heden: Voorzitter Europese Beweging Z.O.-Brabant
13. nee
14. nee

15. Mijn huidige levensomstandigheden geven me de gelegenheid nog meer dan eertijds mijn aandacht te richten op de politiek. Mijn langdurig lidmaatschap doet mij nog steeds enthousiast zijn om mijn ervaring te gebruiken in de adviesraad. Mijn gezindheid is, te doen gebruikelijk bij D66, korthedshalve links-liberaal te noemen zonder als democraat te zeggen dat wij alleen het hart op de goede plaats hebben. Mijn belangstelling is generalistisch inzake de bestuurlijke aangelegenheden in gemeentelijk, regionaal, landelijk en Europees kader. Een lichte voorkeur voor sociaal-economische zaken, ruimtelijke ordening en milieu en buitenlandse aangelegenheden is wel aanwijsbaar. Hopelijk geeft deze 'eigen' profielschets voldoende duidelijkheid.

kandidaatnummer: 560

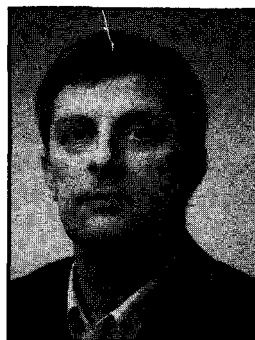
1. Reijnen- Kremers, T.P.
2. Tanja
3. Grevenbroich (Duitsland)
4. 09.08.1960
5. Rode Baan 13
6. 4841 BZ Prinsenbeek
7. 076 - 411610
8. VWO
9. Raadslid
10. vanaf 1993: Lid Regiobestuur
11. geen

12. 1992-1993: Voorzitter Kringloopbedrijf Breda
1990-.....: Raadslid Gemeente Prinsenbeek
1990-heden: Lid Stadsbestuur Breda
13. Gemeenteraad Prinsenbeek
14. Gemeenteraad Prinsenbeek
15. De adviesraad - een ploeg mensen, onontbeerlijk om de 'werkpaarden' van D66 goed beslagen ten ijs te laten komen. Vanuit mijn werk als o.m. gemeenteraadslid en stadsgewestlid weet ik hoe belangrijk het is om een goede achterban te hebben ter advisering van politieke vraagstukken. Als generalist van een vijfokkige gemeenteraadsfractie heb ik als bijzondere taken: ruimtelijke ordening, volkshuisvesting en sociale zekerheid. Als gewestraadslid heb ik mij gespecialiseerd op het gebied van milieu, gezondheidszorg en brandweer. De opgedane ervaring en mijn interesse voor de landelijke politiek wil ik gebruiken om als onderdeel van de 'denktank' de D66-parlementariërs te verzekeren van een kundige en gemotiveerde achterban.

kandidaatnummer: 561

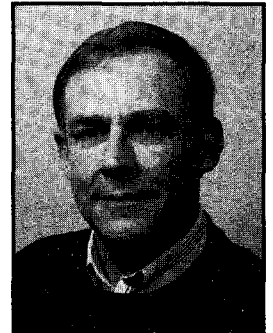
1. Tempe, R.R. de
2. Raimond
3. Baarn
4. 22.12.1942
5. Rijkswegzuid 157
6. 4611 NR Bergen op Zoom
7. 01640 - 41929
8. Psychologie, filosofie, bibliotheek/doc.vak
9. Documentalist onderwijsonderzoek
10. vanaf 1989: Vice-voorzitter Afdeling Bergen op Zoom
vanaf 1989: Secretaris Werkgroep Media/Telecom
vanaf 1990: Lid Werkgroep Onderwijs

11. geen
12. 1985-heden: ABOPsectie Onderwijsbegeleiding
1985-heden: Schoolbestuur Roncalli S.G. Bergen op Zoom
1985-heden: Districtsbestuur VPRO + ledenraadslid Brabant idem
13. Gemeenteraad Bergen op Zoom, 10e plaats (reserve)
14. nee
15. nee

kandidaatnummer: 562

1. Vos, M.W.
2. Martin
3. Amersfoort
4. 06.08.1938
5. De Volder 60
6. 5283 ZD Boxtel
7. 04116 - 83780
8. MTS Elektronica / aanvulling HTS-HBO-niveau
9. Directielid Technische handelsonderneming
10. vanaf 1991: Lid Bestuurdersvereniging
11. 1989-1990: Secretaris D66 Uden
1990-1992: Lid Gemeenteraad Uden
12. 1985-heden: Voorzitter Stichting Dienstverlening Midden- en Kleinbedrijf
1987-heden: Secretaris Stichting Bedrijfs Ontwikkeling Brabant
13. Gemeenteraad Boxtel
14. nee
15. --

kandidaatnummer: 563

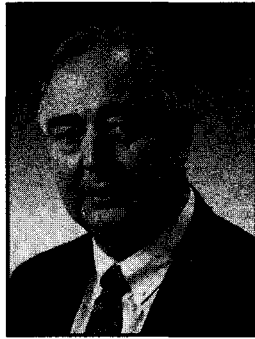
1. Wiel- Bosch, A. van der
2. An
3. Hillegersberg
4. 29.08.1935
5. Henegouwenlaan 9
6. 4871 BH Etten-Leur
7. 01608 - 21390
8. Radiologisch Laborante D + T / Staatsinrichting MO
- 9.
10. vanaf 1991: Lid Adviesraad
11. 1970-1977: Lid Gemeenteraad
1978-1991: Lid Provinciale Staten
12. 1991-heden: Lid Raad Welzijn Onderwijs Cultuur Brabant
1991-heden: Lid Bestuur Anjerfonds Noord-Brabant
1992-heden: Secretaris Ver. Oud-Statenleden
1992-heden: Lid Adviesraad Vrouw en Arbeid Breda
13. Eerste Kamer, 14e plaats
14. nee
15. Na D66 vele jaren vertegenwoordigd te hebben in Gemeenteraad en Provinciale Staten kon ik in de Adviesraad meedenken en meepraten in breder verband. Met veel genoegen heb ik de discussies tijdens de voorbereidingsvergaderingen en in de plenaire bijeenkomsten meegemaakt. Mocht mijn veertiende plaats op de kandidatenlijst voor de Eerste Kamer opschuiven naar een plaats in de Senaat, dan zal ik afzien van een plaats in de Adviesraad. Op dit moment is daar geen zekerheid over te verkrijgen en dus

stel ik mij graag verkiesbaar voor een nieuwe periode in de Adviesraad.

kandidaatnummer: 564

1. Bakx, P.A.F.
2. Piet
3. Bergen op Zoom
4. 25.04.1937
5. M. Koenenlaan 125
6. 5044 NG Tilburg
7. 013 - 684546
8. Gymnasium B, NIVRA accountant
9. Accountant, Directeur
10. vanaf 1993: Penningmeester Tilburg
vanaf 1993: Campagnecommissie Tilburg
vanaf 1993: PR-commissie Tilburg
11. ca. 1974: Voorzitter afdeling Tilburg
12. 1991-heden: Adviseur Foundation Food For Afrika
1993-heden: Lid Comité Verdedig Bosnië-Herzegovina
13. Gemeente Tilburg
14. nee

15. Mijn motivatie om lid te worden van de Adviesraad is, dat ik vind dat onze partij ruimte geeft aan goede en eerlijke ideeën, welke ook pragmatisch worden uitgevoerd. Ik wil daar graag aan meewerken.
Nu in onze samenleving egoïsme, materialisme, consumentisme en kortzichtigheid overheersen, kan alleen door het consequent naleven van moderne principes, aangepast aan deze tijd, de wereld nog leefbaar worden gemaakt.
D66 staat voor kwaliteit van de samenleving.
Onze moderne grondbeginselen zijn:
- democratie, openheid en inspraak, operationeel door o.a. het referendum, een gekozen president en burgemeester en de invoering van ombudsmannen, -vrouwen op alle ambtelijke niveaus;
- individuele vrijheid gebonden in solidariteit met de underdog in binnen- en buitenland;
- zorg voor het milieu, het sparen van de Ozonlaag, de bossen, de oceanen, en eindelijk eens investeren in alternatieve energiebronnen om kernenergie met zijn nog steeds niet opgelost afvalprobleem en explosierisico's uit te bannen.

kandidaatnummer: 565

1. Bossema, A.C.
2. Arlette
3. Veendam
4. 03.03.1965
5. Kolonel Wilsstraat 21
6. 5371 AG Ravenstein
7. 08867 - 3949
8. Milieukunde
9. Milieukundige bij Pharma Groep v. AKZO
10. vanaf 1991: Lid Kerngroep Milieu van het SWB
11. 1986-1990: Secretaris Werkgroep Milieu SWB
1986-1989: Lid Steuntractie Staten, Provincie Groningen
12. geen
13. nee

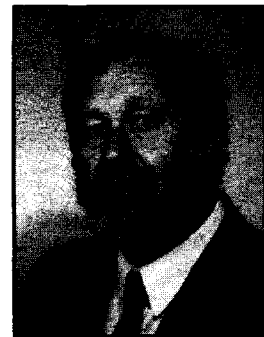

14. nee
15. De groei van onze partij, zeker wanneer dit ook leidt tot een electoraal succes, vraagt om nog-méer mensen die zich voor de partij willen inzetten. Dit is dan ook de belangrijkste reden om me voor de Adviesraad te kandideren.
Zo'n kleine tien jaar ben ik actief betrokken bij de D66-politiek. Eerst in de regio Groningen, daarna wat meer landelijk. Nu ik bijna 6 jaar in Brabant woon/werk, denk ik ook genoeg 'feeling' te hebben voor wat er speelt in de regio Noord-Brabant.
Als provinciaal vertegenwoordiger in de Adviesraad denk ik dat het niet alleen belangrijk is om gevoel te hebben voor de regionale problematiek maar ook de vertaalslag te kunnen maken naar landelijk beleid. Daarnaast is het mijns inziens essentieel om ook vanuit een landelijke Adviesraad systematisch terug te koppelen naar de eigen regio.

LIMBURG

kandidaatnummer: 601

1. Jongejan, E.
2. Erik
3. Schiedam
4. 07.06.1944
5. Smelenhof 25
6. 6596 DR Milsbeek
7. 08851 - 16540
8. Universitair Biologie
9. Zelfstandig Milieu-adviseur, docent
10. vanaf 1992: Lid Presidium Gemeenteraad
vanaf 1990: Lid Bestuur PSVI
11. 1991-1993: Lid Bestuur PSVI
1986-1990: Lid Gem. Milieuc commissie
12. 1984-1990: Voorzitter NVON (onderwijs)
1978-heden: Voorzitter Natuurmonumenten Limburg
13. Gemeenteraad Gennep
14. nee
15. Sinds 1990 participeer ik voor Limburg in de AR. Het inhoudelijke werk, advisering leden Kamer en Europarlement ervaar ik als zinvol. Voor Limburg werk ik graag aan een terugkoppeling naar de regio. In de afgelopen periode heb ik me niet alleen met het voorbereiden van de AR beziggehouden en met de onderwerpen Natuurbeleidsplan, Milieu, Schaalvergroting in het onderwijs en Kerntaken, maar ook met de organisatie van een bezoek aan het Europarlement met een hele bus AR-leden gedurende drie dagen in Straatsburg, in nauwe samenwerking met Jan Willem Bertens. Ik hoop door te kunnen gaan op de ingeslagen weg en mee te werken aan de continuïteit van de AR in een Limburgs team, wellicht ook weer in het Presidium.

kandidaatnummer: 602

1. Majers, A.W.O.
2. Ad
3. Purmerend
4. 27.06.1947
5. Cluysenaerstraat 19
6. 6412 BK Heerlen
7. 045 - 728276
8. Middelbare Opleiding

9. -
10. vanaf 1993: RB-lid Limburg
- vanaf 1990: SWB Volksgezondheid
11. geen
12. 1973-heden: Vele op sociaal en maatschappelijk terrein
13. geen
14. PSVI D66 en ga voor P.S. Limburg
15. Waarom ik mij kandidaat stel is het volgende:

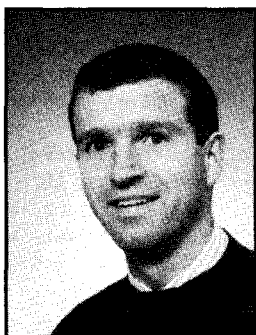
Na jarenlange ervaring als bestuurder op sociaal en maatschappelijk niveau stel ik mij voor om de adviesraad te gebruiken met mijn ervaring.

Op politiek terrein ben ik 25 jaar nu bezig, en hoop dat de adviesraad een goed bestuurder uit Limburg vertegenwoordigd krijgt. Met name sociale-maatschappelijke en volksgezondheid problematiek spreekt mij zeer aan.

De adviesraad is voor mij de enige manier om druk uit te oefenen naar de Tweede Kamer toe als het gaat om praktische zaken die spelen in de landen als Nederland, bijv. ouderenzorg, uitkeringen, woningbouw gehandicapten, enz. Dus democraten laat uw stem niet verloren gaan en stem op een goed adviseur met sociale inzichten.

kandidaatnummer: 603

1. Pouls, J.A.
2. Joop
3. Tegelen
4. 08.11.1959
5. Diepenbroeklaan 84
6. 5991 PT Baarlo
7. 04707-3092
8. HTS-Chemie
9. Produkt-ontwikkelaar (R&D)
10. vanaf 1992: Secretaris Afdeling Venlo e.o.
11. geen
12. geen
13. nee
14. nee

15. Mijn naam is Joop Pouls. Sinds 1981 ben ik in Venlo werkzaam in de produkt-ontwikkeling van kopieermachines. Mijn eerste kennismaking met D66 was binnen de toenmalige steunfractie van Venlo. Na enige tijd werd ik gevraagd om als secretaris van de afdeling Venlo e.o. zitting te nemen in het bestuur. In die hoedanigheid heb ik de voorbereidingen van de gemeenteraadsverkiezingen van dichtbij meegemaakt. De inspanningen zijn erop gericht om naast Venlo ook in Venray, Tegelen en Grubbenvorst een D66-gemeenteraadsfractie te krijgen. Als secretaris ben ik actief betrokken bij de voorbereidingen van de organisatie van de afdeling - met de vier bovengenoemde fracties - na de verkiezingen. Om het gezicht van D66 in de lokale politiek duidelijk zichtbaar te maken, zal het nodig zijn om een goed contact en een goede informatie-uitwisseling tussen de fracties binnen en buiten de afdeling tot stand te brengen. Door ervaringsuitwisseling en samenwerking op regionale onderwerpen zullen we voordelen van een landelijke partij verder vorm kunnen geven. Om deze doelstelling te halen, wil ik, als bestuurslid met als hoofdaandachtsgebied 'communicatie', hieraan een bijdrage leveren. De combinatie met het adviesraad-lidmaatschap lijkt mij hierbij belangrijk. Mijn brede politieke interesse, creativiteit en analysevermogen

lijken mij een goede basis om een actieve bijdrage te leveren aan de advisering van onze 1e, 2e en EP-fracties en het HB in deze voor D66 belangrijke periode. Daarom heb ik in de afgelopen AR-periode de beide Limburgse leden proberen te ondersteunen. Tevens heb ik enkele vergaderingen bezocht, zodat ik weet waaraan ik begin. Met uw stem zal ik er inhoud aan geven !

kandidaatnummer: 604

1. Tuik, R.
2. Rudy
3. Hengelo (O)
4. 21.06.1963
5. Rijksweg Centrum 51
6. 6161 EC Geleen
7. 046 - 740154
8. HTS Chemische Technologie
9. Researchmedewerker bij DSM
10. vanaf 1989: Voorzitter afdeling Geleen
- vanaf 1992: (plv) Lid Adviesraad
11. geen
12. 1990-heden: Groepslid Amnesty International (coördinator schrijfwerk en penningmeester)
13. Gemeenteraad Geleen, 1e plaats Tweede Kamer, 58e plaats
14. nee

15. De landelijke Adviesraad van D66 heb ik sinds mijn toetreding leren kennen als een serieus discussieplatform, waarin een brede doorsnede van D66-leden deelneemt. Politieke vraagstukken op vooral nationaal niveau passeren de revue en worden door de Raad van een advies (aan EP-,EK-, en TK-fractie en HB) voorzien. Adviesraadsleden worden per provincie gekozen. Dit aspect, de provinciale vertegenwoordiging, wil ik graag met uw medewerking in de komende twee jaar versterken. Bijvoorbeeld door het bezoeken van RB- en afdelingsvergaderingen. Eind 1992 stelde ik me (als plaatsvervanger) beschikbaar, omdat ik me eraan stoorde dat Limburg toen naar rato te weinig AR-leden leverde. Nu, begin 1994, stel ik me van harte herkiesbaar, omdat ik het AR-werk inspirerend vind. Ik hoop daarom, dat ik dit werk mag voortzetten.

kandidaatnummer: 605

1. Wessels, P.H.B.
2. Paul
3. Gennep
4. 23.10.1946
5. Voorhoevepark 22
6. 6591 AJ Gennep
7. 08851 - 12580
8. HBO
9. Leraar - Raadslid/Wethouder
10. vanaf 1978: Gemeenteraadslid
- vanaf 1988: Wethouder
11. 1975-1990 (drie periodes): Adviesraad
- 1979-1982: Coördinator SWB Minderheden
- 1972-1978: Lid/Voorzitter afdeling Gennep
12. 1985-heden: Bestuurslid KabelTV
- 1978-1988: Bestuurslid Openbare School
- 1982-1988: Raad van Beheer Zwembad

13. Tweede Kamer
Gemeenteraad, gekozen
14. nee
15. Ofschoon woensdag 2 maart j.l. opnieuw in de Gemeenteraad gekozen stel ik me kandidaat voor de Adviesraad.
Ik acht namelijk de kans heel reëel, dat ik over twee maanden 'alleen' raadslid ben gebleven. En als dat zo is wil ik graag de vrijkomende tijd voor een groot deel aan D66 blijven besteden. Zo wil ik dan o.a. mijzelf met mijn verworven bagage voor Limburg inzetten bij de Adviesraad.
U mag dan van mij een extra inspanning verwachten als het erom gaat de regio en de afdelingen te betrekken bij het bestuurlijk en organisatorisch reilen en zeilen van D66.
Hebt u nog vragen, bel dan gerust: 08851 - 12580.

FLEVOLAND

kandidaatnummer: 651

1. Sprang- Kamstra, M.A.S. van
2. Marijke
3. Middelharnis
4. 28.07.1950
5. Langezand 41
6. 8223 WD Lelystad
7. 03200 - 48615
8. Gymnasium B, Doctoraal geschiedenis
- 9.
10. vanaf 1992: Lid Afdelingsbestuur
vanaf 1993: Lid Werkgroep Europa
vanaf 1993: Lid Steunfractie
11. 1986-1988: Voorzitter Afdeling Leiderdorp
1984-1986: Lid Bestuur Leiderdorp
1980-1982: Secretaris Afdeling Uithoorn
12. geen
13. Gemeenteraad Lelystad, verkiesbare plaats
14. nee
15. Het besturen binnen D66 is in deze tijd van politieke verschuivingen uitdagender en boeiender dan ooit. Graag zet ik mijn 15-jarige bestuurservaring binnen de partij en mijn evenlange werkervaring binnen het bestuur van een universiteit in om als lid van de Adviesraad een bijdrage aan de verdere ontwikkeling van de partij te leveren. Het is van belang dat juist de plaatselijke bestuurders met hun specifieke ervaringen in hun eigen regio het klankbord voor de partij vormen. Op die wijze wordt een continue discussie tussen de drie fracties en het HB en de basis van de partij gewaarborgd. Dat de raad zowel over politieke als over organisatorische en procedurele zaken adviseert, is een combinatie die mij bijzonder aanspreekt. Hoewel voornamelijk generalist, lig mijn specifieke belangstelling/deskundigheid op de terreinen bestuurlijke zaken, internationale zaken, Europa en hoger onderwijs.

kandidaatnummer: 652

1. Wierst, J.J.B. van
2. Jan
3. Amsterdam
4. 21.04.1932
5. Rozenwerf 191
6. 1355 AT Almere
7. 036 - 5311301
8. MULO-A, aanvullende cursussen
9. VUT
10. vanaf 1979: Lid
Programmacommissie Staten
11. 1980-1984: Fractieass.
1987-1993: Voorzitter Afdeling
12. 1993-heden: Lid Comité 4/5 Mei
1982-heden: Bestuur Gooimere
1992-heden: Lid Raad van Commissarissen ANOZ
Zorgverzekeringen
13. nee
14. zit nu in Programmacommissie
15. Al op een eerder tijdstip heeft de Algemene Regiovergadering mij tot tweede lid van de Adviesraad benoemd, naast Wiel Cleutjens. Toen bleek dat tijdens de zittingsperiode openstaande vacatures niet konden worden opgevuld, heb ik mijn kandidatuur om redenen van politieke zuiverheid ingetrokken. Nu echter ben ik wederom beschikbaar. Ik ben al eens eerder, in de periode Engwirda, lid geweest van de landelijke werkgroep Volksgezondheid. Sedertdien heb ik mijn kennis op dat terrein verder verdiept. Ik heb ook een goed inzicht in sociaal-economische vraagstukken, in het bijzonder de problematiek van de verzorgingsstaat.
In praktische zin - ik zie de Adviesraad ook als een workshop - kan het lidmaatschap bijdragen tot breder inzicht in onderwerpen als ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer en volkshuisvesting, de cluster die ik in de programmacommissie 'doe'. Maar naast alle zakelijke overwegingen telt voor mij dat ik het erg leuk zal vinden.

TOELICHTING OP HET STEMBILJET

Op de achterzijde van deze pagina vindt u het stembiljet voor de verkiezingen van de adviesraad. Alleen genummerde stembiljetten zijn geldig.

De kandidaten voor de adviesraad staan (per regio) op alfabetische volgorde en zijn aldus genummerd, te beginnen met de door loting verkregen letter d. De nummers die aan de kandidaten zijn toegekend, geven op geen enkele wijze een rangorde weer.

U stemt door de nummers van de kandidaten waar u op wilt stemmen op de desbetreffende plaatsen in te vullen, in de volgorde van uw voorkeur. U mag alleen stemmen op kandidaten uit uw eigen Regio.

Voor elke Regio is een minimum en een maximum aantal te vermelden kandidaten vastgesteld. Als u minder kandidaten invult dan dit minimum, dan is uw stembiljet niet geldig.

Het minimum en maximum is gebaseerd op het aantal zetels dat aan die Regio zijn toegewezen en op het aantal kandidaten dat zich uit die Regio heeft aangemeld. Een overzicht hiervan vindt u in deze democraat en op het stembiljet.

De uitslag wordt bepaald op basis van bijlage B van het Huishoudelijk Reglement van D66. Aan op de stembiljetten als 1e voorkeur aangegeven kandidaten wordt het aantal punten toegekend, dat overeenkomt met het aantal kandidaten dat in de desbetreffende Regio ten hoogste op het stembiljet mag worden ingevuld. De als eerstvolgende voorkeur aangegeven kandidaat krijgt één punt minder, en zo vervolgens. Het heeft geen zin om een kandidaat meer dan één keer te vermelden, slechts de hoogste vermelding geldt.

De kandidaat die in een Regio het grootste aantal punten verwerft is als eerste gekozen. de kandidaat met het op één na hoogste punten-aantal is als tweede gekozen en zo vervolgens, totdat zoveel kandidaten zijn gekozen als er zetels aan die Regio toegekend zijn. De niet-gekozen kandidaat die vervolgens het hoogste aantal punten heeft behaald wordt eerste plaatsvervanger, de volgende wordt tweede plaatsvervanger, en zo vervolgens, tot ook alle plaatsvervangende zetels vervuld zijn.

Ook als er in een Regio dusdanig weinig kandidaten zijn dat iedereen direct gekozen kan worden (Gelderland en Flevoland), vindt er een verkiezing plaats, waarbij de eis geldt dat de kandidaten op minimaal 50% van de stembiljetten moeten voorkomen.

In de regio's met meer kandidaten moet men, om voor verkiezing als (plaatsvervangend) lid van de adviesraad in aanmerking te komen, op minimaal 10% van de stembiljetten zijn vermeld.

Het stembiljet dient in een voldoende gefrankeerde enveloppe te worden gezonden aan:

LVC, Postbus 93313, 2509 AH 's-Gravenhage

en dient uiterlijk op **vrijdag 6 mei 1994 12.00 uur** te zijn ontvangen.

STEMBILJET ADVIESRAAD 1994

LET OP:

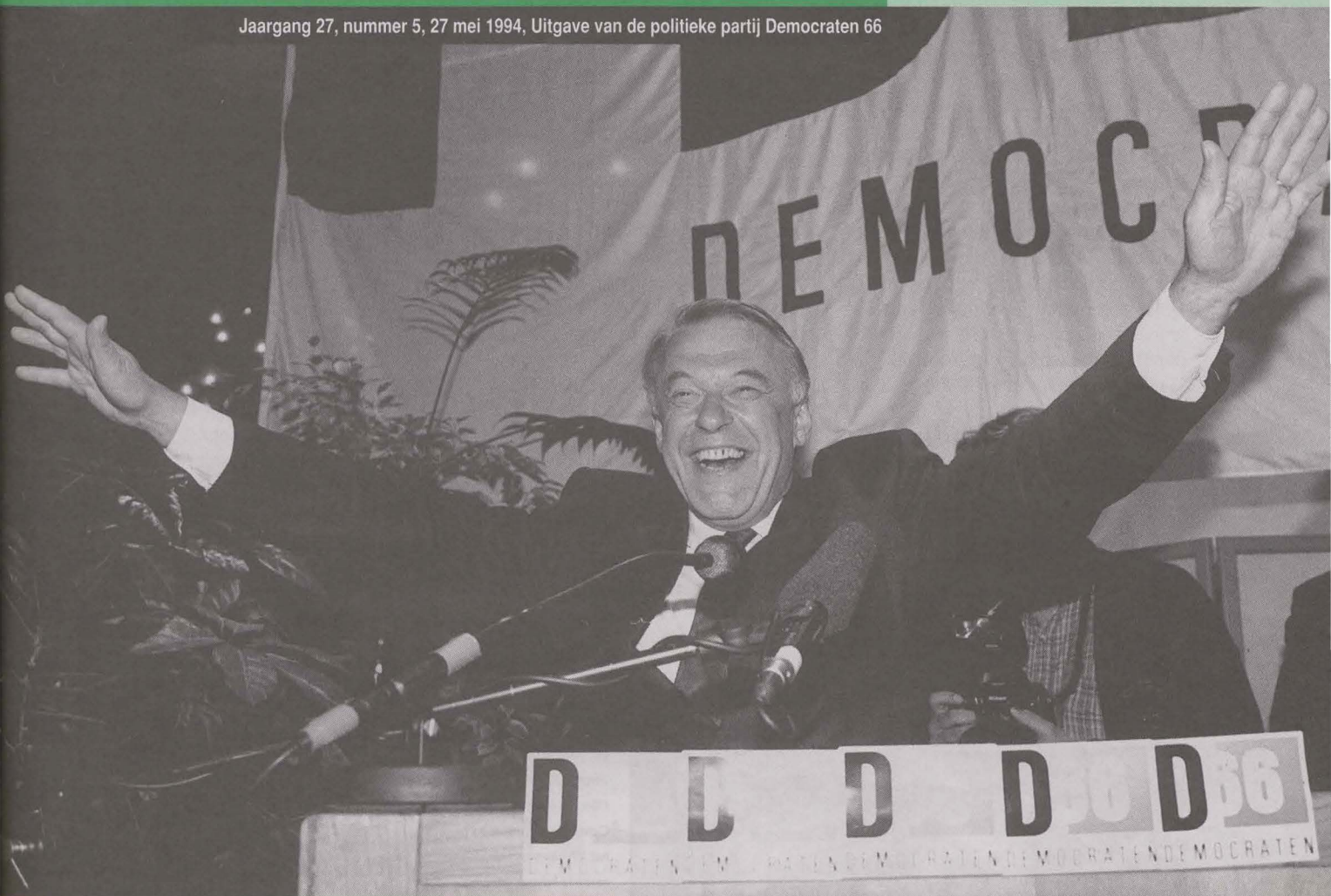
- * U mag alleen stemmen op kandidaten uit uw eigen regio.
- * De volgorde waarop u de kandidaatnummers invult, is bepalend voor het aantal punten dat de kandidaat krijgt.
- * Vul minimaal het aantal kandidaten in dat voor uw regio geldt en niet meer dan het maximum aantal kandidaten dat voor uw regio geldt.
- * Lees eerst de toelichting aan de achterzijde van dit stembiljet.

regio	aantal te vermelden kandidaten	
	minimum	maximum
Groningen	2	6
Friesland	1	3
Drenthe	2	6
Overijssel	2	6
Gelderland	0	4
Utrecht	3	10
Noord Holland	4	16
Zuid Holland	5	18
Zeeland	1	4
Noord Brabant	3	10
Limburg	2	5
Flevoland	1	2

1	2	3	4	5	6
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
7	8	9	10	11	12
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
13	14	15	16	17	18
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Het stembiljet dient in een voldoende gefrankeerde enveloppe te worden gezonden aan:
LVC, Postbus 93313, 2509 AH 's-Gravenhage
 en dient uiterlijk op **vrijdag 6 mei 1994 12.00 uur** te zijn ontvangen.

Jaargang 27, nummer 5, 27 mei 1994, Uitgave van de politieke partij Democraten 66

U heeft gewonnen!

*Tweede-Kamerleden
over verdubbeling
zeteltal*

3

*Veertig procent
meer D66 in colleges*

8

*Europese verkiezingen
gaan ook gewoon
over Nederland*

6

*Het nieuwe
Dagelijks Bestuur*

10

Nr.4

*Democraat nr. 4 was
een speciale editie
over Adviesraads-
verkiezingen, alleen
bestemd voor leden
in Noord-Holland.
Leden elders in het
land hebben dus geen
nr. 4 ontvangen.*

Historische kans

Eindelijk heeft nu ook de kiezer het begrepen. Eigenhandig heeft hij de verstarde politieke behoudingen in Nederland doorbroken, daarmee gehoor gevend aan de oproep die D 66 zo'n dertig jaar lang heeft doen uitgaan. Het electoraat heeft te kennen gegeven zijn stem voortaan vooral te laten bepalen door het gevoerde beleid en de mate van vertrouwen in politici en niet zozeer door de (verzuilde) omgeving waarin men is opgegroeid. Aan de structurele spilpositie van het CDA lijkt een einde te zijn gekomen. Dit betekent echter niet, zoals vaak wordt gesuggereerd dat het nieuwe partij-politieke patroon noodzakelijkerwijs een permanent karakter zal dragen. We moeten ons de 'Paarse Paradox' realiseren : de coalitie zonder het CDA die D66 op zeer goede gronden nastreeft zou er toe kunnen leiden dat de Christen Democraten zich in de oppositie zodanig herstellen, dat zij mogelijkkerwijs de volgende keer weer de grootste zullen worden . Maar ja, wie geen risico's durft te nemen, moet politieke vernieuwing uit zijn agenda schrappen.

Het structurele karakter van de recente verandering zit hier in dat de verandering zelf structureel is geworden. Uitkomsten van verkiezingen zouden best wel eens bij voortdoring veel ongewisser kunnen zijn dan in het verleden. Uit democratisch oogpunt is dit een teken van volwassenheid, omdat kiezers in principe meer vanuit een ongebonden positie tot een oordeel over de prestaties van de politici kunnen komen. Er schuilt echter wel degelijk ook een niet onaanzienlijk gevaar in : dat we te ver doorschieten in de 'veramerikanisering' van de Nederlandse politiek. De recente verkiezings campagne was in dit opzicht een slecht teken aan de wand. Hoewel lijsttrekkers en overige kandidaten dag in dag uit inhoudelijke verhalen hielden over een scala van onderwerpen leek de campagne alleen maar te gaan over ruzies tussen enkele prominenten. De stembusstijd wordt beslist via de media, vooral de televisie, waar het aankomt op uitstraling van de nummer een.

Bob van den Bos

Bob van den Bos (links) en Jan Hoekema, twee nieuwe Tweede-Kamerleden voor D66, op een Campagnebijeenkomst in het VN-dorp van de luchtmobiele brigade in Schaarsbergen.

Voorn

Martin Voorn heeft afscheid genomen als redacteur van de Democraat. De redactieraad bedankt hem hartelijk voor de meer dan tien jaar waarin hij zich voor het ledenblad heeft ingezet. Wij wensen hem alle goeds toe.

Musea

Marie-Louise Tiesinga, Eerste -Kamerlid, is zojuist benoemd tot voorzitter van de Rijkscommissie voor de musea. Dit is een van de vier afdelingen (naast archieven, monumentenzorg en archeologie) van de Raad voor het Cultuurbeheer, waarvan zij al een aantal jaren kroonlid is. Op het terrein van de cultuur was de afgelopen jaren veel te doen. Met de nota's 'Kiezen voor kwaliteit' en het 'Deltaplan voor het Cultuurbeheer' is een nieuw beleid op poten gezet. De minister steunt daarbij niet alleen op haar ambtenaren, maar evenzeer op haar adviesorganen; groepen onafhankelijke meedenkers waarvan de Raad voor het Cultuurbeheer er een is. Leuk ? "Ja, en boeiend. De Raad houdt zich bezig met het brede terrein van cultuurbehoud en -beheer. De rijkscommissies behandelen zaken op hun specifieke gebieden en brengen daarover rechtstreeks adviezen aan de regering uit. Recent bijvoorbeeld over privatisering, museumopleidingen en -normering en over de nieuwe Mondriaan Stichting."

De rijkscommissie voor de musea bestaat uit een zo breed mogelijke waaier van zowel bestuurlijke als museaal-inhoudelijke deskundigen: museumdirecteuren, hoogleraren op het gebied van de kunst en een goed ingevoerd lid van de Raad van State. Komt er in de toekomst een fusie tussen de Raad voor het Cultuurbeheer en de Raad voor de Kunst ? "Ja, die bereiden we voor. Het regeringsstandpunt over de plannen verschijnt een dezer dagen. Het is een grote en moeilijke operatie, maar ook spannend en leerzaam. Het gaat niet alleen om cultuurzaken, maar ook om ons personeel, betrokken bij de fusiebegeleidingscommissie. Er moet een stevige nieuwe Raad voor Cultuur komen met een heldere structuur, goede procedures en energieke deskundigen. Zodat kunst en cultuurbehoud herkenbaar zijn en door adviezen goed uit de verf blijven komen. Daar wil ik de komende tijd graag aan meehelpen."

Miep Nagtegaal

U heeft gewonnen!

De campagneleider van D66 kan zich met een gerust hart aan de Europese campagne wijden. Want tot en met 3 mei liep de campagne als een trein en het doel is bereikt: een verdubbeling van het aantal zetels en, nog belangrijker, een sleutelpositie in de formatie. Zowel bij een paarse, een centrum-linkse als bij een centrum-rechtse coalitie is D66 onmisbaar. Maar is D66 nu ook 'een gevestigde partij'? Of is de kiezer tijdelijk 'in verwarring'? Speelden de zogeheten incidenten een doorslaggevende rol? Wat ging er fout bij het CDA? Is D66 dank verschuldigd aan de opiniepeilers, die D66 consequent als één van de vier grote partijen inboekten? Op deze pagina's enkele reacties op de uitslag en het verloop van de campagne, opgetekend tijdens de verkiezingsavond in Krasnapolsky of enkele dagen later.

Olga Scheltema

"Ik ben erg opgelucht dat het er toch 24 zijn geworden. Ik heb reëel rekening gehouden met de mogelijkheid dat we zo rond de twintig zetels zouden blijven steken; vooral in de laatste dagen van een campagne kan er nog veel mis gaan. Een verdubbeling is ideaal. Zou de fractie nog groter zijn geworden, dan zou het ook moeilijker zijn geworden om de risico's van groei-stuipen te vermijden. Nu lijkt het me heel goed mogelijk dat de nieuwe fractie wordt samengesmeed tot een samenhangend geheel."

"Het zal overigens toch nog een hele opgave worden om fractie en partij aan de nieuwe situatie aan te passen. We zullen nu moeten laten zien dat we onze democratische uitgangspunten en tradities ook als grote partij kunnen vasthouden, al zal de organisatie in sommige opzichten misschien wat hechter of strakker moeten wor-

den. De nieuwe fractie zal activiteiten en initiatieven kunnen ontplooiën, waar de oude te weinig aan toekwam. Zoals discussies organiseren en meer het land ingaan. Tijdens de campagne hebben we veel werkbezoeken afgelegd en dat was heel leerzaam en inspirerend. Weliswaar is nu de campagne achter de rug, maar het zou goed zijn als wij dat de komende vier jaren naast het werk op het Binnenhof zouden kunnen volhouden. "

"De campagne stond ook in het teken van de incidenten. Die hebben ons niet getroffen, wel het CDA. Dat is natuurlijk niet alleen een kwestie van domme pech. De toestanden in het CDA kunnen alleen begrepen worden tegen de achtergrond van de zogeheten 'ontideologisering'. D66 heeft lang op het moment gewacht waarop die zich zou voordoen, maar ik had niet verwacht dat het opeens zo snel zou gaan."

Vervolg op pagina 4

Gerrit Jan Wolffensperger

“D66 heeft van oudsher de theorie gehuldigd dat die ontideologisering ooit zijn beslag zal krijgen. Daarom zouden we misschien nog niet eens zo verbaasd moeten zijn, dat het nu gebeurt. Want met het vertrek van Lubbers zijn ook de zwaktes van het CDA aan het licht getreden. Het lijkt mij dat de neergang van het CDA althans voor een aanzienlijk deel structureel is. De polls maakten die neergang zichtbaar en dat leidde vervolgens tot grote onrust en uiteindelijk zelfs paniek. In die omstandigheden zijn toen ook fouten gemaakt; het ene incident volgde op het andere. Maar die incidenten zijn het gevolg van de neergang van het CDA, niet de oorzaak. Bij de PvdA is de paniek eerder uitgebroken. Die partij heeft kunnen bekomen van de schrik en is er in geslaagd de paniek te bezwieren. En, ere wie ere toekomt, de PvdA heeft een effectieve campagne gevoerd, met Kok als grote stemmentrekker. De PvdA heeft natuurlijk een enorm verlies geleden, maar ze heeft de rust herwonnen. In het CDA is in zekere zin de paniek te laat gekomen.”

“De vanzelfsprekendheid van de macht is nu definitief voorbij. Iemand die katholiek, ondernemer of werknemer is, zal niet meer vanzelfsprekend op het CDA, de VVD of de PvdA stemmen. Dat automatisme is doorbroken; je krijgt geen stemmen meer gratis. Tot nu toe had D66 als moderne partij een voorsprong op andere partijen; we wilden altijd zowel pragmatisch als idealistisch zijn. Die houding past in deze tijd. Maar als we nu zelfgenoegzaam worden, dan zullen we de wet van de remmende voorsprong ontvinden en achterop raken. D66 zal steeds opnieuw haar bestaansrecht moeten bewijzen. Als we er niet in slagen ons gedachtengoed verder te ontwikkelen en als we geen concrete oplossingen kunnen aandragen voor

nieuwe problemen, dan zullen we het niet redden. Daarom hoop ik dat ook de partij de komende jaren meer van zich zal doen spreken. De fractie kan en moet niet altijd het voortouw nemen.”

Dick Tommel

“We kregen de kans om met meer overtuiging dan vroeger het alternatief van een paarse coalitie te brengen. Het is ons oude punt, maar het werd opeens zeer actueel toen duidelijk werd dat VVD en PvdA elkaar niet meer helemaal uitsluiten. Vroeger zag je dat vooral in de slotfase van de campagne de PvdA en de VVD hevige tegen elkaar tekeer gingen. Dit keer zag je dat zij op belangrijke momenten hun toon matigden of zelfs een eerder ingenomen standpunt wat relativeerden. Als er hele krachtige uitspraken werden gedaan, volgden een paar dagen later sussende opmerkingen. In de trant

van: ‘natuurlijk valt er wel over te praten’, ‘het is geen breekpunt’. Of het was zelfs een ‘ondergeschikt punt’. Toen de PvdA en de VVD elkaar nog verketterden, hoefde het CDA zich geen zorgen te maken. Toen ze dat niet meer deden, droeg dat bij aan de onrust in het CDA. Het CDA is altijd beschouwd als een goed geoliede machine. Maar dat blijkt het niet te zijn. In feite is die machine nooit op de proef gesteld.”

“De zwevende kiezer, de ‘shopper’, wordt wel eens in bezorgde termen afgeschilderd als een ernstige bedreiging voor de bestaande politieke partijen. Maar het is juist wel goed dat die dreiging bestaat: laat de partijen maar met elkaar wedijveren om de gunst van de kiezer. Wij zijn heus niet sterker of stabielier dan de anderen, maar we zijn al wel aan die concurrentieslag gewend geraakt, en dat is een voordeel. We zijn er aan gewend dat we maar een beperkte vaste, trouwe aanhang hebben. Bovendien kan D66 rekenen op veel aanhang onder jongeren en onder intellectuelen. Mede om die reden konden we tot nu toe onze inhoudelijke pretenties waarmaken. We zullen onze achterban nog hard nodig hebben. Laat men vooral niet gaan denken dat de fractie het verder wel alleen af kan.”

Jacob Kohnstamm

“Het is bijna de eerste keer dat we ook in de slotfase hoog bleven staan in de peilingen. Vroeger kon het gebeuren dat we in de laatste dagen scherp terugvielen. Ik denk bijvoorbeeld aan de verkiezingen in mei 1981. In het weekend stonden we nog op 24 zetels,

Spanning bij de bekendmaking op televisie van de eerste uitslagen van de Tweede-Kamerverkiezingen

slechts een paar dagen later waren we gezakt naar 17. Dit keer bleven we hoog staan in de peilingen, ook in de laatste dagen van de campagne."

"Dankzij die peilingen werden we van meet af aan gezien als een van die vier grote partijen. Dat was voor ons erg gunstig en leverde ons de permanente aandacht van de media op. Dat Groen Links een tegenvallend resultaat boekte, komt ook doordat zij in de laatste weken nog maar weinig in de publiciteit kwam. D66 kreeg tot op het laatste moment ruime aandacht van de media. De macht van de TV is weer eens aangetoond. In de toekomst zullen de campagnes - zo zeg ik tot mijn spijt - zich nog meer gaan richten op het vluchtige maar invloedrijke medium dat televisie heet."

"24 zetels is iets minder dan sommigen hadden verwacht. Maar vanuit de fractie is steeds gewaarschuwd: 'Reken je niet rijk.

De voorspelde winst is voor een deel structureel, maar voor een deel incidenteel.' We moeten ons ook wapenen tegen de peilingen. Als we grote winst boeken, mogen we niet teleurgesteld zijn omdat het resultaat toch wat achterblijft bij sommige voorspellingen. Zelf ben ik zeer tevreden met de uitslag. Om politieke redenen, maar ook om meer persoonlijke."

"Ik herinner mij nog zo goed de verkiezingen voor het Europees Parlement van tien jaar geleden. Wim Dik was campagneleider, Doeke Eisma lijsttrekker en ik was partijvoorzitter. Samen met vele vrijwilligers, waren we dag en nacht in touw. Hoewel de vooruitzichten al niet gunstig waren, wilden ook de vrijwilligers, waaronder Else Rose Kuiper, niet van ophouden weten.

Maar de inzet werd niet beloond: van twee zetels naar nul. In een klein zaaltje - niet in Krasnapolsky! - verwerkten we de nederlaag en de vraag of D66 toch maar opgeheven moet worden, drong zich op. Als ik dan nu hoor dat sommige mensen ietwat teleurgesteld zijn met die 24 zetels, dan zou ik in gedachten die mensen graag even mee terug nemen naar dat kleine zaaltje waar we tien jaar geleden waren."

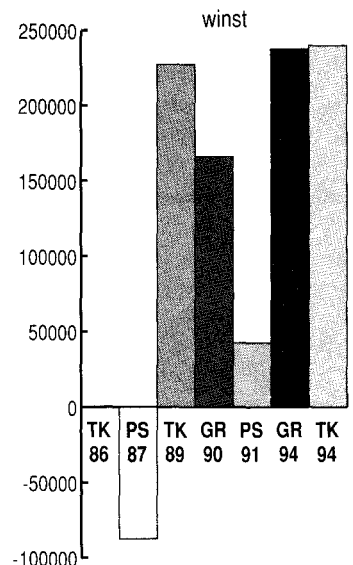
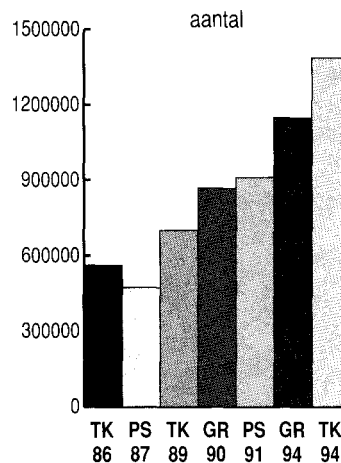
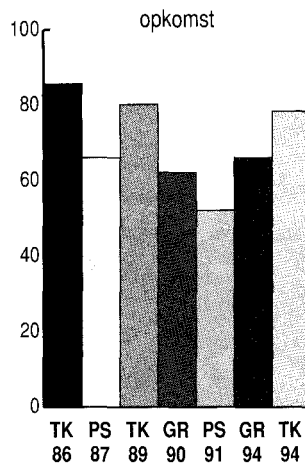
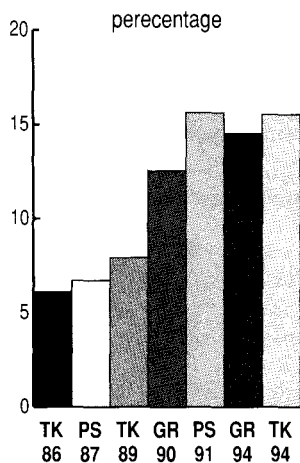
"Er is tenslotte ook nog een andere reden waarom ik persoonlijk dik tevreden ben met de uitslag, maar dat is wel een motief van een geheel andere orde. In eigen kring heb ik mijn prestige wat kunnen opvijzelen door al mijn wedenschappen te winnen. In heb drie jaar geleden al ingezet op een uitslag van minimaal 18 en maximaal 24 zetels. Een ruime marge, maar toch gewonnen. Daar hou je dan wel wat flessen wijn aan over, hoor. Het individuele belang en het partijbelang gaan soms gelijk op, zeg ik dan maar."

Bob de Ruiter

Op 3 mei '94 werden de volgende D66'ers gekozen in de Tweede Kamer:

- Hans (H.A.F.M.O.) van Mierlo
- Gerrit Jan (G.J.) Wolffensperger
- Jacob (J.) Kohnstamm
- Dick (D.K.J.) Tommel
- Louise (L.S.) Groenman
- Aad (A.) Nuis
- Olga (O.) Scheltema-de Nie
- Arthie (A.J.) Schimmel
- Joke (J.A.) Jorritsma-van Oosten
- Ursie (E.D.C.M.) Lambrechts
- Gerrit (G.) Ybema
- Machteld (M.M.) Versnel-Schmitz
- Boris (B.O.) Dittrich
- Pieter (P.K.) ter Veer
- Hubert (H.G.) Fermina
- Nicky (N.G.) van 't Riet
- Marijke (M.J.) Augusteyn-Esser
- Thom (Th.C.) de Graaf
- Marijn (J.M.) de Koning
- Bob (B.R.A.) van den Bos
- Bert (A.D.) Bakker
- Jan (J.T.) Hoekema
- Francine (F.C.) Giskes
- Guikje (G.) Roethof

Hans van Mierlo snijdt de feesttaart aan op de eerste bijeenkomst van de D66-fractie in haar nieuwe, verdubbelde samenstelling, op 5 mei in het Amsterdamse Christofori.

D66 haalde 14.2% van de extra stemmers tussen PS 91 en GR 94 (237.632 van 1.668.000).
D66 haalde 16.2% van de extra stemmers tussen GR 94 en TK 94 (239.883 van 1.476.000).

Dit is het moment voor Europa

"De Europese Verkiezingen gaan niet alleen over Europa. Ze gaan ook gewoon over Nederland. We zijn als Europeanen voor allerlei zaken steeds meer op elkaar aangewezen. Onze problemen zijn niet uniek en vaak alleen op Europees niveau op te lossen."

Deze tekst, waarmee de D66-folder voor de Europese Verkiezingen opent, legt de kern van de Europese integratie bloot. Nederland kan het zich niet veroorloven de Europese integratie met een korreltje zout te nemen, omdat de uitdagingen waar we voor staan door Nederland alleen niet effectief kunnen worden aangepakt. Het terugdringen van de werkloosheid, een ruimhartig op integratie gericht toelatingsbeleid van asielzoekers, bescherming van het milieu en het verzekeren van vrede en veiligheid zijn slechts enkele van de vele onderwerpen die de mogelijkheden van zelfs de grootste landen binnen de Europese Unie ver te boven gaan.

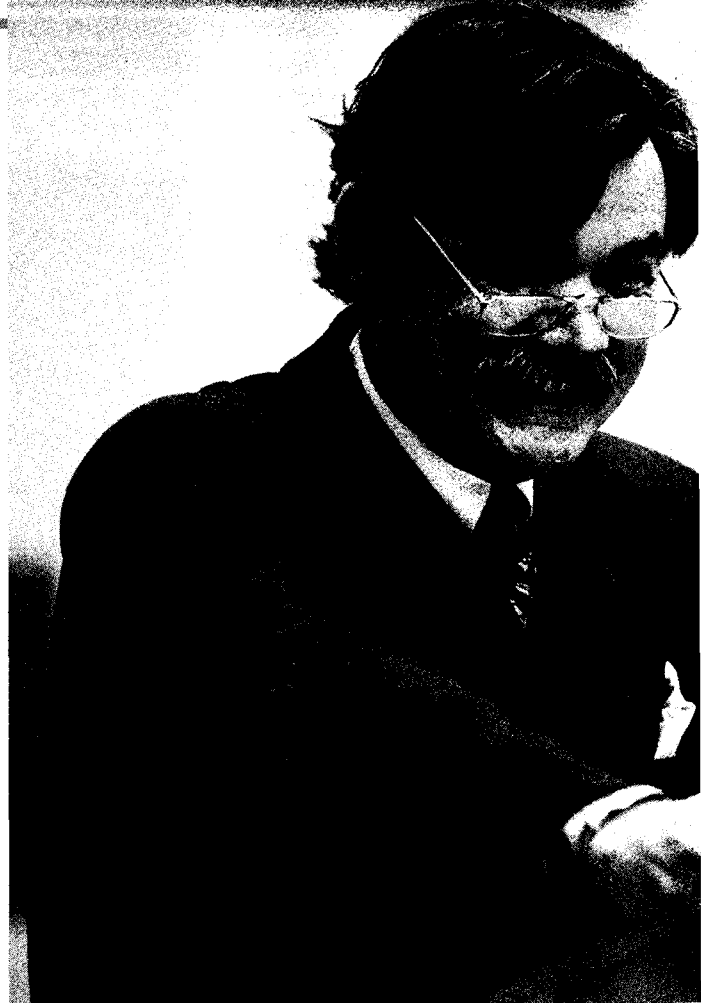
Vernieuwing in Europa

Europa staat op een splitsing van wegen. De ene weg leidt tot een gesloten Europa dat wordt gedomineerd door het achterkamertjesbeleid van regeringen. De andere weg leidt tot een open Europa met een democratische legitimatie dat recht doet aan culturele verschillen. Een Europa waarin het Europees Parlement niet alleen zijn tanden laat zien, maar ook daadwerkelijk bijt. D66 kiest voor een democratisch en open Europa. Het Europees Parlement is door het Verdrag van Maastricht versterkt. Deze versterking blijkt concreet uit de stemming die 4 mei heeft plaatsgevonden in het Parlement over de toetreding van Oostenrijk, Zweden, Noorwegen en Finland tot de Unie. Zonder de instem-

ming van het Parlement had de uitbreiding niet door kunnen gaan. Verder heeft het Parlement medezeggenschap over belangrijke Nederlandse onderwerpen zoals de interne markt, volksgezondheid, onderwijs, consumentenbescherming, infrastructuur en technologiebeleid. Hoewel de versterkingen van Maastricht een stap in de goede richting zijn en deze het Europees Parlement in de besluitvorming meer bijtkracht geven, is Maastricht slechts het begin. In 1996 zal worden overlegd over het vervolg van Maastricht. Uit deze onderhandelingen moet een Europees Parlement tevoorschijn komen met een volwaardige rol in het tot stand brengen van Europese regelgeving. Het is immers niet meer dan logisch dat als op

Europees niveau regelgeving tot stand komt, dit op democratische wijze geschiedt.

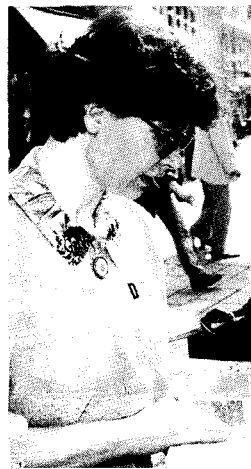
Voor een waterdichte democratische controle is bovendien een meer intensieve samenwerking tussen het Europees Parlement en de nationale parlementen noodzaak. Door Europarlementarissen bijvoorbeeld spreekrecht te geven in nationale kamercommissies kunnen bewindslieden zich niet meer verbergen achter mooie woorden. Ministers en staatssecretarissen zullen daadwerkelijk moeten laten zien dat ze hun huid duur hebben verkocht in het overleg met de ministers van de andere lidstaten. Nu is het nog zo dat zij de beide parlementen tegen elkaar uit kunnen spelen. Het natio-

In de Arnhemse binnenstad voert Jacob Kohnstamm een gesprek met een voorbijgangster.

Het inmiddels nieuw gekozen Tweede-Kamerlid Ursie Lambrechts (links) voert in Arnhem campagne.

KATERN

NAJAARSCONGRES 1994

De eerstvolgende Algemene Ledenvergadering van D66 wordt gehouden op 5 november van dit jaar in de Buitensociëteit in Zwolle. Daar komen onder meer aan de orde de formatie in de Tweede Kamer en de Europese fractievorming. Ook worden er discussiebijeenkomsten gehouden over bestuurlijke vernieuwing en sociaal-economisch beleid.

Voor dit congres worden geen amendeerbare voorstellen gepubliceerd. Sluitingsdatum voor indiening actuele politieke moties is 3 november om 10.00 uur (48 uur voor aanvang van de ALV).

Meer nieuws in de volgende Democraat.

VOORJAARSCONGRES 1995

Dit 'Congres Nieuwe Stijl' wordt gehouden op 4 en 5 februari 1995. Tijdens deze ALV wordt (hoogstwaarschijnlijk) de officiële campagnestart voor de Provinciale-Statenvierkiezingen gehouden.

Sluiting indiening moties en amendementen: 22 november 1994, 10.00 uur. Sluiting indiening APM's: vooralsnog 48 uur tevoren.

VACATURES ALV 59

Met deze kennisgeving opent de kandidaatstelling voor de vacatures waarin de Algemene Ledenvergadering op 5 november 1994 zal voorzien.

De kandidaatstelling sluit op **6 september 1994 om 12.00 uur**. Inge vulde kandidaatstellingsformulieren moeten dan binnen zijn bij het landelijk secretariaat.

Kandidaatstellingsformulieren zijn verkrijgbaar bij het landelijk secretariaat, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag; tel. 070-3621515.

De meeste vacatures ontstaan doordat het lid in het najaar aan het einde van zijn/haar zittingstermijn komt. Voorzover op dit moment bekend, is vermeld of de zittende leden zich herkiesbaar stellen voor een volgende termijn.

Hoofdbestuur

* Dagelijks Bestuur - voorzitter; Wim Vrijhoef stelt zich herkiesbaar

* Dagelijks Bestuur - vice-voorzitter politiek; Marijke Augusteijn is gekozen als Tweede-Kamerlid en treedt daarom af

* Regio-Hoofdbestuurslid Groningen.

Het zittend lid, Henk Boels, stelt zich niet herkiesbaar

* Regio-Hoofdbestuurslid Friesland.

Voor informatie over bovenstaande vacatures: bel met Jan La Heij, vice-voorzitter organisatie, tel. 058-151915.

Profielen van de functies zijn aan te vragen bij het landelijk secretariaat, tel. 070-3621515.

Het Hoofdbestuur heeft het recht om een voordracht te doen voor de functies in het Dagelijks Bestuur. De Algemene Regiovergadering heeft dit zelfde recht voor het Hoofdbestuurslid van de eigen regio.

Bestuur PSVI/Opleidingscentrum

* 2 leden.

Info: bel met Leo Pinxten, directeur Opleidingscentrum tel. 070-3621515.

Bestuur Stichting Wetenschappelijk Bureau

* 2 leden.

Info: bel met de SWB, tel. 070-3621515.

Geschillencollege

* 6 leden.

Info: bel met Marianne van der Ham, voorzitter Geschillencollege, tel. 071-132236.

Het Geschillencollege heeft het recht om een aanbeveling te plaatsen bij de kandidaten.

Landelijke Verkiezingscommissie

* 1 lid.

Info: bel met Gert Warmerdam, voorzitter LVC, tel. 079-617916.

Programmacommissie

* voorzitter.

Het Hoofdbestuur doet een voordracht aan de ALV uit de kandidaten.

* 2 leden.

Lucia Albers (einde 1e termijn) is herkiesbaar, Gemma

Smeets (einde 1e termijn) is niet herkiesbaar.

Info: Gemma Smeets tel. 01620-50360.

Rapportagecommissie

* 2 leden.

Info: Jimmy van Beusekom, tel. 070-3620922.

BESTELBON

NAAM:

ADRES:

WOONPLAATS:

- Verkiezingsprogramma 1994-1998
 Europees Verkiezingsprogramma 1994-1999

f 3,50 (excl. porto)

f 2,50 (excl. porto)

WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Door de SWB wordt gewerkt voor de politieke vertegenwoordiging, de politieke partij en aan de 'politieke probleemstelling' in het algemeen. Het betreft onderwerpen die spelen op het snijvlak van politiek en maatschappij en van samenleving en overheid. De onderwerpen worden gekozen in samenspraak met de kamerfracties, individuele kamerleden en de politieke top van D66. Het betreft zaken die op de politieke agenda zullen verschijnen en waaraan nader onderzoek moet worden besteed. Bij deze formule ligt het accent op het denken zelf; analyses, neergelegd in publikaties, die moeten leiden tot beleidsgerichte uitgangspunten.

Het Opleidingsinstituut, de Bestuurdersvereniging en het wetenschappelijk bureau hebben gezamenlijk de brochure De waarde van de Democratie uitgegeven. De tekst, van de hand van Christiaan de Vries, is geschreven op verzoek van de campagneleiding en kent de bijzondere prijs van f 2,50 excl. porto. In de brochure wordt de visie van D66 op het democratievraagstuk gereconstrueerd. Met de analyse die wordt gepresenteerd blijkt de visie van de partij tevens te kunnen worden vernieuwd en aangepast aan de nieuwe tijd. Vraagstukken van de lokale democratie, het middenveld en de rol van de volksvertegenwoordiging vinden een eerst, nieuwe uitwerking.

Werkgroep Geloof en Politiek Handelen

Deze werkgroep poogt vanuit de christelijke overtuiging, (d.w.z. een door de Bijbel geïnspireerde) politieke standpunten te formuleren. De werkgroep heeft thans de volgende thema's op de agenda geplaatst:

- * 'Het maakbare dier', op zoek naar een ethisch verantwoord standpunt inzake de genetische manipulatie van dieren.
- * 'Pil van Drion', hoe denken wij in het kader van zelfdoding over het beschikbaar stellen van een dodend middel, met name aan oude mensen?
- * 'Internationale migratie', het vraagstuk van asielzoekers in Nederland dient onderdeel te zijn van een beleid inzake internationale migratie. In dat kader dient ook D66 een politiek standpunt te formuleren.
- * 'Normen en waarden', de politieke discussie hierover die thans plaatsvindt, dient te worden uitgediept en vertaald in politiek beleid.

Wie aan de discussie over een of meer thema's wil meedoen, wordt verzocht zich te melden bij de voorzitter van de werkgroep, Heleen Dake, tel. 071-170925

Ingrijpen in menselijk leven

De SWB-werkgroep Geloof en Politiek Handelen heeft een nota geschreven over de ontwikkelingen op het gebied van technologische ontwikkelingen met betrekking tot menselijk leven. De dagelijkse problemen worden in ogenschouw genomen en de politiek-juridische voorwaarden voor de ontwikkeling worden geformuleerd. De tekst is gepubliceerd in de Cahier-reeks van de SWB en kost f 12.50 (ex. porto)

Inhoud Idee nummer 2 - 1994

De esthetische ervaring, vragen omtrent een kunstenpolitiek voor D66, door Christiaan de Vries. Wat zijn de belangrijkste vragen waarop een kunstenpolitiek voor D66 een antwoord moet formuleren?

Kunst, cultuur en democratie, ruimte voor een substantieel-rationeel debat over beleid, kwaliteit en functie, door Miranda Boorsma. Welke legitimering ligt ten grondslag aan overheidsbemoeienis met de kunsten? En welke zou deze moeten aannemen?

Autonoom stedelijk cultuurbeleid als wenkend perspectief, door Cor Wijn. Welke verschuivingen zijn relevant in het denken over kunstpolitiek? Een beschouwing over de verhouding tussen nationale en lokale politiek in deze.

Voorbij 'Deetman', hoe verder met de politiek? Door Kees Breed. Hoe staat het met de legitimering van het overheidsoptreden? En hoe moet het anders?

Bureaucratie bedreigt ons leefmilieu, door Sietze Wierda. Hoeveel invloed heeft het bureaucratisch mechanisme op onze leefomgeving?

Een politiek forum als bakermat voor politiek gezag, door Adriaan Brouwers. De interne organisatie van de partij D66 onder de loep genomen.

Recht met een grote 'R', column door Ries Staver.

Ik bestel:

- SWB-Cahier 'Ingrijpen in menselijk leven' Prijs f 12,50- (excl. porto)
 - 'De waarde van de Democratie' Prijs f 2,50- (excl. porto)
 - Brochure 'De ruimte waarin wij leven' Prijs f 19,50- (excl. porto)
 - Brochure 'Referenda en Politiek'. Prijs f 19,50- (excl. porto)
 - Brochure 'Duurzame Ontwikkeling' Prijs f 19,50- (excl. porto)
 - Brochure 'De veranderende rol van de politieke partijen' Prijs f 15,- (excl. porto)
 - SWB-Cahier 'In Goede Banen' Prijs f 10,- (excl. porto)
 - SWB-Cahier 'Denken over democratie, van forum naar partnerschap' Prijs f 10,- (excl. porto)
 - SWB-Cahier 'Relatie en Huwelijk' Prijs f 8,- (excl. porto)
 - SWB-Nota 'Op zoek naar publiek' prijs f 5,- (excl. porto)
- HET TIJDSCHRIFT IDEE
Idee verschijnt 6x per jaar. ca. 30 pagina's per nummer. Een abonnement kost f 66,- per jaar. Een los nummer kost f 15,- (excl. porto)
- Ik neem een abonnement
 - Ik wil een los nummer

Naam
Adres
Postcode, woonplaats

Deze bon opsturen naar SWB D66,
Noordwal 10, 2513 EA Den Haag
Telefonisch bestellen 070-3621515
U kunt deze bon ook faxen. Fax 070-3641917

OPLEIDINGSCENTRUM

POLITIEK DEBAT: EEN EXPERIMENT

Het Opleidingscentrum wil in samenwerking met het Wetenschappelijk bureau binnenkort een start maken met een reeks van nieuwe activiteiten voor leden van D66. Uit evaluaties van een aantal activiteiten van het Opleidingscentrum en het Wetenschappelijk bureau blijkt dat er bij een groot aantal leden behoefte bestaat aan een podium voor het voeren van een politiek debat.

Het gaat dan niet zozeer om een debat dat gekoppeld is aan of voortkomt uit een actuele lokale of regionale politieke agenda. Veel meer is er de behoefte om met D66-geestverwanten van gedachten te wisselen over politiek of cultureel belangwekkende thema's. Thema's die los staan van de politieke waan van alledag.

Om aan deze behoefte tegemoet te komen willen wij de komende maanden bij wijze van experiment één à twee debatgroepen opzetten en begeleiden. Uitgangspunt voor dit debat is de onlangs verschenen D66-brochure 'De waarde van de democratie'. De tekst, van de hand van Christiaan de Vries, reconstrueert de visie van D66 op het democratiseringsvraagstuk en de daarmee samenhangende staatsrechtelijke voorstellen. Vraagstukken rond de lokale democratie, het middenveld en de rol van de parlementaire democratie komen daarbij nadrukkelijk aan de orde.

Aan dit experiment worden enkele voorwaarden verbonden:

- Het aantal deelnemers per groep is beperkt, maximaal 12;
- Deelnemers wonen op niet al te grote afstand van elkaar: weinig reistijd en dito kosten;
- Er zal worden gestart in die regio waar de meeste animo is;
- Het aantal bijeenkomsten is beperkt, circa vier;
- Het te behandelen thema overstijgt de politiek actuele agenda. In dit experiment zal worden gediscussieerd aan de hand van de brochure 'De waarde van de democratie'.
- Er wordt gewerkt aan een eindproduct, bijvoorbeeld een artikel, een congresmotie, een symposiumbijdrage etc.

Het Opleidingscentrum en het Wetenschappelijk bureau dragen – waar nodig – zorg voor de inbreng van relevant materiaal, bemiddelen eventueel voor een inleider, helpen bij het op gang brengen van het debat. Aan deelnemers wordt een geringe bijdrage gevraagd in de basiskosten. Belangstellenden dienen zich vóór 1 juli aan te melden. De eerste debatgroep zal dan direct na de zomervakantie, in september, worden gestart.

Opgeven kan telefonisch of schriftelijk bij het Opleidingscentrum van D66. Meer inlichtingen bij Christiaan de Vries (Wetenschappelijk bureau) en Leo Pinxten (Opleidingscentrum).

KENNISMAKINGSDAG

op 25 juni in Utrecht

Kennismaken met D66 kan op 25 juni 1994 in Utrecht. Onder leiding van twee ervaren D66-ers zullen de belangrijkste ideeën en doelstellingen van D66 worden besproken.

Er is ruimte voor uw vragen en er wordt aandacht geschonken aan de manieren om actief te zijn binnen de partij. De maximaal 15 deelnemers ontvangen ter voorbereiding de brochure 'Maak kennis met D66'. Kosten: f20,00.

SPEECH EN PRESENTATIE

op 18 en 25 juni en 2 juli in Heerhugowaard

Op drie achtereenvolgende zaterdagen biedt het Opleidingscentrum de training "Speech en presentatie" aan. In het eerste deel zijn de oefeningen gericht op het versterken van het zelfvertrouwen. Vervolgens wordt een basis gelegd voor het voorbereiden, structureren en uitvoeren van een presentatie. Daarnaast komen het kunnen hanteren van storingen en interrupties aan bod. Diverse oefeningen worden aan de hand van video-opnamen bekeken en beoordeeld. Deelnemers ontvangen vooraf een cursusboek met oefeningen, tips en werkopdrachten. Let op: de training vindt plaats in Heerhugowaard. De kosten voor deze training zijn f150,-.

EFFICIËNT WERKEN IN DE RAAD

(vanaf) 25 juni 1994

Op 25 juni 1994 wordt in Den Haag de eerste bijeenkomst 'Efficiënt werken in de raad' georganiseerd voor D66-raadsleden die voor het eerst in de gemeenteraad gekozen zijn. Met de eerste maanden raads-ervaring als uitgangspunt wordt gewerkt aan de versterking en verbetering van de kwaliteiten die van belang zijn om als raadslid effectief en efficiënt te kunnen functioneren. Deelnamekosten zijn f37,50. De cursus 'Efficiënt werken in de raad' zal vanaf september 1994 diverse malen op verschillende plaatsen in het land worden georganiseerd. Zie hiervoor het volgende nummer van de Democraat.

KLEUR BEKENNEN 16 EN 17 SEPTEMBER 1994

Bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen heeft extreem rechts (CentrumDemocraten en Centruumpartij '86) in veel gemeenteraden één of meer zetels gewonnen. Ter ondersteuning van politici die in de komende raadsperiode steeds meer te maken krijgen met extreem rechts, organiseert het Opleidingscentrum een tweedaagse bijeenkomst op 16 en 17 september. Met behulp van actuele informatie, rollenspellen en discussies zal meer adequaat gedrag en een weerbare houding worden gestimuleerd. De bijeenkomst vindt plaats in conferentiecentrum 'De Kaap' te Doorn en begint vrijdag om 16.00 uur en eindigt zaterdag om 16.00 uur. Deelnamekosten zijn f225,00 (inclusief overnachting op volpension basis).

OPLEIDINGSCENTRUM

VOORAANKONDIGING

GEMEENTE EN FINANCIËN 8 oktober 1994

De cursus gemeente en financiën geeft een eerste oriëntatie op de instrumenten die een raadslid heeft om invloed uit te oefenen op het gemeentelijk bestuur en beleid. De rol van bestuurders en de toepassing van instrumenten en middelen (financiën, grond, informatie, en dergelijke) staan deze dag centraal.

Op deze dag wordt aandacht geschonken aan enkele financieel-technische aspecten, waaronder de gemeentebegroting. Er zal echter ook zeker gekeken worden naar de momenten waarop en de mogelijkheden waarmee het raadslid zijn invloed op het bestuur kan doen gelden. De cursus wordt gegeven in Delft, Roermond en Utrecht. Deelname-kosten zijn f30,- inclusief documentatie, koffie en thee. Inschrijven kan na verschijning van de volgende Democraat.

SYMPOSIUM VOOR AFDELINGSBESTUURDERS 15 oktober 1994

Op 15 oktober 1994 organiseert het Opleidingscentrum een symposium voor afdelingsbestuurders. Verwacht mag worden dat velen van de huidige afdelingsbestuurders in de gemeenteraden zitting zullen gaan nemen. Dit betekent dat er nogal wat nieuwe afdelingsbestuurders zullen aantreden. Op deze groep richt zich het symposium. Er komen workshops voor onder andere penningmeesters, voorzitters etcetera. Mededelingen hierover volgen in de Democraat en worden verspreid via de afdelingsmailing van het landelijk secretariaat.

IK BESTEL (s.v.p. aankruisen):

O MAAK KENNIS MET D66
Brochure over D66-beginselen, de partijstructuur van D66 en haar ontstaansgeschiedenis. Prijs f5,-

O RAADSWERK
Introductiebrochure over de formele en algemene praktijk-aspecten van het raadswerk: de inrichting van het gemeentebestuur, de positie van raadsleden etc. Prijs f5,-

O D66 EN DE PRAKTIJK VAN DE GEMEENTERAAD, prijs f25,-

Deze publikatie bevat onder andere de volgende onderwerpen:

- ! Raad in relatie tot het college en het ambtelijk apparaat;
- ! Raad in relatie tot de burger, de belangengroepering en de media;
- ! Techniek van de raadsvergadering, spreekrecht, recht van initiatief en amendement, moties;

O D66 EN PUBLICITEIT IN DE POLITIEK, prijs f15,-

O RAAMWERK '94-'98 f15,- O + diskette f20,-

O VOOR DE D'RAAD

Hèt D66-tijdschrift voor (aankomende) lokale en regionale politici. Voor de D'Raad verschijnt 7 x per jaar, met ca. 18 pagina's per nummer. Een jaarabonnement kost f48,-
Lidmaatschapsnummer:.....

(alle prijzen zijn exclusief porto)

IK MELD MIJ AAN (s.v.p. aankruisen):

O SPEECH EN PRESENTATIE 18 en 25 juni en 2 juli in Heerhugowaard. Kosten: f150,-

O KENNISMAKINGSDAG 25 juni 1994 in Utrecht. Kosten: f20,-

O EFFICIËNT WERKEN IN DE RAAD 25 juni 1994 in Den Haag. Kosten: f37,50

O KLEUR BEKENNEN 16 en 17 september 1994 in Doorn. Kosten: f225,00

Veertien dagen voor aanvang van de cursus krijgt u cursusmateriaal thuisgestuurd. Zodra u het cursusmateriaal ontvangen heeft, bent u definitief ingeschreven en verplicht de cursuskosten met bijgaande acceptgirokaart te voldoen.

NAAM:.....

STRAAT:.....NR.....

PC en PLAATS:.....

TELEFOON:.....

FUNCTIE IN D66:.....

Deze bon opsturen naar het Opleidingscentrum D66, Noordwal 10, 2513 EA DEN HAAG of telefonisch bestellen: 070 - 362 15 15

Op de lidmaatschapskaarten voor 1994 is de 'r' weggevalen bij mensen die de tussenvoegsels 'van der' hebben. Deze gegevens staan in onze ledenadministratie echter wel juist vermeld.

Nieuwe en 'oude' wethouders worden bij de campagne-start in het Utrechtse conservatorium toegesproken door Jan Willem Bertens, D66-lijsttrekker voor het Europese Parlement.

uitgebreid programma op tafel waarmee met vereende krachten de gigantische werkloosheid in de Unie moet worden teruggedrongen.

Asielbeleid

Voor een ieder is het duidelijk dat Nederland niet iedereen die hulp vraagt kan opnemen. Het is een Westeuropees probleem, waarvoor dan ook in Europees kader een oplossing moet komen. Dit kan bijvoorbeeld door een verdeelsleutel op te stellen. Aan de hand hiervan kunnen de hulpaanvragen worden verdeeld over de landen. Als het asielbeleid op Europees niveau wordt gecoördineerd, op een democratisch te legitimeren wijze uiteraard, staan een paar landen van de Unie niet meer alleen voor de vele asielaanvragen.

Bovendien zouden Nederlandse vertegenwoordigers zich sterk moeten maken voor meer begrip. Zowel in Nederland als in Europees verband wordt asielbeleid geassocieerd met problemen, terwijl we dit beleid juist moeten zien als een uitdaging. Bijvoorbeeld, door asielzoekers menswaardig op te vangen en een plaats te geven in onze (werkende) samenleving, kunnen zij een stimulans geven aan onze versterkte arbeidsmarkt.

nale parlement kan nauwelijks de ministers ter verantwoording roepen voor hun optreden op Europees niveau. Het Europese Parlement heeft geen mogelijkheid te controleren wat op nationaal niveau wordt verkondigd. Het gevolg is dat er een gat in de democratische controle zit waar de ministers en staatssecretarissen met paard en wagen doorheen kunnen rijden. Bovendien dienen nationale parlementariërs tijdig over volledige informatie te beschikken als op Europees niveau regelgeving wordt voorbereid. Hier kunnen zij dan op nationaal niveau op inspelen. Als uiteindelijk de Europese regelgeving is aangenomen, zal de verbeterde communicatie tevens bijdragen tot een snellere uitvoering van de Europese regels.

Werkloosheid

De uitdaging en de noodzaak tot vernieuwing zijn van groot belang bij het werkloosheidsprobleem en de toelating van asielzoekers. Beide onderwerpen kunnen echter niet effectief worden aangepakt zonder de Europese dimensie erbij te betrekken. Stel dat Nederland in staat is de werkloosheid terug te dringen. Dit betekent een aantrekkelijke situatie voor anderen binnen de Unie, waardoor de aantrekkingskracht van Nederland toeneemt. Helaas is de situatie (nog) niet zo rooskleurig, maar het beeld geeft aan dat een land niet een beleid tegen werkloosheid kan voeren zonder de situatie in andere landen hierbij te betrekken. In Brussel was dit besef ook doorgedrongen en sinds vorig jaar ligt een

Vernieuwing van Europa begint op nationaal niveau en dus ook in Nederland. Een democratische versterking van de Europese besluitvorming betekent dat op nationaal niveau iedereen meer open moet staan voor wat in Brussel gebeurt. Teveel wordt, ook door bewindslieden en het nationale Parlement een afwachtende houding aangenomen. Door meer open te staan voor de Brusselse processen kan Nederland hier zijn voordeel mee doen, onder andere door steun te claimen voor Nederlandse regio's of nationaal belangrijke projecten betreffende milieu of infrastructuur in aanmerking te laten komen.

Arthur van Buitenen

Hans van Mierlo op bezoek bij de stichting Vluchteling enwerk in Utrecht.

Ontzuiling is één van de onderwerpen waarop Hans van Mierlo studenten aan de Universiteit Utrecht zal trakteren.

D66-deelname in colleges groeit met bijna 40%

Veel politici van andere partijen en veel journalisten zien D66 nog steeds als een eendagsvlieg. Als D66 straks deelneemt aan een nieuw kabinet, zo redeneren ze, zal de partij, geconfronteerd met de harde politieke werkelijkheid, niet aan impopulaire maatregelen ontkomen. En dan verdwijnt de grote aanhang weer net zo snel als ze is ontstaan. Anderen zijn minder zeker, zoals Bram Peper in NRC Handelsblad van 7 mei, en stellen daarom alvast een fusie voor tussen PvdA, D66 en delen van de VVD. In ieder geval lijkt het erop dat D66, anders dan vier jaar geleden, nu tenminste de gelegenheid krijgt om aan de regering deel te nemen. En de uitslag van de gemeenteraadsverkiezingen heeft laten zien dat D66 een eerder behaalde winst uitstekend weet te behouden. Ook in gemeentes waar ze deel heeft uitgemaakt van het college.

Een paar cijfers, verzameld door de voorzitter van de landelijke verkiezingscommissie Gert Warmerdam, om de positie van D66 te illustreren: het aantal gemeenteraden met een D66-fractie is vergeleken met 1990 toegenomen van 233 tot 356; het aantal colleges waaraan wordt deelgenomen van 67 tot 92. Met name in de grotere gemeentes maakt D66 vrijwel altijd deel uit van het college. In veertien plaatsen, waaronder Utrecht en Amsterdam, zelfs met twee wethouders. Daar staat tegenover dat D66 in achttien gemeentes uit het college verdween. Een gesprek met een grote winnaar, Almere, en een kleine verliezer, Muiden, over coalitievorming na de gemeenteraadsverkiezingen.

Neerlands grootste

De afgelopen raadperiode was voor Almere niet gemakkelijk. De zittende coalitie van CDA en PvdA zag kans de voorpagina's te halen met een reeks van schandalen. Een aantal wethouders maakte reizen op kosten van de gemeente, een wethouder werd beschuldigd van seksueel misbruik en de burgemeester vulde zijn salaris aan met buitensporige declaraties. Volgens D66-afdelingsvoorzitter Henk Heikens heeft D66 zich in die moeilijke periode zeer constructief opgesteld. Met als beloning een klinkende verkiezingsoverwinning. D66 heeft in Almere nu tien zetels en is daarmee de grootste D66-gemeenteraadsfractie van Nederland. Bovendien zorgde de op-

stelling van D66 ervoor dat de partij, de tweede in Almere na de VVD, het initiatief kon nemen bij de coalitiebesprekingen. Het resultaat was dat binnen een week een breed samengesteld college was gevormd, met twee D66-wethouders.

In hoeverre de landelijke populariteit van D66 de winst verder heeft vergroot valt volgens Heikens moeilijk na te gaan: "Almere is nu eenmaal een snelgroeiende gemeente en veel mensen wonen hier te kort om een beeld te hebben van de lokale politiek. Maar we hebben in ieder geval geprobeerd zoveel mogelijk kiezers te bereiken. Bijvoorbeeld door ons concept verkiezingsprogramma aan instellingen en verenigingen op te sturen met het verzoek om commentaar. Dat leverde zo'n negentig reacties op, die we zoveel mogelijk in de definitieve versie hebben verwerkt."

Forse klap

In het niet ver van Almere gelegen Muiden verdween D66 uit het college, na bij de verkiezingen twee zetels te hebben verloren. "Een forse klap," bevestigt afdelingsvoorzitter Eduard Rijnja: "We hadden het verlies en de consequenties ervan voor de deelname aan het college overigens wel zien aankomen." In Muiden hebben lokale thema's een zeer belangrijke rol gespeeld in de verkiezing. Rijnja: "In de eerste plaats ons plan om een nieuw stadhuis te bouwen. Hiervoor zou een stuk stadswal moeten worden afgegra-

ven." Dat plan viel verkeerd. Verontruste burgers vonden dat het historische karakter van Muiden zou worden aangetast en richtten een actiegroep op, gesteund door oppositiepartij VVD. "We hadden die reactie vooraf niet voorzien. Bovendien maak je je als gemeentebestuur nooit populair met het bouwen van een stadhuis. Toen ook nog een aantal scholen moest worden gesloten vanwege het teruglopende aantal leerlingen, stond het verlies wel vast," aldus Rijnja. De oppositiepartijen VVD en PvdA vormden direct een nieuw college. Het tekent volgens Rijnja de sfeer in de Muidense politiek: de onderlinge verhoudingen zijn al jaren slecht. Buiten de wallen van dit historische plaatsje zijn echter belangrijke ontwikkelingen aan de gang. Rijnja: "Het onlangs gepresenteerde plan van Amsterdam om een deel van het IJ-meer in te polderen voor een nieuwe woonwijk, betekent dat je straks vanuit de haven van Muiden flats ziet in plaats van het eiland Pampus. Bovendien voelt Muiden niet veel voor aansluiting bij de ROA, waarin Amsterdam een hoofdrol zal gaan spelen." Het verlies is bij de Tweede Kamerverkiezingen op 3 mei wel weer wat gecompenseerd, maar de lokale onvrede heeft ook toen nog de uitslag beïnvloed. Toch is Rijnja vol goede moed: "We zijn een kleine afdeling, maar gelukkig beschikken we over enthousiaste en zeer goede mensen."

Fred Herrebout

Campagneleider Lennart van der Meulen (rechts), Hans van Mierlo en andere D66'ers inspecteren de D66-promotiebus na afloop van de campagnestart in Utrecht.

Lekker een Belgisch frietje smullen en dan... zien hoe JWB het 'live' bakt in het Euro-lijsttrekkers tv-debat

Na Den Haag is Brussel aan de beurt. De NOS zendt op 7 juni om 20.00 uur een live tv-debat uit tussen de Euro-lijsttrekkers. Jan-Willem Bertens zal daarin de aanzet geven tot de volgende Democratische doorbraak. Alle leden die van vuurwerk houden moeten daarom beslist van de partij zijn. Bovendien kan er die dag al vanaf 15.00 uur worden deelgenomen aan een rondleiding door het parlamentsgebouw, een ouderwets principiële forum-discussie en een bourgondisch etentje. Maar beslis snel want D66 be-

schikt slechts over een honderdtal plaatsen. Meer informatie omtrent programma, bereikbaarheid en eventuele overnachting bij Rita Heikens, tel. 0(032)2-2845602 (dwo-do-ochtend), fax 0(032)2-2849602.

Opgave voor 3 juni!

advertentie

N I E T G R I J S !

zomerconferentie architectuur en lokaal bestuur

Voor lokale bestuurders die werk willen maken van stedenbouw, architectuur, landschapsinrichting en openbare ruimte organiseert Architectuur Lokaal in samenwerking met het Nederlands Architectuurinstituut, en met financiële ondersteuning van het Stimuleringsfonds voor Architectuur, een meerdaagse zomerconferentie over gemeentelijk architectuurbeleid.

De thema's van het programma zijn:

INSPIRATIE EN OPDRACHT, PERIFERIE EN BEBOUWDE KOM, DE ONTKNOPING. Ruim 20 betrokken deskundigen stellen vele voorbeelden en instrumenten voor kwaliteitsbeleid aan de orde, zoals het structuurplan, bestemmingsplan, beeldkwaliteitplan, beheerplan, programma van eisen, grondbeleid, de kosten/kwaliteitstoets, welstand, stadsarchitect, supervisor, prijsvragen en lokale architectuurcentra. Tevens wordt aandacht besteed aan de relaties met milieu en sociale veiligheid.

Datum: van 22 juni (20.00 uur) tot 24 juni (22.00 uur). **Plaats:** Nederlands Architectuurinstituut te Rotterdam. **Kosten:** fl. 1.000,- pp, incl. excursie, publicaties, lunches en diners, excl. overnachtingen. **Speciaal combinatietarief voor duo's van bestuurder en ambtenaar:** fl. 1.750,-. **Informatie:** Architectuur Lokaal, Cilly Jansen of José van Campen, tel. 010 - 4332859

A R C H I T E C T U U R

LOKAAAL

platform voor gemeentelijk architectuurbeleid

Gefeliciteerd D66: de doorbraak is gerealiseerd!

Op deze verkiezing zal nog heel wat worden doorgestuurd, zowel wat de doorbraak van onze partij betreft, als hoe het mogelijk is dat plotseling de ouderenpartijen zo prominent aanwezig kunnen zijn. Dat het kabinetsbeleid daarmee definitief naar de prullenbak is verwezen is duidelijk en dat stelt voor ons meteen de grens voor deelname aan een nieuw kabinet. Er moet uitzicht zijn op regeringsverantwoordelijkheid, waarbij er ruimte blijft om met de Nederlandse samenleving te blijven communiceren. Een kabinet moet echt door het parlement kunnen worden gecorrigeerd en dat betekent, dat de manier van besturen anders moet worden. Deze basis van denken is de echte reden waarom D66 zo gegroeid is en zal daarom de basis moeten worden voor onze kabinetsdeelname.

Afgezet tegen mogelijkheden om een kabinet te vormen is onze voorkeur voor een paarse coalitie door de uitslag alleen nog maar sterker geworden. Was het in de afgelopen jaren zo dat de politiek de moed had moeten hebben om een dergelijke coalitie bespreekbaar te maken; nu heeft de kiezer deze optie als een duidelijke noodzaak op de groene tafel gelegd. Wanneer het PvdA, VVD en D66 niet zou lukken om hier een goed regeerakkoord van te maken wacht ons ongetwijfeld een lange formatie, omdat de twee andere kabinetten waar dan aan gedacht kan worden voor ons vooral door negatieve afwegingen een gelijkwaardig karakter krijgen.

Wim Vrijhoef

van de partij-voorzitter

Het nieuwe Dageli

Sinds het novembercongres van 1993 is het Dagelijks Bestuur (DB) van D66 danig van samenstelling veranderd. Nieuwe gezichten geven vaak nieuwe gedachten; een korte introductie.

Joan Pieters, secretaris politiek

"De komende tijd ga ik me vooral bezighouden met het voorbereiden van de stukken voor de eerstvolgende congressen. Verder zal ik taken van onze voormalige vice-voorzitter politiek, Marijke Augusteijn, tot het novembercongres waarnemen. Zij maakt inmiddels deel uit van de nieuwe kamerfractie."

"Hoe groter we worden, hoe belangrijker het DB als structurerende kracht wordt. Ook in regionale en lokale richting. Onze partij kent in tegenstelling tot de anderen heel open procedures; dat is prima, maar discussie moet wel vorm krijgen en tegelijk zo breed mogelijk worden gedragen. Daarom is contact zo belangrijk; uitleggen en afstemmen. Het DB vervult hierin een grote rol."

Rinus Brans, tweede penningmeester

"Het DB is nu eigenlijk nog een vergaderclub. Het zou allemaal wat zakelijker en strakker moeten. Vooral praten op hoofdlijnen en niet teveel aandacht schenken aan punten en komma's. Bij regeringsdeelname zal het DB immers directer worden betrokken bij de kamerfractie."

"Als financieel interim-manager leek me de functie van penningmeester uitermate boeiend. Op dit moment heb ik nog weinig zicht op mijn persoonlijke doelstellingen binnen het DB. Het is echter wel duidelijk dat ik na een inwerkperiode mijn stem zal laten gelden."

Pierre Wimmers, publiciteitscoördinator

"Binnen het DB houd ik me bezig met de interne en externe publiciteit. Voor het eerste moet je dan denken aan de Democraat en soortgelijke media. Wat de externe kant betreft hebben we met

de verkiezingscampagne natuurlijk een heel intensieve periode achter de rug. En dat zal gedurende de formatie wel zo blijven. Het gaat dan vooral om de afstemming met de voorlichters."

"De grootste taak voor het DB ligt volgens mij in een andere opzet van de partij-organisatie. Dit idee van interne vernieuwing van de partij komt voort uit het POR-rapport en de naar aanleiding daarvan opgerichte commissie POR/La Heij. Het congres 'nieuwe stijl' is een concreet voorbeeld van wat die commissie op dat gebied voor ogen staat. Dat soort vernieuwingen, daar wil ik bij zijn."

Jan La Heij, vice-voorzitter organisatie

"Met regeringsdeelname van D66 zal het DB de uitgangspunten in aanbevelende zin in de gaten moeten houden; zowel naar Den Haag als naar de regio's en afdelingen toe. Daar ligt een enorme uitdaging want enerzijds moet je dan in de politieke arena de consen-

sus verwoorden, terwijl je anderzijds met het programma te maken hebt. Vandaar dat het van eminent belang is dat de basis van de partij de diverse besturen van 'input' voorziet zodat die aanbevelingen kunnen doen richting de landelijke fracties. Pas dan kan hetgeen er leeft aan de basis politiek worden vertaald. Een mooie gedachte, die echter valt of staat met een goede communicatie tussen de politieke en de bestuurlijke organisatie. Met het POR-rapport wordt naar een optimalisering daarvan gestreefd, zodat politieke informatie vanuit Den Haag naar de achterban en omgekeerd op de beste wijze vorm kan krijgen."

Marjanne de Kwaasteniet, secretaris buitenland

"Waar het mij vooral om gaat is samenwerking in Europa. Mijn voorganger heeft hiertoe reeds de aanzet gegeven; hopelijk mondt dat straks na de Euro-verkiezingen uit in een grote fractie. Er moet in ieder geval meer contact

ks Bestuur van D66

komen tussen de Euro-fractie en die van de Tweede Kamer want het Europese beleid raakt zoveel terreinen... Dat vereist onder meer dat verschillende fractiemedewerkers op de hoogte zijn van hetgeen in Europa op de agenda staat. Bovendien zullen de contacten met de politieke partijen uit de landen die op het punt staan toe te treden tot de EU, verder moeten worden afgetast. Ik wil in al deze kwesties graag uitgroeien tot een stimulerende kracht."

Arjen Ros, eerste penningmeester

"Het ligt voor de hand dat ik vooral een blijvend gezonde financiële situatie wil. In dit verband wil ik de aandacht vestigen op de distributie van informatie binnen onze partij. Daar moet wat aan gedaan worden want de kosten zijn momenteel te hoog. We moeten wat selectiever kijken als het om de informatievoorziening gaat; ook de ontvanger moet kunnen kiezen

wat hij of zij wil. Daarnaast zijn andere distributievormen mogelijk. Als er niets gebeurt op dit terrein leidt dat onvermijdelijk tot verspilling."

"Net als in Den Haag heb je op regionaal en lokaal niveau twee lijnen; de politiek-inhoudelijke en de organisatorisch-bestuurlijke. Helaas gaat er in de afdelingen en regio's teveel energie zitten in de laatstgenoemde lijn. Het DB zou daar de helpende hand kunnen reiken; met wijzigingen in het huishoudelijk reglement, met een onderzoek naar een bundeling van bijvoorbeeld de leden- en financiële administratie. Dan komt er meer energie vrij voor de politiek-inhoudelijke lijn en krijgt de creativiteit meer kans."

Dirk Winkel, secretaris organisatie

"In het licht van de Betuwelijn en de HSL zou ik mijn idee over het DB als volgt willen omschrijven: D66 is de spoorlijn naar een heldere democratie. De leden vormen gezamenlijk de loco-

motief waarbij de verschillende regio- en afdelingsbesturen toezien op de juiste verbinding. Want hoewel het DB voor de meest directe verbinding moet zorgen, zijn de bestuurslagen die het dichtst bij de leden liggen het belangrijkst."

"In mijn dagelijks werk heb ik veel met bedrijfskundige processen te maken. Gezien de unieke organisatie van D66 was de beslissing om in het DB te gaan zitten voor mij dus niet echt moeilijk. Ik ga me vooral bezig houden met de herziening van het Huishoudelijk Reglement; de juistheid en helderheid bekijken, allerlei voorstellen en ideeën tegen het licht houden. In 1995 zal het resultaat van deze arbeid tijdens het congres aan de leden worden voorgelegd."

Wim Vrijhoef, voorzitter

"Je moet het DB zien als een organisatorische aanjager. Ook als het om politiek gaat organiseren we alleen de discussie. Wij bepalen niet de koers, we zorgen slechts dat-ie er is; vooral met het oog op de langere termijn. Als D66 eventueel in een kabinet terecht komt zal de relatie tussen DB en de kamerfractie niet veranderen. Het zou wel gevolgen hebben voor de verhouding tot het kabinet. Je krijgt immers met concessies en de vertaling daarvan te maken. Voor ons geldt bovendien dat iedereen kijkt of het gaat lukken. Dat ligt aan de sprookjes, als zouden we een gebrek aan ervaring en mensen hebben, waarmee men in het verleden D66 klein probeerde te houden. Maar nu kunnen we het tegendeel bewijzen."

"De exacte rol van de voorzitter staat nergens gedefinieerd.

In het DB kennen we een keurige portefeuilleverdeling, maar daarbinnen is soms een voorzitter nodig. Verder houd ik me bezig met de communicatie richting zowel partijorganen als pers en bij regeringsdeelname zal ik me af en toe moeten bewegen tussen kamerfractie en bewindslieden. Dus eigenlijk kan je zeggen dat ik met alles en niks te maken heb."

Eric van de Lisdonk

Achterste rij, v.l.n.r.: Dirk Winkel, Jan La Heij, Wim Vrijhoef en Joan Pieters. Voorste rij, v.l.n.r. Pierre Wimmers, Rinus Brans, Marijke Augusteijn (inmiddels gekozen als Tweede-Kamerlid) en Arjen Ros. Vooraan: Marjanne de Kwaasteniet.

'Eeuwige verliezers'

Lieke Warburg (links) en Petra Nypels, beiden werkzaam op het landelijk Secretariaat, zongen op de uitslagenavond in Krasnapolsky 'het lied van de eeuwige verliezers', geschreven door moeder Nypels. Het refrein luidde op de melodie van een nummer van Paul de Leeuw:

Hoe het volk ook kiest
Ze zeggen tóch dat je verliest
Je kreeg er twaalf zetels bij
maar de verliezer dat ben jij

En weet je, hoe het volk ook stemt
Je staat toch altijd in je hemd
Mag het een ietsje minder zijn?
We doen wat water bij de wijn
wat bij de wijn.

Wij zijn de campagnebijeentekening

"Het gouden campagneteam", noemde Hans van Mierlo de twaalf verzamelde vrijwilligers op de uitslagenavond. Na maanden van campagnebijeenkomsten opzetten, spreekbeurten regelen, kandidaten begeleiden, materialen inpakken, de affiche-wedstrijd verzorgen, meerijden met de D66-promotiebus en bellen, bellen, bellen, was daar dan het resultaat: een verdubbeling van het aantal Kamerzetels!

V.l.n.r.: Oscar Kales ("Drie dingen: het huis, het gazon en het zwembad van Heine, ga ik voor"), Carolien Schippers ("Jongens, luister nou eens even"), Ivar Manuel ("Wordt het niet tijd voor onze eigen partijbioloog?"), Steven Stijger ("Misschien heeft u meer overwicht"), Heine Buis ("Ik bel Annath wel even"), Audny van Helden ("Oscar en ik kunnen best met elkaar samenwerken"), Daphne Bergman (over haar driedaagse huwelijksreis: "We kennen elkaar toch al lang"), Bart Combee ("Vanavond gaan we serieus drinken,

niet van dat flauwe"), Martijn Kroon ("Ik geloof nog steeds niet dat ik hier sta") en Margriet de Jong ("De tram was net weg, geef nog maar een bitter-

bal"). Janine Odink, niet op de foto: ("Ik durf het bijna niet te vragen, maar mag ik je vanavond naar Delfzijl sturen?").

Colofon

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt in principe acht keer per jaar. Een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave. Deze raad wordt gevormd door:

Peter van den Besselaar, Bob van den Bos, Lennart van der Meulen, Miep Nagtegaal, Jeroen Nugteren, Alexander Osten,

Bob de Ruiter, Marie Louise Tiesinga en Stijn Verbeeck.

Met dank aan: Arthur van Buitenen, Fred Herrebout, Wim Vrijhoef

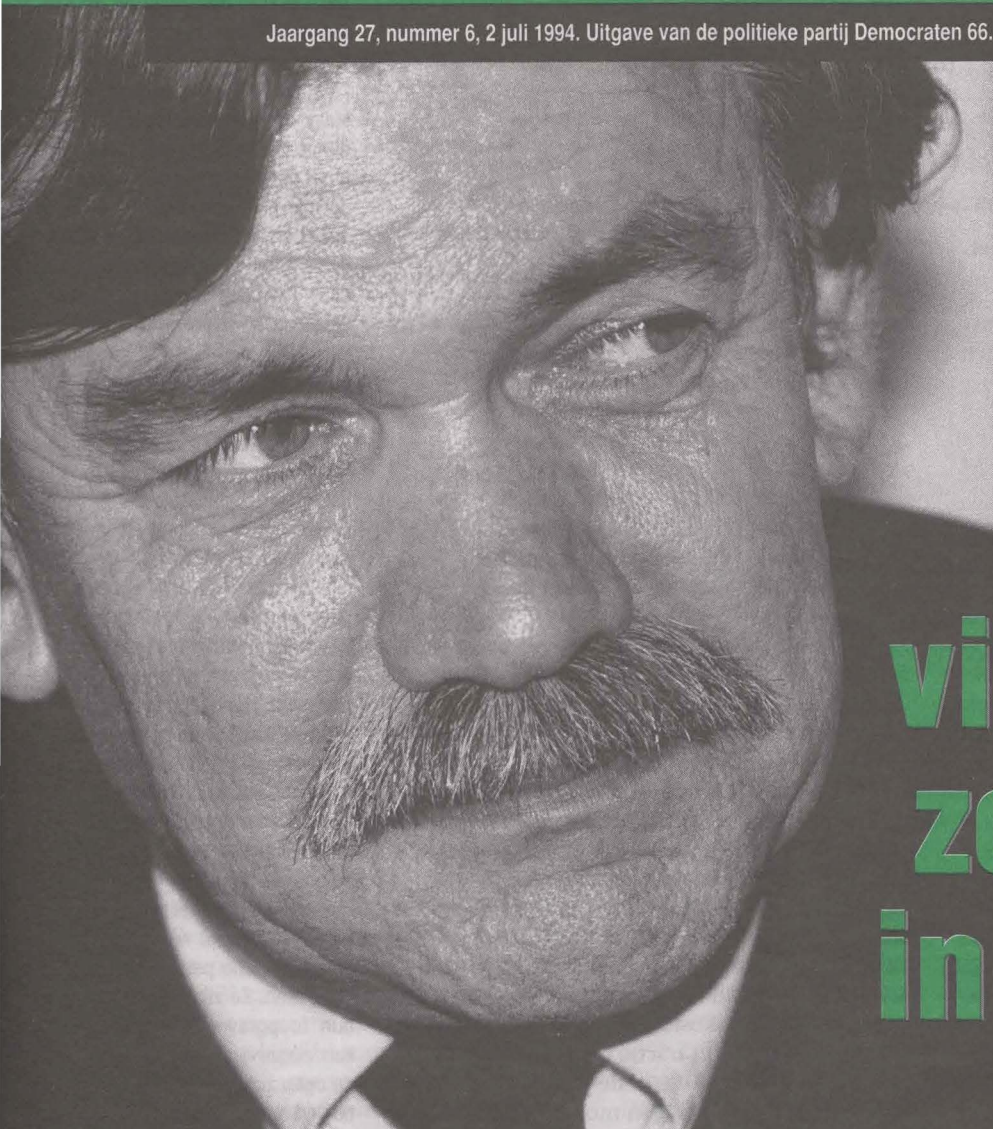
Eindredactie: Jeroen Nugteren
Bureauredactie: Eric van de Lisdonk
Vormgeving: Anker en Strijbos, Utrecht
Opmaak katern: Lieke Warburg
Foto's: Dennis Sies (tenzij anders vermeld)
Druk: Brouwer Offset BV, Utrecht

Landelijk Secretariaat D66
Noordwal 10
2513 EA Den Haag
Tel.: 070-3621515 (ma. t/m vr. 9.00-17.00 uur)
Fax: 070-3641917

Bereikbaar vanaf Den Haag CS met tram 3, richting Loosduinen, halte Noordwal.

Wilt u iemand lid maken van D66, schrijf dan een briefje met zijn of haar naam, adres, plaats en tel.nr. naar bovenstaand adres. U kunt uiteraard ook bellen.

Jaargang 27, nummer 6, 2 juli 1994. Uitgave van de politieke partij Democraten 66.

DOCUMENTATIECENTRUM
NEDERLANDSE POLITIEKE
PARTIJEN

D66 vier keer zo groot in Europa

*Betere kansen bij Europese
fractievorming*

3

**De campagne en
het mediaspektakel**

*Pers en campagnevoerders
over de opzet en hoe
het uitpakte*

4

Duurzaam graag

*Vervoer in Nederland
en Europa*

6

**De krakers van het
Binnenhof**

*De eerste dagen van
nieuwe Kamerleden*

10

**Glastra van Loon
over Eerste Kamer**

*Kandidaat-
stelling geopend*

14

**De schaamte van
het zwijgen**

*Omgaan met extreem
rechts*

15

Katern

*Kandidaatstelling
Eerste Kamer*

*Bestuurders-
vereniging*

*Wetenschappelijk
Bureau*

Opleidingscentrum

Congres

Vacatures

Hoe gaan D66'ers politiek met elkaar om?

Drie enorme verkiezingsoverwinningen op een rij. Een ongeken- de weelde, vooral voor diegenen onder ons die ook andere tijden hebben meegemaakt.

Op onze uitslagenavonden bleken velen van oordeel dat we nu definitief waren toegetreden tot de eredivisie van de grote partijen. Is deze stelling houdbaar? Zijn de recente promoties inderdaad onomkeerbaar en is het aloude degradatie-trauma dus voortaan geschiedenis? Was het maar zo simpel.

Onmiskenbaar hebben de electorale successen voor de partij een zelfversterkend effect. Menig langdurig actieve partijgenoot is inmiddels sterk gemotiveerd aan de slag gaan in een publieke functie. Ook is de aantrekkingskracht voor nieuwe leden verhoogd. Aan de boodschap en presentatie zijn nu twee andere pluspunten toegevoegd: de populariteit van de partij en haar vergrote invloed op de politieke besluitvorming. D66 kan en moet maximaal profijt trekken van de betrokkenheid en deskundigheid van de nieuwkomers. Verder wordt ook de noodzaak van organisatorische stroomlijning ingezien. De manmoedige pogingen van de afgelopen 28 jaar zijn alle vastgelopen op de rotsblokken van individualisme die aan D66 ten grondslag liggen. Sommigen zijn nog wel bereid zelf te organiseren, maar niemand wil zich laten organiseren. Als hervormen niet uit overtuiging kan, dan maar om pragmatische redenen. Tenslotte bieden de nieuwe verhoudingen D66 de mogelijkheid zich veel sterker in bestuurlijk en maatschappelijk Nederland te verankeren. Vooral als het CDA onder paarse druk wat opschuift, ontstaat er meer ruimte. Maar zelfs een kerngezond D66 blijft kwetsbaar en niet pas in het post-Van-Mierlo-tijdperk, maar nu al. De partij is vooral tot wasdom gekomen vanuit de oppositie tegenover een impopulair kabinet. Ondanks ons gematigde programma kunnen de verwachtingen te hoog gespannen zijn. Het aantal 'vaste' kiezers is nog steeds relatief laag. Bij de gemeenteraadsverkiezingen stemden veel D66-sympathisanten op plaatselijke partijen. Veel jongeren die op 3 mei nog op ons hadden gestemd, lieten het bij de Europese stembusstrijd afweten.

Om in de komende periode de aanhang vast te houden is het bovenal van belang om in welke coalitie dan ook als partij duidelijk herkenbaar te blijven. Ongetwijfeld zullen er concessies gedaan moeten worden, die onze identiteit niet ten goede komen. Coalitiebelang of vermeend landsbelang mag nooit zo zwaar wegen dat dit

de neergang van de Democraten tot gevolg heeft. Integendeel, het is in het landsbelang dat D66 zich als sterke partij handhaaft. In dit verband is het openlijk speculeren over een progressieve volkspartij niet erg verstandig. Het is bovendien slecht voor evenwichtige verhoudingen in een paars kabinet en, nog belangrijker, het leidt voorspelbaar tot grote verdeeldheid binnen de partij.

Het tegelijkertijd kritisch volgen van de macht en het zelf uitoefenen ervan, vergt intern bijzondere stuurmanskunst. Omgaan met macht betekent immers nu vooral het omgaan van D66'ers met elkaar. Het is uitermate schadelijk als onze volksvertegenwoordigers hun eigen wethouder of minister aanvallen alsof deze van een andere partij is. Anderzijds moeten we niet blind zijn voor het zelfverwijt van CDA-leider Brinkman, die stelde dat hij zich te veel had laten opsluiten in het 'Torentje', ten koste van de geloofwaardigheid van zijn fractie en daarmee van zijn partij. Wie in de Nederlandse verhoudingen monisme of juist dualisme tot dogma verheft en in de praktijk overdrijft, krijgt vroeg of laat de rekening gepresenteerd. Het denken van D66 sluit goed aan bij de huidige tijdgeest. Veel jonge kiezers geven aan dat er hoop is voor de toekomst. Om een grote partij te blijven is inhoudelijke kwaliteit een noodzakelijke, maar geen voldoende voorwaarde. Beslissend is hoe we politiek met elkaar omgaan.

Bob van den Bos

De informateur

Informateur zijn, hoe is dat?

Jan Vis: "Dat is met niets te vergelijken. Je hebt geen referentiekader. Je kijkt niet alleen in de keuken, maar kookt meteen mee".

Hoe begon je eraan?

"Met een gevoel van onzekerheid. Maar dat verdwijnt snel, je wordt direct overstelpt met werk. Je moet dossierkennis opbouwen.

Je inleven, niet alleen in de situatie zoals die is, maar ook in hoe de verschillende regeringspartijen- haar zouden willen hebben. Gelukkig is er voortreffelijke hulp van twee ambtenaren van Algemene Zaken. Zonder hen zou het niet gaan".

Vis in het water?

"Voor iemand die eerst als journalist menig kabinetsformatie heeft verslagen, vervolgens als hoogleeraar staatsrecht twintig jaar college over machtsvorming heeft gegeven en als geïnteresseerd Eerste-Kamerlid functioneert, zijn deze ervaringen buitengewoon interessant. Het gaat om de vorming van een coalitie die er nog nooit is geweest. Je schrijft aan een stukje parlementaire geschiedenis".

Wat voor betekenis heeft het voor de Nederlandse politiek?

"Sinds de invoering van het algemeen kiesrecht is er nog nooit een formatie geweest waarbij christendemocratische partijen niet waren betrokken. Ze zijn als het ware uit hun loopgraven geklommen, kijken elkaar voor het eerst echt in de ogen zonder de makelaarsfunctie van het CDA. Voor het eerst zijn ze gelijkwaardig".

Hoe is dat, zo'n spel voor drie heren?

"De drie heren uit verschillende politieke fracties blijken goed met elkaar overweg te kunnen, hebben een goed ontwikkeld gevoel voor humor en er is een gevoel van saamhorigheid. Natuurlijk belicht iedereen zijn eigen standpunt, maar wel met respect voor elkaars standpunten".

Wat vind je van de duur van de formatie?

"In 1989 informeerde Lubbers 45 dagen in een politiek gesproken niet zo moeilijke situatie. Die hebben wij er nog niet opzitten; maar of het allemaal lukt, valt nu echt nog niet te zeggen", aldus informateur Vis op dinsdag 14 juni.

Marie-Louise Tiesinga

Van één naar vier D66'ers in Europarlement Winst geen reden voor berusting

De opiniepeilers wisten de spanning er aardig in te houden met die ene zwevende zetel. In de loop van donderdagavond 9 juni, de verkiezingsdatum voor het Europees Parlement, was er nog een zetel van het CDA naar de VVD gegaan. Een medewerker van Maurice de Hond plaatste daar meteen de kanttekening bij dat het resultaat voor het CDA tegen een zetel extra aanzat, en dat die bij een van de andere grote partijen vandaan zou komen. D66 zou haar vierde zetel dus nog kwijt kunnen raken...

De hal van het nieuwe gebouw van het Europees Parlement

Drie dagen later bleek dat deze vrees ongegrond was: D66 bleef op vier zetels staan. Jan Willem Bertens, Laurens Jan Brinkhorst, Doeke Eisma en Jopie Boogerd vormen in de periode 1994-1999 de D66 Euro-fractie. Een mooi resultaat: voor 't eerst een fractie in het Europees Parlement die zijn stem kan laten horen in alle belangrijke debatten. Voor 't eerst ruimte voor enige specialisatie en mogelijkheden om de samenwerking tussen Euro-fractie en Tweede-Kamerfractie vorm te geven. Voor 't eerst niet meer in de situatie van vragende partij in het proces van fractievorming dat zich op dit moment afspeelt in het Europees Parlement. Naast het enthousiasme over de vier zetels was er uiteraard ook teleurstelling; met name bij Hanneke Gelderblom en Hans Glaubitz, de nummers vijf en zes van de kandidatenlijst. Beiden hadden zich voor de volle 100% in de campagne gestort, helaas zonder persoonlijk resultaat. Gelderblom: "Ik had er rekening mee gehouden, heb steeds gezegd: 'we hebben de vijf zetels nog niet binnen'. Desalniettemin ben ik natu-

Enkele tientallen D66-ers, die hier door Eurokandidaat Jan Willem Telling worden toegesproken, bezochten Brussel op de verkiezingsdag van 9 juni.

lijk toch teleurgesteld." Op grond van de kamerverkiezingen had D66 inderdaad mogen rekenen op vijf zetels. De 15,5% die de partij op 3 mei behaalde werd echter lang niet gehaald; ze bleef vijf weken later steken op 'slechts' 11,8%. Over de oorzaken van het minder goede resultaat valt veel te zeggen. Belangrijkste factor is ongetwijfeld de ongehoord lage opkomst van ruim 35%. Een lage opkomst, het is al vaak geconstateerd, werkt in het nadeel van D66 omdat haar kiezers blijkbaar minder trouw zijn dan die van bijvoorbeeld het CDA. Deze constatering betekent evenwel geen berusting: actieve partijleden op alle niveaus zullen in de komende periode moeten nadenken over de vraag hoe de kiezers van 3 mei vast te houden. Hoe bereik je, buiten de vanzelfsprekende verkondiging van D66-standpunten, een dermate hoge motivatie dat deze kiezers ook bij de verkiezing van minder aansprekende lichamen gaan stemmen, dat ze willen dat D66 er goed uitkomt? Denk maar aan de Statenverkiezingen van 1995. Wil D66 het hoge niveau van de laatste vier jaar blijven vasthouden dan zal zowel aan de organisatiegraad als aan de motivatie van D66-kiezers hard gewerkt moeten worden. Het vasthouden van 'oude' kiezers zal, meer dan het aantrekken van 'nieuwe', voorop moeten staan.

Natuurlijk speelde ook de algehele malaise rond 'Europa' een rol. Meer gedetailleerde verkiezingsuitslagen laten zien dat met name de jongeren niet of

nauwelijks geboeid worden door Europa. Of ze het Europees Parlement nu een papieren tijger vinden of Europa 'for granted' nemen is vooralsnog onduidelijk. Het ligt voor de hand dat het falen van de Europese Unie in ex-Joegoslavië een rol in de beeldvorming heeft gespeeld. Het is echter jammer dat de Euro-parlementariërs in hun campagnes niet hebben kunnen uitleggen dat de blaam op dit punt eerst en vooral de Europese Ministerraad treft. Dat het Europees Parlement hard nodig is voor controle op alle regelgeving van diezelfde Ministerraad is het electoraat ondertussen ontgaan.

De D66-Euro-fractie komt nu in de fase van fractievorming. Het 'middenveld', dat wil zeggen de partijen tussen de fracties van enerzijds de Christen-Democraten/Conservatieven en anderzijds de Socialisten, heeft het niet goed gedaan bij deze verkiezingen. De FDP haalde de kiesdrempel niet en de Britse Liberaal-Democraten deden het minder goed dan verwacht. Het Italiaanse politieke spectrum blijft onoverzichtelijk. In Frankrijk won de lijst Energie Radical enorm maar de meeste gekozenen op deze lijst lijken meer naar de Socialistische fractie te neigen. Alleen in Nederland en België hebben liberaal-democraten en conservatieve liberalen een relatief sterke positie weten te oververen. Buiten de twee grote fracties lijkt niets vanzelfsprekend op het Europese niveau. Voor een pragmatische partij als D66 kan dat echter geen probleem zijn.

Marjanne de Kwaasteniet

Tactisch handig opgezet, maar ook vaag en diffuus

Het journaal over de campagne

Werkbezoeken, politieke cafés, spreekbeurten, discussieforums, boottochten, bus-tours, affichewedstrijd. Allemaal om het politieke gesprek aan te gaan met de kiezer. En uiteraard werd telkens gehoopt op een neerslag van deze campagne-activiteiten in de media. Zodat zoveel mogelijk mensen van de ideeën en standpunten van D66 op de hoogte zouden raken. Wat vonden de mensen achter de microfoon of met de blocnote in de hand eigenlijk van die D66-uitspan. Twee journalisten over D66 en haar manier van campagnevoeren.

Derk-Jan Eppink deed voor NRC Handelsblad de afgelopen maanden verslag van de slag om de kiezer.

De D66-campagne vond hij tactisch handig opgezet. "D66 speelde maximaal in op het feit dat er veel zwevende kiezers waren. De partij vermeed uitgesproken standpunten, overigens behalve op het gebied van het milieu. Ook de leus, 'U wint', leek me uitstekend geschikt om kiezers te trekken die nog niet wisten waarop ze moesten stemmen". Van D66 wordt vaak gezegd dat ze slapend rijk wordt. Eppink is het daar niet helemaal mee eens: "De coalitiepartners CDA en PvdA, met elk hun interne problemen, en de ruzies tussen de ministers in het kabinet maakten het voeren van campagne voor D66 erg makkelijk. Bovendien hebben veel mensen die eerst op CDA of PvdA stemden er moeite mee over te stappen naar de VVD. Voor hen is D66 een uitstekend alternatief". Dat verklaart volgens Eppink ook waarom de (vermeende) tegengevallen groei in de gemeenteraden. In veel gemeentes zijn lokale partijen actief geworden, die weggelopen kiezers van CDA en PvdA een alternatief boden.

Zeker landelijk was 1994 'het moment' voor D66. Naast de interne problemen van de regeringscoalitie speelde ook de grote aandacht voor het imago van de lijsttrekker (getuige bijvoorbeeld de Brinkman-'shuffle' en de PvdA slogan 'Kies Kok') D66 in de kaart: "Hans van Mierlo scoort op het punt imago nu eenmaal zeer hoog bij veel kiezers", meent Eppink.

Journaal miste Hans van Mierlo

Voor Tim Dekkers, verslaggever bij NOS Journaal, speelde D66 teveel op zeker: "D66 kwam tijdens campagnebijeen-

komsten zelden met echt actuele thema's, het bleef allemaal wat vaag en diffuus. Dat verklaart ook waarom de media relatief weinig aandacht aan de D66-campagne hebben besteed". Bovendien miste hij Hans van Mierlo, met name in het begin van de campagne. "Hij mocht alleen maar zaaltjes op universiteiten en zo toespreken, terwijl de andere kandidaten het hele land doortrokken. Daardoor kreeg de campagne een wat academisch sfeertje, het contact met de samenleving ontbrak naar mijn gevoel".

De discussie over de luchtmobiele brigade was voor Dekkers dan ook één van de hoogtepunten van de campagne. "Daar werd van Mierlo op een goede manier ingezet. Het is tenslotte ook een onderwerp dat hem na aan het hart ligt, als oud-minister van Defensie. Een leuke dag om te volgen, ook vanuit journalistiek oogpunt".

Eppink verklaart de relatief geringe aandacht van de media voor D66 ook vanuit het ontbreken van drama: "De conflicten rond lijsttrekker Brinkman van het CDA zijn voor journalisten nu eenmaal veel interessanter dan een partij waarin alles in een goede sfeer verloopt". Maar ook Eppink vindt dat D66 weinig van zich liet horen: "Bolkestein zette duidelijk de toon. Met zijn provocerende uitspraken en vijf-punten-plannen zwengelde hij steeds discussies aan. Van Mierlo is meer iemand die filosofeert. Daarmee haal je niet zo snel de voorpagina van de krant of het journaal".

De manier waarop de kandidaten voor

de Tweede Kamer zich presenteerden tijdens het congres in Veldhoven, sprak Eppink het meest aan: "Bij D66 moeten de kandidaten moeite doen om op een goede positie op de lijst te komen, de leden kunnen veel invloed uitoefenen. Heel anders dan bij de PvdA, waar de volgorde centraal wordt vastgesteld en er kandidaten in de Tweede Kamer komen die amper campagne hebben gevoerd".

Het meest opmerkelijke moment vond hij de uitslagenavond in Delft, na de gemeenteraadsverkiezingen: "Een matte bedoening".

Aardige mensen

Het imago dat D66'ers zulke aardige mensen zijn is nog altijd correct, vinden beide journalisten. Dekkers merkte wel dat de partij moest wennen aan de grote belangstelling van de media. "Die belangstelling zijn jullie niet zo gewend. Maar het is prettig werken voor een journalist, omdat het er allemaal erg open aan toe gaat". Dekkers denkt dat de stijgende lijn daaraan meehelpt: "Ik ben benieuwd of die sfeer zo open zal zijn als D66 net zulke problemen zou hebben als CDA en PvdA nu". Ook Eppink is benieuwd hoe het D66 zal vergaan als het CDA eventueel hersteld is. Overigens is hij niet al te somber: "Het CDA zal nog jaren nodig hebben om overeind te krabbelen. In een partij waar iedereen zich zo conformeert aan de leiders is het falen van die leiders een ramp. D66 heeft ervaring met terugvallen."

Fred Herrebout

Afdelingen zetten alles opzij voor campagne D66 versus de gevestigde belangen

Lokale creativiteit in campagne werd beloofd

Veel Democraten hielden zich het afgelopen jaar op ieder niveau met niets anders bezig dan met de verkiezingscampagne. Soms werd letterlijk alles opzij geschoven voor de grootst mogelijke verkiezingswinst. Het resultaat is bekend en mede aan die tomeloze inzet te danken. Maar welke 'trucjes' werden daarvoor 'geflikt'?

Olivier ten Berge leidde de campagne voor de afdeling Etten-Leur en zocht veelvuldig en met succes de media. "Ik noem het met de artistieke strijdbijl om je heen slaan. We begonnen al voor de kerst met het aankleden van onze lijsttrekker, Marianne Kruithof, als kerstvrouw die vervolgens kerstpakketten met een flesje wijn en het verkiezingsprogramma uit ging delen", zegt Ten Berge die het conflict met andere partijen niet uit de weg ging. "Het CDA had reclameborden aan de lantaarnpalen bevestigd. Wij plaatsten daarboven grotere borden. Kwam de loco-burgemeester (CDA) op ons af met de vraag of we daar wel een vergunning voor hadden. 'Jij wel dan?', vroeg ik. Vervolgens kwam er een brief van het college dat alles eraf moest, CDA-borden inclusief. Daarop belde ik de lokale omroep met de mededeling dat alle verkiezingsborden ineens weg waren en dat we met name een enorm bord zochten dat ergens in een weiland stond. We loofden een fles wijn uit voor de vinder. Kregen we 143 telefoontjes! Dat bord stond natuurlijk nog steeds op de plek waar het altijd had gestaan", lacht Ten Berge. Geen truc werd door hem onbenut gelaten en zelfs dagblad De Stem noemde de campagne in Etten-Leur van 'zeer uitzonderlijk' gehalte.

Grote weerstand

In de vaak kleinere gemeenten waar D66 voor het eerst meedeed, moest veelal worden geïmproviseerd. Met kader dat voor het eerst de hort op ging en de argusogen van de gevestigde orde in zijn rug voelde priemen. Campagnecoördinator Herman van Ommen uit het 3500 zielen tellende Dwingeloo: "De weerstand van de plaatselijke PvdA tegen onze deelname was ontzettend groot. Wij moesten nota bene uitleggen waarom we zo nodig de raad in wilden. Meer partijen, dat zou ten koste gaan van de bestuurbaarheid, zo redeneerden ze. Deze angst voor ons had natuurlijk alles te maken

met het verlies van Drenthe als PvdA-bolwerk".

Kringlooppapier en reclame

Met de kosten ging het in Etten-Leur wezenlijk anders dan in Dwingeloo. Ten Berge zocht het vooral in 'dealtjes'. "Hier had een drukker sinds kort kringlooppapier en hij wilde daar ruchtbaarheid aan geven. Wij boden hem reclameruimte aan in ons programma. In ruil kregen we het papier gratis. Vervolgens regelden we het met de Albert Heijn dat we met dat papier op de maandagmorgen mochten kopiëren. Na drie ochtenden waren we klaar. Dat scheelde zo acht-, negenhonderd gulden voor de partijkas", licht Ten Berge de lokale tactiek toe. In Dwingeloo zijn ze wat makkelijker. "Op een afdelingsavond stelden we het campagnebudget vast op twee mille. Alle leden stemden ermee in dat dat uit eigen zak zou worden bekostigd, wat neerkwam op honderd piek per lid", vertelt Van Ommen over de vrijgevigheid van de lokale achterban.

Bij de gemeenteraadsverkiezingen steeg het totale aantal D66-raadsleden van 664 naar 981. Toch bleven de resultaten bij veel afdelingen een tikkeltje achter bij de hooggespannen verwachtingen. Vaak pikten de plaatselijke partijen relatief veel D66-stemmen weg. In Etten-Leur ging het Algemeen Plaatselijk Belang er met liefst zeven van de 23 zetels vandoor en behielden de Democraten hun twee zetels. Gemeentebelangen haalde in Dwingeloo twee zetels, waar nieuwkomer D66 met een zetel genoeg moest nemen. Maar hoe men deze uitslagen ook ervoer, de uitstraling van creatieve, lokale D66-campagnes als die van Etten-Leur en Dwingeloo, zal eerder een positief dan een negatief effect richting de Tweede-Kamerverkiezingen hebben gehad. Die wetenschap zal het overwerkte lokale kader, waar de partij tenslotte op drijft, goed hebben gedaan.

Eric van de Lisdonk

Zie voor interview met campagneleider pagina 13.

De nieuwgekozen D66-fractie in het Europees Parlement: Jan Willem Bertens, Laurens Jan Brinkhorst, Doeke Eisma, Jopie Boogerd.

Vervoer in Nederland en Europa

Duurzaam graag

“De uitbreidingsplannen in Nederland op gebied van de infrastructuur zijn enorm. De intentie is tot 2010 een slordige 60 miljard te investeren in onder meer het net van hogesnelheidslijnen, de Betuwelijn, de uitbreiding van Schiphol en de verbreding en aanleg van verschillende snelwegen. Ook in Europees perspectief zijn de plannen niet gering”, zegt Kees Kodde, medewerker van A SEED (Action for Solidarity, Equality, Environment and Development), dat zich onder meer bezighoudt met verkeer en vervoer in een duurzame samenleving. Een artikel over duurzame visies op vervoer. Met integratie op lange termijn als uitgangspunt, geheel naar de geest van het D66-verkiezingsprogramma.

Kodde: “In Europees verband werd in oktober 1993 besloten tot de aanleg van 58.000 kilometer weg, waarvan 12.000 kilometer snelweg, binnen 10 jaar. Een uitbreiding van het bestaande wegennet met 50%. Deze voorstellen besteden 60 keer zo veel geld aan wegen dan aan treinen. Zij kenmerken de bevoordeling van het wegvervoer binnen de Europese Unie. Sinds 1970 is het vervoer over de weg namelijk meer dan verdubbeld, terwijl vervoer per trein is afgenomen. Tussen 1958 en 1993 is een vijfde deel van de beschikbare Europese subsidies voor infrastructuur

aan spoorwegen besteed, terwijl meer dan twee derde deel aan snelwegen en vliegvelden werd uitgegeven.” Integratie op lange termijn op het gebied van infrastructuur houdt ten eerste in dat de verschillende vervoersstromen over weg, spoor, water en door de lucht in hun onderlinge samenhang worden beschouwd. Ten tweede dienen de verschillende vervoersstromen te worden geïntegreerd in het overige beleid, waarbij met name de ruimtelijke ordening een belangrijke rol speelt. De aanleg van nieuwe infrastructuur, bijvoorbeeld (spoor)wegen, heeft name-

lijk vergaande consequenties voor het aanzicht en de indeling van het landschap. Infrastructuur heeft daarnaast invloed op de milieukwaliteit van het gebied. Bovendien worden individuen vaak geconfronteerd met enorme veranderingen in hun leefomgeving. Volgens Jan Willem Bertens, voorzitter van de D66 delegatie in het Europees Parlement, wordt vaak te makkelijk over de consequenties voor individuen heengestapt. Deze zogenaamde NIMBY's (Not In My Back Yard), die een nieuwe snelweg of hogesnelheidslijn niet in hun achtertuin willen, wor-

den nog al eens beschuldigd van het willens en wetens frustreren van beleid. Zij zouden kortzichtig zijn en het brede macro-economische verband uit het oog verliezen. Maar zelfs al zou dit laatste waar zijn, toch moeten deze reële problemen van individuen uitgangspunt zijn van beleid. Te vaak wordt vergeten dat NIMBY's niet worden geboren, maar door beleid worden gecreëerd.

Prestige, status en belangen

Beleidmakers beseffen wel dat de aanleg van nieuwe infrastructuur vooraf moet worden gegaan door een onderzoek naar de vraag, maar de praktijk is weerbarstig. Prestige, status, gevestigde belangen en korte termijn overwegingen regeren de discussie over de aanleg van nieuwe infrastructuur. In de afweging van de verschillende vervoersmogelijkheden wordt helaas veel te weinig gebruik gemaakt van de technische mogelijkheden en spelen lange termijn consequenties een ondergeschikte rol.

Neem bijvoorbeeld de riviervrein. Het voorstel van architect Freek Prins voor containervervoer over water. Door 10 platbodems aan elkaar te schakelen met ingenieuze koppelingen die afzonderlijk kunnen worden bediend, ontstaat een "slang" van 450 meter, die met een snelheid van 18 kilometer per uur 1300 containers vervoert.

Edo Spier, Eerste-Kamerlid voor D66, is ervan overtuigd dat Nederland door het gebruik van deze techniek zijn bestaande waterinfrastructuur effectiever benut voor het goederenvervoer naar het achterland dan nu het geval is. Met name Rotterdam zou de vruchten plukken van deze nieuwe wijze van vervoer. Daarnaast levert deze nieuwe techniek niet alleen een bijdrage aan meer duurzaam transport, maar is het tevens een potentieel belangrijk exportartikel. In de discussie in de Eerste Kamer over de Betuwelijn heeft D66 de riviervrein ingebracht als vernieuwend middel voor het vervoer van goederen over water. Inmiddels wordt het idee van Prins ook op het Ministerie van Verkeer en Waterstaat bestudeerd.

Gewoon weer lopen

"Oplossingen die worden aangedragen op basis van korte termijn overwegingen zullen op lange termijn vaak niet voldoen, omdat zij niet aan de vervoersvraag kunnen voldoen of omdat zij gebruik maken van tegen die tijd verouderde technieken. Kortom, het is zaak niet stil te staan bij 19de eeuwse technieken voor oplossingen die worden gevraagd op 21ste eeuwse problemen", aldus Edo Spier. In het zoeken naar duurzame oplossingen moet het evenwicht tussen de economische en maatschappelijke functies van vervoer

enerzijds en de negatieve effecten op onder meer milieu, energiegebruik en leefbaarheid anderzijds centraal staan. Volgens het D66 programma vraagt een duurzame oplossing een vermindering van de groei van de totale mobiliteit en een ombuiging naar vervoerswijzen met de minst negatieve effecten voor milieu en leefbaarheid. De vermindering van de groei van milieu-onvriendelijk autogebruik ten gunste van het openbaar vervoer en de fiets is van groot belang. Daarnaast wordt in het programma tevens het meer effectief gebruik van menselijke energie gestimuleerd. Met andere woorden: gewoon meer lopen, in plaats van voor iedere boodschap in de auto stappen. Een van de voorwaarden voor het serieus stimuleren van het te voet gaan is de veiligheid op straat. Dit betekent niet alleen

meer "blauw" op straat, maar bijvoorbeeld ook betere verlichting.

Fragmentarisch beleid

De cijfers die Kees Kodde hierboven noemt, geven niet de indruk dat de Nederlandse en Europese besluitvormers op basis van een afweging van de verschillende vervoersmogelijkheden tot hun besluiten zijn gekomen. Net zo min geven zij de indruk dat de samenhang met andere takken van beleid (bijvoorbeeld milieu- en huisvestingsbeleid) is onderzocht. Het beleid is bovendien voornamelijk fragmentarisch gericht op projecten als de betuwelijn of het hogesnelheidsnet. Een integrale visie op vervoer waarbij naast de verschillende mogelijkheden de hiërarchische niveaus (lokaal, regio, nationaal, internationaal) worden betrokken ont-

D66 en vlieghavens

Wie in februari de 58e ALV in Krasnapolsky heeft bijgewoond kan zich de heftige en langdurige discussie over de uitbreiding van Schiphol ongetwijfeld nog herinneren. Op zich bestaat er binnen D66 weinig onenigheid over de vliegvelden en het verkeer van personen en goederen door de lucht. Iedereen is het er mee eens dat de overlast (lawaai en verontreiniging van de lucht door emissies) en de kans op ongelukken tot aanvaardbare proporties moeten worden teruggebracht. De discussie gaat vooral over hoeveel overlast, bijvoorbeeld door nachtvluchten, nog acceptabel is. De normen voor Schiphol mogen niet minder zwaar zijn dan voor bijvoorbeeld industriële installaties en de handhaving moet zorgvuldig worden gecontroleerd door een onafhankelijke instantie. Het vertrouwen in de controle door de N.V. Schiphol zelf, nota bene eigendom van de overheid, is niet al te groot. Bovendien moet de milieubelasting van vliegen meer tot uitdrukking komen in de kosten, bijvoorbeeld door het heffen van accijns op kerosine en van BTW op vliegtickets. Een punt dat op het congres minder aan de orde kwam zijn de economische belangen die de luchthavens vertegenwoordigen. De aanwezigheid van een luchthaven blijkt een belangrijke factor bij de keuze van een vestigingsplaats voor internationaal opererende bedrijven, getuige de grote bedrijvenparken in Amsterdam-West en -Zuid en in Hoofddorp. Ook de belangen van sectoren zoals de tuinbouw en de bloementeel spelen een rol. Veel van hun export gaat door de lucht en daarbij spelen transportkosten een grote rol. Daarbij komt dat de situatie in de internationale luchtvaart op dit moment verre van rooskleurig is. Veel luchtvaartmaatschappijen kampen met grote verliezen en moeten drastisch snijden in de kosten. Onder dergelijke omstandigheden is de bereidheid tot het accepteren van milieueffeningen gering.

Milieueffeningen moeten volgens D66 dan ook in internationaal verband worden opgelegd. Helaas is milieuverontreiniging in het dichtbevolkte en welvarende Noord-west Europa meer een item dan in veel andere delen van de wereld.

Fred Herrebout

Het vervoer per rail verkeert in een bijzondere positie. Vanaf de eerste oliecrisis in 1973 is de trein gepropageerd als een milieuvriendelijk alternatief voor de auto. De sterk stijgende kosten van de auto en de steeds meer gedifferentieerde tariefopbouw van de NS zorgden voor een sterke toename van het treingebruik, met name in de spits.

Aan de andere kant verloor het goederenvervoer per trein steeds meer terrein aan de vrachtauto door de lagere kosten en de veel grotere flexibiliteit. Door de vermindering van de subsidies door de overheid zijn de tarieven sterk gestegen en is het aantal reizigers gedaald. Ook bij het internationale vervoer van passagiers, zowel voor vakantiereizen als zakenreizen, legt de trein het al jaren af tegen de auto of het vliegtuig. Op vakantie met de trein is vooral iets voor jongeren met rugzakken: goedkoop, maar spartaans en langdurig in vergelijking met de vakantievluchten. Een net van hoge snelheidstreinen, met een service als in een vliegtuig, kan daar veel aan verbeteren, getuige de voorbeelden in Frankrijk en Duitsland.

D66 wil vervoer van zowel mensen als goederen per trein ook internationaal stimuleren. Probleem daarbij is de wens van de overheid om de financiële steun aan de spoorwegen te verminderen, die directe subsidiëring ongewenst maakt. Het meer tot uitdrukking laten komen van de milieukosten in de diverse vormen van transport (water, lucht, weg of rails) kan de positie van vervoer over rails versterken. Maar internationale afstemming over milieuheffingen valt niet makkelijk te bereiken, zeker als het economisch minder gaat.

Fred Herrebout

breekt in de verschillende nota's. Het meest kwalijk is dat de basis van duurzaam beleid is genegeerd: het draagvlak voor het beleid in de samenleving mist. Recent is bijvoorbeeld in de discussie over de Betuwelijn gebleken dat een gemis van deze basis vergaande gevolgen kan hebben voor de besluitvorming. In de onevenwichtige advisering van beleid ligt voor Kees Kodde een belangrijke oorzaak voor de prioriteit van de infrastructuur. Zo werd het document over de Trans European Networks, waarop de Europese investeringen worden gebaseerd, opgesteld met behulp van de adviezen van de Motor Way Working Group. Deze werkgroep bestaat uit een aantal organisaties die zonder uitzondering belang hebben bij de aanleg van wegen, bijvoorbeeld de International Road Union en de European Round Table, die bestaat uit een groep van veertig managers van de grootste Europese ondernemingen waaronder Fiat, Volvo, Daimler Benz, British Petroleum, Shell en Philips. Het is niet meer dan logisch dat hieruit een onevenwichtig aanbod van infrastructuur volgt.

Minder mensen, maar meer vraag naar vervoer

Hoewel de bevolking van de lidstaten van de Europese Unie naar verwachting niet of nauwelijks zal toenemen, zal de vervoersvraag van goederen en personen groeien. Volgens de Europese Commissie, het dagelijks bestuur van de Unie, zal het wegvervoer in de Unie zonder binnengrenzen met 42% toenemen tussen 1990 en 2010. De effecten van deze verwachte groei van het ver-

voer over de weg zullen gigantisch zijn. Vervoer is in Europa de belangrijkste oorzaak van luchtverontreiniging en het overmatig gebruik van energie. Vervoer is verantwoordelijk voor 23% van de CO₂-uitstoot, het belangrijkste broeikasgas, en voor meer dan 50% voor de NO_x-uitstoot, dat zowel leidt tot verzuring en smogvorming als een overmatig broeikas effect. Aangezien infrastructuur te vaak natuurgebieden doorsnijdt, leidt vervoer bovendien tot de aantasting van de biologische diversiteit en een ondermijning van de leefbaarheid. De mensen die ageren tegen de aanleg van de Betuwelijn of de hogesnelheidslijn tussen Schiphol en Antwerpen doen dit niet omdat zij de overheid graag dwars willen zitten, maar omdat hun leefomgeving fundamenteel wordt aangetast.

Veel beleidmakers zien milieu-aspecten en de gevolgen voor de bevolking nog steeds als neveneffecten van economische activiteiten. De gangbare visie gaat uit van het primaat van de economische activiteit, waarbij de neveneffecten moeten worden tegengegaan. In deze benadering wordt alleen gekeken naar korte termijn oplossingen, zonder dat de problemen bij de bron worden aangepakt. De zogenaamde oplossingen bestaan onder meer uit schonere motoren, minder energieverbruik en snelheidsbeperkingen. Deze maatregelen worden echter teniet gedaan door het daadwerkelijke probleem, de enorme groei van het vervoer over de weg. Vergeleken met twintig jaar geleden verbruiken auto's weliswaar de helft aan energie en materiaal, maar de Nederlandse wegen moeten tegelijk

drie keer zoveel vehikels dragen. Kosten verzwaren

Duurzaam vervoer is in staat te voldoen aan zijn economische en sociale functies, waarbij tegelijkertijd de negatieve gevolgen voor milieu en leefbaarheid worden beperkt. In een duurzame oplossing zullen de kosten van autogebruik voor zowel personen- als goederenvervoer onherroepelijk stijgen, omdat de maatschappelijke kosten van milieu-aantasting en ruimtebeslag in de prijs moeten worden verdisconteerd. Nederland moet direct beginnen met het verzwaren van de variabele kosten van autogebruik voor privégebruik. In het D66 programma staat dat het verhogen van de belasting op brandstof niet ongestraft kan in Europees verband, maar dat vele andere instrumenten al zijn bedacht, bijvoorbeeld spitsvignetten of elektronische tolheffing. Voor het zakelijk gebruik zou Nederland tevens direct de kosten van milieu-onvriendelijke vervoersmogelijkheden moeten verzwaren. Hier moet echter rekening worden gehouden met de andere Europese landen. Als Nederland alleen de zakelijke kosten verhoogd, kan dit negatieve gevolgen hebben voor bijvoorbeeld de werkgelegenheid in Nederland. Daarom moet Nederland op Europees niveau streven naar de verhoging van de kosten voor milieu-onvriendelijk vervoer. D66 spreekt zich duidelijk uit voor het stimuleren van milieuvriendelijk vervoer. Volgens D66 spreekt het vanzelf dat het afremmen van het autogebruik niet kan slagen zonder gelijktijdige verbetering van het openbaar vervoer. In deze benadering past tevens een terughoudendheid in de aanleg van nieuwe en de verbreding van bestaande wegen. Aanleg of verbreding kan alleen worden gerechtvaardigd uit oogpunt van leefbaarheid en verkeersveiligheid, niet ter verruiming van de capaciteit. Kees Kodde is duidelijk: "De lidstaten van de Europese Unie lijden aan een chronische mobiliteitsfixatie. Zij weigeren de externe kosten van de verschillende vervoersstromen in de prijzen op te nemen en tegen elkaar af te wegen." Lange termijn overwegingen leggen het bovendien af tegen prestige en gevestigde belangen. Teneinde te komen tot een duurzaam vervoersbeleid is een meer evenwichtige advisering van het beleid noodzakelijk. Daarnaast is het van groot belang dat in de samenleving een draagvlak voor het beleid wordt verworven. Zonder een dergelijke basis heeft duurzaam beleid op lokaal, nationaal noch Europees niveau, geen kans van slagen. "Het wordt hoog tijd dat mooie woorden worden omgezet in duurzame daden!"

Arthur van Buitenen

Bestel nu het campagne-logboek

Deze zomer brengt D66 het campagne-logboek uit, een uniek document dat een compleet beeld biedt van de campagne voor drie verkiezingen. Uit de eerste hand geschreven door de hoofdrolspelers van de campagne, met persoonlijke hoogte- en dieptepunten,

anekdotes, zotheden, beren op de weg en overwinningen. De opbrengst van dit logboek gaat rechtstreeks naar het D66-verkiezingsfonds. Belangrijk, want de eerstvolgende verkiezingen, voor de Provinciale Staten, zijn alweer in maart 1995. Bel en bestel: 070-3621515.

Mertens in Eerste Kamer

Chel Mertens is lid geworden van de Eerste Kamer. Hij volgt daar Bob van den Bos op, die op 3 mei van dit jaar in de Tweede Kamer is gekozen.

Het adres van Mertens is: Torenven 10, 1027 AM Amsterdam (Zunderdorp), 020-6369622 (tel. thuis), 070-3505229 (tel. werk).

advertentie

Voorstanders van een Basisinkomen organiseren zich in de Vereniging Basisinkomen.

De vereniging wordt ondersteund door vakbonden, politiekepartijen en uitkeringsgerechtigdenorganisaties.

Ondersteun de vereniging en wordt lid.

naam:

adres:

postcode, plaats

(lage inkomens f10,- voor anderen f25,- of meer)
opsturen naar:

Vereniging Basisinkomen

Herman Heijermansweg 20
1077 WL Amsterdam
telefoon: 020 5731803
gironummer: 1890919

Na de zomer verschijnt de nieuwe brochure Basisinkomen u kunt deze gratis brochure nu reeds aanvragen.

partijpers

Idee passeert de 1000

Idee, het tijdschrift van de Stichting Wetenschappelijk Bureau van D66, boekte onlangs zijn duizendste abonnee. Gelukwens voor de SWB en voor de redactie van het blad. Of misschien nog meer voor het management, dat een zeer actief wervingsbeleid voert. Kon je van de voorloper 'Idee 66' nog zeggen: onbekend maakt onbemind, het is nauwelijks mogelijk dat iemand van de actieve Democraten niet op de hoogte zou zijn van het bestaan van Idee.

En dan toch maar duizend abonnees? De oplage is hoger, want het blad wordt bijvoorbeeld gezonden aan bibliotheken en natuurlijk aan pers en andere smaakmakers die het zouden kunnen citeren. Daar immers zou een blad zijn bestaansrecht aan kunnen meten. En Idee wordt geciteerd.

'De Helling' van Groen Links heeft veel meer abonnees, maar dat is indertijd als onafhankelijk politiek blad van zeer linkse signatuur begonnen en heeft als basis nog steeds enige honderden abonnees uit die tijd. 'Socialisme en democratie' van de Wiardi Beckmanstichting (PvdA) heeft ooit alle abonnees van 'Voorwaarts' overgenomen. En ook de bladen van CDA en VVD hebben grotere oplagen, maar niet als je die relateert aan het aantal partijleden. Voor Idee is een gelukwens dus wel degelijk op zijn plaats.

Wat is er dan zo veranderd aan het blad en hoe is die verbetering tot stand gekomen? Er is een consequent redactioneel beleid gevoerd, waarbij men veelal thematisch te werk ging. Dat blijkt uit de recent verschenen nummers rond het kunstenbeleid. Dat blijkt straks ook weer uit het nu ter perse liggend nummer rond het basisinkomen. Een bewust gekozen onderwerp dat volgend jaar op een congres aan de orde zal zijn.

De redactie is ervan overtuigd dat een streng redactioneel beleid ook lezers van zich zal doen vervreemden. Maar voorlopig weerspreken de stijgende cijfers deze doemgedachte. Bent u nog geen lezer van Idee, vraagt u dan eens een profnummer aan (070-3621515).

Stijn Verbeek

De krakers van

H.A.F.M.O. (Hans)
van Mierlo (1.212.203)

Ze hebben een wat verdwaasde blik in hun ogen, zitten op dozen in lege kamers en kletsen wat met hun medestanders.

Anderen hangen in de gang. Zouden ze de ruimte waar ze zitten kunnen behouden of worden ze binnenkort met uitzetting bedreigd? Wat ontbreekt is de radio-cassette recorder met een bandje van Lou Reed, de held van de Velvet Underground, wiens bekendste nummer begint met de toepasselijke regels "standing on a corner, suitcase in my hand...".

Die "ze" zijn de nieuwkomers van D66 in de Tweede Kamer. Zij bevinden zich in de zogeheten overgangsfase. Zij hebben nog geen bureau gekregen, weten nog niet precies wat van hun verwacht wordt in de commune, maar worden al wel bedolven onder een stapel post die elke dag hoger wordt. Afgezien van de onderlinge solidariteit staan ze er alleen voor. Want hoe de secretariële of inhoudelijke ondersteuning georganiseerd zal worden, is nog niet precies bekend. Inmiddels hebben de leden van de fractie wel overeenstemming bereikt over de voorlopige taakverdeling. Hieronder volgen een toelichting op de taken van de nieuwkomers en indrukken van hun eerste dagen op het Binnenhof.

Nicky van 't Riet kwam in de fractie als een uitgesproken generalist. Dat was niet een bewuste keuze, maar het gevolg van haar loopbaan in de gemeentelijke politiek. In Utrecht maakte ze deel uit van een fractie van slechts twee personen, later werd ze wethouder. In de kamerfractie begint ze als de woordvoerder voor Verkeer en Vervoer. De Betuwelijn en de HSL (Hoge Snelheidstrein) laat ze echter met rust: die blijven binnen de invloedssfeer van Machteld Versnel. Van 't Riet gaat er van uit dat de specialisatie binnen de fractie niet leidt tot fragmentering van het beleid. "In het zogeheten clusteroverleg zal wekelijks overleg gevoerd worden. Zo moeten we voorkomen dat we straks volledig langs elkaar heen

werken." Bijzondere aandacht zal ze komende tijd besteden aan de zogeheten "vervoerregio's" die in de regiovorming worden ingedeeld. "Hier ontstaan nieuwe bestuurslagen die ook vanuit het oogpunt van bestuurlijke vernieuwing interessant zijn. Hierbij moet de democratische legitimiteit uitgangspunt zijn."

Bert Bakker is een van de woordvoerders op het terrein van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Hij zal zich vooral bezighouden met arbeidsomstandigheden, inkomensbeleid en werkgelegenheid. Hij is vertrouwd met het onderwerp en de werkomgeving. Als financieel specialist was hij nauw betrokken bij de opstelling van het verkiezingsprogramma. Na de verkiezingen kon hij zich meteen inzetten voor het formatieproces. "Tachtig procent van mijn tijd besteed ik aan werkzaamheden ten behoeve van het formatieproces."

Na een gevarieerde loopbaan, zowel binnen als buiten D66, is Marijke Augusteijn nu veroordeeld tot het bestaan van kamerlid. Zij heeft zich in het verleden sterk gemaakt voor een scherp milieubeleid. "Duurzame ontwikkeling, nu ingezet, komt ten goede aan de generaties na ons. Ook als een stap terug ten koste zal gaan van onze huidige welvaart, moet die stap gezet worden. Die prijs kan nooit te hoog zijn", aldus Augusteijn. Zij is thans een van de milieu-woordvoerders van D66. Tot haar taken op het terrein van het milieu behoren onder meer de zorg voor afval- en mestbeleid, de bodem(veront)reiniging en de waterkwaliteit (waaronder Noordzee en rivieren). Daarnaast is zij tweede woordvoerder voor landbouw (na Pieter ter Veer) en eerste woordvoerder voor het natuurbeheer.

Zijn huidige werkruimte lijkt niet eens op het kantoor dat hij had toen hij nog wethouder in Dordrecht was. Maar Fermina ziet de pluspunten. "Het gaat allemaal best. Er is een radiootje, een bureau. Ik kan aan de slag." Hij besteedt ruime aandacht aan de post, die wekelijks met zakken tegelijk binnenkomt. "Als wethouder heb ik nog nooit zoveel post gehad. Ik zal toch goed moeten kijken wat er allemaal bij zit." Fermina zit op dit moment "midden in

L.S. (Louise) Groenman
(56.923)

G.J. (Gerrit Jan)
Wolffensperger
(30.692)

J. (Jacob) Kohnstamm
(11.382)

D.K.J. (Dick) Tommel
(3781)

A. (Aad) Nuis
(2418)

het binnenhof

een leerproces”, maar hij moet zich ook al voorbereiden op een serie kamerdebatten. Tevens heeft hij de schriftelijke inbreng geleverd in de wijziging van de Wet Uitkeringen

Vervolgingslachtoffers 1940-1945.

Fermina is woordvoerder op het terrein van WVC (Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur) met het accent op Welzijn.

“Mijn eerste indruk? Soms heb ik het gevoel alsof ik op vakantie ben, maar ook dat ik bezig ben met een survivaltocht met onbekende bestemming. Zoals in een boek van Nabokov, waarin iemand in het holst van de nacht in een vreemd land aankomt, in een hem onbekende plaats een hotel binnengaat, waarna ook nog eens de elektriciteit uitvalt.” Dat zegt **Thom de Graaf**, die niettemin al weer aan de slag is gegaan. Hij heeft reeds kamervragen gesteld (n.a.v. dubieuze uitspraken over de relatie tussen buitenlanders en het gevoel van onveiligheid door een topambtenaar van justitie) en is, als we hem spreken, bezig met de voorbereiding van een debat over het politieonderwijs. De Graaf zal vooral actief zijn op de terreinen justitie en staatsrecht en zal samen met **Olga Scheltema** waken over de “kroonjuwelen” van D66: de wijzigingen in het kiesstelsel, zoals de gekozen minister-president en het referendum.

Boris Dittrich, voormalig rechter te Alkmaar, wordt een van de woordvoerders voor justitie. Hij nam reeds deel aan een plenair debat over de tewerkstelling van vreemdelingen. “Bij de voorbereiding moest ik wel even slikken bij het jargon dat gebezigd wordt. Zo is er bijvoorbeeld sprake van ‘prioriteitgenietend aanbod’; daaronder worden dan werklozen verstaan die al langere tijd staan ingeschreven bij het arbeidsbureau.” Dittrich zal zich overigens ook af en toe begeven op het terrein van Economische Zaken (het midden- en klein bedrijf).

“Het karakter van de Europese Unie zal na de toetreding van nieuwe lidstaten onvermijdelijk veranderen. Vanuit de Europese idealen van D66 wil ik een bijdrage leveren aan de toekomstige vormgeving van Europa.” Dat zegt **Bob van den Bos**, de nieuwe buitenland-

woordvoerder van de fractie. In zijn portefeuille zitten buitenlands- en veiligheidsbeleid en Europese Zaken.

Van den Bos wil zich onder meer inzetten voor “nieuwe besluitvormingsstructuren” in de Europese Unie, zodat op mogelijke crises (zoals in ex-Joegoslavië) in een vroeg stadium kan worden gereageerd.

Voormalige diplomaat **Jan Hoekema** wordt de eerste woordvoerder Defensie. Een lastige portefeuille waarbij zijn diplomatieke talenten nog hard nodig zal hebben. Het defensiebudget staat immers onder hoge druk en pijnlijke keuzes lijken niet meer te vermijden. Voor de man die een keurige kamer op het departement van Buitenlandse Zaken heeft achtergelaten, was het in het begin wel even wennen. “Ach ja, het begin is een beetje anarchistisch. Je moet een kamer kraken, je loopt met een plastic tasje met je post door het gebouw en iedereen is onvindbaar of onbereikbaar. Geleidelijk vind je echter steeds makkelijker je weg.” Hoekema is coördinator van het cluster-Buitenland, tweede woordvoerder voor Ontwikkelingssamenwerking, en doet verder de financiële verhoudingen tussen overheid en gemeentes, waarbij hij uit zijn Leidse jaren als gemeenteraadslid ervaring hoopt te putten.

Guikje Roethof, voormalig redactrice van De Groene Amsterdammer en HP De Tijd levert nu de inbreng van D66 in de debatten over Ontwikkelingssamenwerking (eerste woordvoerder) en Buitenlandse Zaken (tweede woordvoerder). Haar eerste optreden in de Kamer betrof het mondeling overleg over de situatie in Rwanda en de Nederlandse betrokkenheid bij de hulpverlening. Roethof zal vooral samenwerken met Van den Bos (eerste woordvoerder voor buitenlandse zaken) en Hoekema (tweede woordvoerder voor OS).

Eens was zij het gezicht van het NOS Journaal, nu is **Marijn de Koning** D66-woordvoerder op uiteenlopende terreinen als Buitenlandse Handel, Defensie (personeel en oefenterreinen) en Binnenlandse Zaken (o.a. informatievoorziening, privacybescherming). Vooral het personeelsbeleid bij

O. (Olga) Scheltema-de Nie
(9609)

A.J. (Arthie) Schimmel
(1916)

J.A. (Joke) Jorritsma-
van Oosten
(6852)

E.D.C.M. (Ursie)
Lambrechts
(2348)

G. (Gerrit) Ybema
(4169)

M.M. (Machteld) Versnel-
Schmitz
(2034)

B.O. (Boris) Dittrich
(2291)

P.K. (Pieter) ter Veer
(1038)

H.G. (Hubert) Fermina
(3342)

N.G. (Nicky) van 't Riet
(2340)

M.J. (Marijke)
Augusteijn-Esser
(3063)

Th. C. (Thom) de Graaf
(799)

Defensie zal haar de nodige zorgen opleveren. Of het uitgangspunt dat er geen gedwongen ontslagen mogen vallen van kracht blijft, is bepaald niet zeker. Ook de zorg voor militairen die worden uitgezonden naar ex-Joegoslavië heeft uiteraard haar bijzondere aandacht. Onder die zorg verstaat zij ook de nazorg. "Militairen die na een zware missie terug keren in eigen land, zijn andere mensen geworden en hebben soms grote moeite om de draad van het gewone leven weer op te pikken."

Tot voor kort werd haar energie vooral buiten de politiek benut; nu staat **Francine Giskes** middenin de politiek. Zij is eerste woordvoerder Fiscale Wetgeving. Samen met Machteld Versnel zal zij verder de portefeuilles Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening gaan beheren. Tenslotte is zij tweede woordvoerder als het gaat om Volksverzekeringen en internationale aspecten van Sociale Zaken.

Na uiteenlopende functies binnen D66 te hebben vervuld, is **Joke Jorritsma** nu een van de milieu-woordvoerders van

de fractie. De onderwerpen in haar portefeuille zijn o.m. luchtverontreiniging, milieu-heffingen en -belastingen, stoffenbeleid en energiebeleid. Daarnaast is zij woordvoerder voor Onderwijs en Wetenschappen (hoger onderwijs en wetenschapsbeleid). Jorritsma: "Innovatie en technologische ontwikkeling zullen in de komende jaren op alle fronten een niet te onderschatten invloed hebben. Ons beleid moet erop gericht zijn alle mogelijkheden optimaal te benutten".

Ursie Lambrechts is woordvoerder op het terrein van Onderwijs en Wetenschap. Zij 'doet' onder meer het basis- en voortgezet onderwijs, het speciaal onderwijs en de volwassenen-educatie. Lambrechts heeft het gevoel dat zij "een inbreuk pleegt op de bestaande orde". Want "niet alleen betrek je zomaar een kamer, je neemt ook van de ene op andere dag allerlei taken over". Ze zal nauw samenwerken met **Aad Nuis**, de clustercoördinator 'Welzijn' (WVC en Onderwijs & Wetenschap), die belast blijft met het hoger en het universitair onderwijs.

Bob de Ruiter

De definitieve landelijke ranglijst Tweede Kamer

De Landelijke Verkiezingscommissie heeft de landelijke lijst voor de Tweede Kamer gecorrigeerd op basis van de door de kiezers uitgebrachte voorkeurstemmen. De Algemene Ledenvergadering heeft besloten dat kandidaten die meer dan 25% van de kiesdeler zouden behalen bovenaan de lijst komen. De kiesdeler -het totaal aantal uitgebrachte stemmen gedeeld door de 150 kamerzetels- was 59832. De correctiefactor was daarom 14958 stemmen. Drie kandidaten behaalden meer dan dit aantal: Hans van Mierlo, Louise Groenman en Gerrit Jan Wolffensperger. Het aantal uitgebrachte stemmen staat tussen haakjes achter de naam van de kandidaten. Bij tussentijdse opvolging van Tweede-Kamerleden is de volgorde van de onderstaande definitieve ranglijst bepalend.

- 25 J.W. (Jan Willem) van Waning (87)
- 26 S. (Stefanie) van Vliet (600)
- 27 R.H.L.M. (Roger) van Boxtel (320)
- 28 J. (Jan) van Walsem (266)
- 29 J.F. (Hans) Jeekel (150)
- 30 P.H.B. (Paul) Wessels (1859)
- 31 M.P.M. (Pauline) van de Ven (599)
- 32 H.A.C. (Harry) van Woerden (316)
- 33 M. (Marianne) de Leur-van Os (441)
- 34 M.H.M. (Michel) van Hulst (155)
- 35 C.E.S. (Chan) Choenni (382)
- 36 P. (Popke) Wagenaar (133)

- 37 M.A.J. (Marjolijn) de Nijs (1146)
- 38 F. (Francisca) Ravestein (3048)
- 39 F.H. (Frits) de Herman de Groot (136)
- 40 I.K. (Ingrid) van Engelshoven (193)
- 41 H.M.T.M. (Henk) Giebels (1006)
- 42 A.M. (Anneke) Portegies (1132)
- 43 C. (Chel) Mertens (88)
- 44 M. (Mehmet) Tütüncü (659)
- 45 K. (Kamla) van Beelen-Balak (278)
- 46 M.M. (Maartje) Romme (224)
- 47 K.J.R. (Kees) Klompenhouwer (124)
- 48 G. (Gerben) Poortinga (354)
- 49 O.P.J.M. (Otto) Jochems (138)
- 50 M.C.J. (Michel) Groothuizen (453)
- 51 M.M. (Mimy) Sluiter (216)
- 52 M.W. (Marjolijn) Hazebroek (1246)
- 53 S.J. (Salee) Eden (95)
- 54 R. (Ruud) de Blij (290)
- 55 A.S.E. (Simone) Bilderbeek (290)
- 56 D. (Dorien) Rookmaker (1107)
- 57 V. (Vinko) Prizmic (130)
- 58 R. (Rudy) Tuik (3552)
- 59 D. (Dick) Teegelaar (2626)
- 60 M.A.C. (Monique) Zwetsloot (228)
- 61 A.W.A.J. (Stijn) Verbeeck (78)
- 62 E.R. (Else Rose) Kuiper (159)
- 63 R.R. (Roland) de Bruyn (819)
- 64 F.A. (Felix) Peppelenbosch (71)
- 65 J. (Jan) van Dalen (184)
- 66 E.P. (Emile) Esajas (133)
- 67 C.J. (Carla) Kuijpers (695)
- 68 H. (Harro) Wiekhart (443)
- 69 J.W. (Han) Westerhof (535)
- 70 P.G. (Paul) Doucet (593)

J.M. (Marijn) de Koning
(3402)

B.R.A. (Bob) van den Bos
(432)

A.D. (Bert) Bakker
(127)

J.T. (Jan) Hoekema
(259)

F.C. (Francine) Giskes
(404)

G. (Guikje) Roethof
(446)

Veel media-aandacht, maar politieke agenda werd niet bepaald De kopzorgen van de campagneleider

“De laatste twee weken voor verkiezingen zijn vooral een mediaspektakel. De campagnes spelen zich dan volledig in de publiciteit af en zijn geheel afgestemd op aandacht in pers en op televisie en radio. Voor het eerst lukte het ons om die publiciteit tot op de avond voor de verkiezingen vast te houden. Van Mierlo zat nog na het debat op de vensterbank bij Paul Haenen. Ik denk dat we door het vasthouden van die aandacht in de media er eindelijk in geslaagd zijn om niet net als voorgaande campagnes vlak voor de verkiezingen dramatisch terug te vallen in de polls.” De regie van die laatste hectische weken was na de gemeenteraadsverkiezingen in maart de grootste zorg van D66-campagneleider Lennart van der Meulen.

In het kleine jaar van voorbereiding van de verkiezingscampagnes had de campagnetop veel energie gestoken in de opbouw van een campagne-organisatie binnen de partij, de ondersteuning van de gemeenteraads campagnes en de productie en verspreiding van de campagne-materialen. Na de 400 voorronden in de gemeenteraads campagne waren het landelijk campagneteam en 35 Tweede-Kamerkandidaten klaar voor de landelijke finale.

Van der Meulen: “In maart merkten we dat de animo er in de partij na de gemeenteraads campagne een beetje uit was. Iedere afdeling had zich uitgesloofd en hikte met een lege verkiezingskas tegen weer al die verkiezingspoeplas aan. Daarom hebben we de afdelingen gevraagd hun energie vooral te steken in de zichtbare aanwezigheid van D66 in de campagneweek: plakken, folderen en kramen. Alle werkbezoeken en campagnebijeenkomsten hebben we zoveel mogelijk landelijk georkestreerd.”

Vanaf de campagnestart op zaterdag 16 april waren alle campagne-activiteiten van uur tot uur vastgelegd. Iedere dag kende een ander thema, speelde zich af in een andere regio, maar wel volgens een vaste opzet. Overdag legden D66-delegaties werkbezoeken af, aan het eind van de middag of in de avond werd de dag afgesloten met een campagne-bijeenkomst. Vooral Van Mierlo had een overvolle media-agenda. Van der Meulen noemt die opzet redelijk geslaagd: “Regelmatig was er naast het nieuws over de teloorgang van Brinkman aandacht voor de D66-

thema's. Het bezoek aan de luchtmo-
biele brigade, de onderwijsdag, het refe-
rendum en de campagne-afsluiting op
het Naardermeer haalden de pers.”

“Lastiger” bleek het om in de cam-
pagne zelf de politieke agenda te bepa-
len. “Dat is maar een paar keer gelukt”,
zegt de campagneleider. “Met het refe-
rendum, de discussie over investerin-
gen in de infrastructuur, een werkgele-
genheidsplan en natuurlijk de door ons
gewenste paarse coalitie. Drie maanden
voor de verkiezingen werd die optie
nog weggehoond, de laatste week was
die coalitie zonder het CDA hét cam-
pagne-item.

Ondanks de opvallende media-aan-
dacht ontstond er binnen D66 ook kri-
tiek op de campagne. Het programma
onttrok zich teveel aan de partij, het
kader voelde zich slecht geïnformeerd.
“We hebben sinds juni vorig jaar de af-
delings- en regiobesturen zoveel moge-
lijk bij de campagne betrokken. De laat-
ste weken hebben we nauw samenge-
werkt met de afdelingen die we
bezochten. Iedereen op de hoogte hou-
den van een campagne-programma dat
voortdurend verandert, lukt niet bin-
nen D66. Daarvoor zijn we onvol-
doende geëquipeerd. Interne communi-
catie blijft een zorgenkindje in de par-
tij, maar voor de kiezers stonden we
er.”

Janine Odink

Kandidaatstelling voor de Eerste Kamer geopend

Glastra van Loon

wil nieuw kiesmodel

In maart 1995 zijn er alweer verkiezingen en wel voor de Provinciale Staten. Niet lang daarna kiezen de nieuwgekozen Statenleden vervolgens de leden voor de Eerste Kamer. De interne kandidaatstelling voor de Eerste Kamer is nu geopend. De opheffing van dit orgaan - 26 jaar lang door D66 voorgestaan - werd bij de vaststelling van het verkiezingsprogramma ingetrokken. D66-senator Jan Glastra van Loon vindt dat onvolgende: hij wil een totaal andere opzet van de verkiezingen.

De leden van de Eerste-Kamerfractie zijn eens per week als amateurpolitici in de weer op het Binnenhof. Ze vervullen een wezenlijk andere taak dan de collega's van de overkant en halen daar hun bestaansrecht uit. Glastra van Loon: "Het belangrijkste verschil is op dit moment dat de Tweede-Kamerleden full-time politici zijn. Daar vloeit een aantal dingen uit voort. Men heeft minder gelegenheid zich te informeren over wat er in de maatschappij aan de hand is en te weinig kans om met burgers over hun problemen te praten. Tweede-Kamerleden kijken naar een wetsontwerp met een geoefend oog, maar missen nogal eens een duidelijk beeld van de maatschappij en van de effecten van wetgeving".

"Het ongelukkige gevolg daarvan is, dat het electorale effect een te belangrijke rol speelt. Natuurlijk moet dat ook meewegen, maar het mag niet bepalen hoe je stemgedrag wordt. De Eerste Kamer zit wat dat betreft gunstiger. We zijn niet afhankelijk van ons werk en van electorale effecten. Als amateurpolitici zijn we in het maatschappelijk verkeer opgenomen. Dat maakt, denk ik, dat we anders naar dingen kijken". Als tijdsdruk het voornaamste probleem is, kan je de Tweede Kamer toch ook vergroten?

"Ik zou vooral willen dat er minder full-time wordt gewerkt. Dat kan je op verschillende manieren bereiken. Het vergroten van de Tweede Kamer heeft als nadeel dat men meer tijd heeft om op details in te gaan. Ik denk eigenlijk dat het beter zou zijn het aantal leden weer op honderd te brengen".

"Ik ben nog altijd een voorstander van een gematigd districtenstelsel. Dat neemt in ieder geval een aantal van die effecten weg. Je moet tegelijk de cultuur van de Kamer veranderen. Zorgen dat ook echt tijd gemaakt wordt voor gesprekken met gewone burgers. Dat is tevens een manier van nadenken over het werk waarmee je bezig bent. Nadenken doe je niet alleen in de bin-

nenkamer van je bewustzijn".

Het D66-congres heeft zich vorig jaar uitgesproken dat de Eerste Kamer mag blijven bestaan. Bent u blij met die uitspraak?

"Niet blij, maar ook niet droevig. Ik denk dat de invoering van het Noors-Bataafse stelsel (gebaseerd op een model uit de Bataafse republiek, vandaag toegepast in Noorwegen, AO) een betere manier biedt om besluiten nog eens op hun kwaliteit te toetsen. In dat stelsel zijn er gezamenlijke verkiezingen van alle volksvertegenwoordigers, waarna een deel zich afsplitst als kamer van revisie. Daarbij wordt iedereen dus direct gekozen". "Als de Eerste Kamer een fundamenteel andere mening heeft dan de Tweede Kamer, kan je met dit stelsel een gezamenlijke vergadering houden. Aangezien de Tweede Kamer groter is, is de politieke verhouding geen bezwaar. Het vetorecht dat we als Eerste Kamer nu hebben, is een stevig middel, maar wel heel zwaar. Het is bot, want je zegt 'nee' of 'ja' tegen een geheel wetsvoorstel."

De koerswijziging van D66 lijkt meer ingegeven door de opvallende rol van voormalig CDA-senator Kaland dan de prestaties van de eigen Eerste-Kamerfractie.

"De kwaliteit van ons werk wordt door alle fracties gerespecteerd en is behoorlijk. Maar het is wel jammer dat men te

weinig van de inhoud van ons werk weet. Kwalitatief doet dat niet voor 'de overkant' onder. Wat er hier gedacht wordt zou in het hele besluitvormingsproces best meer gewicht in de schaal mogen leggen".

Die geringe belangstelling komt ook voort uit het feit dat er geen directe verkiezingen voor de Eerste Kamer zijn...

"Dat is juist. Het voordeel daarvan is dat wij geen campagne hoeven te voeren en dus wat afstandelijker tegenover de zaken kunnen staan. De plaats op de lijst wordt daarom door de partij bepaald en je moet dus zorgen dat de partij je kent. Dat is een ander soort bekendheid. Het is veel rustiger. De beste manier om op te vallen is niet om te vallen".

Is D66 op weg naar een geheel andere Eerste-Kamerfractie?

"Ik heb de indruk dat de meerderheid van de leden zich weer kandidaat zal stellen. Wat de partij daarvan vindt, moet ze zelf uitmaken, als ze maar kritisch blijft. Niet zeggen: 'Die mensen zitten er nu eenmaal, dus dat zullen we maar zo houden'".

Alexander Osten

Meer informatie over de interne kandidaatstelling voor de Eerste Kamer vindt u in het katern van deze Democraat.

Jan Glastra van Loon, vierde van links, tussen de andere leden van de huidige D66-fractie in de Eerste Kamer.

'Ik heb de indruk dat de meerderheid van ons zich weer kandidaat gaat stellen.'

Omgaan met extreem-rechts

De schaamte van het zwijgen

Wie zich in zijn omgeving -buurbewoners, collega's, verjaardagsfeestje- geconfronteerd weet met racistische en extreem-rechtse opvattingen, die kent wellicht de schaamte van het zwijgen. Achteraf denk je: "Sukkel, waarom zei je nou niets...". En als je goed nadenkt, kom je tot de conclusie dat je de juiste woorden pas achteraf voorhanden had.

Robert Long beschreef in 1986 in het lied "Hoop, geloof en liefde" de worsteling tussen horen, zien en zwijgen: "zonder oren geen geruchten/ zonder ogen geen getuigen/ zonder mond die weet te zwijgen geen medeplichtigheid." Wie zwijgt bij het aanhoren van extreem-rechtse opvattingen, voelt zich eerst onmachtig... en daarna schuldig. De politiek is na de goede verkiezingsuitslagen van extreem-rechts de schaamte voorbij. Noodgedwongen, dat wel. Was tot voor kort "we negeren ze gewoon" het parool, nu wil de communis opinio dat de confrontatie en het debat moeten worden gezocht. Het zoeken naar de juiste woorden is een grote opgave. Wapent de partij haar vertegenwoordigers wel met voldoende munitie voor de discussie met extreem-rechts?

Moeilijk discussiëren

In de gemeenteraad van Rotterdam zijn zes zetels bezet door extreem rechts: vijf CD-ers en een CP-er. In de vorige raadsperiode werd extreem rechts (toen met twee zetels) door D66 genegeerd. "Dat was helemaal niet moeilijk", zegt fractievoorzitter Fransisca Ravesteijn smalend, "ze spraken alleen tijdens de algemene beschouwingen." In Utrecht bezet extreem-rechts vier zetels (was: een zetel). Fractievoorzitter Tineke Knaap: "In de vorige periode hadden we er volstrekt geen last van. Nu kiezen ze een provocerende opstelling. Ze zitten in alle commissies, nemen als het ware bezit van het stadhuis. Wij hebben met alle andere partijen afgesproken om extra aandacht te besteden aan de problematiek in de wijken. Feitelijk in discussie gaan is moeilijk, vergelijk het maar met discussies met bijbelvaste personen... Je wint het nooit". Fransisca Ravesteijn: "Je kunt de gemeenplaatsen alleen maar doorprikken als je opvattingen goed hebt onderbouwd. Dat betekent dat je je goed moet documenteren. Als ze beweren dat buitenlanders als eersten de beste huizen krijgen toegewezen, moet je als het ware met de statistieken in de hand de discussie voeren". Ook Amsterdam telt vier extreem-rechtse raadsleden. Fractievoorzitter Bart Robbers: "In de vorige periode hielden ze hun mond. Nu hebben ze -

na de uitzending over brandstichting-antwoord gegeven op vragen. Dat hadden we vier jaar lang niet meegemaakt. Wij hebben goede ervaringen door ze vragenderwijs aan te vallen en in vragen steeds een relatie te leggen met hun eigen leven, persoonlijke geschiedenis en eigen verantwoordelijkheid. Veel discussies monden uit in opgewonden verwijten".

Geen algemene stelregel

Partijvoorzitter Wim Vrijhoef meent dat "er geen algemene stelregel is om extreem rechts te lijf te gaan." Hoofdbestuur en fractie hebben gezamenlijk bepaald dat de discussie niet zal worden gemedend. Vrijhoef: "We hebben dat ongeveer een jaar geleden afgesproken, ook in het licht van de verkiezingen. In discussies is aan te tonen dat extreem rechts inhoudsloos is." Is dat voldoende gebeurd in de afgelopen tijd? "Ik denk het wel", stelt Vrijhoef. "We moeten de problemen in de samenleving centraal stellen. En laten zien dat het anders kan. Zoals ik naar extreem rechts luister, voel ik dat ze een beroep doen op primaire gevoelens die de meeste mensen allang hadden weggestopt. Van alles waar je bang van kunt worden. Kleurlingen of bepaalde gewoontes. Meestal geven ze opvattingen in lompe bewoordingen. Je kunt die opvattingen lang niet altijd ontzenuwen met de feiten of door gebruik te maken van statistieken. Ik vind dat geen goede basis om te werken. Je moet iets doen aan de onverdraagzaamheid. Het hoofdbestuur krijgt weinig vragen over hoe er moet worden omgegaan met extreem-rechts", aldus Vrijhoef.

Holle retoriek

De politieke opvattingen van extreem rechts bestaan uit veel holle retoriek, maar altijd wel met een zweem van geloofwaardigheid. Fransisca Ravesteijn: "Ik heb sterk de indruk dat alle verhalen voor ze geschreven worden. Janmaat en zijn vriendin zijn ook regelmatig gesignaleerd in het gemeentehuis. In de afgelopen raadsperiode hebben we wel eens emotionele interrupties meegemaakt als extreem rechts aan het woord was. Je moet dan -als je eer-

lijk bent- achteraf wel eens toegeven: dat was niet zo verstandig en ook niet nuttig. Soms is zwijgen verstandiger". Onlangs werd een fel debat tussen de kamerleden Janmaat en Wolffensperger deels uitgezonden via de televisie. Vicevoorzitter van de Tweede Kamerfractie Wolffensperger: "De reacties daarop waren fifty/fifty verdeeld. Er waren mensen die zeiden: fantastisch, goed dat je hem aanpakt. Anderen oordeelden sceptisch: een dappere poging, maar je hebt hem niet neergesabeld. Eigenlijk help je de CD aan zendtijd...". Wolffensperger is van mening dat je in beginsel alleen maar met CD-ers moet discussiëren, als je het pleit winnend kunt beslechten: "In ieder geval moet je volstrekt overeind blijven in de discussie. Ik vind dat we ons daarom -veel meer dan tot nu toe- in het programma van die partijen moeten verdiepen. We moeten niet alleen kijken naar opvattingen over vreemdelingenbeleid en buitenlanders. In de programma's staan volstrekt idiote standpunten op uiteenlopende terreinen. Dat sterkt mij ook in mijn overtuiging dat de stemmers niet kiezen voor een ideologie. Ze protesteren tegen de gevestigde partijen, omdat ze in een situatie verkeren, waarin ze voelen dat ze de dupe worden van maatschappelijke ontwikkelingen. Nu er een reëel risico bestaat dat extreem-rechts verder zal groeien, moeten we ons verdiepen in de standpunten en programma's, omdat dat een basis is om ze te bestrijden. Ik zie daarbij een rol voor het wetenschappelijk bureau en PSVI weggelegd. Wie in debat gaat met extreem rechts, die moet dat niet te licht opvatten. Het is per definitie niet gemakkelijk, omdat je het met genuanceerde standpunten opneemt tegen demagogische waarheden."

Peter van den Besselaar

Bel het Opleidingscentrum van D66 (070-3621515) voor meer informatie over omgaan met extreem rechts.

Uitslag verkiezingen Adviesraad

Presidium

1. Voorzitter: Paul Wessels (Voorhoevepark 22, 6591 AJ Gennep, 08851-12580)
2. Vice-voorzitter: Emmy Jacobs
3. Vice-voorzitter: Vinko Prizmic
4. Lid: Juliane Amsberg
5. Lid: Don van Lin

Groningen

leden:

1. S. Pieters
2. L. Haquebord
3. J.D. de Vries

plaatsvervangers:

1. L.E. Caderius van Veen
2. J.H. Stehouwer
3. P. Verberne

Friesland

leden:

1. M.M. Noorman
2. R. Bruinsma

plaatsvervanger:

1. A. V. Vroom

Drenthe

leden:

1. H. van der Werf
2. M.E. Doornbos
3. F. Ietswaart

plaatsvervangers:

1. M.J. Struik
2. S.H.J. Klein Meulekamp

3. H.D. Roelofs

Overijssel

leden:

1. E.J. van der Avert
2. E.R. Stolp
3. G.E. Tulp

plaatsvervangers:

1. J.G. van Hoek
2. G.E. Jansen
3. M. Visser

Gelderland

leden:

1. S.C.C.M. van der Wee
2. J.T.M. Traag
3. B.M.W. Vos
4. A.A.F.M. Breukers

Utrecht

leden:

1. E.L. Jacobs
2. C.M. Beenen
3. A. Vervoort-Verkade
4. B.A. Eijsten
5. P. Ullersma

plaatsvervangers:

1. R.M. van Netten
2. P.G. Doucet
3. G.J. van Wijk
4. O.F. Blom
5. M.H. Kamperman-Mulder

Noord-Holland

1. A. Arda
2. M.M. Sluiter
3. E.M.F. Schols-van Oppen

4. N.W. Kamphorst

5. V. Prizmic
6. J.I.E. van Amsberg
7. H.H.J.J. Dinkgreve
8. M.W. Hazebroek

plaatsvervangers:

1. J.L.P. Piet
2. M.J. Arkesteijn-van Willigen
3. S.J. Eden
4. W.J. van Andel
5. M.E. Zoontjes
6. H.M.M. Buckens
7. F.C. Oirschot
8. E.P. Esajas

Zuid-Holland

leden:

1. E.J. Jaspers
2. S.A.P.J. van Melis
3. C.R. van Beek
4. D. van Lin
5. J. van der Heide
6. A. Rutgers van der Loeff
7. H.M. Linthorts
8. R.L.M. Verhagen
9. R.P. Fokkema

plaatsvervangers:

1. D. Jansz
2. J.F. van Zutphen
3. F.T. Atsma
4. P. van der Knaap
5. A.S. Ramsundersingh
6. P.M. van Tilburg
7. C.E.C. Droogendijk
8. L.J.E. Algra
9. H.P.M. Strijers

Zeeland

leden:

1. G.J. Huisman
2. P.J. van Eck

plaatsvervangers:

1. P. de Kam
2. L. van der Hoest

Noord-Brabant

leden:

1. A. van der Wiel-Bosch
2. A.C. Bossema
3. H. Kilzilgin
4. F.J.M. van Doorne
5. J.L.S. Harberink-Geense

plaatsvervangers:

1. T.P. Reijnen-Kremers
2. P.A.F. Bakx
3. A.J.M. van der Hurk
4. A.M. van Kersbergen
5. J.P.M. de Ree

Limburg

leden:

1. P.H.B. Wessels
2. J.A. Pouls
3. R. Tuik

plaatsvervangers:

1. E. Jongejan
2. A.W.O. Maijers

Flevoland

leden:

1. J.J.B. van Wierst
2. M.A.S. van Sprang-Kamstra

Postbus 66: nu meer dan ooit

Komt D66 in de regering, dan is dat een extra reden voor een abonnement op Postbus 66. Deze nieuwsbrief bevat de standpunten die de Tweede-Kamerfractie van D66 heeft ingenomen over actuele politieke kwesties. Helder en overzichtelijk. Abonneer u nu: 070-3621515.

Schenkeningen

D66 heeft de volgende schenkingen gehad:

- in 1993 hebben meerdere leden maandelijks een bedrag overgemaakt, voor in totaal 15.000 gulden;
- in '93 is alle kandidaten voor de Tweede Kamer en het Europeparlement een bijdrage voor het verkiezingsfonds gevraagd. 35 Kandidaten hebben een bijdrage gestort, voor in totaal 15.800 gulden.
- in '94 heeft de partij een legaat uit Steenwijk ontvangen van 10.000 gulden.

Colofon

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt in principe acht keer per jaar. Een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave. Deze raad wordt gevormd door:

Peter van den Besselaar, Bob van den Bos, Lennart van der Meulen, Miep Nagtegaal, Jeroen Nugteren, Alexander Osten, Bob de Ruiter, Marie Louise Tiesinga en Stijn Verbeek.

Met dank aan: Arthur van Bultenen, Fred Herrebout en Marjanne de Kwaasteniet.

Eindredactie: Jeroen Nugteren
Bureauredactie: Eric van de Lisdonk

Vormgeving: Anker en Strijbos, Utrecht

Opmaak katern: Lieke Warburg
Foto's: Dennis Sies (tenzij anders vermeld)

Druk: Brouwer Offset BV, Utrecht

Landelijk Secretariaat D66

Noordwal 10

2513 EA Den Haag

Tel.: 070-3621515 (ma. t/m vr. 9.00-17.00 uur)

Fax: 070-3641917

Bereikbaar vanaf Den Haag CS met tram 3, richting Loosduinen, halte Noordwal.

Wilt u iemand lid maken van D66, schrijf dan een briefje met zijn of haar naam, adres, plaats en tel.nr. naar bovenstaand adres. U kunt uiteraard ook bellen.

KATERN

INHOUD

Eerste Kamer	pag. 1	Opleidingscentrum	pag. 4
Bestuurdersvereniging	pag. 1	Congres	pag. 6
Stichting Wetenschappelijk Bureau	pag. 2	Vacatures	pag. 7

EERSTE KAMER

Kandidaatstelling Eerste Kamer geopend

Op 23 mei 1995 worden de Eerste-Kamerverkiezingen gehouden. De Eerste-Kamerleden worden dan gekozen door de Provinciale-Statenleden. Bij D66 gebeurt dat aan de hand van een kandidatenlijst die door de leden per poststemming wordt vastgesteld. Kandidaat voor de Eerste Kamer voor D66 kunnen alle leden zijn die minimaal een jaar lid zijn en aan hun contributieverplichtingen hebben voldaan. Met deze kennisgeving wordt de kandidaatstelling voor de Eerste Kamer geopend. De kandidaatstelling sluit op **7 september 1994 om 12:00 uur**. Ingevulde kandidaatstellingsformulieren moeten dan binnen zijn op het Landelijk Secretariaat, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag. De formulieren zijn opvraagbaar op hetzelfde adres of telefonisch (070-3621515).

Nadat de kandidaatstelling is gesloten, wordt in de Democraat die eind oktober bij de leden in de bus ligt, een kandidatenoverzicht gepubliceerd. Daarbij zit een formulier waarmee de leden hun stem kunnen uitbrengen. Voor de interne verkiezingen voor de Eerste Kamer is een stemadviescommissie ingesteld, met als leden Magda Berndsen-Jansen, Han Entzinger, Tom Kok, Marian Louppen-Laurant (voorzitter) en Francisca Ravenstein. Het stemadvies dat deze commissie zal opstellen, wordt bij het kandidatenoverzicht in dezelfde Democraat gepubliceerd.

De kandidaat die bij de interne poststemming op de eerste plaats eindigt, is daarmee automatisch lijsttrekker (anders dan bij de verkiezingen voor de Tweede Kamer en het Europees Parlement, waarbij de lijsttrekker door de Algemene Ledenvergadering wordt gekozen).

BESTUURDERSVERENIGING

Bestuurdersvereniging, hét trefpunt voor D66-bestuurders

De Bestuurdersvereniging is hét trefpunt voor D66-bestuurders. De doelstellingen zijn netwerkvorming, informatie-uitwisseling, uitwisseling van ervaringen en deskundigheid. De Bestuurdersvereniging bevordert dit door het organiseren van bijeenkomsten over actuele politieke thema's, de uitgave van cahiers en een eigen Nieuwsbrief en telefo-nische informatie. De Bestuurdersvereniging beschikt over een bestand van diverse deskundige D66-ers die graag bereid zijn D66-bestuurders bij te staan. Het lidmaatschap staat open voor alle gekozen en benoemde D66-vertegenwoordigers. De kosten bedragen f 166,- per jaar. Deze kosten vallen onder de voor de belasting aftrekbare beroeps-kosten. Een abonnement op Voor de D'Raad (f 48,-) is bovendien in het lidmaatschap inbegre-

pen. Wilt u lid worden, bel dan met de coördinator van de Bestuurdersvereniging (070 - 3621515).

Bestuurderscongres.

Op 1 oktober vindt in Bodegraven het jaarlijkse Bestuurderscongres van de Bestuurdersvereniging plaats. In workshops wordt gesproken over diverse actuele onderwerpen uit de lokale en provinciale politiek, zoals de Wgr, bestuurlijke dilemma's, de nieuwe huisvestingswet, spreiding van allochtonen, arbeidsmarktbeleid etc. De kosten van deelname bedragen f 27,50 (incl. lunch en documentatie). Opgave is mogelijk door middel van de antwoordstrook in Voor de D'Raad en de Nieuwsbrief van de Bestuurdersvereniging. Het bestuurderscongres is alleen bestemd voor leden van de Bestuurdersvereniging.

Door de SWB wordt gewerkt voor de politieke vertegenwoordiging, de politieke partij en aan de 'politieke probleemstelling' in het algemeen. Het betreft onderwerpen die spelen op het snijvlak van politiek en maatschappij en van samenleving en overheid. De onderwerpen worden gekozen in samenspraak met de kamerfracties, individuele kamerleden en de politieke top van D66. Het betreft zaken die op de politieke agenda zullen verschijnen en waaraan nader onderzoek moet worden besteed. Bij deze formule ligt het accent op het denken zelf; analyses, neergelegd in publikaties, die moeten leiden tot beleidsgerichte uitgangspunten.

Ingrijpen in menselijk leven

Het wetenschappelijk bureau van D66 heeft een publikatie uitgebracht met de titel 'Ingrijpen in menselijk leven. Morele overwegingen ten aanzien van de ontwikkelingen van kunstmatige voortplantingstechnieken en genterapie'.

Hierin worden met name conclusies getrokken ten aanzien van de juridische beschermwaardigheid van pre-embryo's en de toelaatbaarheid van genetische manipulatie bij mensen. De publikatie is verschenen in de SWB Cahier-reeks en is geschreven door de werkgroep Geloof en Politiek Handelen van de SWB, een forum van geïnformeerde burgers, geen vakinhoudelijke specialisten.

Met de huidige stand der medische techniek is kiembaangetherapie op menselijke kiemcellen momenteel nog niet mogelijk. Met de verdere ontwikkeling van reeds toegepaste deelttechnieken en toenemende kennis over het menselijk genetisch materiaal, komt kiembaangetherapie echter dichterbij. Het blijft echter een therapie waarbij selectie van pre-embryo's onvermijdelijk blijft. Dit maakt de discussie over kiembaangetherapie wenselijk, zowel van de afzonderlijke stappen daarheen als van dit (voorlopig) einddoel. De discussie zou juist in de politiek gevoerd moeten worden, ter voorbereiding op een toekomstige keuze, maar vooral omdat het de grondslag van ons ethisch denken aan het licht brengt.

In de discussie is op basis van medisch-biologische informatie en eerder geuite maatschappelijke stellingnames een scheiding aangebracht tussen therapeutisch doel van en benodigde middelen voor de ontwikkeling van kiembaangetherapie. Ten aanzien van de doelstellingen wordt geconcludeerd dat kiembaangetherapie nastrevenswaardig is, wanneer het uitdrukkelijk en alleen wordt gebruikt om ernstig (toekomstig) menselijk lijden door erfelijk

overdraagbare ziekten te voorkomen. Dit laat onverlet dat een zorgvuldige ethische afweging noodzakelijk is van de afzonderlijke stappen en het uiteindelijke resultaat.

Analyse van de in de publieke en eigen discussie naar voren gebrachte argumenten leert dat de status van het pre-embryo omstreden is. In dit rapport wordt het pre-embryo een relatieve en toenemende beschermwaardigheid toegekend. Ten aanzien van de middelen wordt geconcludeerd:

- experimenten met menselijke pre-embryo's voor patiëntgericht en fundamenteel-wetenschappelijke doeleinden zijn volgens de werkgroep toegestaan binnen de tijdsperiode van één week na versmelting.
- het doelbewust kloneren en het maken van menselijke pre-embryo's ten behoeve van onderzoek wordt op gevoelsmatige en morele gronden in principe niet geaccepteerd. Maar er moet een uitzondering worden gemaakt voor – het onder strikte voorwaarden uit te voeren – onderzoek ten behoeve van genetische therapieën, indien dat noodzakelijk is om ernstig menselijk lijden te voorkomen.
- Als met pre-implantatiediagnostiek de overdracht van erfelijke ziekten aan toekomstige generaties door selectie tegen pre-embryo's die de 'zieke' genen dragen, kan worden gestopt, verdient de ontwikkeling van deze diagnostische techniek de voorkeur boven kiembaangetherapie.

De onomkeerbaarheid van het uiteindelijke resultaat alsmede het gebrek aan kennis over de gevolgen hiervan zijn twee andere redenen kiembaangetherapie vooralsnog af te wijzen en onderzoek ernaar bij wet onmogelijk te maken. Het cahier kost f 12,50 exclusief verzendkosten.

Inzet voor vrede

De projectgroep Veiligheid en Defensie van de SWB-werkgroepen Buitenland en Defensie heeft (in 1993) een notitie geschreven over de kansen en bedreigingen voor de internationale rechtsorde en de consequenties daarvan voor het Nederlandse veiligheids- en defensiebeleid. Zij is gebaseerd op de Prioriteitennota (waarvan een uittreksel als bijlage is opgenomen).

De tekst zal eind juni verschijnen, in de reeks SWB-Nota's.

WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Inhoudsopgave Idee nummer 3 1994

De paradox van het sociale-zekerheidsdebat, door Joop M. Roebroek

Het basisinkomen, een overzicht van argumenten en vooral van de maatschappelijke redenen voor een andere benadering van arbeid en inkomen

Een prachtige theoretische uitvinding, een gesprek over een basisinkomen met Kees Schuyt door Allan Varkevisser en Christiaan de Vries

Een nieuw paternalisme, hoe kritisch is het voorstel voor een basisinkomen, door Christiaan de Vries Kanttekeningen bij de voorstelling van het basisinkomen. Hoe vanzelfsprekend zijn de argumenten en vooral, wat wordt over het hoofd gezien

Delen of verdelen, een pleidooi voor nieuwe hoofdlijnen, door Jos Janssen
Hoe ver staat het verkiezingsprogramma van D66 af van de gewenste maatschappelijke realiteit? Een reactie op Bert Bakker in Idee nr. 6, december 1993

De antithese: democratie tegenover regentendom, door H. Kruyer
Overzicht, analyse en voorstellen ten behoeve van het denken van D66

Wie onverschillig doet, onverschilligheid ontmoet, door Gerhard Ploeg
Na Hirsch Ballin en de grote schurken, wordt nu weer de aandacht gevraagd voor de ontwikkelingen in het elementaire strafrecht. Een pleidooi voor een verruimd denken over de straffen

Het weerloze landje aan zee, column door Peter van Koppen

Ik bestel:

- SWB-Cahier 'Ingrijpen in menselijk leven' Prijs f 12,50- (excl. porto)
- 'De waarde van de Democratie' Prijs f 2,50- (excl. porto)
- Brochure 'De ruimte waarin wij leven' Prijs f 19,50- (excl. porto)
- Brochure 'Referenda en Politiek'. Prijs f 19,50- (excl. porto)
- Brochure 'Duurzame Ontwikkeling' Prijs f 19,50- (excl. porto)
- Brochure 'De veranderende rol van de politieke partijen' Prijs f 15,- (excl. porto)
- SWB-Cahier 'In Goede Banen' Prijs f 10,- (excl. porto)
- SWB-Cahier 'Denken over democratie, van forum naar partnerschap' Prijs f 10,- (excl. porto)
- SWB-Cahier 'Relatie en Huwelijk' Prijs f 8,- (excl. porto)
- SWB-Nota 'Op zoek naar publiek' Prijs f 5,- (excl. porto)
- SWB-nota 'Inzet voor vrede' Prijs nog niet bekend

Het tijdschrift Idee

Idee verschijnt 6x per jaar. ca. 30 pagina's per nummer. Een abonnement kost f 66,- per jaar. Een los nummer kost f 15,- (excl. porto)

Ik neem een abonnement

Ik wil een los nummer

NAAM:.....

STRAAT:.....NR.....

PC en PLAATS:.....

Deze bon opsturen naar SWB D66,
Noordwal 10, 2513 EA Den Haag
Telefonisch bestellen 070-3621515
U kunt deze bon ook faxen Fax 070-3641917

Bijeenkomst fractievoorzitters

3 september 1994

De Bestuurdersvereniging en het Opleidingscentrum organiseren op 3 september in Utrecht een dag voor de D66-fractievoorzitter. Hier wordt onder andere aandacht besteed aan de taken van de fractievoorzitter; de fractievoorzitter in relatie tot anderen en als relatie van anderen; en de politieke rol van de fractievoorzitter.

De kosten zijn f27,50 voor leden van de Bestuurdersvereniging en f45,- voor niet-leden van de Bestuurdersvereniging (dit is inclusief lunch). Te voldoen nadat u een acceptgiro heeft ontvangen. U kunt zich aanmelden via onderstaande inschrijfstrook, of door middel van een telefoontje.

Speech en presentatie

10, 17 en 24 september 1994

Op drie achtereenvolgende zaterdagen biedt het Opleidingscentrum de training "Speech en presentatie" aan. In het eerste deel zijn de oefeningen gericht op het versterken van het zelfvertrouwen. Vervolgens wordt een basis gelegd voor het voorbereiden, structureren en uitvoeren van een presentatie. Daarnaast komen het kunnen hanteren van storingen en interrupties aan bod. Diverse oefeningen worden aan de hand van video-opnamen bekeken en beoordeeld. Deelnemers ontvangen vooraf een cursusboek met oefeningen, tips en werkopdrachten. De training vindt plaats in **Den Haag**. De kosten voor deze training zijn f150,-

Kleur bekennen 16 en 17 september 1994

Bij de laatste gemeenteraadsverkiezingen heeft extreem rechts (CentrumDemocraten en Centrum-partij '86) in veel gemeenteraden één of meer zetels gewonnen. Ter ondersteuning van politici die in de komende raadsperiode steeds meer te maken krijgen met extreem rechts, organiseert het Opleidingscentrum een tweedaagse bijeenkomst op 16 en 17 september. Met behulp van actuele informatie, rollenspellen en discussies zal meer adequaat gedrag en een weerbare houding worden gestimuleerd. De bijeenkomst vindt plaats in conferentiecentrum 'De Kaap' te Doorn en begint vrijdag om 16.00 uur en eindigt zaterdag om 16.00 uur. Deelnamekosten zijn f225,00 (inclusief overnachting op volpension basis).

Efficient werken in de raad

17 september of 15 oktober of 22 oktober of 19 november 1994

Op 17 september 1994 wordt in **Holten** 'Efficiënt werken in de raad' georganiseerd voor D66-raadsleden die voor het eerst in de gemeenteraad gekozen zijn. Deze cursus wordt ook op 15 oktober georganiseerd in **Akkrum, Arnhem, Breda en Utrecht**, op 22 oktober in **Bergen op Zoom en Utrecht** en nogmaals op 19 november in **Roermond en Rotterdam**.

Met de eerste maanden raads-ervaring als uitgangspunt wordt gewerkt aan de versterking en verbetering van de kwaliteiten die van belang zijn om als raadslid effectief en efficiënt te kunnen functioneren. Deelnamekosten zijn f37,50.

Gemeente en financiën

8 oktober 1994

De cursus gemeente en financiën geeft een eerste oriëntatie op de instrumenten die een raadslid heeft om invloed uit te oefenen op het gemeentelijk bestuur en beleid. De rol van bestuurders en de toepassing van instrumenten en middelen (financiën, grond, informatie, en dergelijke) staan deze dag centraal.

Op deze dag wordt aandacht geschonken aan enkele financieel-technische aspecten, waaronder de gemeentebegroting. Er zal echter ook zeker gekeken worden naar de momenten waarop en de mogelijkheden waarmee het raadslid zijn invloed op het bestuur kan doen gelden. De cursus wordt gegeven in **Akkrum, Delft, Roermond en Utrecht**. Deelnamekosten zijn f30,- inclusief documentatie, koffie en thee.

Symposium voor afdelingsbestuurders

15 oktober 1994

Op 15 oktober 1994 organiseert het Opleidingscentrum een symposium voor afdelingsbestuurders in Bodegraven. Na de gemeenteraadsverkiezingen zijn vele nieuwe afdelingsbestuurders aangetreden. Op deze nieuwe bestuurders richt zich het symposium. Er komen workshops voor onder andere penningmeesters, voorzitters etcetera. Deelnamekosten zijn f17,50. In de laatste afdelingsmailing heeft de secretaris van de iedere afdeling een aanmeldingsformulier ontvangen.

OPLEIDINGSCENTRUM

Ik bestel (s.v.p. aankruisen):

LEIDRAAD VOOR DE AFDELING, prijs: f15,00.
Nieuwe brochure waarin voorschriften en regels uit de Statuten en het Huishoudelijk reglement van D66 inzichtelijk worden gemaakt. Alle bevoegdheden, rollen en taken van de voorzitter, de penningmeester, secretaris, secretaris politiek en van het 'gewone' bestuurslid worden beschreven. Naast de taakomschrijving van de drie verplichte commissies: verkiezings-, financiële- en programmacommissie wordt bijvoorbeeld ook de stemadviescommissie beschreven. Er is vervolgens ruime aandacht voor de politieke taak van de afdeling en de verhouding van een afdeling tot de D66-fractie in de gemeenteraad.

MAAK KENNIS MET D66, prijs: f5,00.
Brochure over D66-beginselen, de partijstructuur van D66 en haar ontstaansgeschiedenis.

RAADSWERK, prijs f5,00.
Introductiebrochure over de formele en algemene praktijk-aspecten van het raadswerk: de inrichting van het gemeentebestuur, de positie van raadsleden etc.

D66 EN DE PRAKTIJK VAN DE GEMEENTERAAD, prijs f25,00.
Deze publikatie bevat onder andere de volgende onderwerpen:

- Raad in relatie tot het college en het ambtelijk apparaat;
- Raad in relatie tot de burger, de belangengroepering en de media;
- Techniek van de raadsvergadering, spreekrecht, recht van initiatief en amendement, moties;

D66 EN PUBLICITEIT IN DE POLITIEK, prijs f15,00

RAAMWERK '94-'98 f15,- + diskette f20,00

VOOR DE D'RAAD
Het D66-tijdschrift voor (aankomende) lokale en regionale politici. Voor de D'Raad verschijnt 7 x per jaar, met ca. 18 pagina's per nummer. Een jaarabonnement kost f48,00.

(alle prijzen zijn exclusief porto)

IK MELD MIJ AAN (s.v.p. aankruisen):

BIJEENKOMST FRACTIEVOORZITTERS 3 sept.

lid van Bestuurdersvereniging. Deelnamekosten: f27,50
 niet-lid Bestuurdersvereniging. Deelnamekosten: f45,00

SPEECH EN PRESENTATIE 10, 17 en 24 september in Heerhugowaard. Kosten: f150,00

KLEUR BEKENNEN 16 en 17 september 1994 in Doorn. Kosten: f225,00

EFFICIËNT WERKEN IN DE RAAD Kosten: f37,50

- Holten, 17 september
- Akkrum, 15 oktober
- Arnhem, 15 oktober
- Breda, 15 oktober
- Utrecht, 15 oktober
- Bergen op Zoom, 22 oktober
- Utrecht, 22 oktober
- Roermond, 19 november
- Rotterdam, 19 november

GEMEENTE EN FINANCIËN Kosten: f30,-

- Akkrum
- Delft
- Roermond
- Utrecht

Veertien dagen voor aanvang van de cursus krijgt u cursusmateriaal thuisgestuurd. Zodra u het cursusmateriaal ontvangen heeft, bent u definitief ingeschreven en verplicht de cursuskosten met bijgaande acceptgirokaart te voldoen.

NAAM:.....

STRAAT:.....NR.....

PC en PLAATS:.....

TELEFOON:.....

FUNCTIE IN D66:.....

LIDNUMMER:.....

Deze bon opsturen naar het Opleidingscentrum D66, Noordwal 10, 2513 EA DEN HAAG of telefonisch bestellen: 070 - 362 15 15

CONGRES

AGENDA ALV 59

Deze agenda kan naar aanleiding van de actualiteit worden aangepast

Zaterdag 5 november 1994 (Zwolle, Buitensociëteit)

- 10.00 – 10.20 opening door de partijvoorzitter
introduc tie congresleiding
benoeming notulen- en
stemcommissie
- op voordracht congresleiding
toelichting stemprocedures
door stemcommissie
- FINANCIEN**
* jaarrekening 1993
* begroting 1995
- 10.20 – 10.40 presentatie kandidaten besturen en
commissies
opening stembussen
- 10.40 – 12.00 **POLITIEKE ACTUALITEIT** – discussie
- 12.00 – 14.00 De volgende punten komen aan de
orde:
EUROFRACTIE
– verantwoording periode
1989 – 1994
– verantwoording partijvorming EP
- kennismaking met nieuwe TK- en
EP-fractieleden
- TWEEDE KAMERFRACTIE**
– verantwoording periode
1990 – 1994
- FORMATIE REGERING 1994**
– verantwoording
- lunchpauze
- 13.00 sluiting stembussen
- 14.05 – 14.35 toespraak partijvoorzitter
- 14.40 – 15.30 **ACTUELE POLITIEKE MOTIES**
- 15.30 – 16.15 toespraak voorzitter Tweede
Kamerfractie
- 16.15 – 16.30 uitslag verkiezingen
- 16.30 sluiting door partijvoorzitter

ALV 59 CONGRESREGLEMENT

Ter uitvoering van art.89, lid 6 van het Huishoudelijk Reglement heeft het Hoofdbestuur van D66 het **CONGRESREGLEMENT** vastgesteld voor de **59-ste** ALV van D66 op **zaterdag 5 november 1994 te Zwolle**.

art. 1

Het congres van **5 november 1994 te Zwolle** is een Algemene Ledenvergadering in de zin van art. 70 van het Huishoudelijk Reglement.

art. 2

Met inachtneming van art. 89 en 90 van het huishoudelijk reglement, dienen moties en amendementen met betrekking tot de **begroting 1994 en de jaarrekening 1993**

- te zijn vastgesteld door een ledenvergadering, hetgeen moet blijken uit ondertekening door twee betrokken bestuursleden, voorzitter en secretaris, of te zijn voorzien van vijftientig handtekeningen (met vermelding van lidmaatschapsnummer) van leden van D66;
- uiterlijk**, doch liefst eerder, **op maandag 17 oktober om 14.00 uur in de juiste vorm** op het landelijk secretariaat van D66 te Den Haag te zijn ontvangen;
- uitsluitend in getypte vorm** te zijn opgesteld op het daartoe bij het Landelijk Secretariaat verkrijgbare standaardformulier; bij voorkeur vergezeld van een floppy met de tekst in WordPerfect 5.1.

art. 3

Met inachtneming van het bepaalde in artikel 93 van het huishoudelijk reglement dienen **Actuele Politieke Moties**:

- te worden voorgesteld door tenminste 5 leden, hetgeen moet blijken uit ondertekening door betrokken leden van D66 (met vermelding van lidmaatschapsnummer);
- uiterlijk** te worden ingediend op **donderdag 3 november 1994 om 10.00 uur 's ochtends** bij het Landelijk Secretariaat in de juiste vorm;
- bij voorkeur in getypte vorm** te zijn opgesteld op het daartoe bij het Landelijk Secretariaat verkrijgbare standaardformulier; bij voorkeur vergezeld van een floppy met de tekst in WordPerfect 5.1.
- omtrent het in behandeling nemen van de ingediende actuele politieke moties beslist de ALV aan het begin van het agendapunt in de vergadering op zaterdag 5 november 1994.

CONGRES

art. 4

Bovendien zijn specifiek van toepassing op het congres de art. 89 t/m 99 van het Huishoudelijk Reglement.

toelichting bij congresreglement

Begroting 1995 en jaarrekening 1993 zullen worden gepubliceerd in de Democraat die rond 28 september bij de leden is.

Er liggen geen amendeerbare tekstvoorstellen voor waarover besluitvorming plaatsvindt.

VACATURES ALV 59

Tweede kennisgeving van de vacatures waarin de Algemene Ledenvergadering op 5 november 1994 zal voorzien.

De kandidaatstelling sluit op **6 september 1994 om 12.00 uur**. Ingevulde kandidaatstellingsformulieren moeten dan binnen zijn bij het landelijk secretariaat. Kandidaatstellingsformulieren zijn verkrijgbaar bij het landelijk secretariaat, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag; tel. 070-3621515.

De meeste vacatures ontstaan doordat het lid in het najaar aan het einde van zijn/haar zittingstermijn komt. Voorzover op dit moment bekend, is vermeld of de zittende leden zich herkiesbaar stellen voor een volgende termijn.

Ten opzichte van de eerste kennisgeving in de vorige Democraat zijn er twee vacatures in het Hoofdbestuur bijgekomen die hieronder cursief zijn afgedrukt (*).

Zie ook de profielschetsen van de functies, op pagina 8.

Hoofdbestuur

* Dagelijks Bestuur – voorzitter; Wim Vrijhoef stelt zich herkiesbaar

* Dagelijks Bestuur – vice-voorzitter politiek; Marijke Augusteijn is gekozen als Tweede-Kamerlid en treedt daarom af

* Regio-Hoofdbestuurslid Groningen.

Het zittend lid, Henk Boels, stelt zich niet herkiesbaar.

* Regio-Hoofdbestuurslid Friesland.

Het zittend lid, Hans Möller, stelt zich herkiesbaar.

* *Regio-Hoofdbestuurslid Zuid-Holland.*

Han Weber is toegetreden tot de Provinciale Staten en treedt daarom af. ()*

* *Regio-Hoofdbestuurslid Zeeland.*

Jopie Boogerd is gekozen als lid van het Europees Parlement en treedt daarom af. ()*

Voor informatie over bovenstaande vacatures: bel met Jan La Heij, vice-voorzitter organisatie, tel. 058-151915.

Het Hoofdbestuur heeft het recht om een voordracht te doen voor de functies in het Dagelijks Bestuur.

De Algemene Regiovergadering heeft dit zelfde recht voor het Hoofdbestuurslid van de eigen regio.

Bestuur PSVI/Opleidingscentrum

* 2 leden.

Info: bel met Leo Pinxten, directeur Opleidingscentrum tel. 070-3621515.

Bestuur Stichting Wetenschappelijk Bureau

* 2 leden.

Info: bel met de SWB, tel. 070-3621515.

Geschillencollege

* 6 leden.

Info: bel met Marianne van der Ham, voorzitter Geschillencollege, tel. 071-132236.

Het Geschillencollege heeft het recht om een aanbeveling te plaatsen bij de kandidaten.

Landelijke Verkiezingscommissie

* 1 lid.

Info: bel met Gert Warmerdam, voorzitter LVC, tel. 079-617916.

Programmacommissie

* voorzitter.

Het Hoofdbestuur doet een voordracht aan de ALV uit de kandidaten.

* 2 leden.

Lucia Albers (einde 1e termijn) is herkiesbaar, Gemma Smeets (einde 1e termijn) is niet herkiesbaar.

De Programmacommissie heeft in het bijzonder belangstelling voor deskundigen op de terreinen binnenlands bestuur/justitie en ouderenbeleid/volksgezondheid.

Info: Gemma Smeets tel. 01620-50360.

Rapportagecommissie

* 2 leden.

Info: Jimmy van Beusekom, tel. 070-3620922.

Profiel van de partijvoorzitter

De partijvoorzitter geeft leiding aan vergaderingen van het Dagelijks Bestuur en het Hoofdbestuur. Hij/zij vertegenwoordigt het Hoofdbestuur binnen en buiten de partij.

Hij/zij is bekend met en onderhoudt contacten met de verschillende partijniveaus en -geledingen en de D66-fracties in Tweede Kamer, Eerste Kamer en het Europees Parlement.

Hij/zij heeft gevoel voor politieke vraagstukken en is in staat het programma van D66 uit te dragen.

Hij/zij heeft een probleemoplossend vermogen: ziet op hoofdlijnen wat er in de partij speelt en selecteert de problemen die om een oplossing vragen.

Om de functie goed te kunnen vervullen dienen kandidaten minimaal 20 uur per week beschikbaar te hebben. De werkzaamheden vinden veelal in de avonden plaats en in de weekends.

Profiel van de vice voorzitter politiek

De vice-voorzitter politiek vervangt de partijvoorzitter zowel buiten als binnen de partij. Hij/zij stimuleert de politieke discussie binnen de partij. Dit gebeurt o.a. door de voorbereiding van congresonderwerpen. In vele gevallen zal de vvp voorzitter zijn van werkgroepen die de onderwerpen voorbereiden. Hierbij wordt van de vvp "feeling" verwacht t.a.v. actuele politieke onderwerpen.

Hij/zij onderhoudt contacten met de Adviesraad en de Jonge Democraten.

Het opstellen van een nieuw beleidsprogramma is één van de taken die samen met de Programmacommissie door de vvp moeten worden aangepakt. De vvp is voorzitter van de commissie voor de totstandkoming van dit programma.

Buiten de partij is de vvp verantwoordelijk voor contacten met diverse maatschappelijke groeperingen. Hij/zij bezoekt partijcongressen van andere partijen en overlegt met instanties over diverse politieke vraagstukken.

Tijdens congressen zullen voorstellen vaak verdedigd worden door de vvp. Samen met de voorzitter, secretaris politiek en de secretaris buitenland vormt de vvp de "politieke hoek" van het Hoofdbestuur. Die "politieke hoek" overlegt regelmatig, afstemming met de kamerfracties is daarbij eveneens aan de orde.

Met de vice voorzitter organisatie dient de vvp de organisatie van de politieke besluitvorming af te stemmen.

Om de functie goed te kunnen vervullen dienen kandidaten ongeveer 20 uur per week beschikbaar te hebben. De werkzaamheden vinden veelal in de avonden plaats en in de weekends (Adviesraad, Jonge Democraten en enkele HB vergaderingen).

Tweede Congres Nieuwe Stijl

Het eerste Congres Nieuwe Stijl in Veldhoven in oktober 1993 was een groot succes. Op 4 en 5 februari 1995 wordt dit succes voortgezet op Sportcentrum Papendal te Arnhem. In het Congres Nieuwe Stijl staat afwisseling centraal. Wij streven naar een samengaan van politiek met het alledaagse leven, door een combinatie met bijvoorbeeld film, politieke boeken, discussiebijeenkomsten over zeer uiteenlopende onderwerpen, sport en ontspanning.

Op het tweede Congres Nieuwe Stijl is er naast het hoofdthema en het plenaire gedeelte ook deze keer ruimte voor deelsessies en discussiebijeenkomsten, waarin een ieder actief kan participeren. Uiteraard is er beide dagen ook ruimte voor feest en ontspanning. Het congressteam stelt zich echter open voor alle goede en creatieve ideeën ter invulling van het programma. De opzet leent zich er immer bij uitstek voor! We hopen op veel reacties.

Meer informatie over het tweede Congres Nieuwe Stijl en de overnachtingsmogelijkheden vindt u in de volgende edities van de Democraat.

Het Congresteam,

Leo Cornelissen
Jikkie van der Giessen
Jan Willem Tellegen
Huib de Vries

Een zomer tussen hoop en vrees

*De invloed van D66 op het
regeerakkoord*

3

*Gerrit Jan Wolffensperger:
"Prioriteiten D66 opnieuw
formuleren"*

6

*Wim Vrijhoef over de
inhoud, de mensen en de
procedure*

8

*Welke rol hebben de vier
D66-ministers binnen de
partij?*

10

*D66-Euro-
parlementariërs treden
toe tot LDR-fractie*

12

*D66 zoekt nieuwe
medewerkers*

14

KATERN

*Portefeuilles in de
fracties*

*Jaarrekening en
begroting*

Fractievorming EP

*Formatie op partij-
congres*

Congres Nieuwe Stijl

Afscheid

Na bijna tien jaar onafgebroken het wel en wee van onze partij van commentaar te hebben voorzien, wordt het tijd er mee op te houden. Directe aanleiding hiertoe vormt mijn lidmaatschap van de Tweede Kamer. Daardoor is het bijzonder moeilijk geworden om met gepaste afstandelijkheid de Haagsche politiek onder de loep te nemen.

Het afgelopen decennium hebben zich wezenlijke politieke veranderingen voltrokken, zowel in het buitenland als in ons land zelf. In 1984 stond D66 er nog uiterst belabberd voor. Vanaf dat moment heeft onze partij tastenderwijs opnieuw haar weg gevonden, open en onbevooroordeeld, vaak pragmatisch, maar nooit principeloos opportunistisch. Integendeel, de interne discussies kenmerken zich veel meer dan buitenstaanders zich plegen te realiseren door principiële stellingnames, die niet zelden met vuur naar voren worden gebracht. Tegelijkertijd bemoeilijkt onze sterke innerlijke drang om te nuanceren en tot verantwoordere afwegingen te komen nogal eens het maken van ondubbelzinnige keuzes. Des te opmerkelijker is het daarom dat de consistentie in het D66 beleid, de gehele tijdsspanne overziend, zeker niet onderdoet voor die van de meer ideologisch gefundeerde partijen. De vergelijking met de Partij van de Arbeid lijkt zelfs in ons voordeel uit te vallen. De reden is dat de socialisten veel van hun versterde opvattingen hebben prijsgegeven en zich een groot deel van het gedachtengoed van D66 hebben eigen gemaakt. De grote omwenteling van de PvdA bewijst achteraf nog eens het inhoudelijke gelijk van Jan Terlouw en de zijnen in het conflict met Den Uyl, dat de inleiding vormde voor een tijdelijke neergang van onze partij, begin jaren tachtig. In de tweede periode Van Mierlo heeft D66 zich zeer gestadig weten te herstellen en is de droom van degenen die de partij door het diepe dal hadden geleurd uiteindelijk verwezenlijkt: vanuit een zeer gezonde politieke basis zijn we de gelijkwaardige regeringspartner van nota bene de PvdA en VVD geworden. Het is de bekroning

van een moeizame klauterpartij naar boven, waar eenmaal aangekomen, ons nauwelijks tijd wordt gegund om ons te bezinnen op de nieuwe situatie. Toch is zo'n inhoudelijke en strategische overdenking hard nodig om van deze regeerperiode een succes te maken. Alle kennis en energie waar de partij over beschikt moet - als het even kan een beetje gestructureerd - worden gemobiliseerd om de D66 inbreng de kwaliteit en originaliteit te geven die van ons wordt verwacht. Veel slapende of ingedommelde leden zullen moeten worden wakker geschut. De activiteitsgraad van de leden is nu aanmerkelijk hoger dan tien jaar geleden. Niettemin staan er tegenover weinig mensen die veel doen nog steeds veel die weinig doen. Reorganisatie van de partij moet bovenal in het teken staan van het inhoudelijk betrekken van de leden bij de beleidsvorming en de verbetering van de interne communicatie. Een uitstekende relatie van onze bewindslieden met de volksvertegenwoordigers en de rest van de partij is in theorie een vanzelfsprekendheid, in de praktijk is deze bepaald niet makkelijk te realiseren. De partij doet er goed aan zich hardgronddig bewust te zijn van wat er in onze vorige regeerperiode in dit opzicht verkeerd is gegaan. De herkenbaarheid van de kleinste regeringspartij in een coalitie met twee partners die beiden meer van elkaar verschillen dan van ons is niet bij voorbaat verzekerd. D66 moet en kan keer op keer aantonen dat zij meer is dan het meetkundige midden tussen de twee uitersten. Oorsponkelijkheid, bestuurskracht en een overtuigende presentatie moeten daar borg voor staan.

De kiezers zullen ons echter bovenal beoordelen op onze openheid en geloofwaardigheid. Laten we toch vooral blijven zeggen wat we doen en doen wat we zeggen. Dan komt het allemaal goed en is mijn commentaar overbodig geworden.

Bob van den Bos

Langstzittende D66-commentator

De redactie van de *Democraat* bedankt Bob van den Bos hartelijk voor de heldere, inhoudelijke en beschouwende commentaren die hij meer dan een decennium lang voor dit ledenblad heeft geschreven. Bob, die zich de langstzittende D66-commentator aller tijden mag noemen, zal andere artikelen voor de *Democraat* gaan schrijven.

Zelfstandigheid

Voor Henriëtte de Vos, voorzitter van de Jonge Democraten, valt er nog een appeltje te schillen met de nieuwe staatssecretaris Aad Nuis die voortaan over het wetenschappelijk onderwijs gaat. "Kwaliteit en toegankelijkheid", zegt ze, "zijn de belangrijkste punten als het om studie en financiering gaat. Een goede studie die aansluit op wat de arbeidsmarkt vraagt. Kwaliteit die niet alleen de leerstof betreft, maar ook de manier waarop les gegeven wordt en de mogelijkheid om je er in te verdiepen." Voorbeeld? "Er moet tijd zijn om bijvoorbeeld een half jaar in het buitenland aan een andere universiteit te studeren." Moeten studenten zelf ook kwaliteit hebben? "Laten we eerst maar eens proberen de kwaliteit te verbeteren van HAVO en VWO." Financiering voor wie? "Voor iedereen, en voldoende, ongeacht het inkomen van de ouders. En je moet jongeren van 18 jaar niet met een enorme schuld opzadelen. Dat is een belemmering om te gaan studeren. Ook als je ouders niet willen betalen moet je kunnen studeren. Er worden in allerlei regelingen wel zes leeftijden gehanteerd waarop je volwassen bent. Dat is onzinnig. De samenleving is erop ingericht dat mensen rond hun achttiende jaar de deur uitgaan en zich zelfstandig moeten kunnen redden. Dan moet je ook wat je studiefinanciering betreft zelfstandig zijn. Als je ouders weigeren te betalen moet de overheid de vordering op de ouders overnemen. En de grens van 27 jaar moet worden afgeschaft." Wat is een redelijke studieschuld? "Dat is natuurlijk tijdgebonden. Het totaal van een geleende beurs bedraagt nu zo'n 40.000 gulden. Meer moet het niet worden."

JD'ers en D66'ers organiseren dit najaar samen een symposium over flexibilisering en herverdeling van arbeid. Waarom? "Wij vinden dit, met name voor de komende generaties, zo'n belangrijk onderwerp, dat wij deze gelegenheid willen aangrijpen om onze ideeën in te brengen voor het toekomstige beleid van D66 op dit terrein. Het heeft alles te maken met een geëmancipeerde samenleving."

Marie-Louise Tiesinga

Regeerakkoord gesloten met grote invloed van D66

Een zomer tussen hoop en vrees

De kiezers hadden Nederland zichtbaar veranderd. Met de verkiezingen waren in één klap alle vanzelfsprekendheden weggevaagd en was er nog maar één zekerheid: D66 is nodig voor een meerderheidscoalitie. Een terugblik op de totstandkoming van het regeerakkoord.

Na de verkiezingen adviseert de D66-fractie de Koningin om de mogelijkheid te onderzoeken van een kabinet van PvdA, VVD en D66. We hadden de kiezers immers beloofd dat, als zij ons zo groot zouden maken dat we nodig werden voor de macht, wij er alles aan zouden doen om een paars kabinet te maken. D66 wilde graag dat het informatieproces iets zou worden van alle drie de partijen. De fractie was dan ook verheugd dat de Koningin drie informateurs aanwees die binnen hun eigen partijen zoveel gezag hadden dat ze oude vooroordelen weg konden nemen.

We wisten van tevoren dat het geen gemakkelijke opgave zou worden. VVD en PvdA hebben zichzelf altijd als de antithese van elkaar beschouwd. Vaak werden de tegenstellingen overdreven om daarmee het eigen profiel glanzend op te poetsen. Zou er in één zomer met dat verleden afgerekend kunnen worden? Niet in één keer, zo bleek. De VVD durfde het niet aan. Bolkestein zocht de moeilijkheden op waarna de eerste informatie vastliep, er een tweede adviesronde kwam en Kok uiteindelijk informateur werd.

Achteraf blijkt welke waarde de eerste informatiepoging heeft gehad. In die eerste weken leerden de fracties elkaar op alle niveaus kennen. En vaak bleek dat er verrassend snel zaken gedaan konden worden. De beoogde coalitiepartners verzuchtten dat waar ze met het CDA soms maandenlang over hadden gedaan, met paars in een paar uur lukte. Ook tussen de fractievoorzitters groeide begrip. Vervolgens bleek de breuk die de VVD forceerde het alternatief van een centrum-rechtse coalitie onmogelijk te maken omdat D66 daar niet aan mee kon werken.

Toen kwam het moment waarop centrum-links in beeld kwam. De fractie van D66 zag er weliswaar tegenop om de oude coalitie aan een meerderheid te helpen maar was, vanwege de regeerbaarheid van het land, bereid om te onderzoeken of het ongeloofwaardige geloofwaardig gemaakt kon worden, zoals Van Mierlo het uitdrukte. En hij doelde daarbij op een verandering van inhoud, presentatie en personele bezetting van een mogelijk centrum-links kabinet. Dit keer wilde ech-

Vervolg op pagina 4

ter het CDA niet meewerken aan het geloofwaardig maken van het ongelooftwaardige. Exit centrum-links. En we waren weer terug bij af. De Koningin wees verrassenderwijs Kok aan als informateur die zich gedwongen zag een belangrijke ontmoeting te doen op het gebied van de sociale zekerheid. Wat voor hem totdantoe onbespreekbaar was, werd de ouverture naar paars: premie-differentiatie en marktwerking.

Met Kok als informateur ging het vervolgens razendsnel. Voortbouwend op de fundamenten van de eerste paarse poging werden er in hoog tempo knopen doorgemaakt. Eerst over de begroting '95 en vervolgens over andere moeilijke kwesties als de lastenverlichting, de inkomensontwikkeling, het milieu, de infrastructuur, noem maar op.

Vaak moest Van Mierlo met ingenieuze oplossingen komen om de verschillen te overbruggen. Het voorstel half te koppelen bijvoorbeeld, in combinatie met een jaarlijkse beoordeling van de inkomenssituatie van specifieke categorieën; de introductie van aanloopchalen voor werkzoekenden zonder arbeidsverleden; de differentiatie in het hoger onderwijs; het streven naar 0,9% BNP voor ontwikkelingssamenwerking, zij het dat de evaluatie tot een andere uitkomst kan leiden; de acceptatie van de bezuinigingen op Defensie maar binnen de randvoor-

waarde dat de Prioriteitennota op een verantwoorde wijze uitgevoerd zou moeten worden.

Tegelijk heeft Van Mierlo bewaakt dat typische D66-punten in het regeerakkoord opgenomen werden: de gelden voor economische structuurversterking kunnen nu ook voor ecologische doelen aangewend worden; er komt een referendum, onderzoek naar een ander kiesstelsel én naar rechtstreekse invloed van de kiezer op de machtsvorming; er komt meer dynamiek en flexibiliteit in de economie; de alternatieven naar de Betuwelijn worden serieus onderzocht. Enzovoort.

In tegenstelling tot wat wel wordt beweerd is de invloed van D66 op het regeerakkoord zeer groot geweest. Voor een deel is dat te danken aan de onvermoeibare vindingrijkheid van Van Mierlo en de groep die hem adviseerde. Voor een deel is het de logische uitkomst van een proces waarin sociaal-democratie en liberalisme in overeenstemming worden gebracht met de weerbarstige praktijk. Dan kom je ongeveer uit waar D66 zit.

Na het mislukken van de eerste paarse poging kreeg de fractie veel telefoontjes en brieven van teleurgestelde kiezers. Vaak ook van kiezers die op de VVD hadden gestemd. Ook op straat werden fractieleden aangeklampt: hoe jammer het was dat het niet door ging. Uit al die reacties bleek hoezeer de

mensen hoopten op dat andere kabinet, hoezeer ze uitzagen naar vernieuwing in de politiek.

In het proces is iets van de eerste gloed verdwenen. Het ging soms moeizaam, wat op sommige punten ook is af te lezen uit het regeerakkoord. Soms kijken de drie partijen verschillend tegen de problemen aan. Dat wordt niet verheldert achter holle retoriek of wolligheid. En dat is winst. Maar ook betrokkenen probeerden paars met beide benen op de grond te krijgen. Kok en Bolkestein bijvoorbeeld. Of, zoals Gerrit Jan Wolffensperger zei: "Er is nu al zo vaak gezegd dat dit kabinet gewoon is dat er wel iets heel bijzonders aan de hand moet zijn." Zo voelen de mensen dat ook; dat er nu een bijzonder kabinet zit. En de Tweede-Kamerfractie van D66 zal er alles aan doen om ze dat gevoel te laten houden. En vooral om ze het gevoel te geven dat dit kabinet weer van iemand is, in de eerste plaats van de mensen zelf.

Berend van der Ploeg

De kabinetsformatie is een van de thema's op het partijcongres van 5 november in Zwolle. Zie het katern in deze (en de volgende) Democraat voor meer informatie.

Opheffing van het Des Indes-beraad

De installatie van het Paarse kabinet was een groot moment voor de leden van het Des Indes-beraad. Aan het beraad - ontstaan uit een initiatief van de JOVD in 1975 - namen op persoonlijke titel een aantal leden van VVD, D66 en PVDA deel. Het doel was de totstandkoming van een regeringssamenwerking van deze drie partijen, (een 'paarse coalitie'), een coalitie zonder het CDA. Het beraad, waar ik van de aanvang af deel van uitmaakte, heeft zichzelf na 19 jaar (!) - omdat het doel was bereikt - op 6 september jongstleden met een glas champagne opgeheven.

De motieven van de deelnemers aan het beraad waren verschillend. Doorbreking van de constante regeringsmacht van de christen-democratische partijen werd door alle deelnemers uit democratisch oogpunt urgent geacht. Persoonlijk was ik vooral voorstander van een paarse coalitie om hierdoor een aantal principiële ideële zaken goed te kunnen regelen zonder belemmering door het CDA. Het ging hierbij om zaken als: zelfbeschikking over het menselijk lichaam (euthanasie, abortus), gelijke behandeling, emancipatie, individualisering, gelijkwaardigheid van leefvormen en democratisering van het maatschappelijk middenveld.

Het is een misverstand om te denken dat al deze zaken inmiddels al door andere kabinetten bevredigend zijn geregeld. Met de aanneming van de Wet gelijke behandeling tijdens het vorige kabinet is een essentiële stap gezet in de goede richting. Maar op vele andere terreinen moet nog heel veel gebeuren. Bij euthanasie lopen de artsen momenteel nog onverantwoord veel juridische risico's. Dat vraagt om wetswijziging of aanpassing van het vervolgingsbeleid. De gelijkwaardigheid van leefvormen moet verder doorgetrokken worden bij belastingen en sociale zekerheid (beperking van kostwinnersvoordelen en versterking van de positie van alleenstaanden en tweeverdieners b.v. door geleidelijke afschaffing van de voetoverheveling in de loon- en inkomstenbelasting).

Het regeerakkoord en de regeringsverklaring van het nieuwe kabinet hebben nog geen paarse uitstraling. Beide stukken zijn uitgewerkt op onderwerpen waar politieke knel-

punten zijn en verschillen in opvatting tussen de drie partijen. Persoonlijk beschouw ik regeerakkoord en regeringsverklaring als onevenwichtig, zodat deze geen maatstaf mogen zijn voor het totale beleid van het nieuwe kabinet. Terecht ligt een zwaar accent op het werkgelegenheidsbeleid. Maar essentiële onderdelen, zoals euthanasie, emancipatie, individualisering en gelijkwaardigheid van leefvormen komen in deze stukken nog niet tot hun recht. Dat zal moeten gebeuren in het dagelijkse beleid in de praktijk. Gezien de gelijke ideële gezindheid van de drie coalitiepartijen (niet-confessioneel) was het ook niet noodzakelijk hiervoor in het regeerakkoord uitgebreide passages op te nemen.

Het is overigens geen wonder dat het paarse gevoel vooral bij de achterbannen van PVDA en VVD nog ontbreekt. Beide partijen hebben elkaar op ideologische gronden ruim 40 jaar bestreden. Aarzeling moet daarom nog overwonnen worden. Het is nog onwennig dat de politieke denkkraft van beide partijen nu positief wordt gecombineerd met die van D66 in een gezamenlijke coalitie. Ook hier zal in de dagelijkse praktijk moeten blijken dat de nieuwe coalitie daadwerkelijk tot regeren in staat is. Dan groeit het 'paarse gevoel' vanzelf.

De voortekenen zijn gunstig. Allereerst zijn buitengewoon goede keuzes gedaan bij de benoeming van de ministers en staatssecretarissen. Dat geldt speciaal ook voor D66. Bovendien had het kabinet een goede start bij de regeringsverklaring door een nuchtere, bescheiden en realistische stijl van optreden. Daarom bestaat er een redelijk perspectief dat de meerwaarde van een paarse coalitie in de praktijk geleidelijk aan zichtbaar zal worden. Omdat D66 als enige partij de verkiezingen is ingegaan voor deze coalitie legt dit een speciale verantwoordelijkheid op de D66-bewindslieden.

Ik heb er vertrouwen in!

Erwin Nypels

Landelijk Emancipatie Netwerk houdt jubileumsymposium

Flexibilisering en herverdeling van arbeid

Ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het Landelijk Emancipatie Netwerk D66 wordt op zaterdag 26 november a.s. in De Melkweg te Amsterdam een jubileumsymposium gehouden over:

FLEXIBILISERING EN HERVERDELING VAN ARBEID.

Het is een co-productie van (ex)JD-ers en leden van het Netwerk. Vanuit de gedachte dat de jonge generatie van vrouwen en mannen in D66 mede de toekomst van de partij betekenen, werd besloten beide generaties samen te brengen tijdens deze jubileumbijeenkomst.

Tijdens dit symposium zal het onderwerp vanuit drie invalshoeken worden belicht:

- wat betekenen arbeidstijden en arbeidsverhoudingen voor mensen?
- wat zouden wet- en regelgeving moeten toevoegen om flexibilisering en herverdeling van arbeid meer vorm en inhoud te geven?
- hoe kan zorg worden ingebouwd, of moet dat juist niet?

Doel is inzicht te krijgen in de veranderingen die plaatsvinden in de arbeidstijden en arbeidsverhoudingen in Nederland en de rol van emancipatie daarbij te betrekken. De conclusies zullen uitmonden in inhoudelijke beleidsaanbevelingen aan de diverse partijorganen en fracties. Daarnaast ligt het in de bedoeling aan het symposium een enquête te verbinden die moet leiden tot organisatorische aanbevelingen aan de partij. Naast vragen waarop de antwoorden moeten leiden tot een evaluatie van vorm en inhoud van het Landelijk Emancipatie Netwerk zal de enquête inzicht moeten geven in wat de D66-leden en -vertegenwoordigers in organisatorische zin van de partij verwachten.

Het symposium wordt voorbereid door een groep van twaalf 'oude' en nieuwe netwerk-ers en (ex)JD-ers.

Kosten symposium, feestelijk optreden en borrel f 25,= p.p.
Leden van de JD betalen f 7,50 p.p.

Voor inlichtingen en voorintekening:

Marie-Louise Tiesinga
036 - 532 84 73

Else Rose Kuiper
020 - 681 26 07
overdag: 020 - 624 77 43
(Stg. Brekend Vaatwerk)

Fractievoorzitter Gerrit Jan Wolffensperger:

Sfeer in de fractie vasthouden

Hij maakte een psychische salto mortale. Maar nu hij eenmaal fractievoorzitter is, gaat hij zijn nieuwe taak voluit en zonder voorbehoud uitvoeren: Gerrit Jan Wolffensperger.

Zijn wens is om rustig in de nieuwe functie te groeien. Maar één boodschap wil Wolffensperger wel kwijt: het bereiken van 'paars' dwingt D66 zijn prioriteiten opnieuw te formuleren.

Tien jaar geleden werd je al genoemd als mogelijke opvolger voor Hans van Mierlo. Ik herinner me van toen een felle wethouder van Amsterdam, die zich zo druk maakte dat het partijleden soms ook tegen de borst stuitte. In de Tweede Kamer ben je rustiger geworden. "In 1984 maakten we de tweede grote inzinking van de partij mee. We hadden echt nieuw elan nodig, wilden we bij de Tweede Kamerverkiezingen van 1986 goed uit de bus komen. Mijn rol indertijd moet je zien tegen de achtergrond dat ik als wethouder van Amsterdam op dat moment feitelijk de hoogste politieke ambtsdrager van D66 was. Er heeft in 1985 overleg plaatsgevonden, waarbij onder meer Van Mierlo en enkele 'kroonprinsen' betrokken waren. Mijn standpunt was dat de partij slechts over dat dieptepunt zou kunnen komen met een terugkomst van Hans van Mierlo. Ik achtte niemand anders in staat dat te realiseren op dat moment. Toen Hans van Mierlo besloot dat hij de partij weer wilde leiden, vond ik het een logische consequentie om naar de Tweede Kamer over te stappen. Ik was van mening dat in die fase - om de partij weer maximale kansen te geven - de meest gezichtsbepalende mensen samen in de Tweede Kamer fractie moesten opereren. Met acht jaar bestuurderservaring was het bovendien voor mij een natuurlijk moment om over te stappen. Ik ben overigens op den duur allergisch geworden voor het stigma dat ik de opvolger van Van Mierlo zou zijn. Dat heeft ook een rol gespeeld bij mijn oorspronkelijke voor-

keur om niet op dit moment fractievoorzitter te worden."

Gedoodverfd opvolger

Tijdens de formatie ontstond het beeld dat je de nieuwe minister van Justitie zou worden. Uiteindelijk werd je toch voorzitter van de Tweede Kamer-fractie. Was dat een teleurstelling? "Ik had een voorkeur voor een positie in de regering. Het was natuurlijk helemaal een prachtige kans als dat zou kunnen op een aandachtsgebied waar je hart ligt. Als fractievoorzitter ben je kwetsbaar. Ik noemde al het stigma van gedoodverfd opvolger... De opvolging is een open vraag: er kunnen geen definitieve uitspraken worden gedaan over het lijsttrekkerschap bij komende verkiezingen. De fractie heeft een beroep op mij gedaan, onder meer vanwege mijn ervaring en relatieve bekendheid. Maar ik heb wel een psychische salto mortale moeten maken, om te wennen aan een totaal ander toekomstperspectief. Binnen 24 uur is dat perspectief volledig veranderd. Logisch, dat je dan even moet slikken. Ik wil wel duidelijk maken dat ik niet met lange tanden en verdriet aan het fractievoorzitterschap ben begonnen. Nu ik fractievoorzitter ben, doe ik dat voluit, zonder voorbehoud en met plezier." Je bent de voorman van de grootste fractie die D66 kent. Medewerkers meegeteld, geef je leiding aan een bedrijf van zeventig

mensen. Wat zie je als jouw belangrijkste taak? "Ik wil de uitmuntende sfeer van loyaliteit, ja zelfs van vriendschap, die ik ken van de negen- en twaalf-leden tellende fracties vasthouden. In een grotere fractie heb je natuurlijk gemakkelijker grensconflicten. Toch vind ik die gemoedelijke sfeer van saamhorigheid erg belangrijk. Ik zie het niet als mijn enige taak om 4 à 5 keer per jaar in de kamer en op congressen een groot verhaal te houden; mijn belangrijkste opdracht is om de typische D66 sfeer in de fractie vast te houden. Het is mijn overtuiging dat de sfeer van essentieel belang is voor het werkplezier en de kwaliteit van ons werk. Er gaat dan geen energie verloren in het uitvechten van onderlinge fricties. In de fractie zitten zeventien nieuwe kamerleden, naast zeven ervaren krachten. De nieuwe leden van de fractie zijn zo hoog van kwaliteit en gewicht dat ze zonder meer onmiddellijk inzetbaar zijn voor de taken waarvoor ze zijn aangesteld. Tot mijn vreugde groeit in de fractie dezelfde sfeer van gemoedelijkheid en vriendschap zoals ik die ken."

Herkenbaar geluid

Van Mierlo hield voor de verkiezingen pleidooien voor een zorgvuldiger besluitvorming op tal van beleidsterreinen, gebaseerd op een grondiger analyse. Getuige de regeringsverklaring is

hij erin geslaagd om die overtuiging over te brengen. En wat zijn portefeuille betreft: het hele buitenlands beleid zal opnieuw worden bekeken...

"Ja, maar dat is ook zijn taak! Het is de taak van Hans van Mierlo om dit kabinet zich te laten onderscheiden van vorige kabinetten. En dat straalt dan ook af op D66. Maar het is mijn taak om het kabinet enerzijds te steunen, en anderzijds toch te zorgen voor een zo herkenbaar geluid dat we bij volgende verkiezingen ook herkend worden en dat er op D66 gestemd zal worden." Er zijn veel beschouwingen verschenen over het paarse kabinet en de rol van D66 daarin. Wat is je daarvan het meest bijgebleven, wat heeft je geraakt? "Dat de rol van D66 - soms bewust, soms onbewust - wat kleiner gemaakt lijkt te worden dan die is. Je krijgt de indruk uit de beschouwingen dat de PvdA en de VVD samen het kabinet hebben gemaakt, en dat D66 alleen een aanvullende rol heeft gespeeld. Dat is dus niet juist! Zowel bij de keuze voor dit kabinet, als de volhardendheid in die keuze, als in de inhoudelijke inbreng in het regeerakkoord heeft Hans van Mierlo een grote rol gespeeld. Optisch gesproken zit je met het probleem dat het regeerakkoord, waarin een middenpositie is gekozen tussen PvdA en VVD, automatisch vrij dicht in de richting komt van het D66 programma. Nou, dat is ook zo. Wij kunnen ons in het regeerakkoord in het algemeen heel goed vinden. Het zijn PvdA en VVD die vaak heel veel moeten uitleggen, waarom ze verschillen met het eigen programma toch voor hun rekening hebben genomen. Daardoor lijkt het alsof ze in de onderhandelingen een grotere rol hebben gespeeld."

Positie kiezen

Je wilt enkele maanden rustig inwerken en in de rol van fractievoorzitter groeien. Kun je toch in algemene termen aangeven, hoe de fractie zich gaat opstellen tegenover de regering? "Bij de reactie op de regeringsverklaring hebben we heel bewust geprobeerd om tussen twee klippen door te zeilen. Aan de ene kant wilden we niet te luid victorie kraaien en doen alsof dit 'ons' kabinet is. Dat zou alleen maar weerstanden opwekken bij coalitiepartners. Aan de andere kant wilden we toch onze trots laten doorklinken, dat dit kabinet tot stand is gekomen. De belangrijkste vraag voor de fractie - en ook voor de partij - is welke positie we kiezen in deze kabinetsperiode. We hebben een korte termijn doelstelling gerealiseerd: namelijk de samenstelling van een kabinet dat in zich al een stuk politieke

vernieuwing bevat, en dat staatkundige vernieuwing in het regeerakkoord heeft opgenomen. We moeten ons afvragen welke invloed dat heeft op onze lange termijn doelstellingen. De situatie dwingt ons om de voor D66 karakteristieke prioriteiten opnieuw te formuleren, vóórdat we de volgende verkiezingen ingaan. Laat ik om te beginnen zeggen dat de fractie dat pro-

"De situatie dwingt ons om de voor D66 karakteristieke prioriteiten opnieuw te formuleren, vóórdat we de volgende verkiezingen ingaan."

bleem onderkent. Daar ligt een opgave, niet alleen voor de fractie, maar ook voor het bestuur en de hele partij. En vanuit die vraagstelling moeten we óók positie kiezen op korte termijn. Het feit dat typische D66 programma-punten - zoals staatkundige vernieuwing - in het regeerakkoord zijn opgenomen, betekent dat onze ruimte om ons juist op die punten te profileren is beperkt. Wij kunnen natuurlijk wel onze visie geven op de wijze waarop een en ander zou moeten worden uitgevoerd."

Dualisme

Er is de afgelopen maanden veel gesproken over de versterking van het dualisme.

Hoe kijk je daar tegen aan? "Bij de presentatie van het regeerakkoord is door verschillende mensen - met Bolkestein voorop - gezegd dat het beknopter is en meer ruimte laat voor het politieke proces. Dat is positief. Het sluit ook aan bij de in het debat over de commissie Deetman breed onderschreven doelstelling het politieke debat boeiender te maken. Maar er zijn ook risico's. Fracties zullen minder nauw verstrengd willen zijn met het kabinet, zoals we andere partijen tijdens vorige kabinetten verweten hebben. Maar voor de levensvatbaarheid van een coalitie is ook een zekere loyaliteit noodzakelijk. We moeten oppassen dat het vertrouwen tussen partijen niet wordt ondermijnd omdat één van de partijen te vaak zoekt naar een incidentele meerderheid buiten het kabinet om. Er blijven marges waarbinnen de politieke discussie zich zal kunnen afspeelen. De fractievoorzitters zullen daar een optimum in moeten vinden."

Peter van den Besselaar

Gerrit Jan Wolffensperger:

"Doordat typische D66 programmapunten - zoals staatkundige vernieuwing - in het regeerakkoord zijn opgenomen, is de ruimte om ons juist op die punten te profileren beperkt."

Geloof in eigen kracht

D66 heeft in de maanden na de verkiezingen iets waargemaakt waarover de Nederlandse media al jaren haar twijfels had. De partij leverde dermate kwalitatieve prestaties dat D66 herkenbaar terugkomt in het regeerakkoord en de regeringsdeelname.

Paars is gerealiseerd, waardoor in de Nederlandse politiek het perspectief op schuivende vlakken is ontstaan. Niet de overheersing van één partij is meer de bepalende drijfveer, maar de dialoog en de inhoud van de problematiek bepalen nu de richting van het beleid.

De inhoud

Inhoudelijk is op voor D66 belangrijke politieke onderwerpen een doorbraak gerealiseerd, waarmee ons gedachtegoed zijn intrede doet in de samenleving. Herkenbaar zijn de staatsrechtelijke vernieuwingen met het referendum, de introductie van een soort districtenstelsel en het onderzoek naar een methode om de burger direct invloed te geven op de vorming van de macht. Ook een andere een verkiezingsbelofte is ingelost: het uitstel van de besluitvorming rond de Betuwelijn. Op die manier kunnen de alternatieven van D66 en anderen nadrukkelijk worden bekeken en kan een maatschappelijk breder draagvlak voor die besluitvorming worden gecreëerd. De inbreng in de sociaal economische sector is stevig geweest. Daarbij heeft met name de PvdA ingezien dat de fouten van het vorige kabinet en de noodzaak om te bezuinigen om meer werkgelegenheid te realiseren, tot veel hogere bezuinigingsbedragen moest leiden dan het verkiezingsprogramma van die partij aangaf. De overeenkomst op dit terrein met de VVD bleek groot te zijn. Daarnaast zijn op het gebied van de gezondheidszorg en het hoger onderwijs doorbraken gerealiseerd die in geen andere samenstelling mogelijk waren geweest.

De mensen

Vier ministers en drie staatssecretarissen gaan de inbreng leveren die D66 herkenbaar moet houden in een paars kabinet. Twee van de vier ministers zijn vrouwen, drie van de zeven bewindslieden komen van buiten Den Haag, de leeftijden van de bewindslieden lopen uiteen. Als de partij een profiel voor de bewindslieden had opgesteld, zouden we ongeveer hierop uitgekomen zijn. De kwaliteit van onze bewindspersonen wordt op voorhand niet in twijfel getrokken, wat dan ook dus alle risico's van 'noblesse oblige' met zich meebrengt. Namens de partij wens ik hun alle succes toe.

Apart dient stil gestaan te worden bij de gekozen fractievoorzitter voor D66. De geoordeelde minister van Justitie Gerrit Jan Wolffensperger heeft zich voor deze functie - die waarschijnlijk extreem zwaar zal worden - beschikbaar gesteld. Het dualisme lijkt gedeeltelijk hersteld te zijn, paars is nieuw voor de kamer, de media en de kiezer en de rol van een kersverse fractievoorzitter zal in de opinievorming essentieel zijn. Met bewondering heb ik Gerrit Jan zijn hoop op een ministerschap zien wegslikken om zich vervolgens geheel voor deze nieuwe politieke taak open te stellen. De partij zal zich volledig inzetten om hem de kans te geven in deze nieuwe rol te groeien en waar te maken wat er van verwacht wordt.

Hans van Mierlo maakte op zijn verjaardag (18 augustus) vooralsnog voor de laatste keer een fractievergadering mee. Diezelfde dag viel de beslissing dat de fractie zijn goedkeuring hechtte aan de gekozen bewindspersonen en daarmee de weg vrijmaakte voor kabinetsdeelname. Alleen deze ingrediënten zijn al voldoende om emotioneel te worden. Voeg hieraan toe de inspanning van meer dan honderd dagen om te komen tot een paarse regering en er is voor hem persoonlijk een unieke en historische dag ontstaan. Hij heeft zich in de laatste maanden ontwikkeld

tot een specialist in onderhandelen op alle onderwerpen met een fysieke en psychische souplesse waarop menig omstander jaloers was. Een prestatie waarvoor bewondering en dank op zijn plaats is en waarbij de wens past dat al hetgeen nu bereikt is ook daadwerkelijk uitgevoerd zal worden.

De procedure

D66 heeft decentralisatie van machtsvorming, om die dichter bij de kiezer te brengen, altijd hoog in het vaandel gehad. Met name de (in)formatie heeft de noodzaak daartoe nog eens goed laten zien. De voorzitter van D66 had met het Dagelijks Bestuur en het Hoofdbestuur afgesproken dat over de onderhandelingen - liefst tot aan de basis van de partij toe - informatie zou worden gegeven. Het is hem niet gelukt. Of er was geen informatie of de informatie lag al op straat via de media. De rol van de (in)formateurs en van de koningin is in een aantal stadia groter geweest dan die van de gekozen volksvertegenwoordigers. Het proces wettigt daarmee de noodzaak tot staatsrechtelijke veranderingen. Ook voor de keuze van de bewindslieden en de nieuwe fractievoorzitter gold dat het resultaat uitstekend is, maar dat het proces waarlangs de keuzen tot stand komen een nadere toetsing dient te ondergaan. De partij congresseert in het najaar over inhoud en procedure, waarbij ik verwacht dat nieuwe lijnen voor dit soort besluitvorming zullen worden uitgezet.

Het geheel overziend, mag de voorlopige conclusie getrokken worden dat wanneer het resultaat de maat bepaalt, de beoordeling uitsluitend positief kan worden genoemd. Maar het kan geen kwaad om te bezien of voor een volgende keer de weg naar het resultaat niet beter kan worden voorbereid. Ervaring is de beste leermeester, maar het geloof in eigen kracht is nog altijd het hart van het proces.

Wim Vrijhoef

Adviesraad

Deze zomer werd een nieuwe Adviesraad gekozen. De 49 leden van deze raad - zie voor hun namen de achterpagina van Democraat nr. 6 - zullen met name de Tweede Kamerfractie en het Hoofdbestuur gevraagd en ongevraagd van politieke adviezen voorzien. Ook het presidium van de raad is vernieuwd, op de foto v.l.n.r.: Juliane Amsberg, Emmy Jacobs (vice-voorzitter), Vinko Prizmic (vice-voorzitter), Don van Lin en Paul Wessels (voorzitter, 08851-12580).

Eindelijk zekerheid voor vier nieuwelingen

Het tot stand komen van 'paars' betekent voor vier D66'ers op de kandidatenlijst dat ze alsnog deel uit maken van de Tweede-Kamerfractie van D66. Formateur Kok hield ze ruim 100 dagen in spanning, maar na het toetreden van Hans van Mierlo, Dick Tommel, Aad Nuis en Jacob Kohnstamm tot het kabinet konden Jan Willem van Waning, Roger van Boxtel, Stephanie van Vliet en Jan van Walsem plaatsnemen in de blauwe zeltels. Wie zijn ze en wat willen ze de komende jaren gaan doen?

De gezondheidszorg, het GBA, de nieuwe paspoorten en de gemeentelijke herindelingen zullen de komende jaren het werkkterrein vormen van organisatie-adviseur Roger van Boxtel. De periode van de formatie ervoer hij als "rijden op twee paarden. Mijn werk binnen het adviesbureau moest ook doorgaan". Gelukkig waren zijn collega's, waaronder de PvdA ex-wethouder Walter Etty, niet geheel onbekend met dat gevoel: het bureau werkt veel in opdracht van de overheid. Van Boxtel heeft een duidelijk doel voor de komende jaren: een eind maken aan de door het plan Simons veroorzaakte onduidelijkheid en onrust in de gezondheidszorg. Het feit dat de verantwoordelijke minister, Else Borst, een partijgenoot is, maakt het extra uitdagend. "Minister en kamerfractie moeten proberen gelijk op te blijven gaan, ook als partij- en kabinetsbelang uiteenlopen."

Jan van Walsem was nummer 28 op de lijst en hield er eigenlijk al rekening mee dat hij na de vorming van het kabinet eerste reserve zou zijn. D66 leverde echter één staatssecretaris meer

dan verwacht en daarom vertrok deze voorzitter van het VNI, de werkgevers in de installatiebranche, toch eind augustus naar de Kamer. Tegelijk moest hij in korte tijd de overdracht van zijn voorzitterschap regelen. Hij is vol lof over de sfeer in de fractie, maar moet erg wennen aan het politieke leven op het Binnenhof: "Ik wil proberen er niet volledig in op te gaan, om contact met de achterban te houden. Die hebben tenslotte op je gestemd." De verdeling van de commissies over de fractieleden is na de komst van de vier nieuwe leden opnieuw gemaakt, om zo goed mogelijk gebruik te maken van ieders kwaliteiten. Zo is van Walsem woordvoerder voor technologiebeleid en midden- en kleinbedrijf en zit hij in een commissie die toezicht houdt op de bestedingen van de departementen.

Oud marine-officier Jan Willem van Waning, tot voor kort werkzaam als organisatie-adviseur bij instituut Clingendael, hield - als nummer 25 - al vanaf mei rekening met een overstap naar de Tweede Kamer. Hij gaat zich de komende jaren vooral bezighouden met maritieme zaken (onder meer zeescheepvaart en visserij) en met de positie van oorlogsslachtoffers. Een voor de fractie nieuwe taak van Van Waning is het volgen van wat er op het gebied van Europese regelgeving gebeurt. Hierdoor kan de fractie sneller inspelen op ontwikkelingen op het niveau van de Europese Unie.

Lag voor iemand die zijn kandidaatstelling vergezeld deed gaan van een portret in marine-uniform het woordvoerderschap van Defensie niet voor de hand? "Nee," zegt van Waning: "In de eerste plaats was er al een geschikte

woordvoerder, oud-diplomaat Jan Hoekema. Bovendien wil de fractie, om de kans op belangenverstrengeling te vermijden, bij voorkeur iemand van buiten het veld." Ook had hij bezwaar tegen de combinatie van bezuinigen en uitvoeren van de Prioriteitennota. Dat bezwaar is sterk verminderd door de definitieve tekst in het regeerakkoord en zijn vertrouwen in de minister van Defensie: "Anders was ook Voorhoeve er nooit aan begonnen."

De eerste weken karakteriseert Stephanie van Vliet, direct na het houden van haar 'maiden-speech', als "vaag, chaotisch en tegelijk gaaf. Ik kom tijd tekort om me in te werken, er is zoveel om te lezen en ik heb er absoluut geen tijd voor. Maar het is geweldig." Van Vliet gaat zich bezighouden met beroeps- en volwasseneducatie, jeugdbeleid en vrouwenemancipatie. Over dat laatste onderwerp wil ze de discussie nieuw leven in blazen. "Veel mensen doen alsof de emancipatie ongeveer is voltooid. Daar ben ik het niet mee eens."

De langdurige formatie bood van Vliet de kans om op vakantie te gaan, iets wat veel andere nieuwe kamerleden niet was gegund. "Na het mislukken van paars-één, eind juni, was ik behoorlijk teleurgesteld. Ik heb even afstand genomen en ben op vakantie gegaan. Gelukkig, want dat komt er voorlopig niet meer van."

Fred Herrebout

De portefeuillevindeling van de D66-leden in de Tweede Kamer en het Europees Parlement staat afgedrukt in het katern van deze Democraat.

Jan Willem van Waning

Roger van Boxtel

Stephanie van Vliet

Jan van Walsem

D66-ministers en hun rol in de partij

Hans van Mierlo

Winnie Sorgdrager

Hans Wijers

Els Borst

De media hebben uitgebreid bericht over de nieuwe ministers, hun achtergronden, eigenaardigheden en het te verwachten beleid. De Democraat verhaalt nu over de rol van de D66-ministers in de partij en over hoe zij denken dat een willekeurige Democraat hun rol ziet. De gedachten hierover van de minister van Buitenlandse Zaken veronderstellen we bekend. Maar hoe staan de drie andere ministers in D66?

De vier bewindslieden hebben zich op ieder op eigen wijze ingezet voor de partij. Hans van Mierlo heeft als mede-oprichter en eerste fractievoorzitter in de Tweede Kamer vanaf het prilste begin in hoge mate een stempel kunnen drukken op de weg die D66 is ingeslagen. Waren (en zijn) de staatkundige inrichting en de toegankelijkheid van de Nederlandse politiek belangrijke drijfveren voor hem, voor Els Borst en Winnie Sorgdrager was de frisse inspirerende uitstraling van de nieuwe politieke club een belangrijke reden zich voor de partij in te zetten. Hans Wijers heeft zich vooral in het begin van de jaren tachtig voor D66 ingezet. Els Borst was vanaf het eind van de jaren zestig actief in de afdeling De Bilt. Zij ondersteunde met andere leden uit deze afdeling de D66-gemeenteraadsleden. Levendig staat haar nog de handtekeningactie van Jan Terlouw voor de geest. Totdat zij in 1978 medisch directeur werd van het Academisch Ziekenhuis in Utrecht, was zij een trouw congresganger. "Maar in die nieuwe functie had ik daar helaas geen tijd meer voor. Later, als voorzitter van de Gezondheidsraad, vond ik het niet juist mij aan een partij te verbinden, omdat het een bij uitstek onafhankelijke positie moet zijn. Ik wilde zonder schroom alle politieke partijen tegemoet kunnen treden."

Hans Wijers zette zich in het begin van de jaren tachtig in als lid van de programma-commissie van D66, adviseur van de Tweede-Kamerfractie en mede-auteur van een aantal rapporten over sociaal-economisch beleid. "Later heb ik mij niet meer zo intensief met D66 kunnen bezighouden. Het leiden van een groeiend en internationaliserend consultancy bureau kostte daarvoor teveel tijd. Het is moeilijk een regelmaat in je dagen te brengen. Bovendien heb ik een gezin met twee kleine kinderen. De opvoedingstaak ligt niet alleen bij mijn partner, maar ook bij mij." Vanaf 1968, toen zij lid werd van D66, tot 1971 was Winnie Sorgdrager schaduwraadslid van de D66-fractie in Groningen. Vervolgens zegde ze haar D66-lidmaatschap op en werd ze lid van de VVD, van 1971 tot 1984. Recentelijk meldde zij zich opnieuw bij de Democraten aan. "Wat mij zeer aan D66 aanspreekt, is de kritisch-open sfeer, gecombineerd met een praktische inslag. Mensen die met mij werken, weten dat ook

ik deze houding in mijn werk probeer te vertalen."

Het beeld van de leden

De drie 'nieuwkomers' realiseren zich dat weinig D66'ers hen al kennen. In de woorden van Winnie Sorgdrager: "Ik denk dat de leden mij zien als een nieuweling, maar wel een met een specifieke deskundigheid. Het siert D66, en eerlijk gezegd had ik ook niets anders verwacht, dat dit mogelijk is binnen de partij."

De onbekendheid van de bewindslieden zal waarschijnlijk van betrekkelijk korte duur zijn, aangezien zij vast van plan zijn hun achterban op te zoeken. Volgens Els Borst is het voor de D66 ministers absoluut noodzakelijk veel contacten te hebben met de partij. "Het is iedereen duidelijk dat in het regeerakkoord compromissen zijn gesloten. Het programma van D66 verschilt op bepaalde punten met dat akkoord. Ik denk dat we daar heel open over moeten zijn en als minister de discussie moeten aangaan met de partij. Sommige gedachten in het D66-programma zijn zeer sympathiek, maar in de praktijk niet eenvoudig te verwezenlijken. Ik ben ervan overtuigd dat de leden van D66 dit inzien en bereid zijn zich flexibel op te stellen. Daarvoor is het wel van groot belang dat de bewindslieden het beleid aan de leden uitleggen."

Openheid en een kritische houding

Het is geen verrassing dat de D66-ministers een kritische houding hoog in het vaandel hebben staan. Els Borst was aangenaam verast over de open sfeer op haar ministerie. Vele ambtenaren die zij tot nu toe ontmoette, gaan op werkbezoeken. "Als beleid op problemen stuit, gaan zij in het land poolshoogte nemen. Het is duidelijk dat de deuren zijn opengezet en men hier in huis open staat voor suggesties van buiten. Mensen met een open en kritische houding kunnen hier zeker hun ei kwijt." Het ministerie van Economische Zaken is volgens Hans Wijers de afgelopen tien jaar wel veranderd. "Voorheen maakte de EZ-cultuur op mij een vrij hiërarchische, wat formele indruk. Nu zie ik een professionele organisatie, waar professionals in redelijke autonomie hun werk kunnen doen." Ondanks het feit dat hij organisatiedeskundige is, zal Wijers het ministerie niet veranderen. "Het ministerie loopt goed, als iets

naar mijn mening niet werkt, zal ik het zeker zeggen, maar ik ga er niet naar op zoek." Het drietal slaat 'teamgeest' hoog aan.

Winnie Sorgdrager: "In de ministerraad heerst duidelijk een sfeer van: we moeten gezamenlijke problemen ook gezamenlijk aan pakken. Ik heb het idee dat we ons geen van allen willen laten verkokeren. Ik zal tot het uiterste gaan deze houding vast te houden".

Een andere wijze van samenwerking - binnen de partij - is het D66-bewindsliden-overleg op donderdagavond. Het is een uitgelezen gelegenheid werkelden op elkaar af te stemmen en de neuzen dezelfde kant op te laten wijzen.

Het D66 programma

Al kunnen de bewindsliden zich niet in alle punten uit het D66 programma vinden,

ze zijn het alledrie eens over de goede inslag van het programma. Bovendien, zoals gezegd, krijgen de D66-leden en -kiesers op partijbijeenkomsten als de congressen de kans hun bewindsliden beter te leren kennen en hen aan de tand te voelen over hun beleid. Winnie Sorgdrager: "Het is duidelijk dat ik verantwoording wil afleggen aan de partij, het is mijn achterban. Het persoonlijke aan mijn beleid zou onder andere moeten blijken uit mijn open en kritische houding. Het zou het mooiste zijn als D66'ers dit zouden herkennen en het beleid verenigbaar vinden met de visie van D66."

Arthur van Buitenen

Kiezen voor discussie op Tweede Congres Nieuwe Stijl

Verzekerd inkomen: thema voor de jaren negentig

Het Tweede Congres Nieuwe Stijl wordt op 4 en 5 februari 1995 gehouden in Papendal bij Arnhem. Twee dagen lang staan de ontwikkeling van de verzekerd inkomen en een serie andere thema's centraal. U kunt kiezen uit verschillende discussies over onderwerpen die één ding gemeen hebben: politieke actualiteit.

Drukbezochte en pittige discussies zijn het doel van dit congres. Standpuntbepaling over actuele politieke thema's staat daarbij centraal. Daarom mag u als lid van D66 niet ontbreken. U kunt zelf uw keuze maken uit een zeer divers aanbod. Van plenaire vergadersessies tot levendige discussiebijeenkomsten. Van reguliere toespraken tot spectaculaire lagerhuisdebatten. En uiteraard feest op zaterdagavond. Twee dagen lang kunt u in Papendal zelf uw ideale programma samenstellen. Het Congres Nieuwe Stijl is letterlijk kiezen voor discussie!

Jan-Willem Tellegen
Congresdirecteur

Meer informatie over het Tweede Congres Nieuwe Stijl vindt u in het katern van deze Democraat.

DIC-boekje

Het nieuwe DIC-boekje, met namen en adressen van D66-functionarissen, is uit! Het boekje heeft een andere vorm gekregen - geperforeerd A4 formaat - waardoor het goedkoper is dan voorheen. De secretarissen van de afdelings- en regiobesturen krijgen het boekje een aantal keer per jaar met de afdelingsmailing toegestuurd. Maar u kunt zelf ook een exemplaar bestellen. Maak daarvoor tien gulden over op giro-nummer 1477777 t.n.v penningmeester D66 te Den Haag o.v.v. 4313. Zodra de betaling binnen is, sturen wij u het DIC-boekje toe.

Wilt u alles weten over de regels binnen de partij, dan kunt u ook het boekje met de (landelijke) statuten en het huishoudelijk reglement bestellen. Wanneer u 13 gulden overmaakt op bovenstaand giro-nummer o.v.v. 4311, dan krijgt u dit boekje toegestuurd na ontvangst van de betaling.

D66-Europarlementariërs treden toe tot LDR-fractie

De ervaring van Jan Willem Bertens in de periode 1989-1994, en die van zijn voorgangers in de periode tot 1984, heeft duidelijk gemaakt dat een Europarlementariër, die onafhankelijk opereert (een zogenaamde 'niet-ingeschrevene') beter thuis kan blijven. In het Europees Parlement, met z'n 567 leden uit 12 lidstaten een wat hectischer forum dan de Tweede Kamer, draait alles om de fracties. Tussen de fracties worden de functies verdeeld, evenals de rapporteurschappen. Behoor je niet tot een fractie dan heb je geen invloed. Deelnemen aan een fractie is echter niet iets wat je op een achternamiddag beslist, aangezien er nogal wat consequenties aan verbonden zijn. Het gaat tenslotte om het delen van een aantal fundamentele politieke uitgangspunten en principes, afstemming met andere partijen op concrete politieke kwesties die in het Europees Parlement aan de orde zijn, en het opstellen van een gezamenlijk verkiezingsprogramma. Daarbij speelt een rol dat de scheidslijnen en allianties die op nationaal niveau betekenis hebben niet altijd logisch zijn op Europees niveau, en andersom.

In het Europees Parlement bestaan twee grote fracties, die van de socialisten/sociaal-democraten en die van de christen-democraten/conservatieven. Grootste van de kleinere fracties is die van de Liberalen, Democraten en Hervormers (LDR). Daarnaast hebben er in het verleden kleine fracties zoals de Regenboogfractie (die een aantal regionale partijen verzamelde), de Groenen etc. bestaan. Niet al deze fracties zijn na de recente verkiezingen teruggekomen.

D66-Europarlementariër Jan Willem Bertens koos er vijf jaar geleden voor zich niet te laten marginaliseren als 'niet-ingeschrevene', en sloot zich aan bij de LDR-fractie. Op persoonlijke titel was hij lid van de Federatie van Europese Liberalen, Democraten en Hervormers (ELDR). De LDR en ELDR verenigen zowel partijen die ter rechterzijde van D66 staan (FDP, VVD, Venstre) als partijen die meer geestverwantschap vertonen met D66 (Liberal Democrats, Het Radikale Venstre), waarbij geconstateerd moet worden dat de rechtervleugel numeriek sterker is dan de linker. Dat laatste maakte, dat de partij, ondanks het goed functioneren binnen de LDR-fractie in de periode 1989-1994 zich toch niet op voorhand vast wilde leggen op continuering van deze situatie. De behoefte te kunnen werken binnen een homogenere groep van gelijkgezinde partijen bleef aanwezig.

Dit gegeven was de reden voor het Hoofdbestuur om ten behoeve van de nieuwe D66-Europarlementariërs een traject uit te zetten dat na de Europese verkiezingen van 9 juni jl. van dienst kon zijn bij de keuze van een fractie. Vandaar dat het hoofdbestuur op de ALV 58 een resolutie indiende waarin de nieuwe D66-Eurofractie gevraagd werd in de eerste plaats de mogelijk-

heid van het vormen van een fractie met gelijkgezinden te onderzoeken. Zou blijken dat dit niet mogelijk was dan zou aansluiting bij een bestaande fractie gezocht worden, waarbij de LDR-fractie het meest voor de hand lag. Ten slotte stelde de resolutie dat in het geval van toetreding tot de LDR-fractie een zoveel mogelijk geformaliseerde vorm van samenwerking met geestverwante partijen nagestreefd zou worden. Dit alles uiteraard onder voorwaarde dat de leden tijdens ALV 59 de gelegenheid zouden krijgen zich over de uitkomst van dit proces uit te spreken. De ALV steunde de lijn uitgezet door het hoofdbestuur.

Met genoemde resolutie in de hand, en geconfronteerd met verkiezingsresultaten door heel Europa die de situatie in ieder geval niet overzichtelijker maakten, gingen de D66-Europarlementariërs de onderhandelingen in. Om een aantal verrassende, en voor onderhandelingen relevante uitkomsten te noemen: het niet halen van de kiesdrempel van de FDP, de teleurstellende omvang van de delegatie van de Liberal Democrats, het succes van (het Franse) Energie Radicale, een electorale alliantie van de Mouvements des Radicaux de Gauche en onafhankelijke socialisten, de komst in het Europees Parlement van Det Radikale Venstre, de consolidatie van de winst van Forza Italia. De strategie van de D66-Eurofractie was vanaf het begin een tweeledige: enerzijds de mogelijkheden onderzoeken van samenwerking met Energie Radicale, anderzijds er voor zorgen dat de LDR een voor D66 aantrekkelijk alternatief zou blijven. Het klinkt eenvoudig, maar in de praktijk heeft de Eurofractie het gevoel gehad te moeten laveren tussen Skylla en Charabdis.

Vrijwel vanaf het begin maakte Energie Radicale duidelijk dat het zich niet zou aansluiten bij een bestaande fractie. Vrijwel vanaf het begin ook was de D66-Eurofractie duidelijk dat het handelen van alle Franse Europarlementariërs slechts bepaald werd door de dynamiek van de komende presidentsverkiezingen in Frankrijk. Energie Radicale was daarvan misschien wel het beste voorbeeld. Enerzijds een groepering met een op papier niet oninteressant programma, anderzijds een door Mitterrand gepousseerde gelegenheidsalliantie slechts bedoeld om Rocard de wind uit de zeilen te nemen; enerzijds een lijst met een aantal interessante namen (bijvoorbeeld Catherine Lalumière), anderzijds een groepering die er niet voor terugschrikt een populist/vermeend oplichter/toekomstige presidentskandidaat (?) als Bernard Tapie als lijsttrekker te nemen. Na diverse gesprekken tussen Laurens Jan Brinkhorst en Energie Radicale bleven bij de D66-Eurofractie grote twijfels bestaan over eventuele samenwerking met deze groepering. Deze twijfels werden alleen maar versterkt door de arrestatie en in verzekerde bewaring stelling wegens corruptie van Tapie op 29 juni.

De partijen die zich als fractiegenoten van Energie Radicale aandienden (Volksunie, Scottish National Party etc.) versterkten evenmin het gevoel dat dit nu de natuurlijke plaats voor D66 was. Steeds duidelijker werd dat met toetreding tot de 'Alliance Radicale Européenne' de D66-Eurofractie weliswaar in formele zin, maar niet in materiële zin aan de eerste optie van de ALV-resolutie zou voldoen. In politieke termen waren er eenvoudig te weinig aanknopingspunten.

De Fransen speelden D66 ook parten binnen de LDR. Daar bleek het gevaar van toetreding van rechtse partijen niet zozeer te komen van Berlusconi's Forza Italia, zoals iedereen vooraf verwacht had, maar van de Gaullisten. Met name (toenmalige) LDR-voorzitter Yves Galland bleek er veel voor te voelen de Gaullisten binnen de LDR-fractie te halen, om daarmee de positie van de Fransen binnen de LDR te versterken. Jan Willem Bertens en de overige D66'ers verzetten zich daar vanaf het eerste moment fel tegen. Een belangrijke steun in de rug was een brief van Liberal Democrats-leider Paddy Ashdown aan LDR-voorzitter Galland die aan duidelijkheid niets te wensen over liet: als de Gaullisten zouden toetreden tot de LDR-fractie, zouden de Liberal Democrats (n.b. de Founding fathers van de ELDR) hun positie serieus overwegen. Teleurstellend daarentegen was de houding van de VVD, die weliswaar stelde bedenkingen te hebben tegen de Gaullisten, maar toch vóór onderhandelingen over technische samenwerking tussen LDR en Gaullisten stemde. Jan Willem Bertens onthield zich van stemming. De dreigende toetreding van de Gaullisten tot de LDR heeft overigen bevestigd waar de geestverwanten van D66 binnen deze fractie zitten: Det Radikale Venstre, de Italiaan La Malfa, de Liberal Democrats en in mindere mate Venstre. Het verzet van deze 'dissidente' partijen kon echter niet voorkomen dat de meerderheid voor het aangaan van onderhandelingen met de Gaullisten stemde. Vervelendste gevolg daarvan voor de D66-ers was dat zij op dat moment slechts konden afwachten: de bal lag tijdelijk op de andere speelhelft. Want dat de meerderheid van de LDR-fractie met de Gaullisten kon leven was duidelijk. Dit laatste bleek ook uit de woorden waarmee (toenmalige) LDR-voorzitter Galland op de LDR-bijeenkomst van woensdag 6 juli Jan Willem Bertens begroette: You won! De Gaullisten hadden zelf besloten dat ze onder de gestelde voorwaarden niet tot de LDR-fractie zouden toetreden, ook niet voor een technisch samenwerkingsverband.

De verwickelingen rond Tapie, het wegblijven van de Gaullisten en de goede samenwerking met de 'dissidenten' overtuigden de D66-Eurofractie ervan dat toetreding tot de LDR de meest reële optie was. De geestverwantschap met Det Radikale Venstre, de Liberal Democrats en La Malfa biedt goede perspectieven voor de vorming op termijn van een (kleine)

Met financiële bijdragen van de Europese Unie worden vele monumenten gerestaureerd, waaronder deze Portugese kathedraal.

linkse groep binnen de LDR. Pas nadat de D66-Europarlementariërs hadden besloten toe te treden tot de LDR-fractie, kwam het verzoek van de Lega Nord om eveneens tot die fractie toe te treden, op. Het Italiaanse lid van de LDR, La Malfa, bleek sterk voorstander van die toetreding te zijn, vanwege de kritische rol die de Lega Nord speelt in het Italiaanse kabinet, terwijl de oppositie zeer gefragmenteerd is. D66, de Liberal Democrats en een aantal VVD'ers hadden hun bedenkingen maar onthielden zich slechts van stemming, vanwege de positieve houding van La Malfa. Het feit dat de leden van Lega Nord als personen en niet als partij zouden toetreden, maakte de toetreding acceptabel voor de LDR als geheel.

Inmiddels zijn functies binnen het Europees Parlement verdeeld. Omdat de LDR-fractie verzwakt is teruggekomen (43 leden tegen 51 in de vorige zittingsperiode), heeft deze fractie minder functies kunnen veroveren. Binnen een fractie is vooral de grootte van de nationale delegatie van belang voor het in de wacht slepen van een functie. De Portugese PSD zal een vicevoorzitterschap van het parlement bekleden en een quaestor leveren. De Vlaamse VLD kreeg het voorzitterschap van een Commissie. Dat een Nederlander werd gekozen als voorzitter van de LDR-fractie lag voor de hand gezien het feit dat Nederland de grootste nationale delegatie vormt binnen deze fractie. Gezien het numerieke verschil tussen VVD en D66 viel deze functie aan VVD'er Gijs de Vries toe. Jan Willem Bertens wist de hand te leggen op het woordvoerderschap van de LDR-fractie in de Commissie

Buitenlandse Zaken en het voorzitterschap van de sub-commissie veiligheid en ontwapening.

Met de toetreding tot de LDR-fractie zijn Jan Willem Bertens, Laurens Jan Brinkhorst, Doeke Eisma en Jopie Boogerd tevens op persoonlijke titel lid van de ELDR (die inmiddels van een federatie omgevormd is in een Europese partij). Een logische volgende stap is dat D66 als partij lid wordt van de ELDR. ELDR-lidmaatschap biedt de mogelijkheid op een gestructureerde manier samen te werken met de partijen waarmee de D66-Europarlementariërs van dag tot dag hun standpunten afstemmen, en invloed uit te oefenen op de algemene politieke lijnen van deze partij. Met een nieuwe verdragswijziging in 1996 in voorbereiding, een verdragswijziging die naar mening van D66 eerst en vooral het democratische gehalte van de Europese besluitvorming moet verbeteren, is dat naar het oordeel van het hoofdbestuur een aantrekkelijke optie. Bovendien zijn diverse partijen waarmee D66 in IVSOM-verband werkt nu reeds waarnemer bij de ELDR, zodat de contacten met deze partijen in de toekomst ook via de ELDR verstevigd zouden kunnen worden. Naast een oordeel over de keuze voor de LDR-fractie zal de ALV 59 derhalve ook gevraagd worden over het ELDR-lidmaatschap van D66 zijn mening uit te spreken.

Marjanne de Kwaasteniet

Op het partijcongres van 5 november in Zwolle komt de fractievorming in het Europees Parlement aan de orde. De betreffende resolutie vindt u in het katern van deze Democraat.

Het Opleidingscentrum D66 organiseert door heel het land trainingen, cursussen en symposia. Onder leiding van deskundigen wordt nader ingegaan op bijvoorbeeld gemeentefinanciën of persoonlijke vaardigheden, zoals vergadertechnieken, spreekvaardigheid, efficiënt werken in de raad. Ook worden er door de afdeling of regio, in samenwerking met het Opleidingscentrum, ter plaatse cursussen georganiseerd. Het Opleidingscentrum is daarnaast uitgever van verschillende brochures en het tijdschrift Voor de D'Raad. In dit tijdschrift dat momenteel zeven maal per jaar verschijnt, staan artikelen, interviews en achtergrondinformatie, die van belang zijn voor politiek actieve D66-ers.

Voor de D'Raad zal vanaf 1995 tien maal per jaar gaan verschijnen. Dit vereist een goede planning en samenwerking tussen redactie, auteurs en eindredactie. Ter ondersteuning hiervan zoeken we voor ±12 uur per week een

REDACTIE- MEDEWERKER M/V

Functie-inhoud

- verwerken en intypen van interviews en kopij;
- zorgdragen voor de postbehandeling;
- maken van redactieverslagen;
- bewaken van de voortgangsplanning;
- assisteren bij andere werkzaamheden.

Functie-eisen

- opleiding MBO-niveau;
- goede kennis van de Nederlandse taal;
- uitstekende kennis van en vaardigheid met WP51;
- goede contactuele en organisatorische vaardigheden;
- stressbestendig;
- affiniteit met de doelstellingen van D66.

Salaris

Het salaris bij aanstelling is afhankelijk van opleiding en ervaring en bedraagt maximaal f3500,- bij volledige werktijd.

Inlichtingen en sollicitaties

U kunt informatie inwinnen bij Anne-Marie Hartog, eindredacteur van Voor de D'Raad, telefoon 070 - 3621515. Uitbreiding van het aantal uren op termijn behoort tot de mogelijkheden.

Binnen 14 dagen na plaatsing van deze advertentie kunt u schriftelijk solliciteren bij het Opleidingscentrum D66, t.a.v. Anne-Marie Hartog, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag.

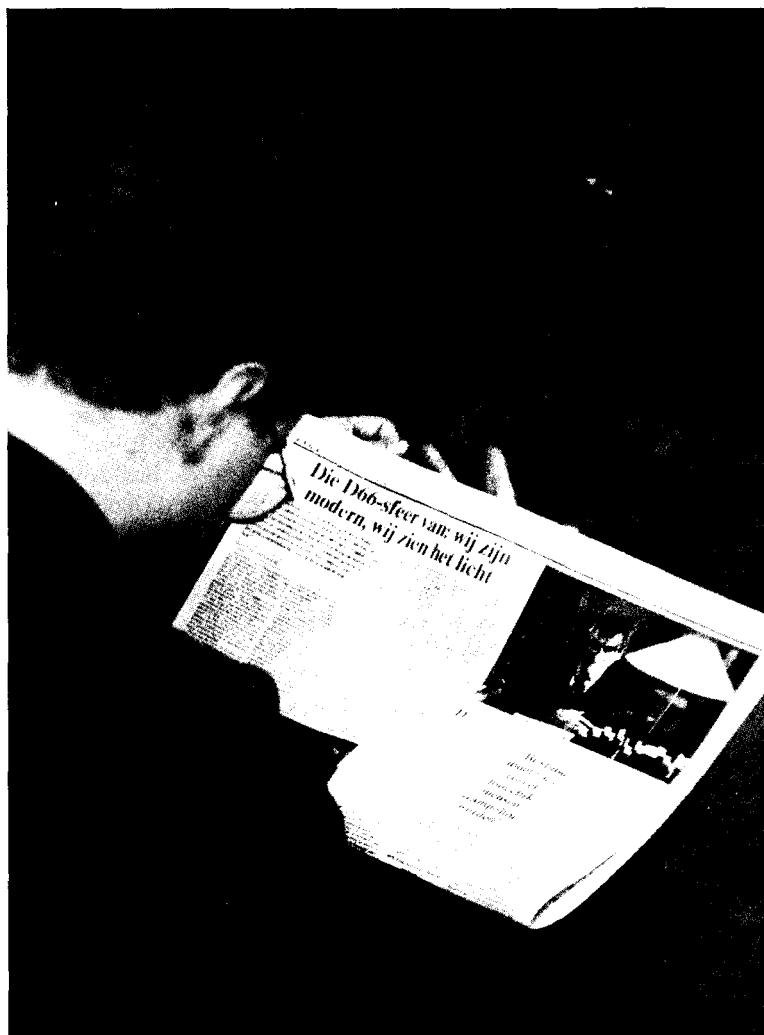
De ELDR-fractie in het Europees Parlement zoekt op korte termijn een

ADMINISTRATEUR (M/V).

Functievereisten:

- academische of daarmee gelijk te stellen opleiding;
- zeer grondige kennis van het functioneren en het beleid van de Europese Unie, in het bijzonder het Europees Parlement;
- goede kennis van de problematiek op het gebied van het Europees transportbeleid;
- goede kennis in woord en geschrift van de Franse en Engelse taal, naast de moedertaal.

Belangstellenden wordt verzocht hun sollicitatie voor 15 oktober 1994 te richten aan de heer Mario David, Secretaris-Generaal van de ELDR-fractie in het Europees Parlement, Belliardstraat 97-113, 1047 Brussel, België.

Het landelijk campagneteam van D66 is op zoek naar:

CAMPAGNEMEDEWERKERS

Van deze vrijwilligers wordt het volgende gevraagd:

- medewerking verlenen aan de uitvoering van de campagne voor de Provinciale-Statenvoorverkiezingen in maart 1995, onder verantwoordelijkheid van het landelijk campagneteam.
- fulltime, eventueel parttime, beschikbaarheid in een nader te bepalen aantal maanden voorafgaande aan de verkiezingen.

Aan de campagnemedewerkers worden de volgende eisen gesteld:

- organisatorische ervaring;
- enthousiasme en flexibiliteit;
- kennis van D66 als partij.

Voor meer informatie: Jan-Dirk Sprokkereef, 070-3621515

Schriftelijke sollicitaties met CV kunnen binnen drie weken na het verschijnen van dit blad worden gestuurd aan Landelijk Secretariaat D66, t.a.v. Jan-Dirk Sprokkereef, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag.

Het D66-ledenblad Democraat is op zoek naar:

REDACTEUREN

Van deze vrijwilligers wordt het volgende gevraagd:

- regelmatig redactionele bijdragen leveren voor de Democraat, onder verantwoordelijkheid van de redactieraad van het blad;
- in staat en bereid zijn politieke ontwikkelingen, met name binnen D66, op de voet te volgen.

Aan de redacteurs worden de volgende eisen gesteld:

- aantoonbare journalistieke ervaring of ervaring in het bewerken en schrijven van teksten;
- kennis van en gevoel voor de politieke verhoudingen in Nederland;
- kennis van D66 als partij.

Voor meer informatie: Jeroen Nugteren, 070-3621515

Schriftelijke sollicitaties met CV kunnen binnen drie weken na het verschijnen van dit blad worden gestuurd aan Landelijk Secretariaat D66, t.a.v. Jeroen Nugteren, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag.

De verenigingen Jonge Democraten en Democraten 66 zijn op zoek naar een:

SECRETARIEEL MEDEWERKER

Het is een vacature voor een erkend Gewetensbezwaarde.

In samenwerking met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid willen JD/D66 in het kader van de Wet Gewetensbezwaren Militaire Dienst een medewerker per **30 november 1994** voor 38 uur per week, voor de duur van 12 maanden aantrekken. Deze medewerker zal werkzaam zijn op het landelijk secretariaat van de JD/D66 in Den Haag.

Het **takenpakket** van deze functie omvat de volgende werkzaamheden:

- beheren ledenadministratie (JD)
- het beantwoorden van telefonische vragen
- het voeren van de agenda en ondersteuning bij planning
- post- en tekstverwerking
- administratieve taken
- beheer secretariaat (JD)
- ondersteuning van het bestuur (JD)

De precieze vaststelling van het takenpakket vindt in onderling overleg plaats.

De medewerker zal zowel voor de JD, 4 dagen in de week, als ook voor D66, 1 dag in de week, werkzaam zijn. De werkbegeleiding zal via een D66-medewerker plaatsvinden.

Onze gedachten gaan uit naar iemand die voldoet aan de volgende voorwaarden:

- minimaal een middelbare opleiding
- zelfstandig kunnen werken
- politiek geïnteresseerd
- een goede mondeling en schriftelijk uitdrucksvaardigheid
- redelijke beheersing van de Engelse taal
- minimaal 21 jaar
- computerervaring (minimaal WP 5.1)

De **beloning** geschiedt rechtstreeks door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De overige arbeidsvoorwaarden zijn grotendeels conform die voor het personeel van D66. Voor nadere inlichtingen kunt u contact opnemen met Evert-Jan van Veen, algemeen secretaris JD (070-3622162/030-910141) of Jan La Hey, secretaris organisatie D66 (via 070-3621515)

U kunt uw sollicitatiebrieven schrijven tot **uiterlijk 15 oktober** aan:

JD/D66
t.a.v. Evert-Jan van Veen/Jan La Hey
Noordwal 10
2513 EA Den Haag

Paarse sprookjes

Het zal wel meer mensen zijn opgevallen die het landelijk secretariaat hebben bezocht de afgelopen tijd: de entree van het kantoorpand is verfraaid met een paarse accentkleur. D66 verhuisde vorig jaar naar het nieuwe kantoorpand. Dat kan geen toeval zijn, denk je dan... Eerder viel die paarse kleur niet op, nu ineens wel.

Het geeft een verwonderd gevoel. Precies zoals het gevoel dat je hebt als je een gebeurtenis eerder hebt gedroomd. Ach onzin, laten we het maar houden op puur toeval. Je hoeft niet eens goed rond te kijken aan de Noordwal om te worden geconfronteerd met de naam van het horeca-etablisement aan de overkant: "De sprookjes". Ook een voor-spelling?

De mens achter de politicus

In Nederland is van het privéleven van politici relatief weinig bekend. Maar als daarover iets bekend is, kan het je lang achtervolgen, dat staat wel vast. Gerrit Jan Wolffensperger ervaart dat dezer dagen aan den lijve. Ooit gaf hij een interview "in een lacherige sfeer" voor een special van HP/De Tijd over jong ogende vijftigers. In ettelijke publikaties - waaronder een bekende kwaliteitskrant - werd daarna zijn voorkeur voor het automerk Mercedes gememo-

reerd en het feit dat hij samen met zijn zoon een house party bezocht. Tja, in human interest onderwerpen is iedereen geïnteresseerd. Dezelfde kwaliteitskrant heeft ook een rubriek(je) met de naam "De bladen", waarin de koppen van de roddelbladen zijn opgenomen. Het is grappig om je te realiseren dat het minst gerespecteerde journalistieke werk kennelijk toch de meeste impact heeft.

COLOFON

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt in principe acht keer per jaar. Een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave. Deze raad wordt gevormd door:

Peter van den Besselaar, Bob van den Bos, Lennart van der Meulen, Miep Nagtegaal, Jeroen Nugteren, Alexander Osten, Bob de Ruiter, Marie Louise Tiesinga en Stijn Verbeeck.

Met dank aan: Arthur van Buitenen, Ingrid van Engelshoven, Fred Herrebout, Marjanne de Kwaastniet, Erwin Nypels, Berend van der Ploeg, Huib de Vries en Wim Vrijhoef.

Eindredactie: Jeroen Nugteren
Bureauredactie: Eric van de Lisdonk
Vormgeving: Anker en Strijbos, Utrecht
Opmaak katern: Lieke Warburg
Foto's: Dennis Sies (tenzij anders vermeld)
Druk: Brouwer Offset BV, Utrecht

Landelijk Secretariaat D66
Noordwal 10
2513 EA Den Haag
Tel.: 070-3621515 (ma. t/m vr. 9.00-17.00 uur)
Fax: 070-3641917
Bereikbaar vanaf Den Haag CS met tram 3, richting Loosduinen, halte Noordwal.

Wilt u iemand lid maken van D66, schrijf dan een briefje met zijn of haar naam, adres, plaats en tel.nr. naar bovenstaand adres. U kunt uiteraard ook bellen.

WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Door de SWB wordt gewerkt voor de politieke vertegenwoordiging, de politieke partij en aan de 'politieke probleemstelling' in het algemeen. Het betreft onderwerpen die spelen op het snijvlak van politiek en maatschappij en van samenleving en overheid. De onderwerpen worden gekozen in samenspraak met de kamerfracties, individuele kamerleden en de politieke top van D66. Het betreft zaken die op de politieke agenda zullen verschijnen en waaraan nader onderzoek moet worden besteed. Bij deze formule ligt het accent op het denken zelf; analyses, neergelegd in publikaties, die moeten leiden tot beleidsgerichte uitgangspunten.

Inzet voor vrede

De projectgroep Veiligheid en Defensie van de SWB-werkgroepen Buitenland en Defensie heeft (in 1993) een notitie geschreven over de kansen en bedreigingen voor de internationale rechtsorde en de consequenties daarvan voor het Nederlandse veiligheids- en defensiebeleid. Zij is gebaseerd op de Prioriteitennota (waarvan een uittreksel als bijlage is opgenomen).

De tekst is verschenen in de reeks SWB-Nota's en kost f 12,50.

SWB-werkgroep Landbouw

De werkgroep Landbouw bezoekt op vrijdag 18 november 1994 de 'Campina Melkuni BV' in Tilburg. Onderdelen van de fabriek zullen worden bezocht en er is een gesprek met leden van de staf van de onderneming.

D66-bestuurders zijn van harte welkom om hieraan deel te nemen. Opgave is tot eind oktober schriftelijk mogelijk bij: L.J. de Jong, Amazonestraat 8 II, 1076 LJ Amsterdam of bij H. Grimberg, Burg. de Zeeuwstraat 165, 3281 AH Numansdorp.

Inhoud Idee nummer 4

De stijl van Paars

Het milieubeleid kan alles bereiken wat het wil, gesprek met Wim Hafkamp door Allan Varkevisser en Christiaan de Vries

Een vraaggesprek over economie en milieu en dus ook over wetenschap en praktijk. Veel blijkt reeds in de praktijk te kunnen worden gerealiseerd. Maar hoe staat het dan met de wetenschap?

Milieu als maatschappelijke actie, uit welbegrepen eigenbelang, door Ernst Ford

Gebleken is dat de aandacht uitgaat naar de voorbereiding van beleid en veel minder naar de uitvoering ervan. Waar kunnen hiervoor toch de aanknopingspunten worden gevonden?

Handelsbepalingen en milieumaatregelen; onzekerheid is de norm, door Sander van Bennekom
Handel en milieu; waar huizen de juridische voorwaarden voor een milieugericht handelsbeleid?

Het rivierlandschap bedreigd, door Pieter Bol

Hoeveel water moet er naar de zee, voordat de beleidmakers inzien dat het anders moet met de dijken?
Een reconstructie

In transitie Zuid-Afrika, door Bernard Bouwman

Zuid-Afrika bevindt zich op een kruispunt in zijn geschiedenis. Een beschouwing van de mogelijkheden en van de problemen

Vrij maar gebonden, door Servaas Toebosch

Een beschouwing omtrent de ontwikkelingen binnen het liberalisme, met name waar het de voorloper van D66 betreft, het vrijzinnig liberalisme

Verantwoordelijkheden, column door Alexander Rinnooy Kan

Ik bestel:

- SWB-Cahier 'Ingrijpen in menselijk leven'. Prijs f 12,50- (excl. porto)
- 'De waarde van de Democratie'. Prijs f 2,50- (excl. porto)
- Brochure 'De ruimte waarin wij leven'. Prijs f 19,50- (excl. porto)
- Brochure 'Referenda en Politiek'. Prijs f 19,50- (excl. porto)
- Brochure 'Duurzame Ontwikkeling'. Prijs f 19,50- (excl. porto)
- Brochure 'De veranderende rol van de politieke partijen'. Prijs f 15,- (excl. porto)
- SWB-Cahier 'In Goede Banen'. Prijs f 10,- (excl. porto)
- SWB-Cahier 'Denken over democratie, van forum naar partnerschap'. Prijs f 10,- (excl. porto)
- SWB-Cahier 'Relatie en Huwelijk'. Prijs f 8,- (excl. porto)
- SWB-Nota 'Op zoek naar publiek'. Prijs f 5,- (excl. porto)
- SWB-nota 'Inzet voor vrede'. Prijs f 12,50- (excl. porto)

Het tijdschrift Idee. Idee verschijnt 6x per jaar. ca. 30 pagina's per nummer. Een abonnement kost f 66,- per jaar. Een los nummer kost f 15,- (excl. porto)

- Ik neem een abonnement
- Ik wil een los nummer

Naam
Adres
Postcode, woonplaats

Deze bon opsturen naar SWB D66, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag.
Telefonisch bestellen: 070-3621515. U kunt deze bon ook faxen: faxnr. 070-3641917.

BRIEVEN

Interne democratie?

Na een conclaaf dat de naam paars recht deed, sloten PvdA, VVD en D66 een regeerakkoord, waarin het voornemen uitgesproken werd alle wetenschappelijke opleidingen in twee stukken te knippen: een basisopleiding van 3 jaar en een vervolgopleiding die varieert van 1 tot 3 jaar. (...)

Het gaat mij nu niet om de kwaliteit van het voorstel, maar om het democratisch gehalte van de totstandkoming ervan. D66 kent een keurig proces voor de behandeling van het verkiezingsprogramma (VP). Het concept wordt besproken in de afdelingen en tientallen wijzigingen worden daar voorgesteld. In de voorjaarsvergadering in Krasnapolsky werd dit jaar het concept en de vele wijzigingsvoorstellen op indrukwekkende wijze doorgenomen. De partij erkende het verschil in studies en ondersteunde de uitspraak tot differentiatie.

En nu treedt een kabinet aan met een D66-staatssecretaris voor Hoger Onderwijs en legt een voorstel op tafel dat drastisch afwijkt van het VP. In plaats van differentiatie komt er een strak keurslijf van drie jaar voor alle richtingen waarin de studenten klaargemaakt moeten worden voor de maatschappij. Ze moeten dan immers maatschappelijk gekwalificeerd zijn. Een dergelijke opleiding is vaak weinig geschikt als basis voor de gedifferentieerde vervolgstudie van de 'happy few' die door mogen gaan.

Waar komt dit voorstel eigenlijk vandaan? Het is geen compromis, want geen van de coalitiepartners had een voorstel in deze richting in zijn VP staan. Het is ook geen detail, want de gevolgen zijn uiterst ingrijpend, zowel voor de betrokken instituten als voor de studenten. Zijn er wellicht andere bronnen van beleid waarvan de produkten niet aan de algemene vergadering worden voorgelegd?

Op deze wijze kan ik niet binnen mijn partij terecht met mijn ervaring met het baccalaureaat, die ik heb opgedaan als hoogleraar van de Universiteit Twente. Het was deze onderwijsinstelling die dertig jaar geleden vorm gaf aan plannen sprekend lijkend op die van het huidige kabinet en die door het bedrijfsleven teruggeflooten werd. Deze teleurstellende ervaring is terug te vinden in het boek 'Experiment in het bos', geschreven door Winnie Sorgdrager, lid van het kabinet.

Enquêtes tonen aan dat de mensen belangstelling hebben voor de politiek. Tegelijkertijd laten cijfers zien dat het aantal leden van politieke partijen in de loop der jaren steeds verder is teruggelopen en nu slechts een paar procent van de bevolking uitmaakt. Deze paradox is begrijpelijk als men de gebrekkige procedures beschouwt die de partijen kennen om hun leden te consulteren. Terecht constateert men dat meer invloed kan worden uitgeoefend via belangengroeperingen. De partijen blijven zo slechts aantrekkelijk voor degenen die een politieke carrière ambiëren. Daarom: D66 dient nieuwe wegen te vinden om zijn leden effectiever bij de politieke beleids- en besluitvorming te betrekken.

Dick Feil, Enschede

OPLEIDINGSCENTRUM

EFFICIËNT WERKEN IN DE RAAD

15 oktober of 22 oktober of 19 november 1994

Op 15 oktober wordt in **Akkrum, Arnhem, Breda en Utrecht** 'Efficiënt werken in de raad' georganiseerd voor D66-raadsleden die voor het eerst in de gemeenteraad gekozen zijn. Deze cursus wordt ook op 22 oktober georganiseerd in **Bergen op Zoom en Utrecht** en nogmaals op 19 november in **Roermond en Rotterdam**.

Met de eerste maanden raads-ervaring als uitgangspunt wordt gewerkt aan de versterking en verbetering van de kwaliteiten die van belang zijn om als raadslid effectief en efficiënt te kunnen functioneren. Deelnamekosten zijn f37,50.

KENNISMAKINGSDAG IN DEN HAAG ÈN UTRECHT

Kennismaken met D66 kan op *29 oktober 1994* in **Den Haag** en op *26 november* in **Utrecht**. In Den Haag zullen Bert Bakker (D66-Tweede Kamerlid) en Liesbeth Mulder (D66-raadslid in Haarlem) de discussie leiden. In Utrecht zullen D66-Tweede Kamerlid Roger van Bortel en Pierre Wimmers (HB-lid en D66-wethouder A'dam Oud West) de belangrijkste ideeën en doelstellingen van D66 bespreken. Er is ruimte voor uw vragen en er wordt aandacht geschonken aan de manieren om actief te zijn binnen de partij. De maximaal 15 deelnemers ontvangen ter voorbereiding de brochure 'Maak kennis met D66'. Kosten: f20,00.

EEN HALF JAAR IN DE RAAD

19 november

Speciaal voor hen die in mei jongstleden voor het eerst in de gemeenteraad zijn beëdigd, organiseert de Bestuurdersvereniging in samenwerking met het Opleidingscentrum de werkbijeenkomst 'Een half jaar in de Raad'. In een aantal workshops wordt ingegaan op de nieuwe Gemeentewet, de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR), time-management en het opstellen van initiatief raadsvoorstellen. 's Middags wordt ingegaan op het politieke handwerk. De casus hebben betrekking op: een bestuurlijk dilemma, een onderhandelingskwesitie en de praktijk in de raad. Deze bijeenkomst voor (betrekkelijk) nieuwe raadsleden vindt plaats in **Utrecht**. Deelnamekosten: f27,50 voor leden van de Bestuurdersvereniging en f50,00 voor niet-leden (incl. lunch). NB: wie zich nu opgeeft voor de Bestuurdersvereniging, betaalt f25,00 contributie voor de laatste vier maanden van dit jaar. Een abonnement op Voor de D'Raad is hierin inbegrepen.

ORIËNTATIE OP HET STATENWERK

19 november

Het Opleidingscentrum organiseert een studiedag in **Utrecht** voor kandidaat-statenleden, in het bijzonder voor hen die weinig of geen ervaring met het statenwerk hebben. Naast de nodige basiskennis van de provincie wordt aandacht besteed aan de manier waarop een D66-statenlid daarmee omgaat.

Aan de orde komen: de Provinciewet, de Wet gemeenschappelijke regelingen, het instrumentarium dat het statenlid ter beschikking staat, commissies, de statenzitting, communicatie met het college, andere partijen en de ambtenaren. De kosten zijn f27,50 (inclusief lunch en materiaal).

SPEECH EN PRESENTATIE

19 en 26 november en 3 december 1994

Op drie achtereenvolgende zaterdagen biedt het Opleidingscentrum de training "Speech en presentatie" aan. In het eerste deel zijn de oefeningen gericht op het versterken van het zelfvertrouwen. Vervolgens wordt een basis gelegd voor het voorbereiden, structureren en uitvoeren van een presentatie. Daarnaast komen het kunnen hanteren van storingen en interrupties aan bod. Diverse oefeningen worden aan de hand van video-opnamen bekeken en beoordeeld. Deelnemers ontvangen vooraf een cursusboek met oefeningen, tips en werkopdrachten. De training vindt plaats in **Den Haag**. De kosten voor deze training zijn f200,-.

IK BESTEL (s.v.p. aankruisen):

MAAK KENNIS MET D66, prijs: f5,00. Brochure over D66-beginselen, de partijstructuur van D66 en haar ontstaansgeschiedenis.

LEIDRAAD VOOR DE AFDELING, prijs: f15,00.

Brochure waarin voorschriften en regels uit de Statuten en het Huishoudelijk reglement van D66 inzichtelijk worden gemaakt. Alle bevoegdheden, rollen en taken van de voorzitter, de penningmeester, secretaris, secretaris politiek en van het 'gewone' bestuurslid worden beschreven.

Naast de taakomschrijving van de drie verplichte commissies: verkiezings-, financiële- en programmacommissie wordt bijvoorbeeld ook de stemadviescommissie beschreven. Er is vervolgens ruime aandacht voor de politieke taak van de afdeling en de verhouding van een afdeling tot de D66-fractie in de gemeenteraad.

RAADSWERK, prijs f5,00. Introductiebrochure over de formele en algemene praktijk-aspecten van het raadswerk: de inrichting van het gemeentebestuur, de positie van raadsleden etc.

D66 EN DE PRAKTIJK VAN DE GEMEENTERAAD, prijs f25,00. Deze publikatie bevat onder andere de volgende onderwerpen:

- Raad in relatie tot het college en het ambtelijk apparaat;
- Raad in relatie tot de burger, de belangengroepering en de media;
- Techniek van de raadsvergadering, spreekrecht, recht van initiatief en amendement, moties.

D66 EN PUBLICITEIT IN DE POLITIEK, prijs f15,00.

RAAMWERK '94-'98 f15,- + diskette f20,00.

(alle bovengenoemde prijzen zijn exclusief porto)

VOOR DE D'RAAD

Voor de D'Raad is een veelzijdig tijdschrift met artikelen, interviews en achtergrondinformatie. Voor de D'Raad richt zich op:

- * lokale en regionale bestuurders (volgen van inhoudelijke ontwikkelingen en D66-standpunten);
- * leden van het parlement (kennis en ervaringsuitwisseling tussen lokale/regionale overheden en rijksoverheid);
- * 'gewone leden' (kennisnemen van D66-politiek in de praktijk en oriënteren).

Voor de D'Raad verschijnt nu zeven keer per jaar, met ca. 18 pagina's per nummer. Een jaarabonnement kost f48,00. Vanaf 1995 zal het blad tien keer per jaar gaan verschijnen. In het lidmaatschap van de Bestuurdersvereniging zit een abonnement inbegrepen.

IK MELD MIJ AAN (s.v.p. aankruisen):

EFFICIËNT WERKEN IN DE RAAD Kosten: f37,50

- Akkrum, 15 oktober
- Arnhem, 15 oktober
- Breda, 15 oktober
- Utrecht, 15 oktober
- Bergen op Zoom, 22 oktober
- Utrecht, 22 oktober
- Roermond, 19 november
- Rotterdam, 19 november

MAAK KENNIS MET D66 Kosten: f20,00

- 29 oktober in Den Haag
- 26 november in Utrecht

EEN HALF JAAR IN DE RAAD 19 november in Utrecht Kosten: f27,50 voor leden van de Bestuurdersvereniging en f50,00 voor niet-leden.

ORIËNTATIE OP HET STATENWERK 19 november in Utrecht Kosten: f27,50

O SPEECH EN PRESENTATIE 19 en 26 november en 3 december 1994
In Den Haag Kosten: f200,00

Veertien dagen voor aanvang van de cursus krijgt u cursusmateriaal thuisgestuurd. Zodra u het cursusmateriaal ontvangen heeft, bent u definitief ingeschreven en verplicht de cursuskosten met bijgaande acceptgirokaart te voldoen.

NAAM:

STRAAT:NR.....

PC en PLAATS:

TELEFOON:

FUNCTIE IN D66:

LIDNUMMER:

Deze bon opsturen naar het Opleidingscentrum D66, Noordwal 10, 2513 EA DEN HAAG of telefonisch bestellen: 070 - 362 15 15

BESTUURDERSVERENIGING

Cahier Wgr

Bij de Bestuurdersvereniging is een cahier verschenen over de Wet gemeenschappelijke regelingen. Hierin vindt u informatie over de discussies rondom regiovorming (BoN, Wgr); de standpunten van D66; de taakafbakening tussen de diverse bestuurslagen; en de instrumenten voor gemeentebestuurders om invloed uit te oefenen op de gang van zaken in een Wgr-gebied.

De kosten bedragen f 7,50 voor leden van de Bestuurdersvereniging en f 15,- voor niet-leden.

Lidmaatschap steunfractieleden

Steunfractieleden kunnen aspirant-lid worden van de Bestuurdersvereniging. Zij hebben dan toegang tot alle bijeenkomsten van de Bestuurdersvereniging en ontvangen Voor de D'Raad en verdere schriftelijke informatie thuis. Aspirant-leden hebben echter geen stemrecht. Omdat steunfractieleden geen vergoeding krijgen voor hun politieke werkzaamheden heeft het bestuur voor hen een speciale contributie vastgesteld van f 66,- per jaar. Bel dus nu de Bestuurdersvereniging en meld je aan!

CONGRES 5 NOVEMBER

VOORBEREIDING ALV 59

Het najaarscongres staat in het teken van verantwoording en kennismaking. Verantwoording door Hans van Mierlo over informatie, formatie en het paarse kabinet. Door Jan Willem Bertens over fractievorming in het Europese Parlement. Tijdens de ALV 59 ligt geen door leden, AAV's en ARV's te amenderen tekst over de formatie voor. Daarvoor is de tijdspanne tussen het einde van de formatie (half augustus) en het congres reglementair te kort. Discussie over de formatie zal dan ook plaats vinden aan de hand van Actuele Politieke Moties (APM's). **De uiterste datum** waarop deze moties bij het Landelijk Secretariaat binnen moeten zijn, is **donderdag 3 november om 10.00 uur** (zie voor aanwijzingen het congresreglement in het katern van Democraat nr. 6).

Besluitvorming over de Europese fractievorming zal plaatsvinden aan de hand van een resolutie van het hoofdbestuur over het lidmaatschap van D66 van de ELDR-partij (zie elders in dit katern). Hiernaast zal het hoofdbestuur het congres via actuele politieke moties om een uitspraak vragen over de formatie. De mate van openheid en het gehanteerde systeem om de goede mensen op de goede plek te krijgen, spelen zeker een rol in de APM's van het hoofdbestuur, die in de volgende Democraat (29 oktober bij u in de bus) worden opgenomen. Tenslotte kan de inhoud van het regeerakkoord onderwerp van discussie zijn.

Vanzelfsprekend kan iedereen kennismaken met de nieuwe bewindslieden en de nieuwe (Euro)parlementariërs. De nieuwe ministers zullen zich plenair presenteren, de parlementariërs groeperen zich in diverse zalen per onderwerp zodat directe interactie mogelijk wordt gemaakt.

AGENDA ALV 59

Deze agenda vervangt de agenda die gepubliceerd is in Democraat 6 en kan naar aanleiding van de actualiteit verder worden aangepast.

Zaterdag 5 november 1994 (Zwolle, Buitensociëteit)

10.00 – 10.20 opening door de partijvoorzitter
introductie congresleiding
benoeming notulen- en stemcommissie

op voordracht congresleiding toelichting stemprocedures door stemcommissie

FINANCIEN

– jaarrekening 1993
– begroting 1995

10.20 – 10.40 presentatie kandidaten besturen en commissies
opening stembussen

10.40 – 11.30 EUROFRACTIE
– verantwoording periode 1989–1994
– verantwoording fractievorming EP

10.30 – 11.30 parallel programma: presentatie kandidaten Eerste Kamer

11.30 – 12.15 TWEEDE KAMER
– verantwoording periode 1989–1994
– verantwoording formatie kabinet
(door lijsttrekker TK-verkiezingen)

12.15 – 13.15 Presentatie TK-leden en EP-leden in diverse zalen

13.15 – 13.45	Pauze
13.45 – 14.15	Presentatie nieuwe ministers
14.15 – 14.45	Toespraak partijvoorzitter
14.45 – 15.30	Actuele Politieke Moties
15.30 – 16.20	Toespraak voorzitter Tweede-Kamerfractie
16.20 – 16.30	Uitslag verkiezingen
16.30	Sluiting door partijvoorzitter

UITBREIDING VACATUREMELDING GESCHILLENCOLLEGE

Het geschillencollege heeft besloten zichzelf uit te breiden van 9 naar 11 leden. Dat betekent dat er voor het najaarscongres in totaal 8 vacatures zijn. Voor vier daarvan stellen de zittende leden zich opnieuw verkiesbaar. Voor de overige vacatures hebben 4 personen zich reeds kandidaat gesteld.

CONCEPT HB-RESOLUTIE INZAKE LIDMAATSCHAP ELDR

Voorgeschiedenis

De ALV 58 (voorjaar 1994) gaf middels een resolutie aanwijzingen aan de D66-Eurofractie met betrekking tot de te volgen strategie bij het proces van fractievorming na de verkiezingen voor het Europees Parlement in juni 1994. Deze aanwijzingen kwamen er globaal op neer dat

- in eerste instantie de mogelijkheden onderzocht zouden worden van het vormen van een eigen fractie met geestverwante partijen,
- dat, indien vorming van een eigen fractie niet mogelijk zou zijn, aansluiting bij een andere fractie werd aanbevolen,
- dat toetreding tot de ELDR (European Liberals, Democrats, Reformers)-fractie in dat geval het meest voor de hand lag,
- dat na toetreding tot de ELDR-fractie getracht zou moeten worden met de meest verwante partijen uit deze fractie en de daar achter staande partij tot een zo veel mogelijk geformaliseerde, nauwere politieke samenwerking te komen.

De ALV gaf middels genoemde resolutie het HB tevens de opdracht om, indien de D66-Europarlementariërs zouden toetreden tot de ELDR-fractie, de noodzakelijke voorbereidingen te treffen voor toetreding tot de ELDR-partij zodat deze toetreding tijdens de ALV van najaar 1994 als concreet beslispunt zou kunnen worden voorgelegd.

Het proces van fractievorming

Het HB is van mening dat de D66-Eurofractie tijdens het proces van fractievorming in het Europees Parlement gehandeld heeft volgens de aanwijzingen van ALV 58. De fractie heeft vanaf het begin van de onderhandelingen gezocht naar mogelijkheden een nieuwe fractie te vormen. Dit bleek, doordat de belangrijkste partner in een dergelijke fractie de Franse lijst Energie Radical (waarop o.a. leden van de Mouvement des Radicaux de Gauche figureerden) onder leiding van Bernard Tapie zou zijn, zeer moeilijk te liggen. Een andere belemmerende factor was dat, geheel volgens verwachting, geestverwante partijen zoals de Engelse Liberal Democrats, het Spaanse CDS, de Italiaanse PRI na de verkiezingen geen factor van betekenis bleken te zijn. Ten slotte moest rekening gehouden worden met het feit dat de Liberal Democrats, als één van de founding fathers van de ELDR, niet gemakkelijk de overstap zouden maken naar een nieuwe fractie.

Geconfronteerd met deze situatie heeft de D66-Eurofractie tevens vanaf de eerste dag van de onderhandelingen getracht te voorkomen dat de optie van toetreding tot de ELDR-fractie afgesneden zou worden door het opnemen van de Gaullisten in deze fractie, hetgeen de inzet van de voorzitter van de oude (E)ELDR-fractie was. Het HB stelt met tevredenheid vast dat vooral door het verzet van de D66-Europarlementariërs het daar niet van kwam.

De dynamiek van de onderhandelingen op beide fronten leidde er uiteindelijk toe dat toetreding tot de ELDR-fractie als meest optimale keuze naar voren kwam. Belangrijk positief neveneffect van de ontwikkelingen rond de ELDR-fractie was dat dit besluit tot stand kwam na drie weken van intensieve samenwerking met de Liberal Democrats, Det Radikale Venstre en de enige overgebleven PRI-Europarlementariër. Minder gunstig was dat eind juli zes leden van Lega Nord toetraden tot de ELDR-fractie. D66 zal deze partij kritisch blijven volgen.

Het HB onderschrijft de door de Euro-fractie gemaakte analyse van de politieke situatie en de daaruit voortvloeiende toetreding tot de ELDR-fractie. Het HB constateert daarbij dat de huidige nationaal-politieke context het mede mogelijk maakt dat D66- en VVD-Europarlementariërs in de komende zittingsperiode van het Europees Parlement deel uitmaken van dezelfde fractie.

Toetreding tot de ELDR

Op dit moment zijn de D66-Europarlementariërs op persoonlijke titel lid van de ELDR-fractie. Daarmee zijn zij als persoon tevens lid van de ELDR, die sinds het inwerking treden van het Verdrag van Maastricht overigens is omgevormd van een federatie in een Europese partij in de zin van het verdrag.

Pas als het congres hiertoe besluit kan D66 als partij lid worden van de ELDR, en daarmee zich formeel als partij aansluiten bij de ELDR-fractie. Het HB beschouwt lidmaatschap van D66 van de ELDR als een logische en wenselijke consequentie van de ontwikkelingen tot op heden. Ervaringen in het verleden, met name gedurende de periode 1989-1994 toen Jan Willem Bertens op persoonlijke titel lid was van de oude LDR-fractie en de ELDR-federatie, hebben uitgewezen dat de beïnvloeding van het beleid van ELDR wordt versterkt wanneer de D66-Europarlementariërs het gewicht van de partij achter zich heben. Het HB acht de mogelijkheid om, wanneer het lidmaatschap van de ELDR een feit is, op multilaterale i.p.v. op bilaterale basis aan internationale netwerkvorming te doen een bijkomstig voordeel.

Overigens is het HB van mening dat de situatie dat zowel D66 als VVD van de ELDR lid zullen zijn, reden is voor een actief D66-optreden in beide fora, waarbij een eigen, progressief profiel wordt ontwikkeld. De intensievere samenwerking met partijen als de Liberal Democrats en Det Radikale Venstre zal daarvan onderdeel zijn.

Op grond van het bovenstaande legt het HB aan ALV 59 de volgende resolutie voor:

HB-resolutie inzake D66-lidmaatschap van de ELDR

De ALV etc.,

- kennisnemende van de uitkomst van de Europese verkiezingen van juni 1994, die een verviervoudiging van de D66-Eurofractie opleverde,
- overwegende dat een effectief functioneren van een versterkte D66-Eurofractie meer dan ooit wenselijk is, en dat deel uit maken van een fractie van substantiële omvang essentiële voorwaarde is voor effectief functioneren in het Europees Parlement,
- kennisnemende van de uitkomst van de Europese verkiezingen van juni 1994 voor de oude LDR-fractie en voor geestverwante partijen daar buiten,
- onderschrijvende dat de vorming van een separate fractie, gezien het ontstane krachtenveld en de verwickelingen rond de leider van Energie Radical/MRG, niet tot de mogelijkheden behoorde,
- zijn waardering uitsprekend voor de inspanningen van de D66-Eurofractie het karakter van de ELDR-fractie te bewaren door de Gaullisten te weren,
- van mening zijnde dat onder de geschetste omstandigheden toetreding tot de ELDR-fractie voor de D66-Europarlementariërs en, op persoonlijke basis, tot de ELDR-partij de meest optimale keuze was,
- de wens van HB en Eurofractie delende om dit persoonlijk lidmaatschap om te zetten in lidmaatschap van D66, opdat de partij zijn invloed in de ELDR ten volle kan doen gelden, en op efficiënte wijze zijn internationale contacten kan uitbouwen,
- verzoekt het HB op zo kort mogelijke termijn het D66-lidmaatschap van de ELDR-partij aan te vragen, en
- onderschrijft het streven van het HB in de ELDR een eigen, progressief profiel te ontwikkelen, waarvan een zo veel mogelijk geformaliseerde vorm van nauwere politieke samenwerking met de meest verwante partijen binnen de ELDR (fractie en partij) onderdeel is.

JAARREKENING 1993

Zie de originele stukken van KPMG Klynveld accountants in dit katern.

Toelichting

In 1993 is de veranderende positie van de partij ook in financiële zin zichtbaar geworden. De veranderingen die (grote) financiële consequenties hebben zijn:

a. sterke verhoging van het activiteitsniveau

Als gevolg van toenemende activiteit van alle organen binnen de partij stijgen met name de bestuurlijke kosten. Opvallend hierbij is de stijging van de (geschonken) declaraties. Dit duidt op meer leden die – in functie – meer actief zijn.

b. ledengroei

De stijging van het aantal leden leidt tot een verhoging van de uitgaven voor de regiobijdrage. Ook de Democraat kent een grote uitgavenstijging als gevolg van de ledengroei. Het HB heeft besloten de ledenaanwas te stimuleren door een bedrag van f30.000,- uit te trekken voor een premie per nieuw lid, uit te keren aan de afdelingen. Tegenover grotere uitgaven als gevolg van de ledenstijging staan ook hogere inkomsten.

c. grotere politieke invloed

De opmars naar meer politieke invloed vertaalt zich in kosten gemoeid met de voorbereidingen van de verkiezingen. Met name de (interne) presentatie van kandidaten heeft meer gekost dan geraamd, als gevolg van het grote aantal kandidaten. De overige verkiezingskosten zijn betaald uit het verkiezingsfonds.

d. professionalisering van de ondersteuning

Het landelijk secretariaat heeft in 1993 een gedaantewisseling ondergaan, met financiële gevolgen. Het gaat hierbij om de verhuizing van het landelijk secretariaat, wijzigingen in de personeelssamenstelling en een aantal automatiseringsprojecten. Hiermee beoogde het Hoofdbestuur zowel de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren als efficiency-verbeteringen te bewerkstelligen. De uitgaven die hiervoor gedaan zijn, zijn binnen de begroting gebleven en inmiddels kan geconstateerd worden dat met vrijwel hetzelfde aantal personeelsleden beduidend meer werk verzet wordt.

Aangezien de partij sterk in beweging is en de dynamiek buiten de partij erg groot is heeft het HB extra voorzieningen getroffen voor de toekomst. Deze zijn gefinancierd uit de verhoogde inkomsten. Deze verhoogde inkomsten zijn, naast de ledengroei, te danken aan de hogere rente-inkomsten als gevolg van de goede liquiditeitspositie.

BEGROTING 1995

Ook in 1995 zullen twee onderwerpen beeldbepalend zijn voor de partij: verkiezingen en reorganisatie. Omdat op het moment van begroten nog geen gedetailleerde voorstellen voor structurele aanpassingen (in partij-organisatie en manier van campagnevoeren) vastgesteld zijn, maar wel duidelijk is dat vertraging op beide fronten ongewenst is, heeft het HB hiervoor ruimte opgenomen in de begroting (f100.000, ondergebracht in voorzieningen). Hiermee worden de kaders aangegeven waarbinnen aanpassingen kunnen plaatsvinden.

Het HB heeft tevens f69.713 gereserveerd voor de versterking van de vermogenspositie van de partij. Deze is tot op heden zwak te noemen. Het bedrag is afkomstig van de voorziening 'toekomstige huisvesting', welke wordt opgeheven. Een in 1993 door de ALV in het leven geroepen stichting 'Huisvestingsvermogen' bewaakt een groot deel van het vermogen.

Aan de voorziening algemeen wordt f25.000 onttrokken t.b.v. de implementatie van reorganisatievoorstellen, voortkomend uit het POR-rapport. Dit bedrag is ondergebracht bij de HB-kosten.

De Democraat kent al jaren achtereen een forse uitgavengroei. Dit wordt mede verklaard door het stijgen van de oplage. Het HB heeft een deel van het Democraat-budget afhankelijk gemaakt van de oplage.

Voorzichtigheid is en blijft geboden bij de prognose van contributie-inkomsten: hoe meer leden, des te lager het gemiddelde bedrag per lid, leert ons de ervaring van andere partijen. Overigens wil het HB de premie voor nieuwe leden handhaven, hiervoor is wederom een bedrag van f 30.000 vrijgemaakt. Het bedrag voor de regiobijdrage stijgt als gevolg van de ledengroei.

De financiële situatie van de partij is redelijk te noemen, m.u.v. de vermogenspositie en het verkiezingsfonds. Deze zullen in de komende jaren versterkt dienen te worden. De liquiditeitspositie is goed, de voorzieningen zijn redelijk op peil.

A. LASTEN

	Jaarrekening 1993	Begroting 1994	Begroting 1995
1.Personeel	630.412	608.650	598.750
2.Secretariaat	214.597	219.390	213.000
3.Huisvesting	12.443	89.845	84.000
4.HB/AR	188.191	153.000	179.250
5.Geschonken de claraties	231.458	250.000	250.000
6.Democraat	144.926	140.000	151.000
7.Publiciteit	10.538	10.000	10.000
8.Peac+proj.	1.553	4.525	5.000
9.Regio's	181.951	195.000	208.000
10.Verkiezings- fonds	75.000	75.000	75.000
11. Premie nieu- we leden	30.000		30.000
12.Subsidie SWB	58.000	58.000	58.000
13.Subsidie PSVI	60.000	60.000	60.000
14.Subsidie JD	25.000	27.500	25.000
15.Accountant	23.238	24.000	20.000
16.Activ. basis en politieke podia	15.670	12.500	12.500
17.Diverse lasten	8.240	5.000	5.000
18.Onvoorzien	2.790	28.000	20.000
19.Voorzieningen	207.000	111.000	105.287
20. Toevoegen aan vermogen			69.713
20.Batig saldo	436	590	0
Totaal lasten	2.125.443	2.072.000	2.179.500

B. BATEN

	Jaarrekening 1993	Begroting 1994	Begroting 1995
1.Contributies	1.787.886	1.750.000	1.850.000
2.Contributies voor- gaande jaren	10.752	1.000	1.000
3.Donaties en schen- kingen	676	1.000	5.000
4.Schenken d.- m.v. declaraties	231.458	250.000	250.000
5.Rente	71.087	50.000	50.000
6.Speciale actie	23.500	20.000	23.500
7.Diverse baten	84	0	0
Totaal baten	2.125.443	2.072.000	2.179.500

Balans per

Activa	31 december 1993	31 december 1992
<i>(in gulden)</i>		
Vaste activa		
Materiële vaste activa		
Kantoorgebouw	-	270.600
Kantoorinrichting en -machines	<u>32.663</u>	<u>56.561</u>
	32.663	327.161
Vlottende activa		
Voorraad brochures enz.	P.M.	P.M.
Vorderingen		
Tweede Kamerfractie	64.197	13.234
Jonge Democraten	2.955	11.332
Stichting Wetenschappelijk Bureau D66	24.144	-
Stichting Politiek Scholings- en Vormingsinstituut D66	32.472	-
Stichting Instituut Vorming en Samenwerking Midden- en Oost-Europa D66	58.455	-
Depotbedrag P.T.T.	8.000	8.000
Contributies 1993, resp. 1992	11.000	30.746
Subsidie omroep	-	8.875
Debiteuren (incl. regio's/afdelingen)	81.281	19.555
Premies sociale verzekeringen (GAK)	-	113
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>65.040</u>	<u>17.596</u>
	347.544	109.451
Deposito	2.000.000	1.500.000
Liquide middelen	<u>372.224</u>	<u>268.248</u>
	2.719.768	1.877.699
	<u>2.752.431</u>	<u>2.204.860</u>

KPMG Klynveld Accountants

Gewaarmerkt als behorende bij
onze verklaring d.d.

25 MEI 1994

Passiva	31 december 1993	31 december 1992
<i>(in gulden)</i>		
Vermogen		
Vereniging:		
- Kapitaal	26.000	24.000
- Algemene reserve	<u>41.907</u>	<u>41.471</u>
	67.907	65.471
Verkiezingsfonds	437.967	263.370
Contributiefonds	148.146	130.196
Oost-Westfonds	<u>1.120</u>	<u>1.120</u>
	587.233	394.686
Voorzieningen		
Toekomstige huisvestingskosten	59.713	88.000
Algemeen	500.000	372.000
RTV-voorziening	9.613	17.609
Landelijk secretariaat	<u>80.107</u>	<u>67.834</u>
	649.433	545.443
Langlopende schulden		
Hypotheek	-	92.743
Kortlopende schulden		
Stichting Wetenschappelijk Bureau D66	-	7.562
Stichting Politiek Scholings- en Vormingsinstituut D66	-	25.817
Stichting Instituut Vorming en Samenwerking Midden- en Oost-Europa D66	-	9.144
Stichting Beheer Huisvestingsvermogen i.o.	134.400	-
Bestuurdersvereniging	33.209	67.059
Vooruitontvangen contributies	721.651	713.744
Aflossing hypotheek	-	13.944
Crediteuren	263.506	50.202
Subsidie omroep	5.110	-
Belastingen en premies sociale verzekeringen (fiscus)	19.730	16.561
Pensioenpremies	158.367	88.987
Overige schulden en overlopende passiva	<u>111.885</u>	<u>113.497</u>
	1.447.858	1.106.517
	<u>2.752.431</u>	<u>2.204.860</u>

Staat van lasten en baten

Lasten <i>(in gulden)</i>	1993		1992
	Werkelijk	Begroting	Werkelijk
Personeelskosten	630.412	631.790	509.787
Kosten secretariaat en huisvestingskosten	227.040	228.500	288.879
- Dotatie voorziening landelijk secretariaat	104.000	-	46.000
- Dotatie voorziening toekomstige huisvestingskosten	4.000	-	-
Kosten Hoofdbestuur en Adviesraad			
- Declaraties middels schenkingen	231.458	100.000	158.720
- Overige declaraties	188.191	85.000	118.083
- Ledenwerfactie	-	-	76.195
Democraat	144.926	106.500	122.069
Publiciteitskosten	10.538	14.000	16.464
Politiek Emancipatie Activerings Centrum	1.553	2.600	4.980
Algemeen			
- Bijdragen aan de regio's	181.951	162.500	127.792
- Bijdrage aan Verkiezingsfonds	75.000	75.000	75.000
- Bijdrage aan Verkiezingsfonds (ledenwerfactie 1994)	30.000	-	-
- Subsidie Stichting Wetenschappelijk Bureau D66	58.000	58.000	58.000
- Subsidie Stichting Politiek Scholings- en Vormingsinstituut D66	60.000	60.000	60.000
- Subsidie Jonge Democraten	25.000	25.000	25.000
- Accountantskosten	23.238	22.000	17.630
- Dotatie voorziening algemeen	103.000	-	46.000
- Activiteiten aan de basis	15.670	12.500	10.804
- Diverse lasten	8.240	5.000	4.207
- Onvoorzien	2.790	16.000	-
Totaal lasten	2.125.007	1.604.390	1.765.610
Voordelig saldo	436	8.110	1.744
Totaal	2.125.443	1.612.500	1.767.354

Baten <i>(in gulden)</i>	1993		1992
	Werkelijk	Begroting	Werkelijk
Algemeen			
- Contributies	1.787.886	1.462.000	1.505.900
- Nagekomen contributies voorgaande jaren	10.752	1.000	1.425
- Diverse bijdragen	676	1.000	2.200
- Schenkingen middels declaraties:			
Boven f 2.500	144.707		
Beneden f 2.500	86.751		
	231.458	100.000	158.720
- Rente	71.087	25.000	63.055
- Opbrengst speciale acties	23.500	23.500	35.777
- Diverse baten	84	-	277
Totaal baten	2.125.443	1.612.500	1.767.354

KPMG Klynveld Accountants

Gewaarmerkt als behorende bij
onze verklaring d.d.

25 MEI 1994

Totaal	2.125.443	1.612.500	1.767.354
---------------	------------------	------------------	------------------

Toelichting

1 Waarderingsgrondslagen en grondslagen voor de resultaatbepaling

Balans per 31 december 1993

1 Tenzij anders vermeld zijn de activa en passiva opgenomen voor de nominale bedragen.

2 Materiële vaste activa

Kantoorgebouw

In 1993 heeft verkoop van het pand aan de Bezuidenhoutseweg plaatsgevonden. De hierbij gerealiseerde boekwinst is in rekening-courant verwerkt met de in 1994 opgerichte Stichting Beheer Huisvestingsvermogen.

Kantoorinrichting en -machines

Opgenomen voor de aanschaffingswaarde, onder aftrek van lineaire afschrijvingen, berekend op basis van de aanschaffingswaarde en de geschatte economische levensduur.

Inventarissen met een aanschaffingswaarde beneden f 5.000 worden ten laste van de staat van lasten en baten gebracht.

Met ingang van 1993 worden investeringen in kantoorinrichting en -machines ten laste van de voorziening landelijk secretariaat gebracht.

3 Vlottende activa

Voorraad brochures enz.

Is P.M. opgenomen.

4 Vermogen

Kapitaal

Het kapitaal wordt jaarlijks opgerent met het gemiddeld behaald rentepercentage op uitgezette gelden, waarbij het bedrag wordt afgerond naar boven op hele duizenden gulden.

Verkiezingsfonds

Betreft naast het saldo ultimo vorig boekjaar, de in het boekjaar ontvangen bijdragen e.d. en een bijdrage uit de partijkas onder aftrek van de uitgaven ter zake van de in het boekjaar gehouden c.q. in de toekomst te houden verkiezingen.

Contributiefonds

Het contributiefonds wordt gevoed door bijdragen van partijleden die in enig jaar f 3.000 of meer aan contributie hebben betaald. Zij zijn voor de duur van hun lidmaatschap vrijgesteld van contributieverplichtingen.

Het contributiefonds wordt jaarlijks opgerent met het gemiddeld behaald rentepercentage op de uitgezette gelden, waarbij het bedrag wordt afgerond naar boven op hele duizenden gulden. Jaarlijks wordt 5% van het fonds aan de in dat jaar ontvangen contributies toegevoegd.

5 Voorzieningen

De voorzieningen algemeen en groot onderhoud worden jaarlijks opgerent met het gemiddeld behaald rentepercentage op uitgezette gelden, waarbij het bedrag wordt afgerond naar boven op hele duizenden gulden.

Toekomstige huisvestingskosten

Deze voorziening is bedoeld om minimaal voor één jaar de huisvestingskosten te kunnen voldoen. In 1993 is ten laste van de toenmalige voorziening groot onderhoud inventaris aangeschaft en zijn tevens verhuiskosten ten laste van deze voorziening gebracht.

Algemeen

Deze voorziening is bedoeld om minimaal één jaar lang met de helft van het personeelsbestand te kunnen blijven functioneren.

RTV-voorziening

Betreft het verschil tussen de ontvangen vergoedingen en de werkelijk uitgegeven bedragen welke krachtens artikel 102 van de Mediawet gereserveerd mogen worden voor de uitzendingen in de komende jaren.

Landelijk secretariaat

Deze voorziening is bedoeld ter dekking van de eenmalige kosten van de verandering en versterking van de centrale organisatie van de partij, in het bijzonder van het landelijk secretariaat en ten behoeve van het doen van investeringen in kantoorinrichting en -machines.

6 Langlopende schulden

Hypotheek

De in 1979 afgesloten hypotheek, oorspronkelijk groot f 350.000 is in 1993 geheel afgelost in verband met verkoop van het pand aan de Bezuidenhoutseweg.

KPMG Klynveld Accountants

Gewaarmerkt als behorende bij
onze verklaring d.d.

25 MEI 1994

Staat van lasten en baten over 1993**1 Lasten**

Komen ten laste van het boekjaar waarop zij betrekking hebben.

2 Afschrijvingen

Kantoorinrichting en -machines: Lineaire afschrijving over de aanschaffingswaarde, c.q. taxatie-waarde: 20-33 1/3% per jaar. In het jaar van aanschaf de helft van het gebruikelijke percentage.

Met ingang van 1993 zijn de aanschaffingen van kantoorinrichting en -machines ten laste van de voorziening landelijk secretariaat gebracht, waardoor de afschrijvingslasten in de toekomst zullen dalen.

3 Pensioenpremie

De Vereniging heeft ingaande 1 januari 1980 een pensioenverzekering afgesloten voor haar werknemers.

Inkoop van jaren vóór 1980 vindt niet plaats.

4 Baten

Als baten van een boekjaar worden verantwoord de op dat boekjaar betrekking hebbende ontvangsten, ook wanneer deze in een ander boekjaar worden ontvangen, met uitzondering van ontvangen giften, donaties en bijdragen waarvoor het kasstelsel wordt gehanteerd.

2 Mutaties rekening-courant bestuurdersvereniging

	31-12-1993	31-12-1992
<i>(in guldens)</i>		
Saldo begin boekjaar, verschuldigd	67.059	88.947
Af: Diverse doorbelastingen	40.195	69.040
Salariskosten incl. pensioenpremie	66.632	40.505
	106.827	109.545
	39.768	20.598
Bij: Door D66 geïnde contributie-gelden	70.187	73.040
Overige inkomsten	-	11.580
Over rekening-courant vergoede rente (8%)	2.790	3.037
	-72.977	87.657
	33.209	67.059

Bestuurdersvereniging**Balans per 31 december 1993***(in guldens)***Activa****Vorderingen**

Rekening-courant D66	33.209
Rekening-courant PSVI	839
Overige vorderingen	510
	<u>34.558</u>

Liquide middelen

22.380

56.938**Passiva****Vermogen**

6.208

Kortlopende schulden

Vooruitontvangen contributies	42.247
Crediteuren en nog te betalen kosten	8.483
	<u>50.730</u>

56.938**Staat van baten en lasten over**

1993

*(in guldens)***Baten**

Contributies	113.392
Activiteiten	14.436
Overige inkomsten	2.191
Rente	3.315
	<u>133.334</u>

Lasten

Salariskosten	66.632
Huisvestingskosten	36.013
Abonnementen D'raad	26.016
Activiteiten	13.503
Overige kosten	561
	<u>142.725</u>

Nadelig saldo

8.201

 Klynveld Accountants

Gewaarmerkt als behorende bij
onze verklaring d.d.

25 MEI 1994

(in guldens)

Vermogen

Voordelig saldo 1992	15.599
Af: Nadelig saldo 1993	-9.391
Stand eind boekjaar	<u>6.208</u>

3 Rente

	1993	1992
(in guldens)		
Ontvangen rente	138.087	115.774
Af: Toegerekende rente	67.000	52.719
	<u>71.087</u>	<u>63.055</u>

Bestuur Politieke Partij Democraten 66
T.a.v. mevrouw N. Stevens
Noordwal 10
2513 EA DEN HAAG

Haarlem, 15 september 1994

Geacht College,

Hierbij verlenen wij u toestemming om onderstaande accountantsverklaring op te nemen bij de (conform bijgaand gewaarmerkt exemplaar) in de congresdemocraat op te nemen jaarrekening 1993 van uw vereniging.

***Accountantsverklaring**

Wij hebben de jaarrekening 1993 van de Vereniging Politieke Partij Democraten 66 te Den Haag gecontroleerd. Dit onderzoek is verricht in overeenstemming met algemeen aanvaarde controlegrondslagen.

Op grond van dit onderzoek zijn wij van oordeel dat deze jaarrekening een getrouw beeld geeft van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Vereniging op 31 december 1993 en van het resultaat over 1993.

In de jaarrekening zijn de jaarrekeningen van de - zelfstandig optredende - regio's en afdelingen niet begrepen.

Haarlem, 25 mei 1994

KPMG Klynveld

Wij adviseren u de accountantsverklaring in aansluiting op de jaarrekening te publiceren. Gaarne ontvangen wij te zijner tijd vier exemplaren van de congresdemocraat.

Hoogachtend,

KPMG Klynveld

Paraaf voor waarmerkingsdoeleinden:

Ref.: Th. Boomsma

J.4.0152
ThB/akn

KPMG Klynveld Accountants

Gewaarmerkt als behorende bij
onze verklaring d.d.

25 MEI 1994

CONGRES 4/5 FEBRUARI

TWEDE CONGRES NIEUWE STIJL

op 4 en 5 februari in Papendal bij Arnhem

CNS is Kiezen voor Discussie

Het Tweede Congres Nieuwe Stijl wordt op 4 en 5 februari 1995 gehouden in Papendal bij Arnhem. Twee dagen lang staan de ontwikkeling van de Sociale Economie en een serie andere thema's centraal. U kunt kiezen uit verschillende discussies over onderwerpen die één ding gemeen hebben: politieke actualiteit. Het idee van het Congres Nieuwe Stijl is dat u zelf uw ideale programma samen stelt. Hoeveel tijd u daarbij inruimt voor sport, ontspanning en, uiteraard, de wandelgangen, staat u geheel vrij. De mogelijkheden zijn aanwezig en natuurlijk kunt u op Papendal ook overnachten. Tegen een zeer schappelijke prijs.

Basisinkomen

Drukbezochte en pittige discussies zijn het doel van dit Congres. Actuele standpuntbepaling staat daarbij centraal. Aangezien D66 deelneemt aan de regering kan het resultaat van het Congres daarom een belangrijke rol spelen voor de toekomst van de sociale zekerheid, de werkgelegenheid en het concurrentievermogen van de Nederlandse economie. Het Congres brengt daartoe nadrukkelijk twee thema's samen. Hoe kan met name aan de onderkant van de arbeidsmarkt een substantieel grotere arbeidsparticipatie geschapen worden zonder het vangnet van de sociale zekerheid af te breken? Kan een basisinkomen hierbij een rol spelen?

Divers aanbod

Het kenmerkende van een Congres Nieuwe Stijl is dat er een enorme diversiteit aan onderwerpen wordt geboden. De deelnemers kunnen zelf hun ideale programma samen stellen. Het hoofdonderwerp wordt plenair en in verschillende deelsessies behandeld. Daarnaast zijn allerlei discussiebijeenkomsten, die qua vorm en inhoud allemaal verschillend van opzet zijn. Van een traditioneel forum met sprekers tot een spectaculair lagerhuisdebat, van milieu tot telematica. Alles kan aan bod komen. In de komende nummers van de Democraat kunt u hierover meer lezen. Overigens zullen, naast alle sessies over actuele en politieke onderwerpen, het SWB, de JD, het opleidingscentrum en de bestuurdersvereniging tevens hun eigen bijeenkomsten hebben.

Tijdens de diverse bijeenkomsten op het congres heeft u tevens de mogelijkheid met Tweede Kamerleden, Europarlementariërs en bewindslieden in debat te gaan.

Op zaterdagavond is er tijd voor cabaret en een groots feest.

De lokatie: Papendal bij Arnhem

Nationaal Sport Centrum Papendal ligt fraai in de bossen bij Arnhem. D66 heeft voor het Congres Nieuwe Stijl het gehele hoofdgebouw ter beschikking. Naast vergaderaccommodatie is er op Papendal ruime gelegenheid voor sport en ontspanning.

Aangezien het congres zich uitstrekt over twee dagen is er uiteraard gelegenheid op Papendal te overnachten van zaterdag op zondag. Er kan gekozen worden uit drie soorten kamers:

1. Een 2-persoons kamer à f 95,- p.p.n. (3-sterren-hotelaccommodatie; bad/douche/toilet); als 1 persoonskamer: f 190,-.
2. Een 2-persoons kamer à f 60,- p.p.n. (sporthotel; douche/toilet); als 1 persoonskamer: f 120,-.
3. Een 4-persoons kamer à f 45,- p.p.n. (sporthotel; centrale wasgelegenheid).

De kamers zijn op zaterdag 4 februari vanaf 12.00 uur beschikbaar. Indien men zich alleen opgeeft voor een 2-persoons kamer wordt men door de congresorganisatie bij iemand ingedeeld. De bon biedt de mogelijkheid om u samen met iemand anders op te geven.

Op zaterdagavond is het mogelijk te dineren in het restaurant op Papendal. Hiervoor kunt u zich ook vantevoren opgeven. De prijs bedraagt f 30,-.

Papendal is per auto zeer goed te bereiken. Het ligt aan de snelweg A12 (Utrecht-Arnhem). Er wordt op

dit moment gewerkt aan een pendeldienst tussen station Arnhem CS en Papendal.

Voor de congresgangers die hun kinderen mee willen nemen: overdag zal er een ruimte worden ingericht als crèche.

Nieuw: inschrijving vooraf

Voor het eerst is het nu mogelijk om u vooraf voor het Congres Nieuwe Stijl in te schrijven en hotelaccomodatie te reserveren. Het is misschien even wennen, maar het is makkelijker, voor u en voor de congresorganisatie. Indien u zich vooraf inschrijft, hoeft u op zaterdagochtend alleen maar uw enveloppe (met daarin uw deelnemersbadge, stemkaart en eventueel kamernummer en/of dinerbon) op te halen en wordt de wachttijd tot een minimum beperkt.

U kunt **DE BON OP DE LAATSTE PAGINA VAN DIT KATERN** invullen en **vóór 15 november** opsturen naar het Landelijk Secretariaat, zodat u verzekerd bent van een kamer. Het congressteam moet namelijk op die datum het aantal kamers aan Papendal bekend maken. Als uw inschrijving is ontvangen, krijgt u een bevestiging met een bijgesloten girobetaalkaart waarop het bedrag is ingevuld dat u moet betalen (toegangspreis + evt. overnachting + evt. diner).

Indien u dat wenst, krijgt u het congresboek voor het congres thuisgestuurd. Op het congres zelf ontvangt u dan hierboven genoemde enveloppe en eventueel uw kamersleutel.

De toegangspreis voor het Congres Nieuwe Stijl bedraagt f 35,- (ook als u maar één dag komt). Iedere deelnemer dient zijn of haar contributie over het jaar 1994 betaald te hebben, anders mag er niet worden gestemd.

Heeft u nog vragen, dan kunt u tijdens kantooruren contact opnemen met het Landelijk Secretariaat, Ralph Jacobs, tel 070 - 3621515.

Het congressteam wenst een ieder nu reeds een prettig congres en: vergeet u zich vooral niet in te schrijven!

Het Congressteam CNS 1995

Zie dus ook de bon op de laatste pagina van dit katern!

BASISINKOMEN / VERZEKERD INKOMEN

Er zal een discussie over basisinkomen worden georganiseerd, zo heeft het hoofdbestuur de partij toegezegd bij de behandeling van het verkiezingsprogramma in februari. Op het tweede CONGRES NIEUWE STIJL op 4 en 5 februari 1995 in Papendal (Arnhem) zal deze belofte worden ingelost.

Binnen de partij zijn hartstochtelijke discussies gevoerd over een basisinkomen.

In 1985 heeft de WWR in een rapport over een toekomstig sociale zekerheidsstelsel een gedeeltelijk basisinkomen bepleit. In regeringskringen schrok men zo van dat revolutionaire voorstel dat het rapport meteen in een la verdween. Toch is het de moeite waard te kijken in hoeverre de ideeën die toen zijn gelanceerd kunnen bijdragen aan een oplossing voor de problemen van de sociale zekerheid in Nederland, nu.

Meer mensen aan het werk, is de boodschap van de regeringsverklaring.

Maar daarin staat ook: alle inspanningen en ingrijpende wijzigingen die het kabinet voorstelt voor de jaren 1994-1996 geven voldoende antwoord op de vraag hoe wij er voor de langere termijn in kunnen slagen een goede sociale zekerheid vorm te geven. Wat voor antwoord heeft D66?

Om een discussie hierover voor te bereiden schrijft Alan Varkevisser van het SWB een inleiding, die in de Democraat van oktober zal verschijnen. In die Democraat staat ook aangegeven hoe de discussie over een basisinkomen gestructureerd zal worden.

Daarnaast wordt een reader samengesteld met artikelen uit kranten en tijdschriften die het thema kunnen verhelderen. Vanaf 1 oktober kan iedereen de reader aanvragen bij het Landelijk Secretariaat, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag, tel.: 070-3621515.

Hiermee hoopt het hoofdbestuur voor voldoende materiaal te hebben gezorgd. Op afdelings- en regiovergaderingen kan zo een vruchtbare discussie plaatsvinden, ter voorbereiding van het congres. Het artikel van het SWB dient als basis voor discussie; het is geen stuk dat gewijzigd via amendementen vastgesteld moet worden!

Hoe de sociale zekerheid in ons land er uit moet zien zo tegen het jaar 2000, daarover moet D66 zich uitspreken. In Papendal op het Congres Nieuwe Stijl, wordt daarvoor een lijn uitgezet.

Doe mee, discussiëer mee, vraag de reader aan en Kom naar

Joan Pieters, secretaris politiek.

VACATURES ALV 60

Eerste kennisgeving van de vacatures waarin de Algemene Ledenvergadering op 4 en 5 februari 1994 zal voorzien.

De kandidaatstelling sluit op **dinsdag 6 december 1994 om 12.00 uur**. Ingevulde kandidaatstellingsformulieren moeten dan binnen zijn bij het landelijk secretariaat. Kandidaatstellingsformulieren zijn verkrijgbaar bij het landelijk secretariaat, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag, tel. 070 - 362 1515. De meeste vacatures ontstaan doordat het lid in het najaar aan het einde van zijn/haar zittingstermijn komt. Op dit moment is nog niet bekend welke leden zich zullen herkandideren. Meer daarover in de volgende Democraat. Profielschets(en) vindt u in de volgende Democraat.

Hoofdbestuur

Vice-voorzitter organisatie (einde 1e termijn)

Regio-HB-leden voor de regio's Overijssel, Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant, Limburg en Flevoland.

Voor informatie over bovenstaande vacatures: bel met Jan la Heij, vice-voorzitter organisatie tel. 058 - 151 915.

Het Hoofdbestuur heeft het recht om een voordracht te doen voor de functies in het Dagelijks Bestuur.

De Algemene Regiovergadering heeft dit zelfde recht voor het Hoofdbestuurslid van de eigen regio.

Bestuur Opleidingscentrum

Voorzitter (einde 1e termijn)

lid (einde laatste termijn)

Info: bel met Leo Pinxten (directeur Opleidingscentrum)
in kantooruren: 070 - 362 1515.

Bestuur Stichting Wetenschappelijk Bureau

lid (einde 1e termijn)

Info: bel met de SWB in kantooruren: 070 - 362 1515.

Financiële commissie

lid (einde laatste termijn)

Info: bel met Ewout Cassee (voorzitter FC 's avonds of in het weekend): 023 249 147.

Geschillencollege

lid (einde laatste termijn)

Info: bel met Marianne van der Ham (voorzitter GC 's avonds of in het weekend): 071 132 236.

Rapportagecommissie

lid (vacature)

Info: bel met Jim van Beusekom (voorzitter RC 's avonds of in het weekend): 070 - 362 0922.

PORTEFEUILLES

D66 IN DE TWEEDE KAMER

D66-fractie Tweede Kamer
Plein 2
2511 CR Den Haag
Telefoon 070-3183066, Telefax 070-3183625

Gerrit Jan Wolffensperger Fractievoorzitter

Louise Groenman Sociale Zaken en werkgelegenheid (volksverzekeringen, pensioenen); Justitie (gelijke behandeling, naamrecht)

Olga Scheltema-de Nie Binnenlandse Zaken (reorganisatie Rijksdienst, bestuurlijke reorganisatie, gem. en prov. wet, grote steden, integraal veiligheidsbeleid, sociale vernieuwing, politie, referendum); Justitie (politie); SoZaWe (bijstandswet); NAAZ (1e woordvoerder)

Arthie Schimmel SoZaWe (werknemersverzekeringen, uitvoeringsorganen, internationale aspecten sociale zekerheid); Financiën (banken en verzekeringen)

Joke Jorritsma-van Oosten VROM (heffingen en belastingen); EZ (energie); OCW (hoger onderwijs, wetenschapsbeleid)

Ursie Lambrechts OCW (algemeen bestuurlijke vraagstukken, basis-, voortgezet en speciaal onderwijs, internationalisering, cultuur)

Gerrit Ybema Financiën (financieel-economisch [1e woordvoerder]); fiscale wetgeving, rijksuitgaven), BuiZa (EMU), NAAZ (fin.ec.)

Machteld Versnel-Schmitz VROM (volkshuisvesting en ruimtelijke ordening); OCW (monumenten, architectuur); V&W (Betuwelijn en hogesnelheidslijn); VWS (jeugdwelzijn); Justitie (kinderbescherming [1e woordvoerder])

Boris Dittrich Justitie (rechterlijke organisatie, gevangeniswezen, reclassering, rechtshulp, strafrecht, privaatrecht, vreemdelingenzaken/asielbeleid), BiZa (minderheden)

Pieter ter Veer Landbouw en Visserij (landbouw [1e woordvoerder], natuur); EZ (groot EZ)

Hubert Fermina VWS (ouderen, gehandicapten, sport, kinderopvang, verplegende en verzorgende beroepen, geestelijke gezondheidszorg, verslavingszorg); SoZaWe (gehandicapten, verplegende en verzorgende beroepen); NAAZ (2e woordvoerder); VROM (ouderen wozoco)

Nicky van 't Riet V&W/VROM (verkeer en vervoer [niet Betuwelijn en hogesnelheidslijn]); VROM (luchtvaart, Schiphol); OCW (cultuur, 2e woordvoerder); BiZa (herindelingen Brabant)

Marijke Augusteijn-Esser VROM/V&W (bodem, afval, mest, milieukeur, waterkwaliteit, stoffenbeleid, luchtverontreiniging), LaNVi (natuur [1e woordvoerder], bosbeheer, landbouw, tuinbouw)

Thom de Graaf BiZa (ambtenarenzaken, staatsrecht, bestuurlijke vernieuwing, hoge colleges van staat / AZ, Rijksdienst); Justitie (criminaliteitsbestrijding, positie/beleid OM, preventiebeleid, wetgevingsbeleid/bestuursrecht, privaatrecht); VROM (milieuhandhaving); BuiZa (3e peiler Schengen)

Marijn de Koning OCW (media, software); EZ (buitenlandse handel); Def (personeel, oefenterreinen)

Bob van den Bos BuiZa (eerste woordvoerder), LaVi/VWS (dierenwelzijn)

Bert Bakker SoZaWe (werkgelegenheid/arbeidsvoorziening, arbeidsvoorwaarden, -verhoudingen, -recht, -inkomensbeleid), OCW (studiefinanciering), VWS (volksgezondheid, inkomensgevolgen); Fin (fin.ec. beleid); BiZa (ABP, ambtenaren)

Jan Hoekema BuiZa (ontwikkelingssamenwerking); Defensie (veiligheidsbeleid, materieel); BiZa (financiën, gemeentelijke herindeling)

Francine Giskes VROM (volkshuisvesting, ruimtelijke ordening); SoZaWe (volksverzekeringen, emancipatie); Fin (fiscale wetgeving)

Guikje Roethof BuiZa (ontwikkelingssamenwerking [1e woordvoerder], VN, CVSE); V&W (telecommunicatie)

Jan Willem van Waning

V&W (natte waterstaat, scheepvaart, maritieme zaken, Noordzee); LaNVI (visserij), BZ (coördinatie EG); VWS (oorlogsslachtoffers)

Stefanie van Vliet

OCW (beroepsonderwijs, volwasseneneducatie); SZW/Just (emancipatie [1e woordvoerder]); VWS (jeugdwelzijn [1e woordvoerder]); Justitie (kinderbescherming)

Roger van Boxtel

VWS (volksgezondheid: stelselherziening, begroting, FOZ, medisch-ethische vraagstukken); BiZa (informatievoorziening, privacybescherming, projecten [GBA, paspoorten], gemeentelijke herindeling)

Jan van Walsem

EZ (midden- en kleinbedrijf, technologie, groot EZ); Fin (Rijksuitgaven (1e woordvoerder)

REGIOINDELING VAN DE TWEEDE-KAMERLEDEN:

Groningen	Olga Scheltema, Pieter ter Veer
Friesland	Gerrit Ybema, Jan Hoekema
Drenthe	Marijke Augusteyn-Esser, Jan Willem van Waning
Overijssel	Bert Bakker, Gerrit Ybema
Flevoland	Hubert Fermina, Jan van Walsem
Gelderland	Thom de Graaf, Louise Groenman
Utrecht	Machteld Versnel, Nicky van 't Riet
Noord-Holland	Gerrit Jan Wolffensperger, Boris Dittrich, Francine Giskes, Stefanie van Vliet
Zuid-Holland	Bert Bakker, Arthie Schimmel, Guikje Roethof
Noord-Brabant	Ursie Lambrechts, Roger van Boxtel
Zeeland	Joke Jorritsma, Marijn de Koning
Limburg	Bob van de Bos, Roger van Boxtel

D66-BEWINDSLIEDEN

Vragen over het beleid van de D66-bewindslieden kunt u stellen aan de afdeling Publieksvoorlichting van de verschillende ministeries, via vermelde nummers.

D66-ministers:

- Buitenlandse Zaken (Hans van Mierlo)	070-3486789
- Justitie (Winniefred Sorgdrager)	070-3707911
- Economische Zaken (Hans Wijers)	070-3798820
- Volksgezondheid, Welzijn en Sport (Else Borst)	070-3407911

D66-staatssecretarissen:

- Binnenlandse Zaken (Jacob Kohnstamm)	070-3026038
- Volkshuisvesting, Ruimt. Ordening en Milieu (Dick Tommel)	070-3393939
- Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (Aad Nuis)	079-531911

D66 IN HET EUROPEES PARLEMENT

Jan Willem Bertens Commissie Buitenlandse Zaken en Veiligheid (voorzitter Sub- commissie Veiligheid en Ontwapening; Commissie Externe Economische Betrekkingen; Commissie Verzoekschriften.

Medewerker: Leon Peijnenburg

Laurens Jan Brinkhorst Begrotingscommissie; Commissie Institutionele Zaken.

Medewerker: Petra van den Boomgaard

Doeke Eisma Commissie Milieu, Volksgezondheid en Consumentenbescherming; Commissie Regionaal Beleid en Ruimtelijke Ordening.

Medewerker: Gerben Jan Gerbrandy

Jopie Boogerd Commissie Sociale Zaken, Werkgelegenheid en Arbeidsmilieu; Commissie voor Economische en Monetaire Zaken en Industriebeleid; Tijdelijke Commissie Werkgelegenheid (Witboek Delors).

Medewerker: Sophie in 't Veld

Medewerker algemeen: Arthur van Buitenen

BESCHOUWINGEN

ALGEMENE POLITIEKE BESCHOUWINGEN

Op 21 september 1994 staat Gerrit Jan Wolffensperger voor de opgave om in zijn eerste optreden als fractievoorzitter van D66 bij de algemene politieke beschouwingen de toon te zetten voor de opstelling die de D66-fractie tegenover het kabinet Kok in gaat nemen. Een neerslag van de inbreng van de fractie drukken wij hierbij in verkorte vorm af. De complete tekst is – tegen verzendkosten – op te vragen bij het Landelijk Secretariaat (070-3621515).

Inleiding

Sinds het debat over de regeringsverklaring drie weken geleden heeft het kabinet zijn eerste wapenfeiten gepresenteerd. De vuurtoren van Schiermonnikoog is weer 24 uur per dag bemand. Nu de carpoolstrook nog. Het is moeilijk om door de romantische waas van de wittebroodsweken heen nu al een oordeel te geven over dit kabinet. De voornemens ogen deugdlijk, maar schokken niet door hun verrassendheid omdat zij rechtstreeks voortkomen uit het regeerakkoord. Het enige echte nieuwe is dat niemand dit kabinet meer voor onmogelijk kan houden.

Na een regeerakkoord met als credo 'herijken van de verhouding tussen collectiviteit en eigen verantwoordelijkheid' kwam er een troonrede met als centrale thema's: soberheid en vernieuwing. Die twee liggen in elkaars verlengde. Laat ik het in mijn eigen woorden zeggen: wij zijn op zoek naar een nieuw, eigentijds evenwicht, tussen enerzijds de werking van de markt, en anderzijds de onvervreembare verantwoordelijkheid van de overheid voor de kwaliteit van onze samenleving. In feite willen we twee dingen tegelijkertijd. We willen de economie de ruimte geven, door grotere vrijheid van onderneming en individu, door minder belemmerende regels, door forse lastenverlichting, met als doel: werkgelegenheid. Maar tegelijkertijd willen we dat de overheid voorop blijft lopen als het gaat om de kwaliteit van onze samenleving. Door het garanderen van sociale zekerheid, veiligheid en zorg voor het milieu.

De kern van het herijken, van het zoeken naar een nieuw evenwicht, ligt in het feit dat die beide doelstellingen kunnen botsen. Omdat marktwerking soms in strijd komt met sociale solidariteit. Omdat lastenverlichting moet worden afgewogen tegen collectieve noden als veiligheid en gezondheidszorg. Omdat vrijheid soms moet worden beperkt door regels die het milieu beschermen. Die noodzakelijke herijking, moeilijk maar fascinerend, was voor D66 de reden om juist dit kabinet te willen. Omdat dit kabinet, door zijn politieke samenstelling, een evenwicht tussen ruimte voor particulier initiatief en overheidsverantwoordelijkheid als het ware van nature in zich herbergt.

Maar eerst moet mij de erkenning van het hart dat in de begroting 1995 een zware opgave besloten ligt. Niet alleen voor de coalitie, maar vooral voor de mensen in Nederland. Van die mensen worden

ontegengesteld offers gevraagd. Door versoering van regelingen zoals de kinderbijslag, studiefinanciering, de WW, en de gezondheidszorg. Wij realiseren ons, dat met name van jongeren een forse prijs wordt gevraagd, al was het maar voor de studiefinanciering. Toch menen wij oprecht dat die prijs ook in hun eigen belang is, omdat we voorzieningen willen die ook in de toekomst houdbaar zijn. En omdat we meer banen willen maken, waarvan juist nieuwkomers op de arbeidsmarkt moeten gaan profiteren.

Werk, werk, werk

Als wij als hoogste prioriteit meer werkgelegenheid willen, dan moeten we beginnen met de erkenning dat die werkgelegenheid in de eerste en belangrijkste plaats wordt gemaakt door een sterke en groeiende economie. En die economie wordt niet hier in Den Haag gemaakt, maar in de ondernemingen, en zelfs die zijn afhankelijk van externe factoren. Werkgelegenheid spreek je niet af, die ontstaat in een dynamisch economisch proces op microniveau.

Natuurlijk speelt de overheid bij dat proces een essentiële rol. Zij moet de voorwaarde scheppen voor een gezonde economische ontwikkeling. Als het gaat om lastenverlichting en sanering van de overheidsfinanciën, scoort het kabinet overtuigend.

Essentieel is dat de overheid het economisch proces zelf de ruimte geeft. Door te stimuleren waar dat nodig is, zodat de economie zich kan vernieuwen in de richting van activiteiten, waarmee we juist in de toekomst sterk zullen staan. Door belemmeringen en verstaringswegen weg te nemen waar dat mogelijk is, zodat economie en arbeidsmarkt flexibeler en dynamischer kunnen worden. Daarom steunen wij met overtuiging voorstellen tot flexibilisering van de winkelsluitingswet, het mededingingsrecht, de vestigingswet, de arbeidstijdenwet, de regeling voor uitzendbureaus, de algemeen verbindendverklaring, en in het algemeen het voornemen om regelgeving en administratieve druk te verminderen. (...)

Voortgaande loonmatiging is noodzakelijk om het aantal banen te vergroten. Maar ook hier moeten we ons ervan bewust zijn dat loonvorming in deze tijden geen centraal sturingsinstrument meer is, maar dat zij tot stand komt in bedrijven en bedrijfstakken. (...)

Ondertussen moet ook worden ingespeeld op de behoefte aan nieuwe arbeidspatronen die ontstaat door emancipatie en individualisering. Mensen verlangen terecht een grotere vrijheid om zelfstandig vorm te geven aan hun arbeidsrelaties, en het is nu zaak om de regelgeving daaraan aan te passen. Mijn fractie vraagt van het kabinet concrete voorstellen om de basisafrek voor kostwinners af te schaffen. Individualisering van regelgeving is ook nodig op pensioengebied.

Sociale zekerheid

Ik heb hiervoor gesproken over de spanning die zich kan voordoen tussen marktwerking en de kwaliteit van de samenleving. Die spanning is terug te vinden in de discussie over de toekomst van onze sociale zekerheid. Een fatsoenlijk en rechtvaardig systeem van sociale zekerheid, met solidariteit als wezenlijk element, is essentieel voor de kwaliteit van die samenleving. Maar ook hier zullen we moeten herijken, om het draagvlak te vergroten en het systeem tegen de toekomst bestand te laten zijn. Het vertrekpunt daarbij is, dat ons sociaal systeem teveel mogelijkheden is gaan bieden voor het afwentelen van verantwoordelijkheden op de collectiviteit. Die verantwoordelijkheid moet weer terug naar degenen die hem zelf kunnen dragen en ook daadwerkelijk kunnen beïnvloeden.

Zij moeten hun eigen belang krijgen bij een sober beroep op de sociale zekerheid. In de herijking van het sociale stelsel zullen we ervoor moeten waken dat we niet doorschieten naar ieder voor zich en de markt voor ons allen. (...)

Naar ons idee is het evenwicht tussen markt en solidariteit bij dit kabinet in goede handen.

Milieu

Ik kom aan een ander aspect dat in hoge mate bepalend is voor de kwaliteit van onze samenleving, niet alleen in het heden maar vooral in de toekomst, en dat is de duurzaamheid, of anders gezegd: de zorg voor het milieu. Hier nu ligt een terrein waar ook een terugtrekkende overheid juist méér taken en verantwoordelijkheden aan zich zal moeten trekken. Juist de zorg voor het milieu kan niet zonder meer aan het marktmechanisme worden overgelaten. In de eerste plaats omdat milieuschade nog onvoldoende in economische kostenberekeningen wordt betrokken. In de tweede plaats omdat het economisch proces zich richt op het hier en nu van de markt, terwijl milieuschade zich vaak elders en later manifesteert. (...)

Het gaat niet goed met het verkeers- en vervoersbeleid. De mobiliteit neemt onverminderd toe en dan ook nog in de verkeerde vorm: meer in de auto, en minder in het openbaar vervoer. Het is een schrale troost dat de minister van Verkeer en Waterstaat het rekeningrijden weer in haar pakket te bespreken maatregelen heeft opgenomen. De aangekondigde maatregelen zullen echter niet voldoende zijn. Wij verwachten van de minister dan ook een aanvullend pakket maatregelen om het autogebruik te verminderen en gebruik van het openbaar vervoer te vergroten. (...)

In de samenhang tussen ruimtelijke ordening, milieu en bouwbeleid zal het duurzaam bouwen verder

vorm moeten krijgen. Waarschijnlijk wordt het bouwen daardoor iets duurder, maar daarvoor wordt compensatie geboden door bijvoorbeeld verminderd energie- en watergebruik. (...)

De D66-fractie bepleit al geruime tijd verschuiving van de belastinggrondslag naar milieubelastende activiteiten. Niet als lastenverzwaring, maar als verschuiving, met een positieve invloed op het milieu en op de directe arbeidskosten.

Over de positieve veranderingen bij het Fonds Economische Structuurversterking heb ik al eerder gesproken. Bodemsanering en natuurbehoud worden gezien als logische partners in de versterking van de economische structuur.

Veiligheid

Essentieel voor de kwaliteit van de samenleving is de veiligheid op straat. Een stijgende onveiligheid tast die kwaliteit niet alleen rechtstreeks aan, maar ook indirect, doordat gevoelens van angst en onveiligheid het vertrouwen in de overheid ondermijnen. Het garanderen van die veiligheid behoort tot de onvervreemdbare taken van de overheid al mag en moet zij daarbij zeker een beroep doen op medewerking van alle betrokkenen.

In de afgelopen kabinetsperiode heeft het wetgevingsaspect grote aandacht gekregen. D66 heeft de voorstellen grotendeels gesteund, maar wij menen dat de grens van wat je met wetgeving kunt bereiken vrijwel is bereikt. Nog verder inzetten op wetgeving als instrument voor criminaliteitsbestrijding leidt al gauw tot voorstellen die doorslaan naar rechtshandhaving ten koste van rechtsbescherming van de individuele burger. Evenwicht tussen rechtshandhaving en rechtsbescherming is eveneens essentieel voor de kwaliteit van onze samenleving. (...)

Steeds dringender wordt intussen de noodzaak, om voor nieuwe opsporingsmethoden grenzen te formuleren die in het recht zijn verankerd.

De organisatie van politie en justitie vinden wij de grootste prioriteit voor de komende periode. (...)

Dat alles neemt niet weg dat ook de capaciteit van de politie, en van de opeenvolgende schakels in de keten tot de gevangenis capaciteit toe, fors moeten worden uitgebreid.

Stad en land

De kwaliteit van de samenleving op het platteland zal de voortdurende aandacht van dit kabinet moeten krijgen. Wij verwachten van de minister van LNV concrete plannen voor plattelandsvernieuwing.

Maar de grote steden zijn als het ware de etalage van de kwaliteit van onze samenleving. Het contrast tussen de positieve en de negatieve kanten van de grootstedelijke samenleving wordt steeds groter. Enerzijds centra van werkgelegenheid, maatschappelijke activiteiten en cultuur. Anderzijds centra van verpaupering, werkeloosheid en uitzichtloosheid. Ons aller opgave is om deze tweedeling van de steden te voorkomen, en waar nodig terug te draaien.

De overheid

Essentieel voor de kwaliteit van de samenleving is ook kwaliteit van de overheid.

Eén aspect daarvan is de bestuurlijke organisatie van ons land. Die moet helder en democratisch gelegitimeerd zijn en zo opgezet, dat bestuurlijke energie niet wordt verspild. Wij steunen het voornemen van dit kabinet om in de regio's Rotterdam, Amsterdam en Den Haag stadsprovincies in te stellen, maar vinden dat niet voldoende. Ook voor de andere BON-gebieden zou het streven daarop gericht moeten zijn. De onzekerheid over de toekomstige bestuurlijke structuur kan niet te lang blijven voortbestaan. Daarmee gaat teveel bestuurlijke energie verloren. (...)

Waar het de kwaliteit van de samenleving betreft vraagt mijn fractie tot slot bijzondere aandacht voor de betekenis van kunst en cultuur in een tijdperk waarin mensen op zoek zijn naar nieuwe verbanden. Kunst is geen randversiersel van de samenleving, maar vormt het hart daarvan. De dreigende bezuinigingen op het cultuurbeleid verdragen zich daar niet mee, en zijn in strijd met de intenties van het regeerakkoord. Ook na bestudering van de Miljoenennota blijft mijn fractie zich zorgen maken. Wij ontwaren tussen de cijfers alleen maar minder, nergens méér. (...)

De toekomst van de Europese Unie

De discussie over de toekomst van Europa wordt gedomineerd door twee sleutelbegrippen: verdieping en verbreding. We willen verdieping door intensievere samenwerking, ook op nieuwe beleidsterreinen als internationale veiligheid, en door versterking van de democratische legitimatie van de Unie. We willen ook verbreding door toetreding van nieuwe lidstaten, niet alleen uit economische motieven, maar ook uit overwegingen van Europese solidariteit en stabiliteit. (...) Voor de voortgang van het eenwordingsproces is noodzakelijk, dat wij verdieping en verbreding op ingenieuze wijze met elkaar combineren. En dan doemt als onvermijdbare consequentie een Europa van verschillende snelheden op. (...)

ontegenzeggelijk offers gevraagd. Door versoering van regelingen zoals de kinderbijslag, studiefinanciering, de WW, en de gezondheidszorg. Wij realiseren ons, dat met name van jongeren een forse prijs wordt gevraagd, al was het maar voor de studiefinanciering. Toch menen wij oprecht dat die prijs ook in hun eigen belang is, omdat we voorzieningen willen die ook in de toekomst houdbaar zijn. En omdat we meer banen willen maken, waarvan juist nieuwkomers op de arbeidsmarkt moeten gaan profiteren.

Werk, werk, werk

Als wij als hoogste prioriteit meer werkgelegenheid willen, dan moeten we beginnen met de erkenning dat die werkgelegenheid in de eerste en belangrijkste plaats wordt gemaakt door een sterke en groeiende economie. En die economie wordt niet hier in Den Haag gemaakt, maar in de ondernemingen, en zelfs die zijn afhankelijk van externe factoren. Werkgelegenheid spreek je niet af, die ontstaat in een dynamisch economisch proces op microniveau.

Natuurlijk speelt de overheid bij dat proces een essentiële rol. Zij moet de voorwaarde scheppen voor een gezonde economische ontwikkeling. Als het gaat om lastenverlichting en sanering van de overheidsfinanciën, scoort het kabinet overtuigend.

Essentieel is dat de overheid het economisch proces zelf de ruimte geeft. Door te stimuleren waar dat nodig is, zodat de economie zich kan vernieuwen in de richting van activiteiten, waarmee we juist in de toekomst sterk zullen staan. Door belemmeringen en verstarringen weg te nemen waar dat mogelijk is, zodat economie en arbeidsmarkt flexibeler en dynamischer kunnen worden. Daarom steunen wij met overtuiging voorstellen tot flexibilisering van de winkelsluitingswet, het mededingingsrecht, de vestigingswet, de arbeidstijdenwet, de regeling voor uitzendbureaus, de algemeen verbindendverklaring, en in het algemeen het voornemen om regelgeving en administratieve druk te verminderen. (...)

Voortgaande loonmatiging is noodzakelijk om het aantal banen te vergroten. Maar ook hier moeten we ons ervan bewust zijn dat loonvorming in deze tijden geen centraal sturingsinstrument meer is, maar dat zij tot stand komt in bedrijven en bedrijfstakken. (...)

Ondertussen moet ook worden ingespeeld op de behoefte aan nieuwe arbeidspatronen die ontstaat door emancipatie en individualisering. Mensen verlangen terecht een grotere vrijheid om zelfstandig vorm te geven aan hun arbeidsrelaties, en het is nu zaak om de regelgeving daaraan aan te passen. Mijn fractie vraagt van het kabinet concrete voorstellen om de basisafrek voor kostwinners af te schaffen. Individualisering van regelgeving is ook nodig op pensioengebied.

Sociale zekerheid

Ik heb hiervoor gesproken over de spanning die zich kan voordoen tussen marktwerking en de kwaliteit van de samenleving. Die spanning is terug te vinden in de discussie over de toekomst van onze sociale zekerheid. Een fatsoenlijk en rechtvaardig systeem van sociale zekerheid, met solidariteit als wezenlijk element, is essentieel voor de kwaliteit van die samenleving. Maar ook hier zullen we moeten herijken, om het draagvlak te vergroten en het systeem tegen de toekomst bestand te laten zijn. Het vertrekpunt daarbij is, dat ons sociaal systeem teveel mogelijkheden is gaan bieden voor het afwentelen van verantwoordelijkheden op de collectiviteit. Die verantwoordelijkheid moet weer terug naar degenen die hem zelf kunnen dragen en ook daadwerkelijk kunnen beïnvloeden.

Zij moeten hun eigen belang krijgen bij een sober beroep op de sociale zekerheid. In de herijking van het sociale stelsel zullen we ervoor moeten waken dat we niet doorschieten naar ieder voor zich en de markt voor ons allen. (...)

Naar ons idee is het evenwicht tussen markt en solidariteit bij dit kabinet in goede handen.

Milieu

Ik kom aan een ander aspect dat in hoge mate bepalend is voor de kwaliteit van onze samenleving, niet alleen in het heden maar vooral in de toekomst, en dat is de duurzaamheid, of anders gezegd: de zorg voor het milieu. Hier nu ligt een terrein waar ook een terugtrekkende overheid juist méér taken en verantwoordelijkheden aan zich zal moeten trekken. Juist de zorg voor het milieu kan niet zonder meer aan het marktmechanisme worden overgelaten. In de eerste plaats omdat milieuschade nog onvoldoende in economische kostencalculaties wordt betrokken. In de tweede plaats omdat het economisch proces zich richt op het hier en nu van de markt, terwijl milieuschade zich vaak elders en later manifesteert. (...)

Het gaat niet goed met het verkeers- en vervoersbeleid. De mobiliteit neemt onverminderd toe en dan ook nog in de verkeerde vorm: meer in de auto, en minder in het openbaar vervoer. Het is een schrale troost dat de minister van Verkeer en Waterstaat het rekeningrijden weer in haar pakket te bespreken maatregelen heeft opgenomen. De aangekondigde maatregelen zullen echter niet voldoende zijn. Wij verwachten van de minister dan ook een aanvullend pakket maatregelen om het autogebruik te verminderen en gebruik van het openbaar vervoer te vergroten. (...)

In de samenhang tussen ruimtelijke ordening, milieu en bouwbeleid zal het duurzaam bouwen verder

vorm moeten krijgen. Waarschijnlijk wordt het bouwen daardoor iets duurder, maar daarvoor wordt compensatie geboden door bijvoorbeeld verminderd energie- en watergebruik. (...)

De D66-fractie bepleit al geruime tijd verschuiving van de belastinggrondslag naar milieubelastende activiteiten. Niet als lastenverzwaring, maar als verschuiving, met een positieve invloed op het milieu en op de directe arbeidskosten.

Over de positieve veranderingen bij het Fonds Economische Structuurversterking heb ik al eerder gesproken. Bodemsanering en natuurbehoud worden gezien als logische partners in de versterking van de economische structuur.

Veiligheid

Essentieel voor de kwaliteit van de samenleving is de veiligheid op straat. Een stijgende onveiligheid tast die kwaliteit niet alleen rechtstreeks aan, maar ook indirect, doordat gevoelens van angst en onveiligheid het vertrouwen in de overheid ondermijnen. Het garanderen van die veiligheid behoort tot de onvervreemdbare taken van de overheid al mag en moet zij daarbij zeker een beroep doen op medewerking van alle betrokkenen.

In de afgelopen kabinetsperiode heeft het wetgevingsaspect grote aandacht gekregen. D66 heeft de voorstellen grotendeels gesteund, maar wij menen dat de grens van wat je met wetgeving kunt bereiken vrijwel is bereikt. Nog verder inzetten op wetgeving als instrument voor criminaliteitsbestrijding leidt al gauw tot voorstellen die doorslaan naar rechtshandhaving ten koste van rechtsbescherming van de individuele burger. Evenwicht tussen rechtshandhaving en rechtsbescherming is eveneens essentieel voor de kwaliteit van onze samenleving. (...)

Steeds dringender wordt intussen de noodzaak, om voor nieuwe opsporingsmethoden grenzen te formuleren die in het recht zijn verankerd.

De organisatie van politie en justitie vinden wij de grootste prioriteit voor de komende periode. (...)

Dat alles neemt niet weg dat ook de capaciteit van de politie, en van de opeenvolgende schakels in de keten tot de gevangenis capaciteit toe, fors moeten worden uitgebreid.

Stad en land

De kwaliteit van de samenleving op het platteland zal de voortdurende aandacht van dit kabinet moeten krijgen. Wij verwachten van de minister van LNV concrete plannen voor plattelandsvernieuwing.

Maar de grote steden zijn als het ware de etalage van de kwaliteit van onze samenleving. Het contrast tussen de positieve en de negatieve kanten van de grootstedelijke samenleving wordt steeds groter. Enerzijds centra van werkgelegenheid, maatschappelijke activiteiten en cultuur. Anderzijds centra van verpaupering, werkeloosheid en uitzichtloosheid. Ons aller opgave is om deze tweedeling van de steden te voorkomen, en waar nodig terug te draaien.

De overheid

Essentieel voor de kwaliteit van de samenleving is ook kwaliteit van de overheid.

Eén aspect daarvan is de bestuurlijke organisatie van ons land. Die moet helder en democratisch gelegitimeerd zijn en zo opgezet, dat bestuurlijke energie niet wordt verspild. Wij steunen het voornemen van dit kabinet om in de regio's Rotterdam, Amsterdam en Den Haag stadsprovincies in te stellen, maar vinden dat niet voldoende. Ook voor de andere BON-gebieden zou het streven daarop gericht moeten zijn. De onzekerheid over de toekomstige bestuurlijke structuur kan niet te lang blijven voortbestaan. Daarmee gaat teveel bestuurlijke energie verloren. (...)

Waar het de kwaliteit van de samenleving betreft vraagt mijn fractie tot slot bijzondere aandacht voor de betekenis van kunst en cultuur in een tijdperk waarin mensen op zoek zijn naar nieuwe verbanden. Kunst is geen randversiersel van de samenleving, maar vormt het hart daarvan. De dreigende bezuinigingen op het cultuurbeleid verdragen zich daar niet mee, en zijn in strijd met de intenties van het regeerakkoord. Ook na bestudering van de Miljoenennota blijft mijn fractie zich zorgen maken. Wij ontwaren tussen de cijfers alleen maar minder, nergens méér. (...)

De toekomst van de Europese Unie

De discussie over de toekomst van Europa wordt gedomineerd door twee sleutelbegrippen: verdieping en verbreding. We willen verdieping door intensievere samenwerking, ook op nieuwe beleidsterreinen als internationale veiligheid, en door versterking van de democratische legitimatie van de Unie. We willen ook verbreding door toetreding van nieuwe lidstaten, niet alleen uit economische motieven, maar ook uit overwegingen van Europese solidariteit en stabiliteit. (...) Voor de voortgang van het eenwordingsproces is noodzakelijk, dat wij verdieping en verbreding op ingenieuze wijze met elkaar combineren. En dan doemt als onvermijdbare consequentie een Europa van verschillende snelheden op. (...)

Administratienummer(=lidnummer):

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer (overdag):
('s avonds):

Samen met:

Administratienummer:

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer (overdag):
('s avonds):

Ja, ik meld mij aan:

Ik ben aanwezig: zaterdag zondag hele weekend

Ik blijf overnachten: Ja Nee

Soort kamer:

2-persoonskamer à f 60,- p.p.p.n.

bovengenoemde kamer voor één persoon à f 120,-.

2-persoonskamer à f 95,- p.p.p.n.

bovengenoemde kamer voor één persoon à f 190,-.

4-persoonskamer à f 45,- p.p.p.n.

Ik geef mij op voor het diner op zaterdag à f 30,- p.p.: Ja Nee

Ik zou graag het congresboek ontvangen : Ja Nee

Ik zou graag gebruik willen maken van kinderopvang: Zo ja, welke dag(en).....
en om hoeveel kinderen gaat het.....?

Indien deze bon voor het inschrijven van meerdere personen wordt gebruikt graag
ALLE gegevens en bijzonderheden duidelijk vermelden.

Als u niet wilt overnachten maar wel het congres wilt bezoeken vul deze bon dan toch
in.

In verband met reserveringen is het beslist noodzakelijk dat u zich voor 15
NOVEMBER aanmeldt.

Stuur deze bon naar het Landelijk Secretariaat D66, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag
onder vermelding van Reservering Congres Nieuwe Stijl.

Voor informatie kunt u bellen naar het Landelijk Secretariaat: 070-3621515,
Ralph Jacobs.

Handtekening:

Jaargang 27, nummer 8, 31 oktober 1994, Uitgave van de politieke partij Democraten 66

Studeren, opvoeden, werken: flexibilisering troef

Flexibilisering van arbeid:

- Bert Bakker over starheid
in arbeidsverhoudingen
- Het Europees perspectief
van Jopie Boogerd

3

D66 en milieu volgens
nieuw Kamerlid
Marijke Augusteijn

6

Afdelingsbestuurders
bijein in
Bodegraven

7

Nieuwe lichte politiek medewerkers:

Opbouwen, inlezen
en keihard
werken

8

Katern

Adviesraad
Opleidingscentrum
Wetenschappelijk
Bureau
Congres Nieuwe Stijl
Kandidaten Eerste
Kamer

Breng uw stem voor de
Eerste-Kamerlijst uit!

De tiende penning

Hoe staat het met D66 na de verkiezingsoverwinning en de kabinetsformatie? Als die vraag je gesteld wordt net nadat je het rapport over de aanpassing van de partij-organisatie hebt ontvangen, dan ga je daar uiteraard gretig op in. Maar als je vervolgens met enige bezieling betoogt dat de betrokkenheid van alle vrijwilligers binnen de partij financieel ondersteund zou moeten worden... Dat zoiets uit een vrijwillige, doch substantiele bijdrage van de Democratische volksvertegenwoordigers zou moeten worden betaald... Ja, dan raak je een gevoelige snaar. Talk of the town, zogezegd. Vandaar dit kleine beschouwende stukje. Over de zin en onzin van een afdracht aan de partijkas door diegenen die onze partij mogen representeren op de verschillende bestuurlijke niveaus die Nederland rijk is. Zoals bekend is D66 een partij met een betrekkelijk gering aantal leden. Het ledenbestand telt nu ongeveer 15.000 mensen. Ruim genoeg om de verantwoordelijkheden van een politieke partij op alle niveaus waar te maken, waar het de kwaliteitsvraag betreft. Maar onvoldoende om alle daaruit voortvloeiende eisen te bekostigen. Op lokaal en provinciaal niveau is dit het meest merkbaar. Het runnen van de afdeling of het voeren van een campagne met als enige inkomstenbron de afdracht van het landelijke niveau, is onmogelijk. Dus wordt er, naast op de inzet, ook nog eens beroep gedaan op de portemonnaie van vrijwilligers. In veel regio's en afdelingen heeft dit in de loop van de rijke D66-geschiedenis dan ook al geleid tot instelling van een regeling tot afdracht van een deel van de inkomsten uit staten- of raadsvergoeding. Het probleem dat zich nu blijkt voor te doen is dat het tere onderwerp 'geld' niet overal eender geregeld is en dat het niet duidelijk is wie hierover zeggenschap zou moeten hebben. Laat ik proberen een paar uitgangspunten te schetsen:

1. Een deel van het geld dat door de gekozenen bijeengebracht wordt, zou ten goede moeten komen aan hun afdeling zodat die goed kan functioneren. Daardoor wordt immers ook de volgende (her)verkiezing mogelijk gemaakt;
2. Voor een goed functioneren van de eigen fractie is soms een eigen (afdracht)systeem noodzakelijk, afhankelijk van de groepssamenstelling en organisatiegraad;
3. Het percentage van de afdracht is arbitrair te stellen op 10 procent van de genoten vergoeding, exclusief de onkosten. Hiermee wordt aangesloten op het fiscale maximum dat voor aftrek in aanmerking zou komen wanneer deze vergoeding de enige inkomstenbron vormt. Het lijkt bovendien een vaak gehanteerd percentage. Het is duidelijk dat het vrijwillig is maar tegelijk uitgaat van een morele verplichting;
4. Bij de wedde van wethouders of gedeputeerden moet er van worden uitgegaan dat dit inclusief de vergoeding voor het raads- of statenlidmaatschap is. Het lijkt dan niet onredelijk het percentage vast te stellen op 15;
5. Voor kamerleden liggen de zaken net iets gecompliceerder. Er kan niet (meer) worden gesteld dat dit werk naast een normale baan kan worden gedaan. Daarom moet een deel van de vergoeding worden vrijgesteld. Als dat deel op 90.000 gulden wordt gesteld, en op de rest de 10-procentsregel wordt toegepast, dan zal de vergelijking met de raadsvergoeding in grote steden aardig opgaan.

Voor- en tegenstanders zijn snel te vinden. Maar de noodzaak van afdrachten behoeve van de partijorganisatie is onomstreden. De aperte tegenstanders zouden met een regeling trouwens een makkelijker afweging kunnen maken wanneer er weer eens een acceptgiro voor een extra storting door de bus valt!

Wim Vrijhoef

Klankbord

Voor de nieuwe voorzitter van de Adviesraad (AR), Paul Wessels, is het een come-back: hij was eind jaren zeventig al een paar jaar lid en maakte ook deel uit van de voorlopige AR. Tien jaar lang zat hij in de gemeenteraad van Genep, waar hij tot dit voorjaar wethouder was. Daarna kwam het CDA er weer aan de macht. In 1982 verscheen tot schrik van velen (R)Appel, een fundamenteel manifest met de aanhef 'Democraten 66: duidelijk blijven'. Paul Wessels was een van de ondertekenaars, samen met de - helaas vroeg overleden - Kees Spigt, Stijn Verbeek, Ernst van Altena, Herman Cohen Jehoram en - wie herinnert zich dat nog - Hans Wijers, de huidige minister van Economische Zaken. Zij deden daarmee een beroep op de partij die te weinig had gedaan aan in- en extern 'onderhoud', niet geleerd had met de eigen bewindslieden om te gaan en een slechte relatie had met de pers. De partij ging in dat jaar van zeventien naar zeven zetels en een groep van 33 D66'ers verzon op een legendarische bijeenkomst in Driebergen een lijst: Hans van Mierlo moest de kar weer gaan trekken. Het congres in Musis Sacrum volgde met de onvolprezen bordenoptocht. Van Mierlo ging naar de Eerste Kamer en vandaar uit werd 'Een reden van bestaan' geschreven. En de partij begon weer op te staan. Wessels heeft het allemaal meegemaakt. Over het belang van de AR zegt hij: "Het zal de komende periode een flinke klus zijn om Tweede- en Eerste-Kamerfracties en de bewindslieden door één deur te krijgen. De AR vormt daarin een belangrijke schakel. Als platform voor discussie, als klankbord door het geven van gevraagde en ongevraagde adviezen en als imago-bewaker van D66." Geen verkleining van de AR naar twaalf leden zoals de HB-commissie Partij-organisatie wil? "Nee, aan het aantal moet je niet knagen. Een groep van vijftig is representatief voor de partij."

Marie-Louise Tiesinga

**Komt naar de Algemene Ledenvergadering
op zaterdag 5 november in Zwolle!
Zie achterpagina.**

Kamerlid Bert Bakker over flexibilisering van arbeid: “Zelf bepalen welk deel van je leven je werkt”

Het gaat weer beter in Nederland. Dat zou je tenminste kunnen opmaken uit de deze zomer gepresenteerde cijfers van onder meer Wolters Kluwer, KLM en Hoogovens. Maar tegelijk blijft het aantal mensen zonder baan zeer hoog. En daarmee de druk van belastingen en premies. Wie wel werkt neemt steeds minder genoegen met de flexibiliteit van 25 vrije dagen per jaar, waarvan 15 dagen op te nemen in juli of augustus. De wens om naast een baan een kind op te voeden of een studie te volgen neemt toe. Flexibilisering zou de oplossing van alle problemen zijn: het helpt meer mensen aan werk en de mensen die werken, krijgen meer ruimte om hun baan te combineren met andere activiteiten. Een interview met Bert Bakker, sinds 3 mei lid van de Tweede Kamer voor D66, over de positieve en negatieve gevolgen van flexibilisering en wat er vanuit de politiek gedaan kan worden om de starheid in de arbeidsverhoudingen te doorbreken.

Wat voor consequenties heeft flexibilisering?

“In ieder geval veel consequenties, het hangt ook van het standpunt af van waaruit je het bekijkt. Gezien vanuit de kant van de economie gaat het om het verbeteren van de werking van de arbeidsmarkt. Zoals versoepeling van het ontslagrecht, meer ruimte voor uitzendbureaus en flexibeler arbeidscontracten. Bij dat laatste kun je denken aan minder strikte regels voor werken op onregelmatige tijden, zoals 's avonds en op zondag. Dat moet mogelijk zijn zonder dat er direct hoge overwerkvergoedingen of onregelmatigheidstoelagen betaald moeten worden. Het doel is natuurlijk om meer mensen aan een betaalde baan te helpen. Dat is essentieel om ons sociale stelsel overeind te kunnen houden. Dat is de puur economische invalshoek. Maar als D66 zien we flexibilisering veel breder: de mogelijkheid om zelf te bepalen welk deel van de dag, van de week, van het jaar of voor mijn part van je leven je wilt werken. Als werknemer moet je een tijd iets anders kunnen doen. Bijvoorbeeld een kind opvoeden of een studie volgen. Momenteel is er al het ouderschapsverlof, maar dat kun je veel verder uitbouwen. Wat dat betreft zijn niet alleen de wensen van werkgevers, maar ook die van werknemers tegenwoordig heel anders. Flexibilisering hoort naar twee kanten te werken.”

Wil D66 dat bereiken door meer wettelijke regelingen?

“Niet in de eerste plaats, omdat ik denk dat je die dingen maar heel beperkt vanuit Den Haag kunt regelen. Dat moet per bedrijfstak of per bedrijf worden geregeld in de CAO of bijvoorbeeld via de ondernemingsraad. De be-

drijfstak moet het zelf willen, zowel de werknemers als de werkgevers. Wat betreft zijn er grote verschillen tussen bedrijven.”

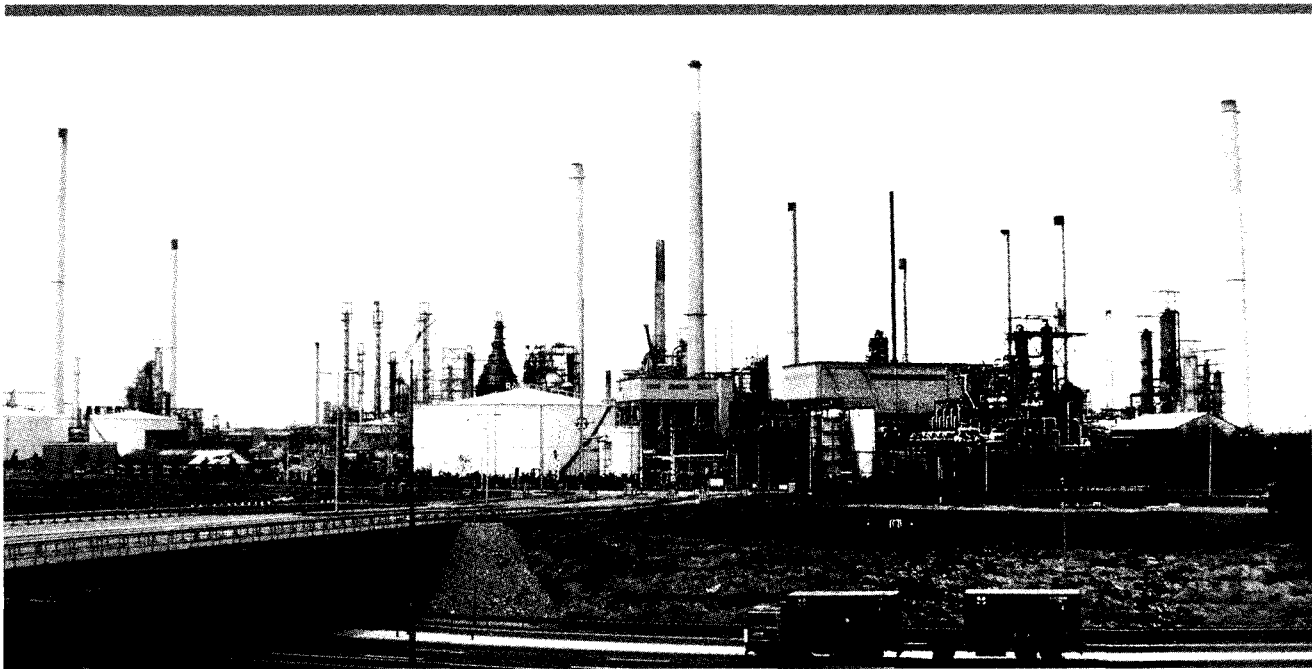
Bakker vindt dat Den Haag zich allereerst moet toelagen op het wegnemen van wettelijke belemmeringen voor flexibilisering. Een belangrijke belemmering vormt de wetgeving voor pensioenen: wie korter gaat werken, ziet zijn pensioenaanspraken dalen, ook over de periode waarover wel de volle tijd is gewerkt. Maar de pensioenwetgeving kent nog belemmeringen om dat beter te regelen.”

“Meer in het algemeen moet je streven naar een evenwicht tussen wat Den Haag door middel van wetten nastreeft en wat men in het bedrijfsleven wil. Het is verkeerd om door middel van wetten zaken door te drukken. De ar-

beidsvoorwaarden zijn nu eenmaal het primaat van de werkgevers en de werknemers - niet alleen in Nederland, maar ook in de rest van de wereld - en daar kan de overheid maar heel beperkt invloed op uitoefenen, zeker niet met wetgeving. De overheid kan natuurlijk wel zorgen dat het op de agenda komt, kan de discussie stimuleren en moet het voorbeeld geven: tenslotte is ze zelf ook een grote werkgever.”

Een ander punt is de kinderopvang, die essentieel is om meer vrouwen in de gelegenheid te stellen te werken. Moeten de opvangmogelijkheden worden uitgebreid?

Beslist, daarom hebben we er ons best voor gedaan dat de passage daarover in het Regeerakkoord is blijven staan.

Verdere uitbreiding zullen we ook blijven steunen."

Bakker heeft zich geërgerd aan de discussie over tweeverdieners van de afgelopen weken. Hij vindt dat tweeverdieners maar eens als norm beschouwd moeten gaan worden, niet als uitzonderingen die extra zwaar moeten worden belast. De huidige kostwinnerstoeslagen mogen van Bakker zo snel mogelijk worden afgeschaft.

Toch ziet hij de discussie over tweeverdieners als minder essentieel dan de dreigende ontwikkeling van een onderklasse in Nederland. Die onderklasse wordt gevormd door mensen die al lang zonder werk zijn en ook nauwelijks een kans op de arbeidsmarkt hebben. Bakker: "Natuurlijk kun je gaan discussieren over het arbeidsethos. Ik vraag me ook af of werken nu zo gelukkig maakt. Maar welke dienst bewijst je die mensen daarmee, als je weet dat in de praktijk betaald werk vaak de beste voorwaarde is voor actieve deelname aan de samenleving? Bovendien bestaat de groep langdurig werklozen voor een groot deel uit migranten en voor migranten is het arbeidsethos vaak nog veel sterker."

Maar is er werk? Bakker wil een lans breken voor dienstverlenend werk, 'domestic services' genoemd in de Verenigde Staten. Dat omvat bijvoorbeeld kinderopvang, schoonmaakwerk en schilderen. Nu doen mensen dat werk zelf of laten ze het zwart doen omdat het anders te duur is. Om het wel betaalbaar te laten zijn moeten de kosten aftrekbaar worden voor de inkomstenbelasting of moeten de sociale premies voor dit soort werknemers worden verlaagd of zelfs afgeschaft. "Ik weet dat er zeer veel haken en ogen aan vast zitten, maar op die manier kun je heel veel banen scheppen. Het regelen van de sociale positie van zulke

werknemers zal niet eenvoudig zijn, maar de winst die je behalen kunt is de vergroting van de maatschappelijke integratie. Volgens mij is betaald, regulier werk de voorwaarde voor die integratie. Misschien is het nodig om die mensen aanvullende bijstand te geven. Liever aanvullende bijstand dan het uitsluiten van veel mensen van werk door een relatief hoog minimumloon. Waarmee ik overigens niet zeg dat het minimumloon of het bijstandsniveau in Nederland wel omlaag kan. Integendeel, ik denk dat zeker de bijstand in Nederland op een niveau zit waarbij volwaardige deelname aan de maatschappij in het gedrang kan komen. Het minimumloon hoeft van mij ook niet omlaag, ik heb me daar altijd tegen verzet. Maar als de consequentie is dat het de maatschappelijke integratie van veel Nederlanders in de weg staat, dan begin ik te twijfelen." Bakker vindt dat de veelvuldig genoemde tweedeling van de maatschappij dan ook vooral betrekking heeft op de scheiding tussen mensen met en zonder een betaalde baan: "Met inkomen heeft dat weinig te maken. Inkomensverschillen kun je recht trekken door fiscale maatregelen. Bij de tweedeling gaat het om wel of niet kunnen deelnemen aan de maatschappij."

Volgens Bakker staan we aan de vooravond van een derde emancipatiegolf. Na de arbeidersbeweging, waarbij het om geld ging, en de vrouwenbeweging, waarbij het om recht op deelname aan het arbeidsproces ging, gaat het nu om het vergroten van de sociale mobiliteit, om het ontstaan van een onderklasse te voorkomen.

Het SCP meldde enige maanden terug dat het volume aan arbeidsuren in Nederland sinds de jaren '60 nauwelijks is toegenomen,

Bakker vindt dat Den Haag zich allereerst moet toelagen op het wegnemen van wettelijke belemmeringen voor flexibilisering.

men, terwijl de groei in de Verenigde Staten in dezelfde periode ruim 60 % bedroeg. Werkt de 'hamburgereconomie', zoals de veel lossere arbeidsverhoudingen in de Verenigde Staten wel eens worden genoemd, beter?

"Ik pleit niet voor een Amerikaanse arbeidsmarkt, maar de term 'hamburgereconomie' vind ik misleidend: McDonalds is in Nederland een goed voorbeeld van hoe het zou moeten: een werkgever die veel aandacht besteedt aan correcte betaling, aan opleiding van alle medewerkers en veel migranten in dienst neemt. Maar het beeld van de groei in het arbeidsvolume is minder statisch dan het lijkt: zowel in de Verenigde Staten als in Nederland zijn sinds 1960 veel banen verdwenen. In de Verenigde Staten zijn er nog veel meer gecreëerd, terwijl in Nederland de produktiviteitsstijging is gebruikt voor meer vrije tijd en een riant sociaal stelsel."

Bakker vindt de internationale concurrentiepositie van Nederland overigens niet al te zorgelijk: "De concurrentiepositie is meer dan alleen de loonkosten: ook opleidingsniveau, milieumaatregelen, belastingstelsel, sociaal stelsel en infrastructuur wegen daarin mee. Natuurlijk moet je als land zorgen voor evenwicht: je kunt niet op alle punten negatief scoren in de ogen van ondernemers en toch je concurrentiepositie handhaven. Met de opmerking van professor Kleinknecht van de Vrije Universiteit, dat Nederland behoefte heeft aan een loongolf om de hoogwaardige industrie te versterken, is Bakker het niet

eens: "Dat hebben we in de jaren '70 al gedaan en we kunnen allemaal zien wat het resultaat is geweest. De netto lonen in Nederland zijn, internationaal gezien, niet hoog. De loonruimte wordt beperkt door de wig. Het verkleinen van de wig is de eerste stap."

Bakker gaat in op de twee veel gebruikte argumenten voor loonmatiging. Hij is het eens dat loonmatiging de concurrentiepositie van een bedrijfstak kan versterken en zo werkgelegenheid in stand kan houden, ook al is het geen garantie voor behoud: andere factoren kunnen er voor zorgen dat banen ondanks loonmatiging toch verdwijnen. Met het tweede, vaak gehanteerde argument voor loonmatiging, namelijk dat de overheid dan op hoge kosten wordt gejaagd door de koppeling, is hij het oneens: "Marktsector en overheid moeten afzonderlijk worden bekeken. De koppeling is op zichzelf ook niet heilig. De overheid moet het aandurven een eigen, fatsoenlijk inkomensbeleid te voeren voor mensen met een uitkering, waarbij de loonvorming een factor is, maar niet de enige. Koppeling is vaak ook een symbool: veel uitkeringstrekkers zijn in 1995 beter af zonder koppeling, maar met andere inkomensmaatregelen."

Op het sociaal-economische terrein staan de twee grootste partijen van 'paars', VVD en PvdA, het verst uit elkaar. Bakker denkt dan ook dat D66 een sterk bemiddelde rol kan gaan vervullen. Dat betekent wel een 'zichtbaarheidsprobleem': uitgesproken standpunten krijgen nu eenmaal meer aandacht. Overigens vindt Bakker het terecht dat 'paars' het sociale stelsel in Nederland ter discussie stelt: niet om het af te breken, maar omdat de situatie actie vereist. Overigens verwacht hij veel van minister van Sociale Zaken Melkert en van staatssecretaris Linschoten. "Die twee staan qua opvattingen niet al te ver uit elkaar." En hoe ziet Bakker de rol van Hans Wijers op Economische Zaken? "Daar verwacht ik ook veel van. Het leuke van EZ is dat de persoon van de minister het smoel van het departement bepaalt. Van Wijers verwacht ik een grote stimulans voor ondernemen. De beste manier om meer werk te creëren."

Fred Herrebout

Flexibilisering van arbeid: een Europees perspectief

Ter gelegenheid van het lustrum van het Emancipatienetwerk D66 vindt op 26 november een themadag "Flexibilisering van arbeid" plaats, georganiseerd door het netwerk en de Jonge Democraten. Johanna (Jopie) Boogerd, D66 Europarlementariër, zal op deze dag een inleiding geven op dit thema. Hieronder volgt alvast een uiteenzetting van haar werkzaamheden.

Jopie Boogerd is sinds 19 juli lid van het Europees Parlement. Zij heeft zitting in de Commissie Sociale Zaken en de Tijdelijke Commissie Werkgelegenheid. In deze twee commissies is zij coördinator, ofwel belangrijkste woordvoerder van de ELDR-groep. Zij is vervangend lid van de Commissie Economische en Monetaire Zaken.

Beroepsopleiding: het Leonardo da Vinci-programma

Voor de Commissie Sociale Zaken werd zij meteen bij haar aantreden benoemd tot rapporteur van het Leonardo da Vinci-programma. Dit programma bevat een aantal maatregelen ter stimulering van het beroepsonderwijs. Het betreft bijvoorbeeld internationale uitwisselingen, zowel voor studenten als docenten, tussen onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven, talencursussen, enzovoort. Belangrijk aspect van dit programma is het "levenslang leren". De gedachte is dat de werknemer zich niet alleen voorafgaand aan, maar ook gedurende zijn arbeidsleven bezig moet blijven met (bij-, om-, her-) scholing. Deze gedachte komt voor een groot deel voort uit de Unie-breed gevoelde behoefte aan een flexibele en goed gekwalificeerde beroepsbevolking.

Dit thema komt ook terug in de Tijdelijke Commissie Werkgelegenheid, die zich, aan de hand van het Witboek Delors, een jaar lang zal buigen over een actieprogramma voor het creëren van 15 miljoen banen in Europa tot het jaar 2000. Er zijn door de Europese Raad van Brussel zeven lijnen uitgezet voor het waarmaken van deze ambitieuze doelstelling, waaronder het scholen en trainen van onze (toekomstige) beroepsbevolking en het flexibiliseren van de arbeidsmarkt.

Bevordering van de werkgelegenheid

Het creëren van 15 miljoen arbeidsplaatsen tot het jaar 2000, één van de doelstellingen van het Witboek Delors, is de eerste grote uitdaging die de lidstaten wordt voorgelegd na het voltooien van de interne markt in 1992. Het is van belang dat de bevolking van de Unie nu ervaart dat de interne markt noodzakelijk is om op Europees niveau op effectieve wijze meer banen te scheppen.

In het verkiezingsprogramma kiest D66 voor de verschuiving van lasten op arbeid naar milieu, om bewuster om te gaan met onze natuurlijke hulpbronnen. Dit zal tevens een positief effect hebben op de werkgelegenheid. Deze lastenverschuiving kan het beste op Europees niveau geïnitieerd worden, alleen al omdat een zo breed mogelijke basis voor deze ingrijpende veranderingen gewenst is. Dit issue is door onder andere D66 ingebracht.

Flexibilisering van de arbeidsmarkt dient zeer ruim opgevat te worden. Naast het flexibiliseren van arbeidstijd kan gedacht worden aan flexibilisering van de organisatie van een onderneming (bijvoorbeeld door het stimuleren van telewerken), geografische flexibiliteit, minder rigide regulering van 'hiring and firing', meer flexibiliteit in sociale zekerheidssystemen en belastingen. Deze maatregelen zullen een gunstig effect hebben op de werkgelegenheid, maar Jopie Boogerd heeft er in de Tijdelijke Commissie Werkgelegenheid op gewezen dat ze in géén geval misbruikt mogen worden om de bodem uit de sociale zekerheid te slaan. Integendeel, het systeem dient zodanig te functioneren dat werknemers niet langer ontmoedigd worden bijvoorbeeld part-time te gaan werken, zoals nu zo vaak het geval is. In dit licht wordt er momenteel gewerkt aan een voorstel voor een richtlijn die de gelijke rechten van voltijd- en deeltijdwerknemers garandeert.

Intussen heeft de Europese Raad van 22 september 1994 enkele uitspraken gedaan over flexibilisering van de arbeidstijd:

'Het flexibiliseren van de arbeidstijd dient zowel het belang van de werknemer als dat van de economie. Werknemers kunnen dan namelijk hun ideeën over werk, gezinsleven, vrije tijd en vorming beter op elkaar afstemmen.'

De Raad wijst erop dat flexibilisering van arbeidstijd ook aanpassing van diverse diensten, zoals kinderopvang, openbaar vervoer en winkels, met zich meebrengt. Een andere aardige suggestie is de mogelijkheid van een graduele overgang van het arbeidsleven naar het pensioen middels arbeidstijdverkorting. Zo kan de werknemer wennen aan het nieuwe levensritme en kan de werkgever tegelijkertijd een nieuwe werknemer langzaam inwerken. Tijdens het lustrum zullen deze mogelijkheden uitgewerkt worden.

Tenslotte zal Jopie Boogerd ook het idee lanceren om voor de huidige doelgroep van het Jeugd-werk-garantie-plan de mogelijkheid te scheppen meerdere kortlopende contracten achter elkaar te sluiten om werkervaring op te doen.

Sophie in 't Veld

Woordvoerder milieu Augusteijn wijst cynisme af Milieubelang wint met D66 aan gewicht

Van Drents Statenlid tot woordvoerder milieu van de D66-fractie in de Tweede Kamer lijkt een hele overgang. Marijke Augusteijn, een van de 'groentjes' in het parlement, begint na een gedegen carrière in de gemeente- en provinciepolitiek alsmede het DB aan een nieuwe uitdaging.

"Mijn inzet in de komende vier jaar is om het imago van D66 als milieupartij overeind te houden."

Den Haag is enerverend en vreet energie. "Iets waar ik me erg happy in voel", zegt Augusteijn. Haar portefeuille bevat milieu (minus wat juridische zaken en heffingen), natuurbeheer en tuinbouw. Verder is ze tweede woordvoerder op Landbouw. Om tot een zo integraal mogelijk beleid te komen is er een nieuwe werkvorm binnen de fractie geïntroduceerd.

"Beleidssterreinen die raakvlakken met elkaar hebben zijn ondergebracht in clusters. Ikzelf zit in de 'ruimte'-cluster met landbouw, natuurbeheer, visserij, volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, milieu, verkeer en waterstaat. Eens per week vergaderen we over actuele zaken. Dat bevalt prima, we hebben ons zelfs fysiek geclusterd. Klinkt misschien spannend, maar het betekent dat we tevens in clusters gehuisvest zijn compleet met 'n klein secretariaatje", verklaart Augusteijn.

Augusteijn heeft in haar nieuwe baan te maken met de restanten uit het (recente) verleden waarin het milieubelang weliswaar gesignaleerd werd, maar intrinsiek niet veel te betekenen had. Zie bijvoorbeeld de kwestie gasopslag in het van groot landschappelijk belang zijnde Langelo. Augusteijn: "Diverse overheden zijn hierover al jarenlang in discussie met de Gasunie en de NAM zonder dat er een democratisch besluit over is geweest. Dat had veel eerder moeten gebeuren; nu ging de hele discussie louter over de noodzaak van gasopslag zonder dat de landschappelijke factor werd besproken. Ik heb het zelf bij de NAM nagevraagd. Mij werd verteld dat Langelo als lokatie is ontwikkeld omdat er geen signalen kwamen dat men daar eventueel fout zou kunnen zitten. Daardoor zitten we met een enorm tempoverlies."

De inzet van zowel kabinet als een deel van de kamer is nu om te kijken of er ondanks het late tijdstip nog alternatieven zijn voor de gasopslag, die overigens zijn aangedragen door de kamerfracties na raadpleging

van deskundigen. De noodzaak is duidelijk: wil Nederland over een jaar of vier in de spitsuren tijdens de ochtend niet zonder gas komen te zitten, dan is opslag nodig. Maar wat als de alternatieven onwerkbaar blijken? "Dan zitten we in een afschuwelijke situatie.

Dan gaat het immers niet meer -zoals dat vijf jaar geleden het geval zou zijn geweest- om de keuze milieu of economie", stelt Augusteijn en voegt daaraan toe: "Ik denk dat je hier mag spreken van een collectieve fout, een erfenis uit de tijd dat milieu-aspecten onvoldoende gewicht kregen bij economische beslissingen." Een andere actuele kwestie betreft het mestbeleid.

"We vinden dat de derde fase moet worden uitgevoerd. Probleemgevallen zijn individueel van aard. Het gaat erom te komen tot evenwichtsbemesting: niet meer mest op het land dan het gewas aankan. Het probleem van het mestoverschot kan worden opgelost door vermindering van de veestapel, maar er zijn ook andere varianten denkbaar. Ander veevoer kan leiden tot mestbesparingen tot 30 procent; het Landbouwschap praat zelfs over 50 procent reductie. Het schijnt ook betaalbaar te zijn. Het is in ieder geval duidelijk dat de boeren hun verantwoordelijkheid moeten nemen. Men weet al heel lang van het mestbeleid, heeft er jaren op kunnen spelen", aldus Augusteijn. Boeren uitkopen heeft niet haar voorkeur: "Dat is wat collega Van Zijl (PvdA) heeft geopperd. Ik vraag me af waar die middelen vandaan moeten komen. Die zouden elders in de sector gevonden moeten worden. Het is op zichzelf een oplossing, maar als dat geld er al zou zijn leg je toch weer de verantwoordelijkheid bij de overheid. En die is niet verantwoordelijk voor het mestoverschot." Met de komst van D66 wint het milieubelang aan gewicht bij het nemen van belangrijke beslissingen. De cynische opmerkingen dat economische en materiële gevolgen bij D66 als regeringspartij noodgedwongen zwaarder wegen dan milieuoverwegingen, wijst Augusteijn pertinent van de hand: "Het beste voorbeeld is toch wel de Betuwelijn. De D66-fractie heeft altijd aangegeven dat het haar wat waard is het milieu te dienen en een acceptabe-

ler vorm van aanleg te verkrijgen. Daar is een half jaar studie voor nodig, waar we middenin zitten. Dat de Betuwelijn nu in discussie is, is in hoge mate te danken aan de D66-fractie. Daar heeft Machteld Versnel heel goed in geopperd".

We gaan wat Augusteijn betreft opwindende tijden tegemoet. Politiek wordt weer spannend dankzij paars.

Dualisme zal ook in het milieubeleid tot uiting komen. "We lopen tegen een aantal kabinetsvoorstellen aan in het kader van het regeerakkoord. Daar hebben we als fractie mee te maken, maar niettemin hebben we ook een eigen beleid en programma. In dat opzicht vind ik dat het dualisme een kans moet krijgen. Zie de aangekondigde korting op energiesubsidies (zon- en windenergie) en de onderzoekssubsidies voor milieu. Wij zullen daar een aantal andere voorstellen gaan doen. Wat vast staat is het bezuinigingsbedrag; daar zijn de paarse partijen aan gehouden. De concrete invulling is evenwel bespreekbaar. En worden we het niet eens binnen paars, dan accepteren we dat van elkaar. Dan zul je elders een meerderheid moeten vinden. Dualisme ten voeten uit", constateert Augusteijn.

Gevraagd naar haar grootste ambitie antwoordt ze zonder nadenken: "Vier jaar lang dit kabinet op de voet volgen en eraan bijdragen dat de rit wordt uitgezet. Want paars moet een kans hebben, liefst nog een periode. Dan kan je pas zeggen dat het kan werken met die twee quasi-tegenpolen. En volgens mij gaat dat lukken. Ik vind dat er een heel leuke en open sfeer hangt. Met een grotere ruimte om het oneens te zijn met elkaar dan ooit en er tegelijkertijd toch op een betere manier uit te komen dan eerder het geval was."

Eric van de Lisdonk

Toelichting op stembiljet

De kandidaten zijn in alfabetische volgorde geplaatst beginnend bij de door loting verkregen letter **G**. Vanaf deze letter zijn de kandidaten genummerd van 01 tot en met 64.

Deze nummers dient u op uw stembiljet in volgorde van **uw voorkeur** te plaatsen.

Het stembiljet is geldig indien er minimaal 10 kandidaten op zijn vermeld. Maximaal kunnen er 20 kandidaten op het stembiljet worden ingevuld. Een stembiljet met minder dan 10 vermeldingen wordt niet meegeteld uitslag.

De stemmen worden geteld volgens methode B van het Huishoudelijk Reglement. Dat houdt in dat een kandidaat die u als eerste op het stembiljet vermeldt een stemwaarde van 20 punten krijgt. Een vermelding op tweede plaats levert vervolgens 19 punten op, enzovoort. Het twee of meer keren vermelden van eenzelfde kandidaat heeft geen zin. Alleen de eerste vermelding wordt meegeteld.

De poststemming **interne verkiezing Eerste Kamer** sluit op **vrijdag 9 december 1994 12:00 uur**. Het stembiljet dient in een voldoende gefrankeerde enveloppe te worden gestuurd aan:

de Landelijke Verkiezingscommissie

Postbus 956

2501 CZ 's-Gravenhage

Houdt u er rekening mee dat de post er soms 2 dagen over doet!

De Landelijke Verkiezingscommissie

EERSTE KAMER STEMBILJET

interne verkiezingen van de kandidatenlijst voor de Eerste Kamer der Staten Generaal

RAADPLEEG VOOR HET INVULLEN VAN HET STEMBILJET EERST DE TOELICHTING OP DE ACHTERZIJDE VAN DIT BILJET

HET STEMBILJET IS GELDIG ALS ER MINIMAAL 10 KANDIDATEN ZIJN VERMELD

1 20 punten	2 19 punten	3 18 punten	4 17 punten	5 16 punten	6 15 punten	7 14 punten	8 13 punten	9 12 punten	10 11 punten
11 10 punten	12 9 punten	13 8 punten	14 7 punten	15 6 punten	16 5 punten	17 4 punten	18 3 punten	19 2 punten	20 1 punten

Het stembiljet moet in een voldoende gefrankeerde enveloppe worden gezonden aan:

L.V.C., Postbus 956, 2501 CZ 's-Gravenhage

en dient uiterlijk vrijdag 9 december 1994 om 12:00 uur te zijn ontvangen

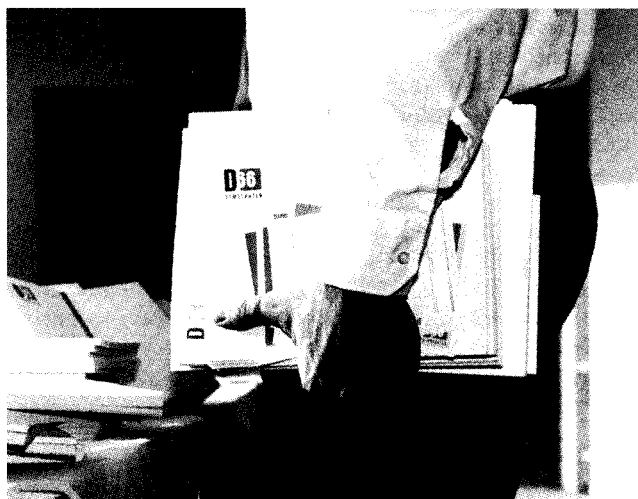
Hoe bestuur je een afdeling?

Op zaterdag 15 oktober kwamen zo'n honderd afdelingsbestuurders bijeen op het symposium '(Be)sturen van een afdeling,' georganiseerd door het Opleidingscentrum. Een file bij Schiphol bracht het programma enigszins in de war. Veel bestuurders knepen wat harder in het stuur van hun auto en dachten wellicht "was ik toch maar met de trein gegaan." Andere al aanwezige afdelingsbestuurders dronken nog een kopje koffie, ervaringen uitwisselend met al die andere 'lotgenoten'. Uit verschillende hoeken van het land (Enschede, Volendam, Groningen, Nijmegen, Goirle, Maastricht) waren ze op deze vrije zaterdag bijeengekomen om te discussiëren over en te leren van het hoe en wat van het besturen van een afdeling.

In de opening legde Wim Vrijhoef de nadruk op het feit dat de plaatselijke, regionale en landelijke besturen even belangrijk zijn. "In alle gevallen geldt dat je als bestuur vooruit moet durven kijken. Als bestuur draag je een verantwoordelijkheid voor het beleid en dit moet in goed overleg gaan met de fractie." Dit onderwerp leverde in de eerste workshop meteen al verhitte discussies op. Natuurlijk moeten fractie en afdelingsbestuur samenwerken en zijn de taken verschillend. De praktijk

leert echter in veel gemeenten dat het vaak anders verloopt. De vragen die vaak opkomen zijn "Waarmee mag je je als afdelingsbestuur bemoeien en hoe kan een bestuur de fractie aansturen?" Zo ideaal als het in Groningen gebeurt, lijkt voor anderen onbereikbaar: in Groningen kent D66 een grote afdeling met veel actieve leden. Daar komt men eerst - voorafgaand aan de raadsvergadering - in kleine groepjes bijeen en pas daarna bepaalt de fractie haar standpunt.

In andere gemeenten blijkt dat de fractie liever geen bemoeienis heeft van het afdelingsbestuur: "Het bestuur is er voor het regelen van activiteiten en niet voor de inhoud van het beleid." Sommige fracties gaan zelfs zo ver dat ze het fractieberaad besloten houden. "Als afdelingsbestuur bekruipt je dan het gevoel dat er absoluut niet naar je geluisterd wordt." Dat een D66-fractieeraad in principe altijd openbaar is, schijnen enkelen dus te vergeten. De

sfeer in de afdeling wordt hierdoor sterk beïnvloed. Een regelmatig overleg tussen de fractie, het bestuur en de leden over het gemeentelijk beleid creëert meer wederzijdse betrokkenheid en is zinvol voor alle partijen. Door het voortdurende verloop binnen een bestuur is het van belang dat er gelet wordt op het bevorderen van enige continuïteit: afspraken maken, structuren opbouwen; niet alleen dingen regelen, maar vooral naar elkaar luisteren.

Wat bij verschillende gesprekken steeds naar voren kwam, waren de verwoede pogingen van de afdelingsbesturen om nieuwe leden te krijgen en om bezoekers te hebben op de geplande activiteiten. "Waar zit iedereen als wij een interessante discussie organiseren? Doen we iets niet goed of zijn D66-leden liever alleen passief lid?" Een noodkreet die door veel bestuurders is geuit. Een onderwerp op een debataavond is van belang. Maar wat raakt mensen: de landelijke politiek of juist plaatselijke onderwerpen? "Maakt niet uit: we hebben het allemaal geprobeerd; zelfs een landelijk bekende politicus werkt niet." Inspelen op de actualiteit schijnt te helpen. In Enschede maakte het bestuur dankbaar gebruik van het 'terras-interview met Aad Nuis' in een landelijke krant. Een discussieavond trok veel studenten en leidde tot vele discussies en lang napraten. De groei van lokale (belangen)partijen

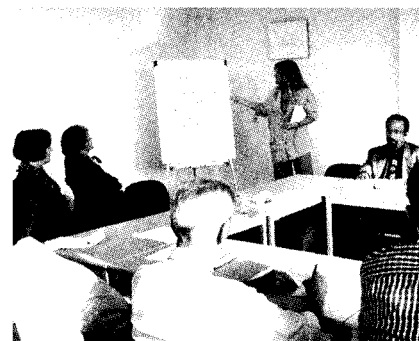
wordt door enkelen met bewondering bekeken. Een echte verklaring voor deze snelle groei wordt niet gevonden. Wel blijkt dat deze raadsleden diepgeworteld zijn in de gemeente: ze zijn bekend en staan dichtbij de mensen; ze staan in het maatschappelijke middenveld. Maar waar staat dan die D66-bestuurder of zijn D66-ers niet geworteld in de gemeente? Een idee was dat men plaatselijk op een lokale partij stemt en landelijk op D66. Hierbij kwam ook naar voren dat sommige af-

delingen werken met 'sympathisanten': mensen die lokaal 'lid' worden van D66.

Ook in de workshop voor penningmeesters kwam heel wat inventiviteit naar boven. Veel vragen uit de praktijk, allerlei handigheidjes en geldbesparingen werden besproken. Ook waren er veel verschillen, bijvoorbeeld hoe de afdracht van raadsleden per gemeente is geregeld.

Eén van de conclusies was dat hoe groot of klein een afdeling ook is: alles draait om communicatie. Elk bestuur moet bepalen wat de belangrijkste zorgen in de gemeente èn wat de voornaamste wensen van de afdeling zijn. Aan de hand hiervan wordt een beleid uitgestippeld en bepaalt het afdelingsbestuur samen met de leden èn de fractie wat D66 in de komende periode zal betekenen in de gemeente.

Anne-Marie Hartog

De nieuwe lichtung politiek medewerkers: 'Opbouwen, inlezen en keihard werken'

Onzichtbaar voor het oog van de camera, essentieel voor een soepele omgang met de buitenwereld: de politiek medewerkers achter de schermen. Variërend van puinruimers tot netwerkbouwers. Met de grote verkiezingswinsten van dit jaar is hun aantal bij D66 drastisch toegenomen. Een blik in de 'nouvelle cuisine' van het politieke bedrijf.

Op de vraag of er even tijd is voor een gesprekje met de Democraat wordt wat verbaasd gereageerd. De politiek medewerker is niet gewend uit de schaduw te treden en komt daar ook nauwelijks aan toe. "In het begin is het vooral opbouwen en inlezen. Kranten en perscommuniqués doornemen, debatten volgen, andere partijen in de gaten houden. De inschatting maken van wat belangrijk is en wat niet", zegt Carla Pauw, politiek adviseur van Van Mierlo. "Het is mijn taak om Van Mierlo in zijn hoedanigheid als vice-premier voor te lichten over alles wat niet met Buitenlandse Zaken te maken heeft. Hij is nu immers vaak van huis," zegt Pauw.

Elders in Den Haag raken de fractiemedewerkers van de Tweede-Kamerleden inmiddels aardig ingeburgerd. "Het is echt een hele leuke groep. Er hangt hier een informele en gezellige sfeer. Niet gek natuurlijk met drie verdiepingen vol democraten", lacht Aletta Bakker, medewerker van kamerlid Boris Dittrich. Haar werk bestaat uit het onder de loep nemen van het justitiële minderhedenbeleid. Veel telefoneren, overleggen, dossiers doornemen, afspraken maken. "En post behandelen. Dat is overigens nogal veel en zeker de helft kan worden weggegooid omdat het helemaal niets met justitie te maken heeft," klaagt Bakker voorzichtig.

Meer invloed

Het verschil tussen het controleren en het uitoefenen van macht is onver-

wacht groot volgens Trix van der Linden, assistent van de Rotterdamse wethouder Hans den Oudendammer: "Ik ben hiervóór geruime tijd fractiemedewerker geweest en ik kan je vertellen dat het aanvankelijk een cultuurschok was. Nu help ik het beleid te maken in plaats van het kritisch te volgen. Dat is veel leuker, je hebt meer invloed. Voorbeeldje: bij het opstellen van een nota zit je in een overleg met wethouders en diensthoofden. Je bent er dus van meet af aan bij betrokken, en dat scheelt: nu ken je 95 procent van de informatie. Dat was in de fractie wel eens anders. Het college werkt full-time en heeft een ambtelijk apparaat achter zich; de raad bevindt zich in een geheel andere situatie."

In Brussel is het allemaal anders, vindt Petra van den Boomgaard, de 'political assistant' van Europees parlementslid Laurens-Jan Brinkhorst. "Hier gebeurt zo vreselijk veel: allerlei delegaties leggen een bezoek af, lobbyisten lopen de deur plat, verschillende commissies vragen de aandacht en dan zijn er natuurlijk nog alle contacten van Brinkhorst. Verder geef ik ondersteuning aan de institutionele commissie die zich bezighoudt met de voorbereiding van de intergouvernementele conferentie van 1996, waar 'Maastricht' verder zal worden uitgewerkt."

Allemaal zijn ze inmiddels genezen van de verschillende 'kinderziektes'. Bakker: "Wat in het begin écht lastig was? Die dagelijkse portie groene for-

muliertjes. Dat zijn wetsvoorstellen en die moeten worden gesorteerd op mate van belangrijkheid. Als je net komt kijken loopt er al veel. Dus is het zaak zo snel mogelijk uit te zoeken wat voor jou van belang is. Dat was aanvankelijk best moeillijk".

Frans-Engels-Nederlands

"Communiceren is in Brussel een lastige zaak. Het komt regelmatig voor dat je een telefoongesprek in het Frans - de werktaal - voert, er iemand in je kamer tegenover je zit die Nederlands spreekt en een ander tegelijkertijd komt binnenlopen die een vraag in het Engels stelt", zegt Van den Boomgaard. Voor Van der Linden geldt dat het wethoudersassistentenschap een geheel nieuwe functie betreft. Dus stonden de afgelopen maanden vooral in het teken van invulling geven aan de taken. Dat geldt ook voor Pauw: "Maar op het ministerie ben ik goed opgevangen. Ik zit hier dan ook niet voor Buitenlandse Zaken. Dat vinden ze wel leuk, daar wordt heel spontaan op gereageerd." Als politiek medewerker maak je soms spannende tijden door. Bakker: "Laatst wilde Dittrich kamervragen stellen over een krante-artikel. Moest ik daarover rondbellen, gesprekken voeren. Op zo'n moment zie je vrijwel direct resultaat van je werk". Van den Boomgaard heeft ook haar eerste teleurstellende ervaring al achter de rug. "Het was bij ons in Brussel korte tijd de vraag in hoeverre de partij zich zou inzetten voor de kandidatuur van Van den Broek. Uiteindelijk heeft de regering aan hem vastgehouden. Eigenlijk een gemiste kans, want Brinkhorst was een uitstekende kandidaat geweest", stelt ze loyaal en met spijt vast. Veel tijd om ergens bij stil te staan is er echter nooit. Iedereen is druk bezet en het werk is eindeloos. Dat wil echter ook weer niet zeggen dat we hier met een subcultuur van 'workaholics' te maken hebben. Van der Linden: "Ik werk 32 uur per week, hoewel ik eerlijk gezegd het een en ander mee naar huis neem. Toch is dit werk zelfs in combinatie met kinderen te doen. Het is gewoon keihard werken, dat weet je. Da's nu eenmaal politiek."

Het leeuwedeel van de nieuwe lichtung fractiemedewerkers in de Tweede Kamer.

D66 en de kerk

Uit recente publikaties zou de indruk kunnen ontstaan dat D66 de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de kerken in zijn algemeenheid ontkent en geen behoefte zou hebben aan gesprekken met de kerken. Niets is minder waar. Daarom geeft Louise Groenman nog eens uitleg:

"Tijdens een symposium over maatschappelijke betrokkenheid in de jaren negentig werd mij de vraag gesteld of de kerken tot het maatschappelijk middenveld behoren. Ik ben me bewust van het vele werk dat door en vanwege de kerken in Nederland verricht wordt ten dienste van de samenleving. Ik vind ook dat een volksvertegenwoordiger daarvan op de hoogte moet zijn. Ik denk dan aan de organisaties van werkeverers en werknemers, aan koepelorganisaties op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, maatschappelijk werk, enz.. Zij kunnen ook directe invloed uitoefenen op het overheidsbeleid. Kerken staan uiteraard wel degelijk in de maatschappij (...) en dat zij zich geregeld wenden tot de politiek om vanuit hun levensbeschouwelijke opvattingen hun visie te geven op maatschappelijke problemen en hun zorgen te uiten valt positief te waarderen. Ook vanuit D66 is contact met de kerken altijd op prijs gesteld. Dat is echter iets anders dan dat wij vanuit Den Haag actief de kerken uitnodigen als gesprekspartner".

Congres Nieuwe Stijl

ALV 60 zal een 'Congres Nieuwe Stijl' zijn en duurt dan ook twee dagen: zaterdag 4 en zondag 5 februari 1995. In Papendal te Arnhem staat onder meer dan de ontwikkeling van de sociale economie centraal. Teksten en andere informatie over dit tweede Congres Nieuwe Stijl staan in de katernen van de vorige, deze en de volgende Democraat.

U kunt op dit congres kiezen uit verschillende discussies over onderwerpen die één ding gemeen hebben: politieke actualiteit. Drukbezochte en pittige discussies - in de vorm van deelsessies - over basisinkomen maken een belangrijk onderdeel van deze ALV uit. Wilt u blijven overnachten in Papendal, vult u dan de bon in het katern in deze Democraat in. Of bel met Ralph Jacobs op het Landelijk Secretariaat: 070-3621515. U wordt geadviseerd tijdig te reserveren!

Vrouwen lobby-netwerk hoger overheidsmanagement

De doorstroming van vrouwen naar hogere management- en betaalde bestuursfuncties verloopt niet vlot. Dat is een wereldwijd fenomeen. Op initiatief van een aantal vrouwen werd het SVN-HOM netwerk opgericht: voor vrouwelijke managers en bestuurders (zoals burgemeesters en wethouders) vanaf schaal 12 (BBRA). Het heeft tot doel het ondersteunen en stimuleren van de doorstroming alsmede het bespreken van overheids specifieke managementproblemen en de wijzen waarop die kunnen worden gehanteerd. Het is een landelijk netwerk. De leeftijd van de meeste netwerksters ligt boven de 35 jaar. Het is niet specifiek gericht op leden van politieke partijen. Het netwerk telt wel prominente D66-vrouwen onder haar leden. Het geeft een uitgebreid netwerkboek uit, hetgeen het leggen van zakelijk zinvolle contacten vergemakkelijkt. Er bestaat een samenwerking met wervings- en selectiebureaus die zich speciaal richten op vacaturevervulling in de publieke sector. Van de (aspirant-)netwerksters wordt een actieve inzet verwacht. Het netwerk komt om de zes weken bijeen in Utrecht op een steeds wisselende dag.

Mirande Smidt, lid van de HB-commissie Vrouwenrechten Mensenrechten, is voorzitter van dit professioneel vrouwen-netwerk. Zij is te bereiken op tel.nr. 02159-39210, faxnr. 02159-33706.

Duurzame ontwikkeling in open economie

De jaarlijkse bijeenkomst van de 'Landelijke werkgroep milieu' van het wetenschappelijk bureau wordt gehouden op zaterdag 19 november van 10.00 tot 16.00 uur. De bijeenkomst wordt door de 'Kerngroep duurzame ontwikkeling' voorbereid. Het thema van de bijeenkomst is: 'Duurzame ontwikkeling in een open economie; waar liggen de grenzen van het milieubeleid?'. Om de discussie hierover te bevorderen, worden door de kerngroep zes onderwerpen voorbereid: werkgelegenheidsbeleid; grote infrastructurele problemen; Europees beleid; risico's van milieuverontreiniging; gedifferen-

tierte afvalstoffenheffing; CO2/energieheffing.

Deelnemers zijn de leden van de werkgroep milieu, een aantal kamerleden en... u. De procedure is: korte inleidingen in een plenaire bijeenkomst, discussies in parallelsessies (tweemaal) en plenaire presentatie van de resultaten van deze sessies. Hierna zal kamerleden de gelegenheid worden gegeven om met een eerste politieke reactie te komen.

Voor meer informatie en opgave kunt u bellen met Margreet van Son (070-3621515).

Oproep Werkgroep Verkeersveiligheid

"Elke dag gaan er in Nederland drie à vier mensen de deur uit die 's avonds niet meer terugkeren. Elke dag belanden door verkeersongelukken 33 mensen in het ziekenhuis. Wij menen dat de hoofdoorzaak daarvan is: te snel rijden." Zo begon een oproep in het voorjaar van 1993 in dit blad voor een gespreksgroep Verkeersveiligheid. Dat resulteerde in 25 deelnemers uit het hele land. Begonnen werd met tweemaandelijks huiskamerbijeenkomsten. Sinds januari 1994 komt de

groep iedere maand bijeen, als werkgroep van het wetenschappelijk bureau. Op het verkiezingscongres diende de werkgroep zeven amendementen in, waarvan er vier werden aangenomen. Ze behelsden vooral het openbaar vervoer en de veiligheid van fietsers en voetgangers. D66'ers die zich bij deze groep willen aanmelden of meer informatie wensen kunnen zich wenden tot Gerrit Sipkes (02152-50061) of Luc Veeger (080-779781).

chaos en geest

in samenleving, politiek en kunst

De religieuze en ideologische ordeningen zijn weggefallen. Ondanks alle chaos en fragmentatie proberen wij individueel betekenis aan het leven te geven en op basis daarvan onze samenleving in te richten. Dagblad Trouw en de Thomas More Academie nodigen u uit deel te nemen aan deze manifestatie.

Landelijke manifestatie

Beurs van Berlage Amsterdam

11.00 - 18.15 uur

28 januari 1995

Trouw

Met medewerking van

Margriet de Moor,

Wouter van Dieren,

Arie Oostlander,

Ed van Thijn,

A.F.Th. van der Heijden,

Gerardjan Rijnders

en vele anderen.

THOMAS MORE
ACADEMIE

toegangsprijs:

fl. 75,-/45,-

Naam:

BON

Ik wil de gratis folder van de manifestatie.

Adres:

Stuur deze bon in een envelop zonder postzegel naar:

Postcode:

Trouw/Thomas More Academie

Antwoordnummer 1904

6500 VC Nijmegen

Plaats:

Of bestel de folder per telefoon:

080-615555

115

Congres in Zwolle

De eerstvolgende Algemene Ledenvergadering, nr. 59, heeft plaats op zaterdag 5 november a.s. in de Buitensociëteit te Zwolle. Op dit partijcongres legt lijsttrekker voor de Tweede-Kamerverkiezingen Hans van Mierlo verantwoording af aan de leden over de periode 1989 - 1994 en over de kabinetsformatie. Voor Euro-

lijsttrekker Jan Willem Bertens is eenzelfde taak weggelegd voor het Europese niveau. Verder worden de ministers Borst, Sorgdrager en Wijers d.m.v. een interview aan u voorgesteld. En de kandidaten voor de Eerste Kamer - die u aantreft in het kandidatenoverzicht in het katern van deze Democraat - zullen zich aan u presen-

teren. De agenda van de ALV vindt u in de vorige Democraat (nr. 6). Belangrijke punten zijn: verantwoording fractievorming Europees Parlement (10.40 uur); verantwoording formatie kabinet (11.30 uur); presentatie nieuwe ministers (13.45 uur); toespraak Wolffensperger (15.30 uur).

Colofon

De Democraat is een uitgave van de politieke partij Democraten 66 en verschijnt in principe acht keer per jaar. Een door het Hoofdbestuur benoemde redactieraad is verantwoordelijk voor de uitgave. Deze raad wordt gevormd door:

Peter van den Besselaar, Bob van den Bos, Lennart van der Meulen, Miep Nagtegaal, Jeroen Nugteren, Alexander Osten, Bob de Ruiter, Marie Louise Tiesinga en Stijn Verbeek.

Met dank aan: Arthur van Buitenen, Anne-Marie Hartog, Fred Herrebout, Allan Varkevisser, Sophie in 't Veld en Wim Vrijhoef.

Eindredactie: Jeroen Nugteren
Bureauredactie: Eric van de Lisdonk
Vormgeving: Anker en Strijbos, Utrecht
Opmaak katern: Lieke Warburg
Foto's: Dennis Sies (tenzij anders vermeld)
Druk: Brouwer Offset BV, Utrecht

Landelijk Secretariaat D66
Noordwal 10
2513 EA Den Haag
Tel.: 070-3621515 (ma. t/m vr. 9.00-17.00 uur)
Fax: 070-3641917
Bereikbaar vanaf Den Haag CS met tram 3, richting Loosduinen, halte Noordwal.

Wilt u iemand lid maken van D66, schrijf dan een briefje met zijn of haar naam, adres, plaats en tel.nr. naar bovenstaand adres. U kunt uiteraard ook bellen.

KATERN

INHOUD

pag. 1	Adviesraad
pag. 2	Opleidingscentrum
pag. 4	Congres (ALV 59)
pag. 5	Congres Nieuwe Stijl (ALV 60)
pag. 7	SWB
pag. 9	Bon voor CNS
pag. 10	Basisinkomen
pag. 32	Kandidatenoverzicht Eerste Kamer
pag. 63	Overzicht presentatie EK-kandidaten

PREMIE VOOR AFDELINGEN

Voor ieder nieuw betalend lid dat D66-afdelingen tussen maart en oktober van dit jaar zouden werven, had het Hoofdbestuur een 'premie' voor de afdeling beschikbaar gesteld. Naar nu blijkt zijn in die periode 1.106 leden geworven, waarvan 696 leden vóór 1 oktober aan hun contributieverplichtingen hadden voldaan. Het totaal beschikbaar gestelde bedrag was 30.000 gulden, dus gaat 43,10 gulden per geworven betalend lid naar de betreffende afdeling.

LET OP: OVER HET CONGRES VAN 5 NOVEMBER (ALV 59) VINDT U OOK IN DIT KATERN NOG INFORMATIE

ADVIESRAAD

PRIORITEITENLIJST

Tijdens de eerste vergadering van de Adviesraad in nieuwe samenstelling is een prioriteitenlijst opgesteld voor te behandelen politieke onderwerpen. Deze opsomming is vervolgens door het presidium voorgelegd aan het Hoofdbestuur en parlementariërs:

1. Duurzame ontwikkeling (t.a.v. milieu, mobiliteit, ruimtelijke ordening, e.d.)
2. Hoger onderwijs
3. Bestuurlijke vernieuwing
4. Werkloosheidsproblematiek
5. Ouderen-beleid (m.b.t. sociale [on]zekerheid)
6. Interne organisatie, imago-bewaking, regiovorming
7. Technologie.

Besloten werd dat adviezen over deze onderwerpen gevraagd maar ook ongevraagd zullen worden uitgebracht.

Tijdens deze AR-vergadering op 24 september in Utrecht waren enkele leden van de fracties in zowel de Tweede Kamer als de Eerste Kamer aanwezig. Tijdens vragen over actuele onderwerpen kwam senator Edo Spier met een mededeling die via de perscommissie tot een opmerkelijk aantal publikaties leidde. Hij deelde namelijk mee dat zijn fractie unaniem tegen zou stemmen bij de behandeling van de wet inzake gasboringen in de Waddenzee.

Uitvoerig werd gediscussieerd over het rapport Partij-organisatie (POR), waarbij een resolutie is

aangenomen waarin de AR over zichzelf vaststelt niet primair een denktank te willen zijn, maar een klankbord voor Hoofdbestuur en parlementariërs. Splitsing in regionale groepen werd ondanks enig verzet vanuit juist enkele regio's afgewezen.

Na enige discussie werd besloten nog geen motie aan te nemen over het onderwerp '5-mei-viering' al dan niet in aanwezigheid van Duitsers. Dit uitermate gevoelige onderwerp zal eerst nog worden besproken in de verschillende regio's en dan terugkomen in de Adviesraad.

In het kader van de kennismakingsbezoeken door onze bewindslieden aan de diverse gremia van de partij, waren deze eerste keer aanwezig minister Els Borst en staatssecretaris Dick Tommel. Beiden gaven een kort resumé van hun beleidsvoornemens en vertelden iets over hun eerste ervaringen in het paarse kabinet. Wolffensperger gaf een boeiende toelichting op de totstandkoming daarvan, gevolgd door een evaluatie van de debatten over regeringsverklaring en begroting. "Paars is kwetsbaar", zei hij. "En ons profileren tussen PvdA en VVD is moeilijk, vooral wanneer je verder wilt gaan dan deze beide coalitiepartners en ruimte voor een eigen standpunt via 'oprekken' moet zien te vinden."

Tot slot kwam Laurens Jan Brinkhorst namens de Europese fractie uitleggen waarom – opnieuw – is gekozen voor aansluiting bij de Liberalen in het Europees Parlement (ELDR).

Hans van der Werf, lid perscommissie AR

OPLEIDINGSCENTRUM

EEN HALF JAAR IN DE RAAD

19 november

Speciaal voor hen die in mei jongstleden voor het eerst in de gemeenteraad zijn beëdigd, organiseert de Bestuurdersvereniging in samenwerking met het Opleidingscentrum de werkbijeenkomst 'Een half jaar in de Raad'. In een aantal workshops wordt ingegaan op de nieuwe Gemeentewet, de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (WGR), time-management en het opstellen van initiatief raadsvoorstellen. 's Middags wordt ingegaan op het politieke handwerk. De casus hebben betrekking op: een bestuurlijk dilemma, een onderhandelingskwestie en de praktijk in de raad. Deze bijeenkomst voor (betrekkelijk) nieuwe raadsleden vindt plaats in **Utrecht**. Deelnamekosten: f27,50 voor leden van de Bestuurdersvereniging en f50,00 voor niet-leden (incl. lunch). NB: wie zich nu opgeeft voor de Bestuurdersvereniging, betaalt f25,00 contributie voor de laatste vier maanden van dit jaar. Een abonnement op Voor de D'Raad is hierin inbegrepen.

ORIËNTATIE OP HET STATENWERK

10 december

Het Opleidingscentrum organiseert een studiedag in **Utrecht** voor kandidaat-statenleden, in het bijzonder voor hen die weinig of geen ervaring met het statenwerk hebben. Naast de nodige basiskennis van de provincie wordt aandacht besteed aan de manier waarop een D66-statenlid daarmee omgaat. Aan de orde komen: de Provinciewet, de Wet gemeenschappelijke regelingen, het instrumentarium dat het statenlid ter beschikking staat, commissies, de statenzitting, communicatie met het college, andere partijen en de ambtenaren. De kosten zijn f27,50 (inclusief lunch en materiaal). NB.: Deze dag was eerder aangekondigd op 19 nov.

KENNISMAKINGSDAG IN DEN HAAG ÈN UTRECHT

Kennismaken met D66 kan op 26 november in **Utrecht** en op 10 december in **Den Haag**. In Utrecht zullen D66-Tweede Kamerlid Roger van Boxtel en Pierre Wimmers (HB-lid en D66-wethouder A'dam Oud West) de belangrijkste ideeën en doelstellingen van D66 bespreken. In Den Haag zullen Hubert Fermina (D66-Tweede Kamerlid) en het Haagse raadslid Anja Overhoff de discussie leiden. Er is ruimte voor uw vragen en er wordt aandacht geschonken aan de manieren om actief te zijn binnen de partij. De maximaal 15 deelnemers ontvangen ter voorbereiding de brochure 'Maak kennis met D66'. Kosten: f20,00.

EFFICIËNT WERKEN IN DE RAAD

10 december

Op zaterdag 10 december wordt in **Roermond** voor de laatste maal de cursus 'Efficiënt werken in de raad' georganiseerd voor D66-raadsleden die voor het eerst in de gemeenteraad gekozen zijn. Met de eerste maanden raads-ervaring als uitgangspunt wordt gewerkt aan de versterking en verbetering van de kwaliteiten die van belang zijn om als raadslid effectief en efficiënt te kunnen functioneren. Deelnamekosten zijn f37,50.

"U HEEFT HET WOORD"

10 december

Tijdens deze nieuwe training van het Opleidingscentrum maakt u kennis met de basiselementen van elke presentatie: inleiding, uitwerking en conclusie. Daarnaast wordt aandacht besteed aan aspecten zoals nervositeit, aandacht vasthouden, audiovisuele ondersteuning, etc. Centraal in deze training staat de vraag: hoe zet ik een goede presentatie in elkaar? Gezien het intensieve karakter van deze training worden maximaal acht deelnemers ingeschreven. De training vindt plaats op 10 december op het Landelijk Secretariaat van D66 in **Den Haag** en wordt gegeven door Roel van der Poort. De kosten zijn f50,00 per deelnemer.

DOELTREFFEND EEN BIJEENKOMST LEIDEN

17 december

Het effectief leiden van een bijeenkomst stelt hoge eisen aan de gespreksleiding. Deze dient alert te zijn, de groepssfeer aan te voelen, interpersoonlijke verhoudingen te doorzien en tevens het uiteindelijke doel van de bijeenkomst voor ogen te houden. Tijdens deze training wordt intensief aandacht geschonken aan de eisen die aan een gespreksleiding gesteld dienen te worden. Daarnaast wordt aandacht geschonken aan enkele elementaire basisregels: persoonlijke voorbereiding, voorbereiding van de agenda, vastleggen van conclusies en besluiten.

Deze training is in het bijzonder bestemd voor leden die in D66 een rol vervullen als gespreksleider of vergadervoorzitter. De training is in **Utrecht** op 17 december en wordt gegeven door Ellen Kleverlaan. De kosten zijn f50,00.

OPLEIDINGSCENTRUM

VOOR IN UW AGENDA:

- * **Training voor statenfractie-
onderhandelaars** op 13 en 14 januari 1995
- * **Wethoudersdag** op 17 februari 1995.
Georganiseerd door het Opleidingscentrum en
de Bestuurdersvereniging.

IK BESTEL (s.v.p. aankruisen):

O **MAAK KENNIS MET D66**, prijs: f5,00.
Brochure over D66-beginselen, de partijstructuur van D66
en haar ontstaansgeschiedenis.

O **LEIDRAAD VOOR DE AFDELING**, prijs: f15,00.
Brochure waarin voorschriften en regels uit de Statuten en
het Huishoudelijk reglement van D66 inzichtelijk worden
gemaakt. Alle bevoegdheden, rollen en taken van de
voorzitter, de penningmeester, secretaris, secretaris
politiek en van het 'gewone' bestuurslid worden
beschreven.

Naast de taakomschrijving van de drie verplichte
commissies: verkiezings-, financiële- en
programmacommissie wordt bijvoorbeeld ook de
stemadviescommissie beschreven. Er is vervolgens ruime
aandacht voor de politieke taak van de afdeling en de
verhouding van een afdeling tot de D66-fractie in de
gemeenteraad.

O **RAADSWERK**, prijs f5,00.
Introductiebrochure over de formele en algemene praktijk-
aspecten van het raadswerk: de inrichting van het
gemeentebestuur, de positie van raadsleden etc.

O **D66 EN DE PRAKTIJK VAN DE GEMEENTERAAD**,
prijs f25,00.
Deze publikatie bevat onder andere de volgende
onderwerpen:
I Raad in relatie tot het college en het ambtelijk apparaat;
I Raad in relatie tot de burger, de belangengroepering en
de media;
I Techniek van de raadsvergadering, spreekrecht, recht
van initiatief en amendement, moties.

O **D66 EN PUBLICITEIT IN DE POLITIEK**, prijs f15,00.

O **RAAMWERK '94-'98** f15,- O + diskette f20,00.

(alle bovengenoemde prijzen zijn exclusief porto)

O VOOR DE D'RAAD

Voor de D'Raad is een veelzijdig tijdschrift met artikelen,
interviews en achtergrondinformatie. Voor de D'Raad richt
zich op:

- * lokale en regionale bestuurders (volgen van inhoudelijke
ontwikkelingen en D66-standpunten);
- * leden van het parlement (kennis en ervaringsuitwisseling
tussen lokale/regionale overheden en rijksoverheid);

* 'gewone leden' (kennisnemen van D66-politiek in de
praktijk en oriënteren).

Voor de D'Raad verschijnt nu zeven keer per jaar, met ca.
18 pagina's per nummer. Een jaarabonnement kost
f48,00. Vanaf 1995 zal het blad tien keer per jaar gaan
verschijnen. In het lidmaatschap van de
Bestuurdersvereniging zit een abonnement inbegrepen.

IK MELD MIJ AAN (s.v.p. aankruisen):

O **EEN HALF JAAR IN DE RAAD** 19 november in Utrecht.
Kosten: f27,50 voor leden van de Bestuurdersvereniging
en f50,00 voor niet-leden.

O **ORIËNTATIE OP HET STATENWERK** 10 december in
Utrecht. Kosten: f27,50

MAAK KENNIS MET D66 Kosten: f20,00
O 26 november in Utrecht
O 10 december in Den Haag

O **EFFICIËNT WERKEN IN DE RAAD** 10 december in
Roermond. Kosten: f37,50

O **"U HEEFT HET WOORD"** 10 december in Den Haag.
Kosten: f50,00

O **DOELTREFFEND EEN BIJeenKOMST LEIDEN** 17
december in Utrecht. Kosten: f50,00

Veertien dagen voor aanvang van de cursus krijgt u
cursusmateriaal thuisgestuurd. Zodra u het
cursusmateriaal ontvangen heeft, bent u definitief
ingeschreven en verplicht de cursuskosten met bijgaande
acceptgirokaart te voldoen.

NAAM:

STRAAT:NR.....

PC en PLAATS:

TELEFOON:

FUNCTIE IN D66:

LIDNUMMER:

Deze bon opsturen naar het Opleidingscentrum D66,
Noordwal 10, 2513 EA DEN HAAG of telefonisch
bestellen: 070 - 362 15 15

CONGRES (ALV 59)

REGIOBIJDRAGEREGELING 1996

Handhaving regiobijdrage zoals die gold voor 1995. Het totaal beschikbare bedrag voor de regio's wordt vastgesteld door het aantal leden, dat aan de contributieverplichting heeft voldaan, te vermenigvuldigen met f. 13,00.

Dit bedrag wordt als volgt verdeeld:

- vaste bijdrage van f. 2.500,- voor elke regio;
- variabele bijdrage naar regio:

bedrag beschikbaar voor regio's na aftrek vaste bijdragen (in totaal f. 30.000) delen door totaal aantal betalende leden en dit bedrag maal het aantal leden per regio beschikbaar stellen aan de regio's.

Met deze regeling is het mogelijk in te spelen op een uitbreiding van het aantal regio's.

Dit heeft uiteraard de consequentie dat het variabele bedrag per lid lager wordt.

CONTRIBUTIEREGELING 1996

1. Gewone en buitengewone leden (*)

- Met onderstaande richtlijnen kunt u zelf de hoogte van uw contributie bepalen. Leden betalen hun contributie naar individuele draagkracht.

Voor:	bij een belastbaar inkomen van:	financiert u:
40 gulden	(minimumbedrag)	Administratie; partijblad Democraat
90 gulden	25.000 of minder	én afdracht aan regio's
150 gulden	25.000 - 40.000	én gerichte ledenopvang; verdere verbeteringen in organisatie en communicatie
220 gulden	40.000 - 60.000	én verdere verbeteringen in verkiezings- en ledenwerfcampagnes
300 gulden	60.000 - 80.000	meer edities Democraat; meer actuele informatie aan leden
meer dan 80.000 en per 10.000		én verwezenlijking doelstellingen op lange termijn.
300 gulden	50,- meer	

Minimumcontributie = 40 gulden
Gemiddelde contributie = 125 gulden

- Nieuwe leden:
U betaalt het lopende en de nog komende kwartalen van het kalenderjaar waarin u lid bent geworden. Voor ieder kwartaal is een kwart van de jaarlijkse contributie (zoals hierboven vermeld) verschuldigd.

Daar de administratiekosten voor dit eerste jaar 25 gulden bedragen, is dit de minimum bijdrage, ook als u na berekening van uw contributie op een lager bedrag uit zou komen.

Voor de betaling dient u gebruik te maken van de accept-girokaart die u krijgt toegestuurd. U wordt verzocht de contributie per omgaande te voldoen.

- Samenwonende of gehuwde D66-leden:
U kunt ieder 10 gulden van uw contributie aftrekken. U behoudt dan beiden uw volledige lidmaatschapsrechten, maar u krijgt per editie één partijblad Democraat, één regioblad en één afdelingsblad toegestuurd. U dient dit eenmalig schriftelijk te melden aan het Landelijk Secretariaat.

- Betaalt u in één jaar 3.300 gulden of meer aan contributie, dan kunt u voortaan worden vrijgesteld van contributie-verplichtingen.

- Indien de minimumcontributie van 40 gulden per jaar nog als te hoog wordt ervaren, kunt u zich schriftelijk (en vertrouwelijk) tot de penningmeester van het Hoofdbestuur wenden. Er kan dan vermindering of ontheffing van de lidmaatschapsgelden worden verleend.

- De contributie kan in termijnen worden betaald. Daartoe kunt u uw (post)bank machtigen voor een overboeking per kwartaal naar D66, o.v.v. 'contributie' en uw lidmaatschapsnummer. U dient een ondertekende kopie van deze machtiging op te sturen naar het Landelijk Secretariaat.

- Voor de betaling dient u gebruik te maken van de acceptgirokaart die u telkens vóór aanvang van het nieuwe kalenderjaar krijgt toegestuurd. U wordt verzocht de contributie per omgaande, en uiterlijk op 1 februari, te voldoen. Wilt u a.u.b. geen wijzigingen aanbrengen op de acceptgirokaart. Eenmaal betaalde contributie kan niet worden teruggevorderd.

- De contributie is als gift aftrekbaar van de inkomstenbelasting.

* Buitengewone leden zijn leden die niet de Nederlandse nationaliteit hebben, niet in Nederland wonen en bovendien minimaal 18 jaar oud zijn.

2. Donateurs

U ontvangt één keer per jaar een speciale donateurs-nieuwsbrief. De minimumdonatie is per jaar 10 gulden, terwijl 66 gulden het richtbedrag is. Meerdere donaties per jaar is mogelijk. De bedragen zijn als gift aftrekbaar van de inkomstenbelasting.

CONGRES NIEUWE STIJL (ALV 60)

ALV 60 CONGRESREGLEMENT

Ter uitvoering van art.89, lid 6 van het Huishoudelijk Reglement heeft het Hoofdbestuur van D66 het CONGRESREGLEMENT vastgesteld voor de **60-ste** ALV van D66 op **zaterdag 4 en zondag 5 februari 1995 te Arnhem.**

art. 1

Het congres van **4 en 5 februari 1995 te Arnhem** is een Algemene Ledenvergadering in de zin van art. 70 van het Huishoudelijk Reglement.

art. 2

Met inachtneming van art. 89 en 90 van het huishoudelijk reglement, dienen moties en amendementen met betrekking tot de **contributieregeling en regio-bijdrageregeling** en **Algemeen Organisatorische Moties**

- te zijn vastgesteld door een ledenvergadering, hetgeen moet blijken uit ondertekening door twee betrokken bestuursleden, voorzitter en secretaris, of te zijn voorzien van vijftientig handtekeningen (met vermelding van lidmaatschapsnummer) van leden van D66;
- uiterlijk**, doch liefst eerder, **op dinsdag 29 november 1994 om 12.00 uur in de juiste vorm** op het landelijk secretariaat van D66 te Den Haag te zijn ontvangen;
- uitsluitend in getypte vorm** te zijn opgesteld op of in de vorm van het daartoe bij het Landelijk Secretariaat verkrijgbare standaardformulier; bij voorkeur vergezeld van een floppy met de tekst in WordPerfect 5.1.

art. 3

Met inachtneming van het bepaalde in artikel 90 en 93 van het huishoudelijk reglement dienen **Actuele Politieke Moties:**

- te worden voorgesteld door **tenminste 5 leden**, hetgeen moet blijken uit ondertekening door betrokken leden van D66 (met vermelding van lidmaatschapsnummer);
- uiterlijk** te worden ingediend op **donderdag 2 februari om 10.00 uur 's ochtends** bij het Landelijk Secretariaat;
- bij voorkeur in getypte vorm** te zijn opgesteld in de vorm van het daartoe bij het Landelijk Secretariaat verkrijgbare standaardformulier; bij voorkeur vergezeld van een floppy met de tekst in WordPerfect 5.1.;
- omtrent het **in behandeling nemen** van de ingediende AAPm en APM's beslist de ALV aan het begin van het agendapunt in de vergadering op **zondag 5 februari 1995.**

art. 4

Onder verwijzing naar art. 97.3 heeft de Rapportagecommissie het recht om n.a.v. de discussie amendementen en moties, danwel concept-resoluties tijdens het congres in te dienen;

art. 5

Bovendien zijn specifiek van toepassing op het congres de art. 89 t/m 99 van het Huishoudelijk Reglement.

toelichting bij congresreglement

Voorstellen voor contributieregeling en regiobijdrageregeling 1996 vindt U elders in dit katern.

Voor het overige zullen er tevoren geen amendeerbare tekstvoorstellen worden gepubliceerd waarover besluitvorming plaatsvindt.

VACATURES ALV 60

Tweede kennisgeving van de vacatures waarin de Algemene Ledenvergadering op 4 en 5 februari 1994 zal voorzien.

De kandidaatstelling sluit op **dinsdag 6 december 1994 om 12.00 uur**. Ingevulde kandidaatstellingsformulieren moeten dan binnen zijn bij het landelijk secretariaat. Kandidaatstellingsformulieren zijn verkrijgbaar bij het landelijk secretariaat, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag, tel. 070 - 362 1515.

De meeste vacatures ontstaan doordat het lid in het voorjaar aan het einde van zijn/haar zittingstermijn komt.

Profiel(s) vindt U elders in dit katern.

Hoofdbestuur

vice-voorzitter organisatie (einde 1e termijn, herkiesbaar)

eerste penningmeester (niet herkiesbaar)

regio-Hoofdbestuursleden

Overijssel (herkiesbaar)

Gelderland (niet herkiesbaar)

Utrecht (herkiesbaar)

Zeeland (vacature)

Noord-Brabant (herkiesbaar)

Limburg (herkiesbaar)

Flevoland (niet herkiesbaar)

Voor informatie over bovenstaande vacatures: bel met Jan la Heij, vice-voorzitter organisatie tel. 058 - 151 915.

Het Hoofdbestuur heeft het recht om een voordracht te doen voor de functies in het Dagelijks Bestuur.

De Algemene Regiovergadering heeft dit zelfde recht voor het Hoofdbestuurslid van de eigen regio.

CONGRES NIEUWE STIJL (ALV 60)

Bestuur Opleidingscentrum

voorzitter (einde 1e termijn, herkiesbaar)lid (einde laatste termijn)

Info: bel met Leo Pinxten (directeur Opleidingscentrum) in kantooruren: 070 - 362 1515.

Bestuur Stichting Wetenschappelijk Bureau

lid (einde 1e termijn, herkiesbaar)

Info: bel met de SWB in kantooruren: 070 - 362 1515.

Financiële commissie

lid (einde laatste termijn)

Info: bel met Ewout Cassee (voorzitter FC 's avonds of in het weekend): 023 249 147.

Geschillencollege

lid (einde laatste termijn)

Info: bel met Marianne van der Ham (voorzitter GC 's avonds of in het weekend): 071 132 236.

Rapportagecommissie

2 leden (1 vacature, 1 niet herkiesbaar)

Info: bel met Jim van Beusekom (voorzitter RC 's avonds of in het weekend): 070 - 362 0922.

PROFIELEN

HOOFDBESTUURSVACATURES

vice-voorzitter organisatie

De vice-voorzitter organisatie vervangt in overleg en afstemming met de vice-voorzitter politiek de voorzitter.

Binnen de "organisatiehoek" wordt de totale portefeuille verdeeld tussen vice-voorzitter organisatie en secretaris organisatie.

Op dit moment is de v.v.o. verantwoordelijk voor de organisatorische communicatie tussen het Hoofdbestuur en:

- regio- en afdelingsbesturen
- Bestuurdersvereniging, SWB, Opleidingscentrum en Adviesraad
- Landelijke Verkiezingscommissie

alsmede voor de interne communicatie tussen regio- Hoofdbestuursleden en het Dagelijks Bestuur.

De vice-voorzitter organisatie is thans voorts verantwoordelijk voor:

- alle verkiezingen (in samenwerking met LVC)
- alle congressen
- contacten/conflict-beheersing met

afdelingen/regio's enz.

- POR/La Hey-commissie

Om de functie goed te kunnen vervullen dienen kandidaten ongeveer 20 uur per week beschikbaar te hebben. De werkzaamheden vinden veelal in de avonden en soms in het weekend plaats.

Info: Jan La Heij, vice-voorzitter organisatie tel: 058 151 915.

eerste penningmeester

Deze functionaris heeft de eerste verantwoordelijkheid voor de financiën. Hij/zij draagt zorg voor de totstandkoming van de begroting en de jaarrekening en van andere algemene financiële voorstellen. Ook behoren de inhoudelijke begeleiding van de financiële en de ledenadministratie tot de taak. Tevens is hij/zij verantwoordelijk voor de herstructurering van de ledenadministratie. Tot slot beheert de eerste penningmeester de financiële contacten met de landelijke deelorganisaties en het campagne team. Info: Arjen Ros, eerste penningmeester tel: 038 600 089

regio-hoofdbestuurslid

Taak:

Het regio-Hoofdbestuurslid verzorgt de communicatie tussen het Hoofdbestuur (HB) en de regio, met als speciaal aandachtspunt het overbrengen van politieke en organisatorische signalen van regio en afdelingen naar het HB.

Profiel:

- partijfuncties vervuld binnen de eigen regio;
- in staat zijn een netwerk van contacten binnen de eigen regio te onderhouden;
- voldoende tijd beschikbaar hebben voor het bijwonen van de vergaderingen van HB, regiobestuur en algemene regiovergadering, alsmede voor andere bijeenkomsten op regionaal niveau om op de hoogte te zijn van regionale en lokale problemen;
- in staat zijn namens het HB problemen te helpen oplossen binnen de regio op het moment dat besturen en/of fracties deze zelf niet kunnen oplossen;
- in staat zijn politieke besluitvorming en visies van HB en Tweede Kamerfractie te verwoorden op regionaal en lokaal niveau;
- in staat zijn het voorzitterschap van HB-werkgroepen te vervullen;
- contacten onderhouden met het Landelijk Secretariaat.

Info: Jan La Heij, vice-voorzitter organisatie tel: 058- 151915.

CONGRES NIEUWE STIJL (ALV 60)

VOORLOPIGE AGENDA ALV 60

Het tweede Congres Nieuwe Stijl staat in de steigers en belooft zo mogelijk een nog boeiender en enthousiaster congres dan de vorige keer te worden.

Rode draad van het congres wordt de open discussie over het thema basisinkomen ofwel waar naar toe met de sociale zekerheid. Daarnaast zullen discussie-bijeenkomsten gehouden worden in een grote variëteit van onderwerpen zoals ecologie, emancipatie van kunstenaars, autochtonen, dynamiek in de economie, laaggeschoolden op de arbeidsmarkt etc.

Kortom in de goede traditie van D66 blijven we bezig met te onderzoeken of er langs onorthodoxe wegen oplossingen voor grote problemen te vinden zijn. Ook dit congres is dus een must met zijn twee dagen inhoud gecombineerd met een verstrooiend programma en mogelijkheden van veel onderlinge kontakten (door alle bestuurslagen heen).

De exacte agenda is nog onderhevig aan zoveel organisatorische bespiegelingen dat die pas definitief bekend zal worden in januari maar duidelijk is dat de twee dagen congres beide even boeiend zullen worden.

Aanmelden nu is dus geboden!

TWEEDE CONGRES NIEUWE STIJL

Het tweede Congres Nieuwe Stijl wordt op 4 en 5 februari 1995 gehouden in Papendal bij Arnhem. Hoofdonderwerp op dit congres is Basisinkomen-/Verzekerd inkomen maar uiteraard kunt u zelf uw ideale programma samenstellen uit het diverse aanbod. Vul daarom snel de bon in op pagina 9 van dit katern en stuur deze voor 15 november op i.v.m. kamerreserveringen. In het katern van de vorige Democraat (nr 7, 1994) staat een uitgebreid stuk over het Congres Nieuwe Stijl. Mochten er vragen zijn dan kunt u altijd bellen met het Landelijk Secretariaat: 070-3621515 (Ralph Jacobs).

WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Door de SWB wordt gewerkt voor de politieke vertegenwoordiging, de politieke partij en aan de 'politieke probleemstelling' in het algemeen. Het betreft onderwerpen die spelen op het snijvlak van politiek en maatschappij en van samenleving en overheid. De onderwerpen worden gekozen in samenspraak met de kamerfracties, individuele kamerleden en de politieke top van D66. Het betreft zaken die op de politieke agenda zullen verschijnen en waaraan nader onderzoek moet worden besteed. Bij deze formule ligt het accent op het denken zelf; analyses, neergelegd in publikaties, die moeten leiden tot beleidsgerichte uitgangspunten.

DUURZAME ONTWIKKELING IN EEN OPEN ECONOMIE

Op zaterdag 19 november aanstaande wordt van 10.00 tot 16.00 uur de jaarlijkse bijeenkomst gehouden van de SWB-werkgroep Milieu. Deze bijeenkomst wordt door de kerngroep Duurzame Ontwikkeling voorbereid. Het thema van de bijeenkomst is: duurzame ontwikkeling in een open economie; waar liggen de grenzen van het milieubeleid? Binnen deze centrale vraagstelling hoopt de kerngroep tot een uitwisseling van meningen te komen met de leden van de werkgroep Milieu. Hiertoe worden door de kerngroep zes onderwerpen voorbereid: werkgelegenheidsbeleid,

de grote infrastructurele projecten, Europees beleid, risico's van milieuverontreiniging, gedifferentieerde afvalstoffenheffing en de CO2/energieheffing. Deelnemers aan de bijeenkomst zijn de leden van de werkgroep milieu, een aantal kamerleden en andere belangstellenden.

De procedure is: korte inleidingen in een plenaire bijeenkomst, discussies in parallelsessies (twee maal) en plenaire presentatie van de resultaten van deze sessies. Hierna zal aan kamerleden de gelegenheid worden gegeven om met een eerste politieke reactie te komen.

Belangstellenden wordt verzocht contact op te nemen met André van der Brugge van het wetenschappelijk bureau, telefoon 070-3621515. De benodigde informatie zal dan worden toegestuurd.

INZET VOOR VREDE

De projectgroep Veiligheid en Defensie van de SWB-werkgroepen Buitenland en Defensie heeft (in 1993) een notitie geschreven over de kansen en bedreigingen voor de internationale rechtsorde en de consequenties daarvan voor het Nederlandse veiligheids- en defensiebeleid. Zij is gebaseerd op de Prioriteitennota (waarvan een uittreksel als bijlage is opgenomen). De tekst is verschenen in de reeks SWB-Nota's en kost f 12,50

WETENSCHAPPELIJK BUREAU

Inhoud IDEE nummer 4

REDACTIONEEL: De stijl van Paars

Het milieubeleid kan alles bereiken wat het wil, gesprek met Wim Hafkamp door Allan Varkevisser en Christiaan de Vries

Een vraaggesprek over economie en milieu en dus ook over wetenschap en praktijk. Veel blijkt reeds in de praktijk te kunnen worden gerealiseerd. Maar hoe staat het dan met de wetenschap?

Milieu als maatschappelijke actie, uit welbegrepen eigenbelang, door Ernst Ford

Gebleken is dat de aandacht uitgaat naar de voorbereiding van beleid en veel minder naar de uitvoering ervan.

Waar kunnen hiervoor toch de aanknopingspunten worden gevonden?

Handelsbepalingen en milieumaatregelen; onzekerheid is de norm, door Sander van Bennekom

Handel en milieu; waar huizen de juridische voorwaarden voor een milieugericht handelsbeleid?

Het rivierlandschap bedreigd, door Pieter Bol
Hoeveel water moet er naar de zee, voordat de beleidmakers inzien dat het anders moet met de dijken? Een reconstructie

In transitie Zuid-Afrika, door Bernard Bouwman
Zuid-Afrika bevindt zich op een kruispunt in zijn geschiedenis. Een beschouwing van de mogelijkheden en van de problemen

Vrij maar gebonden, door Servaas Toebosch
Een beschouwing omtrent de ontwikkelingen binnen het liberalisme, met name waar het de voorloper van D66 betreft, het vrijzinnig liberalisme

Verantwoordelijkheden, column door Alexander Rinnooy Kan

IK BESTEL:

- SWB-Cahier 'Ingrijpen in menselijk leven' Prijs f 12,50- (excl. porto)
- 'De waarde van de Democratie' Prijs f 2,50- (excl. porto)
- Brochure 'De ruimte waarin wij leven' Prijs f 19,50- (excl. porto)
- Brochure 'Referenda en Politiek'. Prijs f 19,50- (excl. porto)
- Brochure 'Duurzame Ontwikkeling' Prijs f 19,50- (excl. porto)
- Brochure 'De veranderende rol van de politieke partijen' Prijs f 15,- (excl. porto)
- SWB-Cahier 'In Goede Banen' Prijs f 10,- (excl. porto)
- SWB-Cahier 'Denken over democratie, van forum naar partnerschap' Prijs f 10,- (excl. porto)
- SWB-Cahier 'Relatie en Huwelijk' Prijs f 8,- (excl. porto)
- SWB-Nota 'Op zoek naar publiek' Prijs f 5,- (excl. porto)
- SWB-nota 'Inzet voor vrede' Prijs f 12,50- (excl. porto)
Het tijdschrift Idee
Idee verschijnt 6x per jaar. ca. 30 pagina's per nummer. Een abonnement kost f 66,- per jaar. Een los nummer kost f 15,- (excl. porto)
- Ik neem een abonnement
- Ik wil een los nummer

NAAM:

STRAAT:NR.....

PC en PLAATS:

TELEFOON:

FUNCTIE IN D66:

LIDNUMMER:

Deze bon opsturen naar SWB D66,
Noordwal 10, 2513 EA Den Haag
Telefonisch bestellen 070-3621515
U kunt deze bon ook faxen Fax 070-3641917

AANMELDINGSBON CONGRES NIEUWE STIJL

Administratienummer(=lidnummer):

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer (overdag):
('s avonds):

Samen met:

Administratienummer:

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoonnummer (overdag):
('s avonds):

Ja, ik meld mij aan:

Ik ben aanwezig: zaterdag zondag hele weekend

Ik blijf overnachten: Ja Nee

Soort kamer:

- 2-persoonskamer à f 60,- p.p.p.n.
- bovengenoemde kamer voor één persoon à f 120,-.
- 2-persoonskamer à f 95,- p.p.p.n.
- bovengenoemde kamer voor één persoon à f 190,-.
- 4-persoonskamer à f 45,- p.p.p.n.

Ik geef mij op voor het diner op zaterdag à f 30,- p.p.: Ja Nee

Ik zou graag het congresboek ontvangen : Ja Nee

Ik zou graag gebruik willen maken van kinderopvang: Zo ja, welke dag(en).....
en om hoeveel kinderen gaat het.....?

Indien deze bon voor het inschrijven van meerdere personen wordt gebruikt graag ALLE gegevens en bijzonderheden duidelijk vermelden.

Als u niet wilt overnachten maar wel het congres wilt bezoeken vul deze bon dan toch in.

In verband met reserveringen is het beslist noodzakelijk dat u zich voor 15 NOVEMBER aanmeldt. Stuur deze bon naar het Landelijk Secretariaat D66, Noordwal 10, 2513 EA Den Haag onder vermelding van Reservering Congres Nieuwe Stijl.

Voor informatie kunt u bellen naar het Landelijk Secretariaat: 070-3621515,
Ralph Jacobs.

Handtekening:

Handtekening:

EEN ZORG MINDER OF MINDER ZORG

Een notitie over ontwikkelingen binnen de sociale economie, de gevolgen voor het stelsel van sociale zekerheid en de mogelijke voor- en nadelen van de invoering van een basisinkomen als alternatief. Deze notitie is geschreven door het Wetenschappelijk bureau van D66. Het is geen congresstuk – en dus niet amendeerbaar – zoals in het verleden gebruikelijk was, maar zal wel op het congres van 4–5 februari 1995 worden besproken. Het Opleidingscentrum heeft de tekst bewerkt. Lees voor een goed begrip eerst de blokjes met definities. Deze notitie geeft een weergave van de discussie tot nu toe en geeft dus geen pasklare antwoorden.

1 SOCIALE ECONOMIE: EEN ANDERE BENADERING

In 1992 verscheen de rapportage 'Arbeid, sociale zekerheid en inkomens' van de SWB-projectgroep onder voorzitterschap van Maarten Engwirda. Naast alle waardering voor dit werkstuk was er ook sprake van kritiek: de voorstellen in het rapport lieten de bestaande structuren van arbeid, inkomensverwerving en sociale zekerheid overwegend onaangetast. Hierdoor konden de grote problemen van de huidige verzorgingsstaat – de geringe participatie en economische en sociale dynamiek – niet worden opgelost. Het zou in de rapportage om aanpassingen van het huidige bestel gaan, zonder de werking ervan werkelijk te wijzigen.

Bij de bespreking van de rapportage op het najaarscongres in 1992 kwamen voorstanders van een veel radicalere ingreep in de maatschappelijke structuur van arbeid, inkomens en sociale zekerheid – oftewel: *de sociale economie* – aan het woord.

Sommigen bepleitten de invoering van een basisinkomen, anderen de ontwikkeling naar een ministelsel. Hun uitgangspunt was dat de economische, (arbeids-)politieke en culturele ontwikkelingen een discussie over een ander stelsel met een andere systematiek en logica noodzakelijk maken. Om de participatie te verhogen en de dynamiek in de samenleving

te vergroten zijn structurele veranderingen nodig, aldus de critici.

Binnen een politieke partij mag hierover worden gediscussieerd, want in de politieke beleidsvorming is maar zelden de ruimte voor een zinvolle discussie over structuurveranderingen met betrekking tot de sociale economie. Over het algemeen blijft het gaan om het aandringen op loonmatiging, om meer controle op fraude en illegaal werk, om het verlagen van de loonkosten voor werkgevers door middel van belasting-technische foefjes en om het niet langer algemeen verbindend verklaren van CAO's. De discussie over het probleem van de structurele werkloosheid, de oorzaken en de sociale en economische gevolgen daarvan, blijft dan gevangen in een financieel keurslijf.

Het financieel beheer van de systemen staat nu in het beleid voorop. Dat is op zichzelf niet zo verwonderlijk. Voorzichtigheid is óók geboden want ingrepen in de structuur van de sociale economie hebben verregaande gevolgen voor individu en samenleving. De verzorgingsstaat is gegroeid vanuit een samenhang tussen maatschappij en economie, en daar kan niet zomaar aan voorbij worden gegaan. Toch is een diepgaandere en integrale discussie over het systeem wenselijk. De vraag is echter hoe een kritische analyse en discussie mogelijk is over het bouwwerk van de sociale economie, die recht doet aan hetgeen waarvoor dit gebouw en met name de verzorgingsstaat ooit is ontworpen en bedoeld. Welke zijn dan de uitgangspunten en welke richtingen moeten worden ingeslagen?

Wat opvalt aan de theoretische en kritische commentaren omtrent de verzorgingsstaat, is dat steeds wordt gesproken vanuit de behoefte aan een meer integrale benadering van de economische, de sociale en de politieke problematiek¹. In de benaderingen wordt steeds een samenhang gezocht tussen: *ontwikkelingen in de economie, ontwikkelingen in de sfeer van het particulier inkomen en ontwikkelingen in de arrangementen van de verzorgingsstaat*. Vanuit een dergelijke integrale benadering

wordt door de één gepleit voor een herinstructie van een strenge en selectieve toegangsmogelijkheid, alsmede fatsoenlijke uitkeringsnormen en niveaus binnen de bestaande regelingen, en door de ander voor een heroverweging van het systeem überhaupt. Dit laatste komt dan meestal neer op invoering van een ministelsel of van een basisinkomen.

Een belangrijke vraag voor de partij is uiteraard hoe deze benaderingen en voorstellen omtrent ministelsel en basisinkomen zich verhouden tot de kenmerken van het denken in D66, met name over de onderhavige sociaal-economische problematiek?

Als we uitgaan van de noodzaak van een meer integrale benadering van de problemen waarin de sociale economie verkeert, dan zal de partij eigen criteria moeten formuleren waaraan zij de ontwikkelingen en de voorstellen kan toetsen. Naast de voor de hand liggende economische grootheden, zoals concurrentiepositie, technologische innovatie van arbeid, arbeidskosten en lonen, financieringstekort en inflatie, lijken het vooral algemene politieke criteria te zijn. Deze zijn wel in de partij aanwezig, maar dienen nader te worden geconcretiseerd. Dit zijn achtereenvolgens *het rechtsstatelijk en democratisch gehalte, de norm van voldoende handelingsvrijheid en van noodzakelijke duurzaamheid.*

Deze criteria zouden moeten doorklinken in de discussie over de gewenste ontwikkelingen. Voor alle duidelijkheid volgt hier een korte typering van de criteria: Het rechtsstatelijk criterium moet vooral het evenwicht tussen rechten en plichten garanderen voor degenen voor wie de regelingen zijn bedoeld. Het democratisch gehalte moet kunnen worden afgemeten aan de mate van inzichtelijkheid en overzichtelijkheid van het bestel. Hierbij zijn dus de principes van democratische openbaarheid en controleerbaarheid doorslaggevend. Het derde criterium, de voldoende mate van vrijheid, komt tot uitdrukking in het kenmerk dat de individuele eigen-verantwoordelijkheid onaangetast dient te blijven. En het principe van duurzaamheid geeft aan dat een en ander zodanig moet worden overeengekomen dat van meet af aan rekening is gehouden met de eisen die het evenwichtig voortbestaan van de samenleving in ecologisch, cultureel en economisch opzicht hieraan stelt.

Deze criteria worden door D66 beschouwd als algemene, maar doorslaggevende kenmerken van het pluralistisch liberaal-democratische bestel dat haar voor ogen staat. Het gaat hierbij om het bewaren of het kiezen van het subtiele evenwicht dat in een democratische rechtsstaat behoort te bestaan tussen de belangen van het individu en die van publieke en collectieve verbanden of regelingen. Dit evenwicht is vooral dáár van belang waar wij als personen afhankelijk zijn van algemene, door derden of door de staat bepaalde voorwaarden voor ons materiële bestaan, zoals in het verband van de sociale economie het geval is.

Vanuit een meer integrale benadering van de problematiek van de sociale economie en de genoemde criteria zal de partij een keuze voor de toekomst moeten maken die het beste bij haar opvattingen en doelstellingen past.

Vooruitlopend op de tekst, kan hier reeds gezegd worden dat de keuze vooralsnog zal gaan tussen minder zorg en verzorging enerzijds in de gestalte van een ministelsel of van een versoberde verzorgingsstaat, of de invoering van een basisinkomen anderzijds waarmee alle ingezetenen van één fundamentele zorg lijken te worden bevrijd.

2 DE HUIDIGE STAAT VAN DE VERZORGINGSSTAAT

De Nederlandse verzorgingsstaat is vooral een produkt van de na-oorlogse politiek. Zij is gebaseerd op de toenmalige moraal. Deze kwam tot uiting in een sterk arbeidsethos, gezagsgetrouwheid, het ideaal van het modelgezin en op de politiek-economische doelstellingen, zoals die in de eerste twee decennia na de oorlog zijn geformuleerd.

Uitgaande van bovenstaande politiek-culturele idealen en van min of meer volledige werkgelegenheid, evenwichtige economische groei, stabiele prijzen (of een inflatie van enkele procenten), rechtvaardige inkomensverdeling en een evenwichtige betalingsbalans is een systeem gegroeid. Dit systeem wordt thans gekenmerkt door lankmoedigheid, bureaucratische traagheid en inefficiëntie, onoverzichtelijkheid, onstuurbaarheid en de-activering. De arrangementen van de verzorgingsstaat zijn in de loop der tijd ruimhartig opengesteld voor bijna elk lid van onze samenleving. In plaats van een tijdelijke rustplaats te bieden, zijn de regelingen uitgroeid tot een bijkans permanente verblijfplaats voor groepen die elders in de samenleving overbodig of overtollig werden verklaard, of niet meer konden meekomen. Zo bleek het systeem een immanente drang tot groei te hebben: op steeds méér maatschappelijke terreinen manifesteerde de overheid zich om collectieve regelingen te scheppen die in principe gebaseerd waren op het bieden van hulp aan een ieder die niet meer in staat was zichzelf te helpen. In de loop der tijd verwerd het samenstel aan regelingen tot een soort van basisvoorziening voor iedereen en zo worden zij thans ook beschouwd. De principes waarop de systematiek van de huidige verzorgingsstaat is gebaseerd, zijn nog steeds de principes van het naoorlogse politiek-economische en morele denken. De regelingen die zijn ontworpen gaan uit van de maatschappelijke werkelijkheid van toentertijd. Cultuur, politiek en economie zijn echter sindsdien sterk veranderd.

2.1 Economische veranderingen

Het is niet langer mogelijk om in het beleid uit te gaan van een nationale economie in de traditionele zin van het woord. We worden steeds harder met de neus op het feit gedrukt

dat onze nationale economie deel uitmaakt van een economisch wereldsysteem. Dit houdt in dat in het economisch beleid rekening moet worden gehouden met de loon-prijsverhoudingen elders, niet alleen in Europa maar over de gehele wereld. We dienen rekening te houden met de technologische ontwikkeling in voorheen achtergebleven gebieden, zoals Vietnam en Taiwan. Kennis is geen monopolie meer van de hoog-industriële landen van het Westen, maar verspreid zich snel en min of meer onbelemmerd over grote delen van de wereld. Nieuwe transport- en communicatietechnieken maken het mogelijk dat productie en distributie steeds verder uit elkaar kunnen worden getrokken. Hierdoor is wereldwijde economische macht en concurrentie een onontkoombaar feit geworden.

Mede door de gevolgen van deze ontwikkelingen stuiten we op de grenzen van onze verzorgingsstaat. Om als staat de kosten op te kunnen brengen voor de verzorging van hen die niet (meer) voor zichzelf kunnen zorgen, moeten hoge premies en belastingen worden geheven. Deze heffingen worden vooral op arbeid geheven, uitgaande van een beperkte economische opvatting omtrent de totstandkoming van de toegevoegde waarde². De heffingen drukken op de loonkosten voor de werkgever, waardoor een groot verschil is ontstaan tussen de bruto-loonkosten en de netto-lonen. Dit verschil wordt ook wel aangeduid met de 'wig'. Voor een werkgever wordt een werknemer hierdoor pas winstgevend als zijn arbeidsproductiviteit boven de bruto-loonkosten uitstijgt. Veel werknemers met een lage arbeidsproductiviteit zijn zo in de loop der jaren door de steeds hoger oplopende brutoloonkosten, uit het arbeidsproces gestoten. Echter, hun werkloosheid betekende een nieuwe last op de steeds smallere schouders van de verzorgingsstaat. Deze kon - gegeven de systematiek van financiering - alleen worden opgevangen door collectief de premies en de belastingen op arbeid te verhogen. Dit hield wederom een stijging van de brutoloonkosten en op deze wijze werden weer nieuwe groepen werknemers uit het arbeidsproces gestoten. Zo is een vicieuze cirkel ontstaan waarbij steeds minder mensen (lees: werkenden) de lasten van steeds meer mensen (lees: niet-werkenden) moeten opbrengen. Dit wordt ook uitgedrukt in de (voor de 'baanlozen', ietwat badinerende) verhouding actieven versus inactieven. Op het moment bedraagt deze

ongeveer 0.85, hetgeen wil zeggen dat er tegenover 100 werkenden 85 niet-werkenden staan. Die onevenredigheid probeert men vanuit de politiek met allerlei beleidsinstrumenten te beïnvloeden.

De enige wijze waarop deze verhouding kan voortbestaan zonder tot grote crises te leiden, is de constante verhoging van de arbeidsproductiviteit. In de agrarische sector was dit verschijnsel al eerder waar te nemen, maar ook in de industriële sector produceren we steeds meer met steeds minder mensen. Automatisering en mechanisering hebben hier bijgedragen tot een immense verhoging van de arbeidsproductiviteit. Hierdoor is ook weer werkgelegenheid in de industrie verloren gegaan. Voorheen is dat wel opgevangen door toename aan werkgelegenheid in de dienstverlenende en de overheidssector. Maar aan deze verschuiving – of substitutie – is nu een einde gekomen, de werkloosheid loopt steeds hoger op.

Een andere belangrijke economische ontwikkeling is de toenemende trend van flexibilisering van de arbeidscontracten. Ondernemingen trekken zich steeds meer terug op het uitvoeren van hun 'kernactiviteiten'. Het overige werk wordt uitbesteed aan kleine(re) toeleveranciers. Het voordeel voor de ondernemer is dat hij op deze manier de gevolgen van fluctuaties in de vraag en de afzet kan afwentelen op de kring van toeleveranciers. De onvoorspelbaarheid van de afzet in de toekomst en de kortere levenscyclus van producten maakt deze flexibilisering voor de ondernemer noodzakelijk. Echter, die situatie vertaalt zich voor de werknemers in een scheiding tussen twee soorten arbeiders: degenen die behoren tot het 'kernbedrijf' met een hoge mate van werkzekerheid en goede sociale voorzieningen, en degenen die in dienst zijn van de toeleverancier, met een lage werkzekerheid en geringe toegang tot de sociale voorzieningen.

Het sociale zekerheidsstelsel is evenwel nog steeds gebaseerd op de aanname dat werknemers lange tijd bij dezelfde werkgever of in ieder geval in dezelfde bedrijfssector werkzaam blijven. Voor de groeiende groep werknemers met flexibele contracten betekent dit dat zij vaak geen of onvoldoende rechten opbouwen voor een uitkering in geval van werkloosheid, ziekte of arbeidsongeschiktheid. Kortom, zij krijgen geen of geringere toegang tot de zogenaamde werknemersverzekeringen en zijn volledig aangewezen op de basisvoorzieningen van de

volksverzekeringen (AAW, Bijstand, AOW). Het zijn vooral de nieuwkomers op de arbeidsmarkt, waaronder veel vrouwen, jongeren en allochtonen, die in dit geflexibiliseerde deel van de arbeidsmarkt terecht komen.

2.2 Politieke veranderingen

Niet alleen de economie, ook de politiek en de pretenties van de politieke partijen zijn veranderd. Het geloof in de eigen invloed op ontwikkelingen in de samenleving is tanende. Politici zijn zich steeds meer bewust van hun relatief onmachtige positie tegenover de culturele en economische ontwikkelingen. De grote blauwdrukken van weleer zijn beschaamd opgevouwen en weggeborgen. De toegenomen emancipatie en de eigen verantwoordelijkheid van burgers komen dan ook meer en meer centraal te staan in de politieke opvattingen. De overheid en de politiek zijn op de terugtocht: zij aanvaarden nog slechts de verantwoordelijkheid voor de zogenaamde kerntaken en de burger dient zich in het maatschappelijke verkeer in toenemende mate zelf te kunnen redden. Deze opstelling heeft onder meer te maken met het inzicht dat veel overheidsingrijpen niet het beoogde resultaat heeft gehad. In plaats dat de gedifferentieerde overheidsregelingen burgers een eindje op weg hielpen op het pad naar zelfstandigheid, bleek dat grote groepen burgers juist blijvend afhankelijk werden van overheidssteun.

De grootschalige overheidsbemoediging heeft tot verre gaande bureaucrativering van de samenleving geleid, met alle negatieve gevolgen van dien: traagheid, inefficiëntie, ondoorzichtigheid en – soms – onmenselijkheid.

In toenemende mate staan politici nu op het standpunt dat er meer ruimte moet worden geschapen voor het marktmechanisme als centraal coördinatiemechanisme in onze samenleving. Dit betekent dat de overheid zich terugtrekt uit bepaalde maatschappelijke terreinen. Deze worden daarmee opengesteld voor commerciële dienstverlening door particuliere instanties, in plaats van of naast de traditionele ambtelijke organisaties.

2.3 Culturele veranderingen

De samenleving is tevens in cultureel opzicht veranderd. De processen van ontzuiling en secularisering hebben de moraal van de burger in beweging gebracht. Er is een grotere pluriformiteit ontstaan aan levenswijzen en aan normen en waarden. Deze ontwikkelingen hebben tegen de achtergrond van het proces van individualisering de culturele werkelijkheid ingrijpend veranderd. Het modelgezin is niet langer de hoeksteen van de samenleving, het ideaal van de man als kostwinner en de vrouw thuis met de kinderen is achterhaald en vervangen door idealen van financiële en emotionele onafhankelijkheid en persoonlijke zelfstandigheid. Het verrichten van arbeid is ook meer en meer een 'bezigheid' geworden voor mensen, een manier om meer dan het gemiddeld noodzakelijke geld te verdienen en zelfstandigheid te verwerven. Dit in plaats van een levensvervulling, een plicht jegens de samenleving of een noodzaak 'van nature gegeven'.

De bindingen tussen verwanten en ook tussen lotgenoten zijn minder sterk dan voorheen (en bestaan soms nauwelijks meer). Dit betekent dat mensen niet meer kunnen terugvallen op hulp en zorg vanuit de eigen familie of van vrienden en kennissen in de buurt. De staatszorg heeft deze functie overgenomen en is de voornaamste steun en toeverlaat geworden voor het moderne individu in tijden van tegenspoed.

Maar tussen de overheid en de burger is een relatie van wederzijds wantrouwen gegroeid. Zij treden elkaar calculerend tegemoet, uitgaande van de onbetrouwbaarheid van de ander en van een zo groot mogelijk gewin voor zichzelf. De overheid probeert door middel van toenemende bureaucratische controle het ontwijkings- en fraude-gedrag van de burger te temmen. De burger wendt alle creativiteit aan om steeds weer nieuwe wegen te vinden waarmee men de controle en regulering kan ontlopen. Deze wedloop heeft de publieke moraal sterk aangetast. De verzorgingsstaat heeft aan moreel gezag ingeboet.

Mede hierdoor is het vertrouwen in de politiek ook dramatisch afgenomen (zie het laatste onderzoek van het SCP, negentig procent van de Nederlanders is van mening dat politici in verkiezingstijd meer beloven dan zij waar kunnen maken). Ook de bereidheid tot solidariteit vermindert sterk ten gevolge van het frauduleuze gedrag van de uitkeringsgerechtigden en de verbureaucratiseerde relatie waarin de solidariteit is vormgegeven.

Deze veranderingen in maatschappij, economie en politiek hebben geleid tot de schier onoplosbare paradoxen en ongerijmdheden in de huidige verzorgingsstaat, waarvan we in toenemende mate de nadelige gevolgen ondervinden.

2.4 Paradoxen en ongerijmdheden samengevat

De laatste jaren groeit het besef dat het zo niet langer kan. De verzorgingsstaat zal 'herijkt' moeten worden. De grote vraag is alleen: hoe ingrijpend zal deze herziening het karakter ervan veranderen?

Uit het voorgaande blijkt dat zich de paradoxale situatie voordoet dat allerlei vormen van arbeid niet meer worden verricht omdat de arbeidsproductiviteit hiervan te laag is om de bruto-loonkosten op te brengen, terwijl er aan de andere kant grote groepen mensen gedwongen werkloos aan de kant staan en afhankelijk zijn geworden van een uitkering. Kortom, er is een enorm '*participatie-probleem*' ontstaan. Deelname aan de arbeid is nog steeds de voorwaarde voor financiële zelfstandigheid. Er is onvoldoende werk voor iedereen waardoor veel mensen een beroep moeten doen voor financiële ondersteuning op de staat. Echter, doordat er zoveel mensen een beroep doen op de collectieve regelingen, gaan de collectieve lasten omhoog, stijgen de premies en belastingen, nemen de bruto-loonkosten toe en gaat er wederom werkgelegenheid verloren.

Maar dit is niet de enige paradox die onze verzorgingsmaatschappij rijk is. Een andere ongerijmdheid is dat over een 'nationale' verzorgingsstaat wordt gesproken, die evenwel rust op een economische basis die afhankelijk is geworden van internationale economische ontwikkelingen. Het is de vraag in hoeverre nationale staten nog hun staatshuishouding kunnen afschermen voor internationale invloeden. In het licht van de wens tot Europese integratie komt deze vraag nog scherper naar voren.

Ten derde zijn veel regelingen in de sociale zekerheid gebaseerd op de verwachting dat mensen tijdelijk niet in staat zijn om voor zichzelf te zorgen. Dit blijkt niet zo te zijn, sterker nog, het financieringssysteem van de verzorgingsstaat 'zorgt' zelf voor blijvende afhankelijkheid van de staat. Dit brengt met zich mee dat, om de groeiende groep

inactieven van een inkomen te kunnen voorzien, de premies worden verhoogd. Hierdoor lopen de loonkosten onevenredig hoog op en zijn bepaalde vormen van arbeid met een lage arbeidsproductiviteit niet langer rendabel. De werkgelegenheid neemt af en de werklozen hebben een nog geringere kans op een baan.

De tijdelijkheid van de afhankelijkheid is dus in veel gevallen een illusie, maar dat is niet alleen te wijten aan de financieringsgrondslag. Ook de systematiek van de regelingen zelf houdt mensen gevangen in een afhankelijke, passieve situatie. Dit wordt ook wel aangeduid met de 'armoede-val'. Eenmaal in een uitkeringssituatie is men niet meer vrij om zelf geld te verdienen door middel van het verrichten van arbeid. Enerzijds is dat heel begrijpelijk omdat de uitkering anders (deels) onnodig zou zijn, maar anderzijds is het systeem nu zo rigide dat elke activiteit van een uitkeringsafhankelijke onmiddellijk wordt afgestraft met een korting op de uitkering. Daar komt bij dat men als uitkeringsgerechtigde tevens recht heeft op allerlei aanvullingen op het inkomen en vrijstellingen van onder andere gemeentelijke belastingen. Indien men aan het werk zou gaan, verliest men deze aanvullingen en kwijtscheldingen, waardoor men vaak op een zelfde of soms zelfs een lager bedrag uitkomt dan de uitkering bedroeg. Vandaar het woordje 'val': men zit als het ware opgesloten in de rigiditeit van het systeem. Dit geldt temeer vanwege het feit dat mensen zonder werk ook minder sociale contacten leggen, die hen eventueel behulpzaam kunnen zijn bij het zoeken naar (ander) werk.

In de afgelopen jaren is ook veel misbruik gemaakt van de sociale voorzieningen. Onder andere vanwege bovenstaande armoede-val hebben veel uitkeringsgerechtigden jarenlang inkomsten verzwegen tegenover de uitvoerende en controlerende instanties.

Daar komt bij dat het stelsel van sociale zekerheid is gebaseerd op het gezin als voornaamste samenlevingsvorm. De uitkeringshoogte is dus gestoeld op de mogelijkheid om daar als gezin – vader, moeder en twee kinderen – van rond te kunnen komen.

Door de individualisering en de ontwikkeling van andere samenlevingsvormen is minstens ten dele een achterhaald principe geworden.

Inmiddels heeft men getracht om deze individualiseringstrend in het stelsel te verwerken. In plaats van tot meer rechtmatigheid en overzichtelijkheid hebben deze aanpassingen juist tot een verder groeiende onoverzichtelijkheid en fraude geleid.

De 'lankmoedigheid' van het systeem werd ook om andere redenen uitgebuit. Bedrijven en ook individuele werknemers hebben jarenlang de WAO gebruikt als een riante afvloeiingsregeling in het geval van uittreidend en overtollig personeel. De WAO gaf immers langer recht op een uitkering die dicht bij het oude loon ligt dan de WW-regeling en men liep niet het gevaar in de bijstand terecht te komen waar een middelentoets wordt gehandhaafd. Met andere woorden, men hoefde niet op termijn het eigen vermogen aan te spreken, hetgeen in de bijstand wel het geval is.

Hier komt nog bij dat het huidige stelsel in hoge mate 'partneronvriendelijk' is. Door de ingewikkelde inkomstenstoetsen in verband met de toeslagenwet, wordt de partner van de geregistreerde kostwinner in feite tot inactiviteit gedwongen. Dit aangezien de inkomsten die hij/zij zich verwerft onmiddellijk worden ingehouden op de uitkering van de ander. Het werkt in elk geval zwart werken en sjoemelen met het melden van de woonsituatie en de samenlevingsvorm in de hand.

Deze ongerijmdheden hebben geleid tot de financieringsproblemen die wij nu kennen, waarvoor de werkenden in Nederland, maar in feite iederéén, de rekening krijgen gepresenteerd. Door het rigide en bureaucratisch karakter van het systeem en door de halfhartigheid van burgers komt de morele legitimiteit in het geding. Er zijn steeds minder mogelijkheden om de échte behoeftigen van een behoorlijke uitkering te voorzien.

Een voorlopig laatste negatieve karakteristiek van de sociale zekerheid onder de verzorgingsstaat – die te maken heeft met het proberen te voorkomen van fraude en afwentelingsgedrag – is de gigantische bureaucratie die is ontstaan in de regelgeving en de uitvoering. Voor bijna elke situatie heeft men aparte wet- en regelgeving gemaakt. Elke regeling heeft weer zijn eigen uitvoeringsorganisatie en deze dient aan allerlei wettelijke bepalingen te voldoen. Dit heeft geleid tot een onoverzichtelijk en onbestuurbaar netwerk van wetten, regelingen en organisaties, waardoor controle

op handhaving en uitvoering een onmogelijke zaak is geworden. Bovendien vormden controle en uitvoering geen gescheiden verantwoordelijkheden: niet alleen in de besturen van de bedrijfsverenigingen hebben leden van de werknemers- en werkgeversorganisaties zitting, maar ook in het controle-orgaan, de sociale verzekeringsraad. De commissie Buurmeijer heeft aangetoond hoez er hier sprake is geweest van onduidelijke verantwoordelijkheden, belangenverstrengeling en gebrek aan onafhankelijke controle.

Het contact tussen de verschillende uitvoeringsorganisaties is buitengewoon gering, hetgeen tot zeer vervelende ervaringen kan leiden voor cliënten die van de ene organisatie naar de andere worden gestuurd. Zij zijn ook allemaal sterk op de eigen uitvoering gericht, met name op de mate waarin men aan de wettelijke normen voldoet in plaats van op de cliënt. Ook hiervan gaat een de-activerende werking uit op de uitkeringsafhankelijke. Als je eenmaal tot de bureaucratische organisatie bent doorgedrongen, lijkt het alleen maar onverstandig om een wijziging in je uitkerings situatie te melden, of voor te stellen. Zoiets gaat onmiddellijk gepaard met een moeizame overgang naar een andere regeling en men moet vaak (te) lang wachten totdat zekerheid wordt verkregen over de nieuwe uitkering.

2.5 De huidige maatregelen: reddingsoperaties of toch weer lapwerk?

Op dit moment wordt door de politiek getracht om opnieuw greep te krijgen op het systeem. Men is tot het besef gekomen dat de huidige verhouding werkenden - niet-werkenden absoluut onhoudbaar is, vooral in verband met de financieringsgrondslag van de verzorgingsstaat en in het bijzonder van de sociale zekerheid (de heffingen op arbeid). Alle inspanningen zijn erop gericht om enerzijds meer mensen aan het werk te krijgen en anderzijds mensen te activeren weer aan het werk te gaan. Iedereen die werk vindt en daarmee voor zichzelf kan zorgen, is niet alleen een uitkering minder, maar tevens iemand die meebetaalt aan de sociale premies en belastingen.

*Hierbij spreekt men veelal van prijsbeleid en volumebeleid. Het **prijsbeleid** is erop gericht*

*de kosten van de sociale zekerheid te verminderen door in te grijpen in de hoogte van de uitkeringen. **Volumebeleid** is gericht op het terugbrengen van het aantal mensen dat aanspraak maakt op een collectieve regeling.*

Als volumebeleid faalt, wordt prijsbeleid dus onvermijdelijk. Volumebeleid door verbetering van de uitvoering zal echter nog geen werk 'scheppen'. Van een verlaging of afschaffing van het minimumloon en van het verminderen van de brutoloonkosten wordt nu wel werkgelegenheids groei verwacht. Deze ingrepen zullen evenwel inhouden dat het uitkeringsniveau, dat immers is gekoppeld aan het minimumloon, naar beneden zal gaan. Op dat moment lopen prijsbeleid en volumebeleid dus in elkaar over.

In het huidige beleid worden de volgende maatregelen genomen om de verzorgingsstaat oude stijl bij te stellen, maar toch nog overeind te houden, zo stelt men.

a) De uitvoering wordt herzien. Met als uitgangspunt '*Werk boven inkomen*', worden alle regelingen en uitvoeringsorganisaties onderzocht om te zien waar men een activerend beleid kan voeren. Iedere uitkeringsafhankelijke moet worden gestimuleerd om opnieuw deel te nemen aan de arbeid. De controle en de uitvoering moeten van elkaar worden gescheiden. De uitvoeringsorganisaties zullen worden verzelfstandigd en worden onderworpen aan een regime van '*output-financiering*'. De veelheid van uitvoeringsdiensten moet zoveel mogelijk worden teruggebracht naar  en loket, waarbij men eerst alle mogelijkheden onderzoekt om een persoon opnieuw in te schakelen in het arbeidsproces, alvorens de betrokkene een uitkering overeenkomstig de regeling te verstrekken.

b) Vanuit de politiek wordt getracht de brutoloonkosten te verlagen. Niet zozeer door middel van loonkostensubsidies zoals dat wel in het verleden is geprobeerd, maar door middel van *verlaging van de premies en bepaalde belastingen*. Ook het verlagen c.q. afschaffen van het minimumloon zou hierbij een rol kunnen gaan spelen. Daarnaast staat de algemeen verbindend verklaring van de CAO's voor niet aangesloten werknemers in een bedrijfstak ter discussie.

c) Er is een algemene tendens zichtbaar in het beleid om de criteria voor toegang tot de

sociale voorzieningen – en met name de werknemersverzekeringen zoals WAO, WW, ziektewet, etc. – te verscherpen. Het gaat hierbij om uitkeringen die gebaseerd zijn op het laatstverdiende loon. Over het algemeen zijn hervormingen nu gericht op het *afbouwen van de hoogte en de duur van de werknemersverzekering*, zodat men sneller terugvalt op een basisuitkering zoals de bijstand. De gedachte dat burgers zich zelfstandig kunnen bijverzekeren tegen ziekte, arbeidsongeschiktheid en werkloosheid wint meer en meer terrein.

d) De *controle op fraude* wordt verscherpt. De bestanden van de sociale diensten, de belastingdienst en het bevolkingsregister kunnen worden gekoppeld. Bovendien is een beperkte legitimatieplicht ingevoerd, hetgeen inhoudt dat werknemers vanaf 1 juni 1994 verplicht zijn om zich op de werkplek in geval van controle te kunnen identificeren. Op deze manier zijn meer gevallen van fraude en illegale arbeid op te sporen.

e) Afsluitend komt de *middelentoets* in discussie. Een middelentoets houdt in dat men, alvorens een uitkering te verstrekken, eerst bekijkt of de betrokken over eigen middelen beschikt om in het levensonderhoud te voorzien (bijvoorbeeld, eigen vermogen heeft). Deze tendens is onder meer zichtbaar in de plannen om de AOW-ers met een hoog pensioen extra te belasten om de AOW betaalbaar te houden. (Zie ook de discussie over de mogelijke terugkeer van de middelentoets in de studiefinanciering.) De rechtvaardiging van deze beleidsvoorstellen wordt gezocht door te wijzen op de eigen verantwoordelijkheid en (de noodzaak) voor de burger om zichzelf te kunnen redden.

2.6 Evaluatie, de mogelijke posities

Er zijn twee vragen die ten aanzien van de veranderingen in het beleid gesteld dienen te worden. De eerste ligt voor de hand:

Zal dit beleid voldoende zijn om het systeem te kunnen handhaven, zowel in financieel als in moreel opzicht?

Het opmerkelijke aan het beleid is namelijk dat men blijft uitgaan van een industrieel groei-paradigma met betrekking tot de werkgelegenheid. Als dit onjuist blijkt,

bijvoorbeeld doordat economische groei niet automatisch tot meer werkgelegenheid zal leiden, dan staat de effectiviteit van het beleid dus op losse schroeven. Buitendien valt dan ook de morele basis onder het beleid weg. Een activerend beleid dat 'werk boven inkomen' stelt, waarbij de koppeling tussen de uitkeringen en de lonen principieel wordt losgelaten zonder dat er voldoende werkgelegenheid is, leidt tot frustratie en onlustgevoelens onder werkzoekenden. Zulk beleid is onrechtvaardig en niet legitiem.

De tweede vraag ligt minder voor de hand en betreft de algemene tendens van de voorliggende voorstellen:

*Handhaaft men met deze maatregelen wel het oude systeem of zijn de voorstellen zo ingrijpend dat ze onvermijdelijk tot een nieuw stelsel, c.q. een **soort van basisstelsel**, leiden?*

Sommigen maken zich sterk voor het concept van de verzorgingsstaat. De socioloog Kees Schuyt heeft in een recent artikel in het tijdschrift *Idee* nog eens zijn overtuiging van de morele waarde van de verzorgingsstaat onderstreept³. Deze vestigt en bewaart zijns inziens een subtiel evenwicht tussen de belangen van het individu en het collectief belang. Dat wil niet zeggen dat Schuyt geen kritiek heeft op het huidige stelsel van sociale zekerheid. Naar zijn oordeel is het veel te lankmoedig geworden. In de oorspronkelijke opzet was het een systeem met strenge criteria, strenge controle en een krachtig beroep op de eigen inzet van burgers. De ingeslopen lankmoedigheid heeft verschillende kwalijke gevolgen gehad: de 'zelfredzaamheid' van mensen is sterk afgenomen, de responsiviteit voor de noden van de echte armen is verminderd en het systeem wordt gekenmerkt door excessieve regelgeving en bureaucratie. Toch acht Schuyt het de moeite waard de verzorgingsstaat te herzien en het zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke opzet in de buurt te brengen. Hiervoor is een morele en financiële herwaardering noodzakelijk. Bovendien mag men de verzorgingsstaat dan niet reduceren tot de sociale zekerheid alleen, ook de andere verzorgingsarrangementen binnen bijvoorbeeld de gezondheidszorg en het onderwijs dienen in het herzieningsproces te worden betrokken. Uiteindelijk zal men dan uitkomen op een

systeem waaruit de lankmoedigheid is verdwenen, strenge keuringen en toetsingen zullen plaatshebben en de zelfredzaamheid van mensen centraal staat. Schuyt heeft het zelf wel eens de 'frugale' (frugaal=sober) **samenleving** genoemd: "een samenleving waar mensen op sobere wijze voor zichzelf zorgen, opdat waar nodig voor anderen gezorgd kan worden in plaats van op zo scherp mogelijke wijze te calculeren en zo alles uit de verzorgingsarrangementen te halen, zodat voor de werkelijk hulp (te) weinig overblijft"⁴. Als men het lankmoedige systeem laat voortbestaan, zo waarschuwt Schuyt, dan is het resultaat een voortgaande demoralisering, een voortgaande calculatie van aanspraken op overheidsvoorzieningen, een voortgaande illegale verruiming van inkomsten. Achter de crisis van de verzorgingsstaat schuilt een crisis van de werkgelegenheid en de plaats van de arbeid in de moderne samenleving. Pas als men dat onderkent, wordt effectief beleid mogelijk om de verzorgingsstaat te behouden en ook de samenleving te 'revitaliseren'.

Naast de pleitbezorgers voor de verzorgingsstaat 'oude stijl' is ook een andere theoretische positie in de discussie de laatste tijd zichtbaar geworden, met als voornaamste vertegenwoordiger de Nijmeegse politicoloog Joop Roebroek⁵. Roebroek noemt de politieke discussie over de herziening van de verzorgingsstaat toch vooral een schijndiscussie. Zijn stelling is dat het huidige beleid onherroepelijk leidt tot de totstandkoming van een 'basisstelsel', misschien een basisinkomen en waarschijnlijk een ministelsel.

Het grote verschil tussen een ministelsel en een basisinkomen is het feit dat bij een basisinkomen alle ingezetenen er recht op hebben. Dit in tegenstelling tot een ministelsel dat eigenlijk een afschaffing van alle collectieve werknemersverzekeringen inhoudt, waardoor de overheid alleen nog een minimale uitkering garandeert voor de mensen die gewerkt hebben of daadwerkelijk beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt. Kortom, het basisinkomen is grofweg te vergelijken met de AOW, maar dan voor alle leeftijdsgroepen en het ministelsel is het beperken van het collectieve stelsel van de sociale zekerheid tot een gereduceerde bijstandsregeling.

De discussie over de verzorgingsstaat wordt volgens Roebroek gekenmerkt door een sterke nadruk op de institutionele en financiële aspecten. Ook hij wijst op het feit dat achter de crisis van de verzorgingsstaat een crisis van de maatschappelijke ordening schuil gaat. De fundamenteën van de werknemersverzekeringen zakken langzaam maar zeker weg.

*De ontwikkeling van het systeem gaat derhalve al in de richting van een ministelsel: een stelsel waarbij de overheid een **minimumuitkering** garandeert aan de mensen die actief zijn op de arbeidsmarkt en waarbij burgers zich verder zelf **individueel** kunnen/moeten **bijverzekeren** voor vormen van boven-minimale sociale zekerheid.*

Volgens Roebroek wordt de boven-minimale verzekering een zaak van een kleine 'arbeidselite'. Steeds meer mensen zullen afhankelijk worden van de minimumuitkering, in Nederland is dat nu de bijstand. De kern van Roebroek's betoog is dat volgens hem de grenzen van de industriële ordening zijn bereikt en daarmee de grenzen van het stelsel van sociale zekerheid, want dat is gebaseerd op diezelfde industriële ordening. De vraag is welke richting men nu in wenst te slaan. Door de ontwikkeling richting een dergelijk basisstelsel is niet alleen het ministelsel in discussie geraakt, maar is óók de mogelijkheid van de invoering van een basisinkomen weer op de agenda gekomen. Gegeven deze ontwikkeling gaat het niet meer om de vraag of men voor of tegen het ministelsel of een basisinkomen is, het gaat om de vraag welke ontwikkeling het meest gewenst wordt geacht. Bij de beantwoording van deze vraag dient men zich te laten leiden door bredere perspectieven van maatschappelijke ordening en inrichting van de samenleving, in plaats van louter economische, financiële en institutionele argumentaties, aldus Roebroek.

3 EEN BASISINKOMEN: EEN ZORG MINDER OF...

De politieke keuze voor de toekomst van de verzorgingsstaat gaat tussen het invoeren van een basisinkomen of het afbouwen van de (collectieve) sociale zekerheid tot een ministelsel.

Althans als we de redenering van Roebroek overnemen. Naar zijn mening leidt de huidige herziening van het stelsel van sociale zekerheid onherroepelijk tot een ministelsel. Volgens dezelfde Roebroek (en ook anderen) zal het ministelsel echter alleen zekerheid bieden aan een kleine arbeidselite.

Het paradigma van industriële groei gaat z.i. niet meer op: economische groei zal niet langer automatisch tot meer werkgelegenheid leiden.

In dat geval zijn andere maatregelen noodzakelijk om de structurele werkloosheid te bestrijden. Ziet men af van deze maatregelen, dan wordt een samenleving geschapen waarin een kleine arbeidselite inderdaad alle voordelen geniet van een ruim inkomen en een geriefelijke bescherming in geval van werkloosheid, ziekte of arbeidsongeschiktheid. Een grote groep van niet-werkenden is door de geringe verdiensten of de lage uitkering niet in staat zich goed bij te verzekeren en gedoemd tot een bestaan in de marge. Het ministelsel kent daarnaast nog andere nadelige effecten. Het is zeer waarschijnlijk dat er een noodlottig proces van risicoselectie op gang komt, waardoor mensen die iets afwijken van de standaarden een hoge(re) premie moeten betalen voor hun sociale verzekeringen. Ook in dat geval zijn de sociaal zwakkere groepen de samenleving de klos. Op grond van deze redeneringen leggen we hier het ministelsel voorlopig als onaanvaardbaar terzijde en concentreren we ons op de optie van een basisinkomen.

Het basisinkomen is zowel een wondermiddel als een wolf in schaapskleren genoemd. Ongetwijfeld wordt hiermee het tweezijdige karakter ervan blootgelegd. Enerzijds lijkt het basisinkomen een simpele oplossing te bieden voor problemen van het huidige sociale zekerheidsstelsel, anderzijds gaat de invoering gepaard met enorme risico's en onzekerheden over de effecten. Zowel

systeem waaruit de lankmoedigheid is verdwenen, strenge keuringen en toetsingen zullen plaatshebben en de zelfredzaamheid van mensen centraal staat. Schuyt heeft het zelf wel eens de 'frugale' (frugaal=sober) **samenleving** genoemd: "een samenleving waar mensen op sobere wijze voor zichzelf zorgen, opdat waar nodig voor anderen gezorgd kan worden in plaats van op zo scherp mogelijke wijze te calculeren en zo alles uit de verzorgingsarrangementen te halen, zodat voor de werkelijk hulp (te) weinig overblijft"⁴. Als men het lankmoedige systeem laat voortbestaan, zo waarschuwt Schuyt, dan is het resultaat een voortgaande demoralisering, een voortgaande calculatie van aanspraken op overheidsvoorzieningen, een voortgaande illegale verruiming van inkomsten. Achter de crisis van de verzorgingsstaat schuilt een crisis van de werkgelegenheid en de plaats van de arbeid in de moderne samenleving. Pas als men dat onderkent, wordt effectief beleid mogelijk om de verzorgingsstaat te behouden en ook de samenleving te 'revitaliseren'.

Naast de pleitbezorgers voor de verzorgingsstaat 'oude stijl' is ook een andere theoretische positie in de discussie de laatste tijd zichtbaar geworden, met als voornaamste vertegenwoordiger de Nijmeegse politicoloog Joop Roebroek⁵. Roebroek noemt de politieke discussie over de herziening van de verzorgingsstaat toch vooral een schijndiscussie. Zijn stelling is dat het huidige beleid onherroepelijk leidt tot de totstandkoming van een 'basisstelsel', misschien een basisinkomen en waarschijnlijk een ministelsel.

Het grote verschil tussen een ministelsel en een basisinkomen is het feit dat bij een basisinkomen alle ingezetenen er recht op hebben. Dit in tegenstelling tot een ministelsel dat eigenlijk een afschaffing van alle collectieve werknemersverzekeringen inhoudt, waardoor de overheid alleen nog een minimale uitkering garandeert voor de mensen die gewerkt hebben of daadwerkelijk beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt. Kortom, het basisinkomen is grofweg te vergelijken met de AOW, maar dan voor alle leeftijdsgroepen en het ministelsel is het beperken van het collectieve stelsel van de sociale zekerheid tot een gereduceerde bijstandsregeling.

De discussie over de verzorgingsstaat wordt volgens Roebroek gekenmerkt door een sterke nadruk op de institutionele en financiële aspecten. Ook hij wijst op het feit dat achter de crisis van de verzorgingsstaat een crisis van de maatschappelijke ordening schuil gaat. De fundamenten van de werknemersverzekeringen zakken langzaam maar zeker weg.

*De ontwikkeling van het systeem gaat derhalve al in de richting van een ministelsel: een stelsel waarbij de overheid een **minimumuitkering** garandeert aan de mensen die actief zijn op de arbeidsmarkt en waarbij burgers zich verder zelf **individueel** kunnen/moeten **bijverzekeren** voor vormen van boven-minimale sociale zekerheid.*

Volgens Roebroek wordt de boven-minimale verzekering een zaak van een kleine 'arbeidselite'. Steeds meer mensen zullen afhankelijk worden van de minimumuitkering, in Nederland is dat nu de bijstand. De kern van Roebroek's betoog is dat volgens hem de grenzen van de industriële ordening zijn bereikt en daarmee de grenzen van het stelsel van sociale zekerheid, want dat is gebaseerd op diezelfde industriële ordening. De vraag is welke richting men nu in wenst te slaan. Door de ontwikkeling richting een dergelijk basisstelsel is niet alleen het ministelsel in discussie geraakt, maar is óók de mogelijkheid van de invoering van een basisinkomen weer op de agenda gekomen. Gegeven deze ontwikkeling gaat het niet meer om de vraag of men voor of tegen het ministelsel of een basisinkomen is, het gaat om de vraag welke ontwikkeling het meest gewenst wordt geacht. Bij de beantwoording van deze vraag dient men zich te laten leiden door bredere perspectieven van maatschappelijke ordening en inrichting van de samenleving, in plaats van louter economische, financiële en institutionele argumentaties, aldus Roebroek.

3 EEN BASISINKOMEN: EEN ZORG MINDER OF...

De politieke keuze voor de toekomst van de verzorgingsstaat gaat tussen het invoeren van een basisinkomen of het afbouwen van de (collectieve) sociale zekerheid tot een ministelsel.

Althans als we de redenering van Roebroek overnemen. Naar zijn mening leidt de huidige herziening van het stelsel van sociale zekerheid onherroepelijk tot een ministelsel. Volgens dezelfde Roebroek (en ook anderen) zal het ministelsel echter alleen zekerheid bieden aan een kleine arbeidselite.

Het paradigma van industriële groei gaat z.i. niet meer op: economische groei zal niet langer automatisch tot meer werkgelegenheid leiden.

In dat geval zijn andere maatregelen noodzakelijk om de structurele werkloosheid te bestrijden. Ziet men af van deze maatregelen, dan wordt een samenleving geschapen waarin een kleine arbeidselite inderdaad alle voordelen geniet van een ruim inkomen en een geriefelijke bescherming in geval van werkloosheid, ziekte of arbeidsongeschiktheid. Een grote groep van niet-werkenden is door de geringe verdiensten of de lage uitkering niet in staat zich goed bij te verzekeren en gedoemd tot een bestaan in de marge. Het ministelsel kent daarnaast nog andere nadelige effecten. Het is zeer waarschijnlijk dat er een noodlottig proces van risicoselectie op gang komt, waardoor mensen die iets afwijken van de standaarden een hoge(re) premie moeten betalen voor hun sociale verzekeringen. Ook in dat geval zijn de sociaal zwakkere groepen de samenleving de klos. Op grond van deze redeneringen leggen we hier het ministelsel voorlopig als onaanvaardbaar terzijde en concentreren we ons op de optie van een basisinkomen.

Het basisinkomen is zowel een wondermiddel als een wolf in schaapskleren genoemd. Ongetwijfeld wordt hiermee het tweezijdige karakter ervan blootgelegd. Enerzijds lijkt het basisinkomen een simpele oplossing te bieden voor problemen van het huidige sociale zekerheidsstelsel, anderzijds gaat de invoering gepaard met enorme risico's en onzekerheden over de effecten. Zowel

aanhangers van linkse politieke stromingen als van rechtse, zijn met het idee aan de haal gegaan. Beiden kunnen lange lijsten van voor- en nadelen noemen, die overigens sterk van inhoud verschillen. Een voornamere reden voor deze verschillen is dat men in het algemeen wel spreekt van het basisinkomen, maar dat men in de praktijk steeds vanuit een specifieke variant spreekt.

*Het **basisinkomen** is een minimuminkomen, dat aan iedereen wordt toegekend, zonder dat er een arbeidsprestatie tegenover hoeft te staan.*

Echter, zolang men geen invulling geeft aan vragen, als wat de hoogte van de uitkering zou moeten zijn, wie precies worden bedoeld met 'iedereen' en op welke manier het basisinkomen gefinancierd kan worden, heeft een discussie over de invoering van een basisinkomen weinig zin.

Voor een heldere discussie is het dus van belang om inzicht te hebben in de verschillende varianten van de invoering van een basisinkomen. Maar voordat we hiertoe overgaan zullen we eerst een korte schets geven van de geschiedenis van het idee van een basisinkomen.

3.1 Recente geschiedenis

Het idee van een basisinkomen kent een langere geschiedenis dan men zou vermoeden. Het werd reeds als politiek ideaal door Thomas More in zijn 'Utopia' genoemd. Daarna hebben nog vele utopistische denkers het als idee geopperd.

*Soms spreekt men overigens niet van een basisinkomen maar van een '**gedeeltelijk basisinkomen**', een 'sociaal dividend', of van een systeem van 'negatieve inkomstenbelasting' (tax-credit-system).*

Het gaat echter in alle gevallen om een variant van 'het' basisinkomen. In Nederland is in 1970 een onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor invoering van een basisinkomen onder leiding van de toenmalige staatssecretaris van Financiën, Grapperhaus. Het rapport was vernietigend negatief. De hoogleraar sociale geneeskunde

J.P. Kuiper heeft vanaf 1975 geijverd voor de invoering van een basisinkomen.

Daarna is het idee door verschillende partijen aangekaart. In 1977 werd het basisinkomen opgenomen in het verkiezingsprogramma van de PPR. Binnen het CDA is het basisinkomen in de jaren zeventig door een commissie onder leiding van de econoom Albeda onderzocht. Destijds kwam ook de prominente VVD-er Geertsema met een voorstel voor invoering van een arbeidsloos inkomen. In 1981 lanceerde de FNV het voorstel als een strategie voor de herverdeling van werk. De jongerenpartijen hebben zich vanaf begin jaren '80 allemaal al eens uitgesproken voor invoering van een basisinkomen.

In 1985 kwam de WRR met een grondig uitgewerkte variant van het gedeeltelijk basisinkomen in het rapport 'Waarborgen voor zekerheid'. Het gedeeltelijk basisinkomen werd daarin als mogelijk alternatief aangereikt voor de noodzakelijke herziening van de sociale zekerheid. Het voorstel werd door de politiek, de werkgevers en werknemersorganisaties echter onmiddellijk van tafel geveegd omdat het tot een onaanvaardbare verhoging van de collectieve lasten zou leiden. Daarna is het een tijdje rustig geweest aan het front tot de publikatie van het toekomstrapport 'Nederland in drievoud' van het CPB in 1992. Het CPB schetste in dit rapport drie toekomstscenario's en in één daarvan, het zogenaamde 'Balanced Growth'-scenario, speelde de invoering van een basisinkomen een prominente rol. Overigens, dit scenario belooft met de invoering van een (laag) basisinkomen door middel van een systeem van negatieve inkomstenbelasting economische groei en een sterk afnemende overheidsbureaucratie. Sindsdien, kennelijk vanwege het aanzien van dit vooraanstaande economische instituut, is het basisinkomen weer volop in discussie.

Binnen D66 hebben eigenlijk van het begin af aan voorstanders en tegenstanders van een basisinkomen elkaar bestreden. De discussie bevond zich in de jaren tachtig in D66 ook op een hoogtepunt. Het onderwerp werd op één van de congressen besproken en de conclusie was dat meer onderzoek noodzakelijk was alvorens een principiële beslissing te kunnen nemen. Zowel in 1983 als in 1984 verscheen een discussienota van het wetenschappelijk bureau over het basisinkomen, waarvan één onder verantwoordelijkheid van de projectgroep Basisinkomen onder leiding van Paul van

Schilfgaarde. Het uitgangspunt was om te onderzoeken of invoering van een basisinkomen op een kosten-neutrale wijze tot de mogelijkheden behoorde. De conclusie was dat binnen die randvoorwaarde een basisinkomen van f7000,- per jaar financieel heel wel haalbaar bleek. In 1987 brachten de Jonge Democraten een rapport uit met verschillende varianten van het basisinkomen en lanceerde uiteindelijk zelf twee voorstellen voor politieke beoordeling. Op het najaarscongres van 1993 is het basisinkomen door de leden van D66 zelf, in termen van onderzoek naar de mogelijkheden ervan, wederom op de politieke agenda gezet.

3.2 Varianten van een basisinkomen

In deze paragraaf wordt iets dieper ingaan op de verschillende varianten van 'het' basisinkomen die de ronde doen.

Het basisinkomen wordt meestal omschreven als 'een inkomen dat iedere burger toekomt en onvoorwaardelijk wordt toegekend door de overheid op voorwaarde dat men ingezetene is'.

Toch zijn er vele gestalten en vormen van een basisinkomen, die te maken hebben met verschillen in de techniek van financiering, de wijze van uitkering en de differentiatie in de toekenning. Dit laatste is van belang omdat in weerwil van de bovenstaande algemene omschrijving er altijd beperkingen en differentiaties moeten worden aangebracht. Een classificatie van de verschillende vormen van een basisinkomen kan gegeven worden op grond van de volgende voorwaarden die gesteld worden aan de toekenning⁶.

a) arbeid

Hoewel de meeste voorstellen uitgaan van een basisinkomen waarbij geen relatie meer bestaat met verrichte of nog te verrichten arbeid, is het wel mogelijk deze voorwaarde aan een basisinkomen te verbinden. Sommige voorstellen gaan uit van een basisinkomen op voorwaarde van een arbeidsurencontract met de staat, men verplicht zich daarmee om een x-aantal uren in dienst van de maatschappij te werken. Men kan ook eisen stellen ten aanzien van de bereidheid tot arbeid of (een voldoende mate van) vroegere arbeid.

b) inkomen

Een voorwaarde die soms in de discussie wordt betrokken, is de mate van eigen inkomsten. Het gaat dan om de vraag of het volle bedrag sowieso aan een ieder wordt uitgekeerd – andere inkomsten of vermogen doen dus niet ter zake –, of dat rekening wordt gehouden met eigen inkomsten. In het laatste geval worden eigen inkomsten in mindering gebracht op het basisinkomen totdat een hoogte van inkomsten wordt bereikt waarop men helemaal geen basisuitkering meer ontvangt⁷. (Bij deze voorwaarde is het dus van belang om niet opnieuw een armoedeval te creëren.)

c) behoefte

Bijna alle voorstellen voor een basisinkomen maken wel onderscheid bij de toekenning naar behoefte, meestal variërend naar leeftijd. Bejaarden krijgen meer dan volwassenen, volwassenen krijgen meer dan kinderen. Vanuit dezelfde veronderstelling kan men ook differentiëren naar lichamelijke en geestelijke gezondheid of naar woonsituatie.

d) status

Daarnaast is het van belang om nader te bepalen wie in aanmerking komen voor een basisinkomen: zijn het alle ingezetenen, zijn het alle Nederlanders, hoelang moet men in Nederland zijn om aanspraak te kunnen maken op het basisinkomen? *Kortom, hoe groot is de groep die voor een basisinkomen in aanmerking komt?*

Over het algemeen kiest men voor de variant zonder voorwaarden ten aanzien van arbeid, zonder middelentoets, zonder armoedeval, met differentiatie naar leeftijd, met extra voorzieningen voor gehandicapten, geen differentiatie naar woonsituatie.

Maar dit zegt nog niets over de hoogte van het basisinkomen.

In veel voorstellen wordt gesproken over een 'gedeeltelijk basisinkomen'. Over het algemeen spreekt men van een gedeeltelijk basisinkomen als de hoogte onder het bestaansminimum ligt. De hoogte is overigens niet alleen van belang met betrekking tot de mogelijkheden voor financiering, maar ook vanwege de grote invloed die het heeft op de werking van de arbeidsmarkt. Hoe hoger het basisinkomen, des te groter zal de invloed zijn op het gedrag van mensen op de arbeidsmarkt.

Dan is de *techniek van de invoering* nog van belang. Het basisinkomen kan door de staat na het innen van de belastingen aan iedereen worden uitgekeerd. In dat geval wordt veel geld rondgepompt: eerst moeten de belastingen en premies worden geïnd, om daarna het geld opnieuw te verdelen. Dat is nogal omslachtig. Het is ook mogelijk het basisinkomen reeds mee laten tellen bij de bepaling van het belastbaar inkomen. Dit wordt het systeem van negatieve inkomstenbelasting genoemd. Het 'negatieve' slaat op het feit dat men eigenlijk begint met een vordering bij de belasting – in dat geval krijgt men dus geld van de belasting – en pas als men een inkomen heeft boven een bepaald niveau, wordt de vordering omgezet in een schuld en begint men belasting te betalen⁸.

3.3 Argumenten vóór een basisinkomen

De voorstanders van een basisinkomen wijzen natuurlijk vooral op de voordelen. De voordelen ten opzichte van het huidige stelsel zijn ook niet gering. Hierna worden ze puntsgewijs en kort behandeld. Over het algemeen is de inzet van de voorstanders: *het vergroten van de mogelijkheden tot participatie, een grotere sociale en economische dynamiek en een rechtvaardige inkomensverdeling*. Ook duurzaamheid wordt veelvuldig in verband gebracht met een basisinkomen. Volgens de voorstanders komt het tegemoet aan veranderingsprocessen in de samenleving als individualisering, flexibilisering en emancipatie. Invoering van een basisinkomen is een radicale ingreep in de systematiek van de samenleving. Het is een structurele wijziging die sterk door zal werken in de arbeidsverhoudingen, de arbeidsmarkt, de ontwikkeling van de economie, de sociale relaties en de ontwikkeling van de levenswijze.

*Een basisinkomen doorbreekt allereerst de directe koppeling tussen **prestatie en inkomen**. Het maakt de overgang tussen niet-werken en werken minder strikt waardoor werkloosheid een minder stigmatiserend effect zal hebben dan thans.*

De algemene verwachting is dat in het geval van een basisinkomen mensen tegen een

lagere vergoeding werk zullen accepteren. Ze krijgen immers al een gedeeltelijk inkomen. Hierdoor wordt het mogelijk om het minimumloon af te schaffen en kunnen allerlei vormen van arbeid, die in het oude stelsel waren verdwenen vanwege de lage arbeidsproductiviteit, opnieuw in het arbeidsproces worden opgenomen. Het gaat dan vooral om laag geschoold werk, veelal met een onderhouds-, controle- of een zorg-karakter. Werk dat in voldoende mate aanwezig is, maar thans niet wordt verricht. Mensen zullen eerder bereid zijn om korter te gaan werken en meer op een flexibele basis in dienst worden genomen. Op die manier sluit een basisinkomen nauw aan bij de ontwikkelingen op het gebied van arbeid en economische bedrijfsvoering. Uitkeringsgerechtigden zitten in het huidige stelsel, zeker naar mate zij al langer werkloos zijn, thuis te wachten op een telefoontje van het arbeidsbureau of ondernemen illegaal activiteiten om iets extra te verdienen. Het basisinkomen maakt een eind aan deze dwang tot apathie of tot illegaliteit doordat een ieder vrij is om naast het basisinkomen zelf inkomsten te verwerven. Zo gesteld zal het de sociale en economische dynamiek inderdaad danig versterken.

Enigszins in tegenspraak met het voorgaande zullen we hier een beperkte keuze maken voor een specifieke vorm van het basisinkomen. Enerzijds is het zo dat alleen door het begrip meer inhoud te geven het mogelijk wordt om de specifieke voor- en nadelen van invoering te bespreken, maar anderzijds is het niet de bedoeling dat dit een bespreking is van (of een pleidooi voor) één specifieke variant.

*Enkele veelgenoemde **voordelen** van invoering van een basisinkomen op een rij. Hierbij wordt uitgegaan van een gedeeltelijk basisinkomen van vijftig procent van het huidige minimumloon, zonder voorwaarden ten aanzien van arbeid, geen middelentoets, en geen armoedeval.*

a) participatie en burgerschap
Invoering van een basisinkomen maakt participatie van veel meer mensen mogelijk dan in het huidige stelsel het geval is. Het loslaten van de koppeling tussen prestatie en inkomen zorgt niet alleen in de sfeer van de arbeid voor meer mogelijkheden tot participatie (onder andere door het afschaffen

van het minimumloon), maar ook in de andere maatschappelijke sectoren wordt het gemakkelijker en meer legitiem om deel te nemen aan de activiteiten. Een basisinkomen kan het staatsburgerschap versterken. Ook mensen zonder baan krijgen door het basisinkomen het gevoel volledig mee te tellen in het maatschappelijk verkeer. Tegenover het recht op het basisinkomen komt de zorg voor en de betrokkenheid bij de eigen gemeenschap te staan.

b) vereenvoudiging

Een basisinkomen betekent een substantiële vereenvoudiging ten opzichte van het huidige stelsel van sociale zekerheid. Doordat iedereen recht heeft op een basisinkomen is veel minder controle en toetsing nodig dan thans wordt uitgevoerd. Invoering van een basisinkomen houdt nog niet in dat alle andere uitkeringen overbodig worden. Voor gehandicapten, chronisch zieken, ouders met een zorgverplichting, mensen met psychische problemen en bejaarden zul je aparte regelingen moeten treffen (of een hoger basisinkomen moeten afspreken). Invoering van een basisinkomen zal vooral een einde maken aan de controlebureaucratie voor grote groepen uitkeringsafhankelijken, maar differentiatie – en dus controle – voor bijvoorbeeld de genoemde groepen blijft noodzakelijk.

*De vereenvoudiging van het stelsel zal de **overzichtelijkheid** ten goede komen en daarmee de beheersbaarheid, bestuurbaarheid (voor de politiek) en leefbaarheid (voor de burgers) van het systeem bevorderen.*

c) sociale rechtvaardigheid en emancipatie

Door de invoering van een basisinkomen wordt de rigoureuze scheiding tussen betaald en onbetaald werk teniet gedaan. Werklozen hoeven zich niet meer beschikbaar te houden voor de arbeidsmarkt in formele zin en kunnen zich ook richten op nuttige, onbetaalde activiteiten of studie, als zij dat verkiezen.

De voorstanders van een basisinkomen beschouwen de huidige werkloosheid als een structureel verschijnsel. Zij menen dat de mensen die onvrijwillig aan de kant blijven staan, omdat er voor hen geen werk is, ook recht hebben op de verworvenheden van de nationale welvaart. Werklozen zijn buiten hun schuld inactief en de welvaart is per slot van

rekening ook gebaseerd op de arbeid van onze voorouders, derhalve heeft iedereen recht op een deel van de nationale koek. De tot nog toe onbetaalde huishoudelijke arbeid wordt bij een basisinkomen ook beloond. Voor vrouwen kan dat een belangrijke winst zijn in termen van zelfstandigheid. Het partneronvriendelijke karakter van het huidige stelsel wordt hierdoor tevens opgeheven, want voor de toekenning van het basisinkomen is het arbeidsinkomen van de partner niet relevant. De scheiding tussen werknemers die geringe toegang hebben tot de werknemersverzekeringen omdat zij met flexibele arbeidscontracten werken en de werknemers met vaste arbeidscontracten en goede toegang tot de werknemersverzekeringen, verdwijnt grotendeels door de invoering van een basisinkomen.

d) sociale dynamiek en opheffen armoedeval

De armoedeval wordt opgeheven omdat een ieder het recht behoudt op een basisinkomen, ook als men extra inkomsten verwerft. Hierdoor worden veel uitkeringsgerechtigden verlost uit de omklemming van de uitkerings situatie die tot passiviteit en blijvende afhankelijkheid blijkt te leiden. Werklozen hoeven niet meer thuis te blijven zitten om zich beschikbaar te houden voor de arbeidsmarkt en te wachten op een telefoontje van het arbeidsbureau. Het verschil tussen werken en niet-werken zal minder groot worden en daarmee het isolement van de baanlozen. Het sociale leven zal veel meer gebaseerd zijn op flexibiliteit en vrije tijd. De voorstanders verwachten dat er een sterke impuls van het basisinkomen uit zal gaan op het vrijwilligerswerk en dat het ondernemen van eigen initiatieven zal worden vergemakkelijkt (zie (g)).

e) spreiding van werk

Van een basisinkomen kan ook een grotere spreiding van werk uitgaan. Het inkomen bestaat immers uit een vast deel (het basisinkomen) en een variabel deel (het arbeidsinkomen). Het besluit om minder te gaan werken heeft dan geringere gevolgen voor de achteruitgang in verdiensten dan in het huidige bestel.

Ook na invoering van een gedeeltelijk basisinkomen blijft het werken voor loon noodzakelijk om méér dan een (te) minimaal inkomen te verwerven. Hierdoor vindt dus geen volledige ontkoppeling plaats tussen arbeid en inkomen. Dat is tevens van belang

omdat het hebben van werk ook een voorwaarde is waaronder invloed behouden wordt op de inrichting van de productieprocessen. De onderhandelingspositie van de individuele werknemer wordt eerder vergroot door de invoering van een basisinkomen, vooral aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Men kan gemakkelijker van de ene baan in de andere stappen, tijd vrijmaken voor scholing, en vies en vervelend werk weigeren.

f) vergroten flexibiliteit

Bij de invoering van een basisinkomen kan het minimumloon worden afgeschaft. De loonvorming kan volledig worden overgelaten aan vraag- en aanbod-verhoudingen. De werking van de arbeidsmarkt kan daardoor ongestoorder verlopen en wordt daarmee flexibeler en dynamischer. Samen met de eerder geconstateerde verwachte toename aan deeltijdwerk en het wegnemen van de verschillen tussen de flexibele arbeidskrachten en de vaste arbeidskrachten, en het opheffen van het verschil tussen zelfstandigen en niet-zelfstandigen (zie (d)) zal het economische leven in z'n geheel flexibeler en dynamischer worden.

g) economische dynamiek in de productie- en marktstructuur

In het voorgaande hebben we kunnen zien dat de invoering van een basisinkomen tot een toename van de dynamiek op de arbeidsmarkt zal leiden. Hetzelfde geldt echter voor de productie en marktstructuur. Het basisinkomen bevordert het ondernemerschap. Vooral voor het Midden- en Kleinbedrijf heeft invoering van een basisinkomen voordelige effecten. Ze kunnen in vier factoren worden ondergebracht:

- * compensatie van schaafeffecten, waardoor nieuwe en kleinschalige activiteiten meer kans krijgen;
- * afschaffing van een aantal elementen uit het huidige complexe stelsel van regelingen voor het midden- en kleinbedrijf;
- * stimulans voor zelfstandig ondernemerschap, doordat men bij het starten van een bedrijf of in tegenspoed kan terugvallen op het basisinkomen voor voorziening in het levensonderhoud. (Denk eens aan wat dat voor de noodlijdende boeren zou kunnen betekenen);
- * oplossing van het probleem van oneerlijke concurrentie van uitkeringsgerechtigden.

h) duurzaamheid

Invoering van een basisinkomen kan op drie manieren bijdragen aan een duurzame samenleving: eerstens door de versoering die er mee gepaard kan gaan, ten tweede door het goedkoper worden van arbeid en arbeidsintensieve produktiewijzen en ten derde door de meestal in combinatie met een basisinkomen bepleite verbreding van de heffingsgrondslag⁹.

Een basisinkomen is niet voldoende om zelfstandig van te leven. Het is echter wel mogelijk om samen met anderen van een basisinkomen te leven door bepaalde kosten van levensonderhoud te delen. Het delen van woonruimte, huishoudingen en allerlei voorzieningen, zoals een wasmachine of een krant, heeft ontegenzeggelijk een milieusparend effect. Invoering van een basisinkomen kan leiden tot andere sociale verbanden, die gunstig zijn voor de ontwikkeling van een duurzame samenleving. Invoering van een basisinkomen heeft tevens tot gevolg dat de lonen kunnen dalen. Arbeidsintensieve produktiewijzen kunnen daardoor gemakkelijker concurreren met kapitaalsintensieve produktiewijzen. Over het algemeen zijn de eerstgenoemde produktiewijzen schoner dan de laatstgenoemde (denk maar eens aan de landbouw).

Indien de invoering van een basisinkomen gepaard zou gaan met een verbreding van de heffingsgrondslag voor de sociale zekerheid, dan kan daar een groot effect vanuit gaan op de ontwikkeling naar een duurzame samenleving. Bij verbreding kan gekozen worden uit verschillende mogelijkheden: heffingen op de toegevoegde waarde, op energiegebruik, op de productie, etc. Indien men ook heffingen zou opleggen aan energieverbruik en milieuvervuilende activiteiten, wordt de heffingsgrondslag extra verbreed en wordt bovendien milieusparend gedrag bevorderd.

i) toename aan technologisch onderzoek R&D

Onderzoek naar nieuwe technologie is een zeer arbeidsintensief proces. Hierdoor is uitgebreid speur- en onderzoekswerk (R&D) eigenlijk alleen weggelegd voor de écht grote bedrijven, zoals Shell, Philips en Unilever. Door de invoering van een basisinkomen worden de arbeidskosten van alle werknemers verlaagd en zouden ook kleinere bedrijven activiteiten kunnen ontplooiën op het gebied van de R&D. Hiervan zou een

impuls kunnen uitgaan op de algemene technologische ontwikkelingen.

3.4 Argumenten tegen invoering van een basisinkomen

Het invoeren van een basisinkomen is een zeer ingrijpende systeemverandering waarvan alle gevolgen niet in een keer kunnen worden overzien. Het ligt voor de hand dat de invoering dus ook met allerlei onbedoelde en ongewenste effecten en onbekende risico's gepaard zal gaan. Tegenstanders leggen veelal sterk de nadruk op de onzekerheid van de effecten en risico's, naast de problemen van financiering en de eventuele gevolgen voor de arbeidsmoraal. We zullen bij de behandeling van de tegenargumenten overigens zien dat de voordelen van een basisinkomen gemakkelijk in hun tegendeel kunnen verkeren. Veel is daarbij afhankelijk van de gekozen systematiek en van de bestaande politieke, economische en sociale krachts-verhoudingen. Een aantal van deze vermoedelijke gevolgen zal hier kort worden weergegeven:

j) inactiviteit en demotivatie

Het loslaten van de koppeling tussen prestatie en inkomen kan leiden tot demotivering van (potentiële) werknemers. Jonge mensen kunnen worden ontmoedigd om een goede opleiding te volgen want zij weten zich toch al verzekerd van een inkomen. Tevens kan de intensiteit in het zoeken naar een legale betaalde baan volgens tegenstanders van het basisinkomen voor bepaalde groepen dramatisch afnemen. De verwachting is dat deze juist zal afnemen bij de mensen 'aan de onderkant' van de arbeidsmarkt en daar bevinden zich in de huidige situatie reeds veel werklozen. Werkgevers zullen hierdoor méér moeite, in plaats van minder, moeten doen dan thans om het vieze, vervelende, laag betaalde, maar toch ook noodzakelijke werk gedaan te krijgen. Overigens is dit effect afhankelijk van de hoogte van het basisinkomen – bij een relatief laag gedeeltelijk basisinkomen zal het zich niet of veel minder voordoen.

k) te kostbaar

Een basisinkomen voor iedereen is (veel) duurder dan het huidige stelsel van sociale zekerheid. De berekeningen verschillen nogal en zijn wederom afhankelijk van de voorgestelde hoogte van het basisinkomen, maar een vanuit sociale rechtvaardigheid

aanvaardbaar basisinkomen zal meer kosten dan het huidige stelsel. Een verbreding van de heffingsgrondslag of een steiler belastingtarievenstelsel zijn dan noodzakelijk, maar dat kan weer grote consequenties hebben voor de nationale economische structuur en de concurrentiepositie van de nationale economie. De tegenstanders van een basisinkomen wijzen op deze risico's en verwerpen op grond daarvan het idee (vaak in combinatie met het argument dat een land een basisinkomen binnen de huidige economische verhoudingen niet op z'n eentje in kan voeren.)

l) solidariteitsbeleving

In het huidige stelsel is in zekere zin nog een directe relatie tussen het betalen voor bepaalde voorzieningen en het gebruik maken ervan. Als werknemer betaal je premie voor een specifieke verzekering en de te genieten uitkering is gebaseerd op de hoogte van het loon en de betaalde premie. Voorts betaalt men premies voor de volks-verzekeringen, die men te zijner tijd ook eens aan zal moeten spreken (denk maar eens aan de AOW). Bij een basisinkomen wordt deze directe relatie losgelaten. Men betaalt belastingen en uit deze belastingen en andere heffingen wordt een basisinkomen gefinancierd. Bovendien wordt in het geval van een hoog arbeidsinkomen het voordeel van een basisinkomen wegbelast door de steile belastingtarieven. Dit kan het animo onder de hoge inkomens voor een basisinkomen, waar men zelf niets aan heeft, flink doen afnemen.

m) te grote invloed van de staat

Een meestal onderbelicht gevolg van de invoering van een basisinkomen is de sterke uitbreiding van de invloed van de staat op het maatschappelijk verkeer. De voorstanders zien de overheid slechts als een neutrale uitvoerder, doch alleen al de huidige praktijk loochenstraft reeds deze onschuldige opvatting van de rol van de overheid. Op grond van economische motieven worden in het huidige stelsel ook grondrechten van burgers geschonden, zoals bijvoorbeeld in het geval van de rechtsbijstand. Een basisinkomen kan de bureaucratie van de uitvoeringsorganisaties verminderen, maar het kan de druk op de levenswijze onder een regie van staat en politiek opvoeren. In plaats van de door de voorstanders bepleite vergroting van de individuele vrijheid, kan een basisinkomen ook aanleiding geven tot een grotere invloed van de staat op het leven van

individuen. Dit geldt in elk geval de bepaling van de hoogte van het basisinkomen, hetgeen een politieke beslissing is. Wat nu geldt voor groepen in de samenleving, zou dan in administratieve zin voor iedereen opgaan. Voorts wordt door de tegenstanders gewezen op de nog immer overblijvende noodzaak van controle en de begeleidende effecten van repressieve bureaucratie. Met name als de voorziene werkgelegenheids-groei uitblijft, wordt de 'onvoorwaardelijke' staatsafhankelijkheid een heikel punt.

n) gevolgen voor de emancipatie

Tegenstanders van een basisinkomen zien niet de eerder genoemde voordelen voor vrouwen. Zij beschouwen het basisinkomen voor vrouwen veeleer als een afkoopsom, een huishoudloon, waardoor zij nog sterker aan huis gebonden zullen zijn dan in het oude gezinssysteem. Daar komt bij dat in het geval van een gedeeltelijk basisinkomen mensen, die op het minimum zijn aangewezen, wel haast verplicht worden om samen te gaan wonen. Alleen door met meerdere mensen een huishouden te delen, is het mogelijk om van een gedeeltelijk basisinkomen rond te kunnen komen. Dit is tegengesteld aan de huidige individualiseringstendens in de samenleving.

o) machtsverhoudingen werkgever/werknemer

Het basisinkomen kan ook als een grote versneller gaan werken bij de toenemende flexibilisering van de arbeidsverhoudingen. Critici van het basisinkomen wijzen op de grotere en gemakkelijkere in- en uitwisselbaarheid van werknemers. Het vraagstuk van de arbeid en daarmee van de produktiewijze blijft door de invoering van een basisinkomen buiten schot. Vergelijkbaar aan het zojuist genoemde argument bij de emancipatie zien tegenstanders het basisinkomen als een afkoopsom voor de overbodig geworden werknemers die daarmee voorgoed van hun invloed op de inrichting van productieprocessen moeten afzien.

p) vereenvoudiging is slechts optisch

Hoewel een basisinkomen inderdaad tot een zekere mate van vereenvoudiging leidt, is het grootste effect hiervan slechts optisch, volgens de tegenstanders. In de praktijk blijven extra regelingen noodzakelijk. Voor specifieke groepen zoals chronisch zieken, bejaarden en geestelijk gehandicapten moeten uitzonderingsregels – en ook controle – worden gehandhaafd. De vraag is tevens

wat men doet met objectgebonden inkomenssubsidies, zoals de huursubsidie.

q) internationale ontwikkelingen

Tenslotte wijzen veel tegenstanders op de geringe nationale bewegingsvrijheid om een structuurverandering als het invoeren van een basisinkomen te ondernemen. Men zal de nationale economische structuur meer en meer moeten *aanpassen aan loon- en prijsverhoudingen elders in de wereld*. In dit perspectief zou de invoering van een basisinkomen op nationaal niveau gelijk staan met economische zelfmoord.

Daarnaast kan de invoering van een basisinkomen grote gevolgen hebben voor de migratiebewegingen. Nederlanders met een basisinkomen zouden hun diensten in de grensgebieden kunnen gaan aanbieden omdat daar de lonen voor laag geschoold werk hoger komen te liggen dan in Nederland. Afhankelijk van de toekenningsregels kan invoering van een basisinkomen een sterk aanzuigend effect hebben op kandidaat-migranten.

3.5 Vragen naar de onbekende weg

Het is in deze notitie al eens eerder gezegd: de invoering van een basisinkomen is een belangrijke systeemverandering, waarvan lang niet alle gevolgen en effecten zijn te voorspellen. Voor politieke besluitvorming is dat een uitermate lastige tekortkoming. Voor de politieke discussie echter niet. In deze paragraaf zullen de vraagstukken worden geschetst waarlangs de discussie over de wenselijkheid van een basisinkomen en de vorm waarin het kan worden ingevoerd aan de orde komen¹⁰.

De meest voorname vraag is of de verzorgingsstaat 'oude stijl' nog te redden is en de moeite van het redden waard is.

De voorstanders van een basisinkomen veronderstellen dat het huidige stelsel niet geschikt is voor de toekomstige sociale en economische verhoudingen. Ook niet in afgeslankte vorm. Een nieuwe systematiek van inkomensverwerving, –verzekering en –verdeling is noodzakelijk om tegemoet te komen aan processen van individualisering, automatisering, flexibilisering, internationalisering en het bevorderen van een duurzame samenleving.

Als het antwoord inderdaad negatief uitvalt voor de verzorgingsstaat oude stijl – en de critici beschikken over sterke argumenten – dan zal de discussie over een nieuw systeem, waaronder dat van een basisinkomen, op gang moeten komen.

In deze discussie spelen de volgende vragen een voorname rol:

1. *Wordt de machtsbasis van de lagere inkomensgroepen door de ontkoppeling van arbeid en inkomen ten gevolge van het basisinkomen inderdaad aangetast? Verliezen zij hun invloed op de inrichting en de werking van de samenleving door het basisinkomen? Of wordt hun machtsbasis juist verstevigd doordat zij makkelijker werk kunnen weigeren of arbeidstijd kunnen inruilen voor vrije tijd of een opleiding?*

2. *Zal een basisinkomen werkelijk tot vereenvoudiging en minder controle leiden of is dat meer 'wishful thinking' van de voorstanders dan gebaseerd op een reële inschatting?*

3. *Is het waar dat een algemeen basisinkomen toetreding van vrouwen tot de arbeidsmarkt zal ontmoedigen? Of geeft het hen juist meer ruimte en meer middelen voor initiatieven?*

4. *Is invoering van een basisinkomen een onvermijdelijke stap in de aanpassing van het stelsel aan een geïndividualiseerde samenleving? Of is het niet veeleer zo dat een basisinkomen het individualiseringsproces zelf op gang houdt en bevordert? En is deze vorm van individualisering wel wenselijk, met andere woorden gaat het bij een basisinkomen werkelijk om zelfstandigheid of is het een nieuwe en misschien wel radicalere vorm van (staats)afhankelijkheid?*

5. *Is het waar dat met een basisinkomen mensen onvoldoende gemotiveerd zullen zijn om produktieve activiteiten te ondernemen? Of zal men, aangezien het om een gedeeltelijk basisinkomen gaat juist meer activiteiten ontplooiën omdat de armoedeval verdwijnt, huidige obstakels worden opgeruimd, en verandering van activiteit minder risico's oplevert voor het inkomen?*

6. *Zal het basisinkomen leiden tot meer dynamiek en innovatie in de bedrijven, zowel in de grote als in de kleine?*

7. *Is het waar dat het idee van een basisinkomen een teruggang betekent tot een ideologie van gelijkheid waar men zich juist aan ontworstelt, omdat het de economie frustreert? Of geeft het door verschaffing van een bodeminkomen een impuls aan een betere werking van de arbeidsmarkt, met meer differentiatie in beloning, die meer is afgestemd op prestaties en verhoudingen van vraag en aanbod?*

8. *Is het waar dat invoering van een basisinkomen met een gelijktijdige verandering van de heffingsgrondslag voor de financiering zal leiden tot een negatieve ontwikkeling voor de concurrentiepositie van de Nederlandse economie?*

9. *Is invoering van een basisinkomen in één land verantwoord? Is het überhaupt wel haalbaar? Zou men niet veel eerder in Europees verband naar een gezamenlijk gedeeld basisinkomen in alle EG-landen moeten streven?*

10. *Wat zijn de mogelijke gevolgen van een basisinkomen voor de migratie-stromen?*

4 MINDER ZORG OF EEN BASISINKOMEN?

Afsluitend en ter relativering van het voorgaande willen we nog enkele nuanceringen aanbrengen. Het gaat dan om drie aspecten, namelijk *het abrupte karakter van de invoering van een basisinkomen, de argumentatie omtrent de betaalbaarheid ervan en een nadere toelichting op de internationale context*. Uiteindelijk wordt zoiets als een voorlopige conclusie en een opdracht aan de partij geschetst.

4.1 Paden van geleidelijkheid

De bovenstaande redenering over een keuze tussen de verzorgingsstaat 'oude stijl' of een basisinkomen is enigszins misleidend. Misschien is de gang naar een sobere verzorgingsstaat¹¹ sowieso eerst noodzakelijk om een geleidelijke overgang naar een ander stelsel, zoals het basisinkomen mogelijk te maken. Zodra men de uitwassen van de verzorgingsstaat weer enigszins in de greep heeft, kan alvast begonnen worden met het verbreden van de heffingsgrondslag, bijvoorbeeld door middel van het instellen van een energieheffing en/of heffingen op de totale toegevoegde waarde. Vervolgens kunnen door de grotere financiële armslag geleidelijk elementen van het basisinkomen worden geïntroduceerd in het oude systeem. Hiervoor zijn al eerder voorstellen geformuleerd. Zo is het mogelijk om de leeftijdsgrens van de AOW te laten zakken naar 55 jaar. Dat hoeft niet op een algemeen verplichtende wijze te geschieden, zoals bij de AOW, waardoor deze mensen onmiddellijk worden uitgesloten van het arbeidsproces. Het is ook mogelijk om een zogenaamd contractueel basisinkomen aan te bieden.

Contractueel basisinkomen: *mensen wordt de keuze gelaten tussen bijvoorbeeld een volledige bijstandsuitkering, waarbij extra inkomsten onmiddellijk gevolgen hebben voor de uitkering, of een basisinkomen waarbij men vrij wordt gelaten om extra inkomsten te verwerven. Op basis van een contract mogen de betrokkenen dan zelf kiezen.*

Een voorbeeld van experimenteren met een basisinkomen doet zich thans voor met betrekking tot de inkomenssituatie van beginnende kunstenaars. In het verkiezings-

programma van D66 wordt voorgesteld om pas afgestudeerde kunstenaars enige jaren te voorzien van een basisinkomen om hen in staat te stellen zich een plaats te verwerven binnen het establishment van de kunstwereld.

Een ander, weinig geslaagd te noemen experiment met een 'basisinkomenachtige' regeling is de *studiefinanciering*. Alle studenten kregen immers recht op een basisbeurs en werden in ruime mate vrijgelaten om daarboven op extra inkomsten te verwerven. Hier heeft de systematiek echter geleid tot uitwassen van bureaucratisch beheer, schending van de rechtspositie van studenten door de overheid bij bezuinigingen en een toenemend calculerend gedrag bij studenten. Van deze 'effecten' valt natuurlijk veel te leren. Overigens zou men ook kunnen overwegen om voor alle schoolverlaters een contractueel basisinkomen in te voeren, op dezelfde basis als hierboven voorgesteld voor de 55-plussers. Schoolverlaters hebben nog niet te maken met hoge vaste kosten, vinden vaak gemakkelijk hun weg op de arbeidsmarkt als flexibele arbeidskracht en zijn waarschijnlijk in staat om schommelingen in inkomen soepel op te vangen.

4.2 Betaalbaarheid

De vraag of een basisinkomen wel of niet betaalbaar is in deze vorm niet zo relevant voor de discussie, die toch vooral over verhoging van de participatie en de dynamiek gaat. In veel voorstellen wordt gestreefd naar een *kostenneutrale invoering*, maar in feite zegt dat alleen iets over het moment van invoering zelf. Over de ontwikkelingen daarna valt weinig concreets te zeggen. Iedereen weet dat invoering van een basisinkomen zulke grote economische, politieke en culturele gevolgen zal hebben dat het onmogelijk is om in een berekening de verschillende effecten en gevolgen in hun omvang mee te wegen. Geen enkel model kan letterlijk rekening houden met de gevolgen voor de dynamiek en de consequenties die dat weer heeft voor economie en samenleving. Daarom achten wij de vraag *of het betaalbaar is minder van belang dan de vraag hoe een basisinkomen kan worden gefinancierd*.

De systematiek van de financiering is cruciaal: drukken de premies en belastingen

op arbeid of op kapitaal, worden milieuvervuillende activiteiten extra belast, etc..

Overigens geldt dit niet alleen voor het basisinkomen, maar ook voor een herziene verzorgingsstaat 'oude stijl'.

4.3 Internationale context

Tegenstanders wijzen immer op de internationale context om hun afwijzing van een basisinkomen kracht bij te zetten. Daarmee gaan zij voorbij aan het feit dat ook in het buitenland veelvuldig over de introductie van een basisinkomen wordt gesproken. In landen als Engeland, de VS en Denemarken zijn concreet uitgewerkte voorstellen uitvoerig besproken. De mate van interesse en de bespreekbaarheid van een basisinkomen blijkt vooral afhankelijk te zijn van de bestaande sociale zekerheidsstelsels in de betreffende landen. In globale zin kunnen vier groepen van landen worden onderscheiden¹²:

- * de landen met een relatief onderontwikkeld stelsel van sociale zekerheid (Spanje, Portugal). Hier vindt geen discussie over een basisinkomen plaats;
 - * landen als Noorwegen en Zweden hebben door hun traditie op het gebied van actief arbeidsmarktbeleid en gerichtheid op betaalde arbeid ook weinig aandacht voor een basisinkomen;
 - * landen met een sociaal zekerheidssysteem dat een sterk verzekeringskarakter heeft, zoals België en Frankrijk, kennen relatief geringe minimumvoorzieningen. Daar is de discussie nog jong en zijn de voorstellen voor een basisinkomen relatief weinig uitgewerkt;
 - * landen met uitgebreide minimumregelingen, gefinancierd uit de algemene middelen, zoals Groot-Brittannië, Canada en Denemarken, kennen een uitgangssituatie die weinig van de concrete praktijk van een basisinkomen afstaat. Hier doen dan ook de meest uitgewerkte voorstellen de ronde.
- Niet alleen op nationaal niveau komen varianten van een basisinkomen aan de orde, ook in het Europees Parlement wordt veelvuldig over de mogelijkheid van een basisinkomen gesproken.

4.4 Tot slot

Een voorlopige conclusie kan zijn dat er verschillende voorstellen zijn voor de

invoering van een basisinkomen. Met deze voorstellen zijn ook verschillende doelstellingen gemeend: de één wil vooral de participatiegraad verhogen, de ander wil de economische dynamiek bevorderen, weer een ander wil het milieu sparen. De verschillen in doelstelling en uitwerking hebben echter ieder voor zich weer andere onbedoelde of onvoorziene effecten. Hoe moet men nu het idee van het basisinkomen beoordelen?

Geen enkele wetenschappelijke discipline of planbureau is in staat 'harde feiten' te produceren omtrent de invoering van een basisinkomen en dat maakt een pragmatisch, zakelijk besluit moeilijk.

De invoering van een basisinkomen is een soort van sociologisch experiment op nationaal (of misschien wel Europees) niveau. De inschatting van de gevolgen is altijd mede afhankelijk van het mensbeeld, de politieke idealen en de eigen normen en waarden.

In een discussie over een basisinkomen komen deze overtuigingen onvermijdelijk aan de orde. Dit betekent dat de discussie gemakkelijk vastloopt in een ideologische positiestrijd.

Om tot een pragmatische keuze voor een richting te komen, lijkt het alleen maar verstandig om te kiezen voor een pad van geleidelijkheid: het herscheppen van de sobere verzorgingsstaat (zie paragraaf 2.6) en geleidelijk elementen van het basisinkomen in te voeren, met inachtneming van de mogelijke nadelige gevolgen. Voor de beoordeling van deze gevolgen kan men terugvallen op de in de inleiding geschetste criteria van democratie, vrijheid, rechtsstatelijkheid en duurzaamheid. Een argument om voor deze geleidelijke weg te kiezen is bovendien gelegen in de constatering dat de voordelen van een basisinkomen gemakkelijk in hun tegendeel kunnen verkeren. Kennelijk is de maatvoering van groot belang en een geleidelijke invoering biedt de ruimte om deze gulden snede te kunnen vinden. Vooralsnog dient echter antwoord te worden gegeven op de vraag of het stelsel van sociale zekerheid zoals we dat nu kennen moreel, financieel en politiek houdbaar is. Een laatste waarschuwend opmerking is daarbij op z'n plaats. D66 heeft nu meer dan een decennium aan onderzoeken en discussies over sociale economie en sociale zekerheid achter de rug. Misschien wordt het

tijd om conclusies te trekken, zeker als de veronderstellingen van deskundigen als Roebroek en Schuyt enige waarheid bevatten.

Indien politieke besluitvorming over hervorming van de verzorgingsstaat en herinrichting van het stelsel van sociale zekerheid achterwege blijft, stevenen we – zonder dat we zelf onze koers of zelfs maar een richting hebben bepaald – regelrecht af op een ministelsel.

Het zou betekenen dat we het roer uit handen geven (in het geval van een ministelsel zelfs letterlijk, namelijk aan de particuliere verzekeraars) en één van de taken van een politieke partij is om dat tenminste op te merken, ter discussie te stellen en eventueel op te roepen tot bezinning.

Noten:

1. In Idee is in een hele reeks van artikelen aandacht besteed aan aspecten van de economische problematiek en sociale zekerheid. Bijvoorbeeld in het zesde nummer van 1993 en het derde nummer van 1994 werd door een keur van auteurs ingegaan op de problemen en hun mogelijke oplossingen (zie bijvoorbeeld Bert Bakker, Kees Schuyt, Hans Stenfert Kroese, Joop Roebroek, Christiaan de Vries en Jos Janssen).
2. In de discussies over betaalbaarheid van de collectieve voorzieningen komt veelal het begrip 'heffingsgrondslag' voor. Dit slaat op de basis waarover de belastingen worden geheven. Traditioneel is dit arbeid, oftewel loon. De gedachtengang is dat in het productieproces waarde wordt toegevoegd aan een produkt door middel van arbeid. Na bewerking is het produkt meer waard dan in zijn ruwe vorm, voor bewerking. Hierdoor is het mogelijk om het produkt tegen een hogere prijs dan de grondstofprijs te verkopen. Uit deze inkomsten wordt het loon van de werknemer betaald en wat overblijft is de winst voor de werkgever. De belasting roomt de winst af door belasting te heffen op de toegevoegde waarde. De belasting belast indirect een deel van deze waarde door premies en belasting te heffen op de arbeid van de werknemer. Dit noemen we loonheffingen.
Het is ook mogelijk om belasting te heffen op de totale toegevoegde waarde. In dat geval wordt niet slechts belasting geheven op het loon van de werknemer, maar op het volledige bedrag aan winst (loon+winst+afschrijvingen) van de werkgever. Dit laatste noemen we kapitaalheffingen. Deze kapitaalheffingen worden steeds vaker in discussies over de betaalbaarheid van de sociale zekerheid genoemd. De toenemende populariteit van de kapitaalheffing staat in verband met de automatisering in bedrijven, waardoor er steeds meer winst wordt gemaakt (steeds meer waarde wordt toegevoegd) met steeds minder mensen. Als dit proces zich voortzet zullen de loonheffingen bij lange na niet meer voldoende opbrengen om de collectieve lasten van de overheid te kunnen dekken. Een systeem van kapitaalheffingen wordt dan onvermijdelijk.
3. Zie noot (1)
4. Uit: 'De ontzorging van de Nederlandse verzorgingsstaat', K. Schuyt, Idee, nr. 6, Den Haag SWB 1993, p. 16
5. 'De paradox van het sociale zekerheidsdebat', J. Roebroek, Idee 3, Den Haag SWB 1994
6. Deze classificatie is gebaseerd op een classificatie van prof. B. Nootboom in: 'Het gedeeltelijk basisinkomen', B. Nootboom en J.M. Dekkers, SMO-boek, Den Haag 1988.
Dit boek geeft overigens een voortreffelijk overzicht van de kansen voor en problemen bij de invoering van een basisinkomen.
7. Zie ook 'negatieve inkomsten-belasting', noot (8).

8. De werking van negatieve inkomstenbelasting is met een simpel voorbeeld inzichtelijk te maken. Stel dat men recht heeft op een basisinkomen van f6000,- bij een algemeen belastingtarief van 50%. Indien men geen inkomsten heeft, krijgt men van de belasting een bedrag van f6000,- uitgekeerd. Zodra men inkomsten heeft, wordt daarvan steeds 50% weggestreept tegen het basisinkomen. Dit betekent dat men bij een inkomen van f12.000,- geen basisinkomen meer ontvangt, omdat dit precies wegvalt tegen het bedrag dat men aan belasting dient te betalen. Bij een inkomen van boven de 12.000 gulden begint men dus pas feitelijk met belasting betalen.

9. Het punt van verbreding van de heffingsgrondslag is overigens niet alleen voorbehouden aan een basisinkomen, maar staat hier vermeld omdat het bijna altijd in combinatie met de invoering van een basisinkomen wordt genoemd.

Van belang daarbij is dat bij verandering, c.q. verbreding, van de heffingsgrondslag werkloosheid niet langer ook onmiddellijk tot gevolg heeft dat het draagvlak voor de sociale voorzieningen afkalft. Nu is dat wel het geval en dit heeft onder meer geleid tot de vicieuze cirkel van hogere premies, hogere arbeidskosten, verhoging van de arbeidsproductiviteit en de enorme drang bij bedrijven om te besparen op arbeid.

Voor een bespreking van het begrip heffingsgrondslag, zie noot (2).

10. Ook hier is gebruik gemaakt van het boekje van Nootboom en Dekkers (zie noot (6)) en wel van de agenda voor politieke discussie op p. 86.

11. Het begrip 'sobere verzorgingsstaat' verwijst naar de bespreking van het oude concept van de verzorgingsstaat in par. 2.6. .

12. Dit onderscheid is overgenomen uit: 'Basisinkomen. Alternatieve uitkering of nieuw paradigma?', J. Roebroek en E. Hogenboom, rapport voor de Commissie Onderzoek Sociale Zekerheid, Ministerie van SZw, mei 1990

INTERNE VERKIEZINGEN EERSTE KAMER

Toelichting op de stemprocedure

In dit katern vindt u informatie over de kandidaten die deelnemen aan de interne verkiezingen voor het vaststellen van de D66-kandidatenlijst voor de Eerste Kamer der Staten Generaal.

Deze informatie betreft:

1. Het overzicht van de deelnemende kandidaten.
2. Het stemadvies
3. Toelichting op het stembiljet en het stembiljet zelf.

Aan deze verkiezingen nemen 64 kandidaten deel. Het kandidatenoverzicht is alfabetisch en begint bij de door loting verkregen letter G. In deze volgorde zijn de kandidaten ook genummerd van 01 tot en met 64. Deze volgorde geeft op geen enkele wijze een rangorde weer.

De uitslag van de poststemming, gebaseerd op bijlage B van het Huishoudelijk Reglement van D66, bepaalt de volgorde waarop de kandidaten op de kandidatenlijst worden geplaatst. Om voor plaatsing op de lijst in aanmerking te komen, dient een kandidaat op minimaal 10% van alle geldig ingediende stembiljetten te zijn vermeld.

Stemadvies

In het stemadvies treft u wel een rangorde –in alfabetische tranches– in de kandidaten aan. Het gaat hierbij om een advies dat door en onder verantwoordelijkheid van de stemadviescommissie Eerste Kamer is opgesteld. Kandidaten zijn in de gelegenheid gesteld om –conform artikel 22 van het Huishoudelijk Reglement– een persoonlijke reactie van maximaal 300 woorden aan het stemadvies toe te voegen. Het advies van de stemadviescommissie en de persoonlijke reacties vormen tezamen het stemadvies.

Stembiljet

Het stembiljet vindt u aan de achterzijde van dit katern. Aan alle leden die voor 17 oktober 1994 aan hun contributieverplichting hebben voldaan is een genummerd stembiljet gestuurd. Alle anderen hebben een niet geldig stembiljet gekregen. Indien u meent recht te hebben op een geldig stembiljet en dit niet hebt ontvangen, dan kunt u tijdens kantooruren contact opnemen met het landelijk secretariaat van D66.

De toelichting op het stembiljet vindt u aan de achterzijde van het biljet, achter in dit kandidatenboek.

Het stembiljet dient in een voldoende gefrankeerde enveloppe, uiterlijk op **9 december 12.00 uur**, ontvangen te zijn op het onderstaand adres (dit wijkt af van het adres dat bij vorige verkiezingen is gebruikt!).

Presentatiebijeenkomst

De presentatiebijeenkomst zal gehouden worden als onderdeel van ALV 59 op 5 november in de Buitensociëteit te Zwolle van 10.30 tot 11.30 uur.

Tijdens de presentatiebijeenkomst gaat elke kandidaat in debat met drie andere kandidaten. Informatie over de onderwerpen van de debatten en de verdeling van de kandidaten over de zalen, vindt u achter in dit katern.

LVC

Postbus 956

2501 CZ 's Gravenhage

De landelijke verkiezingscommissie

ERRATUM DEMOCRAAT NR. 8 1994

INTERNE VERKIEZINGEN EERSTE KAMER

In de tekst van het STEMADVIES EERSTE KAMER, dat staat afgedrukt op pagina 33 van het katern van de laatste editie van de Democraat (nr. 8, 1994), zijn tot onze spijt een aantal fouten geslopen.

De nummers achter de kandidaten die worden genoemd in de drie tranches van het stemadvies, komen niet in alle gevallen overeen met de (correcte) kandidatennummers in het kandidatenoverzicht.

De tekst met de juiste nummering (die dus de onderste helft van katernpagina 33 vervangt) luidt als volgt:

De tranches

We hebben gekozen voor drie tranches. Binnen elk van de tranches zijn de kandidaten alfabetisch gerangschikt. Achter de naam van de kandidaat is een nummer overeenkomstig het kandidaatnummer in het kandidatenoverzicht opgenomen.

De eerste tranche bestaat uit zes kandidaten, waarvan wij vinden dat ze absoluut in de Eerste Kamer moeten. Deze tranche is klein, om bijzondere steun aan deze kandidaten te geven. De kandidaten in deze tranche bieden tezamen de deskundigheden die absoluut in de Eerste Kamerfractie aanwezig moeten zijn.

De tweede tranche bestaat uit elf kandidaten, die wij als "zeer geschikt" kwalificeren. Deze tranche is zo gekozen dat, uitgaande van een redelijkerwijs te verwachten aantal zetels, de leden zelf de keuze binnen deze tranche kunnen maken.

De derde tranche bestaat ook uit elf kandidaten. Zij hebben zulke kwaliteiten dat wij hun namen apart willen noemen.

Eerste tranche

~~Glastra van Loon Jan, Den Haag (# 02)~~

~~Hessing Ruud, Gorinchem (# 06)~~

~~Schuyer Eddy, Wassenaar (# 28)~~

~~Staal Boele, Maarssen (# 33)~~

~~Ververs Mijndert, Hattem (# 42)~~

~~Vriesskoop Adrienne, Amsterdam (# 44)~~

Tweede tranche

~~Cassee Ewout, Bentveld (# 57)~~

~~Essen van Ruby, Leiden (# 62)~~

~~Gelderblom-Lankhout Hanneke, Den Haag (# 01)~~

~~Hiele van der Jan, Hoofddorp (# 07)~~

~~Hoefnagels Peter, Vorden (# 09)~~

~~Oerle van Hans, Nijmegen (# 21)~~

~~de Savornin Lohman Jacqueline, Amsterdam (# 26)~~

~~Spier Edo, Amsterdam (# 31)~~

~~Stegeman Tineke, Pijnacker (# 34)~~

~~Tuinstra Elida, Oegstgeest (# 38)~~

~~Versteegen Lyda, Den Haag (# 41)~~

Derde tranche

~~Aldenwegen van Henk, Edam (# 49)~~

~~Apotheker Jan, Groningen (# 50)~~

~~Evenhuis Carien, Den Haag (# 63)~~

~~Graaf Leo de, Acquoy (# 04)~~

~~Hoefnagel Frans, Den Haag (# 08)~~

~~Lange de Jan, Diemen (# 13)~~

~~Mertens Chel, Amsterdam (# 16)~~

~~Moolhuysen-Fase Corry, Made (# 17)~~

~~Nypels Erwin, Rijswijk (# 20)~~

~~Tiosinga-Autooma Marie-Louise, Almere Buiten (# 36)~~

~~van der Wiel-Bosch An, Etten-Leur (# 47)~~

Wij danken u als lid voor het vertrouwen dat u in ons heeft gesteld.

de Haan # 5
Baath 53
van der Wiel 57
V. Empel 61

Op pagina 34 van hetzelfde katern staat bij de reactie van kandidaat S. Eden een foutief kandidaatnummer vermeld. Het juiste nummer is 60.

Op pagina 63 van hetzelfde katern staan in het schema van de presentatiebijeenkomst te Zwolle verkeerde nummers vermeld achter de kandidaten. Het correcte schema staat afgedrukt in het congresboek.

De Landelijke Verkiezingscommissie biedt haar excuses aan voor het veroorzaakte ongemak.

Gert Warmerdam, voorzitter LVC

STEMADVIES EERSTE KAMER

De stemadviescommissie

De Stemadviescommissie Eerste Kamer 1995 bestaat uit Magda Berndsen, Han Entzinger, Tom Kok, Francisca Ravestein, en Marian Louppen (voorzitter). Wij zijn voorgedragen door het hoofdbestuur en vervolgens bij schriftelijke stemming onder de leden in functie gekozen. Wij hebben zeer serieus en met plezier met elkaar gewerkt en zijn het eens over het advies.

De werkwijze

Alle kandidaten konden, aanvullend op de persoonlijke toelichting, extra informatie toezenden. Het gesprek met de kandidaat duurde ongeveer vijftientig minuten. Het gesprek opende telkens met een uitnodiging aan de kandidaat om eerst zelf gedurende enige minuten, volledig naar eigen inzicht, het woord te voeren. Daarna werd aan de hand van vragen een gesprek gevoerd en werd aan kandidaten een stelling voorgelegd waarop men gevraagd werd te reageren. Zes kandidaten konden of wilden niet op onze uitnodiging voor een gesprek ingaan. Wij hebben met negenenzestig kandidaten gesproken. Kandidaten die, om welke reden dan ook, niet zijn gezien, zijn niet opgenomen in het stemadvies.

De kandidaten

Er zijn veel hooggekwalificeerde kandidaten. Wij hebben genoten van de energie, de inspiratie en de visie die in de gesprekken naar voren kwamen. Wij zijn onder de indruk van de vakkennis van vele kandidaten en van de krachtige pleidooien voor technologie, voor de eigen omgangsvormen van D66, voor contact met de achterban en voor een ijverige, actieve, onorthodoxe opstelling van onze politici.

Wij complimenteren de kandidaten voor hun bereidheid om D66 te vertegenwoordigen. Sommigen zijn met name genoemd in ons advies, anderen niet. In beide groepen herkennen wij velen die, ook als ze niet in de Eerste Kamer komen, unieke talenten hebben die het waard zijn actief te worden benut door de partij. Wij zullen het hoofdbestuur en de SWB adviseren deze mensen te benaderen om zo hun blijvende inzet voor D66 te verzekeren.

De tranches

We hebben gekozen voor drie tranches. Binnen elke van de tranches zijn de kandidaten alfabetisch gerangschikt. Achter de naam van de kandidaat is een nummer overeenkomstig het kandidaatnummer in het kandidatenoverzicht opgenomen.

De eerste tranche bestaat uit zes kandidaten, waarvan wij vinden dat ze absoluut in de Eerste Kamer moeten. Deze tranche is klein, om bijzondere steun aan deze kandidaten te geven. De kandidaten in deze tranche bieden tezamen de deskundigheden die absoluut in de Eerste Kamerfractie aanwezig moeten zijn.

De tweede tranche bestaat uit elf kandidaten, die wij als "zeer geschikt" kwalificeren. Deze tranche is zo gekozen dat, uitgaande van een redelijkerwijs te verwachten aantal zetels, de leden zelf de keuze binnen deze tranche kunnen maken.

De derde tranche bestaat ook uit elf kandidaten. Zij hebben zulke kwaliteiten dat wij hun namen apart willen noemen.

Eerste tranche

Glastra van Loon Jan, Den Haag (# 02)
Hessing Ruud, Gorinchem (# 06)
Schuyer Eddy, Wassenaar (# 28)
Staal Boele, Maarssen (# 33)
Ververs Mijndert, Hattem (# 41)
Vrisekoop Adrienne, Amsterdam (# 43)

Tweede tranche

Cassee Ewout, Bentveld (# 56)
Essen van Ruby, Leiden (# 61)
Gelderblom-Lankhout Hanneke, Den Haag (# 01)
Hiele van der Jan, Hoofddorp (# 07)
Hoefnagels Peter, Vorden (# 09)
Oerle van Hans, Nijmegen (# 21)
de Savornin Lohman Jacqueline, Amsterdam (# 26)
Spier Edo, Amsterdam (# 31)
Stegeman Tineke, Pijnacker (# 34)
Tuinstra Elida, Oegstgeest (# 38)
Verstegen Lyda, Den Haag (# 40)

Derde tranche

Alderwegen van Henk, Edam (# 48)
Apotheker Jan, Groningen (# 49)
Evenhuis Carien, Den Haag (# 62)
Graaf Leo de, Acquoy (# 04)
Hoefnagel Frans, Den Haag (#08)
Lange de Jan, Diemen (# 13)
Mertens Chel, Amsterdam (# 16)
Moolhuysen-Fase Corry, Made (# 17)
Nypels Erwin, Rijswijk (# 20)
Tiesinga-Autsema Marie Louise, Almere Buiten (# 36)
van der Wiel-Bosch An, Etten-Leur (# 46)

Wij danken u als lid voor het vertrouwen dat u in ons heeft gesteld.

Reactie Kandidaten in alfabetische volgorde

S. Eden (kandidaatnr. 61)

De bruine muis en de politieke vernieuwing!

Ik vroeg het stemadviescommissie of er plaats is voor een bruine muis naast alle grijze muizen, maar hun antwoord was NEE. Helaas het staartje van de bruine muis ontbreekt! De stemadviescommissie hadden toch beter moeten kijken!

Het is erg jammer dat tot nu toe migranten, bij elke kandidaatstelling of het nu gaat over de gemeenteraad, de provinciale staten, de Tweede Kamer of de Eerste Kamer verkiezingen, uit de boot vallen. Zij komen eenvoudig niet hoog op een kieslijst terecht of alleen als dessert aan het eind van de lijst. Toch ben ik van mening dat migranten veel kwaliteiten bezitten; alleen ze moeten voldoende eerlijke kansen krijgen, ook in de politiek. Veelal hebben migranten geen lange partij-geschiedenis dit in tegenstelling tot de andere kandidaten. Ik vind dat zolang "migrant" niet in de profiel van de kandidaatstelling opgenomen worden of niet vertegenwoordigd zijn in de stemadviescommissie het geen zin heeft om deel te nemen aan enige verkiezingen.

Als men echt serieus iets tegen extreem rechts wil doen, dan moet men migranten eerlijke kansen geven om deel te kunnen nemen aan de politieke machtsvorming in hun nieuwe vaderland, ook in belang van Nederland.

Wie zijn oor te luisteren legt op straat, in de tram, op feestjes of in de kroeg, weet dat er regelmatig flink van leer wordt getrokken tegen migranten. Soms heeft men het hierbij over buitenlanders, asielzoekers en vluchtelingen maar vaak vergeet men dat zij ook mensen zijn. Vaker nog wordt er niet zoveel nuancerend aangebracht, maar gooit men iedereen en alles op één grote hoop en gaat het over die buitenlanders maar niet over de mens.

D66 is de eerste partij op wie ik heb gestemd (sinds ik stemrecht heb) en ik blijf mij inzetten voor D66.

C. Mertens (kandidaatnr. 16)

Met bewondering, met deernis en met ergernis heb ik het advies gelezen.

Met bewondering, omdat de commissie zo duidelijk, met integriteit en precisie, de gestelde taak via geobjectiveerde criteria heeft uitgevoerd.

Met deernis, omdat nu eenmaal ons kiessysteem de keuze voor een team met complementaire bekwaamheden niet mogelijk maakt.

En met ergernis, omdat hier dus een onlogisch mechanisme in werking wordt gezet, dat onnodig kwetsend werkt, en een selectie van de kandidaten

bevordert, waarvan het twijfelachtig is of die de beste voor D66 is.

Laten we toch stoppen met dit onzalige idee, een aantal van onze meest achtenswaardige leden te vragen hun voorkeurslijstje te publiceren.

En laten de D66-leden vooral zelf beoordelen wie ze willen hebben en waarom, gelet op de speciale plaats van de Eerste Kamer: chambre de reflexion, en uitkijkpost, middenin de samenleving, in een tijd van heftige veranderingen.

H.W. Speelman (kandidaatnr. 30)

In de profielschets van het lid Eerste Kamer wordt als eerste punt gesteld, dat de fractie binnen en buiten de partij een vernieuwende, stimulerende en wervende rol moet gaan vervullen. Gezien dit vereiste, alsook het voornemen in de regeringsverklaring om de burger nadrukkelijker te betrekken bij de publieke zaak (o.m. onderzoek naar wijzigingen Kiesstelsel) vind ik het jammer dat in het stemadvies in de twee eerste tranches niemand uit Noord-Nederland is opgenomen. Graag wil ik daarom de aandacht vestigen op de "noordelijke" kandidaten. (Overigens is het aantal kandidaten in tranches ook uit andere, niet-randstad provincies zeer gering).

C.J.W.M. van Spierenburg (kandidaatnr. 32)

"Natuurlijk is het teleurstellend als de stemadviescommissie je niet in haar lijst heeft opgenomen. Met de algemene motivering zijn de persoonlijke aspecten moeilijk toetsbaar. Wat is bepalend: je presentatie in het gesprek, je achtergrond in de partij, het belang van een evenwichtige fractie?"

Ik ben kritisch, maar dat is een voortdurende spanning die naar mijn mening nodig is voor alert functioneren. Dat is niet altijd gemakkelijk, voor jezelf niet en evenmin voor je omgeving, maar wél belangrijk. Zeker in de politiek die voor zo veel mensen verregaande beslissingen neemt en waarvan maar te vaak wordt gesuggereerd dat die politiek in slaap is gesukkeld en te ver af staat van wat er werkelijk in de maatschappij gebeurt."

M.L. Tiesinga (kandidaatnr. 36)

Plaatsing in de derde tranche betekent over het algemeen een aanmoedigingsprijs. Na dertien jaar actief Eerste Kamerlidmaatschap een eigenaardige ervaring.

Maar het heeft me wel aangemoedigd nog een paar zaken onder uw aandacht te brengen.

Na zeventien jaar bedrijfsleven waarin ik een direct-marketing onderneming in culturele producten oprichtte en leidde, heb ik in opeenvolgende kleine Eerste Kamerfracties een flink aantal verschillende beleids-terreinen onder mijn hoede gehad. Dat vormt je tot generalist. Daarnaast heb ik specifieke deskundigheid en een lange ervaring opgebouwd op het gebied van de cultuur, waarmee ik mij zowel in de kamer als in mijn dagelijks werk bezig houd. Ik ben voorzitter van de vaste kamercommissie Cultuur. Bij de vorige Eerste Kamerverkiezingen kreeg ik de stemmen van de Fryske Nationale Partij in de Staten van Friesland vanwege mijn langjarige inzet voor gelijkberechtiging van het Fries als tweede landstaal. Dat maakte D66 tot de grootste oppositiepartij in de Eerste Kamer en leverde het strategisch voordeel op, dat onze fractie bij elk wets-voorstel als eerste het woord mocht voeren.

In mijn eerste toelichting wees ik op mijn werkzaamheden op het terrein van vrede en veiligheid. Het buitenlands beleid vraagt om nieuwe concepten, de defensie-organisatie ondergaat een omvangrijke re-organisatie. Ook dat zijn terreinen waarop ik binnen en buiten de kamer actief ben. Binnen de NAVO-Assemblée ben ik lid van een commissie die zich bezig houdt met de betrekkingen met Oost- en Midden-Europa. Daar help ik binnen D66 aan mee binnen het IVSOM. In de leiding van de Eerste Kamer draag ik verantwoordelijkheid voor het personeelsbeleid.

Een goede Eerste Kamerfractie telt, ook omwille van de continuïteit, naast jong(er) talent ook veteranen. Als veteraan van nog geen vijftig wil ik graag mijn kennis en ervaring ten dienste blijven stellen van de partij en een bijdrage leveren aan de koers van de fractie nu D66 regeringsverantwoordelijkheid draagt.

Ik hoop dat u mij daartoe in staat wilt stellen.

GEGEVENS PER KANDIDAAT

Per kandidaat zijn de volgende gegevens in het overzicht opgenomen:

- 1 achternaam, voorletter(s)
- 2 roepnaam
- 3 geboorteplaats
- 4 geboortedatum
- 5 adres
- 6 postcode en woonplaats
- 7 privé telefoonnummer
- 8 opleiding
- 9 beroep of maatschappelijke functie
- 10 huidige functie(s) binnen of namens D66
- 11 vroegere functie(s) binnen of namens D66
- 12 andere maatschappelijke functie(s)
- 13 voorkeur voor de beleidsonderdelen
- 14 wenst bij verkiezing in het bijzonder contact te houden met de volgende regio('s)
- 15 is bereid lijsttrekker te worden
- 16 is bereid op een verkiesbare plaats te staan
- 17 staat op de kandidatenlijst van een vertegenwoordigend lichaam
- 18 heeft zich kandidaat gesteld voor andere bestuurlijke of vertegenwoordigende functie(s)
- 19 een persoonlijke toelichting van maximaal 300 woorden

kandidaatnummer 01

1. Gelderblom-Lankhout, H.M.
2. Hanneke
3. Den Haag
4. 11-02-1936
5. Mechelsestraat 36
6. 2587 XZ Den Haag
7. 070-3545424
fax 070-3540355
8. enkele jaren Scheikunde in Leiden, vervolgens 2 jaar Bouwkunde in Delft
9. in deeltijd op een architectenbureau
10. 1986-heden lid Eerste Kamer
1990-heden secretaris EK-fractie, voorzitter EK-commissie Ontwikkelingssamenwerking,
1994-heden lid Raad van Europa en West Europese Unie
11. 1970-1974 lid gemeenteraad Den Haag.
1978-1986 fractievoorzitter gemeenteraad Den Haag
12. lid Commissie van Toezicht op politiecellen en arrestantenhuizen, in de regio Haaglanden, secretaris OJEC, voorzitter Stichting Vrienden van La Benevolencija Sarajevo, politieke 'column' op Radio West
13. Sociale Zaken en Werkgelegenheid, buitenlands beleid, ontwikkelingssamenwerking
14. regio Haaglanden
15. nee
16. ja
17. Europees Parlement (9 juni net niet gekozen)
18. nee
19. Het worden belangrijke Statenverkiezingen op 8 maart. De uitslag zal, ook al vinden wij dat onjuist, gezien worden als eerste rapportcijfer voor het door D66 gewenste kabinet. Maar het gaat erom of onze hardwerkende statenfracties de winst van vier jaar geleden kunnen vasthouden. Bovendien is het resultaat bepalend voor de samenstelling van de Eerste Kamer, waar de regering nu steun mag verwachten van PvdA, VVD en D66 - 40 zetels - terwijl het CDA 27 van de 75 zetels bezet. Na het gemeenteraadlidmaatschap in Den Haag ben ik twee perioden lid van de Eerste Kamer, met als portefeuilles Sociale Zaken en Buitenlands Beleid. In die functie wil ik graag blijven meedenken hoe met meer markt en meer eigen verantwoordelijkheid sociale zekerheid mogelijk blijft - d.w.z. betaalbaar - ook voor de minder kansrijken zoals chronisch zieken. Dat vergt een subtiel onderscheid tussen een dualistisch-kritische en een loyale aanpak. Beoordeling op hoofdlijnen van de wetgeving die door de eigen regering wordt ingediend maakt een goed samenspel met de collega's aan de overkant, onze bewindspersonen en het maatschappelijk middenveld noodzakelijk. In dat netwerk heb ik mijn eigen plek. Mijn belangstelling voor internationale zaken is bekend. Die inzet heeft ertoe geleid dat ik, gesteund door de sinds 3 mei verdubbelde TK-fractie, een van de Nederlandse afgevaardigden ben naar de Interparlementaire Raad van Europa en de West Europese Unie. Ook daar draag ik met veel genoegen het progressief liberale D66-geluid uit. Kortom: graag opnieuw een goede plaats op Uw stembiljet.

kandidaatnummer 02

1. Glastra van Loon, J.F.
2. Jan
3. Jakarta
4. 16-03-1920
5. Bazarstraat 15
6. 2518 AE Den Haag
7. 070-3463105
8. meester in de rechten
9. geen
10. 1977-heden lid Eerste Kamer
11. 1976-1979 voorzitter
12. 1986-1993 voorzitter Humanistisch Verbond
1973-1975 staatssecr. Justitie
1986 hoogleraar rechtsfilosofie
13. justitie, wetenschap, onderwijs
14. Limburg
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. nee

kandidaatnummer 03

1. Graaf, A.J.W. de
2. Wilma
3. Brummen
4. 08-12-1957
5. Bovenmaatweg 165
6. 1274 RG Huizen
7. 02152- 42051
8. HAVO, secretariële opleiding
9. secretaresse, moeder
10. geen
11. geen
12. geen
13. sociale voorzieningen/ werkgelegenheid, economische zaken
14. Noord-Holland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Paars moet pimpelpaars zien wil het ontkiemen.

Vooral op sociaal- liberaal gebied ben ik geïnteresseerd in de politiek. Vandaar dat ik mijzelf twee keer verkiesbaar heb gesteld. Mijn inbreng was niet afhankelijk en gebaseerd op het conglomeraat van ambtenaren of belangengroepen. Mijn persoonlijkheid bleek binnen D66 op te vallen, daarom probeer ik met zorg mijn mening te ventileren.

De wereld is enorm in beweging:

- milieu
- wereldwijde migratie
- wereldwijde voedselprobleem

Het paneuropeanistische Europa moet zich verenigen door integratie, dit leidt tot een stabielere en hechtere samenleving.

We kunnen ons niet meer met de jaren '50 of '60 vergelijken. Het gaat niet alleen om legitimatiebewijs, districtenstelsel en referendum die de communicatie tussen kiezer en gekozenen moet herstellen. Profilering door het uitstralen van gezag en duidelijkheid hebben belangengroepen en nieuwe generaties behoefte aan. Het gaat ook om de reële belangentegenstellingen te poneren.

*** Bijvoorbeeld werkloosheid:**

Je telt alleen als je inkomen verwerft, het recht van het aanrecht dan? De tijd is rijp voor flexibiliseren van de arbeidsorganisatie. Door voorwaardescheppend en verandering in de situatie van werkende/niet werkende te brengen. Het creëren van banen mag niet te veel kosten, maar moet geld opleveren, niemand is gebaat met stroperige beleidsvormen op langer termijn.

* En waarom kunnen zevenhonderd machinisten en conducteurs wel kiezen voor een vierdaagse werkweek, d.w.z. ontspannen arbeidsstelsel, solidariteit en behoud van werk voor collega's. Is deze dubbele doelstelling in het regeerakkoord opgenomen?

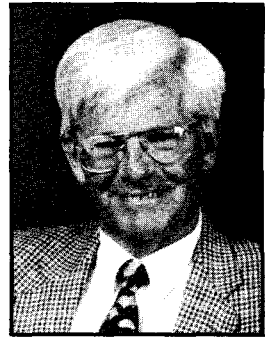
* Elke schoolverlater een twintigjarige werkweek aanbieden, met een basisinkomen en bestaansrecht.

We kunnen in Europa een voorloper worden op het gebied van werkverdeling.

Het kabinet heeft de instrumenten: beschikking over geld, organisatie en een solide gezelschap. Ja, ik heb geen bestuurservaring, maar wel een gezond verstand.

Tenslotte: voor D66 is de Eerste Kamer altijd geweest als een ongewenst kind: zolang zij er is, moeten we, zo niet met liefde, dan toch minstens met respect en zorgvuldigheid met haar omgaan. Daarvoor stel ik me graag beschikbaar.

kandidaatnummer 05

1. Haan, Y.M. de
2. Yeb
3. Arnhem
4. 17-01-1934
5. Wolfertstraat 18
6. 2722 AG Zoetermeer
7. 079-311834
8. TU Delft-natuurk.ir.; dr. in de techn. wetenschappen
9. hoogleraar-TUD
10. 1978-heden lid werkgroep (hoger) onderwijs
1994-heden (kand.) voorz. afd. Zoetermeer
11. 1966-1968 mede-oprichter afd Voorburg (div. functies)
1969-1971 lid Regio bestuur Zuid-Holland
1970-1972 voorzitter afd. Zoetermeer
1978-1979 voorz. Prov. Verkiez. Comm. Zuid Holland
1979-1982 lid Adviesraad
1982-1994 lid Gemeenteraad Zoetermeer
12. 1969-1971 voorz. Kreativiteitscentrum Zoetermeer
1972-1976 voorz. Org. v. Samenl. Opbouw. Zoetermeer
1975-1977 Lokale Omroep Zoetermeer (lid initiatiefgroep)
1979-1982 lid College van Bestuur TU Delft
1984-1994 voorz. afd. Natuurkunde Kon. Inst. van Ingen.
13. onderwijs, technol bedrijvigheid, algemeen bestuurl. aangelegenheden
14. West-Nederland, of een subgebied daarbinnen, bijv. Haaglanden of Midden-Holland
15. nee
16. ja
17. nee
18. voorzitterschap Bestuur afdeling Zoetermeer
19. Met mijn kandidaatstelling voor de Eerste Kamer bouw ik voort op:
- mijn motivatie voor de beweging D66 -sinds 1966- en mijn betrokkenheid bij de partij D66, als mede-oprichter resp. voorzitter van de afdelingen Voorburg en Zoetermeer, als lid van het Regiobestuur Zuid-Holland en van de Adviesraad, en twaalf jaar lang als raadslid in Zoetermeer waarvan zes jaar als fractievoorzitter en drie jaar als voorzitter van de raads-commissie voor volkshuisvesting en milieu. Geholpen door het voor bestuurlijke vernieuwing gunstige klimaat in Zoetermeer heb ik vanuit de raadsfractie regelmatig ideeën kunnen aandragen voor een levende en levendige lokale democratie;
- mijn oriëntatie op de samenleving, in Zoetermeer o.a. inhoud gegeven als mede-oprichter en 1e voorzitter van het Kreativiteitscentrum en van het Orgaan voor Samenlevingsopbouw, alsmede bij de oprichting van de Lokale Omroep Zoetermeer;
- mijn vertrouwdheid en ervaring met de specifieke gebieden onderwijs, de bouw, civiele techniek (dat is zoiets als treinen die door dijken rijden) en technologie-ontwikkeling in het algemeen, opgedaan als hoogleraar TU-Delft en enige jaren als lid van het college van bestuur TUD (portefeuilles: onderzoek, automatiseringsbeleid, studentenvoorzieningen).
Op dit moment ben ik in Delft nauw betrokken bij de her-programmering van de opleiding. Maar vanuit het gemeenteraadswerk weet ik ook wat er speelt bij het basis- en voortgezet onderwijs.

Hoewel de Randstad nogal de achtergrond van mijn activiteiten is geweest, liggen daar toch niet mijn wortels. Geboren in

kandidaatnummer 04

1. Graaf, L. de
2. Leo
3. Rotterdam
4. 17 maart 1942
5. Lingedijk 110
6. 4151 CN Acquoy
7. 03458-2209
8. Medicijnen/Psychiater
9. 1 Directeur RIAGG Rivierenland
2 Psychiater
10. Statenlid Gelderland 1982 fractie
voorzitter 1987
11. 1985-1990 Bestuurslid SWB
12. 1991 - heden Commissaris NUON
1991 - heden Bestuurslid kliniek voor Psychotherapie
13. Volksgezondheid, ontwikkelingssamenwerking en energie
14. Gelderland
15. nee
16. ja
17. Gemeenteraad Geldermalsen (onverkiezbaar)
18. nee
19. Nu ik 12 jaar D66 heb vertegenwoordigd als Statenlid in Gelderland (waarvan 8 jaar als fractievoorzitter) meen ik dat het tijd wordt op te stappen.
Als Statenlid ben ik altijd part-time politicus geweest. Dat wil ik graag blijven. Het lidmaatschap van de Eerste Kamer maakt dat mogelijk. Daarom stel ik mij kandidaat.

D66 zal het de komende tijd waarschijnlijk niet gemakkelijk krijgen. Wij hebben geholpen een kabinet tot stand te brengen dat, gezien de overeengekomen bezuinigingen, niet op voorhand hoeft te rekenen op een overmaat aan populariteit. In dat kabinet zit D66 bovendien gesandwiched tussen PvdA en VVD. Daar komt nog bij dat vele kiezers juist van D66 verwachten dat het, nu het eenmaal regeermacht heeft verworven, ook concrete en zichtbare vernieuwingen tot stand zal brengen. Dat alles maakt het voor D66 van levensbelang om herkenbaar te blijven. De eerste verantwoordelijkheid daarvoor berust uiteraard bij onze D66 bewindslieden. Maar ook fracties van de Tweede en Eerste kamer dienen m.i. daarin een rol te spelen. Dat betekent dat zij balanceren tussen loyale ondersteuning van het kabinet en profilering van ons eigen D66 gedachtengoed. De afgelopen jaren was de Gelderse Statenfractie voor een vergelijkbare opgave gesteld, toen wij voor het eerst gingen deelnemen aan het college van Gedeputeerde Staten. Die ervaring kan ik inbrengen in een Eerste Kamer-fractie.

Arnhem en getogen in Friesland heb ik gelijke voeling met de andere regio's, waar ik vaak verblijf.

Op grond van het bovenstaande meen ik dat ik beschik over de achtergrond en het kritisch vermogen -in gesproken woord en geschrift- om mij te kunnen kandideren voor de Eerste Kamer. Voor het werk en de tijd verbonden aan het kamerlidmaatschap kan en zal ik mij vrijmaken.

kandidaatnummer 06

1. Hessing, R.C.
2. Ruud
3. Voorburg
4. 17-06-1959
5. Dr. Bauerstraat 62
6. 4205 KC Gorinchem
7. 01830-20447
8. doctoraal rechten en doctoraal politieke wetenschappen
9. beleidsadviseur van de burge-meester van Utrecht
10. 1990- heden lid Provinciale Staten Zuid-Holland
1992- heden lid werkgroep Bestuur op Niveau
11. 1986-1988 (plv) regio HB-lid Z-H
1988-1990 2e penningmeester Dagelijks Bestuur
1990-1991 Vice-voorzitter organisatie Dagelijks Bestuur
12. 1984-1987 plv. Griffier Raad van Beroep/Ambtenarengerecht
1990-1991 lid bestuur Natuur- en Recreatieschap Hollandse Biesbosch
1993- heden lid kernredactie Praktijkgids Gemeenteraadsleden (Samson)
13. sociale zekerheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, binnenlandse zaken en justitie
14. Noord-Brabant/Zeeland
15. nee
16. ja
17. Eerste Kamer
18. Provinciale Staten Zuid-Holland
19. Met alle respect voor de huidige Eerste Kamerfractie -en dat respect is groot- heeft deze fractie toch een hoog "kranse knarren" gehalte. Wat meer "oudere jongeren" erbij, om in de woorden van Van Kooten en De Bie te blijven, kan geen kwaad. In deze laatste categorie pas ik inmiddels aardig. Van kandidaten voor de Eerste Kamer mag verwacht worden dat zij binnen en buiten de partij een behoorlijke ervaring hebben opgedaan. In dat beeld herken ik mij royaal. In 1979 ben ik lid geworden van D66, en vanaf 1986 actief lid. Eerst als lid van het Hoofdbestuur, en in de periode van 1988 tot 1991 als lid van het Dagelijks Bestuur. Vooral in mijn laatste bestuursfunctie als vice-voorzitter organisatie heb ik de "haarvezels" van de beweging die D66 heet, goed leren kennen. Inmiddels ben ik ruim vier jaar lid van Provinciale Staten van Zuid-Holland en acht een overstap naar de Eerste Kamer verantwoord. Ik acht mij goed toegerust om een serieuze inbreng bij het werk van de Eerste Kamerfractie te kunnen hebben. Zo ben ik bijvoorbeeld op het terrein van volkshuisvesting en ruimtelijke ordening goed ingewerkt. Verder denk ik ook zeker aan mijn achtergrond op het terrein van sociale zekerheid. Ik heb mij in mijn "raio"-tijd (opleiding tot rechter) ruim drie jaar full-time met sociale zekerheid bezig gehouden. Het debat daarover -wat nog lang niet afgerond is- heb ik sindsdien op de voet gevolgd. D66 zal bij het streven naar een rechtvaardig, maar sober stelsel van sociale zekerheid een duidelijke rol moet vervullen. Ik denk dat het goed is dat de Eerste Kamerfractie wordt versterkt met iemand die op dit terrein meer dan alleen maar affiniteit meebrengt.

kandidaatnummer 07

1. Hiele, J.P. van der
2. Jan
3. Borsele
4. 31-05-1932
5. Broekmeerstraat 48
6. 2131 AS Hoofddorp
7. 02503- 34787
8. HBS-B, Staatsinr. MO, GA II
9. lid Provinciale Staten Noord-Holland
10. 1982-heden lid PS Noord-Holland
lid landelijke werkgroepen (media, binnenl. bestuur)
1988-heden lid red. D'raad
11. 1977-1981 voorz. afd. Haarlemmermeer
lid v. div. landelijke werkgroepen (o.a. cultuur)
12. div. (o.a. op cultuurhistorisch terrein en derdewereldactiviteiten)
13. cultuur, ruimt. ordening, binnenl. en buitenl. zaken, ontwikkelingsamenwerking; ben overigens "multi-inzetbaar"
14. N-Holland, maar ook andere regio's
15. nee
16. ja
17. gemeenteraad Haarlemmermeer (niet verkiesbare plaats)
18. nee
19. Nu in ons landelijk verkiezingsprogramma is vastgelegd dat de Eerste Kamer wat ons betreft (voorlopig) mag blijven voortbestaan, rust op de Eerste-Kamerfractie de taak om onze deelname aan dat forum een invulling te geven die overeenstemt met de doelstellingen van onze partij. Het zou zinvol zijn, over die invulling een discussie binnen D66 te starten en daarin tevens de vraag te betrekken hoe naar onze mening in de toekomst de plaats en de rol van "een" Eerste Kamer binnen ons politiek bestel zou moeten zijn. De Eerste-Kamerfractie dient m.i. aan deze discussie richting te geven. Ook overigens ben ik van mening dat er een voortdurende uitwisseling van opvattingen en standpunten tussen de Eerste-Kamer-leden en de D66 achterban hoort plaats te vinden. Mogelijk kan dat ook tot een beter imago voor de fractie leiden dat van een kwalitatief hoogwaardige, maar sterk naar binnen gerichte, club die niet overmatig veel contacten onderhoudt met D66-ers in andere verbanden.

Als D66-er die binnenkort een 13-jarig lidmaatschap van Provinciale Staten van Noord-Holland -één van de kiescolleges van de Eerste Kamer- hoopt af te sluiten, zou het mij een genoegen zijn, de komende jaren het senatorschap te vervullen op een manier die beantwoordt aan wat mij, en naar ik hoop ook vele andere D66-ers, voor ogen staat. Dat houdt primair in: niet alleen kritisch volgen en zondig op de vingers tikken van Tweede Kamer en regering, maar ook voortdurend intensief contact houden met de D66-leden en met name ook met onze vertegenwoordigers in de statencolleges, gemeenteraden en andere "lagere" publiekrechtelijke colleges, waar zaken aan de orde zijn (of zijn geweest) waarover ook in de Eerste Kamer standpunten moeten worden bepaald.

kandidaatnummer 08

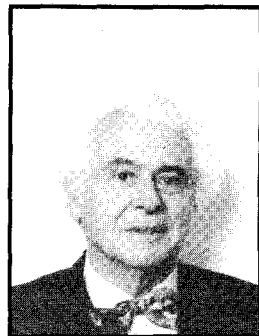
1. Hoefnagel, F.J.P.M.
2. Frans
3. Den Bosch
4. 23-04-1944
5. Laan van Meerdervoort 1513
6. 2555 BN Den Haag
7. 070- 3237103
8. rechten (gepromoveerd)
9. stafmedewerker Wetenschappelijke Raad Regeringsbeleid
10. 1994-heden lid bestuur SWB
1982-heden lid steunfractie ABA afdeling Den Haag
11. 1988-1994 lid Programmacommissie
1985-1988 lid bestuur afdeling Den Haag
1988-1994 penningmeester afdeling Den Haag
lid van diverse werkgroepen op lokaal en landelijk niveau
12. geen
13. onderwijs, cultuur, wetenschap, welzijn, volksgezondheid, binnenlands bestuur, justitie, Europese Zaken
14. Zuid-Holland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Mijn "credo" in D66 ligt besloten in noties als: vrijzinnigheid, onbevangenheid, een houding waarbij zorgvuldig met mensen omgaan vanzelfsprekend is en het kunnen hanteren van onzekerheid. Deze opstelling sluit aan op de ingrijpende verschuivingen van de jaren negentig, nu de monomane doorvoerders en betweters een mooie tijd achter zich hebben. In haar vormgeving is de Eerste Kamer wat gedateerd, maar voorlopig blijft het de aangewezen plaats voor enkele wezenlijke functies: de correctie op wat in de voorafgaande fases echt is mis gegaan en de controle op hoofdpunten van regeringsbeleid, die overigens vaak in details verscholen liggen. Tot die hoofdpunten reken ik gegeven ons programma vooral:
a. de doorwerking van het uitgangspunt van duurzame ontwikkeling buiten het milieubeleid in enge zin;
b. een ombouw van de verzorgingsstaat waarbij activering en toerusting de algemene lijn vormen en de bescherming zich concentreert op mensen die weerloos zijn;
c. een effectievere rechtshandhaving die het evenwicht met de individuele rechtsbescherming niet aantast.
Accenten die ik persoonlijk binnen ons programma wil leggen zijn:
a. het opruimen van knellende corporatistische elementen in ons bestel, zodat de politieke democratie en het echte maatschappelijke initiatief weer ruimte krijgen;
b. een deregulering die méér omvat dan juridische toetsing en die vooral let op de maatschappelijke schade van teveel regeltjes, zoals verstarring en begunstiging van bestaande particuliere belangen;
c. een binnenlands beleid dat decentralisatie en Europa serieus neemt.
Dit alles vraagt om een D66-fractie die herkenbaar is, in haar functioneren samenspel, intern en in partijverband, hoog in het vaandel heeft staan en die open communicatie weet te combineren met standvastigheid, vooral tegenover pressiegroepen.
Tenslotte:
a. de kern van mijn vroegere en huidige activiteiten binnen en buiten D66 betreft de vertaalslag van wat buiten het overheidsbedrijf leeft in bestuurlijk hanteerbare voorstellen en vice versa;
b. mijn aandeel in de opstelling van verkiezingsprogramma's op meerdere niveaus en mijn werk bij verschillende intersectorale adviesorganen geven een stevige basis aan een generalistische opstelling en specifieke expertise op een breed terrein;
c. omdat ik ervaring heb met wetenschappelijke onderbouwing van beleid, onderken ik het gevaar van misbruik, zoals de

vlucht in schijnzekerheid waar politieke risiconeming en gezond verstand geboden zijn.

kandidaatnummer 09

1. Hoefnagels, G.P.
2. Peter
3. Bilthoven
4. 26-10-1927
5. Lindeseweg 25
6. 7251 NJ Vorden
7. 05752-6423
8. Rechtsgeleerdheid
9. em-hoogleraar criminologie, familie- en jeugdrecht
10. 1987-heden lid Eerste Kamer
11. 1967-1969 commissie grondrechten
1970-1975 commissie justitie
1970-1985 adviezen 1° en 2° Kamerfractie
12. 1986-heden voorzitter preventie criminaliteit/ jury H. Roethof-prijs
1978-heden redactie tijdschrift Familie- en Jeugdrecht
1990-heden medewerker stichting "Ons Erfdeel" (België - Nederland)
13. justitie, Nederlandse Antillen en Arubaanse zaken, ontwikkelingsamenwerking, wetenschapsbeleid
14. Gelderland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Het werk in de Eerste Kamer is mij goed bevallen. Het gedachtegoed van D66 kan in de Eerste Kamer optimaal naar voren worden gebracht. En dat doen we dus.

kandidaatnummer 10

1. Jansz, D.
2. Douwe
3. Pasuruan (Java)
4. 05-03-1930
5. van Montfoortlaan 6
6. 2241 JK Wassenaar
7. 01751-18724
8. M.O.-pedagogiek- kandidaats Sociologie
9. Db Nederl. Federatie Tertiair Onderwijs
10. 1980-heden onderwijswerkgroep
1994-heden plv. lid Adviesraad
11. 1978-1981 bestuur afd. Wassenaar
12. 1986 CAO-onderhandelaar op hogescholen
1987 lid algemeen bestuur Hogeschool rotterdam en Omstreken
1988 lid bestuur CBOO (Contactcentrum Bevordering Openbaar Onderwijs)
MHP-vertegenwoordiger Centrale Commissie Onderwijsverleg
lid onderwijscommissie MHP
1990 delegatielid Overlegorgaan Provincie Zuid Holland Onderwijs
Bestuurslid contactcentrum onderwijs- arbeid (COA) Zuid-Holland Noord, later platform onderwijs-arbeid
13. onderwijs, ambtenarenzaken, werkgelegenheid
14. Zuid-Holland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee

19. Het heeft mij altijd verbaasd hoe de rol van de Eerste Kamer vaak wordt onderschat. De Eerste Kamer vervult een uiterst belangrijke functie in het wetgevingsproces. Door de extra toetsing die de Eerste Kamer toepast op rechtmatigheids- en doelmatigheidsaspecten van wetsontwerpen wordt de kwaliteit van de wetgeving beter gegarandeerd dan bij een éénkamerstelsel. Dit speelt in Nederland destemee, waar ons land geen constitutionele toetsing kent. Ook vanuit dualistisch standpunt is het van groot belang dat er een Eerste Kamer is. Door de grotere afstandelijkheid van de eerste Kamer ten opzichte van de politieke actualiteit worden – soms overhaast genomen – besluiten nog eens kritisch getoetst. Zou onze parlementaire democratie uit slechts één kamer bestaan dan zou de wetgeving daar zeker onder lijden.

Vanuit mijn politieke als maatschappelijke betrokkenheid (diverse maatschappelijke functies) lijkt mij daarom het werk in de Eerste Kamer zeer interessant.

Met D66 in het nieuwe kabinet zal de rol van de D66-fractie in de Eerste Kamer toenemen. Ook al ligt de politieke prioriteit bij de Tweede Kamer, toch zal de Eerste Kamerfractie de voorstellen kritisch moeten toetsen vanuit haar eigen verantwoordelijkheid.

De komende kabinetsperiode zal uiterst boeiend zijn: allereerst de unieke samenstelling van het nieuwe kabinet.

Daarnaast de diverse urgente problemen als werkloosheid, de sociale zekerheid en begrenzing van de welvaartsstaat, kerntaken van de overheid, nieuwe vormgeving van het hoger onderwijs om een paar vraagstukken te noemen.

Vanuit mijn maatschappelijke en bestuurlijke ervaring denk ik een zinvolle bijdrage te kunnen geven. Daarom deze kandidaatstelling.

kandidaatnummer 11

1. Klaasen, I.T.
2. Ina
3. Leeuwarden
4. 11-02-1947
5. Geldersekade 119
6. 1011 EN Amsterdam
7. 020- 6251641
8. doct examen planologische fysische geografie
9. univ. docent stedenbouwkundig ontwerpen TU Delft
10. 1991-heden bestuurslid SWB
1976-heden Lid werkgroep RO (SWB)
11. 1978-1987 statenlid N-H
1991-1992 secr.opricht.best. afd B'stad Amsterdam
diverse werkgroepen en commissies
12. 1982-1990 sectie-bestuurslid NIROV
1987-1988 vice-vz Ver.Beh. IJsselmeer
1987-heden lid red Stedebouw
13. ruimtelijk beleid, groot-stedelijk beleid, milieubeleid, ontwikkelingssamenwerking
14. Noord-Holland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Wat trekt mij –toch niet het prototype van keurig, bedaagd en grijzend- aan in het lidmaatschap van de Eerste Kamer? Een historisch fenomeen, waar je politiek bedrijft met je handen op je rug gebonden? Op een moment dat je partij net in de regering zit en het dus zeker met alleen de Tweede Kamer afkan? Het is mijn overtuiging dat de aanwezigheid van een instituut dat tot taak heeft de kwaliteit van soms koortsachtig tot stand

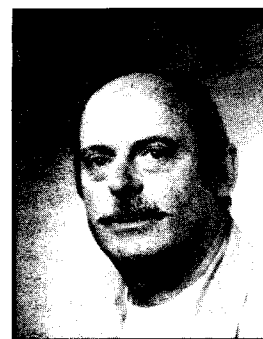

gekomen wetgeving te bewaken – en dat is geen objectieve a-politieke activiteit! – een zinvolle zaak is. In ons land is daar de Eerste Kamer voor. Een generalistische, verbanden leggende, principiële instelling past bij het lidmaatschap ervan. In twee perioden als Statenlid met een reeks van "portefeuilles" en als langjarig actief D66-lid, heb ik veel politieke ervaring opgedaan en persoonlijke contacten gelegd, zie ik weinig meer rooskleurig, maar ben ik mijn links-liberale overtuiging en persoonlijk verantwoordelijkheidsgevoel nooit kwijtgeraakt. Omdat ik van het begin af aan in een halftijdse aanstelling aan de universiteit gewerkt heb, ben ik altijd in de gelegenheid geweest daarnaast andere activiteiten te ontplooiën. Leerzame aanvulling op mijn politieke ervaring was zeker het "aan de andere kant staan": het werken gedurende enige jaren als beleidsambtenaar op de Amsterdamse secretarie (belast met voor die stad relevante nationaal ruimtelijke beleidsvoornemens) In de loop der jaren heb ik bovendien het een en ander van de wereld gezien.

Bovengenoemde ervaringen en een hang naar (procedurele) zorgvuldigheid en maatschappelijke betrokkenheid, vormen in mijn ogen een goede basis voor het functioneren in de Eerste Kamer.

kandidaatnummer 12

1. Koster, H.J.Chr.
2. Henk
3. Rotterdam
4. 16-06-1942
5. Schansbos 8
6. 3461 GR Linschoten
7. 03480- 17581
8. academisch
9. directeur adviesbureau
10. geen
11. 1992-1994 lid regiobestuur Utrecht
1991-1994 lid SWB- werkgroepen
12. 1992- heden voorlichter Greenpeace
13. natuur- en milieubeleid, cultuur en onderwijsbeleid, internationaal beleid
14. Utrecht en Zuid-Holland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Sinds mijn terugkeer uit het buitenland(zomer 1991) heb ik mij op diverse niveaus actief ingezet binnen en voor D66. Hoewel die activiteiten op zich nuttig zijn en ook een zinvolle vrijetijdsbesteding voel ik me toch meer geroepen tot een actieve deelname aan het politieke besluitvormingsproces. Binnen de democratische structuren in Nederland is thans het minst democratisch gekozen orgaan in zijn functioneren het meest democratisch. Ik doel natuurlijk op de Eerste Kamer. Immers, de praktijk leert dat het steeds gedetailleerder karakter van de regeerakkoorden (en ik vrees dat daarop het paarse geen uitzondering zal zijn) het fundament van de democratische besluitvorming aantast. Alleen de Senaat lijkt de laatste jaren bereid en in staat een kritische rol te blijven spelen. Vanuit die optiek wil ik mij dolgraag inzetten voor de democratische waarden van onze partij via de Eerste Kamer. Voor de goede orde wijs ik erop dat mijn politieke ervaring niet begint bij mijn terugkeer uit het buitenland, maar dat ik reeds vele jaren politiek actief geweest ben.

kandidaatnummer 13

1. Lange, J. de
2. Jan
3. Westdongeradeel
4. 01-10-1936
5. Prins Bernhardlaan 51
6. 1111 ER Diemen
7. 020- 6996334
8. drs. politieke en sociale wetenschappen
9. lid Gedeputeerde Staten Noord-Holland
10. 1971- heden lid Provinciale Staten Noord-Holland
1994- heden lid Comité v.d. Regio's EU
1988/1989 lid bestuur SWB
11. 1974 gemeenteraad
1973 voorzitter landelijke verkiezingscommissie
1989 voorzitter stemadviescommissie, landelijk
12. 1966-1977 docent politicologie UvA
1977-1987 directeur GAB Amsterdam
diverse stichtingsbesturen
lid Curatorium Het Parool
13. sociale zaken, economische zaken, binnenlands bestuur, minderheden, Europa, ontwikkelingssamenwerking
14. Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Flevoland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Binnenkort ben ik 24 jaar volksvertegenwoordiger van D66 in Provinciale Staten van Noord-Holland: fractievoorzitter (3x), lijsttrekker (3x) en gedeputeerde (2x). Daar leer je veel van. Vanuit die ervaring wil ik nu overstappen naar de Eerste Kamer.

Enkele jaren ben ik vertegenwoordiger van de Nederlandse provincies geweest in Europese organen. O.a. als lid van het Comité van de Regio's dat bestaat uit democratisch gekozen volksvertegenwoordigers. In het Europese bestuur is een rechtstreekse betrokkenheid van democratisch gekozen "lagere" besturen, die dicht bij de burgers staan, beslist nodig. Een democratisch Europa kan alleen bestaan als het een Europa van de burgers is. Daar wil ik wat aan doen.

Bijna tien jaar (1978-87) ben ik directeur geweest van het arbeidsbureau in Amsterdam. Dat bracht mij in nauwe aanraking met problemen van werkloosheid, sociale zekerheid en bijzondere aspecten zoals de positie van minderheden. Het heeft mij sindsdien niet losgelaten. Het gaat immers om de kwaliteit van de samenleving. Veel moet veranderd worden in beleid en uitvoering. Wat mij betreft d.m.v. "ontbureau-crativering": minder regelgeving, meer bevoegdheden bij plaatselijke en regionale democratische besturen. Daarbij past ook: meer eigen verantwoordelijkheid voor mensen zelf. Daar wil ik wat aan doen.

Al een paar keer heb ik "decentralisatie" genoemd. Ik vind dat het overdragen van taken en bevoegdheden door Europa en door het rijk aan "lagere" overheden een essentieel onderdeel is van goed democratisch bestuur. Daar wordt minder aan gedaan dan mogelijk is. Mondige burgers kunnen heel veel zelf regelen in eigen gemeente of provincie, zonder Haagse of Brusselse bevoogding. Daar wil ik wat aan doen.

Wie dit leest voelt zich mondig - anders zou zij/hij geen lid van D66 zijn. Dan weet u wat u aan mij hebt.

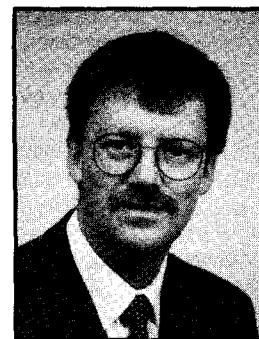
kandidaatnummer 14

1. Le Belle, G.J.M.A.
2. Gerard
3. Amsterdam
4. 21-06-1936
5. Voorweg 9
6. 1871 CK Schoorl
7. 02209- 1967
8. HBS A
9. hoofdredakteur Duurzame Energie
10. 1991-heden statenlid Noord-Holland
1993-heden commissaris NV Afvalzorg
11. 1970-1991 Raadslid Schoorl
1971-1971/ 1988-1990 wethouder
12. 1978-heden voorzitter Stichting Werkwinkel
13. natuur, economie, energie, milieu, financiën
14. Noord-Holland
15. nee
16. ja
17. nee
18. ja, statenlid Noord-Holland
19. * Werken aan een duurzame energie- en milieuvoorziening.
* Tegenstellingen economie en milieu, landbouw en natuur overbruggen.
* Bij voortdurend vernieuwend prikkelen.

Duurzame ontwikkeling mag geen politieke modeterm blijven, maar moet de fundering zijn van alle beleid. Ik meen daaraan een bijdrage te kunnen leveren. Daarom stel ik me kandidaat. Er zijn echter nog maar weinig bestuurders die enig idee hebben hoe ze hun beleid duurzaam kunnen funderen.

kandidaatnummer 15

1. Linden, H.H.M. van der
2. Henk
3. Oisterwijk
4. 19-02-1944
5. de Kemphaan 6
6. 5271 LJ Sint Michielsgestel
7. 04105- 14918
8. HBO onderwijskunde, HBO bedrijfseconomie
9. zelfstandig opleidingsadviseur, communicatieadviseur (2 BV's)
10. 1994-heden raadslid/fractievoorzitter
1992-heden lid Dagelijks Best. VNG
1994-heden secretaris VNG
11. 1989-1990 afdelingsvoorzitter
1990-1994 wethouder
1990-1992 lid Alg. Bestuur VNG
12. 1993-heden voorzitter RvT opleidings inst. gezondheidszorg
1994-heden voorzitter Gerlach Instituut
13. binnenlands bestuur, midden- en kleinbedrijf, voortgezet onderwijs, beroepsonderwijs
14. Noord-Brabant
15. nee
16. ja
17. gemeenteraad
18. nee
19. Waarom stel ik me kandidaat voor de Eerste Kamer? Vanzelfsprekend omdat ik denk dat ik daar een wezenlijke bijdrage kan leveren aan de kwaliteit van de politieke besluitvorming. Vanuit een brede belangstelling stel ik me voor in de D66 Eerste Kamerfractie me vooral nuttig te kunnen maken op twee aandachtsvelden: de gemeenten en het midden- en kleinbedrijf.

De afgelopen jaren is er heel wat op de gemeenten af gekomen, en die ontwikkeling is nog lang niet ten einde. De landelijke overheid reorganiseert het lokaal en regionaal bestuur, decentraliseert en legt zo steeds meer verantwoordelijkheden bij de gemeentebesturen weg. Vanuit mijn ervaring als wethouder weet ik wat dat in de praktijk kan betekenen. Vanuit mijn functie als D66-vertegenwoordiger in het Dagelijks Bestuur van de VNG, en sinds enige tijd als Secretaris van de VNG, weet ik wat er speelt en ook hoe risicovol wetgeving voor gemeenten kan zijn. Ik zou het een eer vinden om voor D66 in de Eerste Kamer mijn ervaring te kunnen gebruiken om wetgeving kritisch tegen het licht te houden op de gevolgen voor gemeenten.

Datzelfde geldt voor het midden- en kleinbedrijf. Als zelfstandig ondernemer ontwikkel ik o.a. managementopleidingen op het terrein van financiën, marketing, logistiek, personeel, arbeidsomstandigheden e.d. Mijn opdrachtgevers zijn voornamelijk bedrijfstakorganisaties in het midden- en kleinbedrijf. Vanuit die achtergrond ben ik goed op de hoogte van de ontwikkelingen en de stand van zaken in de verschillende sectoren van het mkb. Ook op dit punt denk ik dus een wezenlijke bijdrage te kunnen leveren.

De lezers van mijn maandelijkse column in NG-magazine zullen zich bij mijn stijl van optreden ongetwijfeld iets kunnen voorstellen: kritisch en relativerend tegelijkertijd.

kandidaatnummer 16

1. Mertens, C.
2. Chel
3. Tjimahi (West-Java)
4. 08-01-1939
5. Torenven 10, Zunderdorp
6. 1027 AM Amsterdam
7. 020- 6369622
8. 2 kand. examens (wis- en natuurk.:geneesk.)
9. directeur adviesbureau (2)
10. 31-05-1994- heden lid Eerste Kamer
11. 1969-1970 lid afd. best. D66 A'dam
1970-1977(met onderbrekingen) lid HB/DB D66
1977-1982 lid Tweede Kamer
12. 1991-heden vice-voorzitter nierpat.ver.
1993-heden voorz. St. World Transpl. Games NL.
13. 1) wetenschap en technologie (info)beleid, 2) economische zaken, 3) hoger onderwijs en onderzoek, 4) Europa
14. Noord-Holland
15. nee
16. ja
17. Tweede Kamer(43); Gemeenteraad en Deelraad A'dam-Noord (beide onverkiesbaar)
18. neen
19. Reeds bij de toelichting op mijn kandidatuur voor de Tweede kamer heb ik een voorkeur uitgesproken voor de eerste Kamer, omdat daar de "structurele problemen -qua aandacht- beter tot hun recht komen" en "de senatoren, anders dan de Tweede Kamer leden, minder last hebben van het verschijnsel, dat de professionalisering van de politiek de participatie van de burgers en de noodzakelijke aanpassingen van de politieke partijen belemmert."

Bovendien geloof ik, dat -juist bij een paars kabinet, waarvan ik vooral sinds 1989 een warm voorstander ben geworden- de D66 senatoren een belangrijke rol kunnen spelen bij onze profilering in continuïteit.

Hoewel ik dus pas sinds 31.05.94 lid van de Eerste Kamer ben, meen ik, dat deze overwegingen nog volop van kracht zijn.

Daarom zou ik graag in de gelegenheid worden gesteld dit politieke werk te continueren.

kandidaatnummer 17

1. Moolhuysen-Fase, C.M.I.
2. Corry
3. Donkerbroek
4. 09-08-1941
5. Pastoriestraat 1
6. 4921 AR Made
7. 01626- 85182
8. Doctoraal Nederlands Recht
9. Voorzitter Nederlandse Gezinsraad
10. geen
11. 1977-1979 Lid Regiobestuur
1979-1984 Lid Hoofdbestuur
1982 Lid Tweede Kamer der S.G.
12. 1989-heden Voorzitter Brabants Ondersteuningsinstituut voor de Zorg
1987-heden Lid Dagelijks Bestuur COFACE (Confédération des Organisations Familiales de la Communauté Européenne)
1987-heden Lid Dagelijks Bestuur UIOF (Union Internationale des Organismes Familiaux)
13. juridische (personen en familierecht)
14. Buitenlandse Zaken; Internationale Betrekkingen; Migranten-beleid
15. nee
16. ja
17. n.v.t.
18. n.v.t.
19. Mijn actieve "loopbaan" en betrokkenheid bij D66 wordt gemarkeerd door het lidmaatschap van het Hoofdbestuur in de periode van 1979-1984. Tijdens het Kabinet Van Agt III had ik zitting in de tweede Kamer.
De afgelopen periode ben ik werkzaam geweest binnen een aantal nationale en internationale maatschappelijke organisaties. Ik noem hier:
- het voorzitterschap van de Nederlandse Gezinsraad (NGR)
- het voorzitterschap van het Nationaal Comité voor het VN-Internationaal Jaar voor het Gezin.

Op provinciaal niveau geef ik als voorzitter leiding aan het - Brabants Ondersteuningsinstituut voor de Zorg, dat onder meer werkzaam is in ouderenzorg, ondersteuning allochtonen en jeugdhulpverlening.

In deze functies draag ik bij aan beleidsvorming over issues die vooral door onze partij zijn geïnitieerd. Ik wijs hier op de individualiseringsdiscussie, de emancipatie van vrouwen en de wet- en regelgeving op ondermeer het terrein van de sociale zekerheid.

Als voorzitter van de NGR ben ik nauw betrokken bij de totstandkoming van het beleid inzake juridische onderwerpen als:
- eigen rechtsingang van minderjarigen
- de opheffing van anonimiteit van spermadonoren
- ouderlijk gezag
- afstammingsrecht
- adoptie anders dan door een echtpaar

Naast aanpassing op onderdelen van het personen- en familie-recht aan maatschappelijke ontwikkelingen zet ik mij in voor de gelijkwaardige participatie van vrouwen op de arbeidsmarkt. Een voorbeeld hiervan is de advisering over kinderopvang door

de NGR die in belangrijke mate bijdroeg tot verruiming van overheidsmiddelen hiervoor.

Thans ben ik bezig met de organisatie van twee internationale conferenties in Nederland in het kader van het Internationale Jaar van het Gezin. Eén stelt de positie van kinderen wereldwijd aan de orde, toegespitst op internationale adoptie, internationale kinderontvoering en de problematiek van kinderen als vluchtelingen.

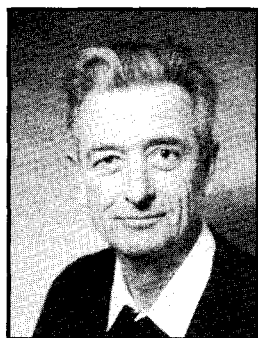
De andere conferentie is gewijd aan de positie van eenoudergezinnen wereldwijd.

Beide conferenties zullen aanbevelingen doen aan politieke partijen, nationale overheden, de Europese Commissie en de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties. Bovendien zal ik de resultaten inbrengen in de Social Summit in Kopenhagen en de Wereldvrouwenconferentie in Beijing.

Ik hoop u met mijn toelichting een indruk gegeven te hebben van de deskundigheid in en de ervaring op relevante beleids-terreinen. Met enthousiasme wil ik me inzetten om het beleid van D66 in de Eerste Kamer der Staten-Generaal gestalte te geven. Hiervoor vraag ik uw steun.

kandidaatnummer 18

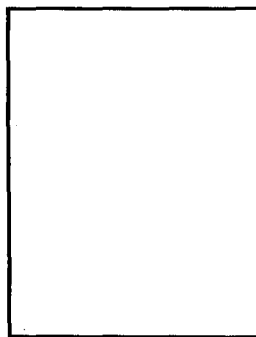
1. Mulder, J.P.F.
2. Jan
3. Meppel
4. 29-06-1934
5. Groningerweg 114 A
6. 9766 TS Eelderwolde
7. 050-271432
8. Natuurkunde UNIV.
9. Fysicus Stichting F.O.M.
10. Voorz. afd. Eelde 1994
11. Lid adviesraad 1976-1978
Lid hoofdbestuur 1978-1982
Voorz. SWB-Bestuur 1986-1990

12. geen
13. Technologie en wetenschapsbeleid, V. en W.
14. Drenthe
15. nee
16. ja
17. 6e plaats gemeenteraads lijst
18. neen
19. De vorming van het "paarse" kabinet is een belangrijke stap naar de door ons gewenste politieke vernieuwing. Nu de werkelijkheid. Daarvoor is het nodig dat D66 zich op alle niveaus zo sterk mogelijk manifesteert, want met de vorming van het kabinet is niet meer dan eerste horde in de hordenloop genomen. Door het open karakter van het regeerakkoord zal de politieke strijd heftig zijn en zal de plaats van D66 in het politieke spectrum onder druk komen. Het vrijzinnig democratische of, zo u wilt, sociaal-liberale gedachten goed van D66 is het waard met verve verdedigd te worden. Ik wil graag via een lidmaatschap van de Eerste Kamer aan succes in de genoemde hordenloop bijdragen.
Op basis van mijn natuurwetenschappelijke en technologische opleiding en mijn beroepservaring in het bedrijfsleven en de onderzoekwereld ben ik van mening dat ik in de nieuwe fractie een interessante deelnemer kan zijn. De D66-leden die mij kennen als lid van de adviesraad, het hoofdbestuur of als voorzitter van de SWB zal het niet verbazen dat ik de voorkeur geef aan de wat beschouwende werkwijze van de Eerste Kamer. Dat ik uit een van de buitengewesten kom zie ik daarbij als bijkomend voordeel en alvast als een voorloper van de invoering van een nieuw kiesstelsel met een vorm districtver-
tegenwoordiging.

kandidaatnummer 19

1. Musters, M.J.
2. Martien
3. Bergen op Zoom
4. 19-12-1954
5. Strienestraat 2
6. 4615 CS Bergen op Zoom
7. 01640- 55503
8. HBO
9. leraar/ trajectbegeleider spectrum
College Breda
10. lid D66 afdeling
11. lid steunfractie Roosendaal
12. geen
13. onderwijs, economie, justitie en binnenlands bestuur
14. West Brabant/ Zeeland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Zoals u hebt gelezen in het kandidatenoverzicht, ben ik een gewoon lid. Geen titel, geen zware bestuurlijke achtergrond, word ik niet naar voren geschoven door een bestuurlijke- of maatschappelijke organisatie en kom zelfs niet uit het Amsterdamse. Wel ben ik een bezorgde medeburger die het herstructureren van onze samenleving maar onduidelijk vindt verlopen. Het gevaar van te ver doorschieten in de ingeslagen richting van marktmechanismen juist op het gebied van de collectieve zorg heeft mij geprikkeld om het sociale in het liberale gezicht mee te willen bewaken. Een gewone burger die politiek wat minder academisch wil zien en met gezond verstand, controleerbare wetgeving voorstaat die bij de burger het gevoel van recht en vertrouwen verdient. Vooral vertrouwen in het politieke handelen van mensen moet het draagvlak leveren waarop de echte veranderingen, die in de toekomst nodig zijn, kunnen komen te rusten. Herverdeling van werk, een andere marktbenadering en andere mogelijkheden en verhoudingen tussen sociale partners zullen de politiek andere wetgeving vragen. Die wetgeving zal, behalve t.a.v. samenhang en controleerbaarheid, zeker het vertrouwen moeten hebben van onze kiezers, die immers ons hun vertrouwen hebben gegeven. Wetgeving zal sneller gemaakt gaan worden in een vereuropianiserende omgeving en een steeds veranderende maatschappij. Een hele klus om als Eerste Kamer, in samenspraak met de Tweede Kamer, de deugdelijkheid en het democratische gehalte van wetgeving en procedure in stand te houden. Ik hoop dat u mij wilt laten meewerken aan het proces van het controleren van wetgeving, die, waar ik hoop: de agrariër operationeel maakt als een natuurbeschermende ondernemer, het midden- en kleinbedrijf stimuleert als drager voor de werkgelegenheid, de zorg van de zorgsector weer tot mensenwerk zal maken in plaats van een grillige dienstverlening waar bestuurlijk budgetruimte en privatiseren hoog scoren, waar ruimte komt om in strafinrichtingen arbeid en straf gekoppeld worden zodat de kosten worden gesaneerd en vaardigheden en maatschappelijke routine wordt opgedaan, waar onderwijs mogelijk blijft voor elk gezinsbudget, als mogelijkheden zijn aangetoond bij onze jongeren. Geen collectieve weggeefstaat, wel individuele verantwoordelijkheid. Voor instandhouden van maatschappelijke collectiviteit, zonder alle ruimten in te vullen. Wilt u mij steunen...

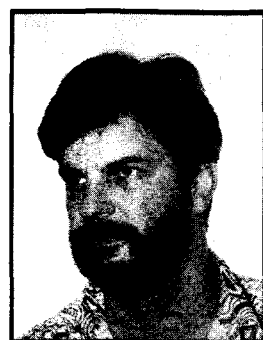
kandidaatnummer 20

1. Nypels, E
2. Erwin
3. Bloemendaal
4. 01-08-1933
5. Cederlaan 11
6. 2282 KB Rijswijk
7. 070-3905771
8. drs. economie, sociologisch-economische richting
9. adviseur arbeidsvoorwaarden VHP, vakorganisatie voor middelbaar en hoger personeel
10. geen
11. 1966 mede-oprichter D66
1967 - 1989 lid Tweede Kamer (met twee korte onderbrekingen)
1973 - 1974 directeur SWB D66
1982 minister VRO, interimkabinet
12. 1961 - 1967 bedrijfseconoom PTT
1968 - 1977 bestuurslid Stichting Nieuwe Woonvormen
1973 - 1980 voorzitter Landelijk Ombudsteam Stadsvernieuwing
1990 - 1994 voorzitter VHP, vakorganisatie voor middelbaar en hoger personeel, en bestuurslid Vakcentrale MHPen van de DIN-groep
1991 - heden bestuurslid Vereniging van Oud-Tweede-Kamerleden
13. sociaal-economische onderwerpen, met name: arbeidsvoorwaarden, pensioenen, sociale zekerheid, individualisering
14. alle regio's zijn welkom
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Voor D66 bestaat mijns inziens als een van de vier politieke hoofdstromingen een permanente taak in de samenleving. Dit betekent dat D66 een blijvende factor van betekenis in de politiek moet zijn. We moeten voorkomen dat de opgebouwde sterke positie weer verloren gaat. Daarom is het dringend noodzakelijk deze positie minder afhankelijk te maken van de persoon van de boodschapper, door in de presentatie een sterkere nadruk te leggen op het vrijzinnig-democratische karakter van D66, zoals ook de Jonge Democraten bepleiten. Hierdoor krijgt D66 voor veel meer mensen een duidelijker herkenbare plaats in het politieke krachtenveld en wordt ook de aantrekkingskracht voor nieuwe leden vergroot.
Ik beschouw drie kerndoelstellingen als kenmerkend voor een vrijzinnig-democratische partij:
 - individuele ontplooiing door persoonlijke vrijheidsrechten, emancipatie en individualisering, te realiseren met behoud van elementaire rechten op het gebied van sociale zekerheid;
 - democratisering van de samenleving als geheel (niet alleen staatsrechtelijk);
 - ondogmatische hervormingsgezinde politiek zonder vaste bindingen met belangengroepen.In de komende periode wil ik mij als vrijzinnig-democraat blijven inzetten om de eigen plaats van D66 duidelijk te maken. Met plezier zal ik mijn zeer gevarieerde ervaringen met politiek en vakbeweging aanwenden voor het werk in de Eerste Kamer. Bovendien zal ik graag mijn bijdrage leveren aan de politieke beoordeling van de evaluatie, die binnenkort zal plaatsvinden, van de beide initiatiefwetten op pensioengebied die ik ten tijde van mijn lidmaatschap van de Tweede Kamer heb ingediend. Deze initiatiefwetten hadden als onderwerp pensioenbreuk (samen met Louise Groenman) en medezeggenschap voor gepensioneerden in pensioenfondsen.

kandidaatnummer 21

1. Oerle, J.E.C.M. van
2. Hans
3. Breda
4. 08-08-1954
5. Ruisdaelstraat 22
6. 6521 LE Nijmegen
7. 080-223557
8. drs. (geschiedenis)
9. directie-secretaris reg. ontw. mij.
10. 1992-heden lid regiobestuur
1994-heden lid R.v.A. IVSOM
11. 1979-1982 assistent raadsfractie
1982-1988 gemeenteraadslid
1988-1990 afdelingsvoorzitter
12. 1988-heden mdw. Omroep Gelderland
1991-heden secr. St. Werkgel. Molukkers Nijmegen e.o.
1994-heden lid bestuur Stichting De Dialoog, Arnhem
13. sociale zaken, werkgelegenheid, financiën
14. Gelderland/Noord-Brabant
15. nee
16. ja
17. nr. 10 Gemeenteraad Nijmegen
18. Bestuur Knooppunt Arnhem-Nijmegen
19. In de 18 jaar die verstreken zijn sinds ik in 1976 lid werd van D66 heb ik bijna alle lokale kaderfuncties wel eens vervuld. Toen was ik 21, nu ben ik 40, toen zag ik mezelf als links-liberaal (met de nadruk op links) en daar is niets aan veranderd. Links zijn is voor mij het met élan tonen van maatschappelijke betrokkenheid en solidariteit en het creatief nastreven van hervormingen.

Bestuurlijke ervaring, politieke ervaring, een academisch denken en werkniveau, een relevant maatschappelijk netwerk, spreken en schrijfvaardigheid, kennis van verschillende beleidsvelden, in alle bescheidenheid meen ik er intussen in voldoende mate over te beschikken. Dat moet politiek nuttig in te zetten zijn, in de Eerste Kamer, zoals eerder lokaal in Nijmegen en regionaal in Gelderland.

Daar ben ik voor beschikbaar, mede omdat het te combineren lijkt met een actief vaderschap en met de prachtbaan die ik al heb. Of het ook gebeurt is de vraag. Als u in de Eerste Kamerfractie van D66 een relatief jonge representant wilt die links kiest en een sterke voorkeur heeft voor heldere betogen, dan ben ik wellicht uw kandidaat.

kandidaatnummer 22

1. Petersen, C
2. Carel
3. Hilversum
4. 07-01-1951
5. Oude Larenseweg 73
6. 7214 PE Epse
7. 05759-4530
8. economie (dr)
9. zelfstandig economisch en financieel adviseur
10. 1994-heden lid steun fractie gem. raad Gorssel
eind 1994 Voorzitter afd. Gorssel
11. geen
12. 1983-1990 Bestuurslid NGV (Nederlands Genootschap voor Sociale Zekerheid)
1992-1994 Directeur Verzekeringskamer

Diverse functies in nationale en internationale verenigingen op het terrein van de sociale zekerheid en openbare financiën.

13. Sociale en pensioenverzekeringen, economie financiën
14. Gelderland
15. nee
16. ja
17. Gemeenteraad
18. nee
19. Wie is Carel Petersen?

Na mijn economiestudie heb ik beleids-, staf-, wetenschappelijke en directiefuncties vervuld. Dit betreft vooral de terreinen sociale zekerheid en pensioenen. Als zelfstandig adviseur ben ik bekend met de ins en outs van deze onderwerpen. Hierover heb ik ook veel gepubliceerd. Resultaat van alles: men is mij als een deskundige van naam gaan beschouwen. Verder ben ik ook goed bekend met beleidsonderwerpen op het gebied van openbare financiën, macro-economie en belastingen.

Motivatie en doelstelling

Als D66 Eerste Kamerlid vanuit mijn praktijkervaring de kwaliteit van de wetgeving bevorderen. Met name de afstand tussen politieke besluitvorming en maatschappelijke realiteit kleiner maken. Specifiek: mijn deskundigheid voor D66 inzetten bij de verdergaande discussie over het stelsel van sociale zekerheid (privatisering WAO, inkomensafhankelijkheid AOW, vergrijzing en toekomst AOW, opheffen AWW etc.) Verder: bijdragen aan economische en financiële onderwerpen.

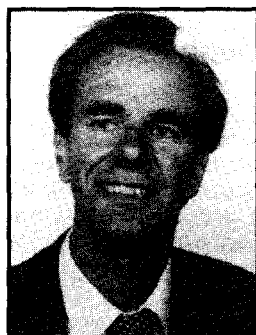
kandidaatnummer 23

1. Pleij, J.
2. Jaap
3. Rotterdam
4. 15-06-1957
5. Marktstede 80
6. 4701 PZ Roosendaal
7. 01650-36664
8. Mavo 4/PD Boekhouden
9. journalist
10. geen
11. 1989-1994 bestuurslid Roosendaal
12. geen
13. cultuur, sociale zaken
14. West-Brabant
15. ja
16. ja
17. nee
18. Provinciale Staten Noord Brabant
19. nee

kandidaatnummer 24

1. Poortinga, G.
2. Gerben
3. Menaldum
4. 23-09-1950
5. Efter de wâl 16
6. 9055 NE Britsum
7. 05109- 4763 (tevens fax)
8. biologie, economie, accountancy
9. coörd ICT (inst. for cert of timber.)
10. 1994-heden raadsl./FR.Vz. Leeuwarderadeel
1994-heden lid programmacie. Regio Friesland
11. 1993-1994 lid initiatiefgroep Leeuwarderadeel

- 1993-1994 kandidaatlid 2e Kamer
- 1993-1994 kandidaat Europees Parlement
12. Provinciale Staten
Stichting Vrijwillig Bosbeheer NN
Stichting Tarpan
Ver. It Fryske Gea
Vakgroep accountancy RUG
Div. politieke werkgroepen
Institute for certification of Timber
Stichting Ecoplan
Friese Milieuraad
verder lid van div. werkgroepen en auteur van div. milieuboeken
13. milieu en economie/financiën/fiscaal
14. Friesland, Groningen, Drenthe
15. ja
16. ja
17. nee
18. nee
19. Al jaren voel ik mij een vis in het water van D66. Een behoorlijk actieve vis zo langzamerhand. D66 is voor mij inderdaad het hedendaagse alternatief voor de partijen uit het tijdperk van de verzuiling. Nu D66 is geslaagd in de paarse coalitie, staat ze voor de uitdaging de bestuurlijke vernieuwing concreet te maken. Zo'n opgave laat zich makkelijker realiseren in een tijd van groei dan van krimp van de overheidsbudgetten. Aanvankelijk was D66 niet enthousiast over het instituut van de Eerste Kamer. Heel langzaam komt men daarvan terug. D66 politici zijn niet langer uitgesproken tegenstanders. Eigenlijk heeft de Eerste Kamer best een zeker D66-gehalte. Zeker, ze is, met uitzondering van het recht van initiatief en amendement, in al haar functies en bevoegdheden een doublure van de Tweede Kamer. Probleem is echter dat het dualisme tussen Tweede Kamer en Regering om verschillende redenen (fractiediscipline en gebondenheid van regeringsfracties) niet 100% werkt. Dan blijkt er nog de Eerste Kamer als buffer tegen de Waan van de Dag. Een extra toets op consistentie van de wetgeving, de basisprincipes van onze rechtsstaat en rechtszekerheid wordt nog altijd als een taak van de Eerste Kamer gewaardeerd. Zo zie ik dat ook en op basis van mijn ervaring met het politieke advieswerk zal ik mij daar graag voor inzetten. Voor mijn curriculum verwijs ik naar mijn teksten bij de vorige parlementsverkiezingen. Ter herinnering: "Was beroepshalve, consciëntieus en vernieuwend, actief in de natuurbescherming, stadsvernieuwing, accountancy, interimmanager, auteur, zes geëmancipeerde dochters, zong o.a. de Carmina Burana verrijkte de omgeving met wilde paarden, natuurgebieden en parken enz." Hoewel toen op een onverkiesbare plaats heeft het vooral bij de Europese verkiezingen grote aantal voorkeurstemmen, voor welk vertrouwen ik hier mijn dank uitspreek, mij geïnspireerd om mij op deze wat bescheidener deeltijd plaats weer kandidaat te stellen.

kandidaatnummer 25

1. Roelofs, H.D.
2. Henk
3. Klazienaveen
4. 25-06-1953
5. Reigerveld 26
6. 7827 VA Emmen
7. 05910-34575
8. doctoraal econometrie/kandidaats sociale geografie
9. Docent hogeschool Drenthe, ondernemer
10. 1994-heden Gemeenteraadslid Emmen
1994-heden plv. adviesraadlid
1994-heden campagne team prov. staten

11. 1993-1994 Gemeenteraadslid
1990-1993 voorzitter afd. Emmen
1992-1994 Adviesraadlid
1991 campagne team Prov. Staten
1983-1985 voorzitter afd. Meppel
12. 1990-1993 secretaris medezeggenschapsraad hogeschool Drenthe
13. financiën, economische zaken
14. Drenthe
15. nee
16. ja
17. Prov. Staten Drenthe
18. nee
19. Waarom stelt Henk Roelofs zich kandidaat voor de 1e Kamer? Volgens hem kunnen ze die toch het beste afschaffen? Welnu het antwoord op de eerste vraag is simpel: Henk Roelofs wil nagaan of het mogelijk is dat bij D66 zijn kandidaatstelling ook een keertje helemaal correct weergegeven kan worden. Driemaal is immers scheepsrecht. Driemaal?
Ja: de eerste keer voor het Europese Parlement 'vergat' men mijn motivering af te drukken in de democraat (Deze werd nagezonden op het moment dat vrijwel iedereen zijn stembiljet had opgestuurd). De tweede keer voor de adviesraad 'vergat' men mijn foto af te drukken. (Ik heb er verdorie speciaal voor die gelegenheid door een plaatselijke ambachtsman een paar laten maken waarna het spul in de envelop naar Den Haag gestuurd werd.) Nu gaat het me helemaal niet om de gevolgen voor de uitslag, maar om het feit dat ik vind dat een partij met directe democratie als grondslag, dergelijke fouten niet mag maken.
Dit is de derde keer. Kijken of ze 't toch kunnen bij die kwaliteitsclub van mij. Mocht het dit keer goed gaan ben ik dik tevreden.
En wat die 1e Kamer betreft: afschaffen die handel.
U merkt het al: het maakt voor mij niks uit of u nu wel of niet mijn nummer invult op het stemformulier. (Het lidmaatschap van een afgeschafte instelling is niet iets waar ik lang van wakker zal liggen).
Maar: u ziet mijn foto, er zijn geen (vooruit nauwelijks) typefouten in de tekst, deze motivering heeft u net gelezen. Dan is er wat onze eigen directe democratie betreft geen twijfel mogelijk: u en ik zijn lid van een kwaliteit-partij!

kandidaatnummer 26

1. Savornin Lohman, J. de
2. Jacquelen
3. Bogor, Indonesië
4. 21-08-1933
5. Weesperzijde 123-I
6. 1091 EP Amsterdam
7. 020- 6923664
8. nederlands recht
9. hoogleraar pedagogische en onderwijskundige wetenschappen
10. 1991-heden lid Eerste Kamer
1990-heden redactie IDEE
11. 1972-1978 SWB-bestuur
vanaf 1972 diverse commissies/raden zoals commissie Roethof, commissie antecedentenonderzoek BVD, steo(emancipatie-onderzoek)
12. 1986-heden curator Institute of Social Studies
13. sociale zaken, onderwijs, welzijn
14. Zeeland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee

19. Wie verkozen wordt weet het uit ondervinding: veel meer dan kleine duwtjes geven in een D66 richting kan je niet en toch, op den duur levert het resultaat op. dat geldt ook voor het werk in de Eerste Kamer. Dat de overheid terug moet treden, daar is men het wel over eens, maar hoe de voorzieningen - op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, sociale zekerheid - er uit moeten zien, daar zijn wij nog niet uit. D66 redeneert vanuit het perspectief van de burgers: collectieve voorzieningen moeten doorzichtig, toegankelijk, niet verkokerd en vooral controleerbaar zijn. Vanuit deze samenhangende visie heb ik in mijn eerste periode in de Eerste Kamer getracht de wetgeving te benaderen. De politieke ervaring die ik daarbij heb opgedaan zou ik graag in een tweede termijn voor D66 willen benutten.

kandidaatnummer 27

1. Schröder, B.J.H.
2. Jolanda
3. Enschede
4. 28-01-1961
5. Dr. Ariensstraat 93
6. 7586 EP Overdinkel
7. 05423-88576
8. Mavo, svo, visagie, secretaresse
9. visagiste
10. geen
11. geen
12. n.v.t.
13. verkeer en waterstaat, milieu, defensie
14. Overijssel, Noord- en Zuid-Holland
15. ja
16. ja
17. provinciale staten
18. provinciale staten
19. Mijn motivatie is:
 - dat voor mij de Politiek niet bestaat uit mooie woorden maar uit daden,
 - dat er regelmatig overleg is met de achterban en de gestelde doelen te bereiken is zonder geschreeuw maar met zakelijke betrokkenheid,
 - dat ik bereid ben om mijn kennis, ervaring en energie aan D66 politiek te besteden en het draagvlak van D66 met mijn bijdrage wil steunen.

kandidaatnummer 28

1. Schuyer, E.H.
2. Eddy
3. Den Haag
4. 28-07-1940
5. Groot Hoefijzerlaan 54
6. 2244 GK Wassenaar
7. 01751-79091
8. MO A+B Nederlands, Journalisten-opleiding, Zwitserse Handels-dagschool
9. Algemeen directeur Ziekenhuis
10. 1991-heden 1e kamerlid, plv fractievoorzitter vanaf sept. '94
11. 1970-1978 Gemeenteraad Wassenaar
1978-1991 Staten Zuid-Holland
12. voorzitter Stichting voor de Leerontwikkeling (SLO)
13. Algemeen inzetbaar, nu: financiën, onderwijs en volksgezondheid
14. Zuid-Holland (Limburg)
15. ja
16. ja
17. lijstduwer gemeenteraad Wassenaar

18. nee
19. De wens om voor D66 wederom lid te kunnen worden van de Eerste Kamer kent een meervoudige motivatie. In de eerste plaats is het leuk en zinvol werk waaraan ik veel plezier beleef naast het dagelijks werk dat ik in de sector gezondheidszorg verricht.
- Het eigen plezier is wel de motivatie om me kandidaat te stellen, maar kan natuurlijk nooit de reden zijn om mij op de kandidatenlijst te plaatsen. Daarvoor is inbreng in de fractie nodig en grondige kennis van het gedachtengoed van D66
- Ik meen daaraan te kunnen voldoen. Ik ben vrijwel vanaf de oprichting van de partij lid geweest met tussentijds een korte onderbreking. Behalve in allerlei interne werkgroepen en besturen heb ik voor D66 acht jaar in de Raad van Wassenaar gezeten en ruim dertien jaar in de Staten van Zuid Holland. De langste tijd in beide functies als fractievoorzitter. Ik ben er best een beetje trots op dat het in Zuid Holland als enige provincie van Nederland gelukt is een paarse coalitie tot stand te brengen in 1991. Voor Zuid Holland een unieke situatie!
- Na de totstandkoming ervan ben ik lid van de Eerste Kamer geworden en vanaf september 1994 door de fractie aangewezen als plaatsvervangend fractievoorzitter. Ik ben in de politiek altijd als generalist werkzaam geweest en daarom breed inzetbaar.
- De afgelopen periode was ik woordvoerder voor financiën en onderwijs en op de achtergrond ook actief op het terrein van de gezondheidszorg. Ik zou graag de kans krijgen ook een volgende periode voor D66 in de Eerste Kamer te kunnen plaatsnemen.

kandidaatnummer 29

1. Setz, J.J.M.
 2. Anita
 3. Ulrum (Groningen)
 4. 09-07-1962
 5. Scheldedal 83
 6. 2904 HG Capelle a/d IJssel
 7. 010- 4588264
 8. fiscaal recht aan de RU Groningen
 9. beleidsmedewerker Min. van Financiën
 10. 1990-heden gemeenteraadslid
 11. geen
 12. geen
 13. financiën (fiscale zaken), economische zaken
 14. Zuid-Holland
 15. nee
 16. ja
 17. gemeenteraad (gekozen)
 18. nee
 19. De regering heeft aangegeven dat de komende periode de versterking van de economische structuur en de ondernemingszin, maar ook de verruiming van de arbeidsdeelname in het centrum van de politieke arena zullen staan. Dat betekent dat een grote stroom van economisch en fiscaal getint beleid en wetgeving richting het parlement zal komen.
- Er zal grote behoefte bestaan aan een groep mensen die de claims afwegen, die vanuit de verschillende ambtelijke apparaten op de collectieve middelen gedaan worden. De Eerste Kamer staat verder dan de Tweede Kamer van de politieke waan van alle dag af, en heeft de laatste jaren steeds meer de controlerende functie overgenomen. Een en ander heeft tot gevolg dat juist in de Eerste Kamer fractie van D66 op het gebied van economische zaken en fiscus de noodzakelijke kennis aanwezig zal moeten zijn.
- Ik ben van mening dat ik, op grond van mijn fiscaal juridische opleiding en tevens op grond van de door mij opgedane juridische, bestuurlijke en werkervaring zowel in het bedrijfsleven

als bij de overheid, een goede invulling kan geven aan het lidmaatschap van de Eerste Kamer fractie van D66. Ik wil u vragen mij de kans te geven aan het uitwerken en uitdragen van het D66 beleid actief mee te kunnen werken.

kandidaatnummer 30

1. Speelman, H.W.
 2. Henk
 3. Piershil
 4. 30-07-1937
 5. Goldakkers 6
 6. 9483 PG Zeegse
 7. 05921- 42254
 8. Doct. sociaal-economische geschiedenis/kand. Rechten
 9. secretaris Sociaal-Economische Adviesraad Noord Nederland öco-ördinator Nieuwe Hanze Interregio (samenwerkingsverband Noord-Nederland, Bremen, Nedersaksen)
 10. 1994- heden voorzitter stemedvisie. PS
 11. 1992-1992 plv. regio-HB-lid
1987-1992 voorzitter regiobestuur Drenthe
 12. geen
 13. economie, ruimtelijke ordening, BiZa
 14. Noord-Nederland
 15. nee
 16. ja
 17. ja, gemeenteraad Vries
 18. nee
 19. Tegen mij pleit, dat ik werkzaam ben in de collectieve sector (in dienst van de noordelijke provincies), terwijl er al zoveel (teveel) ex-(semi-) ambtenaren in de politiek zitten. In mijn voordeel zou kunnen zijn, dat ik op grond van mijn vroegere en huidige functies -secretaris Bestuurscommissie Noorden de Lands, secretaris Sociaal-Economische Adviesraad Noord Nederland- redelijk op de hoogte ben van wat er zich in de noordelijke samenleving op allerlei terreinen, waaronder het raakvlak van overheid en (georganiseerd) bedrijfsleven afspeelt. Voorts ben ik door mijn werk niet helemaal een onbekende in het Haagse en Noord-Duitse overheidsircuit.
- Herstel en versterking van de concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven tegen de achtergrond van de globalisering van de bedrijvigheid en binnen de context van een duurzaam milieu zie ik als een van de belangrijkste, zo niet de belangrijkste opgave van het nieuwe kabinet.
- Voorkomen moet worden, dat bij de huidige opleving van de conjunctuur de structurele vraagstukken veronachtzaamd worden. Herstel van de concurrentiekracht door o.m. lastenverlichting, minder regelgeving en technologiestimulering is nodig om ook op langere termijn welvaart, werkgelegenheid en welzijn te bevorderen. De mate waarin de werkgelegenheidsdoelstelling wordt gerealiseerd is mede van directe invloed op het verminderen van de problematiek op tal van andere beleidsterreinen, zoals m.b.t. migratie, criminaliteit, sociale zekerheid, inkomensverhoudingen.
- Wezenlijke trefwoorden voor de D66-benadering van de vragen zijn wat mij betreft: consistentie, herkenbaarheid, realisme, vooral ook een goede wisselwerking tussen politiek en samenleving/bedrijfsleven en overdracht van zaken naar lagere overheidsniveaus waar dat maar mogelijk is.

kandidaatnummer 31

1. Spier, E.
2. Edo
3. Amsterdam
4. 26-05-1926
5. Prinsengracht 678
6. 1017 KX Amsterdam
7. 020-6229095
8. academie voor bouwkunst, Rietveld academie
9. architect BNA/ BNI
10. 1991-heden lid Eerste Kamer
11. vice voorzitter politiek Amsterdam 1984-1986 penningmeester HB 1986 campagneleider 1986-1988 publiciteitscoördinator
12. voorzitter Stichting 4 mei 1995
13. geen
14. Noord Holland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. In 1993 ging de Eerste Kamer fractie van 5 naar 12 leden. De nieuwelingen kwamen onbevangen binnen, werden geïnstrueerd terughoudend te opereren zoals, zo luidde het, de Eerste Kamer betaamt. Een dag per week en er gebeurde niet veel.
De werkelijkheid van de afgelopen periode heeft anders uitgedrukt.
Kortom, anders dan voorheen, heeft de Eerste Kamer zich opgesteld als een uiterst kritisch politiek college, dat aanvaringen met het Kabinet niet uit de weg ging. Oorzaken velerlei maar bovenal wet- en regelgeving die ook dikwijls onze toets van kritiek niet kon doorstaan.
Als eerste woordvoerder van VROM heb ik voortdurend gewezen op spanning tussen het centralistische Ruimtelijke Ordeningsbeleid en het decentrale Volkshuisvestingsbeleid. Over het te grote optimisme over de VINEX onderhandelingen het teigende te kort aan bouwlokatie en dientengevolge, de woningnood. Over de onbeheersbaarheid van de automobiliteit als marktpartijen het teveel voor het zeggen krijgen in de woningproducties.
Terzake de Milieu regelgeving heb ik voortdurend de aandacht gevestigd op de overkill aan regelgeving, op de leesbaarheid daarvan en daarmee op de onuitvoerbaarheid.
Het milieu wordt nog steeds gezien als een luxe probleem, waarvan veel Ministers last hebben en zich er liever niet mee willen bemoeien. Van de brede steun in de samenleving wordt nauwelijks gebruik gemaakt.
Ik ben goed ingewerkt, ken de cultuur van de Eerste Kamer, ik stel mij graag en met veel enthousiasme kandidaat voor een tweede termijn.

kandidaatnummer 32

1. Spierenburg, C.J.W.M. van
2. Cees
3. Nijmegen
4. 08-12-1947
5. Neerijense Mark 8
6. 4182 SB Neerijnen
7. 03456- 9264
8. Nederlands Recht
9. Officier van Justitie
10. 1993- heden voorzitter afd. Bommelerwaard

- 1988- heden kerngroep justitie SWB
11. 1988-1992 voorzitter Adviesraad 1991-1992 lid PS Gelderland 1984-1990 voorzitter afdeling Bommelerwaard
12. 1992- heden ledenraad Ned. Ver. v. Rechtspraak(plv) 1988-1990 HB Ned. Ver.v. Rechtspraak 1981- heden reserve lt-kol Mil.Jur.Dienst
13. justitie, defensie, landbouw, natuurbeheer, visserij, cultuur
14. Gelderland, Brabant
15. ja
16. ja
17. ja, nr. 22 PS Gelderland (niet verkiesbaar)
18. nee
19. Dit is de derde maal deze zomer dat ik deze toelichting herschrijf; het nieuwe kabinet heeft zich gepresenteerd: een prachtig resultaat voor D66.
Dat is natuurlijk ook relevant voor de nieuwe Eerste Kamerfractie van D66. Maar, de toekomst is onzeker.
Dus toch maar de toelichting nu.
Laat ik, onbescheiden, voorop stellen dat ik meen aan alle vereisten van het profiel van een lid van de Eerste Kamerfractie te voldoen. Lid en actief sedert 1984, belangrijke maatschappelijke ervaring (vooral binnen justitie), voldoende opleiding en ervaring en betrokkenheid bij de partij blijken alle uit mijn c.v. Een dag in de week ga ik zeker minder werken. Teamverbanden zijn vanzelfsprekend en inzetbaarheid voor de PS-verkiezingen past goed bij mijn pro forma kandidatuur voor Gelderland. Degenen die mij kennen, kunnen het bovenstaande beoordelen.
Toch weer kandidaat voor een vooraanstaande positie in de partij. Omdat ik het leuk vind, omdat ik het niet kan laten, omdat ik meen iets aan D66 te kunnen bijdragen.
De Eerste Kamer biedt mij de gelegenheid mijn werk te blijven doen en dus contact te houden met de maatschappelijke werkelijkheid en daaraan vanuit D66 politieke inhoud te geven. 19 jaar ervaring bij Defensie kan natuurlijk ook het nodige bijdragen.
Bovenal ben ik evenwel generalist. Onder andere door de ervaringen in de Adviesraad, waarvan 3 jaar als voorzitter, heb ik allerlei politieke onderwerpen bestudeerd en de discussie daarover gevoerd; draagmoederschap, stemadviesprocedure, de profielschets van de partij, alloctonenbeleid, partij-organisatie en milieu, genetische manipulatie, kerntaken van de overheid, WAO-discussie.
Kortom, zowel het folderen en afficheren voor de gemeenteraadsverkiezingen als het Provinciale Statenwerk en politieke discussie in de top van de partij en wat daartussen ligt zijn mijn bagage voor een nuttige en betrokken vertegenwoordiging in de Eerste Kamer voor D66.

kandidaatnummer 33

1. Staal, B.
2. Boele
3. Apeldoorn
4. 18-12-1947
5. Machinekade 11
6. 3601 AR Maarssen
7. 03465- 52036
8. rechten (doctoraal staatsrecht/-bestuurskunde), Nederlandse Politieacademie
9. algemeen directeur binnen Randstad Groep, tot 1987 commissaris van politie
10. 1991- heden lid Eerste Kamer
11. (i.v.m. karakter vroegere hoofdfunctie op achtergrond) 1979-1990 advisering Tweede Kamerfractie landelijke werkgroepen politie en justitie 1981-1986 steunfractie gemeenteraad

programma-werkgroep

12. 1980- heden rechter plv. en lid ambtenarengerechtigd
- 1986- heden oprichter en bestuurslid Stichting Maatschappij en Politie
- 1984- heden commissaris dochtermaatschappij Banque de Suez
- 1992- heden commissaris Interseco bv
13. economische zaken, binnenlands bestuur, justitie en politie, verkeer en waterstaat
14. Utrecht
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Met plezier en voldoening maak ik nu deel uit van de Eerste Kamerfractie. Ik ervaar dat je daar een bijdrage kunt leveren aan het landsbestuur en aan de positie van D66 in de politiek.

Toen ik vier jaar geleden werd gekozen, waren de uitgangspunten voor mij o.a. de wisselwerking tussen politiek en bedrijfsleven, en mijn belangstelling voor binnenlands bestuur. Thans weet ik uit ervaring dat je als lid van de Eerste Kamer bij uitstek de gelegenheid hebt om op enige afstand, vanuit vaak verschillende maatschappelijke achtergronden, naar het landsbestuur, de wetgeving en de politiek te kijken en aan het functioneren daarvan bij te dragen. Mijn dagelijks werk in het bedrijfsleven, in combinatie met mijn vroegere overheidsfunctie, geeft voor mij een specifieke mogelijkheid voor die bijdrage. In de Eerste Kamer werkt het principe dat 'vogels van verschillende pluimage' het politieke debat verrijken. Dat past ook bij de staatsrechtelijk afstandelijke toetsingsfunctie van de Eerste Kamer zelf, zoals die onderdeel is van ons huidige systeem.

Op veel terreinen zal de overheid het in toenemende mate, om economische redenen alleen al, niet zonder het bedrijfsleven kunnen.

De WAO-problematiek is één van de vele voorbeelden. Verschuiving van de publieke naar de private sector is om veel redenen gewenst, maar vraagt wel om nieuwe vormen van democratische controle. Voor het bedrijfsleven is zicht op en voeling met de politiek een voorwaarde voor vergroting van maatschappelijke verantwoordelijkheid. Samenhang tussen publieke en private sector dus.

Dat geldt niet alleen voor sociaal-economische vraagstukken, maar eigenlijk voor elk beleidsterrein van de overheid. Het gaat dan ook in toenemende mate om kwaliteit van wetgeving (minder maar beter). Daarnaast vraagt de organisatie van het binnenlands bestuur om herverdeling naar één bestuurslaag tegelijk. D66 als regeringspartij geeft aan dat werk van wetgeving en organisatie een nieuwe dimensie.

Vanuit mijn dagelijks werk en vroegere ervaring meen ik zicht te hebben op sociaal-economische vraagstukken, op bedrijfsprocessen, op vraagstukken van veiligheid en op binnenlands bestuur.

Graag zou ik voor D66 een tweede termijn vervullen in de Eerste Kamer.

kandidaatnummer 34

1. Stegeman, J.H.
2. Tineke
3. Doorn
4. 13-04-1944
5. Zwethkade 30
6. 2641 SC Pijnacker
7. 010-4705961
8. Gymnasium A, MO Nederlands, doctoraal Beleid en Management in de Gezondheidszorg (EUR)
9. Secretaris bij de gezondheidsraad
10. 1991-heden Bestuur SWB
1994-heden secretaris DB-SWB
11. 1980-1986 Fractiemedewerker Tweede Kamer
1980-1986 lid diverse werkgroepen
1983-1986 secretaris organisatie HB-DB
1990-1991 voorzitter werkgroep migratie lid SWB projectgroep migratie
12. 1990-heden Voorzitter Begeleidingscommissie Emancipatieproject KNMG
1990-heden bestuur De Jellinek, Amsterdam
1991-heden curatorium byzondere leerstoel Klinische Epidemiologie van de Verslavingszorg
1993-heden secretaris Bestuur Amsterdam institute for Addiction Research
1993-heden Bestuurscommissie ex art 61 Apotheek Haagse Ziekenhuizen
13. (geestelijke)volksgezondheid, welzijn, hoger onderwijs,- wetenschaps beleid, migratievraagstukken.
14. Zuid-Holland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Politiek is mensenwerk en dat blijft boeien. Na zes jaar als fractiemedewerker in de Tweede Kamer en drie jaar als secretaris organisatie nauw bij het wel en wee van D66 betrokken te zijn geweest, was het aantrekkelijk om me inhoudelijk verder te verdiepen in de problemen en de veranderingen die de sector volksgezondheid doormaakt. Beleid en Management in de Gezondheidszorg is daar een prima opleiding voor geweest. Ik bleef wat meer op een afstand betrokken bij de gedachtenvorming binnen D66 over deze materie, vooral over de stelselwijziging. Daarnaast hebben ook minderhedenbeleid en migratievraagstukken steeds mijn belangstelling gehouden. En nu, na 8 jaar langs de zijlijn van de politiek, zou ik graag de ervaring die ik in andere werksituaties heb opgedaan en het gedachtengoed dat zich in de loop van die tijd heeft gevormd, weer ten nutte maken van een politieke functie binnen D66. Ik weet dat de Eerste Kamer nuttig werk doet voor het landsbelang en voor de partij. Continuïteit is daarbij van belang en ik ga er van uit dat vele zittende kamerleden zullen terugkeren. Ik hoop dat er ook plaats is voor nieuwe mensen, die naast een grote belangstelling voor wat zich aan veranderingen voltrekt in de samenleving, ook kennis meebrengen op een specifiek terrein. Ik ben een generalist, maar vanuit mijn werk bij de Gezondheidsraad ben ik goed ingevoerd in de discussie over de inhoudelijke aspecten van de (geestelijke)volksgezondheid en van medisch ethische kwesties. Medisch technologische ontwikkelingen en de gevolgen van de toepassing ervan voor de samenleving en voor het individu zijn volop in discussie. Er komen steeds vaker vragen op ons af als: moet alles wat technologisch kan ook aan patiënten worden aangeboden? En wat doen we straks met al onze kennis over de erfelijke componenten in ziekte en gezondheid, zeker als er voor bepaalde aandoeningen (nog) geen behandelingsmethoden zijn? Deze en vele andere ethische vraagstukken omvatten steeds sociale, economische, juridische en culturele aspecten in een onlosmakelijke verband.

In een pluriforme samenleving zijn daarop geen eenvoudige antwoorden te geven. De rol van de wetgever zal hierbij nu eens afwachtend en dan weer actief zijn. Van groot belang is steeds openheid in de discussies hierover. Dan is het ook mogelijk bij veranderende omstandigheden een ingenomen standpunt opnieuw aan de orde te stellen. Dat is een benadering die ik bij D66 altijd heb gewaardeerd. Op die wijze zal ik me in de Eerste Kamer, als u dat wilt, ook graag weer inzetten.

kandidaatnummer 35

1. Teegelaar, D.
2. Dick
3. Rotterdam
4. 27-09-1940
5. Mercuriusstraat 18
6. 3204 BM Spykenisse
7. 01880-14545
8. Handelsavondschoon en bij de Ring Rotterdamse Repetitoren Economie en Marketing
9. ambtenaar
10. 1992- heden Lid DB opleidingscentrum (PSVI)
1980/1984 en vanaf 1989 Lid werkgroep Volkshuisvesting
1992- heden lid werkgroep Fin. Economische Zaken
11. 1986-1994 en 1970-1978 Gemeenteraadslid
1978-1986 Rijnmondraadslid
1984-1990 Adviesraadlid
Begeleiden van PSVI cursussen en trainingen
12. 1964-1969 oprichter/lid vereniging voor (coöperatief) eigen woningbouw project
1972-1976 Bestuurslid woningbouwcorporatie
1974-1977 Heemraad Waterschap Brielse Dijkkring
1981-1987 Bestuurslid HSHB (Humanistische St. Huisvesting Bejaarden)
1983-1990 Voorzitter St. Nw Maas (werkgelegenheidsproject)
1974-1978 en 1987- heden Oprichter/bestuurslid/adviseur Kunstgalerie
1979- heden Bestuurslid Snijpunt
1982- heden Bestuurslid Volksuniversiteit de Kring
13. ruimt. ordening, volkshuisvesting, verkeer/vervoer, waterstaat, financiën/belastingen
14. Rotterdam/Rijnmond
15. nee
16. ja
17. ja, Gemeenteraad; 2e Kamer
18. nee
19. Mijn politieke ervaring: 2x acht jaar in de gemeenteraad van Spijkenisse en in de tussentijdse periode acht jaar lid van de Rijnmondraad (voor beide organen de functie van lijsttrekker, fractievoorzitter vervuld en verdeeld over verschillende raadsperiodes wethouder ondermeer voor ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling financiën)
is de opmerkelijke uitkomst van mijn persoonlijke reactie op het mee beleven van het begin en einde van de Praagse lente.

Lid worden van een politieke partij om je persoonlijke interesses en opvattingen bij de aansprekende sociaal/maatschappelijke, ethische (kortom de landelijke politieke) onderwerpen om te zetten in daadwerkelijke betrokkenheid is één. Aktief worden en actief zijn brengt echter vooral het lokaal bestuurlijke proces binnen handbereik. Daar zijn nu eenmaal ook de grootste aantallen actieve mensen; voor mij resulteerde dat in 24 jaar lokale en regionale politieke activiteiten.

Toch blijft de oorspronkelijke aanleiding onverkort aanwezig. Daaraan wil ik nu graag op landelijk/bestuurlijk niveau inhoud geven, kortom uitwerking geven aan de vroegste motieven om politiek/bestuurlijk actief te willen zijn.

Vijftien jaar ervaring in het bedrijfsleven, gevolgd door eveneens vijftien jaar ervaring als ambtenaar, naast de 24 jaar politiek/-bestuurlijke activiteiten vormen mijn basis voor een zeer breed overzicht en generalistische instelling. Oplossingen zoeken door op creatieve wijze om te gaan met de maatschappelijke problemen en met politieke ideeën en suggesties, uit eigen kring maar ook uit de samenleving vind ik het belangrijkste kenmerk voor het politiek handelen van D66.

Geen verstarung, geen dogmatische benadering; maar kans geven aan frisse, heldere en vooral vernieuwingsgezinde politiek. Alsmede het overbruggen van de afstand tussen de beleidsmakers en bepalers op op alle niveau's, door het volgen van de Tweede Kamerfractie, het onderhouden van open verbindinglijnen met D66'ers en natuurlijk daar waar maar enigzins mogelijk met mensen in het land, de kiezers waar het allemaal voor wordt gedaan.

Daaraan wil ik in de komende zittingsperiode graag als lid van de D66 fractie inhoud geven op actieve en creatieve wijze.

Kortom veel voornemens waar ik alleen met uw steun (i.c. stem) inhoud aan kan geven. Bij voorbaat dank.

kandidaatnummer 36

1. Tiesinga-Autsema, J.L.E.M.W.R.R.
2. Marie-Louise
3. Rozenburg (Z-H)
4. 19-05-1945
5. Sportlaan 69
6. 1333 SE Almere-Buiten
7. 036-5328473
8. HBS-A, MO-A Nederlands, management/ISW te Den Haag, direct marketing/DMMA te Montreux, Rechten (notariaat) universiteit van Amsterdam
9. Lid Eerste Kamer, voorzitter van de Rijkscommissie voor de Musea
10. vanaf 1981 lid Eerste Kamer
vanaf 1983 coördinator Landelijk Emancipatie Netwerk
vanaf 1991 lid Raad van Advies Instituut voor Vorming en samenwerking Oost- en Midden Europa (IVSOM), voorzitter Programcommissie Flevoland Provinciale Statenverkiezingen 1995, lid Redactieraad Democraat, lid diverse SWB-werkgroepen
11. 1977-1978 voorzitter afdeling Zaanstad
1978-1988 lid steunfractie gemeenteraad Zaanstad
1978-1981 lid Adviesraad
1981-1983 lid PSVI-bestuur
1983-1993 lid PEAC-bestuur
1994 voorzitter Verkiezingscommissie Almere
12. Kroonlid Raad voor het Cultuurbeheer en van de Raad voor de Kunst (afd. Letteren)
Lid Adviescommissie voor Vreemdelingenzaken
Voorzitter Raad van Advies Stichting Samenwerkingsverband Nederland-Polen
Lid Raad van Advies Stichting Building for Peace
Hoofdbestuurslid van de Koninklijke Nederlandse Vereniging Ons Leger en lid van het College van Curatoren van de bijzondere leerstoel Veiligheidsproblematiek aan de Universiteit van Utrecht
Voorzitter Commissie van Beroep reorganisatie Ziekenhuis De Heel te Zaanstad
Lid van de Commissie van NRC-Handelsblad-lezers
13. buitenlandse zaken, cultuur, defensie, verkeer en waterstaat, milieu
14. Flevoland en Friesland

15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. De afgelopen periode heb ik mij intensief beziggehouden met buitenlandse zaken, cultuur, defensie en verkeer en waterstaat. Ook op internationaal niveau. Binnen de partij houd ik mij bezig met een aantal bekende zaken, waaronder ik het stimuleren van vrouwen om zich beschikbaar te stellen voor politieke werkzaamheden en de steun aan hen in de praktijk van dit werk, een van de belangrijkste vind. Mijn andere dagelijkse werkzaamheden bestaan uit beleidsadvisering en bestuurlijke taken op diverse terreinen. De combinatie van politiek en praktijk is, zo heb ik ervaren, voor het functioneren als volksvertegenwoordiger van groot belang. Het leidt bovendien tot verbetering van de kwaliteit van de wetgeving, i.c. de geloofwaardigheid van de politiek. Waar ik politiek-inhoudelijk voor sta, moge na dertien jaar duidelijk zijn. Dat ik nu met volle overtuiging om een nieuw mandaat vraag, wil ik graag toelichten. Toen ik in 1981 in de Eerste Kamer kwam, ging D66 regeringsverantwoordelijkheid dragen. Niet voor lang, helaas. Nu zit onze partij opnieuw in de regering. Ik denk met mijn deskundigheid en ervaring een constructieve bijdrage te kunnen leveren aan het werk van een nieuwe Eerste Kamerfractie in de komende boeiende maar moeilijke periode, waarin onze bewindslieden en onze Tweede Kamerfractie op een weliswaar kritische, maar vooral ook terughoudende en evenwichtige opstelling van hun politieke vrienden in de Eerste Kamer mogen rekenen. Ik heb geweldig veel zin om mij daarvoor in te zetten. Ik hoop daarom op voortzetting van het in mij gestelde vertrouwen.

kandidaatnummer 37

1. Troost, N.J.
2. Nico
3. Haarlem
4. 26-05-1945
5. Wouwermslaan 3
6. 1701 VJ Heerhugowaard
7. 02207-44866
8. Technische universiteit Delft (scheikunde), Universiteit Utrecht (farmacie)
9. docent Hogeschool
10. geen
11. 1982-1986 gemeenteraadslid Heerhugowaard
1982-1983 provinciale staten Noord Holland
12. 1982-1987 bestuurslid Med. Centrum Alkmaar
13. volksgezondheid, milieuhygiëne, ruimtelijke ordening, verkeer en waterstaat
14. Noord Holland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Door mij beschikbaar te stellen als kandidaat voor de D66-fractie in de Eerste Kamer hoop ik een praktische bijdrage te kunnen leveren om de ideeën die D66 voorstaat te realiseren. In het verleden ben ik reeds, weliswaar voor de VVD-fractie, lid van Provinciale Staten van Noord-Holland en lid van de gemeenteraad van Heerhugowaard geweest. Daar ik altijd met veel voldoening deze functies heb vervuld, zou ik deze ervaring nu gaarne willen gebruiken om voor D66 als lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal te functioneren. Mijn belangstelling gaat vooral uit naar de onderwerpen: volksgezondheid, milieuhygiëne, ruimtelijke ordening, verkeer en waterstaat.

Als lid van de Eerste Kamer zou ik veel belang stellen aan het onderhouden van contacten met de afdelingen en leden van D66 in de eigen regio.

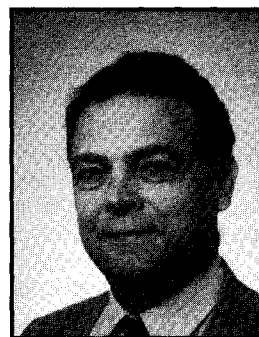
kandidaatnummer 38

1. Tuinstra, E.K. (v.h. Wessel-Tuinstra)
2. Elida
3. Ommen
4. 26-10-1931
5. Jacob van Maerlantlaan 1
6. 2343 JX Oegstgeest
7. 071- 174707
8. juriste
9. Lid Nederlands Helsinki Comité, lid algemeen bestuur IKON, bestuurslid Centrum voor Parlementaire Geschiedenis
10. 1991-heden lid Eerste Kamer
11. 1970-1973 lid Provinciale Staten
1977-1986 lid Tweede Kamer
12. 1963-1993 medewerker diverse instituties op juridisch-maatschappelijk terrein, zoals: Sociale Raad, Sociale Zaken, Schooladviesdienst, Hoger Agrarisch Onderwijs, Ministerie van Onderwijs (open universiteit), Nationale Commissie voor Ontwikkelingssamenwerking en Bewustwording, Kiesraad, Media-raad, Internationale School voor Wijsbegeerte, Erasmus Universiteit
13. justitie, binnenlandse zaken, volksgezondheid, cultuur (media-beleid)
14. Gelderland
15. nee
16. ja
17. onverkiesbaar gemeenteraad Oegstgeest
18. nee
19. Politiek blijft me boeien. Het is immers steeds weer keuzes maken. En de keuzes van D66 zijn vrijwel altijd de mijne. Het werk in de Eerste Kamer is vooral controleren op hoofdlijnen en juridische zorgvuldigheid. Maar daarnaast komt mijn politieke en bestuurlijke ervaring me goed van pas. Dat geeft me een prettig gevoel en ik teken dan ook graag vier jaar bij.

kandidaatnummer 39

1. Vasbinder, J.W.
2. Jan Wouter
3. Gramsbergen
4. 26-09-1945
5. Vordenseweg 36
6. 7231 PC Warnsveld
7. 05752- 2533
8. natuurkundig ingenieur (Delft)
9. directeur adviesbureau
10. geen
11. geen
12. 1988-1991 bestuurslid SNN
1986-1991 bestuurslid SERC
1994- heden bestuurslid SME
13. technologie, industrie, energie, onderwijs en wetenschappen
14. Gelderland- Achterhoek
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Voor wat betreft specifieke beleidsterreinen denk ik een bijdrage te kunnen leveren aan het werk van de Eerste Kamer op de terreinen Technologiebeleid, Industriebeleid, Energiebeleid en

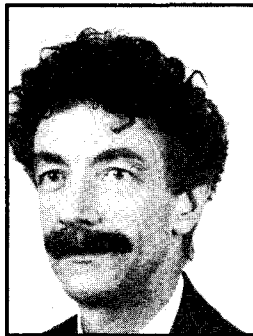

Wetenschappelijk Onderzoek. Meer in zijn algemeenheid geldt dat Economie en Onderwijs en Wetenschappen. Op elk van deze beleidsterreinen heb ik, zowel binnen als buiten Nederland en zowel binnen als buiten de overheid, functies bekleed.

Ruim vijftien jaar werk ik in het spanningsveld tussen de ontwikkeling en de uitvoering van beleid op genoemde terreinen. Dat spanningsveld wordt onder andere zichtbaar in de praktische uitwerking van de formulering en formalisering van dat beleid op (groepen in) de samenleving. In mijn werk heb ik te maken (gehad) met de verschillen tussen de culturen waarbinnen de politiek, het ambtelijke apparaat en hun doelgroepen, de ondernemers en burgers, denken en werken. Onderdeel van die verschillen zijn de tijdschalen die het handelen binnen elk van de culturen bepalen. Het overbruggen van die verschillen, dan wel het wegnemen van de gevolgen ervan, is steeds meer de kern van mijn werkzaamheden gaan vormen. Aldus heb ik ruime ervaring opgedaan met het vertalen van politieke keuzes, ambtelijke uitwerking en daadwerkelijke uitvoering in gevolgen voor doelgroepen. Tegelijkertijd is mijn overtuiging gegroeid dat er fundamentele veranderingen nodig zijn in de relatie tussen overheid en burger. Vanuit die ervaring en overtuiging denk ik een gefundeerde, praktische en doorleefde bijdrage te kunnen leveren aan de toetsing van het handelen van de Regering en de Tweede Kamer.

kandidaatnummer 40

1. Vermeulen, Th.A.G.
2. Thom
3. Amsterdam
4. 27-02-1948
5. Gastenberg 90
6. 5244 JT Rosmalen
7. 04192-20733
8. Doctoraal Nederlands Recht
9. Advokaat
10. geen
11. 1987-1992 Lid P.S. N.Holland
1986-1987 Lid Gem.Raad Laren
1981-1985 Lid geweest Gooi Vechtstreek
12. 1986-heden partime docent
Commissaris milieurecht PEN
div.bestuurlijke functies
13. milieu, ruimtelijke ord,verkeer/waterstaat,justitie,binnenl.zaken
14. Noord-Brabant,Noord-Holland
15. nee
16. ja
17. neen
18. ja waterschap De Maaskant
19. D66 is thans aan de macht. Ook vanuit de Eerste Kamer zijn steun en inzet nodig om het "paarse" kabinet tot een succes te maken. Met de nodige ervaring op lokaal en provinciaal niveau wil ik daar graag aan meewerken.
Ik zie de combinatie van werk en deeltijd-functie in de Eerste Kamer als elkaar versterkend. Als advokaat beleef je indringend hoe regels in de praktijk (niet) werken, als politicus draag je bij aan het uitzetten van de koers en het trekken van de lijnen. Op basis van nuchtere analyse en met het hart op de goede plaats wil ik bijdragen aan politieke vernieuwing. Ik noem een paar onderwerpen: herwaardering functie Eerste Kamer, bestuurlijke vernieuwing, het nader invullen van de trits werkelijkheid, kiezer en politiek, helderenormstelling, technologische innovatie industrie en milieu, vereenvoudiging belastingwetgeving en de kerntaken van de overheid (ruimtelijke inrichting, financieel economische randvoorwaarden en sociale basisvoorzieningen).

kandidaatnummer 41

1. Verstegen, L.C.
2. Lyda
3. Den Helder
4. 28-05-1936
5. Lange Voorhout 78
6. 2514 EH Den Haag
7. 070-3461650
8. Nederlands recht
9. consultant management en bestuur
10. 1987-heden lid provinciale staten Zuid Holland
1991-heden lid Geschillencollege
11. 1983-1987 lid PEAC
12. 1984 bestuurslid Vereniging voor Vrouwenbelangen Den Haag e.o.
1992 vice voorzitter AHS voor verpleging en verzorging in tehuizen
1993 plv voorzitter bezwarencommissie VROM en SoZaWe (1994)
13. landbouw en natuur, grote steden, decentralisatie, ouderen-beleid, emancipatie
14. Zuid Holland of kop van Noord Holland
15. nee
16. ja
17. nee
18. provinciale staten Zuid Holland
19. Veertig jaar geleden begon ik mijn rechtenstudie met de bedoeling eraan mee te werken dat burgers zo weinig mogelijk last en zoveel mogelijk gemak van wetgeving zouden hebben: duidelijke teksten, minder bevoogding, gelijke kansen. Mijn hele beroepsleven heb ik mij bezig gehouden met kwaliteit en effecten van wetgeving - als plaatsvervangend griffier van de Tweede Kamer, als onderzoeker en consultant. In de staten van Zuid-Holland heb ik er deze twee perioden een goede reputatie mee opgebouwd, ongeacht het onderwerp. Mijn ervaring past bij de taak van de Eerste Kamer volgens ons programma.

In de provincie zie je duidelijke verschillen tussen regio's. Landelijk beleid pakt voor verschillende gebieden ongelijk uit. Daarom ben ik voorstander van decentralisatie. Een tweede reden daarvoor is dat het parlement nu eenmaal niet alle uitvoering kan controleren. Provinciale staten en gemeenteraden kunnen dat vaak effectiever. Inspectietaken zouden ook aan (liefst grotere) provincies kunnen worden opgedragen.

Vanuit het Zuidhollandse ben ik zowel vertrouwd met de problemen van grote steden als met het streven naar duurzame land- en tuinbouw en herstel van de natuur. Ouderenbeleid en emancipatie ken ik vanuit maatschappelijke functies.

Onze statenfractie werkt uitstekend met een paarse coalitie. Het dualisme en het openbaar debat zijn er sterker op geworden. Mijn ervaring daarmee kan onder een kabinet met D66 uiterst nuttig zijn.

Ik ben goed in het leggen van verbanden tussen mensen en tussen beleidssectoren. Ik stel me dan ook voor veel contacten te onderhouden binnen en buiten onze partij.

De Eerste Kamer heeft het laatste woord over concrete voorstellen. Zijn ze politiek acceptabel, zitten ze fatsoenlijk in elkaar? Beperkt opgevat is dat een beperkte taak, maar houdt die tevens in het signaleren van mogelijkheden voor beter beleid in de toekomst, dan wordt het veel spannender. Stellig ook dat laatste zou ik tot mijn taak rekenen.

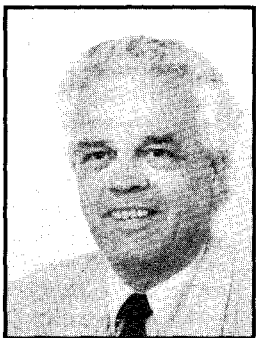
kandidaatnummer 42

1. Ververs, M.
2. Mijndert
3. Waddinxveen
4. 03-02-1933
5. Kon. Emmalaan 9
6. 8051 PC Hattem
7. 05206- 43276
8. scheikundig ingenieur/TU Delft
9. voorz. Raad van Bestuur Wolters Kluwer nv
10. geen
11. 1981-1985 lid bestuur SWB
12. diverse commissariaten: ING-groep, CSM, De Boer Winkelbedrijven
lid bestuur Stichting Maatschappij en Onderneming diaconie Rem. kerk
13. economie, financiën, informatievoorziening, informatie-technologie
14. Gelderland, Overijssel, evt. Noordelijke provincies
15. nee
16. ja
17. ja, gemeenteraad Hattem
18. nee
19. Terecht of niet, het beeld bestaat dat de afstand tussen politiek en bedrijfsleven vrij groot is.
Politiek en bedrijfsleven kunnen veel van elkaar leren en vooral ook elkaar inspireren. En hier geldt dat met name D66 en het bedrijfsleven elkaar veel te zeggen hebben: D66 als schatkamer van ideeën en het bedrijfsleven veelal ervaren in concretisering en uitvoering. De 'menselijke maat' zie ik als een gemeenschappelijke noemer. Parlementaire democratie, constructieve controle, mede richting bepalen, het zoeken van oplossingen voor problemen (en niet andersom) ... daaraan een bijdrage leveren vanuit een jarenlange ervaring is een belangrijke maatschappelijke opdracht.

kandidaatnummer 43

1. Verwey, M
2. Maarten
3. Groningen
4. 04-01-1933
5. Julianalaan 1
6. 1141 CX Monnickendam
7. 02995-1721
8. HTS Werktuigbouw (ing)
9. geen
10. 1978 lid Provinciale Staten
11. 1974-1976 best.lid SWB
1976-1978 voorzitter SWB
1972-1978 gemeenteraad Monickendam
1969-1972 afd secr. Monnickendam
12. diverse plaatselijke besturen
13. verkeer vervoer ruimtelijke ordening cultuur ouderen
14. randstad
15. nee
16. ja
17. Provinciale Staten, Gemeenteraad (onverkiesbaar)
18. Provinciale Staten
19. Lid geworden van D66 in 1968 en vrij kort daarna ook actief in besturen en vertegenwoordigende lichamen. Daarmee behoor ik langzamerhand tot de 'trouwe honden' van D66 en niet meer tot de 'jonge'. Dat stelt mij voor het dilemma om mijzelf tegelijkertijd beschikbaar te houden en te stellen voor die organen van de partij, waarmee ik de meeste affiniteit voel. Enerzijds is dat het lidmaatschap van provinciale staten, waarin ik mij

bijzonder thuis voel, anderzijds de uitdaging van de 'chambre de reflection', zoals de Eerste Kamer mag worden genoemd, waarin ik op geheel andere wijze inhoud zou kunnen geven aan de verwezenlijking van de D66 idealen en opvattingen. Mijn kennis en ervaring en mijn diepgewortelde democratische gevoelens staan garant voor een zorgvuldige benadering van problemen. Bij wet- en regelgeving vind ik dat het accent vooral moet liggen op de uitvoerbaarheid en de maatschappelijke acceptatie.

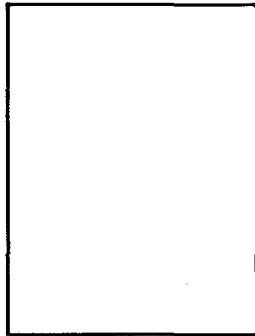
kandidaatnummer 44

1. Vrisekoop, A.
2. Adrienne
3. Amsterdam
4. 17-12-1946
5. Keizersgracht 608
6. 1017 EP Amsterdam
7. 020-6385351
8. universitair Mr in Nederlands recht
9. advocaat
10. 1991-heden Lid Eerste Kamer
11. 1984-1990 voorzitter Geschillencommissie
1993 lid stemadviescommissie afd. Haarlem
1990 congresvoorzitter ALV
12. 1992-heden commissaris Hogeweg B.V.
1990-heden commissie I.D. Kort BV
1990-heden secretaris Stadsschouwburg Concertgebouw Haarlem
1990-heden lid raad van de Casinospelen
13. justitie, binnenlandse zaken, cultuur
14. Noord Holland, Friesland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. De afgelopen drie jaar heb ik kunnen vaststellen, dat de aanwezigheid van D66 in deze Kamer van groot belang is. Als derde grote fractie bepalen wij in hoge mate het beeld van een actieve Eerste Kamer. Onze bijdragen worden gewaardeerd en leveren stof tot discussie in de media, in het parlement en bij het publiek. In mijn portefeuille algemene zaken, landbouw & visserij en justitie, waar ik eerste woordvoerder was, heb ik een groot aantal wetsvoorstellen te behandelen gekregen. Ik heb het daarbij de Ministers en de Staatssecretarissen niet gemakkelijk gemaakt. In een aantal gevallen heb ik actief eraan kunnen meewerken, dat een wet werd ingetrokken of zodanig werd gewijzigd, dat via de Tweede Kamer een aanvaardbaarder wetsvoorstel werd gepresenteerd. Mijn dagelijkse kennis als advocaat helpt daarbij en daarnaast heb ik dankbaar gebruik gemaakt van de brieven en telefoontjes die ik van verschillende D66-ers uit het land kreeg. In de laatste drie jaren is duidelijk gebleken, dat de positie van de Eerste Kamer belangrijk is en dat wij daar namens D66 echt wat kunnen bereiken. Het werk daarin als Kamerlid is veelomvattender dan ik bij aanvang dacht. De hoeveelheid stukken, rapporten en brieven is groot en het vergt enige ervaring om daar een goede selectie uit te maken. Na een ruime inwerkperiode, die iedereen echt nodig heeft, ben ik de laatste jaren zeer actief geweest. Bijna elke week werd er wel in de Commissie of in de Kamer een wetsvoorstel behandeld waar ik het D66 standpunt mocht verwoorden. Er zijn onderling goede contacten ontstaan met Kamerleden van andere fracties, waardoor een nuttig en bruikbare voedingsbodem voor samenwerking in de toekomst mogelijk werd, ook meer politiek andere verhoudingen zijn ontstaan. Kortom ik voel mij nu als een vis in het water en zou graag na de opstartperiode de werkzaamheden in de Eerste Kamer voortzetten.

kandidaatnummer 45

1. Werkhoven, J.J.
2. Jan
3. Arnhem
4. 19-06-1950
5. Postbaan 11
6. 5861 CS Wanssum
7. 04784-1938
8. HBO-personeelsbeleid, beroeps-keuze, management
9. account manager personeelsvoorziening
10. geen
11. 1993-1994 bestuurslid D66
1982-1990 gemeenteraadslid
1982-1994 commissielid SoZaWe/Financ.
12. 1994-heden bestuurslid Speciaal Onderwijs
1994-heden voorzitter plaatselijke sportaccommodatie-beheer/beleid
1988-1992 bestuurslid mavo
1985-1989 bestuurslid R.E.C.
1974-1989 bestuurslid Reg. Cie. Bouw
13. sociale zaken, werkgelegenheid, bestuurlijke zaken
14. Limburg, Friesland
15. nee
16. ja
17. nee
18. Provinciale Staten Limburg
19. nee

kandidaatnummer 46

1. Westerman, A.H.
2. Lex
3. Rotterdam
4. 15-10-1949
5. Buitenlanden 4
6. 3274 MB Heinenoord (gem.Binnenmaas)
7. 01862- 2204
8. HBO (politie-officier) en universitair (rechten)
9. Beleidsadviseur Verbond van Verzekeraars
10. 1994-heden gemeenteraadslid
1994- heden plv. bestuurslid GGD Zuid-Holland-zuid
11. 1980-1982 bestuurslid regio ZH
1981-1985 voorzitter afdeling
1992-1994 penningmeester afdeling
12. 1993-heden voorz/oprichter Ver. voor Bibl. in Z-H
1989-heden voorz. RvT algemeen verzorgingstehuis
1991-1994 voorz. Stichting Openbare Bibliotheken Binnenmaas
13. justitie, BiZa, cultuur, welzijn
14. Zuid-Holland
15. ja
16. ja
17. gemeenteraad
18. nee
19. Met genoegen kijk ik uit naar het verwachte herstel van het dualisme in de relatie tussen de Tweede Kamer en het kabinet. In het verlengde daarvan zal ook het functioneren van de Eerste Kamer beïnvloed worden. Vinden we dat de belangen van de samenleving juist gediend zijn, wanneer (harde) politieke debatten in de Tweede Kamer tot een eindresultaat hebben geleid? Deze toets, de relativering, zal met het huidige kabinet aan belang toenemen. Ik juich de D66-ommekeer naar het niet meer afwijzen van het tweekamerstelsel dan ook toe. De part-

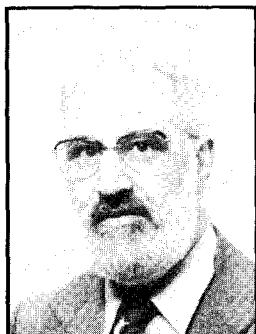
time politici in de Eerste Kamer onderscheiden zich van hun collega's in de Tweede Kamer door hun directe wortels in de samenleving en de afstand tot de materie. Iets dat Tweede Kamerleden steeds meer (noodgedwongen) ontberen. Eerste en Tweede Kamer gezamenlijk geven meer waarborgen voor evenwichtige veranderingsprocessen in de maatschappij. Hieraan wil ik een bijdrage leveren vanuit de Eerste Kamer. Ik beschouw mijzelf als generalist met uiteenlopende maatschappelijke banden. Besturen op afstand ligt in de lijn van zowel mijn aard als mijn ambitie. Dit, het D66-denken en het feit dat deze geografische regio niet in de Haagse politiek is vertegenwoordigd, zijn de redenen dat ik mij beschikbaar stel voor het lidmaatschap van de Eerste Kamer. Indien de D66-leden de wens daartoe te kennen zouden geven, ben ik bereid het lijsttrekkerschap op mij te nemen.

kandidaatnummer 47

1. Wiel-Bosch, A. van der
2. An
3. Hillegersberg
4. 29-08-1935
5. Henegouwenlaan 9
6. 4871 BH Etten-Leur
7. 01608- 21390
8. radiologischlaborante D+T, staatsinrichting MO, juridische cursussen
9. geen
10. 1992-heden lid Adviesraad (1991+)1994 lid RVC Noord-Brabant
11. 1970-1977 lid gemeenteraad Haaksbergen
1978-1991 lid Provinciale Staten Noord-Brabant
12. 1991-heden lid Raad Welzijn Onderwijs en Cultuur
1991-heden lid bestuur Anjerfonds Noord-Brabant
1992-heden secretaris Ver. Oud-Statenleden
1992-heden lid Adviesraad, Vrouw en Arbeid
13. sociaal-economische beleidsterreinen
14. Noord-Brabant, Zeeland, Limburg
15. nee
16. ja
17. ja, Eerste Kamer, eerste opvolg(st)er
18. nee
19. Als lid van kleine fracties heb ik mij met alle onderwerpen op lokaal en provinciaal niveau bezig gehouden. Met het toenemen van het aantal leden van de D66-vertegenwoordiging behartigde ik meer speciaal de sociale-culturele-economische onderwerpen. Activiteiten op die terreinen zijn ook na het Statenlidmaatschap buiten D66 voortgezet. Door het raads- en Statenwerk heb ik geleerd wat de mensen die ik mocht vertegenwoordigen buiten de randstedelijke gebieden aan problemen ervaren. Een inbreng in de discussie ook vanuit de zuidelijke provincies betekent een noodzakelijke aanvulling op de reeds aanwezige know-how. Ik wil mij graag aan de hand van de opgedane kennis en ervaring inzetten om bij te dragen aan een gewaardeerde - en tevens een plezierige - fractie.

kandidaatnummer 48

1. Wijst, M.A. van der
2. Martin
3. Gemert
4. 2-4-1934
5. Nederlandlaan 1
6. 6414 HA Heerlen
7. 045-213796
8. universiteit Leiden Rechtsfilosofie
9. medewerker Milieu-aangelegenheden
10. 1984 penningmeester afdeling
11. 1968-1970 regiosecretaris
1970-1974 lid provinciale staten
12. bestuursfuncties bij NVSH, levensbeschouwelijke instellingen en historische verenigingen (redacteur)
13. landbouw, milieu, bestuur, ontwikkelingshulp, vredesvraagstukken, euthanasie, drugspolitiek
14. Gelderland, Noord Brabant en Limburg
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Er zijn 66 redenen, waarom ik een goede keuze ben voor de Eerste Kamer:

1. Geboren Brabander, getogen Gelderlander en al jaren wonend in Limburg ken ik deze provincies niet alleen goed, maar wil ik ook haar stem laten horen en doorklinken in Den Haag. In het algemeen ben ik voorstander van rechtstreekse vertegenwoordiging van alle delen van het land.
2. Daar ik afgestudeerd ben in Leiden, gewerkt heb in Rijks- en gemeentefuncties en enige jaren lid was van Provinciale Staten meen ik "het westen" en de overheid voldoende te kennen om zonder inwerkperiode aan de slag te kunnen gaan.
3. Werkend in deeltijd (modern en praktisch) heb ik voldoende tijd om als Eerste-Kamerlid een aantal taken op me te nemen.
4. Zowel door opleiding als door arbeidsverleden voel ik mij eerder de man die nadruk legt op visie, beleidsfilosofie en de echte D66-geest dan op muggenzifterij, bureaucratie en letterknechterij.
5. Mijn voorkeur gaat uit naar staatkundige en bestuurlijke vernieuwing, een districtenstelsel in enigerlei vorm, afschaffing van alle onnodige bureaucratie, invoering van doorzichtige sociale systemen, moderne aanpak met visie bij ontwikkelingshulp, vredesvraagstukken, economische samenwerking etc., en openhartige behandeling van vraagstukken zoals euthanasie, pornowetgeving en drugspolitiek.
6. Gezien mijn leeftijd mag men mij aanwijzen als politiek belangenbehartiger van de ouderen, al staat emancipatie en onderwijs/jongeren-aangelegenheden ook hoog op mijn lijstje. Eveneens behoren landbouw en milieu tot mijn interessegebied.

Van de andere 60 punten noem ik korthedshalve slechts: mijn lidmaatschap van D66 vanaf 1967, mijn eigenschap om in vergaderingen onvermoeibaar te blijven, mijn tactiek om zo te onderhandelen, dat het beoogde compromis datgene is wat als doel gesteld was.

Plaats dus Van der Wijst boven aan de lijst en ik laat van me horen.

kandidaatnummer 49

1. Alderwegen, H.A. van
2. Henk
3. Den Haag
4. 02-04-1949
5. Coen de Koninglaan 18
6. 1135 CN Edam
7. 02993-74165
8. landbouwuniversiteit, cultuur-techniek, ruimtelijke economie
9. Dijkgraaf waterschap De Waterlanden
10. vanaf sept 1994 Regiovoorzitter D66 Noord-Holland
11. 1982-1991 wethouder gemeente Wageningen
1986-1987 landelijke Adviesraad
1977-heden div. cie's op lokaal en regionaal niveau
12. 1993-heden voorzitter gemeenschappelijke regeling centrale omslagheffing noordhollandse waterschappen
1992-heden vice voorzitter/lid van landinrichtingscommissies
1980-1990 voorzitter van reg. Kruisvereniging
milieu, r.o., economie, verkeer en waterstaat
14. (Noord-)Holland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. De Eerste Kamer heeft altijd gefunctioneerd als kwaliteitsbewaker bij wetgeving. D66 ziet de Eerste Kamer veel meer als toetsingsinstituut voor het juist politiek handelen van Regering en Tweede Kamer. Van oorsprong zijn de leden van de Eerste Kamer veelal jurist, intellectueel en/of teruggetreden politiek bestuurder.
Zolang de Eerste Kamer in ons staatsbestel een plaats inneemt, lijkt het mij voor de komende periode gewenst veel nadruk te leggen op het toetsen van de uitvoerbaarheid en van de maatschappelijke consequenties van beleid en wetgeving. Bedoeld als toets voor Regering en Tweede Kamer, waar de politieke besluitvorming mede wordt ingegeven door opportunisme en politiek resultaat.
Gedeeltelijke vernieuwing van de Eerste Kamer met andere mensen lijkt daarbij wenselijk: bestuurders nog actief in het maatschappelijk krachtenveld, betrokken juist bij de uitvoering van landelijk beleid.
Vanuit die gedachtegang stel ik mij kandidaat. Ik ben negen jaar als D66-wethouder op lokaal en regionaal niveau actief geweest op de beleidsvelden economie, milieu, ruimtelijke ordening en onderwijs. Sinds drie jaar ben ik als dijkgraaf van een waterschap op regionaal en provinciaal niveau werkzaam als uitvoerder van beleid en wetgeving op terreinen van openbaar bestuur, waterstaat, milieu en landinrichting en als zodanig word ik geconfronteerd met de consequenties van beleid en wetgeving.
Met deze kennis en ervaring lever ik graag een bijdrage aan een helder bestuur en aan ruimte voor de toekomst of wel aan realisering van D66-opvattingen.
Combinatie van het Eerste Kamerlidmaatschap met het regionaal partijvoorzitterschap moet een garantie bieden voor het gevoel houden met de gedachten die binnen de partij leven.

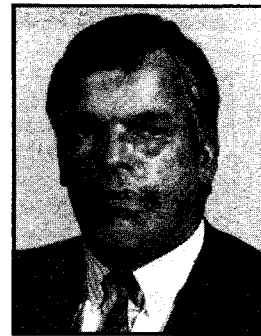
kandidaatnummer 50

1. Apotheker, J.H.
2. Jan
3. Zwolle
4. 20-11-1950
5. Fultsemaheerd 100
6. 9736 CT Groningen
7. 050-411299
8. RVG Biochemie
9. leraar scheikunde
10. 1982-heden lid provinciale staten
11. 1978-1982 voorzitter afdeling Groningen
1978-1984 lid adviesraad
12. 1988-heden voorzitter caretakers of the enviroment NL
1988-heden hoofdred. 'The global forum for enviromental education
13. milieu, onderwijs
14. Groningen
15. nee
16. ja
17. provinciale staten Groningen, niet verkiesbaar
18. nee
19. **Waarom stelt iemand zich kandidaat voor de Eerste Kamer? Omdat hij dat leuk vindt? Omdat hij vindt dat hij iets te melden heeft? Omdat hij vindt dat hij daar voldoende ervaring en kennis voor heeft? Omdat hij hoogleraar is? Omdat hij een groot deel van zijn vrije tijd ter beschikking van de partij wil stellen? Omdat hij sterk betrokken is bij het wel en wee van Nederland? Omdat de partij D66 hem ter harte gaat?**
Afgezien van het hoogleraarschap, is het meeste op mij van toepassing.
Sinds 1982 ben ik met een korte onderbreking lid geweest van Provinciale Staten van Groningen. In die 13 jaar heb ik me vooral bezig gehouden met het Milieu, en de Bestuurlijke Organisatie van de provincie. Na verloop van tijd ga je omzien naar iets anders waarbij je je ook nuttig kan maken voor de partij. Voor mij is dat het lidmaatschap van de Eerste Kamer. Naar mijn idee ben ik goed in staat de belangen van D66 te verdedigen en vorm te geven in de Eerste Kamer. Met name als het gaat om de beleidsterreinen: Milieuzaken, Waterstaatszaken, Onderwijs en Algemeen Bestuurlijke Zaken.
Naast mijn statenlidmaatschap ben ik vooral leraar scheikunde. Als zodanig ben ik sterk betrokken bij het onderwijs in Nederland. Ik heb me de laatste tijd vooral bezig gehouden met de ontwikkeling van Natuur en Milieu Educatie, niet alleen in de BAVO, maar ook in de bovenbouw. Ik heb me daarbij vooral gericht op het onderzoek van de waterkwaliteit door leerlingen. Daarbij probeer ik de leerlingen ook internationaal gegevens te laten uitwisselen met andere leerlingen, die een vergelijkbaar onderzoek doen.
Met het Eerste Kamer lidmaatschap kan ik mijn maatschappelijke functie op een zinvolle manier koppelen aan een openbaar bestuurlijke functie. Ik hoop dat U mij daartoe instaat zult stellen.

kandidaatnummer 51

1. Baas, F.J.C.M.
2. Frank
3. Utrecht
4. 31-03-1951
5. Keizersgracht 149
6. 1015 CL Amsterdam
7. 020- 6237277
8. meester in de rechten
9. secretaris Algemene Werkgevers-Vereniging
10. geen
11. 1976-1979 voorzitter afdeling IJmond
1978-1979 lid Adviesraad
1979-1980 secretaris organisatie Dagelijks Bestuur
1980-1987 lid Provinciale Staten Noord-Holland
12. geen
13. sociaal-economische zaken, financiën
14. Kennemerland, Amsterdam
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Nu na 28 jaar de politieke verhoudingen werkelijk gekanteld zijn, wil ik graag een bijdrage leveren aan de politieke besluitvorming, die daar inhoud aan moet geven. Dat zal een subtiele benadering noodzakelijk maken. De marges zullen smal blijven, maar toch zullen de kiezers over een paar jaar moeten kunnen constateren, dat er werkelijk een andere manier van politieke besluitvorming mogelijk is, zowel naar inhoud als vorm. De afgelopen 20 jaar werk ik in het bedrijfsleven en wel op het scheidsvlak van sociale partners en financieel sociaal economische politiek.
Daarnaast heb ik een aantal activiteiten gekend in D66: afdelingsvoorzitter, adviesraadlid, lid van het Dagelijks Bestuur en lid van Provinciale Staten.
De afgelopen jaren ben ik niet echt actief geweest, maar dat heeft te maken met het feit, dat ik alle vrije tijd wilde gebruiken om ons gezin mee vorm te geven. In plaats van politieke activiteiten, is één dag per week en de overige vrije tijd besteed aan het ouderschap.
Nu de kinderen op de basisschool zitten en de naschoolse opvang goed is verzorgd, wil ik als een soort herintredende part-time politicus weer aan de slag.
In het door de partij toegezonden profiel voor een lid van de Eerste Kamer vind ik flink wat herkenningspunten. Men zoekt in het bijzonder mensen uit de juridische, sociaal economische en financiële discipline.
Ik denk, dat ik een combinatie van die disciplines aardig in mij vertegenwoordig.

kandidaatnummer 52

1. Baltus, C.J.
2. Chris
3. Heerlen
4. 13-09-1945
5. Wassenbergstraat 37
6. 6132 HC Sittard
7. 046- 580090
8. GA II + management
9. secretaris Streekgewest Westelijke Mijnstreek
10. geen
11. geen
12. 1992-heden vice voorzitter Stichting Thuiszorg Westelijke Mijnstreek

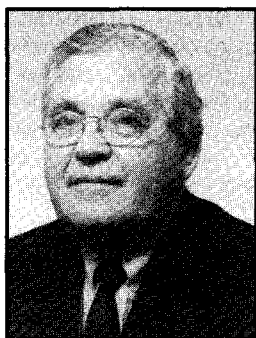

1993-heden penningmeester Rode Kruis, Limburg
1994-heden bestuurslid stichting NedCar Evolution Centre
13. bestuurlijke organisatie, ambtenarenzaken, volksgezondheid, regionaal-economisch beleid

14. Zuid-Limburg
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Door mijn functie als secretaris van het streekgewest Westelijke Mijnstreek in Geleen, een samenwerkingsverband van zeven gemeenten, vind ik het principieel niet juist plaatselijk en/of provinciaal actief te zijn. Immers daardoor kan een ongewenste verstrengeling van belangen ontstaan. Op grond daarvan wil ik mij graag, mede op basis van mijn sociale en maatschappelijke betrokkenheid, op landelijk niveau in een politieke functie voor D66 inzetten. De invloed van onze partij op het beleid zal ook in de Eerste Kamer aan gewicht groeien. Graag ben ik bereid mijn ervaring en deskundigheid ten dienste van de fractie in te zetten. Met name denk ik daarbij aan onderwerpen als bestuurlijke organisatie, ambtenarenzaken en regionaal-economisch beleid.

kandidaatnummer 53

1. Barth, H.P.
2. Hans
3. Groningen
4. 17 mei 1934
5. Mozartlaan 8
6. 2742 BN Waddinxveen
7. 01828-12647 en 01828-30756
8. werktuigbouwkunde, bedrijfsorganisatie
9. directeur ondernemingen en bestuurder diverse organisaties
10. voorzitter cie. beroeps- en bezwaarschriften gemeente Waddinxveen juli 1994
11. Lid (voorlopige) adviesraad afd voorzitter 1970-1978 en 1982-1986 fractie voorzitter
12. vice voorzitter NCW DB lid VNO v.z. Alg.verbond Bouwbedrijf plv. lid SER en bestuurslid St.v.d. Arbeid etc.
13. bedrijfsleven E.Z., SOZAW, bestuurlijke inrichting en organisatie van ons land
14. Zuid - Holland / Randstad
15. ja zonedig
16. ja
17. gemeenteraad Waddinxveen (niet verkiesbaar)
18. nee
19. Politiek is meer dan belangenbehartiging.

Het is ook de verantwoordelijkheid willen nemen voor een evenwichtige, samenhangende en verantwoorde samenleving!

Zolang de Eerste Kamer bestaat heeft D66 ook dáár de taak om haar rol en functie waar te maken, door het beleid van Regering en Tweede Kamer te toetsen aan ons programma en onze opvattingen. Maar je zult ook alle mogelijkheden van de Eerste Kamer moeten benutten om te zorgen dat onze politieke doelstellingen werkelijkheid worden.

Politiek bestuurlijke ervaring en een brede ervaring in het maatschappelijk krachtenveld (werkgevers/werknemers, overheid/bedrijfsleven, etc.) motiveren mij, als ondernemer, om die ervaringen voor D66 productief te maken in de Eerste Kamer.

kandidaatnummer 54

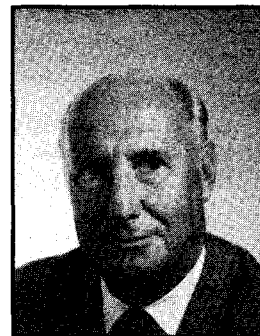
1. Berkom, J.M.M. van
2. Jan
3. 's-Hertogenbosch
4. 03-05-1933
5. Socrateslaan 51
6. 5216 CS 's-Hertogenbosch
7. 073- 147617
8. HBS, MO-economie
9. oud-lid college van bestuur universiteit
10. 1991-heden lid Prov. Staten
11. o.m.
1968-1970 afd. vz. Den Bosch
1970-1976 GR-lid/wethouder Den Bosch
1972-1973 land. vice voorzitter
1976-1978 lid Adviesraad
1981-1982 landelijk voorzitter
12. o.m.
1991-heden Vz. UNESCO/UNICOM-CO
1985-1993 curator Inst. Social Studies
1972-1975 Vz. Ned. Ver. Ak. Beeld. Kunst
13. sociale en economische zaken, (hoger) onderwijs, cultuur, ontwikkelingssamenwerking
14. Regio's Zuid-Nederland
15. nee
16. ja
17. gemeenteraad Den Bosch
18. Prov. Staten Noord-Brabant
19. D66 kan bogen op een sterke Eerste Kamerfractie. Terecht hebben wij ons nu ingevocht in de regering, paars is een boeiende opgave. D66 zal daarom boven het politieke straatlawaai een heldere en duidelijke stem moeten laten horen. Daar wil ik aan bijdragen. Meer dan 25 jaar heb ik onze partij op vele plaatsen gediend en politiek vertegenwoordigd. Het werk van de Eerste Kamer vraagt meer. Graag wil ik mijn ervaring uit het bedrijfsleven bij PNEM, Philips, Heineken en gesalarieerd bestuurder van UNIE BHP, mijn bestuurlijke ervaring als wethouder en collegelid van een universiteit en mijn ambtelijke ervaring waarbij ik o.m. verantwoordelijk was voor wetgevingstrajecten van de Twee-fasenstructuur, de Open Universiteit en het Hoger Beroepsonderwijs, inbrengen.

Maar bovenal: D66 is een deel van mezelf

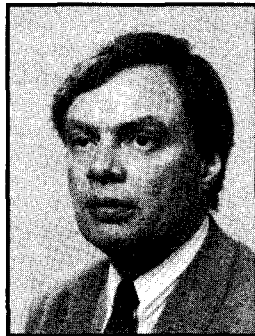
kandidaatnummer 55

1. Boshuizen, E.G.
2. Erik
3. Bussum
4. 16-02-1938
5. Markenlaan 13
6. 1355 BB Almere
7. 036- 5311901
8. HBS-A, studie MO Nederlands, studie journalistiek
9. adviseur provincie Flevoland
10. 1994- heden raadslid Almere 1992- heden redakteur Flevodemocraat
11. 1992-1994 lid programmacie. Almere 1994 lid campagne team Almere
12. 1979-1989 economische verslaggever NOS-journaal 1989-1994 hoofd Voorlichting Flevoland 1962 omroepjournalistiek FKOR, VARA, NCRV

13. economische zaken, ruimtelijke ordening, buitenlandse zaken (Europa)
14. Flevoland, Gooi Vechtstreek, Utrecht
15. nee
16. ja
17. ja, gemeenteraad Almere
18. nee
19. Er zijn momenten in een mensenleven waarop het verloop van een maatschappelijke carrière, politieke activiteit en actualiteit tot afwegingen leiden. Dat gebeurde in mijn geval bij de oproep tot kandidaatstelling voor de Eerste Kamer die volgend voorjaar gekozen wordt.
Mijn maatschappelijke functie bij één van onze twaalf provincies begint ruimte te bieden voor een (deeltijd)besteding van tijd in een wat afstandelijke politieke functie. Daarvoor breng ik ook een visie van binnenuit op het functioneren van een regionale overheid mee.
Zeer ruime omroep-journalistieke ervaring, o.m. opgedaan in de economische hoek van het NOS-journaal hebben mij een breed zicht op en hopelijk voldoende kennis van onze politiek-maatschappelijke landkaart bijgebracht. Ook de basis voor een maatschappelijk netwerk werd in die tijd gelegd.
Politiek/bestuurlijke ervaring deed ik van 1974-1982 en van 1986-1990 o.m. op als PvdA-raadslid in Bussum en als lid van de Nederlandse Vereniging van Journalisten in de Ondernemingsraad van de NOS. Sinds april 1994 maak ik deel uit van de D66-fractie in Almere. In mijn woonplaats ben ik actief in één van de serviceclubs en vervul van daaruit ook regionaal een bestuurlijke functie op p.r.-gebied.
Het aantrekkelijke van werken in de Eerste Kamer is m.i. juist gelegen in de combinatie van parttime politiek functioneren en maatschappelijk bezigzijn. Daarnaast vind ik de rol die de Eerste Kamer de laatste jaren heeft gespeeld uiterst interessant, niet in de laatste plaats door het optreden van de D66-fractie.
Al deze factoren bij elkaar hebben mij met genoeg tot de beschikbaarheid voor deze kandidatuur gebracht.

kandidaatnummer 56

1. Brummer, G.J.M.
2. Gerard-Jan
3. Amersfoort
4. 27-02-1953
5. Z.-Willemsvaart 81
6. 5211 SC 's-Hertogenbosch
7. 073- 128909
8. doctoraal Politicologie, i.h.b. Bestuurskunde
9. docent/coördinator Bestuurskunde; adviseur integrale veiligheid
10. vanaf 1994 lid steunfractie 's-Hertogenbosch
11. vele waaronder:
1990-1994 voorzitter afdeling 's-Hertogenbosch
1985-1986 directeur PSVI- D66
1978-1987 voorzitter steunfractie Ede
12. 1992-heden secretaris woningcorporatie Stichting Hertoghuizen 's-Hertogenbosch
13. veiligheidszorg(politie), binnenlands bestuur, VROM, hoger onderwijs, EZ
14. N-Brabant, Gelderland
15. nee
16. ja
17. gemeenteraad 's-Hertogenbosch
18. nee
19. de laatste jaren heeft de Eerste Kamer volop in de belangstelling gestaan. Keer op keer stelden senatoren, met name van het CDA, het beleid van de Tweede Kamer bij. Opvallend, omdat het primaat van de politiek in ons staatsbestel nu een-

maal bij de Tweede Kamer ligt. Op de wijze waarop delen van de Eerste Kamer het wetgevingsbeleid aanpassen valt het nodige af te dingen. Echter de regeringsfracties in de Tweede Kamer dicteerden het politiek proces wel in erg sterke mate. Bijstelling en aanpassing op een meer onafhankelijke wijze, door een tegenmacht, kan geen kwaad.
'Checks and balances' zijn ook in onze politieke cultuur een groot goed. D66 heeft het altijd moeilijk gehad met de Eerste Kamer. Misschien wel door een rotsvast vertrouwen in de rol van de Tweede Kamer, die door de taakvervulling van de leden zelf afgewogen en onafhankelijke keuzen zou kunnen maken. Een naïef beeld, zo is gebleken. Dualisme is jaren weggeweest en werd pas onlangs afgekondigd als onmisbaar instrument in de verhouding van Kabinet en Tweede Kamer.
Zolang de Eerste Kamer in onze grondwet verankerd is en de Tweede Kamer op zoek is naar een optimaal democratische werkwijze, zal D66 in deze Kamer een rol moeten spelen. Niet door op de stoel van de Tweede Kamer te gaan zitten, maar door kritisch, vanuit maatschappelijk perspectief, het wetgevingsproces en de resultaten daarvan te toetsen.
Mijn jarenlange politiek-bestuurlijke en maatschappelijke ervaring binnen en buiten D66 en m'n kennis en inzicht als bestuurskundig politicoloog wil ik graag ter beschikking stellen aan de Eerste Kamer. De meer afstandelijke houding tot de dagelijkse politiek die van een Eerste Kamerlid wordt verwacht, spreekt mij bijzonder aan. Als generalist ben ik breed inzetbaar. Ik zie het deelnemen aan het werk van de D66-fractie als een boeiende uitdaging die ik gaarne aanga.

kandidaatnummer 57

1. Cassee, E.P.
2. Ewout
3. Hilversum
4. 26-07-1954
5. Taxuslaan 2
6. 2116 TW Bentveld
7. 023-249147
8. Doctoraal rechten, Vrije studierichting
9. Directeur VZA Ambulancedienst Zwolle b.v.
10. 1993-heden voorzitter financiële commissie
1994 lid congrescommissie
11. 1982 voorzitter afd. Haarlem
1982-1983 2e penningmeester HB
1983-1986 vice voorzitter organisatie HB
12. nov 1989 vice voorzitter Koninklijk Nederlands Vervoer (KNV), vakafd. Ambulancevervoer
jan 1990 lid Kamer IV Centraal Orgaan Tarieven Gezondheidszorg
nov 1990 lid Algemeen Bestuur Federatie KNV
jan 1991 lid Nederlands Ambulance Platform
mei 1993 Voorzitter European Ambulance Association
dec 1993 lid Dagelijks Bestuur Federatie KNV
dec 1993 Voorzitter KNV Ambulancehulpverlening
jul 1994 bestuurslid Stichting Verpleeghuiszorg Zuid Kennemerland
13. gezondheidszorg, financiën, economische zaken, sociale zekerheid
14. Noord Holland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. De politiek moet dichter bij de burger. In alle toonaarden en op verschillende toonhoogten wordt ons dat regelmatig meegedeeld.

Intussen verwordt het politieke circuit tot een in toenemende mate in zichzelf en vooral op zichzelf gerichte club mensen, die de greep op de werkelijkheid lijkt te verliezen. Voorbeelden? Te over! WAO - wetgeving die onuitvoerbaar en onrechtvaardig is, belastingwetgeving die wordt vereenvoudigd en vervolgens nog ingewikkelder blijkt dan zij al was, huursubsidies die voor 170.000(!) gezinnen verkeerd blijken uit te pakken. De bedoeling was meestal goed, maar wel een fors verschil tussen droom en daad.

De vervreemding van de politiek heeft volgens mij alles te maken met het idee van mensen dat 'de overheid' niet meer hun overheid is.

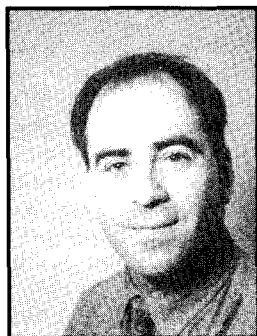
En toen was er D66.

De enige club die zich echt druk maakt over de relatie burger - bestuur. De enige club die serieus probeert de kloof te overbruggen. Desondanks moeten ook wij, naarmate wij meer bestuursverantwoordelijkheid dragen, oppassen ons niet te zeer in de ingeslepen gewoonten te schikken. Paars zou een mooi nieuw begin kunnen zijn, maar nu (4 aug.) is daarover nog geen zekerheid.

En toen was er de Eerste Kamer.

De Eerste Kamer heeft zich de laatste jaren ontwikkeld tot het pragmatisch en realistisch geweten van de wetgever; gelet op het bovenstaande zeer met mijn instemming. In zo'n forum wil ik graag energie steken. Vanuit mijn achtergrond (bestuurskundige, ondernemer en zeer actief in het maatschappelijk middenveld) heb ik bovendien voldoende bagage om bij te dragen aan het vertalen van de droom in een adequate daad: neem een besluit en voer het uit!

kandidaatnummer 58

1. Damme, E. van
2. Ernst
3. Amsterdam
4. 6 februari 1958
5. Staghof 16
6. 1034 PA Amsterdam
7. 020-6317153
8. Politicologie (Propedeuse)
9. Organisatie en personeelsadviseur
10. Duo deelraadslid april 1994
11. Toegevoegd lid van de deelraad-fractie oktober 1992-april 1994
12. op dit moment geen
13. geen
14. Noord-Holland Noord
15. ja
16. ja
17. neen
18. neen
19. In onze maatschappij, waar zoveel mensen actief deelnemen zonder politiek actief te zijn, moeten politici, andere burgers en maatschappelijke groeperingen elkaar weten te vinden en naar elkaar kunnen luisteren.

Het is van groot belang dat de politiek zich bezig houdt met dat wat de burger direct raakt.

D66 zal zich dan ook moeten blijven inzetten om de betrokkenheid van de kiezer bij de politiek te vergroten en voor een andere zijde van omgaan met macht. Gekozen politici zullen zich daarom ook continu bewust moeten zijn van het feit dat zij volksvertegenwoordigers zijn. Kiezers zullen derhalve door gekozenen meer betrokken moeten worden bij het proces van

besluitvorming, want democratie bestaat uiteraard bij de gratie van de participatie.

Het uitgangspunt is een gedeelde verantwoordelijkheid en een optimale benutting van het feit dat de politiek en de burgers van elkaar afhankelijk zijn. Politiek, burgers en bedrijfsleven moeten dan ook veel meer dan voorheen partners zijn.

Lid zijn van de Eerste Kamer is voor mij persoonlijk dan ook, het vertalen van de geluiden uit de samenleving naar het proces van de politieke besluitvorming.

Dus niet louter toetsen van wet- en regelgeving welke vanuit de Tweede Kamer op ons afkomt, maar te meer beproeven in de dagelijkse praktijk, met mensen en groeperingen welke dagelijks te maken hebben met de praktijk.

Slechts dan kan in mijn ogen goede wet- en regelgeving tot stand komen welke dan ook daadwerkelijk wordt gedragen door de samenleving.

Omdat voor mij persoonlijk een goede (en correcte) uitvoering van wetten en regels voorop staat, zal dit alleen maar kans van slagen hebben als besluiten ook worden gedragen door een groot deel van de samenleving. Eens te meer experimentele wetgeving en de totstandkoming van evaluatie van wetgeving.

Om kort te zijn komt e.e.a. hierop neer: Probeer als politicus altijd met beide benen op de grond te blijven staan, dicht bij waar je misschien zelf vandaan komt, en blijf het gezonde verstand gebruiken, want daarmee zit je meestal goed. Politiek is een groot spel, maar dan wel volgens de spelregels van de ethiek en de eerlijkheid, Het misbruiken van macht zonder daarmee de kiezer zelf van dienst te zijn, zal op korte termijn misschien mogen baten, maar zal er op langere termijn toe leiden dat diezelfde kiezer het vertrouwen in de politiek 'verliest'.

Ik ben dan ook voor helderheid en eerlijkheid in de politiek, ook als er een slechte boodschap verteld moet worden. mocht u mijn aanwezigheid in de Eerste Kamer op prijs stellen dan kunt u mij aan deze benadering houden.

kandidaatnummer 59

1. Doornbos, M.G.
2. Meindert
3. Assen
4. 13-12-1951
5. Iepenlaan 23
6. 9401 LS Assen
7. 05920- 12468
8. Rechten Rijksuniversiteit Groningen
9. advocaat en procureur (1980)
10. 1990- heden lid gemeenteraad Assen
1994- heden lid Adviesraad
11. 1981-1989 voorzitter afdeling Assen
12. 1989- heden voorzitter St. Vrienden Prov.
1992- heden secretaris St. DM2000
1994- heden best. Dr. Nassaucollege
1994- heden best. Asser Studiefonds
13. justitie, onderwijs, algemene wetgevingsproblematiek
14. Drenthe
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Ik ben lid van D66 vanaf 1976.

Na mijn inzet in het afdelingsbestuur en de ondersteuning van het regiobestuur kon ik door de groei van de partij in mei 1990 deel uit maken van de Gemeenteraadsfractie van D66 in Assen.

Door mijn portefeuille: financiën, economische zaken, onderwijs, cultuur en verkeer wordt een breed terrein van de lokale politiek bestreken. Sinds dit voorjaar vertegenwoordig ik Drenthe in de Adviesraad en krijg zo tevens te maken met de landelijke politiek.

Door mijn werk word ik vaak met goede en slechte wetgeving geconfronteerd. De recente wetgeving (bijv. vreemdelingenwet, Wet Rechtsbijstand, BOPZ, Echtscheidingswet) heb ik dan ook op de voet gevolgd. Met een nog steviger D66 inbreng moet het beter kunnen.

Als lid van de maatschap van mijn kantoor kan ik mijn tijd zo indelen dat ik mij volledig voor de Eerste Kamer kan inzetten. Als de Eerste Kamerfractie van D66 deels vernieuwd en verjongd wordt wil ik graag vanuit de combinatie van mijn juridische achtergrond en mijn politieke ervaring in goed teamverband samenwerkend in die nieuwe fractie worden verkozen.

kandidaatnummer 60

1. Eden, S.J.
2. Salee Jasry
3. Cairo, Egypte
4. 11-11-1954 (20 jaar Egypte + 20 jaar Nederland)
5. Ruijsdaelkade 81-I
6. 1072 AL Amsterdam
7. 020-6757293
8. Dr.in de Rechtsgeleerdheid (1995)
1972- 1973: Eindexamen middelbare school te Cairo (Grammar School)
1973: Studie Egyptologie - Universiteit van Cairo
1975: Geëmigreerd naar Nederland
1977: Voorbereiding op de studie Egyptologie aan de RU Leiden
1977- 1978: Colloquium Doctum, VU
1984/1989: doctoraal Egyptologie/ Algemene Taalwetenschap en Jeugdpsychologie, Vrije Universiteit en RU- Leiden
9. rechtspsycholoog en publicist
1990- heden wetenschappelijk medewerker aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Vakgroep Privaatrecht, RU
10. 1990-heden actief in tal van SWB & HB netwerken, redactie, werkgroepen en commissies waaronder plv. lid adviesraad (1994)
11. zie boven
12. 1975- 1978 gewerkt als schoonmaakwerker, bordenafwasser, fabriekswerk, banketbakker, kok, kassenteelt, krantenbezorger en babysitter
1978- 1990: verschillende werkzaamheden op het gebied van Jongerenwerk, Vluchtelingenwerk, kindbescherming en beleidswerk op het gebied van kindermishandeling in Afrika en Azië (UNICEF)
1991-heden ben ik bestuurlijk betrokken bij: Humanistisch Verbond Amsterdam, Defence for Children International en Foundation of International Research on the Exploitation of Working Children.
- Op dit moment probeer ik in samenwerking met andere deskundige iets op te richten in de trant van 'psychologen zonder grenzen' om oorlogskinderen die traumatische ervaringen hebben psychologische hulpverlening te bieden.
13. onderdelen van justitie, binnenlandse zaken, welzijn en onderwijs maar in feite de fractie bepaalt de indeling van de beleidsonderdelen en ik ben open voor andere beleidsonderdelen
14. Friesland, Gron., Drenthe, Noord en zuid Holland
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee

19. Is er een plaats voor een bruine muis naast alle grijze muizen? De Eerste Kamer is toe aan vernieuwing van haar imago, namelijk dat van oude mannelijke knorrepotten met blauwe, stoffige en grijze pakken naar een nieuw type regent, dus vers bloed. Ik ben van mening dat het niet vanzelfsprekend is om in de Eerste Kamer te blijven zitten of om door te stromen. Er zijn genoeg vrouwen en emigranten die in het maatschappelijke veld actief zijn en besluiten over de kwaliteit van de wetgeving kunnen toetsen.

Onze samenleving is niet meer uitsluitend blank, maar de Eerste Kamer is dat wel voor 100%. De Tweede Kamer is voor meer dan de helft met vers bloed vernieuwd. De samenstelling van de bevolking verandert, of men dat nu wil of niet, of men er vrede mee heeft of niet: er is geen ontkomen aan de multi-culturele samenleving. Ik denk echter dat we voor het eerst het fenomeen 'migrant in de politiek' serieus moeten nemen want alle burgers hebben recht om deel te nemen aan het bestuur en de politieke machtsvorming van hun land. Maar als je een evenwichtige verhouding tussen mannen, vrouwen of emigranten tot zelfstandig politiek doel verheft, krijg je vaak te horen dat het criterium is 'simply the best'. Toch ben ik overtuigd dat een groot aantal vrouwen en migranten veel kwaliteiten bezitten, alleen ze moeten voldoende eerlijke kansen krijgen op deelname aan de politieke machtsvorming. Ik wil graag die kans krijgen om de *Nederlandse idealen* te verwezenlijken, want voor deze idealen ben ik naar Nederland gekomen. Wat zijn voor mij de *Hollandse idealen*?

Een pluraliteit van opvattingen, opinies en levenswijze, waar ook emigranten deel aan kunnen nemen en waar democratie voor iedereen is.

Door mijn werkzaamheden als een wetenschapper op de juridische faculteit van de VU heb ik veel ervaring opgedaan met wetgeving. Mijn werk heeft veel te maken met de bewaking en de toetsing van de regelgeving. Maar als een emigrant heb ik niet alleen met papier gewerkt, maar ook heb ik letterlijk de vloer geveegd. Ik hoef geen stage te lopen bij de gemeentereiniging, ik heb zelf het vuile werk gedaan. Ik hoef geen stage te lopen bij de vreemdelingenpolitie, ik ben zelf vreemdeling geweest.

Kortom, als emigrant moet je keihard werken en eindeloos investeren in scholing, vorming en het leren begrijpen van de Hollandse samenleving. Dat kost enorm veel tijd, geduld en energie. Als je dat kunt opbrengen is er dan een plaats voor die bruine muis naast al die grijze muizen. D66 zou mensen van verschillende kleuren binnen de partij beter moeten gebruiken, zij zijn de kapitale kracht van D66. Als wij dat niet doen, dan zijn wij voor de kiezers geen knip voor de neus waard.

Ik wil mij namens D66 graag inzetten voor de *Nederlandse idealen*.

kandidaatnummer 61

1. Empel, M. van
2. Martijn
3. Semarang
4. 29-08-1941
5. Nassaulaan 48
6. 3743 CD Baarn
7. 02154- 20900
8. jurist
9. advocaat en hoogleraar UvA
10. geen
11. 1978-1979 Adviesraad
1979-1982 SWB
1980-1986 oprichter/red. "Idee'66"
1981-1982 geschillencommissie
12. 1971-1973 Jur. Dienst Raad E.G.
1973-1983 bedrijfsjurist Philips
1981-1987 hoogleraar RU Groningen

13. Europese Unie (E.G.), economie
14. Utrecht, Noord-Brabant
15. ja
16. ja
17. nee
18. nee
19. Voor mij heeft de Eerste Kamer altijd iets fascinerends gehad. Sinds jaar en dag vrij algemeen als overbodig afgedaan, is het nooit gelukt hem af te schaffen. De mensen, die er in zitten vinden het, begrijp ik, leuk en interessant wat zij doen. Voor zover ik hen ken, zouden zij het niet lang volhouden, als het niet ook nog enig nut had.

Zou ik daarbij horen? Ja, als het op enthousiasme voor de Kamer en voor D66 aankomt. Ook ja, als het om een extra inbreng gaat. Ik ben nu zo'n 25 jaar, in verschillende functies, met "Europa" bezig geweest. De invloed die de EG heeft op alle mogelijke facetten van het nationale leven is in die tijd veeleer verveelvoudigd. De nationale wetgever heeft het niet altijd gemakkelijk gevonden zich daarin te vinden. In alle bescheidenheid kan ook de Eerste Kamer een bijdrage leveren om die Europese dimensie op een goede manier in dat nationale patroon in te passen.

kandidaatnummer 62

1. Essen, R.E. van
2. Ruby Elisabeth
3. Deventer
4. 23-03-1942
5. Stokroos 38
6. 2317 ER Leiden
7. 071-210531
8. MMS + enige jaren Ned. MO; 1991 PAO Beeldkunde
9. gemeente ambtenaar
10. geen
11. 1970 lid HB(Regio HB-lid)
1971-1973 voorzitter D66
1973-1975 vice-voorzitter D66
Congesvoorzitter
Introductie cursus nieuwe D66 leden
1993 Lid Stemadviescommissie Gemeenteraadsverkiezingen Haarlem ('94)
1993 Lid Stemadviescommissie Tweede Kamer
12. 1966-1969 Oprichter/bestuurslid gymnastiekvereniging LIOS in Veen (N-Brabant)
1968-1971 Regisseur amateurtoneel in Gameren
1978-1982 lid initiatiefgroep kindercentrum Merenwijk-Leiden
1973-1980 redacteur-presentator radioprogramma Boemerang
1975-1980 voorzitter Raad Jeugdvoering/Jeugdbeleid
1982-1985 Adviseur Gast Ouder Projekt Leiden Merenwijk
1975-1980 Adviseur Psychologisch Pedagogisch Instituut Amsterdam (P.P.I.A.)
1975-1977 Lid Nationale Advies Raad Ontwikkelings-samenwerking (NAR)
1983-1990 Bestuurslid Werkgemeenschap Kindercentra Nederland (WKN)
1988-1991 lid/voorzitter MR Basisschool Het Kompas Leiden
1990-1993 lid bestuur Kabeltelevisie Merenwijk Leiden
1991-1993 lid van het bestuur van de stichting TMW (uitgeefster van o.a. het Welzijnsweekblad)
1991-1994 lid adviesraad Sociale Vernieuwing Leiden
13. binnenlands bestuur, economische zaken; generalist
14. geen voorkeur
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee

19. 1. Met het besluit van het Congres om niet meer te streven naar het afschaffen van de Eerste Kamer, is het voor mij mogelijk geworden mij kandidaat te stellen. De rol van de Eerste Kamer heeft zich de laatste jaren gewijzigd. Van een college dat op wat grotere afstand van de dagelijkse politiek voorstellen beoordeelde en ruimte had voor reflexie, heeft de Kamer de laatste jaren een nadrukkelijker politieke plaats ingenomen naast de Tweede Kamer. Ik vind dat een interessante ontwikkeling zolang niet de (partij)politieke strijd, maar een objectieve beoordeling van de voorstellen voorop staat.

2. Mijn stellingname over politieke vraagstukken wordt (nog steeds) bepaald door het rapport van de Commissie van Zes (de commissie Mansholt) uit 1972. De begrippen in dat rapport vertalen wij nu als maatregelen voor een duurzame samenleving.

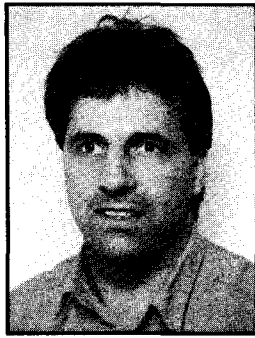
Individuele verantwoordelijkheid voor een leefbare samenleving en solidariteit zijn voor mij sleutelbegrippen.

kandidaatnummer 63

1. Evenhuis, C.H.S.
2. Carien
3. Amsterdam
4. 28-07-1946
5. 2e Schuytstraat 210
6. 2517 TR Den Haag
7. 070-3467881
8. doct. nederlands recht
9. tot 1/9/94 Voorzitter Commissie Gelijke Behandeling m/v ; tot 1/1/95 tijdens opbouwfase lid nieuwe C.G.B.
10. geen
11. 1979-1981 vz PEAC
1981-1986 lid programmacie.
1992 lid werkgroep Engwirda
12. 1994-heden vz Landelijk Bureau Leefrijdsdiscriminatie, v.a 1993 AB-Clara-Wichmanninstituut, vice vz Joke Smit Stichting, lid wetenschappelijke Adviesraad Homostudies Utrecht
13. arbeid, sociale zekerheid
14. in nader overleg
15. nee
16. ja
17. nee
18. nee
19. Nu, vooral dankzij D66, Paars werkelijkheid is geworden, is het zaak die historische regeringscombinatie ook goed te laten slagen en een groot aantal jaren door te zetten. Dat is een belangrijke voorwaarde voor een echte doorbraak in de traditionele politieke verhoudingen en de politieke cultuur. Graag wil ik mijn kennis en ervaring op het terrein van politiek, beleid en bestuur inzetten om juist in deze tijd de politieke en maatschappelijke bijdrage van D66 te versterken en te verbreden. De Eerste Kamer houdt zich ook en vooral met de grote lijnen bezig en bewaakt de kwaliteit van wetgeving en bestuur en stelt zonnodig bij. Omdat kwaliteit en strategie in mijn werk o.m. als lid van de Emancipatieraad en voorzitter van de cie gelijke behandeling m/v, steeds een grote rol hebben gespeeld, voel ik me juist tot de Eerste Kamer aangetrokken. Op mijn "eigen terreinen", arbeid en sociale zekerheid, wachten bovendien ingrijpende en zware beslissingen. Een heldere en goed doortimmerde D66-inbreng, ook van de Eerste Kamer, is daarbij van essentieel belang.

kandidaatnummer 64

1. Ewijk, J.H. van
 2. Jan
 3. Schalkwijk
 4. 01-04-1956
 5. Gondel 23-05
 6. 8243 CG Lelystad
 7. 03200- 28842
 8. sociologie (moet nog afgerond)
 9. controller operationele bedrijfsvoering (politie)
 10. 1994- heden lid regiobestuur
 11. 1978- 1982 werkgroep SWB
1992-1994 steunfractie Lelystad
 12. geen
 13. binnenlandse zaken, justitie, politie, financiën
 14. Flevoland
 15. nee
 16. ja
 17. ja, kandidaat Gemeenteraad 1994
 18. nee
 19. Mijn kandidaatstelling voor de Eerste Kamerverkiezingen van 23 mei 1995, heeft als achtergrond, dat ik mijn jarenlange verbondenheid met de partij, - ik ben vanaf 1978 lid -, vorm wil geven in een concrete belangrijke vertegenwoordigende functie. Daarbij wil ik hard werken aan een herkenbare en aantoonbare bijdrage van D66 aan wetgeving en bestuur. Uitgangspunt voor die bijdrage zal uiteraard het verkiezingsprogramma zijn. Centraal in mijn denken staan zelf-respect en respect voor anderen, verantwoordelijkheid nemen en verantwoording afleggen, vertrouwen in mezelf en vertrouwen in anderen. Er ligt ook een zekere ergernis aan mijn kandidatuur ten grondslag, te weten dat Kamerleden, inclusief onze eigen fracties er naar mijn smaak te weinig in slagen om zich te onttrekken aan de dominante "logica" van de Haagse departementen. Wetgeving en regeringsinitiatieven worden naast politieke wenselijkheid, te weinig getoetst op **noodzakelijkheid, uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid**. Als ik als Kamerlid gekozen wordt, dan zal ik er naar streven om de vaak eenzijdige en beperkte "Haagse" dominante denktrants, te confronteren met kennis en ervaring van de dagdagelijkse menselijke realiteit. Dit betreft onder andere:
 - het milieu;
 - de sociale zekerheid;
 - de criminaliteit;Ik ga er vanuit dat op allerlei beleidsterreinen sprake is van misconcepties en incongruenties tussen de wereld van de "hoge" haagse ambtenaren en politici en de dagdagelijkse wereld van mensen in bedrijven, instellingen en lagere overheden. De heer Tjeenk Willink heeft daar als Regeringscommissaris boeiende lectuur over gemaakt.
- Er wordt volgens mij veel te weinig nagegaan of regels, waaronder wetgeving wel enig effect sorteren. Per saldo betekent dat spanning tussen "sturing" van maatschappelijke processen enerzijds en de hoeveelheid regels anderzijds. Is er fundamenteel iets mis is met het proces van wetgeving als zodanig?
- Met andere woorden zijn wetten nog wel geëigende interventie middel in de maatschappelijke dynamiek? Kortom vind ik het belangrijk dat regelgeving daadwerkelijke betekenis heeft en niet louter symbolisch is.

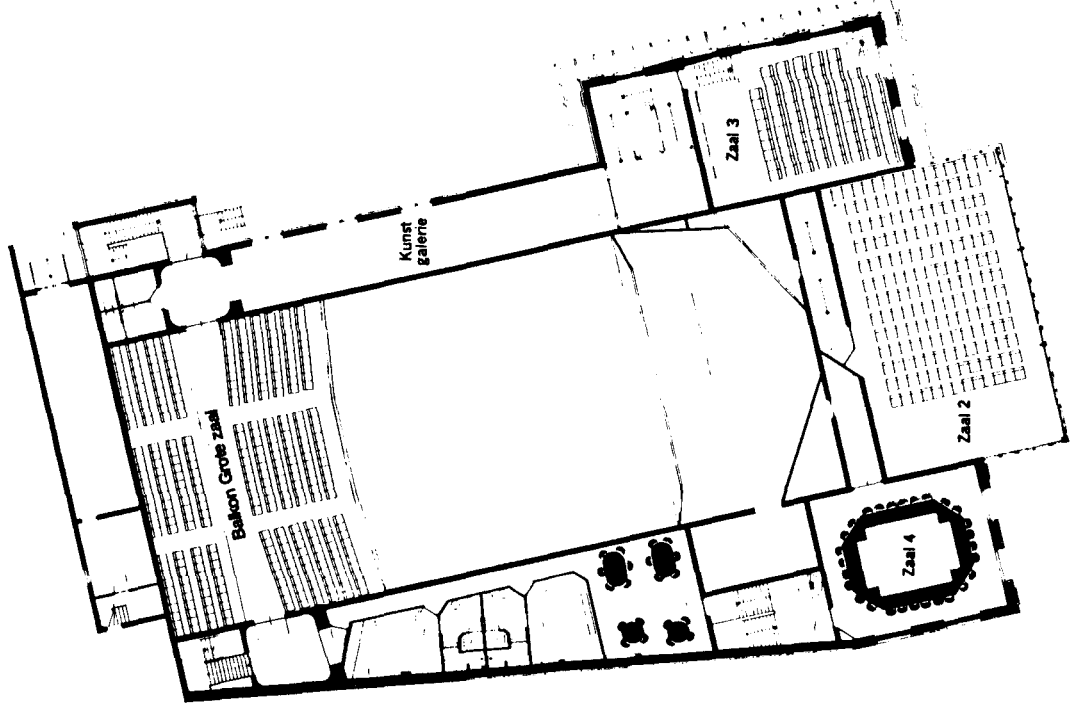
Presentatiebijeenkomst 5 november te Zwolle

zaal	zaal 2	zaal 3	zaal 11-12
voorzitter	Roger van Boxtel	Stefanie van Vliet	Hubert Fermina
10:30 – 10:55			
stelling	Regeerakkoord en regeringsverklaring van de huidige regeringscoalitie, hebben een onvoldoende paarse uitstraling. Het 'paarse gevoel' zal tijdens de komende kabinetsperiode moeten groeien. D66 heeft hierbij een speciale verantwoordelijkheid.		
kandidaten	Baas, F.J.C.M. (#53) Cassee, E.P. (#59) van der Wiel-Bosch, A. (#48) Hoefnagels, G.P. (#9)	Petersen, C. (#22) Klaassen, I.T. (#11) Apotheker, J.H. (#52) Eden, S.J. (#60)	de Lange, J. (#13) van Essen, R.E. (#64) Vrisekoop, A. (#45) van Ewijk, J.H. (#66)
11:00 – 11:25			
stelling	Het gehele Groene Hart open en open houden is op de lange duur een illusie; het is daarom beter nu reeds binnen het Groene Hart onderscheid te maken tussen zeer waardevolle delen en de rest. In de gebieden waar de landschapsecologische kwaliteiten beperkt zijn, kan vervolgens met behulp van stedelijke functies de ruimtelijke kwaliteit alleen maar verbeteren.		
kandidaten	Hiele, J.P. (#17) Hessing, R.C. (#6) de Graaf, A.J.W. (#3) Tuinstra, E.K. (#39)	van Spierenburg, C.J.W.M. (#33) Moolhuysen-Fase, C.M.I. (#17) Staal, B. (#34) Nypels, E. (#20)	van der Linden, H.H.M. (#15) Hoefnagel, F.J.P.M. (#8) Gelderblom-Lankhout, H.M. (#1) Verstegen, L.C. (#42)

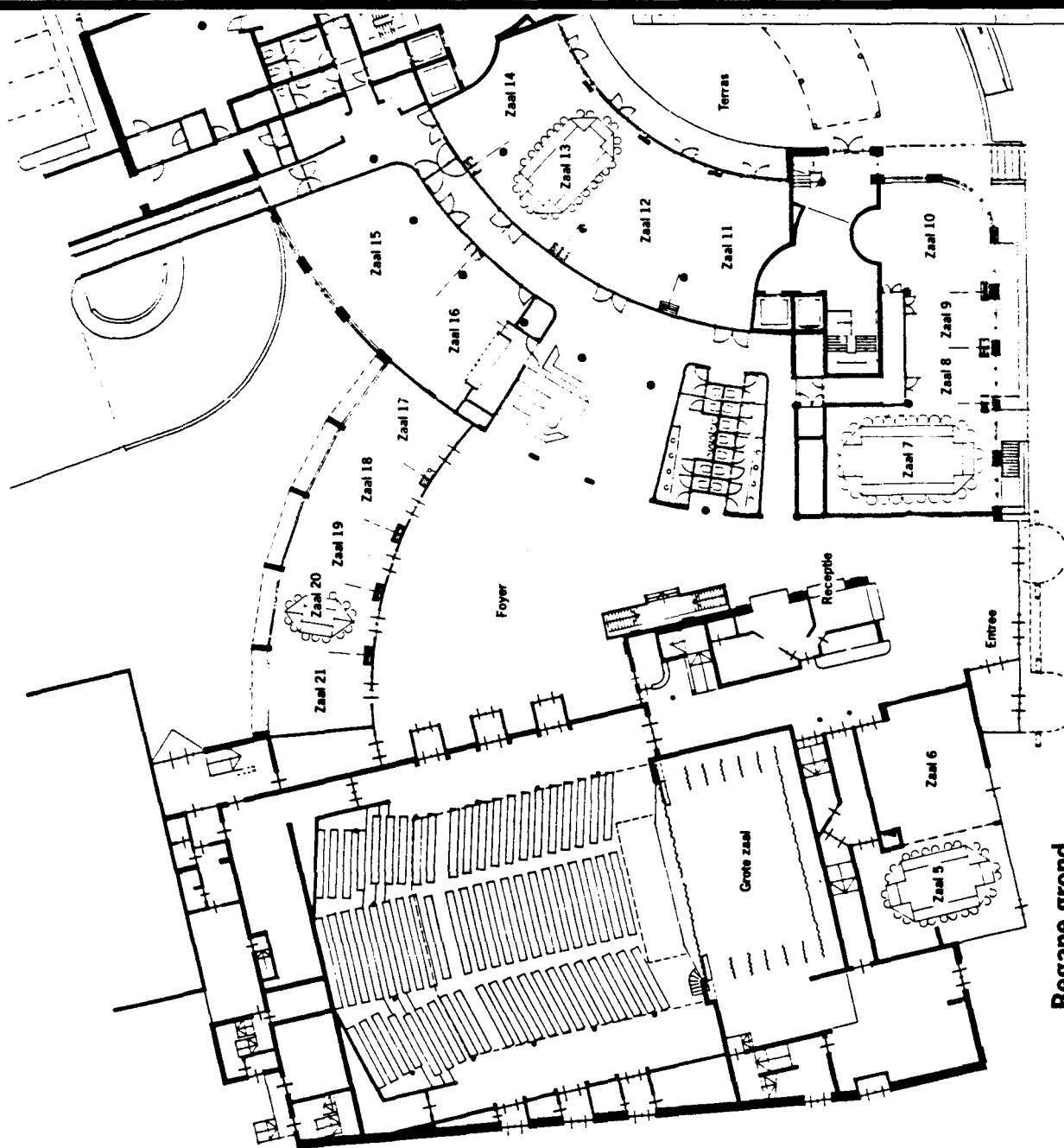
zaal	zaal 13-14	zaal 15	zaal 16
voorzitter	Marijn de Koning	Ursie Lambrechts	Francine Giskes
10:30 – 10:55			
stelling	Regeerakkoord en regeringsverklaring van de huidige regeringscoalitie, hebben een onvoldoende paarse uitstraling. Het 'paarse gevoel' zal tijdens de komende kabinetsperiode moeten groeien. D66 heeft hierbij een speciale verantwoordelijkheid.		
kandidaten	Jansz, D. (#10) van Oerle, J.E.C.M. (#21) Spier, E. (#32) Schróder, B.J.H. (#28)	Mertens, C. (#16) van Empel, M. (#63) de Haan, Y.M. (#5) Schuyer, E.H. (#29)	Brummer, G.J.M. (#56) Stegeman, J.H. (#34) van Alderwegen, H.A. (#49) Evenhuis, C.H.S. (#63)
11:00 – 11:25			
stelling	Het gehele Groene Hart open en open houden is op de lange duur een illusie; het is daarom beter nu reeds binnen het Groene Hart onderscheid te maken tussen zeer waardevolle delen en de rest. In de gebieden waar de landschapsecologische kwaliteiten beperkt zijn, kan vervolgens met behulp van stedelijke functies de ruimtelijke kwaliteit alleen maar verbeteren.		
kandidaten	Ververs, M. (#43) Teegelaar, D. (#36) de Graaf, L. (#4) van Berkom, J.J.M. (#56)	Barth, H.P. (#55) de Savornin Lohman, J. (#27) Mulder J.P.F. (#18) Muster, M.J. (#19)	

Het nummer achter de kandidaat is overeenkomstig met het kandidaatnummer in het kandidaten overzicht.

Een plattegrondje van de Buitensociëteit vindt u op de achterzijde van deze pagina.
De Nieuwe Buitensociëteit, Stationsplein 1 te Zwolle, ligt tegenover het NS-station.

Eerste verdieping

Begane grond